SLOVNÍK
LATINSKO-SLOVENSKÝ.

SOSTAVIL:
PETER TVRDÝ,
riaditeľ gymnázia v. v.

V RUŽOMBERKU.
TLAČOU A NÁKLADOM „LEV"-A KNIHTL. A NAKL. SPOLOK ÚČAST. SPOLOČNOSŤ.
1923.

Predmluva.

Pri sostavovaní tohoto Slovníka som upotrebil: Kapesní slovník latinsko-český prof. dr. Jos. *Sedláčka* a Latinsko-český slovník, sostavený dr. J. *Pražákom,* dr. F. *Novotným* a dr. J. *Sedláčkom.* Z oboch som upotrebil, čo sa dalo, či v pôvodnom alebo zmenenom vide. Tretiu pomôcku pri sostavovaní tohoto slovníka som mal: Dr. K. *Georges*: Lateinisch-Deutsches Handwörterbuch.

Srdečné vďaky vyslovujem hlavn. riaditeľovi v. v., pánu Dr. K. *Krčmérymu* a p. profesorovi F. *Heřmanskému,* ktorí nesfažovali si prezrieť rukopis tohoto slovníka a cennými svojimi poznámkami prispeli k zdokonáleniu jeho.

Slabiky dlhé *povahou* (nātūrā) označené sú znakom (—); krátke slabiky znakom (˘). Žiakom vyšších tried je z metriky dozaista známe pravidlo, že samohláska pred samohláskou je krátka (vocalis ante vocalem brevis est), nad týmito slabikami tedy znaka krátkosti neuvádzam. Aj dĺžka (—) nad slabikami dlhými *polohou* (positione) neni uvedená.

Nechže slovníček tento, ako si to srdečne prajem, poslúži slovenskej mládeži k prospešnému vzdelávaniu sa v reči latinskej a slovenskej.

Peter Tvrdý,
riaditeľ gymnázia v. v.

Bratislava, 1/XII. 1922.

Skráteniny.

1. Mená spisovateľov.

C. = Cicero
Cs. = Caesar
Cu. = Curtius
H. = Horatius
L. = Livius
N. = Nepos
O. = Ovidius
S. = Sallustius
T. = Tacitus
V. = Vergilius

2. Iné skráteniny.

abstr. = abstractum, abstraktne (odťažito)
acc. = akkuzatív
acc. c. inf. = accusativus cum infinitivo
acc. vzťah. = akkuzatív vzťahu
act. = aktívum
adj. = adjectivum, prídavné meno
adv. = adverbium, príslovka
al. = alebo
arch. = archaický (zastaralý tvar)
básn. = básnicky
compar. = komparatív
čísl. = číslovka
dat. = datív
dem., demin., = deminutivum (zmenšený tvar)
f. = femininum
gen. = genitív
indecl. = indeclinabile (slovo nesklonné)
intrans. = intransitivum (verbum)
kompar. = komparatív
konkr. = konkretne
kvalit. = kvalitatívne
kvant. = kvantitatívne
lok. = lokál
m. = masculinum
med. = medium
metaf. = metaforicky
n. = neutrum
na pr. = na príklad
neos. = neosobne
nom. = nominatív
ob. obyč. = obyčajne
obr. = obrazne
odt. = odtiaľ
part. = participium
part. praes. act. = participium praetentis activi
part. perf. pass. = participium perfecti passivi
pass. = passivum
patronym. = patronymicon (vlastné meno rodové)
perf. = perfectum
personif. = personifikácia (zosobnenie)
pl. = plurál
praes. = praesens
sc. = scilicet (rozumie sa)
sing. = singulár
srov. = srovnaj
subst. = substantivum
superl. = superlatív
t. j. = to jest
t. t., term. techn. = terminus technicus (odborný výraz, význam)
v. t. = viď toto
voc. = vokatív
voj. = vojenský
vôb. = vôbec
zám. = zámeno
zr. = zriedka
zvl. = zvlášte

A

A, ab, abs, predl. s abl. od; ab omnibus partibus na všetkých stranách; a tergo za chrbtom, na zadku.

ăbălienātiō, ōnis, f. odcudzenie.

ăbălienō, 1., odcudzovať, odvracať; a-tus odpadlý; abalienatus iure civium, zbavený občianskych práv.

ăbăvus, i, m. praded, predok.

abdĭcō, 1., zriekať sa, odriekať sa, abdicāre se magistrātu, zriekať sa úradu, složiť úrad, zaďakovať.

abdīcō, xi, ctum, 3., odoprieť.

abdĭtus, a, um, skrytý, schovaný, odľahlý.

abdō, dĭdi, dĭtum, 3., skrývať, odstraňovať; abdit se litteris vel in litteras, pohrúža sa do kníh, do vedeckej práce.

abdōmen, ĭnis, n., brucho; smyselnosť.

abdūcō, xi, ctum, 3., odvádzať, vzďaľovať, oddaľovať, odvracať, odvliekať.

ăbeō, ii, ĭtum, 4., odchádzať; miniť, uplynúť; a. ex conspectu miznúť, tratiť sa z očú; abit e vita umiera; abit magistratu, zrieka sa úradu.

ăberrātiō, ōnis f., zablúdenie, odchýlenie; rozveselenie sa.

ăberrō, 1., zablúdiť, odchyľovať sa, odbočovať, (ab v. ex).

abfŏrem, āfŏrem = āfŭtūrus essem v. absum.

ăbhinc, adv., od odtiaľto, odteraz; mater abhinc decem annos mortua est, mať zomrela pred desať rokmi.

ăbhorrens, tis, odchýľny, odlišný, cudzí.

ăbhorreō, ui, — 2., s hrôzou sa odvracať od niečoho (ab), hroziť sa (acc); nesúhlasiť; abhorret moribus nostris, prieči sa našim obyčajom.

abĭcĭō v. abĭcio.

ăbiectus, 3. (abiicio), odvrhnutý, nepatrný; zbabelý, nízky.

ăbiĕgnus, 3., jedľový.

ăbiēs, ĕtis, f., jedľa; a. secta daska.

ăbĭgō, (ab - ago), ēgi, actum 3., odháňať, zaháňať, odvádzať, zaplašovať.

ăbiiciō, iēci, iectum 3., odhadzovať, odkladať; nechávať, opúšťať, znižovať.

ăbĭtŭs, ūs, m., východ, odchod; cum abitum pararet V. keď sa chystal k odchodu.

ăbiūdĭcō, 1., (výrokom súdnym a vôbec) odoprieť, odsudzovať.

ăbiungō, nxi, nctum 3., jarma zbaviť, odpriahnuť, odlučovať, vypriahať, vzďaľovať.

ăbiūrō, 1., odprisahať, pod prísahou zapierať.

ablātum v. auferō.

ablēgātiō, ōnis, f., odoslanie.

ablēgō, 1., odoslať, vypraviť.

ablĭgūriō, 4, zmrhať.

ablūdō, si, sum, 3., oddiaľovať sa, nepodobať sa, odlišovať sa.

abluō, ui, ūtum 3., smývať, očisťovať.

abnĕgō 1., odoprieť, odopierať, (alicui).

abnormis, e, nepravidelný; a. sapiens k nijakej škole nepatriaci filozof.

abnuō, ui, ūtum 3., (kyvnutím hlavy, ruky), odopierať (alicui), odmietať.

abnūtō 1., odopierať.

ăbŏleō, ēvi, ĭtum 2., rušiť, ničiť, mariť, odstraňovať; a. Sychaeum V. pamiatku na S. z pamäti vypudiť.

ăbŏlescō, ēvi, —, 3., hynúť, miznúť, prestávať, zanikať.

ăbŏlĭtiō, ōnis, f., zrušenie, zničenie.

ăbŏmĭnandus, 3. opovržen'a hodný.

ăbŏmĭnor, ātus sum 1., zlé, neblahé znamenie odvracať od seba, zaželnávať, s hrôzou sa odvracať, zaklínať; quod abominor, nedaj Bože! chráň Panebože!

Abŏrīgĭnes, um, m., Aborigini, ďrečití obyvatelia.

ăbortīvus, 3., pred časom narodený.

ăbortŭs, ūs, m. predčasný pôrod, potrat.

abrādō, si, sum, 3., odškrabovať, holiť, ostrihávať; odnímať.

abrĭpiō, r ĭ p ui, r e p t u m 3., odtrhnúť, odvliecť, olúpiť; uchvacovať, odnímať; a b r i p i o r, vo vytržení prichádzať; a b r i p i t s e, uteká.
abrŏgātiō, ō n i s, f., zrušenie (zákona).
abrŏgō, 1., požadovať nazpäť, zrušiť; zbaviť, odnímať: e i i m p e r i u m e s t a b r o g a t u m veliteľstvo mu bolo odňaté, bol zbavený veliteľstva; a. alicui magistratum, zbaviť niekoho úradu.
abrumpō, r ūp i, r u p t u m 3., odlamovať, odtrhovať, prerušovať, prietrž robiť; pretínať (venas).
abruptiō, ō n i s, f., odtrženie.
abruptum, i, n., svah, stŕž; priepasť; zkaza.
abruptus, 3., prervaný, príkry, strmý.
abs v. a, ab.
abscēdō, c e s s i, c e s s u m, 3., odstupovať, odchádzať, prestávať, ustupovať.
abscessŭs, ū s, m., odstup, vzdialenosť.
abscīdō, d i, s u m, 3., odtínať, odrezávať, odsekávať, rozdeľovať; s p e m a. nádej zničiť.
abscindō, s c ĭ d i, s c ĭ s s u m, 3., odtrhnúť, zničiť.
abscīslō, ō n i s, f., prerušenie reči.
abscīsus, 3., uťatý; strmý.
abscondĭtus, 3., skrytý, tajný, temný.
abscondō, d i, d ĭ t u m, 3., ukrývať, schovávať, zatajovať.
absens, t i s, neprítomný.
absentia, a e, f., neprítomnosť.
absĭmĭlis, e, nepodobný.
absinthium, ii, n., polynka.
absistō, stĭti - 3., odstupovať, vzďaľovať sa; prestávať.
absŏlūtē, a d v., zcela, zhola, naskrze, celkom.
absŏlūtiō, ō n i s, f., rozhrešenie, osvobodenie; dokončenie.
absŏlūtus, 3., celý, dokončený, nepodmienený.
absolvō, s o l v i, s o l ū t u m, 3., oslobodzovať, za nevinného uznávať; c a p i t i s a b s o l v e r e, oslobodiť od smrti; o p u s a b s o l v e r e, dokonať dielo.
absŏnus, 3., zlozvučný, nesúhlasný, neshodný.
absorbeō, u i, —, 2., chlípať, strebať, srkať, pohltiť, stroviť.
absque, p r a e p. c. a b l. bez, mimo, krome.
abstēmius, 3., triezvy.
abstergeō, s i, s u m, 2., stierať, utierať; a. d o l o r e m, zaháňať.
absterreō, u i, ĭ t u m, 2., zastrašovať, odstrašovať; zaplašovať, zaháňať.
abstĭnens, n t i s, zdržanlivý, bezzištný.
abstĭnentĕr, a d v., zdržanlivo.
abstĭnentia, a e, f., zdržanlivosť, bezzištnosť, pôst.
abstĭneō, n u i, t e n t u m 2., zdržovať, oddialiť, zdržovať sa, neužívať; a b s t i n e r e (s e) (a b) iniuriā zdržovať sa krivdy, bezprávia.
abstō, s t ĭ t i, —, 1., stáť na strane.
abstrăhō, x i, c t u m, 3., odťahovať, odvliekať, odvracať, zdržovať, vzdiaľovať.
abstrūdō, s i, s u m, 3., odstrčiť, odstrkovať, ukrývať, schovávať.
abstrūsus, 3., skrytý, zamknutý.
absum, ā f u i, e s s e, byť preč, neprítomným byť, nie som tu, chybujem, vzdialený som, nemám účasti; n o n m u l t u m a b e s t, málo chybuje; A l c i a d e s a b s e n s d a m n a t u s e s t, A. bol odsúdený, súc neprítomný, alebo: za svojej neprítomnosti.
absūmō, m p s i, m p t u m, 3., odnímať, tráviť, mariť: p a s s. hynúť.
absurdus, 3., nepríjemný pre sluch, sprostý, bláznivý.
ăbundans, t i s, oplývajúci, bohatý, zámožný, hojný, (p e c u n i a); a. m u l t i t u d o, presila.
ăbundantia, a e, f., oplývanie, hojnosť.
ăbundē, a d v., hojne, dosť, nadostač.
ăbundō, 1., (od plnosti až) pretekať, oplývať, mať hojnosť, mať nadbytok.
ăbūsque c. a b l. až od.
ăbūsŭs, ū s, m., zneužívanie.
ăbūtor, ū s u s s u m, i, zneužívať, naduživať, (abl); a b u t i p a t i e n t i a a l i c u i a s zneužívať, naduživať trpelivosť.
ăc, a. i; a l i t e r — a c, ináč, ináčej — než.

ăcălanthis (acanthis), ĭdis, f., stehlík.
accēdō, cessi cessum, 3., prikročiť, pristupovať, prichádzať, priblížiť sa; ad rem publicam a. dať sa na dráhu štátnickú; ad causam a. brať na seba vedenie pravoty; ad hastam a. účastniť sa dražby.
accĕlĕrātiō, ōnis, f., zrýchlenie.
accĕlĕrō, 1., zrýchľovať; pospiechať, ponáhľať sa.
accendō, di, sum, 3., zapaľovať, rozpaľovať, podnecovať.
accenseō, sui, sum, 2., pripočítať; pridružovať.
accensus, i, m., sluha úradný; pl. záložníci, ktorí stáli za triariami legiona.
acceptiō, ōnis, f., prijatie.
acceptō, 1., (opäť a opäť) prijímať.
acceptus, 3., príjemný, vítaný, milý.
accersō v. arcesso.
accessiō, ōnis, f., prístup, prírastok, prídavok.
accessŭs, ūs, m., prístup, priblíženie, príchod; accessus et recessus aestuum, príliv a odliv; accessum alicui dare, dopustiť k sebe.
accĭdit, stáva sa, prihadzuje sa.
accĭdō, cĭdi, —, 3., (ad, cado), prihodiť sa, stať sa; zdariť sa.
accīdō, cīdi, —, 3., (ad, caedo), narezať, oslabiť; res accīsae, biedné, mizerné pomery.
accieō, 2. v. accio, 4.
accingō, nxi, nctum, 3., pripásať, opásať; ozbrojiť, prichystať; se accingere rei al. ad rem, chytiť sa, dať sa do niečoho.
accĭō, īvi, ītum, 4., povolať, predvolať.
accĭpiō, cepi, ceptum, 3., prijímať, brať, dostávať, obdržovať; accipere urbem ad fidem, podrobiť mesto; se in pedes accipere, vyskočiť; accipere calamitatem ex proelio, utrpieť škodu, pohromu v boji.
accĭpĭter, tris, m., jastrab.
accīsus v. accīdo.
accītŭs, ūs, m., povolanie, predvolanie.
acclāmātiō, ōnis, f., krik, (súhlasný alebo nepriaznivý).
acclāmō, 1., pokrikovať, o—, krikom dávať súhlas na javo.
acclārō, 1., zreteľne oznámiť, ohlásiť.
acclīnis, e, naklonený, oddaný.
acclīnō, 1., nakloniť, prichýliť, nachýliť.
acclīvis, e, znenáhla vystupujúci, šikmý.
acclīvitās, ātis, f., sklon, svah.
accŏla, ae, m., súsed.
accŏlō, ui, cultum, 3., bývať pri.
accommŏdātē, adv., primerane, zodpovedne.
accommŏdātiō, ōnis, f., prispôsobenie, vhodnosť.
accommŏdātus, 3., primeraný, príhodný, súci, spôsobný, (dat.).
accrēdō, dĭdi, ĭtum, 3., vieru dávať.
accrescō, crēvi, crētum, 3., prirastať, rásť, pribývať.
accŭbātiō, accŭbĭtio, ōnis, f., ležanie za stolom na hostine.
accŭbō, 1., ležať pri niečom.
accumbō, cŭbui, cŭbĭtum 3., ležať pri niečom; spec. za stolom ležať.
accŭmŭlātē, adv., hojne, vrcholom.
accŭmŭlātŏr, ōris, m., shromaždovateľ.
accŭmŭlō, 1., hromadiť.
accūrātē, adv., starostlivo, dôkladne, zovrubne; accuratius agere, rozhodnejšie konať.
accūrātiō, ōnis, f., starostlivosť, akkurátnosť.
accūrātus, 3., opravdivý, patričný, príslušný, dôkladný, starostlivý.
accūrō, 1., obstarávať.
accurrō, curi (cucurri), cursum, 3., bežať k niekomu, pospiechať k niečomu, ponáhľať sa.
accursŭs, ūs, m., sbeh, shon.
accūsābĭlis, e, žalovateľný, zavržiteľný.
accūsātiō, ōnis, f., žaloba, obžaloba, obvinenie.
accūsātŏr, ōris, m., žalobník, obžalovateľ, obviňovateľ.
accūsātōrius, 3., žalobnícky.
accūsō, 1., obviňovať, obžalovať; a. aliquem de repetundis, obžalúvať pre vydieračstvo, zderstvo.
acer, ĕris, f., javor.

ācer, ācris, ācre, ostrý, rázny, prudký, vášnivý.
ăcerbē, adv. trpko, prísne.
acerbĭtās, ātis, trpkosť, horkosť, krutosť; pl. súženie.
ăcerbō, 1., trpkým robiť, strpčovať, zhoršovať.
ăcerbus, 3., trpký, horký, bolestný, krutý.
ăcernus, 3., javorový.
ăcerra, ae, f., kadidelnica.
ăcervālis, e, hromadný.
ăcervātim, adv., hromadne; stručne a dobre.
ăcervō, 1., hromadiť.
ăcervus, i, m., hromada, množstvo.
ăcescō, ui, —, 3., skysať.
Acestēs, ae, m., kráľ sicilský, z Troje pochádzajúci.
ăcētum, i, n., ocet; úštipky.
Achaeus, 3., achajský.
Achāia, ae, f., Grécko.
Achāĭcus, 3., achajský.
Achāis, ĭdis, f., Grécko; adj. achajský.
Achĕlōus, i, m, najväčšia rieka Grécka; boh tejto rieky.
Achĕrōn, ontis, m., Acheron, rieka v podzemí; podzemie.
Achillēs, is, m. (ei, i), Achilles, syn Peleja, popredný bohatier v trojanskej vojne.
Achīvi, ōrum, Achiväni, Gréci.
Achīvus, 3., achivský.
Acīdălia mater, Venuša (podľa prameňa v Beotii).
ăcĭdus, 3., kyslý; protivný, nepríjemný.
ăcĭēs, ēi, f., ostrosť, bystrosť, prenikavosť; šík, bitka, boj; acie m instruere, vojsko sošíkovať; acies oculorum, ostrý zrak.
ăcĭnăcēs, is, m., krátky, krivý meč perský.
ăcĭpenser, ĕris, m., neznáma teraz ryba morská, hádam jaseter.
ăclys, ydis, m., krátka kopija k hádzaniu.
ăcŏnītum, i, n., omej, vlčí koreň; silný jed vôbec.
acquiesco, quiēvi, quietum, 3., odpočívať, umierať, dosť mať, byť spokojným.
acquīrō, sīvi, sītum, 3., získať (ešte), dobývať, nadobývať.
acrĭcŭlus, 3., popudlivý.
acrĭmōnia, ae, f., ostrosť; ráznosť, energia.
ācrĭter, adv. ostro, horlivo, prudko, zúrivo.
acroāma, ătis, n., zábavná reč, spev; osoba pôžitok poskytujúca (hudobník, spevák).
ac si, ako by, ako keby, ani čoby.
acta, ae, f., pobrežie morské; morské kúpele, rozmarný život v nich.
acta, ōrum, n., činy, skutky, výkony; acta diurna al. publica, denník, noviny, protokoly.
actiō, ōnis f., výkon, konanie, vedenie pravoty, žaloba, formula žalobná, prednesenie reči.
Actium, ii, n., Akcium, mys a mesto u zálivu Ambrackého.
actŏr, ōris, m., poháňač, vykonavateľ, obstarávateľ; herec; verejný obviniteľ.
actuārius, 3., pohyblivý, bystrý, ľahký; navis actuaria, bystrochodná loď.
actuōsus, 3., činný, hybný.
actus, ūs, m., pohyb; predstavenie; výkon; činnosť.
ăcŭleus, i, m., osten, žihadlo.
ăcūmen, ĭnis, n., ostrie; acūmen ingenii, dôvtip, ostrovtip.
ăcuō, ui, ūtum, 3., ostriť, brúsiť, podnecovať.
ăcus, ūs, f., ihla.
ăcūtus, 3., ostrý, končitý, prudký (nemoc), bystrý, vybíjaný, prefíkaný; acuti aures, ostrý sluch; sonus acutus, vysoký zvuk.
a. d. ante diem.
ăd, praep. c. acc., na, u, ku, proti, až po; v oči, oproti, čo do, (vzťah); pre, na, (účel); k, na, ďa (pohnútka); ad teli iactum, na dosah strely; ad hoc ipsum — práve s týmto cieľom; ad desperationem pervenire, zúfať; ad quadringentos, so štyristo (asi); usque — ad, až do; litteras ad aliquem mittere poslať niekomu list; res pertinet ad multos vec sa týka mnohých; ad urbem pri meste, u mesta; ad certam diem do určitej lehoty; ad multam noctem do noci; ad nutum na po-

kynutie; ad salutem civium na spásu občanov.
ădactiō, ōnis, f., privedenie k prísahe.
ădaequō, 1. vyrovnať, srovnať, (dat.), a. solo, sr. so zemou; dostihnúť, vyrovnať sa (komu).
ădămantēus, 3., **ădămantĭnus** 3. z tvrdej ocele, nezničiteľný, tvrdý ani oceľ.
ădămās- antis, m., oceľ, tvrdý kov, diamant, látka nezničiteľná.
ădămō, 1., obľúbiť, zamilovať si.
ădăpĕriō, ui, rtum 4., odkryť, otvárať.
ădăpertĭlis, e. čo sa dá otvoriť, majúci otvor.
ădăquor, 1., k vode viesť; po vodu ísť.
ădaugeō, xi, ctum, 2., rozmnožovať, prisporovať, zveličovať.
ădaugescō, —, —, 3., rásť.
ădbĭbō, bĭbi, ĭtum, 3., pripíjať.
addenseō, ui, —, 2., zhusťovať.
addīcō, xi, ctum, 3., prisúdiť, sľúbiť; priaznivé znamenie dávať; k pokute odsudzovať; vystavovať nebezpečenstvu; predať.
addictiō, ōnis, f., prisúdenie.
addiscō, dĭdĭci, —, 3., priúčať sa.
addō, dĭdi, dĭtum, 3., pridávať, dodávať, pripojovať; animum addere alicui, obodriť, osmeľovať, povzbudzovať, dodávať bodrosti.
addoceō, cui, ctum, 2., priučovať.
addŭbĭtō, 1., kloniť sa k pochybnosti, (trochu) pochybovať.
addūco, xi, ctum, 3., k sebe ťahať, privádzať, dovádzať, navádzať, prinášať, pritahovať; amore adductus z lásky.
(adductē) adv., **adductius**, prísnejšie.
ădēdō, ēdi, ēsum, 3., nakusovať, nahryznúť, ohlodávať; stráviť; lapides adesi ohladené kamene; ignis adedit, oheň opálil.
ădemptiō, ōnis, f., odňatie.
ădeō, adv., tak, tak veľmi, ba i; atque a., ba docela; nunc a. práve teraz; id a., to práve; vel a., či skôr; tres adeo annos, celé tri roky; nec adeo potuit attingere, ba ani toho nemohol dostihnúť; adeo usque tak dlho.
ădeō, ii, ĭtum, 4., pristupovať, ísť k niečomu; podnikať, brať na seba; ingens periculum adit, ohromnému nebezpečenstvu sa podvrhuje; adire ad magistratum, ísť na úrad; adire amicum obrátiť sa k priateľovi s prosbou.
ădeps, ĭpis, g. com., sadlo; tučnosť.
ădeptiō, ōnis, f., dosiahnutie.
ădequĭtō, 1., prichádzam na koni.
adf v. aff.
adg v. agg.
ădhaereō, si sum, 2., visieť, nehnúť sa, vešať sa na niečo, súvisieť, hraničiť.
ădhaerēscō, haesi, haesum, 3., pridržiavať sa; zaviaznuť; ostať trčať, neustúpiť.
ădhaesiō, ōnis, f., prilnutie.
ădhĭbeō, ui, ĭtum, 2., prikladať, upotrebovať; memoriam adhibēre, spomínať; animum adhibēre, pozorovať; consilio adhibere, povolať k porade.
ădhinniō, īvi — 4., zarechtať na.
ădhortātiō, ōnis, f., povzbudenie, napomenutie, napomínanie.
ădhortātŏr, ōris, m., povzbudzovateľ.
ădhortor, ātus s., 1., napomínať, povzbudzovať.
ădhūc, adv., ešte, až posiaľ.
adiăceō, cui, —, 2., ležať pri niečom, hraničiť.
adiectiō, ōnis, f., prihodenie, pridanie.
adiectus, 3., (adiicio), priliehajúci, súsedný.
ădĭgō, ēgi, actum, 3., priháňať, privádzať, nútiť; vulnus adigere, ranu spôsobiť, poraniť; iure iurando adigere, pod prísahu brať.
ădĭcĭō, iēci, iectum, 3., prihadzovať, hádzať, dohodiť, pridať; animum adiicere, obodriť; imperio adiicit, pripojuje k dŕžave.
ădĭmō, ēmi, emptum 3., odnímať, brať, uchvacovať, vyrývať.
ădĭpāta dictio, bombastická (nadutá) reč.

ădipiscor, a d e p t u s s u m, 3., dosahovať, obdržovať, dostávať.
ădĭtŭs, ūs, m., prístup, príchod, vchod audiencia.
ădiūdĭcō, 1., prisudzovať, privlastňovať.
ădiūmentum, i, n., pomoc, podpora.
ădiunctiō, ō n i s, f., pripojenie, dodatok.
ădiunctum, i., n., podstatná vlastnosť.
ădiungō, n x i, n c t u m, 3., pripojovať, pridávať, dodávať, pridružovať.
ădiūrō, 1., prísahou potvrdzovať.
ădiūtō, 1., pomáhať.
ădiūtŏr, ō r i s, m., pomocník, (na) pomáhač, podporovateľ; D e o a d i u t o r e (= a d i u v a n t e) s pomocou Božou; vedľajší herec.
ădiūtrīx, ī c i s, f., pomocnica, podporovateľkyňa; l e g i o a. výpomocná legia.
ădiŭvō, i ū v i, i ū t u m, 1., napomáhať, podporovať; povzbudzovať, byť na prospech.
adl... v. all...
admātūrō, 1., privádzať k dozrievaniu; zrýchľovať, uskorovať, náhliť.
admētior, n s u s s u m, 4., vymerať, namerať.
admĭnĭcŭlum, i, n., podpora, opora, pomoc.
admĭnister, t r i, m., posluhovač, sluha; prostredník, pomocník.
admĭnistra, a e, f., pomocnica.
admĭnistrātiō, ō n i s, f., spravovanie, riadenie, vedenie.
admĭnistrātŏr, ō r i s, m., správca.
admĭnistrō, 1., správovať, riadiť, opatrovať.
admīrābĭlis, e, divný, podivný, obdivuhodný.
admīrābĭlĭtās, ā t i s, f., obdivuhodnosť.
admīrandus, 3., obdivuhodný.
admīrātiō, ō n i s, f., obdivovanie obdiv.
admīror, 1., obdivovať, diviť sa, čudovať sa, trnúť.
admisceō, m i s c u i, m i x t u m a m i s t u m, 2., primiešať pridávať.
admissum, i, n., previnenie, priestupok.
admittō, m ī s i, m i s s u m, 3., posielať, pripúšťať, dovoľovať; e q u o a d m i s s o, cvalom.
admixtiō, ō n i s, f., primiešanie, primieška, dodatok.
admŏdum, a d v., podľa miery; veľmi, príliš, nad mieru; dokonále: a d m o d u m q u i n g e n t i, dobrých 500 (najmenej).
admŏneō, u i, ĭ t u m, 2., napomínať, pripomínať niekomu niečo, povzbúdzať, upozorňovať, výstrahu dávať, varovať; pohániať.
admŏnĭtiō, ō n i s, f., upozornenie.
admŏnĭtum, i, n., napomenutie.
admŏnĭtŭs, ū s, m., upozornenie, pokynutie.
admŏveō, m ō v i, m ō t u m, 2., pohybovať k..., pristavovať, približovať, prikladať; a d m o v ē r e m a n u m o p e r i, dať sa do roboty; u r b i a d m o v e t u r, približuje sa k mestu; a d m o v ē r e d i e m l e t i, uskoriť deň smrti.
admurmŭrātiō, ō n i s, f., mumlanie, bručanie (znak nesúhlasu al. súhlasu).
admurmŭrō, 1., prisvedčovať alebo prejavovať nesúhlas.
adn... v. a g n ... al. ann ...
ădŏleō, o l ē v i, —, 2., zapaľovať, zápalnú obeť prinášať, obetovať.
ădŏlescens, e n t i s, a d j., (vl. part. praes. act. ad adolesco), dorastajúci, mladý, mladistvý. Subst. a d o l e s c e n s, n t i s, g. c o m. mladík, mládenec, mladá žena. (15—30 r.)
ădŏlescentia, a e, f., mladosť.
ădŏlescentŭla, ae, f., dievča; a d o l e s c e n t u l u s, i, m., mladík, mládenec; a b a d o l e s c e n t u l i s, od mladi.
ădŏlescō, o l ē v i, u l t u m, 3., dorastať, dospievať, dozrievať, vyvíjať sa; mohutnieť: respublica adolescit.
Adōnĭs, i s (ĭ d i s) m., syn kráľa kyperského, miláček Venerin.
ădŏpĕrĭō, u i, t u m, 4., pokrývať, prikrývať, zakrývať, zahaľovať, zastierať.
ădoptātiō, ō n i s, f., prijatie za vlastného.
ădoptĭō, ō n i s, f., v. adoptatio.
ădoptīvus, 3., za vlastného prijatý, adoptovaný; štepený.
ădoptō, 1., voliť, brať s i b i a l i q u e m d e f e n s o r e m s u i i u-

r i s a., zvolit niekoho za obhajcu svojho práva; beriem za vlastného, za svojho, štepit, sošľachťovat.
ădŏr, ōris, n., tenkeľ.
ădōrātiō, ōnis, f., uctievanie, klaňanie sa.
ădōrea, ae, f., čestný dar; sláva (vojenská).
ădŏrior, rtus sum, 4., povstat proti, napádat; oborit sa na niekoho; útočit na niekoho.
ădornō, 1., vyzdobovat, okrášľovat, vyzbrojovat, pripravovat, chystat.
ădōrō, 1., prosebne oslovovat, vzývat, klaňat sa, prosit.
adp... v. app...
adq... v. acq...
adrādō, si, sum, 3., oškrabat; oholit; ostrihat.
adrēpō, si, tum, 3., priplazit sa, prikrádat sa, vtierat sa.
Adria, v. Hadria.
adscīscō, īvi, ītum, 3., prijat, pripojit, osvojit si, schvaľovat; ascītus, vypožičaný, cudzí.
adscrībō, psi, ptum, 3., pripisovat, privlastňovat, pridat (do listiny), zapísat, prijat, zariadit medzi.
adscriptiō, ōnis, f., pripojenie, pripísanie.
adscriptŏr, ōris, m., spolupodpísaný na niečom (na znamenie, že vec schvaľuje); schvaľovateľ.
adspectus v. aspectus.
adspĭcio v. aspicio.
adstō (āstō), stĭti, — 1., stát pri niečom; adstāre alicui, pomáhat.
adstringō, nxi, strictum, 3., (tuho) zaväzovat, sťahovat, sväzovat, skrehnúť; vis frigoris corpora adstringebat, telá tuhou zimou krehly; obmedzovat.
adstruō, (astruo), xi, strūctum, 3., pristavovat, pripojovat.
adsum, affui, esse, prítomným byt, tu byt; omnibus locis umbra adero V., ako tieň budem všade prítomná, (budem s tebou); byt svedkom, byt účastným, pomáhat, hájit, zastupovat, dostavit sa na súd; byt odhodlaným; adesse ad iudicium, ísť pred súd, na súd, byt na súde; a. amico, pomôct priateľovi.
adsuō, ui, sūtum, 3., prišívat.
Aduatŭcī, ōrum, m., germanský kmeň medzi Mosou a Šeldou.
ădūlātiō, ōnis, f., lichotenie, pochlebníctvo.
ădūlātŏr, ōris, m., lichotník, pochlebník.
ădŭlescens v. adolescens.
ădūlor, 1., líškat sa, lichotit, pochlebovat.
ădulter, eri, m., **ădultĕra**, ae, f., cudzoložník, cudzoložnica.
ădulterīnus, 3., padelaný, nepravý, cudzoložný; clavis adulterina, pakľúč.
ădultĕrium, ii, n., cudzoložstvo.
ădultĕrō, 1., padelat, cudzoložit, k cudzoložstvu svádzat.
ădultus, 3., dorastlý, dospelý, mocný.
ădumbrātiō, ōnis, f., nástin, náčrtok.
ădumbrātus, 3., nastínený, vymyslený, zdánlivý.
ădumbrō, 1., nastínit, nakreslit, načrtat.
ăduncus, 3., zakrivený, skrivený, zahnutý.
ădurgeō, ursi, — 2., pritisnúť, tlačit, prenasledovat.
adūrō, ussi, ustum 3., pripaľovat, pálit, spaľovat.
ădusque, praep. c. acc., až po..., až do; adv., naskrz, naskrze.
ădvectīcius, 3., z cudziny dovezený, (importovaný).
advectō, 1., často, usilovne dovážat.
advĕhō, vexi, vectum, 3., privážat, dovážat, privádzat, dopravovat; advĕhor (curru, equo, navi) prichádzam na voze, na koni, na lodi.
advĕlō, 1., zahaľovat.
advĕna, ae, m., cudzinec, príchodzí, prisťahovalec; advena exercitus, cudzie vojsko; advena grus, sťahovavý jarab.
advĕniō, vēni, ventum, 4., prichádzat, približovat sa, dostavovat sa.
adventīcius, 3., cudzí, cudzozemský, z cudziny prišlý; adventicia pecunia, peniaze iným spôsobom (nie dedictvom) nadobudnuté; fructus adventicius, vedľajší dôchodok.

adventō, 1., prichádzam, dochádzam, približujem sa.
adventŭs, ūs, m., príchod, blíženie sa; Caesaris adventu, pri príchode Caesarovom.
adversa, ōrum, n., nehoda, nešťastie.
adversāria, ōrum, n., (argumenta) protidôvody; (scripta) denník, príručná kniha obchodná.
adversārius, 3., protivný, nepriateľský, nepriaznivý.
adversārius, ii, m., protivník, odporca, nepriateľ.
adversiō, ōnis, f., obrátenie pozornosti.
adversor, 1., odporovať, protiviť sa.
adversum, i, n., oproťajšia strana, nehoda, nešťastie.
adversus, 3., predný, dentes adversi, predné zuby; protivný, nepriateľský, nepriaznivý, nešťastný, secundae et adversae res, šťastie a nešťastie; odporný.
adversus, (adversum), adv., naproti, proti niekomu, qui adversus arma tulerant, ktorí na protivnej strane bojovali.
adversus (adversum), praep. c. acc., proti, naproti, v oči; pietas a. deos, zbožnosť k bohom.
advertō, ti, sum, 3., obrátiť, obracať k niečomu; animum advertere, obracať pozornosť, pozorovať, obracať zreteľ, všímať si; in aliquem advertere, trestať.
advespĕrascit, rāvit, —, 3., zmrká sa.
advĭgĭlō, 1., bdieť pri čom (ad alqd).
advŏcātiō, ōnis, f., porada, privolanie právnika k porade, vedenie procesu a zastupovanie, právna pomoc.
advŏcātus, i, m., priateľ práva znalý; vážená osoba, ktorá radou, svedectvom al. svojou prítomnosťou pred súdom jednej strane pomáha; právny obhajca, advokát.
advŏcō, 1., privolávať, povolávať (na poradu), svolávať; vzývať (bohov), volať na pomoc.
advŏlātŭs, ūs, m., prílet.
advŏlō, 1., priletieť, prekvapiť.
advolvō, vi, ūtum, 3., privaľovať; (o prositeľoch) genibus se advolvere, k nohám sa privinúť, k nohám padať.
adytum, i, n., (ἄδυτου), nedostupné (ľudu obecnému) miesto, svätyňa.
Aeăcus, i, m., syn Jupiterov, otec Pelejov a Telamonov, ded Achillov a Aiantov. Pre svoju spravedlivosť bol po smrti ustanovený sudcom v podsvetí. Odt. patronym. **Aeăcĭdes**, ae, m., potomok Aiakov.
aedēs, is, f., chrám, izba, obydlie; plur. obydlie, dom, palác, úľ.
aedĭcŭla, ae, f., (subst. dem. z aedes), izbietka, kaplnka.
aedĭfĭcātiō, ōnis, f., stavanie, stavba, budova.
aedĭfĭcātŏr, ōris, m., staviteľ, budovateľ; ae. mundi, stvoriteľ.
aedĭfĭcium, ii, n., stavanie, budova.
aedĭfĭcō, 1., stavať, budovať, zakladať.
aedīlĭcius, 3., ädilský.
aedīlis, is, m., ädil.
aedīlītās, ātis, f., úrad, hodnosť ädilská (dozor nad stavbami, cestami, trhmi).
aedĭtĭmus, **aedĭtŭmus**, **aedĭtuus**, i, m., sluha, strážca chrámu.
Aedui, ōrum, m., Eduji, gallský kmeň medzi Ligerom a Ararom.
Aegātes, ium, f., ägatské ostrovy na sev. od Sicilie.
aeger, gra, grum, chorý, nemocný, nezdravý, skormútený, mrzutý, skľúčený, namáhavý.
aegis, dis, f., štít, zvl. Palladin s Medusinou hlavou.
Aegos flumen, ĭnis, n., Kozia rieka (riečka v thrácskom Chersonese).
aegrē, adv. nerád, namáhavo, sotva, zťažka; aegre ferre alqd, mrzieť sa na niečo; haud aegre, bez nesnádze, snadno, ľahko.
aegroscō, —, —, 3., ochorieť; kormútiť sa, mrzieť sa, nevrlým sa robiť; zhoršovať sa.
aegrĭmōnia, ae, f., zármutok, teskliwosť, starosť.
aegrĭtūdō, ĭnis, f., neduživosť, choroba, nemoc, žiaľ, zármutok, rozhorčenosť, nevoľa.
aegrōtātiō, ōnis, f., chorľavosť.
aegrōtō, 1., chorľaviet, byť chorým.
aegrōtus, 3., chorý, chorľavý.

Aemĭlius, i, m., meno starobylého a slávneho rodu patricijského v Ríme; L. Aemilius Paulus r. 216 pr. Kr. ako konsul padol v bitke pri Kannách.

aemŭlātiō, ōnis, f., žiarlivosť, horlivosť, závisť, závodenie, zápas.

aemŭlātŏr, ōris, m., horlivec, súper, sok.

aemŭlātŭs, ūs, m. = aemulātio.

aemŭlor, 1., závodiť, horlivo nasledovať, závidieť, snažiť sa.

aemŭlus, 3., horlivo nasledujúci, žiarlivý, závistlivý; subst. aemŭlus, i, m., sok, súper; aemula, ae, f., sokyňa.

Aenēās, ae, m., Aeneas, syn Anchisov a Venerin; skrze syna svojho Jula (Askania) praotec národa rímskeho.

Aenēis ĭdos, f., pieseň o Aeneovi, slávny epos Virgiliov.

āēneus, **āhēneus**, 3., kovový, medený, bronzový, tvrdý.

aenigma, ătis, n., hádka, záhada, hádanka.

aënum, i, n., kotol.

aequābĭlis, e, rovnomerný, nestranný, rovný.

aequābĭlĭtās, ātis, f., rovnosť, rovnomernosť, nestrannosť.

aequābĭlĭtĕr, adv. rovno, rovnomerne.

aequaevus, 3., rovnakého veku, rovnoveký.

aequālis, e, rovný, (podobou, počtom, veľkosťou, cenou,) rovnoveký, súčasný, rovnomerný, pravidelný; subst. rovesník, rovesnica.

aequālĭtās, ātis, f., rovnosť (veku, postavenia).

aequālĭtĕr, adv., rovnomerne, primerane.

aequātiō, ōnis, f., rovnosť, vyrovnanie.

aequē, adv., rovne, rovným spôsobom, spravedlivo; aeque ac, práve tak, takým spôsobom ako.

aequĭlībrĭtās, ātis, f., rovnováha, zákon rovnováhy.

aequĭnoctium, i, n., rovnodennosť.

aequĭpārō, 1., (aequipero 1.,) srovnávať sa s kým al. s čím, vyrovnávať sa niekomu.

aequĭtās, ātis, f., slušnosť, spravedlivosť, nestrannosť, skromnosť, rovnosť.

aequō, 1., rovnať, narovnávať, vyrovnávať sa, dosahovať, prirovnávať, na roveň stavať koho s kým; se diis aequare, bohom sa rovnať; sagitta aequans ventos, strela bystrá ani vietor, letiaca s vetry o závod.

aequor, ŏris, m., rovnina, hladina morská, more.

aequŏreus, 3., morský.

aequum, i, n., slušnosť, právo.

aequus, 3., rovný, slušný, spravedlivý, nestranný, priaznivý, vhodný, kľudný; aequo Marte pugnare, s rovným šťastím bojovať; ex aequo, rovnou mierou, rovným právom.

āër, ĕris, acc. aëra, m., vzduch, povetrie, podnebie; obscurus aër, hmla.

aerārium, ii, n., štátna pokladnica, štátny poklad.

aerārius, 3., kovový, medený, peňažný; tribuni aerarii, berní tribuni; subst. aerarius, ii, m., (sc. civis) občan najnižšej triedy bez práv a povinností k obci, platil len daň od hlavy.

aerātus, 3., okovaný, kovom pobitý, kovový.

aereus, 3., medený, bronzový, kovom pobitý.

aerĭfĕr, 3., kov nesúci.

aerĭpēs, pĕdis, adj., kovonohý.

aërius, 3., vo vzduchu žijúci, vzdušný, vysoko do vzduchu sa pnúci, vysoký.

aerūgō, ĭnis, f., hrdza, zeleň na medi; závisť, lakomosť, ziskuchtivosť, sebeckosť.

aerumna, ae, f., súženie, trápenie.

aerumnōsus, 3., plný starosti, nešťastný.

aes, aeris, n., kov, zvl. meď, bronz; aeris metalla, medené doly; illi aes triplex circa pectus erat, srdce jeho bolo trojnásobnou meďou opásané, t. j. neznalo bázne; nástroje hudobné, peniaze, plat vojenský; aes alienum, cudzie peniaze, dlh.

Aeschylus, i, m., Äschylus, slávny tragický básnik grécky (525—456 pr. Kr.)
Aesculāpius, i i, m., boh lekárstva.
aesculētum, i, n., dúbrava.
aesculĕus, 3., dubový.
Aesōn, i s, m., Äzon, otec Jasonov.
Aesŏnidēs, ae, m., = Jason.
Aesōpus, i, m., bájkopisec grécky asi v VII. st. pr. Kr.
aestās, ā t i s, f., leto, letné počasie, letný deň, horúčosť, rok.
aestĭfĕr, 3., horúčosť prinášajúci.
aestĭmābĭlis, e, cenný.
aestĭmātiō, ō n i s, f., ocenenie, úvaha.
aestĭmātŏr, ō r i s, m., ceniteľ, oceňovateľ, posudzovateľ.
aestĭmō, 1., cenit, vážiť; l i t e m a e s t i m a r e, sporný predmet (na pr. urobenú škodu) oceňovať, vymerať pokutu, odsúdiť k pokute; posudzovať.
aestīvus, 3., letný; a e s t i v a, ōrum (c a s t r a), letný tábor.
aestuārium, i i, n., nízke miesto pri mori, prílivom zaplavované, po odlive kalužnaté.
aestuō, 1., vlniť sa, kypieť, vrieť.
aestuōsus, 3., búrlivý; horúci.
aestŭs, ū s, m., horúčosť, parno, príboj, vlnobitie, ohnivosť, rozhnietenie, vášeň, nerozhodnosť.
aetās, ā t i s, f., vek, čas, doba, storočie.
aetātŭla, a e, f., útly vek.
aeternĭtās, ā t i s, f., večnosť, nesmrteľnosť: a e. a n i m o r u m.
aeternō, 1., zvečniť.
aeternus, 3., večný, nesmrteľný, ustavičný; subst. a e t e r n u m, i, n., večnosť; i n a e t e r n u m, naveky, navždy.
aethēr, ĕ r i s, m., äther, vyšší vzduch, nebo.
aethĕrius, 3., nebeský, vzdušný, nadvzdušný, nadzemský.
Aethiops, ŏpis, m., A e t i ŏ p e s, u m, Äthiopi, čierni obyvatelia juž. Lybie.
aethra, a e, f., jasný, čistý vzduch, belasá jasná obloha.
Aetna, a e, f., povestná a dosiaľ činná sopka na vých. pobreží Sicilie.
aevum, i, n., vek, večnosť, život (ľudský).
Afer, 3., africký; subst. A f e r, A f r i, m. Afričan.
affābĭlis, e, vľúdny, prívetivý, láskavý.
affābĭlĭtās, ā t i s, f., vľúdnosť, láskavosť.
affabrē, a d v., umelecky.
affātim, a d v., dosť, dostatočne.
affātŭs, ū s, m., oslovenie.
affectātiō, ō n i s, f., dychtenie, bažnie, domáhanie sa, žiadostivosť.
affectiō, ō n i s f., povaha, položenie, postavenie, nálada, náklonnosť, dojem.
affectō, 1., domáhať sa, siahať po čom.
affectŭs, ū s, m., nálada, vášeň, žiadosť, náklonnosť.
afferō, a t t ŭ l i, a l l ā t u m, a f f e r r e, prinášať, poskytovať, donášať, oznamovať, zvestovať, ohlašovať, pripojovať, pôsobiť, dokazovať; v i m a f f e r r e, násilie robiť; d e f o r m i t a t e m a f f e r r e, ohyzdiť.
afficiō, f e c i, f e c t u m, 3., pričiňovať, pôsobiť, účinkovať; a f f i c e r e l a e t i t i a, potešiť; p r a e m i o a., odmeniť, odplatiť; p o e n a a. trestať; s u p p l i c i o a., trestať smrťou, popraviť; d o l o r e a., zarmútiť; s o l l i c i t u d i n e a., znepokojovať.
affīgō, f i x i, f i x u m, 3., pribíjať, pripevňovať, upútať, zatĺcť; c r u c i a., ukrižovať.
affingō, f i n x i, f i c t u m, 3., vymýšľať, (mylne) pripisovať.
affīnis, e, súsedný, súsediaci, účastný čoho, zapletený do..., príbuzný; c o g n a t i e t a f f i n e s, pokrevní priatelia a príbuzní.
affīnĭtās, ā t i s, f., súsedstvo, príbuzenstvo.
affirmātiō, ō n i s, f., uisťovanie, ubezpečovanie.
affīrmō, 1., tvrdiť, potvrdzovať, uisťovať; u t a f f i r m a t u r, ako hovoria = vraj.
afflātŭs, ū s, m., povievanie, dych; nadšenie.
afflictātiō, ō n i s, f., trápenie, súženie, znepokojovanie.
afflīctō, 1., narážať, poškodiť, znepokojovať, sužovať, trápiť, trýzniť; biť sa v prsia, bedákať.

afflictŏr, ōris, m., tupiteľ, hanobiteľ.
afflictus, 3., rozbitý, porúchaný, pokorený, zničený, úbohý; skľúčený, zarmútený, utrápený.
affligō, f l ī x i, f l ī c t u m, 3., srážať, porážať, soslabovať, trápiť, sužovať, zarmucovať, poškodiť, povaliť, ničiť.
afflō, 1., povievať, duť.
affluentĕr, adv. hojne.
affluentiă, a e, f., hojnosť, nadbytok, oplývanie.
affluō, f l u x i, f l u x u m, 3., pritekať, oplývať, hrnúť sa.
affor, ā t u s s u m, ā r i, oslovovať, vzývať, prosiť, s prosbou sa obracať.
affulgeō, f u l s i, —, 2., zažiariť, zaligotať, usmiať sa.
affundō, f ū d i, f ū s u m, 3., prilievať, vlievať, pričiňovať.
Agămemnōn, ŏ n i s, m., syn Atrejov, brat Menelajov, kráľ mykenský, vrchný veliteľ vojsk gréckych pred Trojou.
ăgāsō, ō n i s, m., paholok, pohonič.
Agăthŏclēs, i s, m., tyran Syrakúzsky.
ăgellus, i, m., (subst. demin. od ager) políčka.
ăgēma, ă t i s, n., oddiel vojska makedonského.
ăger, g r i, m., orná pôda, roľa, pole, pozemok; vidiek, okolie, územie.
Agēsĭlāus, i, m., kráľ spartánsky.
agger, ĕ r i s, m., násyp, val, valy, hradba mestská, hromada.
aggĕrō, 1., navážať, nasypávať, hromadiť.
aggĕrō, g e s s i, g e s t u m, 3., prinášať, nanášať, nasypávať.
aggestŭs, ū s, m., prinášanie, privážanie, prívoz.
agglŏmĕrō, 1., pridružiť.
aggrăvō, 1., ťažším robiť, zhoršovať.
aggrĕdior, g r e s s u s s u m, 3., prikročiť, pristúpiť, obrátiť sa k niekomu; napádať, oborit sa, dorážať; dať sa do niečoho, chytiť sa do . . ., podnikať.
aggrĕgō, 1., shromažďovať, pripojiť, pridružiť.
ăgĭlis, e, pohyblivý, činný, rezký.
ăgĭlĭtās, ā t i s, f., pohyblivosť, bystrosť.
ăgĭtābĭlis, e, pohyblivý (aër).
ăgĭtātiō, ō n i s, f., hýbanie, pohybovanie, pohyb; činnosť.
ăgĭtātŏr, ō r i s, m., pohonič.
ăgĭtō, 1., hýbať, pohybovať, poháňať, povzbudzovať, podnecovať, prenasledovať, honiť; vzbúriť, znepokojovať, dráždiť; vykonávať, sláviť: f e s t o s d i e s, sviatky; tráviť, radiť sa, zamýšľať.
agmen, ĭ n i s, n., ťah, zástup, pochod, voj, vojsko na pochode; a g m i n e c e r t o L a o c o o n t a p e t u n t V. určitým, priamym smerom k L. mieria.
agnascor, n ā t u s s u m, 3., narodiť sa za živobytia otca, keď tento urobil už poslednú vôľu, al. narodiť sa po smrti otcovej.
agnātiō, ō n i s, f., pokrevné príbuzenstvo so strany otcovej.
agnātus, 3., pozdejšie zrodený, mladší syn; príbuzný s otcovej strany.
agnīna, a e, f., jahňacina.
agnitiō, ō n i s, f., poznanie, uznanie.
agnōmen, ĭ n i s, n., priezvisko.
agnōscō, n ō v ī, n ĭ t u m, 3., poznávať, skúmať, pátrať, rozumieť, schvaľovať, dopúšťať.
agnus, i, m., jahňa, baránok.
ăgō, ē g i, ā c t u m, 3., poháňať, viesť, odháňať, hnať, prenasledovať; riadiť; tráviť, žiť; predlievať; činiť, konať, vykonávať; sláviť, svätiť, rokovať o čom; c a u s a m a g e r e, viesť proces; a g o m e, spravujem sa; c a u s a m p o p u l i a g e r e, hájiť práva národa; l e g e a g e r e c u m a l i q u o, nakladať s niekym po zákone; g r a t i a s a g e r e, vďaky vzdávať; t r a n s v o r s u m a g e r e, na bludnú cestu svádzať; a c t u m e s t d e e o, zahynul.
agrārius, 3., poľný, pozemkový; l e x a g r a r i a, zákon pozemkový, (t. j. o rozdelení obecných pozemkov chudobným občanom rímskym.) Odt. subst. a g r ā r i i, ō r u m m. prívrženci rozdelenia obecných pozemkov.
agrestis, e, poľný, divoký, na poliach žijúci, sedliacky, nevzdelaný, hrubý, surový.
agricŏla, a e, m., roľník, sedliak.

ah, interj. ach!
ai, interj. beda!
āiō, ais, ait verb. defect. hovoriť, riecť (reku), prisviedčať, uistovať, tvrdiť; ain' (= aisne), myslíš? naozaj? quid ais? čo hovoríš? čože?
āla, ae, f., krídlo; oddelenie jazdy.
ălăcer, cris, e, rezký, veselý, bystrý, jarý, bujarý, odhodlaný.
ălăcrĭtās, ātis, f., živosť, jarosť, bujarosť, odhodlanosť, veselosť, radosť, nadšenie; alacritas perfecti operis, radosť z dokonaného diela.
ālāris v. alārius.
ālārius, 3., krídelný, na krídle; alarii, ōrum, m., vypomocné vojská.
ālātus, 3., okrídlený.
ălauda, ae f., škovránok.
Alba, ae, f.; Alba Longa, najstaršie mesto latinské. Albāni, ōrum, m., obyvatelia Alby.
albātus, 3., bielym rúchom odený, slávnostne odený, v slávnostnom rúchu.
albeō, albui, — 2., byť bielym, caelo albente, na úsvite.
albescō, albui — 3., belieť; lux albescit, svitá.
albĭdus, 3., belavý.
Albis, is, m., Labe.
album, i, n., biela farba; biele dosky pre úradné náveštia.
albus, 3., biely, bledý, svetlý, jasný, šťastný, priaznivý.
alces, is f. los.
Alcĭbĭădēs, is, m., vojvoda a štátnik athénsky, žiak Sokratov.
ālea, ae, f., kocka, hra na kocky, (hra kocková), hazárdna hra, neistota, nebezpečenstvo, slepá náhoda.
āleātŏr, ōris, m., hráč na kocky, vôb. odvážny hráč.
alēc, ēcis, n., omáčka na ryby.
Alēctō, f., jedna z troch furií.
ālēs, ĭtis adj. okrídlený, bystrý; subst. m. f. vták, veštecké znamenie; Jovis ales, orol; ales Junonia, páv.
Alexander, dri, m., syn Priamov, ktorého obyčajne zvali Paris.
Alexandrīa, ae, f., meno mnohých miest, nazvaných podľa Alexandra Veľkého.
alga, ae, f., morská tráva.
algeō, alsi, — 2., mrznúť, zimou krehnúť.
algor, ōris, m., zima, mráz.
ălĭā sc. viā, adv., inam; alii alia dilapsi sunt, každý inou cestou sa rozbehol.
ălĭās, adv., inokedy, druhý raz; a. — a. raz — druhý raz, inokedy.
ălĭbī, adv., inde, na inom mieste.
ălĭcŭbī, adv., niekde, dakde.
ălĭcundĕ, adv., odniekaľ.
ălienātiō, ōnis, f., odcudzenie, odvrátenie sa, odpadnutie, odstúpenie, znepriatelenie sa; in Viteliu m alienatio, nepriazeň k Viteliovi.
ălienĭgĕna, ae, m., cudzieho pôvodu, cudzinec, cudzozemec.
ălienō 1., odcudziť, alienare a se odcudziť si niekoho; dávať do cudzích rúk, do cudzej moci; — āri, odpadnúť; znepriateliť sa, odvracať sa; alienata mente, smyslu zbavený; ălienātus, part., rozumu zbavený, zaslepený, pomätený.
ălienum, i, n., cudzia vec, cudzí majetok; nihil alieni curare, o cudzej veci sa nestarať.
ălienus, 3., cudzí, nepriaznivý, nepriateľský, neprimeraný, nepríležitý, nevhodný.
ālĭfer = **ălĭger,** 3., okrídlený.
ălimentum, i, n., pokrm, potrava, výživa.
ălimōnium, ii, n., strava, výživa.
ălĭō, adv., inam.
ălĭōquī, (— in), adv., ináč, ináčej, ostatne, vôbec, celkom.
ălīpēs, ĕdis, adj. s okrídlenými nohami, bystronohý.
ălĭquā, adv., niekam, nejako.
ălĭquamdiū, adv., nejaký čas, dosť dlho, dlho.
ălĭquandō, adv., kedysi, niekedy, raz, konečne.
ălĭquantō, adv., o niečo, o mnoho.
ălĭquantum, adv., trochu, dosť, značne, nejakú chvíľu.
ălĭquantus, 3., dosť veliký, dosť značný.
ălĭquis, — qua, — quid (adj. aliquod), niekto, niečo, voľakto, voľačo, dakto, dačo, niektorý, dakto-

rý, voľajaký, nejaký; aliquid damni, nejaká škoda.
ălĭquo, adv. niekam, inam, k niečomu inému.
ălĭquŏt, adj. indecl., niekoľko.
ălĭquŏtiēs (aliquotiens), adv., niekoľko ráz.
ălĭtĕr, adv., ináč, iným spôsobom; aliter atque (ac), ináč než; non (haud) aliter quam, práve tak ako.
ălĭundĕ, adv., odinakiaľ, od niekoho iného.
ălius, 3., iný, inaký; a. ac, iný než; alii — alii (vo vetách distributívnych), jedni — druhí: alius atque (ac) iný ako.
allābor, lāpsus sum, 3., plaziť sa k niečomu, prichádzať, pritekať, valiť sa.
allăbōrō, 1., pripojiť, namáhať sa, vynasnažovať sa.
allātrō, 1., štekať na koho, tupiť, napádať.
allectō, 1., vábiť.
allēgatiō, ōnis, f., poslanie niekoho k niekomu so vzkazom.
allēgō, 1., posielať koho (so vzkazom vo veci súkromnej); prinášať, rozprávať.
allĕgō, lēgi, lēctum 3., vybierať (voľbou).
allĕvāmentum, i, n., obľahčenie, usnadnenie.
allĕvō 1., pozdvihovať, obľahčovať.
allĭcĭō, lexi, lectum 3., vábiť, lákať, privábiť.
allīdō, līsi, līsum 3., narážať, vrhať sa na niečo, hádžem na niečo.
allīgō 1., priväzovať, obväzovať, sviazať.
allĭnō, lēvi, lĭtum 3., namazať, natrieť, urobiť znamenie.
allium, ii, n., cesnak.
Allŏbrŏges, um, m., keltský národ medzi Rhodanom, Isarom, jazerom Lemannským a Alpami.
allŏcūtiō, ōnis, f., = alloquium (v. t.)
allŏquium, ii, n., oslovenie, slová útechy.
allŏquor, cūtus sum 3., oslovovať, (s dv. acc) quod te alloquor, hoc est slová, ktorými ťa oslovujem, sú tieto.
allūdō, lūsi, lūsum 3., pohrávam si, žartovať, žartovne podotknúť.
alluō, lui — 3., omývať.
allŭviēs, ēi, f., vystúpivšia voda.
allŭviō, ōnis f., náplav, nános.
almus, 3., živný, úrodný, obživujúci, dobrotivý.
alnus, i, f., jelša; čln z jelšového kmeňa.
ălō, ălui, altum, 3., živiť, kŕmiť, vyživovať, chovať, vychovávať, podporovať.
Alpēs, ium f., Alpy.
altāria, ium, n. plur. tant., oltár.
altē, adv., vysoko, hlboko, do hĺbky; altius expedire alqd., obšírnejšie vykladať niečo.
alter, a, um (gen. alterīus, dat. alteri), jeden (z dvoch), druhý; iamque dies alterque processit, minul už deň, minul aj druhý; Carthaginienses et Cyrenenses alteri alteros aliquantum attriverant, Karthaginčania a Kyrenčania sa trochu navzájom oslabili; altero tanto augeri (o) dva razy toľko sa rozmnožiť.
altercātiō, ōnis, f., spor, hádka, vada; cum altercatione congredi, dostať sa do hádky, pohádať sa.
altercor, ātus sum, 1., hádať sa, vadiť sa.
alternō, 1., jedno po druhom konať, rozvažovať, byť v pochybnosti.
alternus, 3., jeden po druhom, striedavý; carmen alternum, báseň, v ktorej sa strieda hexameter s pentametrom, báseň elegická.
altĕrŭter, altĕrŭtra, altĕrŭtrum, jeden z oboch.
altĭlis, e, vykrmený (zvl. o drúbeži).
altĭsŏnus, 3., vysoko zvučiaci.
altĭtŏnans, ntis, adj., vysoko hrmiaci.
altĭtūdō, ĭnis, f., výška, hĺbka; veľkosť, vznešenosť; hlbokosť, nevyskúmateľnosť.
altĭvŏlans, ntis, adj., vysoko lietajúci.
altŏr, ōris, m., živiteľ, pestún.
altrix, īcis, f., živiteľka, dojka: terra altrix, materinská, rodná zem.

altus, 3., vysoký, hlboký, vznešený, ctihodný, starobylý; a l t u m, hlbina morská, širé more, výšina nebeská, nebo.
ălumna, a e, f., chovanica.
ălumnus, i, m., chovanec, syn, žiak.
ălūta, a e, f., zámša, koža, liadkom vyrobená, aksamietovej hladkosti.
alvārium, i i, n., úľ.
alvĕāre, i s, n., koryto, úľ.
alvĕŏlus, i, m., korýtko, vana.
alveus, i m. dutina, koryto; spodok, dno loďné, loďka, čln.
alvus, i, f., brucho, život materský, žalúdok.
amābĭlis, e, milovania hodný, ľúbezný, pôvabný, láskavý, nežný.
ămābĭlĭtĕr, a d v., ľúbezne, láskavo.
āmandātiō, ō n i s, f., odstránenie s očú, vyhnanie.
āmandō, 1., odstrániť, vypovedať.
ămans, n t i s, a d j., milujúci, láskavý, priateľský; a m a n t i s s i m u s r e i p u b l i c a e, veliký vlastenec; s u b s t. a m a n s, n t i s, m. f., milovník, milenec, milenka.
ămantĕr, a d v., láskavo, priateľsky.
ămāra, ō r u m, n., horkosť, trpkosť.
ămārăcum, i, n., majorán.
ămărantus, i, m., (nevädnúci), amarant.
ămārus, 3., horký, trpký, mrzutý, urážlivý.
ămātŏr, ō r i s, m., milovník, priateľ, ctiteľ.
ămātōrĭē, adv., zaľúbene.
ămātōrius, 3., zaľúbený, milostný.
Amāzōn, ō n i s, f., Amazonka; obyč. v pl. A m a z o n e s, u m, Amazonky, báječný kmeň bojovných žien na sev. pobreží Malej Azie.
ambāctus, i. m., [keltské slovo] služobník, vazal.
ambāges, u m, f., okľuka, bludná cesta, vytáčky, dvojsmysel.
ambĕdō, ē d i, ē s u m, 3., ohlodávať, ohrýzať.
ambĭgō, —, —, 3., (s oboch strán poháňať) pochybovať, mať spor.
ambĭguĕ, a d v., dvojsmyselne, neurčito, nerozhodne.
ambiguĭtas, ā t i s, f., dvojsmysel.
ambĭguum, i, n., neistota.
ambĭguus, 3., dvojsmyseľný, neurčitý, pochybný, nespoľahlivý.
ambiō, (ī v i), i i, ĭ t u m 4., obchádzať, uchádzať sa, okolo chodiť, vyhýbať sa, obracať sa s prosbou.
ambĭtiō, ō n i s, f., obchádzanie, uchádzanie sa o úrad, vyhľadávanie priazne, ctižiadosť, márnomyseľnosť.
ambĭtiōsus, 3., obchádzajúci, uchádzajúci sa o úrad, ctižiadostivý, márnomyseľný.
ambĭtŭs, ū s, m., obchádzanie, uchádzanie sa o úrad, hľadanie priazne, ctižiadostivá dychtivosť.
ambō, ae, ō. oba, obaja, obidvaja.
ambrŏsia, a e, f., pokrm božský.
ambrŏsius, 3., božský, nebeský.
ambūbāiae, ā r u m, f., syrské tanečnice.
ambŭlātiō, ō n i s, f., prechádzka.
ambŭlō, 1., prechádzať sa, putovať.
ambŭrō, ussi, ūstum, 3., opaľovať, spáliť; a m b u s t u s, spálený, pohorelý.
amēns, e n t i s, a d j., bez smyslu, bez rozumu, pomätený, nerozumný.
amentia, a e, f., nerozumnosť, pomätenosť, streštenosť, šialenosť, bláznovstvo.
amentum, i, n., remeň na hádzanie kopije (súc otočený okolo drevka, privádzal pri hodení kopiju do rotácie okolo jej vlastnej osy).
āmes, ĭ t i s, m., rázsocha (k sieti na chytanie vtákov).
ămīcē, a d v., priateľsky, láskavo, rád.
ămĭciō, c u i, c t u m, 4., odieť, zahaliť, zaobaliť; q u i d q u i d c h a r t i s a m i c i t u r i n c e p t i s, čokoľvek zaobaluje sa do papieru nepotrebného.
ămīcĭtia, a e, f., priateľstvo, priateľský spolok (na výboj a odboj); m i h i e s t c u m a l i q u o a m i c i t i a, som s niekým v priateľstve.
ămictŭs, ū s, m., vrchný odev, plášť, rúcho.
ămĭcŭlum, i, n., plášť.
ămīcŭlus, i, m., priateľko, roztomilý priateľ.
ămīcus, 3., priateľský, priaznivý, láskavý, milý, drahý; a u r o r a M u s i s a m i c a = hodina ranná zlato doháňa; s u b s t. a m i c u s, i, m., priateľ, druh; v p l. spojenci

(čestný názov, ktorý senát udeľoval cudzím kniežatám a národom); amīca, ae, f., priateľkyňa, milenka.

ămissiō, ōnis, f., ztrata.

ămĭta, ae, f., sestra otcova, tetka.

ămittō, mīsi, missum, 3., nepoužiť, ztratiť, tratiť, utratiť.

ămissa, ōrum, n., ztrata.

Ammōn (Hammōn), ōnis, m., božstvo lybické u Rimanov známe pod menom Jupiter Ammon.

amnĭcŏla, ae, gen. com., pri riekach bývajúci, rastúci, pobrežný.

amnĭcŭlus, i, m., riečka.

amnis, is, m., bystrica, (veľká) rieka, prúd.

ămō, 1., milovať, ľúbiť, záľubu mať v čom; (v rozhovore) amabo (te), buď tak láskavý, prosím ťa; si me amas, ak mi chceš urobiť niečo k vôli; quae ira fieri amat (zjavy), ktoré hnev rád má.

ămoenĭtās, ātis, f., príjemnosť, pôvab, rozkošná, malebná poloha.

ămoenus, 3., pôvabný, rozkošný, malebný, príjemný, utešený.

ămōlior, ītus sum, 4., (namáhavo) odvaľovať, odstraňovať.

ămōmum, i, n., rastlina, rastúca v krajoch východných, z ktorej pripravovali vzácny balzám.

ămor, ōris, m., láska, milovanie, žiadosť, žiadostivosť, milostná pieseň; amor sui sebaláska, samoľubstvo; persona f. boh lásky, syn Venušin.

ămŏvĕō, mōvi, mōtum 2., odstrániť, odcudziť, vypovedať, vyhostiť.

amphĭbŏlia, ae, f., dvojsmysel.

amphĭtheatrum, i, n., amfiteater.

Amphitrītē, ēs, f., žena Neptunova.

amphŏra, ae, f., dvojuchá nádoba, čbán; miera na tekutiny = 2 urnae = asi 26 l.

amplē, adv., hojne, valne, vznešene, nádherne, skvele.

amplector, amplexus sum, 3., obsahovať, objímať, brať do náručia, ceniť, vážiť si.

amplexor, 1., opäť a opäť vrele objímať, v náručí držať.

amplexŭs, ūs, m., objatie.

amplificātiō, ōnis, f., rozšírenie, rozmnoženie.

amplificātŏr, ōris, m., rozmnožovateľ, zväčšovateľ.

amplĭfĭcō, 1., rozšíriť, zväčšiť, rozmnožiť, zveľadiť.

amplĭō, 1., odložiť, odročiť; zväčšiť, rozmnožiť, zveľadiť.

amplĭtūdō, ĭnis, f., rozsiahlosť, priestrannosť, veľkosť, veľkoleposť, nádhernosť, znamenitosť, váţnosť, dôstojnosť.

amplius, compar. 1., (substantivne) viac, väčší počet; 2. (adverb.) ďalej, viac, vyše, väčšou mierou, ešte; viac než (bez quam is quam), amplius (quam) ducenti ceciderunt; quid vultis amplius, čohože ešte si prajete; amplius tres horas pugnatum est vyše troch hodín sa bojovalo.

amplus, 3., rozsiahly, priestranný, valný, značný, hojný, bohatý, znamenitý, slávny, veľkolepý, veľký, skvelý, vysoký, vznešený, slovutný, vážený.

ampulla, ae f., sklenička; nadutosť, bombastická reč.

ampullor, 1., upotrebovať sklienky na líčidlo; drnčať ako prázdna sklenica, naduto, bombasticky hovoriť.

ampŭtō, 1., odrezávať, vyrezávať, odtínať, obmedzovať, zmenšovať.

ămurca, ae, f., vodnatý kal, ktorý pri lisovaní olív najprv odteká.

ămygdălum i, n., mandla.

ămystis, ĭdis, f., vyprázdnenie pohárov na jeden dúšok, nemierne pitie.

ăn, rozlučovacia častica opytovacia, uvodzuje druhý člen dvojčlennej otázky: utrum — an; — ne — an; — an; — li, — či; — ne — an non; — an non, či nie; či azda, či vari, či hádam, bezpochyby; buď — buď; Quo me vertam? Fugiam an me defendam? Kam sa obrátiť? Utiecť alebo sa brániť?

Anacrĕon, ontis, m. grécky básnik lyrický 559—478 pr. Kr.

ănagnōstēs, ae, m., predčitateľ.

ănălŏgia, ae, f., rovný pomer, podobnosť, obdoba.

ănăpaestus, i, m., stopa, ⏑⏑ — a verš anapästický; — **um**, báseň anapästická.
ănăs, ătis, f., kačka.
ănătĭcŭla, ae, f., kačička.
Anaxăgŏrās, ae, m., grécky filozof.
anceps, cĭpĭtis, adj., dvojhlavý, dvojtý, ostrý na obe strany, dvojsečný, obojetný, pochybný, nerozhodný, neistý, nespoľahlivý, dvojsmyselný, nebezpečný; **in ancipiti est respublica**, obec je v nebezpečenstve.
Anchīsēs, ae, m., otec Aenejov; adj. **Anchīsēus**; patronym. **Anchīsiădēs**, ae, m., Anchisovič.
ancīle, is, n., **ancilia**, 12 posvätných štítov salijských.
ancilla, ae, f., slúžka.
ancillāris, e, adj., služebným príslušný, nízky.
ancillŭla, ae, f., (malá, mladá) slúžka.
ancŏra, ae, f., kotva.
ancŏrāle, is, n., kotevné lano.
ancŏrārius, 3., kotevný.
Andēs, ium, f., rodisko básnika Vergilia.
androgynus, i, m., štyra.
Andrŏmăchē, es, (— a, ae), f., žena trojánskeho hrdinu Hektora.
ānellus, i, m., (subst. deminut. od **anulus**), prstienok.
ănēthum, i, n., onajs.
anfrāctŭs, ūs, m., záhyb, okľuka, vytáčka.
angĭportum, i, n., úzka ulička.
angō, anxi, nctum 3., svierať, hrdúsiť, trápiť, znepokojovať, skľúčovať.
angŏr, ōris, m., skľúčenosť, úzkosť, dusnosť.
anguĭcŏmus, 3., hadovlasý.
anguĭcŭlus, i, m., háďa.
anguĭfĕr, 3., hadonosný.
anguĭgĕna, ae, m., splodený hadom, drákom.
anguĭneus, 3., al. **anguīnus**, 3., hadovitý, hadí.
anguis, is, c., had.
angŭlus, i, m., kút, uhol; zátišie.
angustē, adv., tesno, úzko, v úzkom priestore; stručne, skrovne.
angustiae, ārum, f., priesmyk, úžina, krátkosť, obmedzenosť, súženie, nesnadnosť, ťažkosť; **angustiae itineris**, úzka cesta.
angustus, 3., úzky, tesný, skrovný, krátky, stručný, obmedzený.
ănhēlĭtŭs, ūs, m., ťažký, krátky dych; výpar.
ănhēlō, 1., ťažko oddychovať, dychčať.
ănhēlus, 3., zadychčaný; **tussis anhela**, kašeľ záduchový, záduch.
ănĭcŭla, ae, f., starenka.
ănīlis, e, adj., starý, zoslabený, staručký.
ănĭma, ae, f., dych, vetrík, duch, duša, život.
ănĭmābĭlis, e, adj., oživujúci.
ănĭmadversĭō, ōnis, f., pozornosť, pokuta, trest, pokáranie.
ănĭmadversŏr, ōris, m., pozorovateľ.
ănĭmadvertō, ti, sum 3., obracať pozornosť k niečomu, všímať si, spozorovať; kárať, trestať, pokutovať, zakročiť proti niekomu.
ănĭmăl, ālis, n., živočích, tvor, zviera.
ănĭmālis, e, adj., vzdušný, majúci život, živý; živočíšny.
ănĭmans, ntis, adj., živúci, živý; subst. m., f., živý tvor, živočích.
ănĭmātus, 3., oduševnelý, živý, srdnatý, zmužilý; **bene animatus**, dobre smýšľajúci.
ănĭmō, 1., oživovať; dodať srdca.
ănĭmōsus, 3., búrlivý, prudký, srdnatý, zmužilý, odvážny, hrdý, opovážlivý.
anĭmus, i, m., dych, duša, duch, život, myseľ, smýšľanie, rozum, pamäť, rozvaha, srdce, cit, predsavzatie, náklonnosť, láska, hnev, nadšenie, túžba; **animo deficere**, upádať na duchu.
annāles, ium, m., (sc. libri), letopisy.
annālis, e, adj., roku sa týkajúci, ročný.
an — (ad —) nectō, nexui, nexum, 3., pripojovať, priväzovať, pripínať, dokladať.
annexŭs, ūs, m., pripojenie, spojenie, sväz.
annĭcŭlus, 3., jednoročný.
an — (ad —) nītor, nīxus sum (nīsus s.), 3., opierať sa, namáhať sa, usilovať sa.

anniversārius, 3., každého roku sa vracajúci, výročný.
an — (ad —) nō, 1., priplávať, doplávať.
annōna, ae, f., [annus], ročný výnos, úroda, (zvl. obilia); obilie, potraviny; cena obilia; drahota.
annōsus, 3., starý, obstarný, v rokoch.
annōtĭnus, 3., laňajší.
an — (ad —) nōtō, 1., (písomne) poznamenať, spozorovať.
an — (ad —) nŭmĕrō, 1., pripočítovať, vyplatiť; neque bonis neque malis annumerare, nepovažovať ani za dobré ani za zlé.
an — (ad —) nuō, u i, — 3., kyvnúť hlavou, prisvedčiť, prisľúbiť.
annus, i, m., rok, vek, ročná úroda; annus superior, laňajší rok; anni iuveniles, mladistvý vek; ineunte anno, na počiatku roku; suo anno, v zákonitom roku, v predpísanom veku, (rok, v ktorom Riman, majúc určitý vek, bol oprávnený uchádzať sa o úrad); multis annis ante, pred mnohými rokmi.
annuus, 3., ročný, jednoročný, celoročný, výročný.
anquīrō, sīvi, sītum, 3., vyhľadávať, vyšetrovať.
ansa, ae, f., rukoväť, ucho; podnet, príčina.
anser, is, m., hus.
antĕ, adv. pred, predtým, prv; praep. c. acc. pred; tua ante omnes experientia, tvoja zkúsenosť, ktorou nado všetkých vynikáš; paulo ante, nezaveľa, nezadlho pred tým.
anteā, adv., predtým.
antecăpiō, cēpi, captum, 3., napred obsadiť, zaujať; napred zaopatriť; nevyčkať.
antĕcēdō, cessi, cessum, 3., predchádzať, predháňať; predstihovať, predčiť.
antĕcellō, —, —, 3., prevyšovať, predčiť, vynikať.
antĕcessiō, ōnis, f., (predchádzajúca) a pôsobiaca príčina.
anteeō, ii, —, 4., predchádzať, predčiť, vynikať.
anteferō, tŭli, lātum, ferre, napred niesť, dávať prednosť.
antĕfixa, ōrum, n., ozdoby, sošky na strechách domu al chrámu.
antegrĕdior, gressus sum, 3., napred kráčať, predchádzať.
antĕhăbeō, — — 2., prednosť dávať.
antĕhāc, adv., predtým, prv.
antĕmĕrīdiānus, 3., predpoludňajší.
antĕmittō, si, ssum, 3., predposielať.
antemna, ae, f., rahno.
antĕpīlāni, ōrum, m., pred šíkom triariov (= pilani) stojáci a bojujúci, t. j. hastati a principes.
antĕpōnō, pŏsŭi, pŏsĭtum, 3., predkladať, prednosť dávať.
antĕquam, adv., prv než, prv ako; (po zapieraní) kým ne.
antēs, ium, m., rady viniča.
antĕsignāni, ōrum, m., pred zástavou bojujúci, t. j. hastati a principes, lebo odznak legie nachodil sa u triariov.
antestō, stĕti — 1., stáť napred, predčiť, vynikať, viac stáť (platiť).
antēstor, 1., za svedka brať.
antĕvĕniō, vēni, ventum, 4., predchádzať, zabrániť, mariť, prevyšovať, predčiť.
antĕvertō, verti, versum, 3., predstihnúť, prednosť dať.
antĭcipō, 1., prv brať, prv robiť.
Antĭgŏnē, ēs, f., 1., dcéra Oidipova; 2. dcéra Laomedontova.
Antiŏchīa, ae, f., mesto v Syrii.
Antiŏchus, i, m., kráľ syrský.
antīquārius, 3., milovník starožitností.
antīque, adv., starodávne.
antīquĭtās, ātis, f., starý vek, starobylosť, starobylý dobrý mrav, starobylá poctivosť.
antīquĭtŭs, adv., od starodávna, od akživa, za starodávna, pred časy.
antīquō, 1., zrušiť (legem).
antīquus, 3., starý, starobylý, starodávny, ctihodný, poctivý; nihil antiquius habeo, nemám nič pilnejšieho, než.
antistes, ĭtis, m. a f., predstavený, — á, dozorca — kyňa, najvyšší kňaz.
antrum, i, n., jaskyňa.
ānŭlus, i, n., prsteň; anuli gemmati, prstene vykladané drahými kameňmi.

ănŭs, ūs, f., starena.
anxiĕtās, ātis, f., úzkostlivosť.
anxiĭĕr, 3., úzkosť prinášajúci, pôsobiaci.
anxĭus, 3., úzkostlivý, bojazlivý, starostlivý, mrzutý.
ăpăgĕ, prac sa! pakuj sa!
Apellēs, is, m., grécky maliar.
Apennīnus, i, m., hory Apenninské v Italii.
ăper, pri, m., kanec.
ăpĕrīō, āpĕrui, tum, 4., otvárať, odmykať, prístupným robiť, odhaliť, vyzradiť.
ăpertē, adv., zjavne, zrejme, úprimne, priamo.
ăpertus, 3., otvorený, voľný, prístupný; apertum est, je zrejmé.
ăpertum, ī, n., širé pole, planina, rovnina.
ăpex, ĭcis, m., vrchol, klobúk, tiara, koruna.
ăpĭcātus, 3., tiarou ozdobený.
ăpis, is, f., včela.
Apis, is, m., boh egyptský v podobe býka ctený.
ăpiscor, aptus sum, i, dostať, prijsť, osvojiť si.
ăpium, ii, n., celer (mirík).
ăpŏclēti, ōrum, m., stály výbor spolku aitolského.
Apollō, ĭnis, m., syn Jupiterov a Latonin, boh slnka a svetla.
ăpŏthēca, ae, f., skladište, komora.
appărātē, adv., skvostne, nádherne, dobre pripravene.
appărātiō, ōnis, f., príprava.
appărātŭs, ūs, m., príprava, nádhera; príprava k vojne.
appāreō, pārui, ītum, 2., javiť sa, ukazovať sa, objavovať sa, byť ku službám; apparet, zjavné, patrné, zrejmé je; vysvitá, je na bielom dni.
appārĭtŏr, ōris, m., úradný sluha.
appărō, 1., pripravovať, chystať, strojiť.
appellātiō, ōnis, f., oslovenie, odvolanie sa; meno, názov, výslovnosť.
appellĭtō, 1., obyčajne nazývam.
appellō, 1., oslovovať, vzývať, volať k pomoci, odvolávať sa (appelovať), žalovať, nazývať, (titulovať).
appellō, pŭli, pulsum, 3., prihnať; pripluť (navem), classem a. s loďstvom pristať.
appendix, ĭcis, f., prívesok, prídavok.
appendō, pendi, pēnsum, 3., pripojovať, privesiť.
appĕtenter, adv., dychtivo, baživo.
appĕtentia, ae, f., dychtivosť, baživosť, žiadostivosť.
appĕtītiō, ōnis, f., dychtivosť, baživosť, pud.
appĕtītŭs, ūs, m., dychtenie, žiadosť, pud.
appĕtō, pĕtīvi, pĕtītum, 3., žiadať, túžiť, bažiť; blížiť sa, lux appetit, svitá; napádať; čiahať na niečo, hľadať; appetens gloriae, ctibažný, dychtivý po sláve, slávobažný.
appingō, pinxi, pictum, 3., primaľovať.
applaudō, plausi, plausum, 3., tlieskať (ku pochvale).
applĭcātiō, ōnis, f., pripojenie, primknutie, náklonnosť.
applĭcō, 1., pripojovať, približovať; pristaviť; pristať (s loďou); pridružovať.
app'ōrō, 1., obracať sa s plačom k niekomu.
appōnō, pŏsui, pŏsĭtum, 3., klásť vedľa, pristavovať, nosiť (na stôl), pridružiť.
apporrectus, 3., vedľa (niekoho) roztiahnutý.
apportō, 1., prinášať, privážať, dopravovať.
apposcō, —, —, 3., k tomu žiadať.
appŏsĭtus, 3., priliehajúci, blízky, príležitý, príhodný.
apprĕcor, 1., modliť sa k (niekomu).
apprĕhendō, prehendi, prehēnsum, 3., chytiť.
apprīmē, adv., zvlášte, výborne.
apprĭmō, pressi, pressum, 3., pritlačiť, pritisknúť.
apprŏbātiō, ōnis, f., schválenie, súhlas, dôkaz.
apprŏbō, 1., schvaľovať, súhlasiť, dokazovať, potvrdzovať.
apprŏpinquō, 1., približovať sa, nastávať.
appugnō, 1., napádať, útok robiť.
aprīcātio, ōnis, f., vyhrievanie sa na slnku, na výslní.

aprīcor, 1., vyhrievať sa.
aprīcum, i, n., výslnie.
aprīcus, 3., slnečný.
aptē, adv., tesne, vhodne.
aptō, 1., pripojovať; pripravovať, opatriť, prispôsobovať.
aptus, 3., pripevnený, pripravený, vhodný, primeraný, spôsobný, súci.
ăpŭd, prae p. c. acc., (o mieste) u, pri; (o čase) za; apud iudices pred sudcami.
ăqua, ae, f., voda, vodovod, rieka, potok, dážď; pl. kúpele, teplice; is, qui praebet aquam, hostiteľ (ktorý na počiatku hostiny kázal podať hosťom vody k umytiu rúk); aqua mihi haeret, som v nesnadnom položení; interdicere alicui aquā et igni, dať do kliatby, vypovedať, vyhnať z vlasti.
ăquaeductus, ūs, m., vodovod.
ăquārius, 3., týkajúci sa vedenia vody; subst. aquārius, ii, m., vodnár (súhvezdie).
ăquātĭcus, 3., vodný, vo vode žijúci, rastúci; vlhký.
ăquātiō, ōnis, f., donášanie, doprava vody; napájanie.
ăquātor, ōris, m., vodár, nosič vody.
ăquĭla, ae, f., orol.
ăquĭlĭfer, čri, m., orlonoš, praporečník.
ăquĭlō, ōnis, m., severný vietor.
Aquītāni, ōrum, m., národ v juhozápadnej Gallii.
ăquor, 1., vodu nosiť, privážať; castris aquatum (sup.) egredi, ísť po vodu.
ăquōsus, 3., vodnatý, vlhký.
āra, ae, f., oltár, útočište, ochrana.
ărānea, ae f., pavúk, pavučina.
Arăr, is, im, i, m., rieka v Gallii (teraz Saône), prítok Rhodanu.
ărātiō, ōnis, f., oranie, orba, roľníctvo, role.
ărātŏr, ōris, m., oráč, roľník; nájomník štátnych pozemkov (zvl. v pl.).
ărātrum, i, n., pluh.
arbĭter, tri m. (očitý) svedok; rozsudca, smierči sudca; vladár, pán; kráľ hostiny, ktorý určoval mieru pitia pri hostine (συμποσίαρχος); Petronius, elegantiae arbiter rozsudca o veciach vkusu.
arbitra, ae, f., svedkyňa.
arbitrātŭs, ūs, m., zdanie, úznanie; meo arbitrātu, mojim zdaním.
arbitrium, ii, n., rozsudok, výrok, rozhodnutie smierčeho súdu; samovôľa; neobmedzená vláda.
arbĭtror, ātus sum, 1., myslieť, domnievať sa, pokladať.
arbŏr, ŏris, f., strom; stažeň, veslo, loď.
arbŏreus, 3., stromový; ako strom veliký.
arbustum, i, n., stromovie, stromy, sad, vinica.
arbŭteus, 3., jahodový, plánkový.
arbŭtum, i, n., plánka.
arbŭtus, i, f., strom plánkový.
arca, ae, f., skriňa, truhla.
arcānō, adv. tajne, potajomky.
arcānum, i, n., tajomstvo, tajnosť.
arcānus, 3., tajný, tajomný.
arceō, cui, —, 2., zdržovať; brániť, obmedzovať, prekážať.
arcessō, īvi, ītum, 3., privolávať, dovádzať, zvať, spôsobiť, pripraviť; obžalovať.
Archĭmēdēs, is, m., znamenitý matematik a mechanik grécky. Bol zavraždený pri dobytí Syrakúz r. 212 pr. Kr.
archĭpīrāta, ae, m., náčelník lupičov námorských.
archĭtector, ātus sum, 1., stavať, budovať, strojiť.
archĭtectūra, ae, f., staviteľstvo.
archĭtectus, i, m., staviteľ, tvorca, pôvodca.
archōn, ontis, m., archont, najvyšší úradník v Athénach po odstránení dôstojnosti kráľovskej.
arcĭtĕnens, entis, adj., lukostrelec.
Arctos (— us), i, f., „Medvedica" súhvezdie na severnom nebi, severným obyvateľom nikdy nezapádajúce; sever.
arctūrus, i, m., hviezda 1. vel. v súhvezdí Boota.
arcuātus, 3., krivý, ohnutý, oblukovitý.
arcŭla, ae, f., (subst. demin. od arca) skrinka (na šperky).
arcŭs, ūs m., luk, obluk, dúha.

ardea, a e, f., volávka.
Ardea, a e, f., mesto v Latiume.
ardens, e n t i s, a d j., [p a r t i c. p r a e s. od a r d e o], ohnivý, vášnivý, náruživý, prudký.
ardentĕr, a d v., ohnivo, prudko, náruživo.
ardeō, ā r s i, ā r s u m, 2., horieť, plápolať, žiariť; a r d e t U c a l e g o n, horí dom Ukalegonov; o m n i a a r d e n t, všetko je v plameni; a n i m i a d u l c i s c e n d u m a r d e b a n t C. myseľ horela pomstou.
ardŏr, ō r i s, m., žiara, horúčosť, nadšenie, vášeň, roznietenie; láska, predmet lásky; t u p r i m u s e t u l t i m u s i l l i a r d o r e r i s (O.) ty budeš jeho prvou a tiež poslednou láskou.
arduum, i, n., strmé miesto, strmina.
arduus, 3., strmý, vysoký, neprístupný, obťažný, namáhavý.
ārea, a e, f., slobodné priestranstvo; stavebné miesto; dvor, humno.
ārēna, a e, f., piesok, piesočnatý breh morský; zápasište.
ărēnāria, a e, f., pieskový dol.
ărēnōsus, 3., piesočnatý.
āreō, —, —, 2., byť vyschlým, vysichať.
Arēopăgus, i, m., najvyšší súd v Athénach.
ārescō, ā r u i, — 3., schnúť.
argentāria, a e, f., zmenárňa, obchod peňažnícky; bane strieborné.
argentārius, 3., k striebru sa vzťahujúci; t a b e r n a e a r g e n t a r i a e, krámy peňazomeničov; s u b s t. peňazomenec; bankár.
argenteus, 3., strieborný, postriebrenený, striebrom okovaný; náležiaci striebornému veku.
argentum, i, n., striebro, strieborná ruda; nádoby strieborné; strieborné peniaze.
argilla, a e, f., hlina.
Argīvus, 3., argivský, grécky.
Argŏlĭcus, 3., argolský, grécky.
argūmentātiō, ō n i s, f., dokazovanie, vývod.
argūmentor, 1., dokazovať, odôvodňovať.
argūmentum, i, n., dôvod, dôkaz; obsah, látka.
arguō, u i, ū t u m, 3., dokázať, vyvracať, obviňovať; prezradzovať.
argūtē, a d v., dômyselne, dôvtipne, vtipne, duchaplne, prefíkane.
argūtiae, ā r u m, f., dômysel, dôvtip, bystrosť; prefíkanosť.
argūtus, 3., zreteľný, výrazný, živý, hlasný, jasný, prenikavý; dômyselný, duchaplný, vtipný, prefíkaný.
argyraspĭdes, d u m, m., telesná stráž makedonská so striebornými štítmi.
ārĭdum, i, n., suchá zem, pevnina.
ārĭdus, 3., suchý, vyschlý, vysušený, suchoparný (sloh), chudý, chatrný, biedny.
ărĭēs, ĕ t i s, m., baran; (mohutné brvno, opatrené z predku kovovou hlavou baraňou k rúcaniu hradieb); p r i u s q u a m m u r u m a r i e s a t t i g i s s e t Cs., prv než baran sa dotkne hradby; koza, trám, (šikmo postavený proti prúdu k ochrane mostu).
ărĭētō, 1., raziť, biť do niečoho, tĺcť.
Ariovistus, i, m., kráľ Suevov.
ărista, ae, f., klas.
Aristīdēs, i s, m., štátnik a vojvoda athénsky.
Aristŏphănēs, i s, m., grécky básnik, komický.
Aristŏtĕlēs, is, m., grécky filozof.
arma, ō r u m, n., zbroj, zbraň; boj, vojna; c e d a n t a r m a t o g a e C., nech ustúpi vojna mieru; cvičenie vojenské; obrana; branná, vojenská moc, vojsko.
armāmenta, ō r u m, n., loďné náradie, povrazy, lána, plachty.
armāmentārium, i i, n., zbrojnica.
armārium, i i, n., skriňa.
armatūra, a e, f., ozbrojenie; zbroj, vojaci; l e v i s a r m a t u r a e p e d i t e s Cs., peší, ľahko odetí, ľahkou zbraňou ozbrojení.
armātŭs, ū s, m., = armatūra.
armātus, 3., ozbrojený; s u b s t. a r m ā t i, ō r u m, m., vojaci.
Arměnia, a e, f., krajina azijská medzi Taurom a Kavkazom.
Arměnii, ō r u m, m., Arméni.
armentālis, e, k stádu patriaci.
armentārius, i i, m., pastier stáda.
armentum, i, n., ťažký dobytok; stádo.
armĭfer, 3., zbraň nesúci, bojovný; ozbrojený, vojenský.

armĭger, 3., zbraň nesúci, ozbrojený; subst. zbrojnoš.
armilla, ae, f., náramnica.
Armĭlustrium, ii, n., miesto v Ríme na vrchu Aventinskom, kde 19. okt. slávili slávnosť toho istého mena.
armĭpŏtens, entis, adj., zbrojemocný, vojenský; Mars, Achilles; diva a. = Minerva.
armō, 1., ozbrojovať; podnecovať.
armus, i, m., plece, rameno.
arō, 1., orať; brázdiť.
arrectus, 3., strmý, vypnutý.
arrēpō, repsi, —, 3., priplazovať sa, prikrásť sa, priliezť.
arrīdeō, rīsi, rīsum, 2., usmievať sa; páčiť sa.
arrĭgō, rēxi, rēctum, 3., vytrčiť, (hastam), vypnúť (pectora); pozornosť napnúť, obodriť.
arrĭpiō, rĭpui, reptum, 3., chytať, lapať, uchvacovať, porozumieť.
arrīsiō, ōnis, f., úsmev súhlasu.
arrōdō, rōsi, rōsum, 3., ohlodať, ohrýzť.
arrŏgāns, antis, adj., domýšľavý, nadutý, spupný.
arrŏgantĕr, adv., domýšľavo, spupne, drzo.
arrŏgantia, ae, f., spupnosť, domýšľavosť, vypínavosť.
ars, tis, f., spôsobnosť k niečomu, zručnosť, obratnosť; remeslo, umenie, veda; umelecká tvorba; vlastnosť; spôsob, prostriedok, cesta; ars vera et falsa diiudicandi, umenie rozoznať pravdu a klam.
artātus, 3., tesný, obmedzený.
artē, adv., tesne, úzko, stručne, prísne.
artēria, ae, f., žila, tepna.
artĭcŭlus, i, m., článok, odstavec; (rozhodná) chvíľa.
artĭfex, ĭcis, m., obratný remeselník, majster, umelec; tvorca, pôvodca; podvodník.
artĭfĭcĭōsē, adv., umelecky.
artĭfĭcĭōsus, 3., umelecký, majstrovský.
artĭfĭcium, ii, n., zručnosť, obratnosť, zbehlosť; remeslo; umelecká činnosť, umelecký výkon, umelecký výtvor, umelecké dielo.
artus, 3., úzky, tesný, pevný, skrovný, chatrný.
artŭs, ūs, m., obyč. v plur. kĺby, údy.
ārŭla, ae, f., oltárik.
ărundĭfer, 3., rákos nesúci.
ărundĭneus, 3., rákosový, trstený.
ărundō, ĭnis, f., rákos, rákosina, trsť.
arvīna, ae, f., sadlo, tuk.
arvum, i, n., orná pôda, roľa, pole, niva; čo na ornej pôde rastie, obilie.
arx, cis, f., zámok, hrad; vyšehrad (akropolis); hradby, výšina (horská); záštita, ochrana, útočište.
as, assis, m., (gen. plur. assium), jednotka v peňažnom obchode = 12 uncií = funt medi. Behom času as postupne bol redukovaný, až klesol na 1/24 svojej pôvodnej váhy; malý, nepatrný peniaz; assem se negat daturum C., že nedá, vraj, ani haliera; hĕres ex asse, univerzálny dedič.
Ascānius, ii, m., syn Aeneov (= Jūlus).
ascendō, scendi, scēnsum, 3., vystupovať, vykračovať na niečo, vyvýšiť sa, povzniesť sa, dosiahnuť.
ascēnsŭs, ūs, m., vystupovanie, výstup, vchod, povznesenie, stupeň.
ascīscō, īvi, ītum, 3., pripojiť, prijať, schvaľovať, osobovať si; nequeistam asciscomihisapientiam, C., ani si neosobujem tejto múdrosti.
ascītus, 3., vypožičaný, cudzí.
ascrībō v. adscrībo.
ăsella, ae, f., oslica (malá).
ăsellus, i, m., oslík.
ăsĭlus, i, m., ovad.
ăsĭnus, i, m., osol; hlupák.
ăsōtus, i, m., márnotratník, prostopašník.
aspectābĭlis, e, viditeľný, zrejmý.
aspectō, 1., pozerať, dívať sa.
aspectŭs, ūs, m., pohľad, ohľad, zrak, zjav.
asper, 3., drsný, nerovný, hrubý, obťažný, nebezpečný, trpký (o reči), divoký, rozhorčený.
aspĕra, ōrum, n. neresť, mrzutosť, nepríjemnosť, nehoda.
aspergō, spersi, spersum, 3., striekať, pripojiť, pokropiť; ne infamia quidem est asper-

sus C., ani zlou povesťou nebol zhanobený.

aspĕrĭtās, ātis, f., drsnosť, kostrbatosť, surovosť, nevľúdnosť, ťažkosť, trpkosť; verbi asperitas, urážlivé slová.

aspernātiō, ōnis, f., pohŕdanie, opovrhovanie.

aspernor, 1., opovrhovať, zavrhovať, pohŕdať, nevšímať si.

aspĕrō, 1., popudzovať, dráždiť.

aspersiō, ōnis, f., strieknutie, postrieknutie.

aspĭciō, spexi, spectum, 3., pozerať, hľadieť na niečo, dívať sa, pozorovať, skúmať.

aspīrō, 1., dať, viať, pomáhať, byť priaznivým, blížiť sa, domáhať sa niečoho; odvážiť sa.

aspis, ĭdis, f., zmija, had.

asportātiō, ōnis f., odnesenie, odvezenie, odpravenie.

asportō, 1., odnášať, odvážať, odpravovať, brať so sebou.

asprētum, i, n., kamenistá púšť.

assecla, ae, m., prívrženec, lichotník, pochlebník.

assectātiō, ōnis, f., ustavičné odprevádzanie (zvl. tých, čo sa uchádzajú o nejaký úrad.)

assectātŏr, ōris, m., prívrženec.

assector, 1., odprovádzať.

assensiō, ōnis, f., súhlas, schválenie, prisvedčovanie.

assēnsŏr, ōris, m., prisvedčovateľ, pochlebník.

assensŭs, ūs, m., prejav súhlasu, pochvaly; ohlas; ozvena.

assentātiō, ōnis, f., prisvedčovanie, pochlebovanie, lichotenie.

assentātŏr, ōris, m., pochlebník, pätolizač; assentator mulierum C., záletník.

assentiō, si sum, 4., assentior, assēnsus sum, 4., prisvedčovať, súhlasiť, schvaľovať.

assentor, 1., prisvedčovať, pochlebovať, lichotiť.

assĕquor, secūtus sum, 3., dosahovať, dostávať, doháňať, rozumieť, dovtípiť sa.

asser, ĕris, m., stĺp, kôl, tyčka, žrď.

assĕrō, sēvi, sītum, 3., sadiť vedľa.

assĕrō, sĕrui, sertum, 3., priraďovať, pripojovať; osvobodiť, za slobodného vyhlásiť; privlastňovať, osobovať si.

assertŏr, ōris, m., kto si niekoho pred súdom za svojho otroka privlastňuje, privlastňovateľ; ochranca.

asserviō, 4., napomáhať.

asservō, 1., opatrovať, strážiť, striehnuť, držať vo väzení; hájiť.

assessŏr, ōris, m., prísediaci (v úrade), pomocník.

assĕvērantĕr, adv., vážne, naozaj.

assĕvērātiō, ōnis, f., vážné uisťovanie, tvrdenie, opravdivosť, prísnosť.

assĕvērō, 1., vážne konať, pokonávať, tvrdiť, uisťovať, ubezpečovať, dokazovať.

assĭdeō, sēdi, sessum, 2., sedieť pri niečom, prisedať, zasadať, opatrovať, pomáhať, obliehať, stáť na stráži.

assīdō, sēdi sessum, 3., sadnúť si.

assĭduē, adv., ustavične, vytrvale, stále.

assĭduĭtās, ātis, f., ustavičná prítomnosť (pri niekom), stále odprovádzanie, vytrvalosť, opakovanie sa.

assĭduus, 3., ustavične, stále prítomný, vytrvalý, neunavný, bedlivý, stály, nepretržitý.

assignō, 1., označovať, poukazovať, prideľovať, pripisovať.

assĭliō, sĭlui, —, 4., priskakovať, útokom hnať, dobývať.

assĭmĭlis, e, veľmi podobný.

assĭmŭlō, 1., pripodobňovať, prirovnávať; pretvarovať sa; quo (veneno) morbus assimularetur — T., aby nemoc bola napodobnená.

assistō, stĭti, —, 3., postaviť sa k..., stáť pri niečom, pomáhať (pred súdom).

assŏleō, —, —, 2., obyčajne bývať.

assŏnō, 1., zvučať pri niečom, prizvukovať.

assuēfăciō, fēci, factum, 3., učiť čomu, priúčať.

assuēscō, ēvi, ētum, 3., privykať, mať zvyk, obľúbiť si.

assuētūdō, ĭnis, f., zvyk, návyk; obcovanie.

assuētus, 3., zvyklý, privyklý, obyčajný.
assultō, 1., skákať, vyskakovať, dorážať, útočiť.
assultŭs, ūs, m., útok, napádanie.
assum v. adsum.
assūmō, sūmpsi, sūmptum, 3., pripojovať, pridružovať, privlastňovať si, osobovať si; Livia in familiam Juliam nomenque Augustum adsumebatur L., Livia bola prijatá, adoptovaná do rodu julského a dali, udelili jej meno (titul) „Augusta".
assūmptiō, ōnis, f., prijatie, osvojenie.
assurgō, surrexi, surrectum, 3., vstávať, povstať.
assus, 3., sušený, pečený, pražený; subst. neutr. assum, i, pečeňa, assum vitulinum, teľacia pečeňa.
ast v. at.
asternō, strāvi, strātum, 3., vedľa prestrieť; vedľa sa položiť; vrhnúť sa na niečo.
astĭcus, 3., (ἀστικός), mestský.
astĭpŭlātŏr, ōris, m., svedok; prisvedčovateľ.
astĭpŭlor, 1., byť svedkom; prisvedčovať.
āstō v. adsto.
astrĕpō, strĕpui, strĕpĭtum, 3., hlučať; hlučne prisvedčovať, hlučne schvaľovať.
astrictus, 3., tesný, stručný; tuhý, stuhnutý.
astringō, strinxi, strictum, 3., zaťahovať, zaväzovať, sväzovať, obmedzovať; pass., stuhnúť, skrehnúť.
astrŏlŏgia, ae, f., hvezdárstvo.
astrŏlŏgus, i, m., hvezdár.
astrum, i, n., súhvezdie; astrum natale H., hviezda, ktorá pri narodení má vliv na osud človeka; v plur. hviezdy, nebo; turris educta sub astra V. veža vypínajúca sa až k hviezdam, do neba, nebotyčná.
astruō, strūxi, strūctum, 3., pristavovať; pripojovať, pričiňovať.
astu, indecl. n., hlavné mesto (= Athény).
astŭs, ūs, m., schytralosť, úklady.
astūtia, ae, f., schytralosť, ľstivosť.
astūtus, 3., schytralý, ľstivý.
asylum, i, n., miesto ochrany, útočište, útulňa.
at, sp., ale, no, však, lež, naproti tomu; si non — at, at tamen, at certe, at saltem, ak nie — nuž aspoň (zaiste).
ătăvus, i, m., ded pradedov; plur., pradedovia, predkovia.
āter, ātra, ātrum, tmavý, čierny; smutný, nešťastný; jedovatý, jedovitý.
Athēnae, ārum, f., Athény, hlavné mesto Attiky.
Athēniēnses, ium, m., Athéňani.
athlēta, ae, m., zápasník.
Atlās, antis, m., syn Iapetov a Klymenin, ktorý, vraj, mohutnými svojimi ramenami podopieral klenbu nebeskú.
ătŏmus, i, m., atom, prvok.
atque, sp., skr. **ac** (ac nekladie sa pred samohláskami, ani pred h), a, i, a tiež, ako i, a tak (vyjadrujúc výsledok); ac potius, ba skôr; ac ne — quidem, a ani.
atquī, sp., avšak, a predsa, ale.
atrāmentum, i, n., černidlo, atrament.
atrātus, 3., čierne odetý (v smútku).
Atrīdēs, ae, m., Atrejovič (= Agamemnon) alebo Menelaj.
ātriēnsis, is, m., dozorca v atriu, otrok, ktorý spolu dozeral za čistením a udržovaním v poriadku celého domu a domáceho náradia.
ātrium, ii, n., sieň, dvorana, obydlie; pl. paláce.
ātrōcĭtās, ātis, f., ohavnosť, mrzkosť, krutosť, prísnosť.
ātrōcĭtĕr, adv., hrozne, kruto, vzdorovito.
ātrōx, ōcis, adj., hrozný, strašný, krutý, prísny.
attămen, sp., ale predsa, no jednako.
attemptō, 1., naťahovať ruku, ťahať na čo, svádzať; dotierať.
attendō, di, tum, 3., napínať, naťahovať, pozorovať, pozorne počúvať.
attentē, adv., pozorne.
attentiō, ōnis, f., pozornosť.
attentus, 3., pozorný; šetrný, skúpy.

attenuō, 1., stenčovať, zmenšovať, oslabovať; bellum attenuatum atque imminutum est C., vojna stratila silu a veľkosť.

attĕrō, trīvi, trītum, 3., trením umenšovať, otierať, oslabovať, ničiť.

attexō, texui, textum, 3., pripletať, pripojovať.

attĭneō, tĭnui, tentum, 2., držať, zdržovať, zadržovať, udržovať, v moci držať, siahať kam, patriť, týkať sa; id, quod ad me non (nihil) attinet, čo sa ma netýka, do čoho ma nič neni, čo mi je ľahostajné.

attingō, tĭgi, tāctum, 3., týkať sa, dotýkať sa niečoho, spreneveriť (pecuniam publicam); biť, tĺcť; jesť, piť; dostať sa kam, prijsť; hraničiť; podotknúť, zmieniť sa.

attollō, —, —, 3., zdvíhať, pozdvihovať; budovať, povyšovať, zvelebovať, vychvaľovať.

attondeō, tondi, tōnsum, 2., pristrihovať, okliesniť, umenšovať, zľahčovať.

attŏnō, tonui, tonĭtum, 1., zahrmieť, ohromiť, omráčiť.

attorqueō, —, —, 2., točiť, máchať.

attrăhō, trāxi, trāctum, 3., pritiahovať, naťahovať (arcum), privábiť.

attrectātŭs, ūs, m., len v abl. attrectatu amplificare dolorem C., dotýkaním.

attrectō, 1., dotýkať sa, ohmatávať, ohliadať, domáhať sa niečoho.

attrĭbuō, trĭbui, trĭbūtum, 3., pridávať, prideľovať, udeľovať, poukázať, odovzdávať, pokladať (za vinu, zásluhu).

attrītus, 3., otretý, upotrebovaný.

auceps, cŭpis, m., vtáčiar.

auctiō, ōnis, f., rozmnoženie; dražba; predmet dražobný.

auctiōnor, 1., konať dražbu, predávať dražbou.

auctĭtō, 1., (často a veľmi) rozmnožovať.

auctŏr, ōris, m., pôvodca, radca, navrhovateľ, svedok, vypravovateľ, spisovateľ, dejepisec, pôvod, prameň; auctoribus, qui aderant L., na radu prítomných; patres auctores fiunt C. L., senát potvrdzuje, schvaľuje, vyhlašuje za platné; Aristide auctore, na radu Aristidovu.

auctŏrĭtās, ātis, f., platnosť, spoľahlivosť, hodnovernosť; príklad, váha, dôraz; svedectvo, rada, vôľa, rozhodnutie, plnomocenstvo; vážna osoba.

auctōrō, 1., najímam.

auctumnālis, e, jesenný.

auctumnus, i, m., jeseň.

auctŭs, ūs, m., vzrast, sila, rozmnoženie, zväčšenie.

aucŭplum, i, n., chytanie vtákov.

aucŭpor, 1., chytať vtákov, číhať na vtákov, číhať na vhodnú chvíľu.

audācia, ae, f., odvaha, odvážnosť, odhodlanosť neohroženosť, chrabrosť, smelosť, drzosť.

audactĕr, adv., smelo, opovážlivo.

audāx, ācis, adj., smelý, odvážny, chrabrý, neohrozený, opovážlivý.

audens, entis, adj., odvážny, smelý.

audentia, ae, f., odvaha, zmužilosť, srdnatosť.

audeō, ausus sum, 2., odhodlať sa, nebáť sa.

audiens, entis, m., poslúchač.

audientia, ae, f., pozornosť.

audiō, 4., počuť, dozvedieť sa, prisvedčovať, schvaľovať, poslúchnuť, byť poslušným; bene audire ab aliquo, byť v dobrej povesti u niekoho, mať dobré meno, dobrý chýr, byť v dobrom chýre.

audītiō, ōnis, f., počúvanie, povesť, reč.

audītŏr, ōris, m., poslucháč, žiak.

audītōrium, ii, n., auditória.

audītŭs, ūs, m., sluch; počúvanie, povesť.

auferō, abstŭli, ablātum, auferre, odnášať, odstraňovať, vzdialiť sa (se a.), odkladať, odcudzovať, olupovať, ničiť; aufer = prestaň.

aufŭgiō, fūgi, — 3., utekať.

augeō, xi, ctum, 2., rozmnožovať, zväčšovať, podporovať, povznášať, zvelebovať, obohatiť.

augescō, —, —, 3., pribývať, rásť, vzmáhať sa.

augŭr, ŭ r i s, m., pozorovateľ vtákov, vtákoveštec, augur.
augŭrāle, i s, n., miesto v tábore, kde vodca konal auspície.
augŭrālis, e, augurský.
augŭrātiō, ō n i s, f., predpovedanie, veštba z pozorovania posvätných vtákov.
augŭrātŭs, ū s, m., hodnosť augurská, augurstvo.
augŭrium, i i, n., pozorovanie a vykladanie znamení z letu vtákov, vtákoveštba; veštba, tušenie, predtucha; a u g u r i u m a c c i p e r e L., veštecké znamenie ako priaznivé prijímať.
augŭrō, 1., veštiť, predpovedať, prorokovať, tušiť.
augŭror, 1., v. auguro.
Augusta, a e, f., matka, sestra, dcéra alebo manželka cisárova.
augustē, a d v., slávnostne.
augustus, 3., vznešený, velebný, posvätný, slávnostný.
Augustus, i, m., čestné priezvisko, ktoré rímsky senát udelil Oktavianovi, prvému rímskemu cisárovi. Od neho ono prešlo aj na ostatných cisárov s významom „Veličenstvo".
aula, a e, f., dvor, ohrada, sieň, sála, palác; dvoranstvo.
aulēum, i, n., záclona, opona (divadelná), koberec, baldachýn.
aulĭcus, i, m., dvoranín.
auloedus, i, m., spevák, flautou sprevádzaný.
aura, a e, f., povetrie, vetrík, dych, vietor, vzduch, priazeň; a u r a p o p u l a r i s, nestála priazeň ľudu.
aurāria, a e, f., zlaté doly, zl. bane.
aurātus, 3., pozlátený, zlatom ozdobený.
aureŏlus, 3., zlatý, drahý, drahocenný; roztomilý.
aureus, 3., zlatý, zlatom ozdobený, drahocenný, znamenitý, pôvabný, výtečný; s u b s t. = 25 strieborných denárov.
aurĭcŏmus, 3., zlatovlasý; zlatolistý.
aurĭcŭla, a e, f., uško; a u r i c u l a m o p p o n e r e H., chcieť svedčiť.
aurĭfer, 3., zlatonosný; zlaté ovocie nesúci.
aurĭfex, fĭcis, m., zlatník.
aurīga, a e, m., vozár; kormidelník.
aurĭgĕna, a e, m., zlatorodý; zo zlata zrodený = Perseus.
aurĭger, 3., zlatonosný; a u r i g e r, t a u r u s, býk zlatorohý, obetný, (rohy ktorého boly pozlátené).
auris, i s, f., ucho, sluch, pozornosť; a u r e s p r a e b e r e, vypočuť; a u r i b u s a l i c u i u s s e r v i r e, lichotiť niekomu.
aurītus, 3., ušatý, s dlhými ušima; pozorne počúvajúci.
aurōra, a e, f., zora, denn'ca, východ.
Aurōra, a e, f., bohyňa ranných zorí.
aurum, i, n., zlato a veci z neho zhotovené; zlaté peniaze, bohatstvo, poklady; zlatý vek.
auscultātŏr, ō r i s, m., poslúchač.
auscultō, 1., pozorne počúvať, byť poslušným.
auspex, ĭcis, m., = augur, vtákoveštec.
auspicātō, a d v., pri šťastných znameniach, šťastne.
auspĭcium, i i, n., pozorovanie posvätných vtákov, veštba; právo konať auspícia; vrchné veliteľstvo, vrchná moc; s u i s a u s p i c i i s, ako samostatný vojvodca; vôľa, moc.
auspĭcor, 1., konať auspícia; šťastne začínať.
auster, s t r i, m., južný vietor.
austērē, a d v., drsne, prísne.
austērus, 3., drsný, prísny, nevľúdny, trpký.
austrālis, e., južný.
austrīnus, 3., južným vetrom spôsobený.
ausum, i, n., odvážny čin, odvážlivosť, opovážlivosť.
aut, s p., alebo, lebo, ináč; a u t — a u t, alebo—alebo.
autem, s p., však, avšak, ale, lež, potom.
authepsa, a e, f., samovar.
autumnālis, e, jesenný.
autumnus, i, m., jeseň.
autŭmō, 1., tvrdiť, domnievať sa.
auxĭlĭāris, e, pomocný; a u x i l i a r e s, i u m, m., pomocné vojsko.
auxĭliarius, 3., pomocný, pomoc prinášajúci.
auxĭlĭātŏr, ō r i s, m., pomocník.
auxĭlior, 1., pomáhať, ísť na pomoc.

auxĭlium, i i, n., pomoc, podpora; v plur., pomocné vojsko, pomocné pluky.

ăvārĭtia, a e, f., skúposť, hrabivosť, lakomstvo, ziskuchtivosť.

ăvārus, 3., lakomý, skúpy, ziskuchtivý.

āvĕhō, v e x i, v e c t u m, 3., odstraňovať, odvážať.

āvellō, v e l l i, v u l s u m, 3., odtrhovať, vyrvať, odlúčiť.

ăvēna, a e, f., oves; steblo; pastierska píšťala.

Aventīnus, i, m., jeden zo siedmych pahorkov starého Ríma.

ăveō, —, —, 2., dychtiť, túžiť: a v e, pozdravné oslovenie a) pri príchode: vítaj! b) pri odchode: s Bohom! dobre sa maj!

āversor, 1., odvracať sa, odmietať, neuznávať.

āversŏr, ō r i s, m., zlodej, kradoš.

āversum, i, n., opak, opačná strana.

āversus, 3., odvrátený, odcudzený, nepriaznivý, nepriateľský.

āvertō, v e r t i, v e r s u m, 3., odvracať, odvádzať, odrážať, odháňať, odcudziť, odradiť, svádzať k odpadnutiu.

ăviārium, i i, n., miesto v hore, kde sa vtáci zdržujú, odľahlý háj; klietka.

ăvĭdĭtas, ā t i s, f., dychtivosť, žiadostivosť, lakomosť.

ăvĭdus, 3., dychtivý, žiadostivý nedočkavý, lakomý, nenasýtny, hltavý.

ăvis, i s, f., vták; znamenie, (mala, secunda).

ăvītus, 3., dedovský; dedičný, zdedený, prastarý.

ăvius, 3., od cesty stranou ležiaci, odľahlý, neschodný, osamelý, pustý; s u b s t. n. a v i a, ō r u m, bezcestie, zlá cesta, bludná cesta, pustatina.

āvŏcātiō, ō n i s, f., odvolanie, odvrátenie.

āvŏcō, 1., odvolať, odvrátiť, odradiť, odstrašiť.

āvŏlō, 1., odletieť, zmiznúť.

ăvuncŭlus, i, m., ujec.

ăvus, i, m., ded, praded, predok.

axis, i s, m., os; voz; točna, pól; obloha nebeská, nebo, svetová strana; a x e s u b h e s p e r i o V., na západe; a x i s b o r ē u s, O., sever.

B

Bābylōn, i s, f., hlavné mesto babylonskochaldejskej ríše nad Eufratom.

Bābylōnius, 3., babylonský: B a b y l o n i i n u m e r i H., babylonské počty, astrologické výpočty chaldejských kňazov, t. j. veštenie zo súhvezdí.

bāca (bacca), ae f., bobuľa; b a c a M i n e r v a e O. = oliva, lebo olivový strom bol zasvätený Minerve; perla.

bācātus, 3., ozdobený perlami, perlový.

baccāris, i s, f., kozlík (rastlina s voňavým koreňom, z ktorého sa pripravoval olej).

Baccha, a e, f., bakchantka: B a c c h i s i n i t i a r e a l q m L., zasvätiť v tajné bohoslužby Bakchove.

bacchātiō, ō n i s, f., prostopašnosť, nezbednosť.

bacchor, 1., bujno sláviť Bakchovu slávnosť; plesať, zúriť.

Bacchus, i, m., syn Jupiterov a Semelin, boh vína a nadšenosti: réva, víno; i m p l e n t u r v e t e r i s B a c h i V., pijú do sýta staré víno.

băcillum, i, n., palička.

Bactra, ō r u m, n., hlavné mesto perskej provincie Baktrie.

băcŭlum, i, n., palica, berla.

bāiŭlus, i, m., nosič.

bālaena, a e, f., veľryba.

bălănus, i, f., bukva, žaluď.

bălatrō, ō n i s, m., tlčhuba, šašo.

bălātŭs, ū s, m., bľačanie, mečanie.

balbus, 3., koktavý, jachtavý.

balbūtiō, 4., koktať, jachtať, nejasno hovoriť.

bălĭneae, b a l n e a e, ā r u m, f., kúpele.

ballista, a e, f., kameňomet (stroj vojenský na hádzanie kameňov).

balneātŏr, ō r i s, m., kúpeľný sluha.

balneum, i, n., kúpeľ.
bālō, 1., bľačať, mečať.
balsămum, i, n., balzam.
balteus, i, m., pás, opasok.
bărăthrum, i, n., priepasť, priepasť pekelná; nenasýtne útroby.
barba, a e, f., fúzy.
barbărē, a d v., cudzozemsky, barbarsky, chybne, nevzdelane.
barbăria, a e, f., krajina barbarov (v protive ku Grécku a Rímu), cudzozemsko, barbarský národ, nevzdelanosť, surovosť, hrubosť.
barbărĭcus v. barbarus.
barbărus, 3., barbarský, cudzozemský, surový, nevzdelaný; s u b s t. b a r b a r u s, i, m., barbar, cudzozemec, cudzinec.
barbātus, 3., fúzatý, dospelý; s u b s t. fúzáč, bradáč.
barbĭtos, m. f., a c c. — o n, strunný hud. nástroj, podobný lyre.
barbŭla, a e, f., fúzyky, brádka.
Barcas, a e, m., priezvisko Hamilkarovo (= Blesk).
bardĭtus, ū s, m., vojenský spev, krik Germancov.
bārō, ō n i s, m., človek, ktorého sila telesná je prevážne vyvinutá, duch zakrnelý; hlupák, chruňo.
barrus, i, m., slon.
bāsĭlĭca, a e, f., bazilika, nádherná budova, v ktorej vykonávali verejné súdy a veci obchodné.
bāsis, i s, f., podstavec, základ.
Baucis, c ĭ d i s, f., žena Filemonova.
beatē, a d v., šťastne, blažene.
beātĭtūdō, ĭ n i s, f., blaženosť.
beātus, 3., šťastný, blažený, bohatý, zámožný, majetný, požehnaný, úrodný.
bellātŏr, ō r i s, m., bojovník, bojovný, zmužilý, hrdinský, bohatiersky.
bellātrix, ī c i s, f., bojovnica, bojovná.
bellē, a d v., dobre, pekne, roztomile.
bellicōsus, 3., bojovný, vojenský; hojný, bohatý vojnami; q u o d m u l t o b e l l i c o s i u s e s t L., čo je väčším umením vojenským.
bellĭcum, (s c. s i g n u m), i, n., znamenie k bitke.
bellĭcus, 3., vojenský, na vojne.
bellĭger, 3. bojovný, vojnu vedúci.
bellĭgĕrō, 1., bojovať, vojnu viesť.
bellĭpŏtens, e n t i s, a d j., na vojne mocný; vladyka vojny (= Mars).
bellō, 1., (bellor, 1.), bojovať, vojnu viesť; h o m i n e s b e l l a n d i c u p i d i Cs., bojovní; h o c b e l l u m b e l l a t u m e s t L., vojna bola vedená.
Bellōna, a e, f., bohyňa vojny, sestra Marsova.
bellum, i, n., vojna, boj, bitka, hádka; p r i m o b e l l o P u n i c o, v prvej punskej vojne; i n b e l l o, na vojne.
bellus, 3., pekný, roztomilý, spôsobný.
bellua, a e, f., zviera (v protive k človeku), veľké, nemotorné zviera, zvl. slon, obluda.
bĕnĕ, a d v., dobre, náležite; b. a n i m a t u s, dobre smýšľajúci, verne oddaný; b e n e d i c e r e, dobre rečniť, byť výmluvným; b e n e d i c e r e a l i c u i, dobre hovoriť o .., chváliť; b e n e s i b i f a c e r e, dopriať si; b e n e t i b i, na zdravie ti.
bĕnĕdictum, i, n., chvála.
bĕnĕfăcio, f ē c i, f a c t u m, 3., dobre robiť; b e n e f a c e r e a l i c u i, dobrodenie preukazovať; b e n e f a c e r e r e i p u b l i c a e, dobré služby konať obci.
bene facta, ō r u m, n., slávne činy.
beneficentia, a e, f., dobročinnosť.
bĕnĕfĭcĭārius, i i, m., (s c. m i l e s), slobodník (vojak, ktorý bol osvobodený od nižších robôt.)
bĕnĕfĭcium, i i, n., dobrodenie, milosť, priazeň, vyznamenanie, povýšenie, pocta; výsada, prednosť.
bĕnĕfĭcus, 3., dobročinný, úslužný, ochotný.
bĕnĕvŏlentia, a e, f., dobrá vôľa, láskavosť, priazeň, oddanosť, náklonnosť.
bĕnĕvŏlus, 3., priaznivý, láskavý, oddaný.
bĕnignē- a d v., láskavo, ochotne; štedro.
bĕnignĭtās, ā t i s, f., dobrotivosť, láskavosť, dobrosrdečnosť, milosť.
bĕnignus, 3., láskavý, prívetivý, dobrosrdečný, dobročinný, štedrý, hojný, úrodný; b e n i g n u m c o r n u u H., roh hojnosti.
bēstia, a e, zviera; zver, šelma.

bestiārius, i i, m., zápasník so šeľmami (na verejných hrách).
bestiŏla, a e, f., zvieratko.
bibliŏthēca, a e, f., knižnica.
bĭbō, b ĭ b i, — 3., piť, napiť sa.
bĭbŭlus, 3., pijavý, rad pijúci, (vždy) smädný, (vlhkosť) vťahujúci do seba.
bĭceps, c i p ĭ t i s, a d j., dvojhlavý; J a n u s s dvoma obličajmi.
bĭcŏlor, i s, a d j., dvojfarebný.
bĭcornĭger, 3., dvojrohý.
bĭcorpor, i s, a d j., dvojtelý.
bĭdēns, e n t i s, a d j., dvojzubý; s u b s t. m. (sc. raster) dvojzubá motyka; s u b s t. f., zviera obetné (ktoré má na nižnej čeľusti dva zuby dlhšie, než ostatné; to platí zvl. o ovciach, obyčajných zvieratách obetných, u ktorých tá známka javí sa na konci druhého roku): ovca.
bĭduum, i, n., dva dni.
biennium, i i, n., dva roky, dvojročie.
bĭfăriam, a d v., dvojako, na dve strany.
bĭfer, 3., dva razy do roka rodiaci.
bĭfĭdus, 3., dvojklaný.
bĭfŏris, e, a d j., dvojkrýdly, otvárajúci sa na dve polovice; c a n t u s striedavý (vyšší a nižší, z rozličných otvorov vychádzajúci.)
bĭformātus, 3., dvojtvarný.
bĭfŏrmis, e, a d j., dvojtvarný, dvojtvarý, dvojtelý.
bĭfrōns, ō n t i s, a d j., dvojčelý, s dvoma tvárami; I a n u s.
bĭfurcus, 3., dvojklaný, rázsochatý, vidlatý.
bīgae, ā r ŭ m, f., dve ťažné zvieratá, zapriahnuté do jedného voza; dvojspriažny voz.
bīgātus, 3., obrazom dvojspriažneho voza opatrený; s u b s t. b i g ā t i, ō r u m, m. (sc. d e n a r i i), strieborné denáry, na ktorých bola vyobrazená bohyňa víťazstva, riadiaca dvojspriažnym vozom.
bĭlŭgis, e, a **bĭlŭgus**, 3., dvojspriažný.
bĭlībra, a e, f., dva funty.
bĭlībris, e, a d j., dvojfuntový.
bĭlinguis, e, a d j., dvojjazyčný; neúprimný, klamlivý.
bĭlis, i s, f., žlč, zlosť, hnev; m e u m i e c u r u r e r e [inf. histor.] b i l i s H. (moju pečeň pálil hnev), žlč mi kypela v útrobách; a t r a b i l i s, ťažkomyselnosť, melancholia.
bĭlix, ī c i s, a d j., dvojdrótový, l o r i c a, pancier.
bĭlustris, e, a d j., trvajúci dva päťročia, desaťročný.
bĭmăris, e, a d j., dvojmorský, ležiaci pri dvoch moriach.
bĭmāter, t r i s, m., dve matky majúci.
bĭmembris, e, a d j., dvojúdy.
bĭmēstris, e, a d j., dvojmesačný.
bīmus, 3., dvojročný.
bīnī, 3., po dvoch; dva.
bĭnoctium, i i, n., dve noci.
bĭnōmĭnis, e, a d j., dvojmenný; I s t e r (= D a n u b i u s); A s c a n i u s (= I u l u s).
bĭpalmis, e, a d j., dve piadi dlhý.
bĭpartītus, 3., (b ī p e r t i t u s, 3.,) rozdelený na dva diely, dvojnásobný; a b l. b i p a r t i t ō, b i p e r t i t ō, dvojako, na dve strany, dvojakým smerom; vo dvoch oddeleniach.
bĭpătens, e n t i s, a d j., dvojkrýdly; p o r t a e b i p a t e n t e s.
bĭpēdālis, e, a d j., dvojstopý.
bĭpennĭfer, 3., ozbrojený dvojsečnou sekerou.
bĭpennis, e, a d j., dvojkrýdly, dvojsečný; subst. b i p e n n i s, i s, f., (s c. s e c u r i s), dvojsečná sekera.
bĭpertītō, v. bipartitus.
bĭpēs, ĕ d i s, a d j., dvojnohý.
bĭrēmis, e, a d j., dvojveslý, o dvoch veslách; s u b s t. b i r ē m i s, i s, f., (s c. n a v i s) loď o dvoch radoch vesál.
bĭs, a d v., dva razy, dvakrát; b i s t e r q u e H., dvakrát i trikrát, často.
bĭsulcus, 3., dvojbrázdy; rozštiepený.
bĭtūmen, ĭ n i s, n., asfalt, smola.
bĭtūmĭnĕus, 3., asfaltový.
bĭvium, i i, n., dvojcestie, rozcestie.
bĭvius, 3., dvojcestý.
blaesus, 3., brbtavý, koktavý.
blandus, 3., lichotivý; nežný.
blandĭmentum, i, n., lichotenie; pôvab.
blandior, ī t u s s u m, 4., lichotiť, pochlebovať; lahodiť.

blandĭtia, a e, f., lichotenie, pochlebovanie, líškanie; lichotivé slová, reči; pôvabnosť.
blandus, 3., lichotivý, vábivý.
blătĕrō, 1., tárať, nesmyselne hovoriť.
blatta, ae, f., šváb; moľ.
boārius, 3., dobytčí.
bolētus, i, m., hríb.
Bŏna Dea, „Dobrá bohyňa", staroitalská bohyňa čistoty a úrody, rímskymi paňami ctená.
bŏna, ōrum, n., majetok.
bŏnĭtās, ātis, f., dobrota, úrodnosť, štedrosť.
bŏnum, i, n., dobro, výhoda, prospech, majetok.
bŏnus, 3., (comp. melior, superl. optimus), dobrý, výborný, svieži, prospešný, užitočný, pekný, hojný, priaznivý, šťastný, poctivý, šľachetný, vlastenecký, dobrotivý, milostivý.
bŏreās, ae, m., severný vietor; sever.
bŏrĕus, 3., severný.
bōs, bŏvis, c., vol, býk, krava, bývol.
brācae, ārum, f., galoty.
brācātus, 3., nosiaci galoty; cudzozemský, barbarský.
brāchium, ii, n., rameno; klepeto, stehno; haluz, výhon; rameno rieky.
bractea, ae, f., tenunký pliešok.
brĕvĭārium, ii, n., priehľad, stručný soznam.
brĕvis, e, adj., krátky, malý, nízky, melký, plytký, nepatrný, krátko trvajúci; brevi (tempore), nezadlho; brevi post, nezadlho potom.
brĕvĭtās, ātis, f., krátkosť; maličkosť, nepatrnosť; stručnosť.
brūma, ae, f., najkratšie dni, zimný obrat slnka, zima.
brūmālis, e, adj., zimný.
brūtus, 3., ťažký; nemotorný.
būbō, ōnis, m., sova ušatá.
būbŭleus, i, m., kraviar, voliar.
būbŭlus, 3., hovädzí.
bucca, ae, f., tvár, líce, papuľa.
buccŭla, ae, f., náličok (prilby).
būcĕrus, 3., volorohý.
būcĭna, ae, f., (pastiersky) roh, trúba; ad tertiam bucinam praesto esse, L., na tretie zatrúbenie (o tretej stráži) byť pohotove.
būcĭnātŏr, ōris, m., trubač.
būcŏlĭcus, 3., pastiersky.
būcŭla, ae, f., jalovica.
būfō, ōnis, m., ropucha.
bulbus, i, m., cibuľa.
būleutērium, ii, n., radnica (v gréckych mestách).
bulla, ae, f., bublina; vypuklá ozdoba; amulet.
būmassus, 3., veľkohrozný; subst. — us, i, f., veľkohrozná réva.
būris, is, m., kľač, ťahlo (zadná časť pluhu).
bustuārius, 3., týkajúci sa spálenišťa; gladiator b., gladiator, ktorý bojoval na počesť zomrelého na spáleništi.
bustum, i, n., spálenište, hrob, náhrobok.
buxus, i, f., **buxum**, i, n., 1) zelenec; 2) veci zo zelenca zhotovené.

C

C. skrát. Gāius; na hlasovacích tabuľkách porotcov, C = condemno, preto ho nazývali, littera tristis — písmeno smutné; C (= centum) 100.
căballus, i, m., (mrcha) kôň, devla.
cachinnātiō, ōnis, f., rozpustilý smiech, chechot, rehot.
căchinnō, 1., chechtať, chechtať sa, rechtať sa.
căchinnus, i, m., v. cachinnatio.
căcūmen, ĭnis, n., vrchol, vŕšok, ostie.
căcūmĭnō, 1., zaostriť, naostriť.
cădāver, ĕris, n., mŕtvola; zdochlina; mrcina, mršina.
cădō, cĕcĭdi, cāsūrus, 3., padať; vela cadunt, plachty sa spúšťajú; tiecť; zachádzať, chýliť sa k západu; ochabovať, zahynúť; fortuna secunda. haud adversa cadat V., bodaj by nás len šťastný osud sprevádzal; quo res cunque cadent, V., akokoľvek veci dopadnú.

cādūceātŏr, ōris, m., hlásateľ; vyjednávateľ (parlamentár).
cādūceus, i, m., berla hlásateľská.
cādūcĭfer, i, m., berlonoš = Mercurius.
cădūcus, 3., padajúci, k pádu náchylný; nestály, pomíňajúci, krehký.
cădus, i, m., väčšia hlinená nádoba s úzkym hrdlom, čbán (na víno).
caecĭtās, ātis, f., slepota, zaslepenosť.
caecō, 1., oslepiť; zaslepiť, nesrozumiteľným robiť.
caecus, 3., slepý, zaslepený; tmavý, nepriehľadný; skrytý, tajný; neurčitý, neistý, tajomný.
caedēs, is, f., zabitie, zabíjanie, vražda, krvipreliatie; porážka; obeť, žertva.
caedō, cĕcīdi, caesum, 3., biť, bičovať, šľahať, lámať (saxum, skalu), zabíjať, vraždiť; žertvu zakálať.
caelāmen, ĭnis, n., polovypuklá, (ciselovaná) práca.
caelātŏr, ōris, m., umelec diela polovypuklého, rytec.
caelebs, lĭbis, adj., neženatý, slobodný; mládenec.
caelĕs, ĭtis, adj., nebeský; subst. (obyč. v plur.) nebešťania.
caelestis, e, adj., nebeský, božský; subst. caelestes, ium, m., nebešťania, bohovia.
caelĭcŏla, ae, m., nebešťan.
caelĭfer, 3., nebenosný.
caelō, 1., (v kove) vypuklo pracovať, okrášľovať obrazom polovypuklým.
caelum, i, n., nebo, vzduch, povetrie, počasie, kraj; in caelum laudibus efferre, do nebies vychvaľovať.
caementum, i, n., stavebný kameň.
caena, v. cena.
caenum, i, n., nečistota, blato; bahno.
caepa, ae, f., cibuľa.
caerĭmōnia, ae, f., posvätná úcta, posvätný obrad, výkon; bohoslužba.
caerŭleus, 3., modrý, belasý, temný.
Caesar, C. Julius, diktátor, geniálny vojvoda a štátnik, znamenitý spisovateľ, zavraždený r. 44 pr. Kr.
caesărĭēs, ēi, f., vlasy, štica, dlhé fúzy.
caesim, adv., sečmo, rázom.
caesius, 3., modrošedý, sivý.
caespes, ĭtis, m., pažiť, trávnik; oltár.
caestŭs, ūs, m., remeň k päsťovému boju.
călămister, stri, m., železko na pálenie vlasov; ozdoby rečnícke.
călămistrātus, 3., s zakrúcanými vlasy.
călămĭtās, ātis, f., škoda, nehoda, nešťastie, porážka (v boji), zkaza, záhuba.
călămĭtōsē, adv., strastiplne, nešťastne.
călămĭtōsus, 3., pohromu prinášajúci. záhubný, nešťastný, bedácky.
călămus, i, m., trsť, rákosina, pero, píšťaľa, šíp, udica, (prút).
călăthus, i, m., košík; čaša.
calcăr, āris, n., ostroha; ponúkanie.
calceāmentum, i, n., obuv.
calceō, 1., obuť, zaopatriť obuv.
calceŏlus, i, m., črievička.
calceus, i, m., črievica; calceos mutare, stať sa senátorom, byť povýšeným do stavu senátorského; senátori totiž nosili črievice, ozdobené na nárte striebornym mesiačikom (lunula); calceos poscere, od stola vstávať.
Calchās, antis, m., veštec grécky pred Trojou.
calcĭtrō, 1., kopať, vyhadzovať; spierať sa.
calcō, 1., šliapať nohami; potlačovať, pohŕdať; calcatae uvae O., tlačené hrozná.
calcŭlus, i, m., kamienok, zvl. hráčsky alebo rátací; rátanie (srov. kalkulovať); kamienok hlasovací.
caldus v. calidus.
călĕfăciō, fēci, factum, 3., zohrievať, rozohňovať, dráždiť, znepokojovať.
călĕfactō, 1., silne zohrievať.
Călendae, ārum, f., prvý deň mesiaca; ad Calendas Graecas t. j. nikdy, (lebo Gréci nemali kalend); C. tristes, ako deň platenia úrokov.
călĕō, ui, —, 2., byť teplým, horúcim; rozpáleným, horieť.

călescō, u i, —, 3., zohriať sa, rozpáliť sa.
călĭdus, 3., teplý, horúci, ohnivý, horlivý, prudký.
căllendrum, i, n., účes zhotovený z cudzích vlasov.
călĭga, a e, f., črievice; zvl. vojenské.
cālīgĭnōsus, 3., hmlou zahalený, temný, zamračený.
cālīgō, ĭ n i s, f., hmla, temnota, nejasné pomery.
cālīgō, 1., v hmlu zahaľovať, zatemňovať; mrak, temnotu šíriť.
călĭgŭla, a e, f., črievička.
călix, ĭ c i s, m., pohár, čaša, kalich.
calleō, u i, —, 2., otužovať sa, mať zkúsenosť; znať, vedieť, rozumieť.
callĭdē, a d v., dôvtipne, obratne, ľstivo, schytrale, podvodne, prefíkane.
callĭdĭtās, ā t i s, f., zkúsenosť, zbehlosť, dôvtip, ľstivosť, schytralosť.
callĭdus, 3., zkúsený, zbehlý, dôvtipný, schytralý, ľstivý.
Calliŏpē, e s, f., Múza básnictva.
callis, i s, m., chodník; stráň.
callōsus, 3., mozoľovitý, tvrdokožný, otúžilý.
callum, i, n., mozoľ, tvrdá koža; otúžilosť.
cālō, ō n i s, m., paholok, kočiš; záškodník.
călŏr, ō r i s, m., teplo, horúčosť; oheň, horúca láska, žiar.
caltha, a e, f., druh chrysanthemy.
călumnia, a e, f., utrhanie na cti, tupenie, zlomyselná žaloba, prekrucovanie; pokuta, trest za zlomyselnú žalobu.
călumniātŏr, ō r i s, m., zlomyselný žalobník, utrhač, prekrucovateľ práva.
călumnior, 1., utrhať, lživo viniť, ohovárať, utrhať na cti.
calva, a e, f., lebka.
calvĭtium, i i, n., plešina.
calvus, 3., plešivý.
calx, c i s, f., vápno, vápenec; cieľ (meta) v závodišti vápnom pobielená.
calx, c i s, f., päta; f e r r a t a c. V. päta ostrohou opatrená; c a l c e s r e m i t t e r e, vyhadzovať zadnými nohami; p u g n i s e t c a l c i b u s, rukami nohami.
cămella, a e, f., čaša, miska.
cămēlus, i, m., ťava, velblúd.
Cămēna, a e, f., Múza, báseň.
căměra, a e, f., sklepenie; loďka.
cămīnus, i, m., pec, krb, vyheň; oheň, kráter sopky.
campester, t r i s, t r e, a d j., plochý, na rovnine ležiaci, poľný; l o c a c a m p e s t r i a, rovnina; konaný na rovine, na poli Marsovom (v Ríme).
campus, i, m., pole, rovnina, pláň; pole Marsovo (v Ríme pri Tibere).
cămūrus, 3., sklepený.
cănālis, i s, m., žľab, stoka, koryto, kanál.
cancelli, ō r u m, m., mreža, medza, mrežový plot, zábradlie.
cancer, c r i, m., rak (aj súhvezdie aj nemoc).
candēla, a e, f., sviečka.
candēlābrum, i, n., svietnik.
candeō, u i, —, 2. svietiť, lesknúť sa, žiariť.
candescō, c a n d u i, —, 3., rozžiarovať sa, začínať svietiť.
candĭdātus, i, m., bielo odetý uchádzač o úrad, kandidát.
candĭdŭlus, 3., jasne biely.
candĭdus, 3., jesne biely, jasný, čistý, poctivý, šľachetný; veselý, radostný.
candŏr, ō r i s, m., lesk, ligot, bielosť, úprimnosť, poctivosť.
caneō, u i, —, 2., byť šedivým.
canēphŏros, i, f., dievka nesúca košík.
cānescō, —, —, 3., šedivieť; stárnuť.
cāni, ō r u m, m., šediny.
cănĭcŭla, a e, f., psia hviezda, Sirius (vychádza 26. júla, odtiaľ „psie dni".)
cănīnus, 3., psí.
cănis, i s, m. f., pes; najhorší vrh v hre v kocky; zlomyselný človek.
cănistrum, i, n., košík.
cănĭtiēs, ē i, f., šedivosť; šediny; staroba.
canna, a e, f., trsť, rákosina; pastierska píšťalka.
cănō, c ĕ c ĭ n i, c a n t u m, 3., spievať, pískať, hrať; ospevovať; prorokovať; r e c e p t u i c. trúbiť k odstúpeniu.

cănŏr, ōris, m., melodický zvuk, spev.
cănōrum, i, n., ľúbozvučnosť reči.
cănōrus, 3., melodický, zvučný, spevavý.
cantērius, ii, m., vyrezaný kôň.
canthăris, ĭdis, f., španielska mucha.
canthărus, i, m., konvica, z ktorej sa nalievalo víno do pohárov.
cantĭcum, i, m., spev, pieseň; spevavé prednesenie reči.
cantĭlēna, ae, f., pesnička; (o reči často opakovanej) stará pesnička.
cantĭō, ōnis, f., pieseň, spev.
cantĭtō 1., často spievať, prespevovať.
cantiuncŭla, ae, f., pesnička.
cantō, 1., spievať; hrať na..., básniť, ospevovať, očarovať; ad sonum chordarum, so sprievodom citary.
cantŏr, ōris, m., spevák; pochlebný vychvaľovateľ.
cantŭs, ūs, m., spev, pieseň, hudba, hra; čarodejná pieseň.
cānus, 3., šedivý; prastarý, ctihodný.
căpācĭtās, ātis, f., schopnosť môcť niečo chápať; priestor.
căpāx, ācis, adj., objemný, priestorný, chápavý.
căpēdō, ĭnis, f., obetná miska.
căpella, ae, f., kozička; (súhvezdie) koza.
căper, pri, m., kozel.
căpessō, īvi, ītum, 3., horlivo lapať sa čoho, podnikať; capessere rem publicam, dať sa na dráhu štátnickú.
căpillātus, 3., vlasatý.
căpillus, i, m., vlas, vlasy.
căpiō, cēpi, captum, 3., brať, obsadiť; capere consilium, odhodlať sa, rozhodnúť sa; vábiť, lákať; dostávať, dať sa podplatiť; fugam capere, dať sa na útek; coniecturam capio, vzniká vo mne domnienka; quietem capere, odpočívať; mente captus, pomätený.
căpis, ĭdis, f., miska, čaša.
căpistrō, 1., naložiť náhubník.
căpistrum, i, n., náhubník.
căpĭtăl, ālis, n., hrdelný zločin, (trestaný ztratou hrdla alebo občianskych práv).
căpĭtālis, e, adj., týkajúci sa hlavy, hrdla (= života), pri čom ide o hlavu; hrdelný, život ohrožujúci, záhubný; hlavný, znamenitý, výborný.
Căpĭtōlium, ii, n., vrch kapitolský v Ríme.
căpĭtŭlātim, adv., v hlavných veciach, podľa hlavného obsahu, stručne.
capra, ae, f., koza; srna.
caprea, ae, f., divoká koza, srna.
capreōlus, i, m., mladý srnec, kamzík; krokva; koza.
caprĭcornus, i, m., kozorožec.
caprĭfĭcus, i, f., divoká figa.
caprĭgĕmus, 3., kozieho rodu, kozí.
caprīnus, 3., kozí; rixari de lana caprina, hádať sa o kôziu vlnu, o žabí chlp (t. j. o niečo, čoho ani niet), o hlúposť.
capsa, ae, f., futrál, tobolka na listiny (portfej).
captātiō, ōnis, f., lapanie, chytanie.
captātŏr, ōris, m., lapač; c. aurae popularis L., ten, čo sa honí za priazňou ľudu.
captiō, ōnis, f., podvod, klam, škoda; (v logike) klamlivý dôkaz, záver, sofisma.
captiōsus, 3., klamlivý, podvodný.
captīvĭtās, ātis, f., zajatie, väzba, poroba, zaujatie.
captīvus, 3., zajatý, chytený; subst. zajatec.
captō, 1., chytiť, lapať, čiahať, číhať; c. tempus, číhať na príhodnú chvíľu; consilium insidiis hostem captandi L., zámysel dostať do sieti nepriateľa.
captŭs, ūs, m., chápavosť, schopnosť, poňatie.
căpŭlus, i, m., rukoväť.
căput, ĭtis, n., hlava; incolumi capite es H., si v zdravom ume; vrch, vrchol, koniec; počiatok, žriedlo, prameň; človek, jednotlivec, osoba; život, hlavná časť, úloha, hlavný článok, hlavný obsah; kapitál; c. extollo, hl. vysoko držím; c.-tis accusare, pred súdom hrdelným žalovať; c.-tis damnare, odsúdiť na smrť; c.-tis absolvere, trestu smrti sprostiť, od tr. sm. osvobodiť: ca-

p i t i s d e m i n u t i o, ztrata práv občianskych.
carbăseus, 3., z jemného plátna, batistový.
carbăsus, i, f., tenké plátno; c a r b a s a, ō r u m, n., loďné plachty; c. d e d u c e r e, rozvinúť; c. c o n t r a h e r e, svinúť, stiahnuť.
carbō, ō n i s, m., uhoľ.
carcer, ĕ r i s, m., ohrada, väzenie; c a r c e r i b u s m i s s o s r a p i t u n g u l a c u r r u s H., z ohrady vypustené vozy unáša podkova, (t. j. kone).
carchēsium, i i, n., pohár.
cardăces, c u m, m., druh perskej pechoty.
cardĭăcus, 3., žalúdkom chorý.
cardō, ĭ n i s, m., pánt, čapy dverné; os, točna; hraničná čiara; hlavná vec, obrat.
carduēlis, i s, f., stehlík.
carduus, i, m., bodliak.
cārē, a d v., draho; d i m i d i o c a r i u s e m e r e, C., o polovicu drahšie kúpiť.
cărĕō, u i, i t ū r u s, 2., nemať, byť bez niečoho; obísť sa, neužívať, vyhýbať.
cārex, ĭ c i s, f., ostrica.
cārĭca, a e, f., figa sušená.
cărĭēs, ē i, f., spráchnivelosť.
cărīna, a e, f., dno loďné; loď.
cărĭōsus, 3., spráchnivelý, stlelý.
cārĭtās, ā t i s, f., drahota, vysoká cena, vážnosť, úcta, láska.
carmen, ĭ n i s, n., pieseň, spev; lyrická báseň; nadpis; formula obradov náboženských, čarodejná pieseň, proroctvo.
carnĭfex, ĭ c i s, m., kat; trýzniteľ, mučiteľ.
carnĭfĭcīna, a e, f., remeslo katovské, katovstvo; mučenie, trýznenie.
carnĭfĭcō, 1., rozsekávať na kusy; stínať.
cărō, c a r n i s, f., mäso.
carpentum, i, n., dvojkolesový kočiar, vozík.
carpō, p s i, p t u m, 3., trhať, šklbať; brať, užívať, kráčať; haniť, tupiť; oslabovať, rozdeľovať.
carptim, a d v., po kúskoch, po častiach; na rôznych miestach; úryvkovito.
carrus, i, m., [srovn. kára], štvorkolesý vôz dopravný.
Carthāgō, ĭ n i s, f., znamenité mesto obchodné v sev. Afrike.
cārus, 3., drahý, milý.
căsa, a e, f., chýža, chatrč, búda.
cascus, 3., starý.
cāseus, i, m., [srov. nem. Käse], syr.
căsĭa, a e, f., kasia, (druh škorice).
Cassandra, a e, f., dcéra Priamova.
cassē, a d v., márne, nadarmo.
cassĭda, a e, f., (c a s s i s, ĭ d i s, f.,) kovová prilba.
cassis, i s, obyč. v plur. **casses**, i u m, m., sieť, osídlo.
cassus, 3., prázdny, jalový, márny, darobný.
castanea, a e, f., kaštan.
castē, a d v., čisto, nevinne, poctivo, mravne, nábožne.
castellānus, 3., týkajúci sa hradu; s u b s t. **castellani**, ō r u m, m., obyvatelia hradu.
castellātim, a d v., po hradoch.
castellum, i, n., (malá) pevnosť, bašta, hrad, útočište.
castīgātĭō, ō n i s, f., karhanie, napomenutie, trest.
castīgātŏr, ō r i s, m., karháč, mravokárca.
castīgō, 1., karhať, dohovárať, napomínať; kárať, trestať; p u e r o s c a s t i g a r e v e r b i s e t v e r b e r i b u s; držať na úzde, krotiť.
castĭmōnia, a e, f., telesná čistota (aká bola potrebná k nábožným výkonom); zdržanlivosť; mravnosť, bezúhonnosť.
castĭtās, ā t i s, f., mravná čistota, bezúhonnosť, cudnosť.
castŏr, ŏ r i s, m., bobor.
Castŏr, ŏ r i s, m., brat Polluxov. Kastor a Pollux boli ako jasné dvojhviezdia vzývaní zvlášte námorníkmi.
castra, ō r u m, n., tábor (opevnený valom a priekopou); d e l i g e r e l o c u m c a s t r i s, vyvoliť miesto pre tábor; vojna, služba vojenská; denný pochod; tábor, strana: n i l c u p i e n t i u m c a s t r a p e t o H., nonáhľam sa do táboru tých, čo nič (viac) nežiadajú, do táboru spokojných.
castrum, i, n., pevnosť, hrad.

castus, 3., mravne čistý, mravný, bezúhonný, nežistný; cudný, panenský: castus pudor, panenská stydlivosť; posvätný, ctihodný.

cāsŭs, ūs, m., pád, smrť, koniec, zkaza, záhuba; náhoda, udalosť, príležitosť, nešťastie.

cătăphractēs, ae, m., šupinový pancier.

cătăphractus, 3., šupinovým pancierom odetý, obrnený.

cătăpulta, ae, f., stroj, ktorým hádzané boly kamene a veľké oštepy.

cătăracta, ae, f., vodopád, zdvíhacia brána pevnostná.

cătēia, ae, f., [slovo keltské], kopia na hádzanie.

cătella, ae, f., retiazka.

cătēna, ae, f., reťaz; plur. okovy, putá; medze; in catenas conicere, uväzniť; in catenis tenere, väzniť, žalárovať.

cătēnātus, 3., sputnaný.

căterva, ae, f., hromada, dav, zástup; catervae avium, hajná vtákov.

cătervātĭm, adv., hromadne, v zástupoch.

cāthĕdra, ae, f., sedadlo, kreslo.

Cătīlīna, ae, m., L. Sergius, zlopovestný sprísahaním proti štátu, utvoreným r. 63 pr. Kr.

cătillus, i, m., miska, tanierok.

cătīnus, i, m., misa, tanier.

cătŭlus, i, m., mladé zviera; šteňa.

cătus, 3., ostrý, bystrý, vtipný, obratný; potmehúd.

cauda, ae, f., chvost.

caudex, ĭcis, m., peň, špalok; v. codex.

caulae, ārum, f., ovčínec, ovčiareň.

caulis, is, m., lodyha; hlúb kapusty; kapusta.

caunea, ae, f., sušená figa.

caupō, ōnis, m., krčmár, kramár.

caupōna, ae, f., kramárstvo, sklep; krčma.

caupōnor, 1., krčmáriť, kramáriť.

caupōnŭla, ae, f., chatrná krčma.

causa, ae, f., príčina, podnet, námietka, výhovorka, vec, sporná otázka, záujem, okolnosť; causam dicere, na súd byť predvolaným; causam cognoscere, vyšetrovať; causam populi agere, vec ľudu zastávať.

causā s predchádzajúcim geni t., pre, k vôli (amicorum causa); Scipio Africae domandae causa missus est, S. bol poslaný, aby podrobil Afriku.

causārius, 3., pre nemoc prepustený zo služby vojenskej; causarii milites, invalidi.

causĭdĭcus, i, m., právny zástupca, advokát.

causor, 1., dôvod uvádzať, predostierať, vyhovárať sa.

cautē, adv., opatrne.

cautes, is, f., (obyč. v plur. cautes, ium), ostrá skala, bralo, bradlo.

cautiō, ōnis, f., opatrnosť, záruka, istota.

cautŏr, ōris, m., ručiteľ; ochranca.

cautus, 3., zaistený, zabezpečený; opatrný, obozretný.

căvātus, 3., dutý, vyhĺbený, vydlabaný.

căvea, ae, f., ohrada, klietka, úľ; divadlo, hľadište (s radami sedadiel).

căveō, cāvi, cautum, 2., mať sa na pozore, vystríhať sa, varovať sa; starať sa: veteranis cautum esse volumus C., chceme sa postarať o vyslúžilcov; orant, ut ipsis ab invidia caveatur L., prosia, aby boli chránení od nenávisti; radou právnickou na súde pomáhať; ručiť; cave credideris (chráň sa veriť) = never!

căverna, ae, f., dutina, diera.

căvillātiō, ōnis, f., vtipkovanie, úštipky, prekáranie.

căvillor, 1., prekárať, vtipom dobierať uštipačne vtipkovať, úštipky robiť; vyhovárať sa, vykrúcať sa.

cāvō, 1., vyhĺbovať, vydlabávať.

cāvum, i, n., dutina, diera.

cāvus, 3., dutý, vydutý, vyhĺbený, klenutý.

cēdō, cessi, cessum, 3., ísť, kráčať, odchádzať, odstupovať, vzdiaľovať sa, meniť sa; temeritas in gloriam cesserat Cu., slepá odvážnosť v slávu sa zmenila; loco cedere, svoje stanovi-

sko opúšťať; dariť sa; podrobovať sa (iussis), vzdávať sa (possessione); priznávať právo.
cēdō, v plur. cette, daj sem! dajte sem! sem s tým! ukáž! povedz!
cedrus, i, f., cedr (drevo); cedrový olej.
cĕlĕber, celebris, celebre, často a hojne navštevovaný, živý, ľudnatý; slávny, známy, často opakovaný.
cĕlĕbrātiō, ōnis, f., valné shromaždenie, slávnostné shromaždenie, slávnosť.
cĕlĕbrĭtās, ātis, f., hlučné shromaždenie k slávnosti, oslavovanie, časté opakovanie.
cĕlĕbrō, 1., často a hojne navštevovať, oslavovať, zvelebovať, často konať, rozhlasovať.
cĕler, is, e bystrý, chytrý, skorý; celeres, ium, m., starý názov jazdcov rímskych.
cĕlĕrĭpēs, pĕdis, adj., bystronohý.
cĕlĕrĭtās, ātis, f., chytrosť, bystrosť, rozhodnosť, ráznosť, duchaprítomnosť.
cĕlĕrĭtĕr, adv., bystro, chytro.
cĕlĕrō, 1., náhliť, uskoriť, pospiechať, náhliť sa.
cella, ae, f., komora, komôrka, izbietka, buňka, kaplnka.
cēlō, 1., skrývať, tajiť, neprezradiť; praecepta canam, celabitur auctor H., predpisy vyjavím, (ale) pôvodca ich nebude menovaný.
cĕlōx, ōcis, f., bystrá loď.
celsus, 3., vyvýšený, vysoký; vznešený, hrdý pyšný.
cēna, ae, f., obed, hostina; caput cenae, hlavné jedlo.
cēnācŭlum, i, n., jedálňa.
cēnō, 1., obedovať, jesť; cenatus, po obede.
censeō, sui, sum, 2., vážiť, ceniť, myslieť, domnievať sa, súdiť, pokladať, navrhovať, radiť, hlasovať, rozhodovať, nariadiť; capite censi, najchudobnejšia trieda občanov.
cēnsŏr, ōris m., úradník, ktorý oceňoval majetok občanov rímskych, dohliadal na verejnú mravnosť a viedol vrchnú správu štátnych financií.
censōrius, 3., cenzorský, mravokárny; subst. censorius, ii, m., bývalý cenzor.
censūra, ae, f., oceňovanie; úrad cenzorský.
censŭs, ūs, m., ocenenie majetku rímskeho občianstva a spojený s tým popis občanov.
centēnī, ae, a, po stách; sing. centenā arbore fluctus verberat V., stami vesiel (t. j. mnohými veslami), šľahá vlny.
centēsĭmus, 3., stý, stotý; subst. centesima, ae, f. (sc. pars) stý diel, jeden diel zo sta, jeden procent; centesimae, ārum: úroky a to 1% zo sta na mesiac, čiže 12% ročne: binae centesimae C., 24% zo sta.
centiēs, alebo centiens, sto ráz.
centĭmănus, 3., storuký.
centō, ōnis, m., vankúš, sošitý z kože, naplnený morskou trávou a plevami, aby chránil proti strelám a kameňom. Cs.
centrum, i, n., stred, stredište.
centum, sto.
centumgĕmĭnus, 3., stonásobný.
centumvĭrī, ōrum, m., sbor sudcov, ktorí rozhodovali hlavne v sporoch dedičných.
centuncŭlus, i, m., handra.
centŭrĭa, ae, f., oddiel, obsahujúci počet sto, stotina, centuria (= 1/60 legie = 1/2 manipulu, 1/6 kohorty); jedna zo 193 častí občianstva rímskeho.
centŭrĭātĭm, adv., podľa centurií.
centŭrĭātŭs, ūs, m., rozdelenie na centurie, hodnosť stotníka.
centŭrĭō, ōnis, m. náčelník, veliteľ centurie.
centŭrĭōnātŭs, ūs, m., voľba centurionov.
cēnŭla, ae, f., malý obed, malá hostina.
cēpa, ae, f. cibuľa.
cēra, ae, f., vosk, voskové obrazy predkov, vosková tabulka, do ktorej sa písmo rylo stilom (stilus); vosková pečať.
cērārium, ii, n., poplatok z vosku.
cĕrăsus, i, f., čerešňa (strom).
Cerbĕrus, i, m., báječný pes, ktorý strieho vchod do podsvetia.

cercūrus, i, m., ľahká a bystrá loď.
cerĕbrum, i, n., mozog, (sídlo rozumu). rozum; prchkosť; o t e, B o l a n e, c e r e b r i f e l i c e m! H., ó, šťastný Bolan so svojou prchkou hlavou, pre svoju prchkosť (že si tak prchký).
Cērēs, ĕ r i s, f., bohyňa orby, úrody.
cēreus, 3., voskový, ako vosk mäkký, žltý; c e r e a c a s t r a, úľ; c e r e a r e g n a, plást.
cēreus, i, m. (s c. f u n i s), voskovú svieca, fakľa, voskovica.
cērinthia, ae, f., voskovka (kvetina včelami obľúbená).
cernō, c r e v i, c r ē t u m, 3., rozoznávať, vidieť, poznávať, rozhodovať; n e q u e c e r n i t u r u l l i (d a t. a u c t.) a nikto ho nevidí.
cernus, 3., krkolomný.
cerrītus, 3., bláznivý, pochabý.
certāmen, ĭ n i s, n. zápas, zápolenie, boj; f i t p r o e l i u m a c r i c e r t a m i n e, povstala bitka s krutým zápasom.
certātĭm, a d v., o závod, o zlomkrky.
certātiō, ō n i s, f., zápas, zápolenie, spor; p o e n a e c e r t a t i o, C. L., súdne rokovanie o určení pokuty, trestu.
certē, a d v., iste, zaiste ozaj, naozaj, veru, aspoň.
certō, a d v., určite, nepochybne istotne; c e r t o s c i o C., určite viem.
certō, 1., zápasiť, zápoliť, bojovať.
certus, 3., určitý, istý, bezpečný, spoľahlivý, zrejmý, presvedčený, nepochybný; a l i q u e m c e r t i o r e m f a c e r e, dávať na vedomie, oznamovať niekomu.
cērussātus, 3., nafarbený.
cerva, ae, f., laň.
cervīcūla, ae, f., (malý) krk.
cervīnus, 3., jelení.
cervīx, ī c i s, f., krk; sila, odvaha.
cervus, i, m., jeleň; rásocha.
cessātiō, ō n i s, f., zaháľanie, nečinnosť, váhanie otáľanie.
cessātŏr, ō r i s, m., povaľač, lenoch, váhavý človek.
cessiō, ō n i s, f., ustúpenie, odrieknutie sa od veci k vôli druhému.
cessō, 1., ustupovať, váhať, otáľať, predlievať, zaháľať.
cestrosphendŏnē, ē s, f., druh metacích strojov vojenských.
cestus v. caestus.
cētārium, i i, n., rybník, sádok na morské ryby.
cētĕr, a, u m, zpravidla v plur. c e t e r i, a e, a, ostatní; s u b s t. c e t e r a, ō r u m, n., ostatné veci, ostatok.
cētĕra, a d v., ostatne, ináčej.
cētĕrum, a d v., ostatne, však, ale, jednako.
cētra, a e, f., ľahký štít hispánsky.
cētos, i, n., plur. c ē t ē n. [κήτη], morská potvora (veľryba, žralok).
ceu, a d v., ako, ako by.
chălybs, y b i s, m., oceľ.
chaŏs, ū s, n., smiešanie prvkov beztvarnej prahmoty pred stvorením sveta; podzemný prostor, podsvetie.
chara, a e, f. koreň rastliny Cranbe Tartarica.
chărīstia, ō r u m, n., rodinná slávnosť svornosti 20. febr.
Chărōn, o n t i s, m., prievozník duší zomrelých cez rieku Acheron do podsvetia.
charta, ae, f., list papyrusový.
Chărybdis, is, f., nebezpečná krutňava v úžine sicilskej naproti Scylle.
chēlē, ēs f., nožnice; p l. c h ē l a e, ā r u m, klepetá škorpionove súhvezdie „Váhy"
chĕlys, y o s (acc. — yn, voc. — y) f., želva; lyra.
Chersŏnēsus, i, f., polostrov 1. thrácky; 2. taurický (Krym).
chīliarchus, i, m., chiliarch, tisícnik, plukovník; prvý dvoranín (minister) perskej ríše.
chīrogrăphum, i, n., rukopis, vlastnoručný podpis.
chlămys, y d i s, f., plášť grécky.
chorda, a e, f., struna.
chŏrēa, a e f., tanec.
chŏrēus, i m., = trochaeus.
chŏrus, i, m., sbor, tanec, chorovod.
Christiānus, i, m. kresťan.
chrysŏlĭthus, i, m., topas.
cĭbāria, ō r u m, n., potraviny, strava.

cĭbārius, 3., potravný; obyčajný, (panis) pre čeľaď, čierny chlieb.
cĭbō, 1., kŕmiť.
cĭbōrium, i i, n., pohár (kovový).
cĭbus, i, m., pokrm, jedlo, strava, potrava.
cĭcāda, a e, f., svrčok.
cĭcātrīx, ī c i s, f., šrám, vrub; rana.
cĭcer, ĕ r i s, m., hrach.
Cĭcĕro, ō n i s, m., M. T u l l i u s C i c e r o, slávny rečník rímsky.
cĭcōnia, a e, f., bocian.
cĭcur, ŭ r i s, a d j., krotký.
cĭcūta, a e, f., bolehlav, z ktorého sa pripravoval jed; listy bolehlavové (ako chladiaci obkladok proti horúčke); píšťala zo stebla.
cieō, c ī v i, c ĭ t u m, 2., hýbať, búriť, otriasať; volať, povzbudzovať, podnecovať.
cīmex, ĭ c i s, m., ploštica.
cincinnātus, 3., kučeravý.
cincinnus, i, m., kučera, kučeravé vlasy; strojená a nepravá ozdobnosť reči.
cinctŭs, ū s, m., opásanie, opasok.
cinctūtus, 3., opásaný zásterou.
cingō, c i n x i, c i n c t u m, 3., opásať, podkasať, obkľučovať, obklopovať, obliehať, obstupovať.
cingŭlum, i, n., pás, opasok.
cinĭflō, ō n i s, m., = c i n e r a r i u s, otrok, ktorý žeriezka, potrebné k zakrúcaniu vlasov v horúcom popole rozpaľoval.
cĭnis, ĕ r i s, m., prach, popol; spáleniště, spálenisko; p o s t c i n e r e m, po spálení mŕtvoly; o m n e v e r t e r e i n f u m u m e t c i n e r e m, H., všetko obrátiť v dym a popol, t. j. premárniť.
cinnămōmum, ī, n., škorica.
cippus, i, m., zaostrený kôl pred opevnením, palisáda; stĺp náhrobný.
circā, a d v., kolo, okolo: m o n t e s, q u i c i r c a s u n t, okolné vrchy; p r e d l. s a c c., okolo čoho: c i r c a c a s a m, okolo chalupy; okolo, asi, k: f u e r e o p p i d a c i r c a (= c i r c i t e r) s e p t u a g i n t a, asi sedemdesiat.
circensis, e, adj., k cirku patriaci; m a g n i s c i r c e n s i b u s (s c. l u d i s) a c t i s, po skončení veľkých hier cirkusových; p o p u l u s o p t a t p a n e m e t c i r c e n s e s (s c. l u d o s), ľud žiada chleba a hier.
circĭno, 1., krúžiť.
circĭnus, i, m., kružidlo.
circĭtĕr, a d v., okolo, asi.
circuĭtiō, ō n i s, f., obchádzanie, obeh, okľuka.
circuĭtŭs, ū s, m., obchádzanie, obeh, objem, okľuka; perioda.
circŭlor, 1., tvoriť kruh okolo seba, shromažďovať sa v kruhu.
circŭlus, i, m., kruh, pásmo, shromaždenie, spoločnosť; obeh hviezd.
circum, a d v., kolo, okolo; p r e d l. s a c c., okolo niečoho: H e c t o r a c i r c u m p u g n a s o b i b a t V., po boku Hektorovom šiel do boja; c i r c u m d o m o s i r e, chodiť po domoch.
circŭmăgō, ē g i, ā c t u m, 3., obracať, s miesta na miesto vodiť, meniť smýšľanie; n i l o p u s e s t t e c i r c u m a g i H., neni treba, aby si sa sužoval, (unúval).
circŭmārō, 1., oborávať.
circumcīdō, c ī d i, c ī s u m, 3., obrezávať, osekávať, vykrajovať, obmedzovať, zmenšovať.
circumcīsus, 3., príkry, strmý.
circumclūdō, c l ū s i, c l ū s u m, 3., obkľúčiť, ovrúbiť, lemovať.
circumdō, d ĕ d i, d ă t u m, 1., obkľúčiť, obklopiť, ohradzovať, odieť.
circumdūcō, d ū x i, d ū c t u m, 3., viesť okolo.
circŭmeō, i i, ĭ t u m, 4., obchádzať obkľučovať, prepadnúť, prekvapiť (nepriateľa).
circŭmequĭtō, 1., koňmo (na koni), obchádzať.
circumfĕrō, t ŭ l i, l ā t u m, f e r r e, okolo nosiť, otáčať, obracať, šíriť; očistiť.
circumflectō, f l e x i, f l e x u m, 3., okľuky robiť.
circumflō, 1., ovievať.
circumfluō, xi, (fluxum), 3., okolo tiecť, obtekať, obklopovať, oplývať.
circumfluus, 3., obtekajúci; obtečený: c a m p i E u p h r a t e c i r c u m f l u i T., nivy, ktoré obteká Eufrat.
circumfŏrāneus, 3., na trhu sa nachádzajúci; po trhoch sa potuľujúci.

circumfundō, f u d i, f ū s u m, 3., oblievať, hrnúť sa okolo, privaliť sa, obkľučovať, obklopovať.
circumgĕmō, —, —, 3., stenať okolo niečoho: c i r c u m g e m i t u r s u s o v i l e H., bručiac obchádza medveď ovčiareň.
circumgrĕdior, g r e s s u s s u m, g r e d i, obchádzať.
circumiăceō, —, —, 2., ležať okolo niečoho.
circumiĭciō, i ē c i, i e c t u m, 3., hádzať, stavať, klásť okolo niečoho, obkľučovať, obklopovať; (p a r t. p r e f. p a s s.) c i r c u m i e c t u s, 3., okolný.
circumligō, 1., obväzovať, obvíjať.
circumlĭnō, —, l ĭ t u m, 3., natierať, obmazávať; m u s c o c i r c u m l i t u s, mochom pokrytý, obrastlý, omochnatený.
circumluō, —, —, 3., omývať; R h e n u s c i r c u m l u i t i n s u l a m T., omýva, obteká.
circummittō, m ī s i, m i s s u m, 3., poslať okľukou, rozosielať.
circummūniō, 4., (kolom) do kola ohradiť, opevniť, múrom obohnať.
circummūnītiō, ō n i s, f., ohrada, opevnenie.
circumpădānus, 3., ležiaci pri rieke Pade.
circumpendeō, —, —, 2., visieť okolo.
circumplaudō, —, —, 3., potleskom privítať.
circumplector, 1., obvinúť, objímať.
circumplĭco, 1., ovinúť, obtočiť.
circumpōnō, p ŏ s u i, p ŏ s ĭ t u m, 3., postaviť, klásť okolo.
circumpōtātiō, ō n i s, f., pitie do kola (na kare).
circumrētiō, 4., opletať, obkľučovať.
circumrōdō, r ō s i, —, 3., ohlodávať; hanobiť.
circumsaepiō, 4., ohradiť, obkľúčiť.
circumscindō, 3., a l i q u e m, trhať šaty s niekoho.
circumscrībō, s c r i p s i, s c r i p t u m, 3., ohraničiť, určiť hranice; oklamať, ošudiť, podviesť; odstrániť, zrušiť.
circumscriptē, a d v., vymedzene, náležite.
circumscriptiō, ō n i s, f., kruh opísaný, obvod, obmedzenie; podvod.
circumscrīptŏr, ō r i s, m., podvodník.
circumscrīptus, 3., náležite obmedzený; periodicky zaokrúhlený.
circumsĕcō, —, —, 1., obrezávať.
circumsĕdeō, s ē d i, s e s s u m, 2., sedieť okolo; oblichať, obkľučovať.
circumsessiō, ō n i s, f., obliehanie, obliehanie.
circumsīdō, s ē d i, —, 3., obliehať.
circumsistō, s t ĕ t i, —, 3., obstupovať, obkľučovať.
circumsŏnō, 1., rozliehať sa, ozývať sa, hučať.
circumspectiō, ō n i s, f., opatrnosť.
circumspectō, 1., bedlivo okolo pozerať, ohliadať sa; číhať, sliediť.
circumspectŭs, ū s, m., rozhľad.
circumspĭciō, s p e x i, s p e c t u m, 3., ozerať sa; rozvažovať; hľadať; f u g a m c i r c u m s p i c e r e T., pomýšľať na útek.
circumstō, s t ĕ t i, —, 1., stáť okolo, obkľučovať.
circumstrĕpō, s t r ĕ p u i, s t r ĕ p ĭ t u m, 3., kričať, hučať okolo.
circumtextus, 3., obrúbený, lemovaný.
circumtŏnō, tŏnui, — 1., hrmieť, hučať kolo niečoho; h u n c c i r c u m t o n u i t B e l l o n a, H., tohoto ohromila Bellona.
circumvādō, v ā s i, —, 3., obstupovať, obchádzať, obkľučovať.
circumvăgus, 3., krúžiaci sa okolo.
circumvallō, 1., obohnať valom obkľúčiť; zatarasiť.
circumvectiō, ō n i s, f., obeh.
circumvector, 1., jazdiť okolo, zdržovať sa pri.
circumvĕhor, v e c t u s s u m, 3., jazdiť mimo, ísť na lodi mimo.
circumvēlō, 1., zahaľovať, zastierať.
circumvĕniō, v ē n i, v e n t u m, 4., obchádzať, obkľučovať, ohrožovať, prepadnúť, podviesť.
circumvertō, **v e r t i**, v e r s u m, 3., obracať, otáčať: r o t a c i r c u m v e r t i t u r a x e m, O., koleso otáča sa okolo osy.
circumvŏlĭtō, 1., obletovať.
circumvŏlō, 1., obletovať.
circumvolvō, —, ū t u m, 3., otáčať.
circus, i, m., kruh, závodište, cirkus.
cīs p r e d l. s a c c., s tejto strany.

cĭsalpīnus, 3., predalpský; Gallia Cisalpina.
cĭsium, ii, n., [gallské slovo], ľahký cestovný vozík, dvojkolesý; bryčka.
cisrhenānus, 3., bývajúci s tejto strany Rýna.
cista, ae, f., bedna, truhla, urna hlasovacia.
cisterna, ae, f., cisterna, nádržka vodná, vodojem.
cistŏphŏrŏs, i, m., strieborná minca v Azii.
citātus, 3., uskorený, bystrý; citātus feror, ponáhľam sa; equo citato, cvalom.
cĭtĕrior, rius, comp. [superl. cĭtĭmus], ležiaci s tejto strany, predný; bližší.
cĭthăra, ae, f., kytara, lyra; hra na kytaru.
cĭthărista, ae, m., kytarista.
cĭthărīzō, 1., hrať na kytaru.
cĭthăroedus, i, m., spevák, ktorý spieva pri kytare.
cĭtĭmus, 3., najbližší.
cĭtō, adv., chytro, bystro; dicto citius, bystrej, než možno vyrieknuť; serius aut citius, O., prv alebo neskôr.
cĭtō, 1., rozhybovať, hnať; vyvolávať, predvolávať (na súd), žalovať.
citrā, adv., s tejto strany, s toho boku, pred; predl. s acc., s tejto strany, pred.
citreus, 3., z dreva citrového t. j. zo stromu zvaného citrus (Thuia orientalis).
citrō, adv., sem; ultro citroque, sem a tam; navzájom.
cĭtus, 3., uvedený v bystrý pohyb, bystrý.
cīvĭcus, 3., občiansky; corona cívica, veniec dubový (vyznamenanie vojenské za zachránenie v boji rímskeho občana).
cīvīlis, e, adj., občiansky; štátny (ius), verejný; prívetivý, vľúdny.
cīvīlĭtĕr, adv., ako sa na občana sluší, vľúdne, prívetivo.
cīvis, is, c., občan, občanka; spoluobčan.
cīvĭtās, ātis, f., obec, občianstvo, právo občianske; mesto.
clādēs, is, f., škoda, ztrata, nešťastie, záhuba, porážka.
clam, adv., tajne; clam exire, Cs., vykrásť sa; haud clam tulit iram L. netajil hnevu; predl. s abl. clam vobis, Cs., bez vašeho vedomia.
clāmātŏr, ōris, m., kriklúň, tlčhuba.
clāmĭtō, 1., pokrikovať, vyvolávať.
clāmō, 1., kričať, volať, menovať, ukazovať; insanum te omnes pueri clament H., za blázna by ťa rozkričali všetci chlapci.
clāmor, ōris, m., krik, jasot; výskanie.
clāmōsus, 3., s krikom, plný kriku.
clandestīnus, 3., tajný, skrytý, pokútny.
clangŏr, ōris, m., zvuk, krik, škrek.
clārē, adv., hlasite, jasne, zreteľne.
clāreo, —, —, 2., byť svetlým, jasným, jasne svietiť, byť slávnym.
clārescō, —, —, 3., jasnieť, jasnejšie zaznievať, prenikať; zaskvieť sa.
clārĭgātiō, ōnis, f., obrad, ktorým fetiali slávnostne vyzývali nepriateľa pred počatím vojny, aby dal zadosťučinenie za narušenie dohovoru.
clārĭtās, ātis, f. zvučnosť, jasnosť, zreteľnosť; slovutnosť, sláva.
clārĭtūdō, ĭnis, f., jasnosť, lesk, slovutnosť, dobré meno.
clārō, 1., osvetľovať, objasňovať, oslavovať.
clārus, 3., jasný, zreteľný, známy, slávny.
classiārius, 3., loďný; subst. classiarii, ōrum (sc. milites), m., loďní vojaci, námorné vojsko.
classĭcus, 3., týkajúci sa vojenských tried (classes) občianstva rímskeho; subst. classicum, i, n., (sc. signum) vojenské znamenie trúbou dávané; cl. canere, svolávať.
classĭcus, 3., loďný; subst. classici, ōrum, m., loďní vojaci, námorné vojsko.
classis, is, f., trieda občianstva k hlasovaniu povolaná; vojenský sbor; loďstvo.
clātri, ōrum, m., závora; mreže.
claudeō, —, —, 2., kuľhať, pokuľhávať.

claudĭcātiō, ō n i s, f., kuľhanie.
claudĭcō, 1., v. claudeo.
claudō, c l a u s i, c l a u s u m, 3., zavierať, zamykať; končiť, obkľučovať, zahradzovať.
claudus, 3., chromý, kuľhavý; chybný; neistý.
claustra, ō r u m, n., závora, zámka, ohrada, hradba, bašta.
clausŭla, a e, f., záverok, koniec, (klauzula).
clāva, a e, f., kyj, palica; písomný tajný rozkaz na palici navinutý.
clāvārium, i i, n., (s c. a r g e n t u m), prídavok peňažitý vojakom (na klince).
clāvĭcŭla, a e, f., zápinka, (ktorou sa réva zachycuje svojej podpory).
clāvĭgĕr, g ĕ r a, g ĕ r u m, kyj nosiaci, kyjom ozbrojený.
clāvĭgĕr, g ĕ r i, m., kľúčnik.
clāvis, i s, f., kľúč; c. a d u l t e r i n a, pakľúč.
clāvus, i, m., klin, klinec; c l a v u m c i a v o e i c e r e, klin klinom vytĺkať; c l a v u m f i g e r e, zatĺkať klinec; purpurový pruh tuniky, ktorý vertikálne šiel na prsách od krku dole. Tunika so širokým pruhom (l a t u s c l a v u s) bola odznakom stavu senátorského, tunika s úzkym pruhom (a n g u s t u s c l a v u s) odznakom stavu rytierskeho.
clēmens, e n t i s, a d j., láskavý, milostivý, shovievavý; kľudný, pokojný.
clēmentia, a e, f., milostivosť, láskavosť, shovievavosť, šetrnosť.
clĕpō, p s ī, p t u m, 3., [κλέπτω], krasť.
clepsydra, a e, f., vodné hodiny.
clĭēns, e n t i s, m., chránenec, klient, poddaný.
clientēla, a e, f., sväzok ochranný, pomer medzi klientom a patronom; ochrana, záštita.
Clĭō, ū s, f., múza dejepisu.
clĭpeātus, 3., štítom opatrený; s u b s t. c l i p e ā t i, ō r u m, m., štítnici (zvláštne oddelenie vojenské).
clĭpeus, i, m., okruhlý štít.
clĭtellae, ā r u m, f., sedlo somárov.
clīvōsus, 3., kopcovitý; strmý.
clīvus, i, m., sklon, svah, návršie, výšina; strmá, do kopca vedúca cesta.
cloāca, ae, f., stoka, kanál.
clūnis, is, m., zadok, stehno.
coacervō, 1., hromadiť, shromažďovať.
coacēscō, ă c u i, —, 3., skysať; znevľudnieť, stať sa nevrlým.
coācta, ō r u m, n., valchované látky (z vlny alebo srsti).
coāctŏr, ō r i s, m., výberčí peňazí pri dražbách, výberčí daní a iných poplatkov.
coāctus, ū s, m., a b l. c o a c t-u, s prinútenia.
coāctus, 3., nútený.
coaedĭfĭcō, 1., pokryť budovami.
coaequō, 1., srovnať, vyrovnať.
coagmentātiō, ō n i s, f., spojenie, slúčenie.
coagmentō, 1., spojovať, slučovať; o p u s i p s a s u u m e a d e m, q u a e c o a g m e n t a v i t, n a t u r a d i s s o l v i t C., tá istá príroda, ktorá dielo svoje pevne spojila, (zas) rozlučuje.
coagmentum, i, n., spojenie, žliabor; paz.
coagulum, i, n., syridlo.
coălēscō, ă l u i, ă l ĭ t u m, 3., srastať, spojovať sa, zapúšťať korene do pôdy, mohutnieť.
coarguō, u i, —, 3., viniť, obviňovať, dokazovať, dôkazmi premôcť.
coartātiō, ō n i s, f., úženie, skľúčenie.
coartō, 1., úžiť, skľúčiť, skracovať.
coccum, i, n., červec.
cochlea, a e, f., slimák.
coctĭlis, e, a d j., pálený, sušený: m u r i c o c t i l e s O., múry (vystavené) z pálených tehál.
Cōcytus, i, m., rieka podsvetia.
cōdex, ĭ c i s, m., rozrezaný kmeň: tabuľky voskom natreté, na ktorých písali; zápisky, kniha.
cōdĭcillus, i, m., drevené tabuľky voskom natreté, na ktorých písali; list, písomná prosba; dodatok k závetu.
coëmō, ē m i, ē m p t u m, 3., nakúpiť, skúpiť.
coëmptiō, ō n i s, f., občianska forma sobášu u Rimanov; zdanlivé manželstvo.

coena v. cena.

coĕō, i i, ĭ t u m, 4., schádzať sa, shromažďovať sa; nepriateľsky sa schádzať; spojovať sa, združovať sa; sprísahať sa; tuhnúť, mrznúť; c o i r e s o c i e t a t e m, učiniť, uzavrieť, utvoriť spolok.

coepī, c o e p t u m, c o e p i s s e, v e r b. d e f e c t., začal som, počal som.

coeptō, 1., začínať; f u g a m c o e p t a r e, pomýšľať na útek.

coeptum, i, n., podnik.

coërceō, c u i, c ĭ t u m, 2., zdržovať, krotiť, obmedzovať, trestať.

coërcĭtiō, ō n i s, f., držanie v medzách, trest.

coetŭs, ū s, m., shromaždenie, schôdzka.

cōgĭtātē, a d v., s rozvahou.

cōgĭtātiō, ōnis, f., myšlienka, myslenie, premýšľanie, úvaha.

cōgĭtātum, i, n., myšlienka, nenadála myšlienka, úmysel. zámer.

cōgĭtō, 1., myslieť, premýšľať, pomýšľať na..., zamýšľať.

cognātiō, ō n i s, f., príbuzenstvo (krvné); podobnosť.

cognātus, 3., príbuzný.

cognĭtiō, ō n i s, f., poznanie, známosť, vedomosť, pojem, vyšetrovanie.

cognĭtŏr, ō r i s, m., svedok, súdny zástupca.

cognĭtus, 3., známy.

cognōmen, ĭ n i s, n., priezvisko, meno vôbec.

cognōmentum, i, n., v. cognomen.

cognoscō, c o g n ō v i, c o g n ĭ t u m, 3., poznávať, soznávať, nahliadať, dozvedať sa, vyšetrovať, rozhodovať; c o n s u l e s c a u s a m c o g n o v e r u n t C., vyšetrili vec; c o g n o s c e r e d e p o s t u l a t i s Cs., rozhodnúť o požiadavkách.

cōgō, c o ē g i, c o a c t u m, 3., sháňať, shromažďovať, svolávať, vyberať, spojovať. nútiť; a g m e n c. zavierať voj; e x q u i b u s c o g i t u r, z čoho vyplýva.

cŏhaerentia, a e, f., súvislosť, spojitosť.

cŏhaereō, h a e s i, h a e s u m, 2., súvisieť, skladať sa z niečoho, (aliqua re).

cŏhaerescō, —, —, 3., súvisieť, združovať sa.

cŏhēres, ē d i s, m., f., spoludedič, spoludedička.

cŏhĭbeō, h ĭ b u i, h ĭ b ĭ t u m, 2., držať pohromade, obsahovať, zdržovať, držať na úzde, krotiť.

cŏhĭbĭtiō, ō n i s, f., zdržanie, zabránenie.

cŏhŏnestō, 1., oslavovať.

cŏhorrescō, h o r r u i, —, 3., zhroziť sa, zdesiť sa.

cŏhors, t i s, f., kohorta = 1/10 legie; množstvo v ohrade zavrené, zástup; c o h o r t e s u r b a n a e, mestská stráž bezpečnosti; c o h o r s p r a e t o r i a, telesná stráž, družina vojvodu.

cŏhortātiō, ō n i s, f., povzbudenie, napomenutie.

cŏhortor, 1., povzbudzovať, podnecovať, napomínať.

coinquĭnō, 1., poškvrňovať.

coitĭō, ō n i s, f., shromaždenie sa; spojenie s politickým účeľom, shovorenie sa, spolčovanie sa.

coĭtŭs, ū s, m., obcovanie.

cŏlens, e n t i s, m., ctiteľ.

collăbĕfactō, 1., vyknísať.

collăbĕfiō, f a c t u s s u m, f i ĕ r i, rútiť sa klesať, padať; A r i s t i d e s a T h e m i s t o l c e c o l l a b e f a c t u s N., svrhnutý, k pádu privedený.

collābor, l ā p s u s s u m, l ā b i, podať na hromadu, rútiť sa.

collăcĕrātus, 3., rozdriapaný, rozkusovaný.

collacrĭmātiō, ō n i s, f., usedavý plač.

collăcrĭmō, 1., rozplakať sa nad niečím, horko oplakávať niečo.

collātiō, ō n i s, f., snášanie (vojenských) odznakov (signorum), t. j. bitka; snášanie peňazí, príspevok (peňažitý); porovnávanie.

collaudō, 1., pochváliť, vychváliť, schváliť.

collēcta, a e, f., (sc. pecunia) sobrané peniaze, príspevok.

collectiō, ō n i s, f., sbieranie; stručné opakovanie.

collectus, 3., stručný.

collēga, a e, m., druh v úrade, kolléga; spoločník.

collēgium, i i, n., spoluúradovanie, kollegium, sbor, družstvo, spolok, cech, bratstvo; a m b u b a i a r u m c o l l e g i a, H., spolky (syrských) harfeníčok.

collĭbertus, i, m., spoluprepustenec.

collĭbet, l ĭ b ŭ i t, l ĭ b ĭ t u m e s t, páči sa mi: q u a e v i c t o r i b u s c o l l i b u i s s e n t S., čokoľvek sa víťazom zapáči.

collīdō, ī s i, ī s u m, 3., srazit, sbíjať, rozbíjať.

collĭgātiō, ō n i s, f., sviazanie, spojenie.

collĭgō, 1., sviazať, spojiť, zdržať.

collĭgō, l ē g i, l ē c t u m, 3., sbierať, snášať, spojovať, shromažďovať hromadiť: p e c u n i a m c o l l i g e r e, H., hromadiť peniaze; zdvíhať, zvírit (pulverem); zachytiť (equos); sbierať v mysli, súdiť o niečom (paucitatem hostium); spamätať sa, (c. se, animum, animos, mentem); získať, dostať.

collĭneō, 1., dobre mierit, strieľať, hádzať.

collĭnō, l ē v i, l ĭ t u m, 3., pomazať.

Collīnus, 3., ležiaci pri (na) pahorku Quirinálskom; p o r t a C o l l ī n a, brána Kollínska (na Kvirináli).

collĭquĕfactus, 3., rozpustený.

collis, i s, m., pahorok, návršie, kopec, vŕšok.

collŏcātiō, ō n i s, f., umiestenie; vydaj (filiae).

collŏcō, 1., klásť, postaviť, usadzovať, usídliť, umiestiť; vydať; dávať na úrok; zariadiť.

collŏcuplētō, 1., obohatiť, zvelebovať.

collŏcūtiō, ō n i s, f., rozhovor, rozprava.

collŏquium, i i, n., rozhovor, shovor, rozmluva.

collŏquor, l ŏ c ū t u s s u m, 3., rozhovárať, pokonávať sa.

collūceō, —, —, 2., žiariť, svietiť, byť v (plnom) lesku, skvieť sa.

collūdō, l ū s i, l ū s u m, 3., hrať sa; byť v tajnom (podvodnom) porozumení.

collum, i, n., krk, hrdlo.

colluō, l u i, l ū t u m, 3., vyplakovať.

collūsiō, ō n i s, f., tajné (podvodné) dorozumenie.

collūsŏr, ō r i s, m., spoluhráč (v odvážnej hre).

collustrō, 1., osvetľovať, osviecovať; prezerať (oculis).

colluviēs, ē i, f., pomyje, špina, kal; sberba.

collŭviō, ō n i s, f., smiešanie, kal; e x o m n i u m s c e l e r u m c o l l u v i o n e n a t u s, C., rodený z kalu (v kalu) všelijakých zločinov.

collybus, i, m., príplatok (pri zmene peňazí), ažio.

collyrium, i i, n., očná masť.

cŏlō, c ŏ l u i, c u l t u m, 3., pestovať, ozdobovať, ošetrovať; obrábať (agros); obývať; ctiť, v úcte mať.

cŏlŏcāsium, i i, n., indická bylina, morská ruža [Nymphea alba].

cŏlōna, a e, f., sedliačka.

cŏlōnia, a e, f., majetok na vidieku; osada, kolonia; c o l o n i a s d e d u c e r e, založiť osadu.

cŏlōnĭcus, 3., osadnícky; c o h o r t e s c o l o n i c a e, Cs., osadné kohorty, t. j. sobrané v rímskych osadách.

cŏlōnus, i, m., roľník, sedliak, osadník, prisťahovalec, obyvateľ.

cŏlŏr, ō r i s, m., farba; krása; ráz, spôsob, položenie.

cŏlōrātus, 3., zafarbený, pestrý, ohorený.

cŏlōrō, 1., farbiť, zafarbiť.

cŏlŭber, b r i, m., (— a, ae, f.,) had.

cŏlŭbrĭfĕr, 3., hadonosný: m o n s t r u m c. O. (= Medusa).

cōlum, i, n., sito, cedidlo.

cŏlumba, a e, f., holub, holubica.

cŏlumbīnus, 3., holubičí: p u l l i c o l u m b i n i C., holúbätá.

cŏlumbus, i, m., holub.

cŏlŭmella, a e, f., (s. demin. od columna), stĺpec, pilierok.

cŏlŭmen, ĭ n i s, n., predmet vyčnievajúci, vrchol; trám, stĺp, pilier, podpora.

cŏlumna, a e, f., stĺp, pilier; knihkupecký pilier (na ktorom knihkupci oznamovali nové knihy).

cŏlumnārium, i i, n., daň zo stĺpov, stĺpne.

cŏlŭs, ū s f., a b l. — o, kužel, vreteno.

cŏma, a e, f., vlasy, štica, hriva; (na rastlinách) listie.

cŏmans, a n t i s, vlasatý, dlhovlasý; s e r a c o m a n s n a r c i s s u s, V., pozde kvetúci; s t e l l a c o m a n s, vlasatica.

cŏmātus, 3., vlasatý; G a l l i a c., Gallia zaalpská (lebo obyvatelia jej nosili dlhé vlasy).

combĭbō, b ĭ b i, —, 3., vpiť do seba, pohltiť.

combūrō, u s s i, u s t u m, 3., spáliť, zničiť ohňom.

comēdō, ē d i, ē s u m, 3., zjesť, sožrať, stráviť; premárniť, premrhať.

cŏmēs, ĭ t i s, m. f., sprievodca, (— kyňa); druh, družka; spoločník, účastník; dozorca, vychovávateľ; p l. sprievod, družina.

cŏmētēs, a e, m., vlasatica, kometa.

cōmĭcus, 3., komický, veseloherný; p o ë t a c o m i c u s, básnik, skladateľ veselohier; c. a d u l e s c e n s, mladík z veselohry.

cōmis, e, prívetivý, láskavý, vľúdny.

cōmissātiō, ō n i s, f., pijatyka; hody (s rozpustilou zábavou: tancom, hudbou, sprievodom po uliciach).

cōmissātŏr, ō r i s, m., piják, hýril.

cōmissor, 1., hodovať, po hodoch chodiť.

cōmĭtās, ā t i s, f., vľúdnosť, prívetivosť, láskavosť, zdvorilosť, úslužlivosť.

cŏmĭtātŭs, ūs, m., sprievod, družina.

cŏmĭtĕr, a d v., prívetivo, láskavo, vľúdne.

cŏmĭtia, ō r u m, n., komície, snem, schôdzka ľudu, voľby.

cŏmĭtiālis, e, komícií sa týkajúci, snemovný; m o r b u s c o m i t i a l i s, zrádnik, (keď niekto pri snemovaní bol touto nemocou zachvátený, komície sa prerušily.)

cŏmĭtiātŭs, ūs, m., shromaždenie národa v komiciách.

cŏmĭtium, i i, n., miesto k shromaždeniu národa v Ríme, snemovňa.

cŏmĭtor, 1., sprevádzať.

commăcŭlō, 1., poškvrňovať.

commănĭpŭlāris, e, patriaci k tomu istému manipulu, spolubojovník.

commeātŭs, ūs, m., styk, odpustenie (na čas) zo služby vojenskej, odpustk, prázdniny; doprava, dovoz (vojska, potrieb vojenských, zvl. potravy).

commĕmĭni, isse, (verb. defectívum), dobre sa pamätať.

commĕmŏrābĭlis, e, pamätihodný, pamätný.

commĕmŏrātiō, ō n i s, f., spomienka; zmienka, pamiatka.

commĕmŏrō, 1., spomínať, zmieniť sa, vyprávať.

commendābĭlis, e, odporúčania hodný.

commendātīcius, 3., slúžiaci k odporúčaniu.

commendātiō, ō n i s, f., odporúčanie, prímluva; hodnota, pôvab, vzácnosť.

commendātŏr, ō r i s, m., — **trix**, t r ī c i s, f., odporúčateľ, odporúčateľka.

commendō, 1., sverovať (ochrane niečej) odporúčať.

commentāriŏlum, i, n., spisok, náčrtok.

commentārius, i i, m. (v l. a d j., s c. l i b e r), denník, protokol, o b y č. p l. zápisky, pamäti.

commentātiō, ō n i s, f., rozjímanie, úvaha.

commentĭcius, 3., vymyslený, vybájený.

commentor, 1., premýšľať, zrele uvažovať; pripravovať sa, cvičiť sa; načrtať, napísať.

commentŏr, ō r i s, m., vynálezca.

commentum, i, n., výmysel, lož.

commeō, 1., chodiť, prichádzať.

commercium, i i, n., obchodovanie, obchod, právo obchodu, styk, obcovanie.

commercor, 1., skupovať.

commĕreō, 2., zaslúžiť si; previnit sa.

commētior, m e n s u s s u m, 4., vymerávať, odmerávať, srovnávať.

commĭgrō, 1., vysťahovať sa.

commīles, ĭ t i s, m., spolubojovník, druh.

commīlĭtium, i i, n., spolubojovníctvo, družstvo vojenské, spoločnosť.

commīlĭtō, ō n i s, m., spolubojovník, druh.

commĭnātiō, ō n i s, f., vyhrážanie, hrozba.

commingō, n x i, n c t u m, 3., zašpiniť.

comminiscor, mentus sum, 3., vymýšľať.
comminor, 1., vyhrážať.
ocmminuō, ui, ūtum, 3., drobiť, rozbíjať, umenšovať, zoslabovať.
comminus, adv., zblízka, muž proti mužovi; priamo.
commisceō, miscui, mixtum, 2., smiešať.
commiserātiō, ōnis, f., útrpnosť, vzbudzovanie útrpnosti, súcit, sústrasť.
commiseror, 1., ľutovať, vzbudzovať útrpnosť.
commissiō, ōnis, f., zápas.
commissum, i, n., podnik; prečin, previnenie; vec sverená, tajomstvo.
commissūra, ae, f., spojenie, sväz, väzba.
committō, mīsi, missum, 3., spojovať, slúčovať, sväzovať; proelium, (pugnam) committere, pustiť sa v boj, začínať boj; tuba commissos canit ludos V., trúba ohlašuje začiatok hier; spáchať (facinus); sveriť, odovzdať, (collum tonsori) dôverovať, na vôľu nechávať.
commŏdē, adv., primerane, náležite vhodne, pohodlne, bez obťažnosti.
commŏditās, ātis, f., primeranosť, pohodlnosť, prospešnosť; commoditas itineris L., pohodlná cesta.
commŏdō, 1., robiť niekomu po vôli, zavďačovať sa, prepustiť, dopriať; alci aurem c. H. O., vypočuť.
commŏdum, i, n., primeranosť, pohodlnosť; výhoda, prospech, zisk, úžitok; in publica commoda peccem H., prehrešil bych sa proti prospechu (blahu) obce.
commŏdus, 3., primeraný, náležitý; výhodný, prospešný; pohodlný, ľahký, snadný: commodiore re frumentaria uti Cs., pohodlnejšie zásobovať sa obilím; prívetivý, vľúdny, úslužný: mores commodi, C. láskavá (vľúdna) povaha.
commŏnĕfăciō, fēci, factum, 3., pass. **commŏnĕfīō**, factus sum, fieri, upozorňovať, upomínať, upamätovať.
commŏneō, 2., = commonefacio.
commonstrō, 1., ukazovať, označovať.
commorātiō, ōnis, f., predlievanie.
commŏror, 1., predlievať, meškať, zdržovať sa.
commōtiō, ōnis, f., pohnutie (mysli), rozčúlenie.
commōtus, 3., prudko pohnutý, rozdráždený, rozčúlený.
commŏveō, mōvi, mōtum, 2., hýbať, pohybovať, plašiť: cervum commovēre canes, V., vyplašili; znepokojovať, rozčuľovať, ľakať, desiť; dráždiť, popudzovať; vzbudzovať.
commūne, is, n. f., vec obecná spoločná; in commūne (= communiter), pre obecné dobro, ku spoločnému prospechu; vôbec; in communi: cetera in communi sita sunt. T. ostatné veci máte s nami spoločné; libertatem in communi ponere, T. pokladať slobodu za vec všetkým spoločnú.
commūnĭcātiō, ōnis, f., oznámenie, ohlásenie.
commūnĭcō, 1., robiť niečo spoločným, deliť sa o...; udeliť, sverovať; radiť sa, rokovať spoločne s niekym; communicato consilio Cs., spoločne sa poradiac.
commūniō, 4., opevňovať, ohradzovať.
commūniō, ōnis, f., spoločenstvo; c. sanquinis C., krvné príbuzenstvo.
commūnis, e, spoločný, obecný; commune aerarium, N., spolková pokladnica; verejný; obyčajný, všedný; vľúdny, láskavý; communis sensus, H., slušné držanie sa v spoločenskom styku, zdravý rozum; homo vitae c. ignarus C., človek, neznajúci spôsobu v obcovaní spoločenskom.
commūnĭtās, ātis, f., spoločnosť, smysel pre (ľudské) spoločenstvo; vľúdnosť, láskavosť.
commūnĭtĕr, adv., spoločne; vôbec.
commūtābĭlis, e, menlivý, premenlivý.
commūtātiō, ōnis, f., zmena obrat; c. rerum, prevrat okolností.

commūtō, 1., meniť, premeňovať, vymeňovať, zmeniť: commutato tempore Cs., keď sa okolnosti zmenily; commutata fortuna, Cs., keď sa šťastie obrátilo.
cōmō, cōmpsi, cōmptum, 3., sporiadať, česať, ozdobovať.
cōmoedia, ae, f., veselohra, komedia.
cōmoedus, i, m., komický herec.
compăcīscor, pactus sum, 3., uzavierať dohovor s niekym, dohovoriť sa; compacto, podľa dohovoru, ako bolo dohovorené.
compāges, is, f., (— o, ĭnis, f.,) spojenie, sväz, svora.
compār, păris, adj., celkom rovný; subst., druh, družka.
compārābĭlis, e, prirovnateľný.
compārātiō, ōnis, f., príprava, chystanie, zaopatrenie.
compārātīvus, 3., prirovnávací.
compāreō, pārui, —, 2., objavovať sa, vyskytovať sa, byť tu.
compărō, 1., chystať, pripravovať: his rebus comparatis Cs., po týchto prípravách; sbierať; srovnávať, prirovnávať; rozdeľovať, (provincias).
compascō, —, passum, 3., spolu pásť.
compascuus, 3., určený k spoločnej pastve; ager compascuus, obecný pasienok.
compellātiō, ōnis, f., oslovenie; dohováranie, výčitky.
compellō, 1., oslovovať; dohovárať, hrešiť, nadávať; ovbiňovať, pred súd predvolávať, žalovať.
compendiārius, 3., skrátený, krátky, výhodný.
compendium, ii, n., výhoda, zisk, prospech; úspora roboty (času), skrátenie cesty, kratšia cesta.
compensātiō, ōnis, f., vyrovnanie sa.
compēnsō, 1., porovnávať: amicus cum mea compenset vitiis bona H., nech porovná dobré moje stránky s chybami; nahradiť.
compĕrendĭnātiō, ōnis, f., (— tŭs, ūs, m.,) odročenie súdneho pokonávania na tretí deň.
compĕriō, pĕri, pertum, 4., dozvedieť sa, zistiť; ea ita futura . comperta Hannibali cum essent L., keď sa H. dozvedel, že sa tak stane; omnia falsa comperta sunt C., všetko ukázalo sa lživým; u historikov abl. abs. comperto, s acc. c. inf., keď sa zistilo.
compertus, 3., zistený, známy.
compēs, f., (len v pl. compedes a v abl. sing. compede), puta.
compescō, scui, —, 3., držať v medziach, (na úzde), krotiť, potlačiť (tristitiam).
compĕtītŏr, ōris, m. (— trix, cis, f.,) spolužiadateľ, spoluuchádzač (o úrad).
compĕtō, īvi (ii), ītum, 3., spoločne sa ponáhľať k cieľu, mať rovnaký cieľ; spoločne sa uchádzať: stačiť k niečomu (animus ad arma capienda).
compilō, 1., lúpiť, vykrádať; vykorisťovať.
compingō, pēgi, pāctum, 3., spojovať, zbíjať, stlačiť sa dovedna.
compĭtālis, e, rozcestia sa týkajúci; subst. **Compitalia**, ium, n., slávnosť na rozcestiach k pocte Larov.
compĭtum, i, n., rozcestie.
complānō, 1., srovnať so zemou.
complector, plexus sum, 3., objímať; obklopovať, zahrňovať; vyjadriť; poňať; obľúbiť si, podporovať.
complēmentum, i, n., doplnok.
compleō, ēvi, ētum, 2., naplňovať, doplňovať, obsadiť; dovŕšiť, dokonať.
complētus, 3., dokončený, úplný, dokonálý.
complexiō, ōnis, f., objatie, náručie.
complexŭs, ūs, m., objatie, náručie, náklonnosť, priazeň.
complĭcō, 1., složiť, svinúť; complicata notio C., pojem nejasný, temný.
complōrātiō, ōnis, f., (— tŭs, ūs, m.,) horekovanie, nariekanie, kvílenie, bedákanie.
complōrō, 1., oplakávať, kvíliť, bedákať, nariekať, horekovať.
complūres, a, (gen. — ium), niekoľko, veľmi mnohí, dosť mnoho.
compōnō, pŏsui, pŏsĭtum, 3., skladať, spojovať, sťahovať, postaviť: pergis pugnantia secum componere H., ustavič-

ne sámé protivy staviaš proti seba; srovnávať, porovnávať; skladať, spisovať, sostavovať; dorozumieť sa; pochovávať; končiť (bellum); utíšiť: motos componere fluctus V., utíšiť vzbúrené vlny; ex composito, alebo len composito, podľa dohodnutia, podľa dohovoru.

comportō, 1., snášať, svážať, dopravovať.

compŏsĭtē, adv., sporiadane, umele, kľudne.

compŏsĭtĭō, ōnis, f., sostavenie, sporiadanie, vyrovnanie sa.

compŏsĭtus, 3., složený, sostavený, sporiadaný; spôsobilý; kľudný, chladnokrvný; vir aetate compositā T., muž usadlého veku.

compōtātĭō, ōnis, f., (spoločná) pijatyka.

compōtŏr, ōris, m., spolupijak.

comprānsŏr, ōris, m., spoluhodovník.

comprĕcātĭō, ōnis, f., spoločná modlitba.

comprĕcor, 1., spoločne vzývať, prosiť.

comprĕhendō, prehendi, prehensum, 3., dovedna sobrať, objímať, vyjadriť; dať zlapať, chytiť, brať, dopadnúť; (o ohni) chytať sa, zapáliť sa; poňať, porozumieť.

comprĕhensĭbĭlis, e, chápavý.

comprĕhensĭō, ōnis, f., spojenie; (vo vetosloví) perioda; zlapanie; poňatie, pojem.

compressē, adv., krátko, stručne.

compressĭō, ōnis, f., stisknutie, stručné vyjadrenie, stručnosť (reči).

compressus, 3., stisknutý, stlačený.

comprĭmō, pressi, pressum, 3., stisknúť, stlačiť; oculos (morientis) comprimere O., zatlačiť oči; zadržovať, krotiť, potlačovať; zatajovať.

comprŏbātĭō, ōnis, f., schválenie, uznanie.

comprŏbātŏr, ōris, m., schvaľovateľ.

comprŏbō, 1., schvaľovať, uznať za dobré, potvrdiť; comprobat hominis consilium fortuna Cs., šťastie praje jeho zámeru.

comprōmissum, i, n., vzájomná dohoda, (kompromiss).

comptus, 3., uhladený, ozdobený, vycifrovaný.

compungō, punxi, punctum, 3., popichať; tetovovať: barbarus compunctus notis Thericiis C., tetovovaný.

compūtō, 1., vyrátať.

conāmen, ĭnis, n., pokus, námaha, úsilie, rozmach (k telesnej námahe), podpora.

conātum, i, (obyč v plur.) pokus, podnik.

conātŭs, ūs, m., pokus, podnik, snaha, úsilie, námaha; pud.

concaedēs, ium, f., záseky.

concălĕfăcĭō, fēci, factum, 3., pass. **concalefĭō,** factus sum, fĭĕri, oteplif, zohriať.

concălescō, callui, —, 3., oteplif sa, zohriať sa.

concăvō, 1., vydlabať, vyhĺbiť.

concăvus, 3., vyhĺbený, vydlabaný, vydutý; concava vallis O., hlboká dolina, kotlina: concava brachia cancri O., zakrívené (ramená), klepetá raka.

concēdō, cessi, cessum, 3., ustupovať, odchádzať, sťahovať sa; concedere vitā, zomrieť; podrobiť sa dať prednosť niekomu: odpustiť, dať milosť, dovoliť, dopriať, poskytnúť.

concĕlĕbrō, 1., oslavovať, rozhlasovať (victoriam).

concēnātĭō, ōnis, f., spoločné hodovanie.

concentĭō, ōnis f., spoločný, sborový spev.

concentŭs, ūs, m., spoločný spev, súzvuk, harmonia; súhlas, shoda, svornosť.

conceptĭō, ōnis, f., počatie; sostavenie právnickej formuly.

conceptŭs, ūs, m., počatie.

concerpō, cerpsi, cerptum, 3., roztrhať, rozšklbať.

concertātĭō, ōnis, f., zápas (slovný), hádka, spor.

concertātŏr, ōris, m., protivník, sok.

concertō, 1., zápasiť, zápoliť, merať sa s niekym.

concessĭō, ōnis f., ustúpenie; dovolenie, privolenie.

concessŭs, ūs, m. (len vabl. sing. concessu): s dovolením.
concha, ae, f., (mušľa), rakovica; roh Tritonov; perla; červec.
conchyliātus, 3., purpurom farbený.
conchylium, ii, n., ustrica; purpurová farba.
concĭdō, cĭdi, —, 3., odrazu padnúť, srútiť sa, klesnúť, zaniknúť, na nivoč prísť; ochabovať, byť malomyselným.
concīdō, cīdi, cīsum, 3., srezať, rozsekať, sosekať, rozštiepiť; (v boji) porúbať, posekať, pobiť; poraziť, zničiť; zbiť, vyšľahať (virgis).
concieō, concīvi, concĭtum, 2., v próze obyč. **concio**, concīvi, concītum, 4., shromažďovať, svolávať, pobúriť, popudzovať: ira concĭtus V., hnevom pobúrený, roznietený; divino concita motu O., božským nadšením roznietená.
concĭliātiō, ōnis, f., sjednotenie, spojenie, náchylnosť, získanie, naklonenie.
concĭliātŏr, ōris, m., pôvodca, prostredník; nuptiarum c. N., nahovárač.
concĭliātrīx, īcis, f., prostredkyňa: cum c. amicitiae virtutis opinio fuerit C., keďže prostredkyňou priateľstva bola domnienka ctnosti, keďže sme sa spriatelili predpokladajúc ctnosť.
concĭlĭō, 1., spojovať, nakloňovať, priateliť, sbližovať, odporúčať; zaopatriť.
concĭlium, ii, n., schôdzka, shromaždenie, snem.
concinnē, adv., umele, súmerne, zdvorile.
concinnĭtās, ātis, f., súmernosť, ozdobnosť, švarnosť.
concinnus, 3., umelý, ozdobný, pekný, švarný, súmerný; úslužný.
concĭnō, cĭnui, — 3., spoločne spievať, ozývať sa, súhlasiť, ospevovať, oslavovať.
concĭpiō, cēpi, ceptum, 3., dovedna sobrať, shrnúť; vyjadriť, ohlásiť, oznámiť; počať; poňať, predstaviť si, myslieť si; pocítiť, chovať (cit); dopustiť sa, páchať (scelus): inimicitiae cum Caesare conceptae Cs., nepriateľstvo chované k Caesarovi.
concīsiō, ōnis, f., rozkúskovanie.
concīsus, 3., skrátený, useknutý, urezaný.
concĭtātiō, ōnis, f., bystrý pohyb, pohnutie; pobúrenie: concitationem animorum frangere L., utíšiť pobúrenie mysli, pobúrené mysli; sbeh ľudu, shon, poplach, vzbúra.
concĭtātŏr, ōris, m., burič, podnecovateľ, pôvodca.
concĭtō, 1., poháňať, sháňať, búriť, povzbudzovať, roznecovať; equo concitato, cvalom.
concĭtŏr, ōris, m., = concitator.
conclāmātiō, ōnis, f., vzkríknutie, výkrik; lacrimis et conclamatione nibus dolorem testabantur T., slzami a narekaním bôľ na javo dávali.
conclāmō, 1., svolávať, kričať, krikom schvaľovať; oplakávať.
conclāve, is, n., izba, (ktorá sa zatvára), svetlica.
conclūdō, ūsi, ūsum, 3., zavierať, obsahovať, skončiť, súdiť, dokazovať, dôvodiť.
conclūsē, adv., rhytmicky zaokrúhlene.
conclūsiō, ōnis, f., obkľúčenie, obliehanie (mesta); náležité (rythmické) zaokrúhlenie; záverok.
conclūsiuncŭla, ae, f., (v pohŕdavom smysle) mizerný záverok.
concŏlor, is, adj., rovnofarebný.
concŏquō, coxi, coctum, 3., svariť, stráviť, zažívať; zrale uvažovať.
concordia, ae, f., svornosť, súhlas, súlad.
concordĭtĕr, adv., svorne.
concordō, 1., súhlasiť, shodovať sa.
concors, dis, adj., svorný, jednomyselný, súhlasný.
concrēdō, dĭdi, dĭtum, 3., sveriť, niekomu niečo, dôverne oznámiť.
concrĕmō, f., spáliť.
concrĕpō, ui, ĭtum, 1., hrmotiť, rinčať.
concrescō, crēvi, crētum, 3., tuhnúť, hustnúť, sraziť sa.
concrētus, 3., srastlý, stuhlý, srazený
concŭbīna, ae, f., súložnica.

concŭbius, 3., concubia nox, prvý spánok; nocte concubiā, v tej časti noci, keď všetko tvrdo spí, v hlbokú noc, okolo polnoci.
conculcō, 1., pošliapať; zneuctiť; zle nakladať, trýzniť.
concumbō, cŭbui, cŭbĭtum, 3., uložiť sa, ľahnúť.
concŭpiens, entis, adj., (regni) dychtivý.
concŭpiscō, cupīvi, cupītum, 3., bažiť, túžiť, dychtiť po čom; tantum agri occupavit, quantum concupivit C., koľko sa mu zachcelo.
concurrō, curri, cursum, 3., sbehnúť sa, so všetkých strán niekam sa ponáhľať, shromažďovať sa; srazit sa, útokom hnať.
concursātiō, ōnis, f., sbiehanie sa, harcovanie; cestovanie s miesta na miesto.
concursiō, ōnis, f., stretnutie sa, srážka.
concursō, 1., sbiehať sa, harcovať, sem-tam behať, nevštevovať.
concursŭs, ūs, m., sbeh, shon; búrlivý shon ľudu; srážka, útok; súčinnosť.
concŭtiō, cussi, cussum 3., potriasať, knísať, naľakať.
condemnātŏr, is, m., pôvodca odsúdenia (žalobník).
condemnō, 1., pokutovať, odsúdiť; capitis condemnare, odsúdiť k smrti.
condensus, 3., zhustený, hustý; vallis condensa arboribus L., údolie husto porastlé stromami.
condĭciō, ōnis, f., [condico], dohoda, dohovor; návrh, podmienka, požiadavka; pomer, stav, okolnosti, úloha.
condĭcō, dīxi, dictum, 3., dohovoriť sa.
condīmentum, i, n., korenie.
condiō, 4., korenit; balzamovať; sprijemnit.
condiscĭpŭlus, i, m., spolužiak.
condīscō, dĭdĭci, —, 3., dôkladne sa naučiť.
condītiō, ōnis, f., korenenie; c. frugum, zaprávanie ovocia.
condĭtŏr, ōris, m., zakladateľ, pôvodca, tvorca, spisovateľ.
condītus, 3., korenený, chutný, lahodný.
condō, dĭdi, dĭtum, 3., zakladať, vystaviť, zbudovať, sriadiť, (o spisoch) složiť; schovať, zakryť, uväzniť; pochovať; vraziť, votknúť; sopor lumina condit V., tuhý spánok zaviera oči.
condŏcĕfăciō, fēci, factum, 3., vyučiť, vycvičiť.
condŏleō, ui, —, 2., prudkú bolesť cítiť.
condŏlescō, ui, —, 2., pocítiť prudkú bolesť.
condōnātiō, ōnis, f., darovanie.
condōnō, 1., darovať, rozdať, odpustiť, zľaviť, obetovať.
condūcō, dūxi, ductum, 3., shromažďovať, spojovať; najímať; byť k úžitku, na prospech.
conductĭcius, 3., najatý.
conductiō, ōnis, f., nájom.
conductŏr, ōris, m., nájomca; podnikateľ.
conductum, i, n., nájom, vec najatá.
conduplĭcō, 1., zdvojovať.
confarreātiō, ōnis, f., slávnostné zákonité uzavieranie manželstva, sobáš.
confarreō, 1., sobášiť.
confectiō, ōnis, f., zhotovenie, dokončenie; zničenie.
confectŏr, ōris, m., hotoviteľ; ničiteľ; dux confector belli T., vodca, ktorý vojnu dokončil.
confercīō, si, tum, 4., napchávať, stlačovať.
conferō, tŭli, conlātum, (collātum), ferre, snášať, spojovať, slučovať, sbierať, prispievať k niečomu, zápasiť, bojovať; porovnávať; dopravovať; premeniť; svaľovať niečo na niekoho; odovzdávať, vynakladať; capita conferre C. L., dovedna strkať hlavy (k porade), potajomky sa radiť; arma conferre cum aliquo, bojovať s niekym; signis collatis superare exercitum C., v pravidelnej bitke poraziť vojsko; tributum conferre, splácať daň; se ad studia conferre C., venovať sa štúdiam; udeľovať (munera); vynakladať (curam); conferre se, odpraviť sa; be-

neficium in aliquem c., preukazovať dobrodenie; confert, je prospešné.

confertus, 3., stlačený, napchaný, nabitý, hustý.

confervescō, bui, —, 3., (verb. inchoat. od ferveo), začínať vrieť, rozpaľovať sa; mea cum conferbuit ira H., keď u mňa vzkypiel hnev, keď som sa hnevom rozpálil.

confessiō, ōnis, f., priznanie, vyznanie.

confestim, adv., hneď, zaraz.

confició, fēci, fectum, 3., zhotovovať, dokonať, dokončiť, stráviť, uplynúť; sobrať, rozkusovať, ničiť, zmoriť; aetate confectus Cs., vekom zoslabený, vysilený; dorazíť, dobiť, zabiť; provincias confecit C., (celkom) pokoril, podrobil.

confidens, entis, adj., dôverujúci, plný dôvery; opovážlivý, smelý, drzý.

confidenter, adv., s dôverou, dôverčivo, odvážlivo.

confidentia ae, f., dôvera (v seba), smelosť, opovážlivosť.

confidō, fīsus sum, 3., dôverovať spoliehať sa, veriť, byť presvedčeným; alio duce plus confidere L., pod iným vodcom viac si trúfať.

confīgō, fīxi, fīxum, 3., sbíjať, sklepať, sklincovať; preklať, poraziť, ochromiť.

confingō, finxi, fictum, 3., tvoriť, vymýšľať; haec conficta esse arbitror a poëtis C., toto sú, hádam, len výmysly básnikov.

confīnis, e, súsedný, hraničiaci; príbuzný.

confīnium, ii, n., hranica, medza, rozhranie.

confiō, fiĕri, byť vykonaným.

confirmātiō, ōnis, f., potvrdenie; uspokojenie, útecha; tvrdenie, výrok.

confirmātŏr, ōris, m., ručiteľ, potvrdzovateľ.

confirmō, 1., tvrdiť, potvrdiť, zistiť dokázať, schváliť; povzbudiť; hoc sine ulla dubitatione confirmaverim, to by som potvrdil bez všetkej pochybnosti.

confīsiō, ōnis, f., dôvera.

confiteor, fessus sum, 2., vyznávať, priznať sa k niečomu, vyjaviť, dať na javo, prezradiť.

conflăgrō, 1., zhorieť; výjsť na zmar, byť zničeným.

conflictiō, ōnis, f., stretnutie, srážka, hádka („konflikt").

conflīctō, 1., zápasiť, bojovať, porážať, zhubiť; cum adversa fortuna conflictare N., zápoliť s nepriaznivým osudom.

conflictŭs, ūs, m., srážka.

conflīgō, flixi, flictum, 3., srazíť sa (v boji), začať sa biť, zápasiť, zápoliť, priečiť sa.

conflō, 1. rozdúchať, dúchaním rozniecovať; roznietiť, slúčiť, spojiť; bellum conflavit, vypukla.

confluō, fluxi, —, 3., stekať sa, sbehať sa, hrnúť sa (niekam); **confluens**, entis, m., stok (dvoch riek).

confŏdiō, fōdi, fossum, 3., preklať; poraziť, zničiť.

conformātiō, ōnis, f., útvar, sformovanie, predstava, pojem.

conformō, 1., utvoriť, sformovať; vzdelávať, vycvičiť; orbatos parente sibi et posteris comformare T., siroty vychovávať sebe a potomstvu.

confrăgōsus, 3., nerovný, drsný, drapľavý, hrčovatý, uzlovatý.

confrĕmō, fremui, —, 3., vospolok hučať reptať.

confringō, frēgi, frāctum, 3., zlomiť, rozbiť, zmariť zničiť.

confŭgiō, confūgi, —, 3., ochranu, útočište hľadať, uchýliť sa; siahnuť.

confŭgium, ii, n., útočište.

confundō, fūdi, fūsum, 3., slievať, smiešať; in chaos antiquum confundi O., smiešať sa v (starobylý) prvotný chaos; slúčiť, spojiť; v neporiadok privádzať, zmätok pôsobiť, (pass.) rovnováhu duševnú ztratiť.

confūsē, adv., zmätene.

confūsiō, ōnis, f., zliatie, spojenie, slúčenie; zmätok, neporiadok.

confūsus, 3., zmätený; zohavený.

confūtātiō, ōnis f., vyvrátenie.

confūtō, 1., dusiť, potlačiť (dolores); vyvracať (tvrdenie).
congĕlō, 1., zamrznúť, ztuhnúť, stvrdnúť; t r a n s i t., mraziť, robiť tvrdým.
congĕmĭnō, 1., zdvojovať.
congĕmō, u i, —, 3., vzdychať, bedákať, horekovať, nariekať.
congĕriēs, ē i, f., hromada, hranica [dreva], smiešanina.
congĕrō, g e s s i, g e s t u m, 3., snášať, hromadiť, spojovať, sostavovať; svaľovať vinu na niekoho.
congestĭcius, 3., nahromadený, nanesený, nasypaný.
congestŭs, ū s, m., snášanie, hromadenie, nakopenie; hniezdenie (c. avium); hromada.
congiārium, i i, n., nádoba obsahujúca congius; dar vína, soli, oleja, toto quantum obsahujúci.
congius, i i, m., rímska miera tekutín = 1/8 amfory = 3 1/4 l.
conglŏbātiō, ō n i s, f., shrnutie sa, shromaždenie.
conglŏbō, 1., shrnúť sa, shromaždiť sa; c o n g l o b a t i r e d i b a n t L., vracali sa v zástupoch.
conglūtĭnātiō, ō n i s, f., spojenie, slepenie.
conglūtĭnō, 1., slepovať, spojovať; s i u t i l i t a s a m i c i t i a s c o n g l u t i n a r e t C., keby úžitok bol spojivom sväzkov priateľských.
congrātŭlor, 1., blahopriať; c o n g r a t u l a n t u r l i b e r t a t e m c i v i t a t i r e s t i t u t a m L., vzájomne si blahoprajú, že sloboda obci je vrátená.
congrĕdior, g r e s s u s s u m, 3., sísť sa, stretnúť sa, do boja sa dať, boj podniknúť; hádať sa.
congrĕgābĭlis, e, družný.
congrĕgātiō, ō n i s, f., združovanie; shromaždenie.
congrĕgō, 1., združovať, shromažďovať; s i g n a i n u n u m l o c u m c o n g r e g a t a T., zástavy (prápory) na jedno miesto snesené, postavené.
congressiō, ō n i s, f., schôdzka; styk.
congressŭs, ū s, m., združenie, schôdzka, spoločenský styk, spoločnosť; boj, srážka.
congruens, e n t i s, a d j., shodujúci sa, súhlasný, jednomyselný, dôsledný.
congruentĕr, a d v., shodne.
congruō, u i, —, 3., shodovať sa, spadať dovedna; súhlasiť, prisvedčovať, dávať za pravdu.
coniciō, i ē c i, i e c t u m, 3., na hromadu hádzať, nanášať, metať, vrhať; domýšľať sa, prorokovať; i n v i n c u l a c o n i c e r e, do väzenia vrhnúť; s e i n f u g a m c o n i c e r e, dať sa na útek; h o s t e m (h o s t e s) i n f u g a m c o n i c e r e, obrátiť na útek, zahnať; p e c u n i a m c., vyhodiť; o c u l o s c., uprieť.
coniectiō, ō n i s, f., hádzanie (k jednému cieľu); sostavenie; domnelý výklad (s o m n i o r u m c.).
coniectō, 1., domnievať sa, domýšľať sa, hádať, tušiť.
coniectūra, a e, f., domnienka, dômysel, tušenie, hádanie, vykladanie (snov).
coniectūrālis, e, domnelý.
coniŭgālis, e, manželský.
conĭfer, 3., nesúci šišky, šiškoplodný.
conĭtor, n ī x u s a n ī s u s s u m, 3., opierať sa, (namáhajúc sa) vstávať, vyškrabať sa, namáhať sa, usilovať sa.
coniectŭs, ū s, m., snášanie, spoločné hádzanie, (striel k určitému cieľu); dostrel, (ad teli coniectum).
coniŭgium, i i, n., sobáš, manželstvo, manžel, manželka.
coniŭgō, 1., priahať, spojiť, slúčiť.
coniunctē, a d v., spoločne, spolu, priateľsky, dôverne.
coniūnctĭm, a d v., spoločne.
coniūnctiō, ō n i s, f., spojenie, slúčenie, jednota, príbuzenstvo, sväzok priateľský, priateľstvo, spolok, spojka.
coniunctus, 3., spojený, súvislý, združený, priateľský, príbuzný, dôverný, spriaznený.
coniungō, i ū n x i, i ū n c t u m, 3., spojiť, slúčiť, spoločne viesť, (bellum).
coniūnx, ŭ g i s, m. f., manželka (manžel), nevesta.
coniūrātiō, ō n i s, f., spoločná prísaha, sprísahanie; vzbúra, mätež.

coniurātus, i, m., sprísahanec.
coniūrō, 1., spoločne prísahať; prísahou sa zaviazať, spojiť sa; sprísahať sa, vzbúriť sa.
coniūx v. coniunx.
connectō, n e x u i, n e x u m, 3., spletať spojovať, slučovať.
connītor v. conitor.
connīveō, —, —, 2., oči zavierať, cči prižmúriť, driemať, ochabovať; prehliadnuť.
cōnōpeum, i, n., sieť, sietková záclona (proti komárom); posteľ so sietkovou záclonou.
cōnor, 1., usilovať sa, snažiť sa, namáhať sa, zamýšľať.
conquassātiō, ō n i s, f., silné otrasenie.
conquassō, 1. otriasať.
conquĕror, q u e s t u s s u m, 3., sťažovať si, nariekať, bedákať; c o n q u e r a r. a n s i l e a m? O., mám nariekať a či mlčať?
conquestiō, ō n i s, f., nariekanie, sťažnosť.
conquestŭs, ū s, m. = conquestio.
conquiescō, ē v i, ē t u m, 3., odpočívať, dopriať si oddychu.
conquīrō, s ī v i, s ī t u m, 3., shľadávať, vyhľadávať, sbierať, shromažďovať.
conquīsītiō, ō n i s, f., shľadávanie, sbieranie, pátranie po niečom; verbovanie.
conquīsītŏr, ō r i s, m., sbierač, najímač na vojnu, verbunkoš.
consaepiō, s a e p s i, s a e p t u m, 4., ohradiť.
consaeptum, i. n., ohrada.
consaeptus, 3., ohradený.
consălūtātiō, ō n i s, f., (vzájomné) pozdravovanie.
consălūtō, 1., pozdravovať, vítať.
consanguĭneus, 3., pokrvný.
consaucĭō, 1., silne poraniť.
conscĕlĕrātus, 3., zločinom poškvrnený, bezbožný, zločinný; s u b s t. zločinec, zlosyn.
conscĕlĕrō, 1., poškvrniť zločinom, robiť účastným zločinu.
conscendō, ē n d i, ē n s u m, 3., vstúpiť, n a v e m c. vstúpiť na loď.
conscensiō, ō n i s, f., vstúpenie (do lodi).
conscientia, a e, f., vedomie, vedomosť, svedomie.
conscĭō, —, —, 4., byť si povedomým niečoho.
conscīscō, s c ī v i, s c ī t u m, 3., uvádzať si na vedomie; uzavierať, umieniť si; m o r t e m s i b i c o n s c i s c e r e, vziať si život, spáchať samovraždu.
conscius, 3., spoluvedomý, vediaci spolu s niekym o niečom, zasvätený do niečoho, svedok, účastník.
conscrībō, s c r ī p s i, s c r ī p t u m, 3., zapisovať, brať na vojnu, spisovať, skladať; p a t r e s c o n s c r i p t i, (oslovenie senátu) otcovia vyvolení, shromaždení, (pôvodne: p a t r e s = patriciovia e t c o n s c r i p t i (= noví senátori, do soznamu senátorov zapísaní).
conscriptiō, ō n i s, f., zápis, protokol.
consĕcō, s ĕ c u i, c e c t u m, 1., rozsekať na kúsky.
consecrātiō, ō n i s, f., posvätenie, zasvätenie, zbožňovanie.
consecrō, 1., posvätiť, za —; obetovať, vriadiť medzi bohov, zbožňovať, zvečniť; dávať do kliatby, preklínať.
consectārius, 3., odôvodnený.
consectātiō, ō n i s, f., domáhanie sa.
consectātrix, ī c i s, f., horlivá nasledovnica.
consector, 1., nasledovať, prenasledovať, honiť sa za niečim.
consecūtiō, ō n i s, f., následok, výsledok; poriadok slov, slovosled.
consēnēscō, s ē n u i, —, 3., stárnuť, slábnuť, hynúť.
consēnsiō, ō n i s, f., v. consensus.
consēnsŭs, ū s, m., súhlas, shoda, jednomyselnosť, svornosť; tajné dorozumenie sa, sprísahanie.
consentāneus, 3., súhlasný, primeraný.
consentiō, s ē n s i, s ē n s u m, 4., súhlasiť, sjednotiť sa; dohovoriť sa, sprísahať sa.
consĕquēns, e n t i s, a d j., nasledujúci; dôsledný, súhlasný, správny.
consĕquentia, a e, f., následok.
consĕquor, s ĕ c ū t u s s u m, 3., nasledovať, prichádzať, dohoniť, získať dostihnúť, vyjadriť, poňať; m e u s l a b o r f r u c t u m a m p l i s s i m u m e s t c o n s e c u-

tus C., moja námaha priniesla mi ovocie najskvelejšie.
consĕrō, sĕrui, sertum, 3., spojovať, spletať, srazit sa, (manum conserere), dať sa do boja.
consĕrō, sĕvi, sĭtum, 3., zasadiť, zasiať.
consertus, 3., spletený; lorica c—a, obrnenie šupinaté alebo z krúžkov spletené.
conservātiō, ōnis, f., zachovanie, šetrenie.
conservātŏr, ōris, m., zachovávateľ, ochranca.
conservātrīx, īcis, f., zachovávateľka.
conservō, 1., zachovávať, udržovať, zachrániť šetriť.
conservus, i, m., spoluotrok.
consessŏr, ōris, m., kto sedí spolu s niekym súsed (za stolom, v divadle), spolustolovník; prísediaci (na súde).
consessŭs, ūs, m., shromaždenie, sbor, zasedanie.
consīdĕrātiō, ōnis, f., úvaha, rozjímanie.
consīdĕrātus, 3., rozvážlivý, opatrný.
consīdĕrō, 1., pozorovať, rozvažovať.
consīdō, sēdi, sessum, 3., usadiť sa, zasadnúť na súd, usídliť sa; ochabovať, ustávať.
consignō, 1., zapečatiť, potvrdiť.
consĭliārius, i, m., radca.
consĭlior, 1., radiť sa.
consĭlium, ii, n., rada, porada; rada = shromaždenie (radcov), poradný sbor; štátna rada, senát; shromaždenie sudcov, vojenská rada; dômysel, dôvtip, rozvaha: maiore studio quam consilio L., s väčšou horlivosťou než rozvahou; návrh rozhodnutie, usnesenie, zámer, úmysel; sine consilio, bez úmyslu, náhodou; consilium capere, umienit si.
consīmĭlis, e celkom podobný (s dat. alebo s gen.).
consistō, stĭti —, 3., stať, zastaviť sa, zdržovať sa, usadiť sa, predlievať, zotrvať.
consĭtiō, ōnis, f., siatie, zasiatie.
consĭtŏr, ōris, m., rozsievač; c. uvae, vinohradár.
consĭtūra, ae, f., siatie.
consobrīnus, i, m., bratanec, sestrenec; strýko.
consŏciātiō, ōnis, f., združenie.
consŏciō, 1., združovať, spojovať, spoločne podnikať.
consolātiō, ōnis, f., útecha, spis alebo reč ako výraz sústrasti.
consōlātŏr, ōris, m., tešiteľ, potešiteľ.
consōlor, 1., tešiť, potešovať, uspokojovať, povzbudzovať.
consŏnō, 1., spolu zvučať, súhlasiť; clamor consonans L., jednohlasný krik.
consors, tis, adj. kto má podiel na spoločnom majetku; spoločník, druh; subst. brat, sestra.
consortiō, ōnis, f., združenie, spoločnosť.
consortium, ii, n., = consortio.
conspectŭs, ūs, m., pohľad; obzor, prítomnosť; in conspectu, pred očima; in c—um venire, prijsť na oči; e c — tū abire, odísť s očú.
conspectus, 3., viditeľný, zrejmý, patrný, nápadný, znamenitý.
conspergō, si, sum, 3., pokropiť, svlažiť.
conspĭciendus, 3., podivuhodný, znamenitý.
conspĭciō, spexi, spectum, 3., dívať sa, vidieť, hľadieť.
conspĭcor, 1., uzrieť, uvidieť, spozorovať.
conspĭcuus, 3., viditeľný, zjavný; nápadný, znamenitý.
conspīrātiō, ōnis, f., shoda; sprísahanie.
conspīrō, 1., byť jednej mysli, súhlasiť; sprísahať sa, búriť sa.
conspuō, ui, ūtum, 3., opľuť.
constans, antis, adj., stály pevný, trvalý, nezmenný, dôsledný.
constantĕr, adv., stále, trvale, dôsledne, neohrožene.
constantia, ae f., stálosť, pevnosť, dôslednosť, odhodlanosť, neohroženosť.
constantius, adv., comp., s velikou vytrvalosťou; bez ustania.
consternātiō, ōnis, f., splašenie, úžas, ohromenie, vzbúra.
consternō, 1., plašiť, desiť; búriť.
consternō, strāvi, strātum, 3., postlať, posypať, pokryť.

constīpō, 1., stlačiť; s e c. shrnúť sa, shromaždiť sa.
constĭtuō, u i, ū t u m, 3., postaviť, usídliť, vystaviť, založiť, zbudovať, získať, dohovoriť sa, určiť, rozhodnúť, umieniť si; n a v e s c. zakotviť, s loďmi pristať.
constĭtūtiō, ō n i s, f., stavba, usporiadanie, ústava, sriadenie štátne.
constĭtūtum, i, n., dohovor, nariadenie, lehota (na súde určená).
constĭtūtus 3., usporiadaný, zariadený.
constō, s t ĭ t i —, 1., pevne stáť, trvať, nezmeniť sa, shodovať sa, byť istým, skladať sa z čoho; c o n s t a t je známe, je vec istá; c o n s t a t i n t e r o m n e s, všeobecne je známe; a l i c a i constat, je rozhodnutý, odhodlaný; p a t r i b u s p a r u m c o n s t a b a t S., senát nebol rozhodnutý, nemohol sa rozhodnúť, nevedel, q u o r u m s c r i p t a c o n s t a n t C., ktorých spisy sú zachované; q u a n t o d e t r i m e n t o c o n s t e t v i c t o r i a Cs., akú veľkú ztratu by stálo víťazstvo.
constrātum, i, n., paluba.
constrātus, 3., pokrytý.
constringō, s t r i x i, s t r i c t u m, 3., sťahovať, sväzovať, zaviazať, sputnať: c o n s t r i c t a m h o r u m s c i e n t i a t e n e r i c o n i u r a t i o n e m t u a m n o n v i d e s C., nevidíš, že je vedomím týchto sprísahanie tvoje sputnané?
constrūctiō, ō n i s, f., zloženie, sostavenie, skladba slov.
construō, s t r ū x i, s t r ū c t u m, 3., hromadiť, skladať, sostavovať, budovať.
consuāsŏr, ō r i s, m., radca.
consuēfăciō, f ē c i, f a c t u m, 3., priúčať.
consuescō, s u ē v i, —, 3. privykať, dôverne obcovať; p f. = mám vo zvyku = s o l e o; h a e c r e s t r i b u i c o n s u e v i t Cs., býva udeľovaná, zpravidla sa udeľuje; a c c i d e r e c o n s u e v i t C., obyčajne sa stáva.
consuētūdō, ĭ n i s, f., zvyk, obyčaj, dôverné obcovanie, známosť; c o n s u e t u d o l o q u e n d i C., obyčajný spôsob hovorenia; c o n s u e t u d o m i h i e s t c u m a l i q u o, mám s niekym dôvernú známosť; c o n s u e t u d i n e, podľa zvyku, po obyčaji; c. a c v i t a obvyklý život.
consul, i s, m. konsul; c. d e s i g n a t u s, zvolený na budúci rok; c. s u f f e c t u s, miesto iného zvolený.
consŭlāris, e, konsulský; v i r c. alebo len s u b s t. c o n s u l a r i s, bývalý konsul.
consŭlārĭtĕr, a d v., po konsulsky, ako sa sluší na konsula.
consŭlātŭs, ū s, m., konsulstvo, hodnosť konsulská.
consŭlō, s ŭ l u i, s u l t u m, 3., radiť sa, usniesť sa, s d a t. dávať radu, starať sa pomáhať; t r a n s i t. radiť sa s niekym, pýtať sa o radu: c. A p o l l i n e m N.; s i b i c o n s u l e r e, mať sa na pozore; d e p e r f u g i s g r a v i u s c o n s u l t u m L., o zbehoch stalo sa prísnejšie usnesenie; s u a e v i t a e g r a v i u s c o n s u l e r e Cs., siahnuť si na život (o samovražde).
consultātiō, ō n i s, f., porada, rokovanie
consultē, a d v., rozvažlivo, s rozvahou.
consultō, a d v., úmyselne, schválne.
consultō, 1., radievať sa, rokovať, rozvažovať; starať sa o niečo; pýtať sa o radu.
consultŏr, ō r i s, m., radca; ten, čo sa pýta o radu, dotazovateľ; c o n s u l t o r u b i o s t i a p u l s a t H., keď klient tĺčie na dvere.
consultum, i, n., usnesenie, rozhodnutie, nariadenie.
consultus, 3., zbehlý, zkúsený, rozvážlivý; i u r i s c o n s u l t u s, právny znalec, právnik.
consummō, 1., spočítať, porátať; dovŕšiť, dokonať, dokončiť.
consūmō, s ū m p s i, s u m p t u m, 3., spotrebovať, jesť, stráviť; zničiť; márniť, vynakladať, mariť.
consumptiō, ō n i s f., strávenie, spotrebovanie.
consurgō, s u r r ē x i, s u r r ē c t u m, 3., vstávať, povstať, zdvihnúť sa, sobrať sa.

contābescō, t ā b u i, —, 3., tratiť sa, miznúť, chradnúť.

contăbŭlātiō, ō n i s, f., spojenie dasák, poval z dasák; poschodie.

contăbŭlō, 1., pokryť daskami, klásť podlahu a tým tvoriť poschodie.

contāctŭs, ū s, m., dotyk, styk; nákaza, mravná nákaza, zlý príklad.

contāgiō, ō n i s, f., v. contactus.

contāgium, i i, n., = contactus.

contāmĭnō, 1., dotknutím znečistiť, poškvrniť.

contĕgō, x i, c t u m, 3., prikrývať, zastierať, pochovať; c o n t e c t a v i c t r i c i u m p a r t i u m v u l n e r a T., skryté rany víťaznej strany.

contemnō, t e m p s i, t e m p t u m, 3., nedbať nevšímať si, pohŕdať, opovrhovať; c o n t e m n e r e v e n t o s V., nebáť sa vetrov, vzdorovať vetrom; c o n t e m n e n d u s, 3., zasluhujúci opovrženia, nepatrný; n o n c o n t e m n e n d u s, nie nepatrný, značný, dosť znamenitý.

contemplātiō ō n i s, f., pozorovanie niečoho, rozjímanie.

contemplātŏr, ō r i s, m. pozorovateľ.

contemplor, 1., pozorovať, dívať sa, rozjímať, rozvažovať.

contemptĭm, a d v., pohŕdave, s pohŕdaním; ledabolo, ledajako.

contemptiō, ō n i s, f., nevšímavosť, pohŕdanie, opovrženie.

contemptŏr, ō r i s, m., pohŕdateľ, pohŕdač; h i c e s t n o s t r i c o n t e m p t o r O., to je ten, čo nami pohŕda.

contemptŭs, ū s, m., pohŕdanie, opovrženie, potupa.

contendō, t e n d i, t e n t u m, 3., napínať; porovnávať; zápoliť, zápasiť, bojovať; hádať sa; namieriť; namáhať sa, usilovať sa, ponáhľať sa, dôrazne tvrdiť, uisťovať; n i h i l a t e c o n t e n d o C., ničoho od teba nežiadam; h i c m a g i s t r a t u s a p o p u l o c o n t e n d i t u r C., o tento úrad snažne sa uchádzajú u ľudu; u t i l i t a s c u m h o n e s t a t e c o n t e n d i t C., prospech prichádza do sporu s mravným dobrom.

contentē, a d v., napjato, namáhavo, s namáhaním, usilovne horlivo.

contentiō, ō n i s, f., námaha, horlivosť; porovnanie; zápas, spor, boj; neústupnosť; d e c e r t a r e c o n t e n t i o n e d i c e n d i C., zápoliť v rečníckom zápase; a g r a r i a e c o n t e n t i o n e s C., boje pozemkové (t. j. o pozemkové zákony).

contentus, 3., [vl. part. perf. od contendo], napjatý; usilovný, horlivý.

contentus, 3., [vl. part. perf. od contineo], obmedzený; spokojný.

contermĭnus, 3., súsedný, súsediaci.

contĕrō, t r ī v i, t r ī t u m, 3., rozdrobiť, roztierať, hubiť, ničiť, mariť, tráviť.

conterreō, t e r r u i t e r r ĭ t u m, 2., strašiť, ľakať, desiť.

contēstor, 1., brať za svedka, zaprísahať sa; c o n t e s t a t u s, osvedčený, dokázaný; l i t e m c o n t e s t a r i C., začínať pravotu (process) povolaním svedkov.

contexō, x u i, x t u m, 3., sotkať, spletať, spojiť, skladať; pokračovať, dopĺňovať; e q u u s t r a b i b u s c o n t e x t u s a c e r n i s V., stesaný z javorových trámov.

contextē, a d v., spojito, súvisle.

contextŭs, ū s, m., spojenie, spojitosť, súvislosť, pokračovanie.

conticēscō, t i c u i, —, 3., umĺknuť, stíchnuť, utíšiť sa.

contignātiō, ōnis, f., spojenie trámov; poschodie.

contĭgnō, 1., pokryť trámami, robiť krov.

contĭguus, 3., súsedný, vedľajší, priliehajúci k . . . ; dosažiteľný.

contĭnens, e n t i s, a d j., súvisiaci, súvislý, súsedný, priliehajúci, (bezprostredne) nasledujúci, nepretržitý, ustavičný; c. t e r r a alebo len s u b s t. **continens,** e n t i s, f., pevnina; zdržanlivý, skromný.

contĭnentĕr, a d v., nepretržite, ustavične; zdržanlivo.

contĭnentia, a e, f., zdržanlivosť, skromnosť, miernosť.

contĭneō, t ĭ n u i, —, 2., držať dovedna, spojovať, udržovať, zachovávať, obmedzovať, krotiť, držať na úzde; obsahovať, obkľučovať, skrývať, tajiť; m i l i t e s c a s t r i s

continere, držať, udržiavať vojakov v tábore.
contingō, tĭgi, tactum, 3., dotýkať sa, byť v styku; dostihnúť, dosahovať; hraničiť; contigit stáva sa, býva, prihodí sa; pošťastí sa.
contĭnuātiō, ōnis, f., nepretržitosť, trvanie, pokračovanie, súvislosť.
contĭnuō, adv., nepretržite, stále; hneď.
contĭnuō, 1., spojovať, pokračovať, nepretržite konať, hneď nasledovať; magistratum alicui c., predlžovať.
contĭnuus, 3., súvislý, nepretržitý, ustavičný; neunavný.
cōntiō, ōnis, f., schôdzka, shromaždenie, (vojska alebo ľudu, v ktorom tento len počúval, ale nehlasoval); reč (v shromaždení); in contionem prodire, predstúpiť pred shromaždenie, vystúpiť ako rečník.
contiōnābundus, 3., rečniac v shromaždení, verejne rečniaci.
contiōnālis, e, týkajúci sa shromaždenia; demagogický.
contiōnātŏr, ōris, m., rečník ľudový, demagog, burič.
contiōnor, 1., rečniť v shromaždení ľudu alebo vojakov.
contorqueō, torsi, tortum, 2., skrútiť, otáčať; obracať, mrštiť, metať, hádzať; hastam in latus contorsit V., mrštil kopiju do boku.
contortē, adv., skrútene, zamotane, umelkovane.
contortŭlus, 3., trochu skrútený.
contortus, 3., skrútený, spletený; umelkovaný; vzletný (oratio).
contrā, adv., naproti, naopak, na odpor; ináč; predl. s acc., proti, naproti; contra opinionem, proti očakávania.
contrāctiō, ōnis, f., skrátenie, skrčenie; (animi c.) tesklivosť, skľúčenosť, malomyseľnosť.
contractiuncŭla, ae, f., (animi) nepatrná skľúčenosť.
contractus, 3., skrátený, krátky, zúžený, úzky, tesný, stručný (oratio); obmedzený.
contrādīcō, xi, ctum, 3., hovoriť proti, odporovať; precibus contradici non poterat H., prosby nemohly byť odoprené.
contrādictiō, ōnis, f., odpor.
contrăhō, traxi, trāctum, 3., sťahovať, svinúť, zúžovať, skracovať, zmenšovať; súžiť, skľučovať; shromažďovať; utrpieť; poenam sibi contrahere — podstúpiť trest; bellum contrahere — vojnu spôsobiť; aes alienum contrahere, robiť dlhy.
contrārĭē, adv., opačne, naopak.
contrārium, ii, n., opačná strana, protivný smer; ex (e) contrario, naproti tomu, naopak.
contrārius, 3., oproťajší, ležiaci na druhej strane, opačný, protivný, nepriateľský, škodlivý.
contrectō, 1., dotýkať sa, omatávať, ohľadávať uvažovať.
contremīscō, 3., zatriasať sa, zachvieť sa; aliquid, pred niečím.
contrĕmō, ui, —, 3. triasť sa, chvieť sa.
contrĭbuō, ui, ūtum, 3., pripojiť, privtelit; prispieť, pomôcť.
contristō, 1., zatemňovať, zarmucovať.
contrītus, 3., upotrebený, zovšednelý.
contrŏversia, ae, f., rozopra, spor, rozkol; odpor: sine ulla c., bez všetkého odporu.
contrŏversiōsus, 3., sporný.
contrŏversus, 3., sporný.
contrŭcīdō, 1., poraziť, zabiť, zaklať, (bestias); zahubiť, (rem publicam).
contrūdō, si, sum, 3., natlačiť, nastrkať.
contŭbernālis, is, m., spoluobyvateľ v stáne vojenskom, spoločník, druh.
contŭbernium, ii, n., spoločné bývanie v stáne, obcovanie, styk; spoločný stán (vojenský), spoločný byt.
contueor, tŭĭtus sum, 2., pozorne hľadieť, pozorovať, uvažovať.
contumācia, ae, f., vzdorovitosť, nepoddajnosť.
contŭmācĭtĕr, adv., spurne, vzdorovito.

contŭmāx, ācis, adj., vzdorovitý, spurný, nepoddajný.

contŭmēlia, ae, f., urážka, potupa, pohanenie, potupné, škaredé zachádzanie; nečas.

contŭmēliōsē, adv., potupne.

contŭmēliōsus, 3., potupný, utrhačný, urážlivý.

contŭmŭlō, 1., pochovať.

contundō, tŭdi, tūsum, 3., podrúzgať, stĺcť, zlomiť, rozbiť, poraziť, premôcť, zničiť.

conturbātiō, ōnis, f., zmätok, zdesenie, poplach.

conturbātus, 3., zdesený, splašený.

conturbō, 1., v zmätok, neporiadok privádzať; zdesiť.

contus, i, m., tyčka, žrď; kopija.

conūbiālis, e, manželský.

conūbium, ii, n., zákonný sväzok manželský, manželstvo, sobáš.

cōnus, i, m., homoľa; homoľovitá násadka (kovová) na vrchu prilby, do ktorej bol votknutý chochol.

convălescō, vălui, —, 3., uzdravovať, mohutnieť, zosilnieť zotaviť sa, okriať, k sebe prísť.

convallis, is, f., údolie, dolina, kotlina.

convectō, 1., (stále, horlivo, s námahou) svážať, snášať.

convĕhō, vexi, vectum, 3., svážať.

convellō, velli, vulsum, 3., strhnúť, sboriť, roztrhnúť, vyvrátiť, otriasť, zničiť; signa convellere, vytrhnúť zástavy zo zeme, dať sa na pochod.

convĕnae, ārum, m., sbehlý ľud, sberba.

convĕniens, entis, adj., priliehajúci, súhlasný, primeraný, svorný.

convĕnīō, vēni, ventum, 4., schádzať sa, shromažďovať sa, prichádzať, navštíviť, (aliquem), dohovoriť sa, sjednotiť sa; convenit mihi cum... dohovor robím; bene convenit mihi cum aliquo som s niekym za dobré, som v priateľskom styku; neosob: **convenit,** hodí sa, sluší sa.

conventīcium, ii, n., plat za účasť na schôdzkach, na sneme v Grécku, snemovný plat (ἐκκλησιαστικόν).

conventīcŭlum, i, n., schôdzka.

conventiō, ōnis, f., dohovor.

conventum, i, n., dohovor.

conventŭs, ūs, m., schôdzka, shromaždenie; súdny okres; spolok, obec občanov rímskych v osadách a provinciách; dohoda.

converrō, rri, rsum, 3., smietať (dovedna), shrabať.

conversātiō, ōnis, f., obcovanie, styk s niekym.

conversiō, ōnis, f., obrat, obeh, premena, prevrat.

conversō, 1., otáčať, pohybovať.

conversor, 1., ustavične sa otáčať niekde, zdržovať sa.

convertō, ti, sum, 3., obracať, otáčať vynakladať, zmeniť; prekladať, tlmočiť; aciem in fugam convertere Cs., obrátiť na útek, poraziť; fugam convertere V., obrátiť útek t. j. zastaviť; terga c., na útek sa dať; te publicam pecuniam domum tuam convertisse C. že si obecné peniaze obrátil do svojho domu, že si obecné peniaze spreneveril; ad scribendi operam omne studium c. C., venovať veškerú pilnosť spisovaniu; librum e Graeco in Latinum c. prekladať.

convestiō, 4., ošatiť, odieť.

convexum, i, n., klenba, kotlina.

convexus, 3., klenutý, strmý, príkry; convexa sidera V. O., hviezdy na klenbe nebeskej.

convĭciātŏr, ōris, m., tupič, tupiteľ, utrhač.

convĭcior, 1., hanit, tupiť.

convĭcium, ii, n., krik, huk, lomoz; hádka, hašterenie, hlasitý (prudký) odpor, nadávka, hana, potupné slová, výčitka; in aliquem convicia fundere O., hanu kydať na niekoho; convicio aliquem corripere Cs., potupnými slovami oborit sa na niekoho; diro convicia facto adicere O., k mrzkému činu pripojiť rúhanie.

convictĭō, ōnis, f., spolužitie.

convĭctŏr, ōris, m., spolustolovník, spoločník.

convīctŭs, ūs, m.. spolužitie, obcovanie, spoločné hodovanie, spoločná hostina.
convincō, vīci, victum, 3., preukazovať vinu, (svedectvom, dôkazmi), dôkazmi premôcť, nevývratne dokázať.
convīva, ae, m., spoluhodovník, hosť.
convīvālis, e, k hostine patriaci, hodovný.
convīvātŏr, ōris, m., hostiteľ.
convīvium, ii, n., hostina, hodovanie.
convīvor, 1., spoločne hodovať.
convŏcātiō, ōnis, f., svolanie, povolanie.
convŏcō, 1., svolávať, shromažďovať.
convŏlō, 1., sbehnúť sa, shrnúť sa.
convolvō, volvi, volūtum, 3. svaliť (dovedna); otáčať sa, krúžiť sa; ovinúť, obaliť.
convŏmō, —, —, 3., ovracať.
coŏpĕriō, ŏpĕrui, ŏpertum, 4., zakrývať, zahaľovať; aliquem lapidibus cooperire, ukamenovať; coopertus, 3., pokrytý.
cooptātiō, ōnis, f., doplňovacia voľba.
coŏrior, ortus sum, 4., povstať, vzniknúť, strhnúť sa; vypuknúť (bellum).
cōpa, ae, f., krčmárka.
cōpia, ae, f., zásoba, hojnosť, množstvo, dostatok, bohatstvo, majetok, plur. prostriedky, vojsko; ars certare videtur cum copia C., umenie, ako sa zdá, závodí s drahocennosťou (látky); pugnandi copiam facere S., poskytnúť príležitosť k boju; populo Romano nunquam ea copia fuit S., nikdy nemal tejto výhody, toho šťastia.
cōplōsē, adv., hojne, bohato, obšírne.
cōplōsus, 3., hojný, bohatý zámožný, majetný, obšírny, výrečný.
cōpŭla, ae f., húžva, povraz, hák, sväzok.
cōpŭlātiō, ōnis, f., spojenie, sväzok.
cōpŭlō, 1., spojovať, slučovať.
cŏquō, xi, ctum, 3., variť, piecť, sušiť privádzať k zrelosti, tráviť; vymýšľať; znepokojovať, trápiť; venena coquere L., pripravovať jedy.
cŏquus, i, m., kuchár.
cŏr, cordis, n., srdce, duša, myseľ.
cŏrălium, ii, n., koral.
cōrăm, adv., verejne, v prítomnosti, pred očima (všetkých), osobne, pred niekym.
cŏrax, răcis, m., krkavec.
corbis, is, f., koš.
corcŭlum i, n., srdiečko.
cordātus, 3., rozumný, múdry.
cŏrium, ii, n., (tvrdá) koža (prírodná i vyrobená), zamša (nedubená, hladká koža).
corneus, 3., (cornus) drienkový.
corneus, 3., (cornu) rohový, z rohu.
cornĭcen, ĭnis, m., trubač.
cornĭcŭla, ae, f., (subst. demin. od cornix) malá vrana.
cornĭcŭlārius, 3., vojak vyznačený rožkom na prilbe.
cornĭcŭlum, i, n., čestný odznak vojenský na prilbe.
cornĭgĕr, gĕra, gĕrum rohonosný, rohatý, parohatý (cervus).
cornĭpēs, pēdis adj., kopytnatý.
cornīx, īcis, f., vrana.
cornŭ, ūs n., roh, zobák, veci z rohu; roh (k trúbeniu), luk, rohová nádoba, násada na vrchu prilby, do ktorej zasadzovali chochol; rameno rieky, predhorie, výbeh; krýdlo vojska.
cornum, i, n. plod i strom drienkový.
cornus, i, f., drienka.
cŏrollārium, ii, n., (sc. donum) čestný dar, prídavok, dodatok.
cŏrōna, ae, f., veniec, kruh, koruna, diadem; súhvezdie Koruny na severnom nebi; sub corona vendere (vl. predávať pod vencom), zajatých predávať do otroctva, za otrokov.
cōrōnārius, 3. príslušný k vencu, vencový: aurum coronarium, (peňažitý) dar provincie víťaznému vojvodcovi (pôv. na zakúpenie zlatého venca, potom k voľnému použitiu).
corōnō, 1., venčiť, ozdobiť vencom; obkľučovať.
corpŏrātus, 3., ztelesnený.
corpŏreus, 3., telesný, hmotný; mäsitý.

corpus, ŏris, n., [srov. nem. Körper], telo, hmota, teleso, mŕtve telo, mŕtvola, mäso (na tele); celok, sbor, sbierka, svod, (corpus iuris); corpus lavare, kúpať sa, myť sa; corpora iuvenum firmare, otužovať mladíkov.

correctiō, ōnis, f., polepšenie, oprava.

correctŏr, ōris, m., opravovateľ.

correptē, adv., skrátene, krátko.

corrĭgia, ae, f., remeň (u obuvi).

corrĭgō, rēxi, rēctum, 3., rovnať, narovnávať, napravovať, polepšovať; tua corrige vota O., naprav svoje želanie, žiadaj niečo lepšieho.

corrĭpiō, rĭpui, reptum, 3., schytiť, uchvátiť polapiť, dať zlapať; zmocniť sa, tupiť, dohovárať, obžalovať; uskoriť; corripe lora manu O., chytro chyť do rúk opraty; correpta regia ardet O., kráľovský palác ohňom zachvátený plápolá; corripuere viam V. O., chytro sa pustili na cestu.

corrōbŏrō, 1., utúžiť, zosiliť, zmohutniť.

corrōdō, rōsi, rōsum, 3., rozhlodať.

corrŏgō, 1., nažobrať, vyprosiť.

corrūgō, 1., svrašťovať; c. nares H., krčiť nosom (na znak neľúbosti, ošklivosti).

corrumpō, rūpi, ruptum, 3., kaziť, ničiť, mariť, porušiť; znetvoriť, (mravne) zkaziť; podplácať, svádzať, falšovať.

corruō, ui, —, 3., srútiť sa, padať, prísť na mizinu, prepadnúť (na javišti).

corruptēla, ae, f., zkaza, svedenie.

corruptiō, ōnis f., zkaza; svádzanie, podplácanie.

corruptŏr, ōris, m., svodca podplácateľ.

cortex, ĭcis, m. kôra, šupina (ovocná), zátok; cortex amphorae adstrictus pice H., zátok amfory zasmolený.

cortīna, ae, f. okruhlá nádoba, kotlík; trojnožka (delfská).

cŏruscō, 1., máchať, potriasať, poletovať; mihať sa ligotať sa.

cŏruscus, 3., ligotavý.

corvus, i, m., havran, krkavec; tyčka s hákom.

cōrycus, i, m., pyteľ naplnený pieskom k cvičeniu v palaestre.

cŏrylētum, i, n., lieskovina.

cŏrylus, i, f., lieska.

cŏrymbĭfĕr, 3., majúci hrozienka zimozeleňové; Bacchus c., ozdobený zimozeleňom.

cŏrymbus, i, m., hrozienka zimozeleňové.

cōs, tis, f., brus.

costa, ae, f., rebro, bok.

costum, i, n., zázvorovitá rastlina na Východe, z koreňa ktorej pripravovali drahocennú masť, balsám.

cŏthurnātus 3., obutý do kothurnu; tragický, vznešený, pathetický.

cŏthurnus, i, m., črievice poľovnícke s tlstými podošvami; črievice hercov tragických; vznešený sloh.

cŏtīdiānus, 3., každodenný, vezdajší.

cŏtīdiē, adv., každodenne.

cōturnīx, īcis, f., prepelica.

Cōus, 3., kojský; artifex C. = Apelles.

cŏvinnārius, ii, m., (keltský) voz kosatý, vojak bojujúci s takého voza.

crābrō, ōnis, m., sršeň.

crāpŭla, ae, f., podnapilosť z vína.

crās, adv., zajtra; budúcne.

crassē, adv., husto, hrubo.

crassĭtūdō, ĭnis, f., tlstota, sila; hustota.

crassus, 3., tlstý, silný, hrubý, hustý.

crastĭnus, 3., zajtrajší; in crastinum (sc. diem) differre C., odkladať na zajtra.

crātēr, ēris, m., veľká nádoba, v ktorej miešali víno s vodou; tiež nádoba, čbán na olej; otvor sopky.

crātēra, ae, f., = crater.

crātēs, is, f., obyč. v plur., pletivo, košina; c. pectoris hruď, prse, c. spinae, páter; c. favorum, (medový) plást.

creātiō, ōnis f., voľba.

creātŏr, ōris, m., stvoriteľ, pôvodca; c. hujus urbis C., zakladateľ.

creātrīx, īcis, f., pôvodkyňa, rodička.

crēbĕr, 3. hustý, hojný, bohatý, častý.

crēbrescō, b r u i, —, 3., stávať sa častejším, bystro sa opakovať, rozmáhať sa, vzrastať.
crēbrō, a d v., hojne, často, zhusta.
crēdĭbĭlis, e, hodnoverný; v i x c r e d i b i l e (e s t), sotva viere podobné.
crēdĭbĭlĭtĕr, a d v., viere podobne, hodnoverne.
crēdĭtŏr, ō r i s, m., veriteľ.
crēdĭtum, i, n., pôžička; dlh; c. a b n e g a r e S., dlh zaprieť, odprísahať.
crēdō, d ĭ d i, d ĭ t u m, 3., odovzdávať (v ochranu), sverovať, požičiavať; veriť, dôverovať, spoliehať sa na niekoho (alicui); myslieť, domnievať sa tušiť, pokladať; o r a n o n u n q u e m c r e d i t a T e u c r i s V., ústa, ktorým Teukri nikdy neverili.
crēdŭlĭtās, ā t i s, f., ľahkovernosť.
crēdŭlus, 3., ľahkoverný; m i n i m e c r e d u l a p o s t e r o (s c. d i e i) H., nedôverujúc (ľahkomyselne) zajtrajšku.
crēmō, 1., spaľovať.
creō, 1., tvoriť, rodiť, plodiť; voliť; c i b i n u l l o c o g e n t e c r e a t i O., pokrmy samorastlé.
crĕpĭda, a e, f., podošva, sandál.
crĕpĭdātus, 3., obutý v sandály.
crĕpīdō, ĭ n i s, f., nábrežie, vysoký breh.
crĕpĭtō, 1., rachotiť, praskať, rinčať, klepať (zobákom).
crĕpĭtŭs, ū s, m., rachot, lomoz, klepanie, rinčanie; c r e p i t u s d e n t i u m C., škrípanie.
crĕpō, u i, ĭ t u m, 1., rachotiť, rinčať, klepať; hlasite hovoriť, tárať.
crĕpuscŭlum, i, n., súmrak.
crēscō, ē v i, —, 3., rásť, vzmáhať sa; c r e s c i t a n i m u s, odvaha rastie.
crēta, a e, f., krieda, biela hlinka.
crētōsus, 3., na kriedu bohatý.
crētŭla, a e, f., biela hlinka na pečatenie; pečať.
crībrum, i, n., sito, rešeto.
crīmen, ĭ n i s, n., obvinenie, žaloba, obžaloba, výčitka; c r i m i n i d a r e a l i c u i a l i q u i d, za vinu dávať, viniť, vykladať, pripisovať niekomu niečo za zločin, ako zločin.
crīmĭnātiō, ō n i s, f., obvinenie, žaloba.
crīmĭnātŏr, ō r i s, m., osočovateľ, utrhač.
crīmĭnor, 1., viniť, obviňovať, osočovať.
crīmĭnōsē, a d v., utrhačne, hanlivo.
crīmĭnōsus, 3., utrhačný, hanlivý; c r i m i n o s i i a m b i H., potupné básne (iambické).
crīnālis, e, vlasový; c r i n a l e s v i t t a e O., stužky vo vlasoch; s u b s t. c r i n ā l e, i s, n., (zlatá) ozdoba do vlasov.
crīnītus, 3., vlasatý, dlhovlasý; c r i n i t a s t e l l a, vlasatica (κομήτης).
crīspō, 1., máchajúc pohybovať, potriasať niečím.
crispus, 3., kučeravý.
crista, a e f., hrebeň, chochol (na hlave zvierat); chochol na prilbe.
cristātus, 3., hrebeň majúci, chochlatý.
crĭtĭcus, i, m., posudzovateľ, kritik.
Crĭtō, ō n i s, m. žiak a priateľ Sokratov.
crŏceus, 3., šafranový.
crŏcŏdīlus, i, m., krokodil.
crŏcus, i, m., **crŏcum**, i, n., šafran, šafranová farba; šafranová voňavka.
Croesus, i, m., bohatý kráľ lydský, boháč vôbec.
crŏtălum, i, n., klepačka.
crŭcĭāmentum, i, n., mučenie, trápenie, trýznenie.
crŭcĭātŭs, ū s, m., križovanie, mučenie, muka, trápenie.
crŭcĭō, 1., križovať, mučiť, trápiť, trýzniť.
crūdēlis, e, surový, ukrutný, bezcitný, nemilosrdný, neľudský, hrozný.
crūdēlĭtās, ā t i s, f., surovosť, ukrutnosť, nemilosrdnosť.
crūdēlĭtĕr, a d v., ukrutne, neľútostivo.
crūdēscō, —, —, 3., stávať sa surovším, prudším
crūdus, 3., krvavý, surový, nezralý, nedospelý; čerstvý, jadrný bezcitný, ukrutný.

cruentō, 1., krvácať, krvou poškvrniť.
cruentus, 3., krvavý, zakrvavený, krvižíznivý.
crŭmēna, a e, f., meštek, mešec na peniaze; pokladnica, peniaze.
cruŏr, ō r i s, m., krv z rany vytekajúca, krvipreliatie, vražda.
cruppellārii, ō r u m, m., [keltské slovo], šermovníci, odení v obrnenie.
crūs, ū r i s n., holeň, noha.
crūsta, a e, f., kôra, škrupina, polovypuklá ozdobná práca.
crustŭlum, i, n., cukrík, paškrtka.
crustum, i, n., jemné pečivo, lahôdka.
crux, c r ŭ c i s, f., kríž; mučenie, trýznenie, ukrižovanie; i n c r u c e m a g e r e, i n c r. t o l l e r e, c r u c i s u f f i g e r e, c r u c i a f f i g e r e, pribiť na kríž, ukrižovať; a b i i n m a l a m c r u c e m! C., iď do paroma!
cŭbĭcŭlāris, e, do ložnice náležiaci, v ložnici sa nachodiaci.
cŭbĭcŭlārius, i i, m., (s c. s e r v u s) komorník.
cŭbĭcŭlum, i, n. ložnica, spalňa, izba.
cŭbīle, i s, n., loža, ležisko, hniezdo, brloh, sídlo.
cŭbĭtāl, ā l i s, n., poduška, vankúšik, pod lakte.
cŭbĭtālis, e, lakťový, (na) laket dlhý.
cŭbĭtō, 1., líhať.
cŭbĭtus, i, m., (— **um**, i, n.) laket (časť ruky); laket [miera] = ríf.
cŭbō, b u i, b ĭ t u m, 1., ležať, spať, ležať za stolom, jesť, hodovať; ležať (chorý).
cŭcūlus, i, m., kukučka, (prezývka lenivých roľníkov, čo čakajú s prácou, kým kukučka nezakuká).
cūlās, c ū i ā t i s, (zám. opyt.) aký rodák, odkiaľ pochádzajúci.
cūlus, 3., z á m. o p y t., čí?
culcĭta, a e, f., poduška, vankúš.
culleus, i, m., kožený mech.
cūlex, ĭ c i s, m., komár.
cūlīna, a e, f., kuchyňa; strava, jedlo, pohostenie: p r a e b e r e c u l i n a m H., hostiť.
culmĕn, ĭ n i s, n., vrchol; temeno; r u i t a l t a a c u l m i n e T r o i a V., rúti sa s vrchu (t. j. zo základu); f l a m m a e c u l m i n a p e r q u e h o m i n u m v o l v u n t u r p e r q u e d e o r u m V., plamene valia sa po strechách obydlí ľudských i chrámov.
culmus, i, m., steblo; slama, slamená strecha.
culpa, a e, f., vina, hriech; vec škodná.
culpātus, 3., previnilý, hany hodný; c u l p a e d a r e, obviňovať.
culpō, 1., haniť, obviňovať.
cultellus, i, m., nožík.
cultĕr, t r i, m., nôž.
cultiō, ō n i s, f., vzdelávanie; a g r i c., vzdelávanie poľa, roľníctvo.
cultŏr, ō r i s, m., vzdelávateľ poľa, roľník, ctiteľ, obyvateľ.
cultrīx, ī c i s, m., vzdelávateľka, obyvateľka.
cultūra, a e, f., vzdelávanie, roľníctvo, vzdelanosť, ctenie.
cultus, 3., vzdelávaný, vystrojený, vzdelaný, ušľachtilý.
cultŭs, ū s, m., vzdelávanie, vzdelanosť; bohoslužba; spôsob života, život, živobytie; odev, kroj, ozdoba.
cŭlullus, i, m., obetná miska, čaša pohár.
cum p r e d l. s a b l., s.
cum s p., keď, keď tu, kedykoľvek, tým keď, tým že...; keďže, hoc, hoci; c u m — t u m, ako — tak; c u m p r i m u m, náhle, len toľko čo; c u m p r a e s e r t i m, zvlášte keď; c u m m a x i m e, obzvláštne teraz.
cumba v. cymba.
cŭmĕra, a e, f., truhla na obilie.
cŭmīnum, i, n., (cyminum), kmín, rasca.
cum prīmum, s p., náhle, toľko, len toľko čo.
cŭmŭlātē, a d v., vrchovatou mierou, s vrchom.
cŭmŭlō, 1., hromadiť, naplniť, zväčšovať, dovŕšiť: a l i o s c e l e r e h o c s c e l u s c u m u l a s t i, C., iným (ešte) zločinom dovŕšil si tento zločin.
cŭmŭlus, i, m., hromada, dovŕšenie, meranie vyše miery, koruna; i n s e q u i t u r c u m o l o (a b l. m o d i) p r a e r u p t u s a q u a e m o n s V., valí sa (proti lodi) valom strmá hora vlny (vody), t. j.

vlna ako hora vysoká; ut ad illam praedam damnatio Sex. Roscii velut c. accedat C. aby odsúdenie Sex. Roscia tak rečeno korunovalo tú korisť.

cūnābŭla, ōrum, n., kolíska, pôvodný domov, rodisko.

cūnae, ārum, f., kolíska, hniezdo, najútlejšia mladosť.

cunctabundus, 3., váhavý, ostýchavý.

cunctantĕr, adv., váhavo, pomaly ostýchavo.

cunctātiō, ōnis, f., váhanie, váhavosť, ostýchanie sa.

cunctātŏr, ōris, m., váhavý, otáľavý, váhavec.

cunctor, 1., váhať, otáľať, zdráhať sa spierať sa.

cunctus, 3., všetok, veškerý, celý.

cŭneātĭm, adv., klinovito, v kline.

cŭneātus, 3., klinovitý, klinovito zaostrený.

cŭneŏlus, i, m., klinok.

cŭneus, i, m. klin, zástup klinovato sostavený, klinovatý šík (vojska).

cŭnīcŭlus, i, m., podkop, štolňa.

cūpa, ae f., čber, kaďa, bečka.

cŭpēdia ae, f., mlsnosť, paškrtnosť.

cŭpīdē, adv., žiadostivo, dychtivo.

cŭpīdĭtās, ātis f., žiadosť, dychtivosť, túha, náruživosť, oddanosť, lakomstvo.

cŭpīdō, ĭnis, f., = cupiditas.

Cŭpīdō, ĭnis, m., = Amor.

cŭpĭdus, 3., žiadostivý, dychtivý, bažívý, túžobný, náruživý; zaľúbený, oddaný; lakomý; strannícky.

cŭpiō, īvi ītum, 3., žiadať si, priať si, túžiť, bažiť, dychtiť, priať niekomu; cupio omnia, quae vis H., prajem ti všetko, čo si sám praješ (zdvorilá odpoveď na pozdrav).

cupressētum, i, n., cyprusový lesík, háj.

cupresseus, 3., cyprusový.

cupressĭfĕr, 3., cyprusom vysadený.

cupressus, i f., cyprus, skrinka z dreva cyprusového.

cūr, adv., prečo, k čomu, na čo.

cūra, ae, f., starosť, práca (vedecká), opatrovanie, ošetrovanie, dozor, správa; obava, láska.

cūrālium, ii, n., v. coralium.

cūrātiō, ōnis, f., obstarávanie, opatrovanie, ošetrovanie, liečenie, hojenie, správa.

cūrātŏr, ōris, m., kurátor, dozorca, správca.

cūrātus, 3., opatrovaný, starostlivý, horlivý.

curcŭliō, ōnis, n., klikoroh obilný.

cūria, ae, f., kuria, jedno z 30 oddelení, na ktoré Romulus ľud rozdelil; chrám v ktorom sa kurie shromažďovaly k posvätným obradom; budova, v ktorej sa rímsky senát schádzal k poradám.

cūriālis, e, patriaci, k tej istej kurii.

Curiātii, ōrum, m., albánsky rod, ku ktorému náležaly trojčatá, čo zápasily s Horatiami.

cūriātĭm, adv., po kuriách.

cūriātus, 3., kuriatny, patricijský.

cūriō, ōnis, m., náčelník kurie.

cūriōsē, adv., starostlivo horlivo.

cūriōsus, 3., starostlivý, bedlivý, horlivý; zvedavý, všetečný.

cūris, is, f., sabinská kopija.

cūrō, 1., starať sa, všímať si; s acc. gerundiva: obsides dandos curare Cs., starať sa, aby rukojemníci boli daní; pontem faciendum curare Cs., rozkázať, (dať) vystaviť most; obstarávať, opatrovať; zastávať (úrad), úradovať, spravovať; liečiť, hojiť; zaplatiť; ne cures, buď bez starosti; aliquid mihi est curae, mám niečo na starosti, leží mi niečo na srdci.

currĭcŭlum, i, n., beh beh o závod, dostihy: curricula equorum L., koňské dostihy; obeh, (telies nebeských); závodište, závodný voz.

currō, cŭcurri, cursum 3., bežať, ponáhľať sa, plávať; gelidus per ima cucurrit ossa tremor V., mrazivý strach prebehol kosťami.

currŭs, ūs, m., voz, zápraž.

cursĭm, adv., behom, chytro.

cursĭtō, 1., pobehávať.

cursŏr, ōris, m., behúň, bystrý posol.

cursŭs, ūs, m. beh plavba, smer, cesta, jazda o závod; cursum tenere, (retinere), držať sa smeru.

curtō, 1., krátiť, umenšovať.
curtus, 3., skrátený, neúplný, obrezaný.
cŭrūlis, e., k vozu patriaci; kurulský; s e l l a c u r u l i s, kreslo konsulov, praetorov a aedilov.
curvāmĕn, ĭ n i s, n., zakrivenie, ohyb, sklepenie.
curvātūra, a e, f., zakrivenie.
curvō, 1., zakriviť, ohýbať.
curvus, 3., krivý, ohnutý; c u r v u s l i m e s, oblučná cesta (t. j. dúha).
cuspis, ĭ d i s, f., osteň, bodec; kopija; trojzub Neptunov.
custōdia, a e f., stráž, stráža, ochrana, väzenie, strážnica.
custōdiō, 4., strážiť, chrániť, opatrovať, striehnuť pozor dávať, držať vo väzení.
custōs, ō d i s, m., f., strážca, dozorca, opatrovateľ, opatrovateľnica.
cūtis, i s, f., koža; c u t e m c u r a r e H., pečovať, starať sa o telo.
cyăthus, i, m., pohár, čaša; miera = $^{1}/_{12}$ sextaria.
cybaeus, 3., podobný bečke; baňatý; n a v i s c. druh lodí nákladných.
cyclĭcus, 3., kyklický.
Cyclōpes, u m, m., báječný národ obrov, ktorí mali len jedno oko prostred čela; pomocníci boha Vulkána.
cycnēus, 3., labudí.
cycnus, i, m., labuď, (vták posvätený Apollonovi).
cylindrus, i, m., válec.
cymba, a e, f., čln.
cymbălum, i, n., cymbal.
cynĭcus, 3., kynický, príslušný k filozofii kynickej; s u b s t. kynický filozof.
cypărissus v. cupressus.
Cyrēnae, ā r u m, f., osada grécka v severnej Afrike (v Libyi).
Cyrus, i, m., zakladateľ a kráľ ríše perskej.
cytĭsus, i, f., lucerna; vôb. ďatelina.

D

D ako skrátenie značí: 1. predmeno D ĕ c ĭ m u s; 2. číslo 500; 3. a. d. (= ante diem).

Dāci, ō r u m, m. Dakovia, bojovný národ, ktorý býval na ľavom brehu dolného Dunaja (Histru).
Dācia, a e, f., Dakia (býv. vých. Uhorsko, Sedmihradsko a Rumunsko).
daedălus, 3., umelý, umelecký.
Daedălus, i, m., athénsky umelec doby bájeslovnej, otec Ikarov, zbudoval kráľovi Minoovi na Krete povestný labyrinth.
dāma, a e, f., (d a m m a, a e), kamzík.
damnātiō, ō n i s, f., odsúdenie; s g e n. c a u s a e: d. a m b i t ū s C., odsúdenie pre nezákonné uchádzanie sa o úrad; s g e n. t r e s t u: d. t a n t a e p e c u n i a e C., odsúdenie k tak veľkej pokute peňažitej.
damnātōrius, 3., odsudzovací.
damnātus, 3., odsúdený, zločinný.
damnō, 1. odsudzovať, trestať, zavrhovať, neschvaľovať; v o t i d a m n a r i, byť zaviazaným k vyplneniu sľubu (bohom daného); d a m n a n d u s i n u n o f a c t o O., hoden trestu za ten jediný čin; d. d e v i, odsúdiť pre násilenstvo; d e v e n e f i c i i s, pre otrovenie; i n t e r s i c c a r i o s, pre úkladnú vraždu.
damnōsē, a d v. so škodou.
damnōsus, 3., škodlivý, škodný, záhubný.
damnum, ı, n., ztráta, škoda, zkaza, pokuta, trest, predmet ztratený; d. c o n t r a h e r e, f a c e r e, škodu utrpieť; d a m n a c a e l e s t i a H., pohroma v prírode; d a m n o e s s e a l i c u i O. byť na škodu.
Dāmŏclēs, i s, m., dvoranín staršieho Dionysia, samovládcu syrakúzskeho. Naň narážajúc, hovorí Horác, e n s i s c u i s u p e r c e r v i c e p e n d e t.
Dānŭbius, i i, m. (horný) Dunaj.
daps, i s, f., hostina, hody, jedlo, pokrm.
Dardănus, i, m., praotec kráľovského rodu trojského.
Dārēus a Darīus, i. m., kráľ perský.
dătiō, ō n i s, f., dávanie, udelenie.
dătŏr, ō r i s, m., darca.
dătum, i, n., dar.

dē, predl. s abl. (o smere shora nadol) s, so; (o východe a vzďaľovaní sa) z, zo; (o pôvode) z, zo: homo de plebe, muž z ľudu; (vydelenie z celku) z, zo; alter de duobus, zo dvoch jedon; (o prameni peňažitom) z, zo: de vestro impendatis, hortor L., vyzývam (vás), aby ste vynaložili zo svojho (majetku); (o látke) z, zo: de duro est ultima (sc. aetas) ferro O., posledný je z tvrdého železa; (o čase) z, za, o, po: de multa nocte C., (ešte) za čírej (hlbokej) noci; medio potare de die H., už z poludnia už popoludní popíjať; (o príčine) z, za, pre, od: de vi condemnati sunt C., boli odsúdení pre násilie; (o spôsobe) ďľa, podľa, z: de more, podľa zvyku; qua de re, z tej príčiny, preto; de integro, znova; timere de re N., mať obavu straniva veci, o vec.

dea, ae, f., bohyňa.

dealbō, 1., obieliť.

deambŭlō, 1., prechádzať sa až do únavy.

dearmō, 1., odzbrojovať.

dēbacchor, 1., zúriť, búriť až do konca.

debellātŏr, ōris, m., pokoriteľ, podmaniteľ.

dēbellō, 1., dobojovať, vojnu dokončiť, celkom pokoriť, premôcť.

dēbeō, dēbui, dēbĭtum, 2., byť podlžným, byť povinným, byť povinným vďakou, byť určeným; pass., náležať, patriť; ii, qui debent C. (= debentes), dlžníci; illi, quibus debeo C., moji veritelia; pretium debetur L., odmena náleží; nisi ventis debes ludibrium, ak nemáš byť hračkou vetrov; urbem cerno debere nepotes O., vidím, že vnukovia sú povinní založiť mesto.

dēbĭlis, e, vysilený, slabý.

dēbĭlĭtās, ātis f., vysilenie, slabosť, neduh.

dēbĭlĭtātiō, ōnis, f., zoslabnutie.

dēbĭlĭtō, 1., zoslabovať, vysilovať, zmrzačiť.

dēbĭtiō, ōnis, f., dlh.

dēbĭtŏr, ōris, m., dlžník.

dēbĭtum, i, n., dlh, daň, záväzok; naturae debitum reddere NC., splatiť prírode (povinný) dlh t. j. zomrieť.

dēbĭtus, 3., povinný, dlžný.

dēcantō, 1., odspevovať, spevavo prednášať, opakovať, prestať spievať.

dēcēdō, cessi, cessum, 3., odchádzať, vzdiaľovať sa, odobierať sa, vyhýbať, zachodiť (sol), zomrieť, uchyľovať sa (de via, de officio); prestávať, miznúť, ubývať (formido, aqua, ira); naves suo cursu decesserunt Cs., odchýlily sa od svojho smeru: his omnes decedunt Cs., týmto všetci vyhýbajú.

dĕcĕm, desať; decem primi, desať prvých (predných) senátorov.

Dĕcembĕr, bris, m., december; desiaty mesiac starorímskeho roku, ktorý sa počínal marcom; pozdejšie dvanásty mesiac roku slnečného.

dĕcempĕda, ae, f., týčka (10 stôp dlhá) na meranie.

dĕcempĕdātŏr, ōris, m. zememerač.

dĕcemplex, plĭcis, desaťnásobný, desatoronásobný.

dĕcemvir, i, m., obyč. v plur. **decemviri**, ōrum, m., úradné kollegium (sbor) desiati mužov, decemviri; d. legibus scribendis (scribundis), na napísanie, pre sostavenie zákonov.

dĕcemvĭrālis, e, týkajúci sa decemvirov.

dĕcemvĭrātŭs, ūs, m., decemvirálny úrad.

dĕcens, entis, adj., primeraný, náležitý, slušný; pôvabný, krásny, švarný.

dĕcentĕr, adv., primerane, slušne.

dĕcentĭa, ae, f., slušnosť.

dēcernō, crēvi, crētum, 3., rozhodovať, uzavierať, nariadiť, určiť, navrhovať, hlasovať, usniesť sa (senatus decrevit): acie decernere, rozhodovať bojom.

dēcerpō, cerpsi, cerptum, 3., otrhávať, brať, požívať; animus

humanus decerptus ex mente divina C., je vzatý z .., je časťou duše božskej; ne quid iocus de gravitate decerperet C., aby žart nebol na ujmu vážnosti.

dēcertātiō, ōnis, f., rozhodovanie bojom (zápasom).

dēcertō, 1., rozhodovať bitkou, zápasiť až do rozhodnutia, zápasiť na život a na smrť.

dēcessiō, ōnis, f., odchod, ubývanie.

dēcessŏr, ōris, m., ten, čo odchádza z úradu, predchodca (v úrade).

dēcessŭs, ūs, m., odchod, smrť, ubývanie.

dĕcet, dĕcuit, — 2., sluší sa, hodí sa, patrí; facies, qualem decet esse sororum O., obličaj (podoba), aký má byť u sestár; non omnia omnes decent, nesvedčí všetko všetkým.

dēcĭdō, cĭdi, — 3., padať, spadnúť, zomrieť, podľahnúť; spe, v nádeji byť sklamaným.

dēcīdō, cīdi, cīsum, 3., odtínať, odseknúť, rozťať (vec spornú), rozhodnúť dohovoriť sa; ut cum Chrysogono transigeret atque deciderет C., aby s Chrysognom pojednával a sa dohovoril.

lĕciēs (—ns), desať ráz, desaťkrát.

lĕcĭma, ae, f., desiaty diel, desatina, desiatok.

lĕcĭmānus v. decumanus.

lēcĭpiō, cēpi, ceptum, 3., klamať, mámiť, šialiť, podvádzať, mariť, vyhnúť sa pozornosti; decipere diem O., krátiť si čas; decipimur specie recti H., dávame sa klamať, svádzať zdaním pravého.

lēcīsiō, ōnis, f., rozhodnutie, dohoda.

leclāmātiō, ōnis, f., cvičenie sa v prednášaní, v rečnení; táranie.

leclāmātŏr, ōris m., deklamátor, učiteľ rečnenia; (potuplivo), tlčhuba.

ec'āmātōrius, 3., rečnícky.

eclāmĭtō, 1., často, usilovne cvičiť sa v prednášaní, v rečnení horlivo, prudko hovoriť.

declāmō, 1., prednášať, cvičiť sa v rečnení; prudko rečniť, horliť.

declārō, 1., objasňovať, znázorňovať, dokazovať, oznamovať, vyhlašovať, dávať na javo; ut res ipsa declarat C., ako vec sama (jasne) dosvedčuje.

declīnātiō, ōnis, f., odchýlenie, odbočenie; vyhýbanie, odpor, nechuť.

declīnō, 1., odchyľovať, odvracať, odbočiť; vyhýbať; iudicii laqueos declinare C., vyhýbať osídlam a kľukám súdneho pokonávania.

declīvis, e, majúci svah, strmý, príkry; subst. declive (plur. declivia) n., svah, strmina, úbočie.

declīvĭtās, ātis, f., sklon, svah, úbočie.

dēcoctŏr, ōris, m., márnotratník.

dēcŏlŏr, ōris, adj., zbavený prirodzenej (pôvodnej) farby, vybledlý; ohorený; deterior ac decolor aetas V., vek horší a zbavený svojej pôvodnej farby (zlatej; pôvodne zlatý vek ktorý sa zhoršil v strieborný atď.), vek horší a škaredšej farby.

dēcŏlŏrātiō, ōnis, f., zbavenie prirodzenej (pôvodnej) farby; vybledlosť.

dēcŏlōrō, 1., zbaviť prirodzenej (pôvodnej) farby, spotvoriť.

dēcŏquō, coxi, coctum, 3., uvariť, svariť, premárniť, prísť na mizinu.

dĕcŏr, ōris, m., slušnosť, dôstojnosť, ozdoba, pôvab, krása.

dĕcōrē, adv., slušne, dôstojne, pôvabne.

dĕcŏrō, 1., ozdobovať, krášliť; vyznamenávať, oslavovať.

dĕcōrum, i, n., slušnosť.

dĕcōrus, 3., slušný, dôstojný, čestný, pôvabný, krásny, švarný; dulce et decorum est pro patria mori H., sladká a čestná (slávna) je smrť za otčinu.

dēcrĕpĭtus, 3. zostarelý, ochablý.

dēcrescō, ēvi, ētum, 3., ubúdať, zmenšovať sa.

dēcrētum, i n., rozhodnutie, usnesenie, nariadenie, výrok; decreto

stare Cs. L., podrobiť sa výroku; iniuria decreti L., nespravedlivý rozsudok.

dĕcŭmānus, 3., desiatkový. (frumentum); k desiatej kohorte patriaci; castra decumanorum T., tábor desiatej legie; decumana porta, zadná brána v tábore od nepriateľa odvrátená.

dĕcŭmānus, i, m., výberčí desiatku.

dĕcŭmātēs, ium plur. adj.: d. agri T., desiatkové poľa, (z úžitku ktorých platili desiatok ako daň).

dēcumbō, cŭbui, — 3., klesať; prijať, dostať smrteľnú ranu (o gladiatorovi).

dĕcŭmō, (decĭmo), 1., decimovať, každého desiateho (vybrať a) usmrtiť.

dĕcŭria, ae, f., oddelenie (výbor) počítajúce desať mužov, dekuria; trieda, sbor.

dĕcŭriātiō, ōnis, f. rozdelenie v dekurie (v oddiely po 10).

dĕcŭriō, 1., deliť v dekurie (v oddiely po 10 chlapov).

dĕcŭriō, ōnis, m., veliteľ (náčelník) dekurie, desiatnik; (v municipiach) člen mestskej rady (senátu).

dēcurrō, curri, cŭcurri, cursum, 3., zbehnúť, sletieť, padať; konať cvičenie, manevrovať, v slávnostnom pochode ísť, defilovať; uchyľovať sa, siahnuť k poslednému prostriedku, útočište brať; prebehnúť; povrchne pojednávať; dokonávať, končiť.

dēcursiō, ōnis f., napadnutie (nepriateľských obyvateľov hôr s výšin).

dēcursŭs, ūs, m., zbehnutie; decursus aquarum O., vody stekajúce (s výšin); (nenadály) útok nepriateľský s vrchu; slávnostný pochod, defilovanie, paráda.

dēcurtātus, 3., skrátený.

dĕcŭs, ŏris, n., ozdoba, okrasa; krása, pôvab; sláva, oslava česť, dôstojnosť; ctnosť, poctivosť; slávny skutok.

dĕcussō, 1., deliť krížom (na kríž).

dēcŭtiō, cussi cussum, 3. striasť, shadzovať, srážať.

dēdĕcet, dēdĕcuit, nesluší sa.

dēdĕcŏrō, 1., ohyzdiť, hanobiť.

dēdĕcōrus, 3. potupný, nečestný, ohavný.

dēdĕcŭs, ŏris, n. hanba, potupa, nečestný čin, nečestnosť.

dēdĭcatiō, ōnis f., venovanie, posvätenie.

dēdĭcō, 1., venovať, zasväcovať; ohlašovať (majetok pri oceňovaní).

dēdignor, 1., zavrhovať, pokladať za nehodného, pohŕdať opovrhovať.

dēdiscō, dĭdĭci, —, 3., odvykať, odučiť sa.

dēdĭtiō, ōnis, f. poddanie sa.

dēdĭtus, 3., oddaný.

dēdō, dĭdi, dĭtum, 3., vydať (ad supplicium, na smrť); venovať, obetovať, posvätiť; totum me dedo litteris C., zcela žijem vedám.

dēdŏceō, —, —, 2., odúčať.

dēdūcō, dūxi, ductum, 3., svádzať (shora dolu), sobľekať (vestem), odvádzať, privádzať, odviecť; zakladať (coloniam osadu); odvracať, (de sententia, od predsavzatia); odrátať, skladať (carmen versus); svádzať, lákať; spustiť (naves); sprevádzať v čestnom sprievode.

dēductiō, ōnis, f., odvedenie vypudenie (z majetku); ubytovanie (vojska); srážka (na peniazoch); dôkaz, vývod.

dēductŏr, ōris m., sprievodca.

dēductus, 3., slabý jemný, jednoduchý.

dēductŭs, ūs, m., aquarum, odvodnenie.

dēerrō, 1., zablúdiť.

dēfătīgātiō, ōnis, f., únava.

dēfătīgō, 1., unaviť.

dēfectiō, ōnis, f., odpadnutie, odboj; zatmenie (solis); (animi) ochabnutie, malomyseľnosť.

dēfectŏr, ōris, m., odpadlík.

dēfectus, 3., zoslabený, vysilený.

dēfendō, fendi, fēnsum 3., odrážať, odháňať; brániť, hájiť, chrániť, zastávať; (rozhodne) tvrdiť, uvádzať na obranu, hájiť sa tým že...: ille principi paruisse defendebat T., hájil sa tým, že poslúchal kňaza; bel-

lum iliatum defendere, viesť obrannú vojnu.

dēfensiō, ōnis, f. odrážanie, obrana, hájenie; obhajovacia reč, dôvod k obrane.

dēfensō, 1., hájiť, brániť.

dēfensŏr, ōris m., obhajca, ochranca; huius imperii defensor C., ochranca tejto državy.

dēfĕrō, tŭli, lātum, 3., niesť shora dolu, snášať; padať, rútiť sa: in praeceps deferri L., rútiť sa do priepasti; ocítiť sa, najsť sa; donášať, prinášať, odovzdávať: litteras ad Caesarem deferre Cs.; ponúkať, udeľovať; predkladať; oznamovať, uvedomovať; obžalovať; dopravovať (copias); preložiť (castra); delatum accipere ako dar prijímať.

dēfervēscō, fervi a ferbŭi, —, 3., vyvrieť, vykypieť; vybúriť sa, utíšiť sa.

dēfessus, 3. ustatý, umorený, vysilený.

dēfĭciō, fēci, fectum, 3., odpadať; ubývať, nestačiť ochabovať, umierať; opúšťať; sol deficit, zatmieva sa; animo deficere, klesať na mysli; omnia me deficiunt, neviem si rady; deficiente consilio, nevediac si rady; cupidum (sc. me) vires deficiunt H., rád by som, ale síl nestačí.

dēfīgō fīxi, fīxum, 3., vraziť, strčiť, upriet, (oculos); omráčiť; virtus est altissimis defixa radicibus C., ctnosť zakorenená je hlboko.

dēfingō, nxi, —, 3., vytvorovať, formovať; (potupne) spotvorovať.

dēfīniō, 4., obmedzovať, ohraničovať, určiť, ustanoviť; definovať; si res eae, quas gessimus, orbis terrae regionibus definiuntur C., ak sú obmedzené hranicami sveta, ak siahajú naše vojenské činy až na samý koniec sveta.

dēfīnītē adv., určito, presne zreteľne, výslovne.

dēfīnītiō, ōnis, f., ohraničenie; vymedzenie pojmu, výmer.

dēfīnītīvus, 3., určovací, vymedzovací.

dēfīnītus, 3., určitý, určený, vymedzený zreteľný.

dēfixus, 3., zarazený, strnulý, ohromený, (akoby) prikovaný.

dēflăgrātiō, ōnis, f. zhorenie; omnium terrarum deflagratio C., všeobecný požiar svetový; záhuba.

dēflăgrō, 1., zhorieť, zahynúť; ruere ac deflagrare omnia passuri estis? L., chcete dopustiť, aby sa všetko srútilo a zahynulo; trans., spaľovať, ohňom ničiť.

dēflectō, flexi, flexum, 3., shýbať, odkloňovať; odbočovať; prekrúcať (verba), premeňovať.

dēfleō, ēvi, ētum, 2., oplakávať; s plačom rozprávať.

dēflōrēscō, flōrui — 3., odkvetať, vädnúť.

dēfluō, fluxi, — 3., stekať, plávať po rieke (po prúdu); spadnúť, prestávať tiecť, tratiť sa, miznúť; plynúť (merces): merces tibi defluat ab Jove H., odmena nech ti (v hojnosť) plynie.

dēfŏdiō, fōdi, fossum, 3., vykopať, odkopať, zakopať, zahrabať; defossa eruere T., vyhrabať veci zahrabané.

dēformātiō, ōnis, f., znetvorenie, zohavenie.

dēfōrmis, e, znetvorený ohyzdný, zohyzdený, škaredý, hnusný, mrzký.

dēfōrmĭtās, ātis, f., znetvorenie, zohyzdenie, zohavenie škaredosť, ošklivosť, hnusnosť: flagitiorum deformitas T., hnusnosť (ohavnosť) mrzkých činov.

dēfōrmō, 1., vytvárať, vyobraziť; znetvoriť, zohyzdiť, zohaviť, zhanobiť, zneuctiť, tupiť.

dēfraudō, 1., oklamať, ošudiť.

dēfrenātus, 3., bezuzdný.

dēfrĭcō, frĭcui, frictum, 1., natierať; sale multo urbem defricuit H., hojným vtipy mestu solil.

dēfringō, frēgi, frāctum, 3., prelomiť, zlomiť, odlomiť.

dēfŭgiō, fūgi, fŭgĭtum, 3., utekať, utiecť; vyhýbať, strániť sa.

dēfunctus, 3., mŕtvy.

dēfundō, f ū d i, f ū s u m, 3., odlievať, vylievať, vysypať.
dēfungor, f u n c t u s s u m, 3., dokončiť, dokonať, zbaviť sa; dokonať život, umrieť.
dēgĕnĕr, 3., nepravý, znedarený, odrodilý, spotvorený, zvrhlý; nešľachetný, podlý.
dēgĕnĕrō, 1., odrodiť sa, zvrhnúť sa, splan'eť; kaziť, hanobiť.
dēgō, d ē g i, —, 3., čas tráviť, žiť.
dēgrandĭnat, v. i m p e r s., krupobitie prestáva.
dēgrăvō, 1., stlačovať, tlačiť, obťažovať.
dēgrĕdior, g r e s s u s s u m, 3., sostupovať, odchádzať.
dēgustō, 1., okúsiť, ochutnať; povrchne sa dotýkať.
dĕhinc, a d v., odtiaľto, odteraz, potom.
dĕhiscō, —, —, 3., rozovierať sa, rozstúpiť sa, puknúť; d e h i s c a t m i h i t e r r a, nech sa prepadnem, nech ma zem prehltne.
dĕhŏnestāmentum, i, n., zohyzdenie, zneuctenie, hanba.
dĕhortor, 1., odrádzať, odhovárať.
dēĭcĭō, i ē c i, i e c t u m, 3., shodiť, svrhnúť, strhnúť, zahnať; sohnať (hostes muro); odraziť; vhodiť (sortes in urnam); zbaviť čoho, vypudiť (de possessione imperii); povaliť, zaklať, usmrtiť; sklopiť (oculos, caput); odstrániť, vzdialiť (metum); odvrátiť (de sententia); z rovnováhy priviesť.
dēiectiō, ō n i s, f., vyhnanie, vypudenie z majetku.
dēiectŭs, ū s, m., shadzovanie; svah, sklon.
dein v. deinde.
deinceps, a d v., po sebe, po poriadku, jeden po druhom, ďalej, potom.
deinde, a d v., na to, potom; budúcne.
Dēĭŏtărus, i, m., kráľ arménsky z doby Caesarovej.
dēiungō, (x i), c t u m, 3., vypriahať.
dēlābor, p s u s s u m, 3., pokĺznuť sa, spadnúť, sklesnúť; uchýliť sa, vzdialiť si; upadnúť do (ad inopiam).
dēlāmentor, 1., oplakávať, horekovať, bedákať.
dēlassō, 1., unavovať.
dēlātiō, ō n i s, f., udanie, oznámenie, žaloba, (denunciácia).
dēlātŏr, ō r i s, m., udavač, žalobník.
dēlectāmentum, i, n., zábava.
dēlectātiō, ō n i s, f., zábava, potešenie, rozkoš.
dēlectō, 1., tešiť, baviť, obveseľovať; pass., baviť sa, mať zaľúbenie.
dēlectus, 3., vyvolený, vybraný.
dēlectŭs, ū s, m., výber, voľba; odvod, ľud'a vzatí na vojnu.
dēlēgō, 1., posielať, vysielať, pripisovať, uložiť, nariadiť.
dēlēnīmentum, i, n., prostriedok utišujúci, úľava; vábidlo, lákadlo; d e l e n i m e n t a v i t a e, útechy života.
dēlēniō, 4., utišovať, miernit, chlácholiť; vábiť, okúzľovať, nakloňovať si.
dēlēnītŏr, ō r i s, m., krotiteľ, utišovateľ.
dēleō, 2., vyhladzovať, ničiť, boriť, vyškrabovať, vymazávať.
dēlĭbĕrābundus, 3., (dlho) uvažujúci, (hlboko) v premýšľanie pohrúžený.
dēlĭbĕrātiō, ō n i s, f., rozvažovanie, rozvaha, úvaha, porada.
dēlĭbĕrātīvus, 3., rozmýšľania, rozvažovania sa týkajúci, uvažovací.
dēlĭbĕrātŏr, ō r i s, m., ten, čo rozmýšľa, rozvažuje, rozvažovateľ.
dēlĭbĕrō, 1., rozvažovať, rozmýšľať, radiť sa, uzavierať; c e r t u m e s t d e l i b e r a t u m q u e (sc. mihi), som rozhodnutý a odhodlaný.
dēlĭbō, 1., ochutnávať; zmenšovať, porušiť.
dēlĭbrō, 1., olúpať (kôru).
dēlĭbuō, u i, ū t u m, 3., postriekať, natrieť, pomazať.
dēlĭcātē, a d v., bujne, rozkošnícky, pôvabne.
dēlĭcātus, 3., vnadný, rozkošný, pôvabný, nádherný, smyselný.
dēlĭciae, ārum, f., rozkoš, pôžitok, potešenie, blaho; miláček.
dēlictum, i, n., priestupok, poklesok, previnenie.
dēlĭgō, 1., priväzovať, pripevňovať; n·aves d. ad ancoras Cs., zakotviť lodi.
dēlĭgō, l ē g i, l e c t u m, 3., vyberať, voliť; brať na vojnu.

dēlinquō, l ī q u i, l i c t u m, 3., chybiť, previniť sa; f l a g i t i a d., páchať ohavnosti.

dēlīquescō, c u i, —, 3., roztopiť sa, rozpustiť sa, miznúť.

dēlīrātiō, ō n i s, f., pošetilosť, strešťenosť, zbláznenosť.

dēlīrō, 1., blázniť sa, byť strešťeným, pošetilým.

dēlīrus, 3., bláznivý, strešťený, nesmyselný.

dēlītēscō, l ĭ t u i, —, 3., schovávať sa, skrývať sa.

dēlītīgō, 1., do únavy sa hádať, hašteriť.

Delphi, ō r u m, m., mesto vo Fokide s orakulumom Apollonovým.

delphīn, ī n i s a — **nus**, i, m., delfín.

dēlūbrum, i, n., chrám, svätyňa.

dēlūdō, s i, s u m, 3., klamať, šialiť, podvádzať.

dēlumbō, 1., oslabovať.

dēmădēscō, u i, —, 3., zvlhnúť.

dēmandō, 1., sverovať, odporúčať; prikázať.

dēmēns, m e n t i s, a d j., nesmyselný, potrešťený.

dēmentĕr, a d v., šialene, nerozumne, nesmyselne.

dēmentia, a e, f., nerozum, bláznovstvo, pošetilosť, strešťenosť.

dēmereō, u i, ĭ t u m, 2., zásluhou, službou získať si, zavďačiť sa.

dēmergō, s i, s u m, 3., ponoriť, potopiť, pokoriť; a e r e a l i e n o d e m e r g i, byť po uši v dlhoch.

dēmētior, m e n s u s s u m, 4., odmerať, vy—, pri—; uvážiť.

dēmĕtō, m e s s u i, **m e s s u m**, 3., žať, požať, skosiť, useknúť.

dēmĭgrātiō, ō n i s, f., vysťahovanie sa.

dēmĭgrō, 1., vysťahovať sa, opustiť, vyprázdniť; zomrieť.

dēmĭnuō, n u i, n ū t u m, 3., umenšiť, oslabiť, zoslabiť.

dēmĭnūtiō, ō n i s, f., umenšenie, ujma, ztrata; c a p i t i s d., ztrata práv občianskych.

dēmissē, a d v., nízko, pokorne, ponížene, malomyseľne.

dēmissiō, ō n i s, f., spustenie; ochablosť; d. a n i m i, malomyseľnosť, skormútenosť.

dēmissus, 3., spustený, sklonený; nízky, hlboký, ponížený, ochablý; chatrný, tichý, slabý (vox).

dēmittō, m ī s i, m i s s u m, 3., spúšťať, skloniť, shadzovať, skladať; vháňať (equum in flumen); vraziť (ferrum in ilia), vbíjať (sublicas), soslať (imbrem), sklopiť (oculos); sostupovať (demittere se); d e c a e l o d e m i t t i, padať s neba = zázračne vznikať; vštepiť si (in pectus), pohružovať sa; znižovať sa (ad adulationem); a n i m u m d., skormútiť sa, byť malomyseľným.

dēmiurgus, i, m., najvyšší úradník v niektorých gréckych obciach.

dēmō, d e m p s i, d e m p t u m, 3., brať, snímať, odstraňovať; c a p u t d., stínať; d e m p t o a u c t o r e, ak neobracať zreteľa na pôvodcu, nehľadiac na pôvodcu.

dēmōlior, 4., svaliť, strhnúť, sboriť, rozhádzať.

dēmōlītiō, ō n i s, f., srúcanie.

dēmonstrātiō, ō n i s, f., ukazovanie, vylíčenie, znázornenie, dôkaz.

dēmonstrātīvus, 3., znázorňujúci, ukazujúci.

dēmonstrātŏr, ō r i s, m., ukazovateľ.

dēmōnstrō, 1., označovať, ukazovať, dokazovať, poznamenávať, uvádzať.

dēmŏrior, m o r t u u s s u m, i, umierať.

dēmŏror, 1., zdržovať, zadržovať, prekážať; predlievať, zdržovať sa.

Dēmosthĕnēs, i s, m., najslávnejší rečník grécky.

dēmŏveō, m ō v i, m ō t u m, 2., odstraňovať, odpudzovať, odháňať; odvracať; a n i m u m d e s t a t u, z rovnováhy privádzať.

dēmūgītus, 3., bučaním sa rozliehajúci.

dēmŭm, a d v., len, konečne; n u n c d., len teraz; t u m d., len vtedy; i s d e m u m, ten práve.

dēmurmŭrō, 1., odvrávať.

dēmūtō, 1., zmeniť; zhoršiť.

dēnārius, i i, m., denár, strieborný peniaz rímsky = asi 80 h.

dēnātō, 1., po prúdu plávať.

dēnegō, 1., odopierať, zapriecť.

dēnī, 3., po desiatich.

dēnĭcāles feriae, slávnosť za zomrelých.
dēnĭque, adv., konečne, vôbec, jedným slovom.
dēnōmĭnātiō, ōnis, f., metonymia (prenesené pomenovanie veci al. osoby n. pr. Mars m. bellum).
dēnōmĭnō, 1., pomenovať.
dēnormō, 1., nerovným, nepravidelným robiť.
dēnŏtō, 1., (očami) označovať, zreteľným robiť.
dens, dentis, m., zub, tesák (klyk).
denseō, sui, —, 2., zhusťovať; pass., hustnúť, tesniť sa; funera densentur, pohreby hromadia sa.
densō, 1., = denseo.
densus, 3., tesný, hustý, husto porastlý, chytro nasledujúci, častý (ictus).
dēnūbō, nupsi, nuptum, 3., vydávať sa.
dēnūdō, 1., obnažiť, odhaliť, odkryť; olúpiť.
dēnūntiātiō, ōnis, f., ohlásenie, zvesť, oznámenie; vyhrážka; rozkaz.
dēnūntiō, 1., ohlasovať, oznamovať, zvestovať, vyhrážať; vyzývať; rozkazovať.
dēnuō, adv., znova, opäť, zasa.
deŏnĕrō, 1., bremena zbavovať, snímať bremeno.
deorsum, adv., dolu.
dēpăciscor, pactus sum, 3., pokonávať sa; vymieniť si.
dēpāscō, pāvi, pastum, 3., spásť, vyžierať; tiež deponens dēpāscor, i, (serpens uterque) miseros morsu depascitur artus, V., obaja hadi hryzom (t. j. hryzúc) pasú sa na nešťastných údoch.
dēpectō, —, exum, 3., sčesať.
dēpĕcūlātŏr, ōris, m., lupič, plieniteľ.
dēpellō, pŭli, pulsum, 3., sháňať, srážať, odháňať, odstraňovať, odvracať, zbavovať; (ab ubere d.) odstaviť.
dēpendeō, —, —, 2., visieť, závisieť, pochádzať: huius et augurium dependet origine verbi, O., od kmeňa tohoto slova pochádza aj (slovo) augurium.
dēpendō, pendi, pēnsum, 3., odvážiť, zaplatiť.
dēperdō, dĭdi, dĭtum, 3., zničiť, stratiť, vystavovať nebezpečenstvu.
dēpĕreō, ii, ĭtum, īre, zahynúť, prijsť na nivoč; (láskou) hynúť, mrieť, na smrť sa zaľúbiť.
dēpingō, pinxi, pictum, 3., namaľovať, vylíčiť.
dēplangō, plānxi, planctum, 3., oplakávať.
dēplōrō, 1., plakať, bedákať, nariekať, oplakávať (vec, ako stratenú).
dēpōnō, pŏsui, pŏsĭtum, 3., skladať (dolu), schovať, odovzdať, sveriť; odkladať, odstraňovať, složiť; (memoriam d.) zabúdať.
dēpŏpŭlātiō, ōnis, f., vyplienenie, spustošenie.
dēpŏpŭlātŏr, ōris, m., plieniteľ.
dēpŏpŭlor, 1., spustošiť, vylúpiť, vyplieniť.
dēportō, 1., odnášať, odvážať, dopravovať, privážať: exercitum d., vojsko priviezť (s sebou domov z dobytej krajiny); odvážať za trest, vypovedať niekam.
dēpōscō, pŏpōsci, —, 3., vyžadovať, po —; vymieniť si; vyžadovať k potrestaniu, naliehať na potrestanie.
dēpōsĭtus, 3., zomierajúci, mŕtvy.
dēprāvātē, adv., nesprávne.
dēprāvātiō, ōnis, f., prekrúcanie, spotvorenie.
deprāvō, 1., spotvoriť, skrívif, kaziť.
dēprĕcātiō, ōnis, f., prosba o odvrátenie niečoho: (d. periculi); prosba o odpustenie; odpytovanie, odprosenie.
dēprĕcātŏr, ōris, m., prositeľ; orodovník.
dēprĕcor, 1., odpytovať, odprosovať, odvracať prosbami; mortem non deprecor O., neprosím o život; hoc unum deprecor, len o to prosím; snažne prosiť o niečo.
dēprĕhendō, endi, ēnsum, 3., chytiť, zachytiť, polapiť, zastihnúť, dopadnúť, prekvapiť, spozorovať.
dēprĕhensiō, ōnis, f., dopadenie, zastihnutie.

dēprendō v. deprehendo.
dēprĭmō, p r e s s i, p r e s s u m, 3., stlačiť, potlačiť; ponoriť, potopiť; zakopať, prehĺbiť.
dēproelians, a n t i s, prudko bojujúci.
dēprōmō, p r ō m p s i, p r ō m p t u m, 3., vynímať, vyberať; c o n d o e t c o m p o n o, q u a e m o x d e p r o m e r e p o s s i m H., schovávam a ukladám to, čo bych mohol (ako zo zásoby) vybrať, čoho bych mohol (ku svojej potrebe) použiť.
dēprŏpĕrō, 1., naponáhle, napochytre zaopatriť.
dēpŭdet, u i t, 2., už sa nehanbím.
dēpūgnō, 1., bojovať rozhodný boj; d. p a r a t i H., hotoví ukázať päsť.
dēpulsĭō, ō n i s, f., zahnanie, odvrátenie, odstránenie.
dēpulsŏr, ō r i s, m., zapuditeľ.
dērectus v. directus.
dērĕlictiō, ō n i s, f., opustenie, zanedbanie.
dērĕlinquō, l ī q u i, l i c t u m, 3., (celkom) opúšťať.
dērĕpentē, a d v., zrazu, neočakávane.
dērīdeō, r ī s i, r ī s u m, 2., posmievať sa, vysmievať sa, tupiť.
dērīdĭcŭlus, (ukrutne) smiešny; **deridiculum**, i, n., posmech.
dērĭgēscō, r ĭ g u i, —, 3., (zcela) stuhnúť, strnúť.
dērĭgō v. dirigo.
dērĭpiō, r i p u i, r e p t u m, 3., strhnúť, vytrhnúť, vyrvať.
dērīsŏr, ō r i s, m., posmievač, figliar.
dērīsŭs, ū s, m., posmech.
dērīvātiō, ō n i s, f., odvedenie (vody).
dērīvō, 1., odvodňovať, odvádzať (vodu); c r i m e n d e r i v a r e, svaľovať vinu (na niekoho).
dērŏgātiō, ō n i s, f., čiastočné zrušenie zákona návrhom (rogatione), predloženým národu.
dērŏgō, 1., čiastočne rušiť; odnímať, odopierať dôveru; n i h i l i u r i d e r o g a r e T., neobmedzovať práva; c e r t a m d e r o g a t v e t u s t a s f i d e m L., istotnú hodnovernosť odníma starobylosť.
dērupta, ō r u m, n., priepasť, svah, strmina.
dērŭptus, 3., strmý, príkry.
dēsaeviō, 4., zúriť.
dēscendō, s c e n d i, s c ē n s u m, 3., sostupovať, schádzať, skloniť sa, znížiť sa, vnikať.
dēscēnsŭs, ū s, m., sostup, cesta dolu (vedúca).
dēscīscō, s c i i, s c ī t u m, 3., odpadať, odvracať.
dēscrībō, s c r ī p s i, s c r ī p t u m, 3., opisovať, vyobraziť; určiť, rozdeliť (annum); vysvetliť.
dēscriptē, a d v., určitým poriadkom.
dēscriptiō, ō n i s, f., opísanie, nárys, rozdelenie; a e d i f i c a n d i d. C., nákres stavby, stavebný plán.
dēscriptus, 3., opísaný, sriadený.
dēsĕcō, s ĕ c u i, s e c t u m, 1., odrezať, odseknúť, odťať.
dēsĕrō, s e r u i, s e r t u m, 3., opúšťať, vystavovať nebezpečenstvu, zradiť, zbežať (od vojska); v a d i m o n i u m d., nedostaviť sa na súd ako ručiteľ; zanedbávať.
dēserta, ō r u m, n., púšť, pustatina.
dēsertiō, ō n i s, f., opustenie, zbehnutie (od vojska); zanedbávanie, pohŕdanie.
dēsertŏr, ō r i s, m., zbeh, uprchlík; c o m m u n i s u t i l i t a t i s d. C., kto zanedbáva všeobecný prospech.
dēsertus, 3., opustený; osamelý.
dēserviō, 4., horlivo slúžiť, byť oddaným.
dēses, ĭ d i s, a d j., nečinný, lenivý, záhaľčivý.
dēsīderābĭlis, e, žiaducný, nezapomenuteľný.
dēsīdĕrātiō, ō n i s, f., túha.
dēsīdĕrium, i i, n., túha, túžba, žiadosť, prosba; potreba.
dēsīdĕrō, 1., túžiť, žiadať si, priať si; nemať.
dēsĭdia, a e, f., nečinné sedenie, záhaľka, lenivosť.
dēsĭdiōsus, 3., záhaľčivý; záhaľčivosť pôsobiaci.
dēsīdō, d ē s ē d i, —, 3., sadnúť si, sosadnúť; sbehnúť sa, spustiť sa, opadávať.
dēsignātiō, ō n i s, f., označenie, opísanie; vymenovanie úradníka.
dēsignātŏr, ō r i s, m., sporiadateľ; sudca nad zápasom.
dēsignō, 1., označovať, vyobrazovať, sriadzovať; c o n s u l d e s i g n a-

tus, konsul vyvolený na budúci rok; quid non ebrietas designat? H., čo (všetko) nevivedie opilstvo?

dēsĭlĭō, sĭlui, —, 4., soskakovať; in artum d., dostať sa do závozu.

dēsĭnō, dēsii, dēsĭtum, 3., prestávať, (= nepokračovať); nechávať; desine querellarum H., prestaň nariekať.

dēsĭpiō, —, —, 3., byť nemúdrym, blázniť sa; blúzniť, rojčiť; dulce est desipere in loco H., sladko býva zarojčiť si v pravý čas.

dēsistō, stĭti, —, 3., prestávať.

dēsōlō, 1., opúšťať, osamocovať, zbavovať ľudu, robiť pustým.

dēspectō, 1., hľadieť shora, pohŕdať.

dēspectŭs, ūs, m., pohľad shora; pohŕdanie.

dēspērātiō, ōnis, f., zúfalosť; beznádejné postavenie.

dēspērō, 1., zúfať, vzdávať sa nádeje; desperata re Cs., (súc) v zúfalom postavení.

dēspicātiō, ōnis, f., pohŕdanie, opovrženie.

dēspĭcātus, 3., opovržený.

dēspĭcientia, ae, f., pohŕdanie; (pohŕdavé) znevažovanie.

dēspĭciō, spexi, spectum, 3., hľadieť s vysoka, (opovržlivo), pohŕdať, opovrhovať, nevšímať si.

dēspŏliō, 1., olúpiť, vyplieniť.

dēspondeō, spondi, sponsum, 2., zasľúbiť; zasľúbiť sa; animum d., byť malomyseľným, stratiť bodrosť ducha.

dēspūmō, 1., sbierať penu s...

dēstillō, 1., kvapkať.

dēstĭnātiō, ōnis, f., určenie, rozhodnutie, pevná vôľa.

dēstĭnō, 1., určiť, rozhodnúť sa, odhodlať sa (animo, in animo); pritúžiť, upevniť; destinatus 3., pass. ustanovený, určený; akt. odhodlaný; subst. destinatum, i, n. predsavzatie, úmysel, zámer.

dēstĭtuō, stitui, stitūtum, 3., zanechávať, opúšťať; odhovárať, odrádzať; ošialiť, oklamať; ante tribunal regis destitutus L., postavený pred súdnu stolicu kráľovu; destitutus, bez pomoci.

dēstĭtūtiō, ōnis, f., zradné opustenie, oklamanie.

dēstringō, strinxi, strictum, 3., strhnúť, odtrhnúť, odhaliť, obnažiť, tasiť, (gladium), zľahka raniť, slovami sa dotknúť, otrepávať (aliquem mordaci carmine).

dēstruō, strūxi, strūctum, 3., strhnúť, sboriť, zničiť, hubiť.

dēsŭbĭtō, adv., zrazu, neočakávane.

dēsūdō, 1., silne sa potiť, v potu tvári sa namáhať, s námahou vykonať.

dēsuēfăciō, fēci, factum, 3., odúčať.

dēsuēfīō, factus sum, fĭĕri, odvykať.

dēsuescō, ēvi, ētum, 3., odúčať; odvykať.

dēsuētūdō, ĭnis, f., odvyknutie; nezvyklosť.

dēsuētus, 3., neobyčajný; bello d., odvyklý.

dēsultŏr, ōris, m., [desilio], jazdec, ktorý pri jazde o závod preskakoval s koňa na koňa; nestály človek.

dēsum, fui, esse, schádzať, chybovať, nepomáhať, zanedbávať; haud mihi deero H., už sa ja postarám o seba; neque Pompeiani huic rei defuerunt Cs., a Pompejovci vykonali v tejto veci svoju povinnosť.

dēsūmō, sūmpsi, sūmptum, 3., vybierať, vyvoliť si.

dēsŭpĕr, adv., shora.

dēsurgō, —, —, 3., vstať, zdvihnúť sa.

dētĕgō, tēxi, tēctum, 3., odkrývať, odhaľovať, obnažovať; vyzradiť.

dētendō, di, sum, 3., sťahovať, skladať (tabernaculum).

dētergeō, tersi, tersum, 2., utierať, stierať, čistiť; srážať.

dētĕrior, ius [kompar. k neuž. positivu deter, superl. **dēterrĭmus**, 3.,] slabší, horší, nepatrnejší.

dētermĭnātiō, ōnis, f., obmedzenie, hranica, cieľ, koniec.

dētermĭnō, 1., obmedzovať, ohraničovať.

dētĕrō, trīvi, trītum, 3., stierať, utierať, zoslabovať, umenšovať; detrita tegmina T., ošúchané háby.

dēterreō, ui, ĭtum, 2., odstrašovať, odvracať, odrážať, brániť niečomu, dávať sa odstrašiť, odvykať.

dētēstor, 1., preklínať, zlorečiť niekomu, prosbami odvracať; bella matribus (dat. auct.) detestata H., vojny matkami prekliate.

dētexō, texui, textum, 3., dotkávať, dopriadať, dopletať; dokončiť.

dētĭneō, tĭnui, tentum, 2., zdržovať, zadržovať; zamestnávať (animum); stráviť (diem sermone, v rozprávkach).

dētondeō, tondi, tonsum, 2., ostrihať; detonsae frigore frondes O., listie mrazom smetené.

dētŏnō, 1., hrmieť; dohrmieť, prestať búriť.

dētorqueō, torsi, tortum, 2. odvracať, prekrúcať, ohýbať, kriviť.

dētractĭō, ōnis, f., odňatie; doloris detractio, osvobodenie od bolesti.

dētrāctō, 1., zľahčovať; odopierať, vytáčať sa, vykrúcať sa (= recuso).

dētrăhō, trāxi, tractum, 3., strhať, sťahovať, snímať, (arma detrahere), odzbrojovať; utrhovať niekomu na cti, odvliecť, odcudziť.

dētrectātĭō, ōnis, f., odoprenie, zdráhanie sa, protivenie sa.

dētrectātŏr, ōris, m., znevažovateľ.

dētrēctō, v. detracto.

dētrīmentōsus, 3., škodlivý, záhubný.

dētrīmentum, i, n., škoda, ujma, strata, pohroma; porážka.

dētrūdō, trūsi, trūsum, 3., sraziť, shodiť, svrhnúť, sňať; vytisnúť, vypudiť; nútiť: ad bellī necessitatem detrudere T., donútiť k vojne; preťahovať (comitia).

dētruncō, 1., odseknúť, stať, obrúbať, obsekať (arbores).

dēturbō, 1., sháňať, srážať, svrhnúť, zbaviť, olúpiť; deturbare spe (ex spe) C., pripraviť o nádej.

Deucălĭōn, ōnis, m., Deukalion, syn Prometheov, grécky Noe. Pri potope sveta zachránený bol len on a žena jeho Pyrrha, a tí stvorili opäť nové ľudstvo.

deūnx, cis, m., $^{11}/_{12}$ assu a iného predmetu.

deūrō, ussi, ūstum, 3., spaľovať, spustošiť, zničiť.

deus, i, m., boh, božstvo; di meliora (melius) sc. dent, nedaj Pánboh! dis votisque reliquit, O., nechal na vôľu bohov.

deūtor, ūsus sum, 3., zle nakladať, trýzniť.

dēvastō, 1., spustošiť, vyplieniť.

dēvĕhō, vexi, vectum, 3., sväžať, dopravovať.

dēvellō, elli, ulsum, 3., odtrhovať, šklbať.

dēvēlō, 1., odhaľovať.

dēvĕnĕror, 1., (vrúcne) klaňať sa, vzývať.

dēvĕnĭō, vēni, ventum, 4., sísť (dolu), prijsť, dostať sa, doraziť; obrátiť sa.

dēversor, 1., odbočiť, odchýliť sa (od cesty), zajsť (ako hosť), staviť sa u niekoho, ubytovať sa, byť hosťom.

dēversŏr, ōris, m., hosť.

dēversōrium, ii, n., hostinec.

dēversōrius, 3., hostinský.

dēvertĭcŭlum, i, n., odbočenie (od hlavnej cesty), pobočná cesta; útočište, hostinec.

dēvertō, ti, sum, 3., [devertor, perf. vždy akt. deverti], odvracať sa (od svojej cesty), odbočiť; zastaviť sa, ubytovať sa; uchýliť sa.

dēvexus, 3., schýlený, sklonitý, svahovitý, príkry; subst. devexum, i, n., svah, úbočie.

dēvinciō, vinxi, vinctum, 4., pripevniť, priviazať, pripútať, zaviazať sa (vďačnosťou).

dēvincō, vīci, victum, 3., (celkom poraziť, premôcť, pokoriť, podmaniť, podrobiť; suffragia largitione devicta, C., zotročenie hlasovacej svobody podplácaním; devicta bella, V., vojny víťazne dobojované.

dēvinctus, 3., [d e v i n c i o], zaviazaný, zcela oddaný; n e q u e q u i s (= q u i b u s) m e s i t d e v i n c t i o r a l t e r. H., a ktorým nikto (druhý) nado mňa neni viac oddaný.

dēvītō, 1., vyhýbať, ujsť.

dēvius, 3., od cesty, odľahlý, vzdialený; nerozumný, nestály; s u b s t. d e v i a. ō r u m, n., miesta, kam noha ľudská **nevkročí.**

dēvŏcō, 1., svolávať (dolu), odvolávať, vábiť, svádzať.

dēvŏlō, 1., sletieť, sbehnúť, odletieť.

dēvolvō, / v o l v i, v ŏ l ū t u m, 3., svaľovať, valiť sa, rútiť sa.

dēvŏrō, 1., pohltiť; stroviť, premárniť.

dēvortium, i i, n., miesto od cesty vzdialené, zachádzka, okľuka.

dēvōtiō, ōnis, f., obetný sľub; zaklínanie.

dēvōtus, 3., zasľúbený, posvätený, prekliaty.

dēvōveō, v ō v i, v ō t u m, *2.*, zasľubovať, posvätiť, venovať; preklínať.

dextĕr, t r a, t r u m, k o m p. **dextĕrior**, i u s; s u p e r l. d e x t ĭ m u s, pravý; priaznivý, šťastný, milostivý, prílohodný, vhodný.

dext(e)ra, a e, f., pravica, pravá strana, sľub vernosti.

dextĕrĭtās, ā t i s, f., obratnosť.

dext(e)rē, a d v., zručne, obratne.

dextrōrsum, (— u s), a d v., na pravo.

diădēma, ă t i s, n., diadem, dôstojnosť kráľovská, koruna kráľovská.

diălectĭcē, a d v., logicky, dialekticky.

diălectĭcus, i, m., dialektik.

diălectĭca, a e, f., (s c. a r s), dialektika.

diălectĭca, ō r u m, n., (s c. p r a e c e p t a), dialektické poučenia.

diălŏgus, i, m., rozhovor.

Diāna, a e, f., bohyňa svetla mesiacového, tiež poľovky a čarodejství.

diārium, i i, n., denná strava, denný plat.

dīca, a e, f., žaloba, pravota.

dīcācĭtās, ā t i s, f., vtipnosť, vtipkovanie, uštipačný.

dīcāx, ā c i s, a d j., shovorčivý; vtipný, uštipačný.

dīcīō, ōnis, f., moc, právo, svrchovanosť, pánstvo, poddanstvo.

dīcis causa, len aby sa niečo povedalo; na oko.

dīcō, 1. posvätiť, oddať, venovať, odovzdať; za boha vyhlásiť.

dīcō, d ī x i, d i c t u m, 3., ukazovať, určiť, sľúbiť; vymenovať, voliť; hovoriť, tvrdiť, rečniť, nazývať; velebiť, oslavovať, ospevovať; i u s d i c e r e, súdiť; c a u s a m d i c e r e, byť obžalovaným, hájiť sa; s e n t e n t i a m d i c e r e, hlasovať; f a t a d i c e r e, predpovedať; d i e m d i c e r e c o l l o q u i o, určiť, ustanoviť deň na rozmluvu, na shovor; d i c t a t o r e m d i c e r e, voliť, vymenovať; d i c o = totiž, totižto, mienim.

dictamnus, i, f., zemežlč (hojivá bylina).

dictāta, ō r u m, n., diktované slová, diktát.

dictātŏr, ō r i s, m., diktátor (vojvoda a správca republiky s neobmedzenou mocou).

dictātūra, a e, f., diktatúra, diktátorský úrad, hodnosť.

dictiō, ōnis, f., výrečnosť; prednášanie, prednáška; c a u s a e d., prednášanie svojej veci pred súdom, hájenie, obrana; odpoveď veštice.

dictō, 1., diktovať, tvrdiť, skladať (carmina).

dictum, i, n., výrok, slovo, výpoveď; vtipné slovo, vtip; rozkaz, nariadenie; veštba; d i c t o a u d i e n t e m e s s e a l i c u i, byť poslušným, poslúchať.

dīdō, d ī d ĭ d i, d ī d ĭ t u m, 3., rozdeľovať; (povesť) roznášať, šíriť.

dīdūcō, d ū x i, d u c t u m, 3., rozdeľovať, oddeľovať, roztrhnúť, rozvinúť.

diēs, ē i, m., (f. len v sing. a to vo význame „určitý deň, termín"), deň, denné svetlo; c u m d i e O., na úsvite; i n m i s s u s d i e s t e r r e t u m b r a s O., vpustené denné svetlo desí tiene (duše) zomrelých; robota denná; d i e m e x e r c e r e, konať dennú prácu; deň záhuby,

smrti; čas, lehota; ante diem, predčasne; dies rerum verbis tere T., čas robotný marí rečmi; multa dies rettulit in melius V., mnohé veci čas obrátil k lepšiemu.

Diespĭter, tris, m., = Jupiter.

diffāmō, 1., rozhlasovať, roznášať; uvádzať v zlú povesť.

differentia, ae, f. rozdiel, rôznosť.

differō, distŭli, dīlātum, 3., roznášať, rozširovať; odkladať, predlžovať; odchyľovať sa, líšiť sa; differt, je rozdiel.

differtus, 3., naplnený, napchaný.

difficĭlis, e, nesnadný, ťažký, namáhavý, neprístupný, príkry, nepriaznivý, zlý, nebezpečný, nevľúdny, mrzutý.

difficultās, ātis, f., nesnadnosť, obťažnosť; neprístupnosť; hlavatosť, nevľúdnosť.

difficultĕr, adv., nesnadne, ťažko.

diffīdens, tis, adj., nedôverivý.

diffīdentĕr, adv., nedôverivo.

diffīdentia, ae f., nedôvera, nedôverivosť.

diffīdō, fīsus sum, 3., nedôverovať, nespoliehať sa, nemať dôvery (nádeje), zúfať; d. rebus suis CSL., nemať dôvery vo vlastné sily, zúfať nad svojim postavením; haud diffidere L., byť plným dôvery, nijako (vonkoncom) nepochybovať.

diffindō, fĭdi, fissum, 3., rozštiepiť, rozdeliť, rozpoltiť; diem diffindere, pokonávanie prerušiť a na iný deň odložiť.

diffingō, finxi, fictum, 3., premeniť.

diffluō, fluxi, —, 3., roztekať sa, rozplývať sa.

diffŭgiō, fūgi, —, 3., rozutekať sa, rozbežať sa, zmiznúť.

diffŭgium, ii, n., rozpŕchnutie sa, útek.

diffundō, fūdi, fūsum, 3., rozlievať, vylievať; rozveseľovať; pass. šíriť sa, rozkladať sa; comam diffundere, rozpúšťať vlasy.

diffūsē, adv., rozptýlene, rozvláčne.

diffūsus, 3., rozvetvený, rozložitý; obšírny.

digĕrō, gessi, gestum, 3., rozná-šať, rozdeľovať, roztriediť, vysvetľovať.

dĭgĭtus, i, m., prst, palec; d. index, ukazovací palec; summis digitis colere, koncami prstov dotýkať sa, obeti = úctu vzdať; digito liceor, zdvíhať prst pri dražbe; digitum tollere, za premoženého sa vyhlásiť; digito monstrari, byť slávnym; d. concrepare, paľcami praskať; digitos proferre, honosiť sa; digitum (transversum) non discedere, ani na vlas neustúpiť.

dīgladĭor, 1., bojovať, zápasiť.

dignātiō, ōnis, f., oceňovanie, váž-nosť, dôstojnosť.

dignē, adv., dôstojne.

dignĭtās, ātis, f., dôstojnosť, hodnosť, zaslúžilosť, váž nosť, česť, vzácnosť; poctivosť; vznešenosť, veľkoleposť.

dignor, 1., uznávať za hodné, pokladať za slušné.

dignoscō, nōvi, — 3., rozoznávať, rozlišovať.

dignus, 3., dôstojný, hodný, zaslúžilý, primeraný, slušný.

digrĕdior, gressus sum, 3., rozstupovať sa, rozchádzať sa, odchádzať, odbočiť.

digressiō, ōnis, f., rozchod, odchod; odbočenie.

digressŭs, ūs, m., = digressio.

dīiūdĭcātiō, ōnis, f., rozhodnutie, rozsúdenie.

dīiūdĭcō, 1., rozsudzovať, rozhodovať, rozoznávať.

diiunctiō, ōnis, f., v. disiunctio.

diiungō v. dis—

dīlābor, lāpsus sum, 3., rozpadať sa, miznúť, rozplývať sa, rozprchnúť sa, rozbežať sa; rozšíriť sa.

dīlăcĕrō, 1., roztrhať.

dīlāniō, 1., roztrhať.

dīlargior, 4., štedro rozdávať.

dīlātiō, ōnis, f., odklad.

dīlātō, 1., rozširovať; predlžovať.

dīlātŏr, ōris, m., odkladač.

dīlēctŭs, ūs, m., výbor; odvod (assentírka).

dīlĭgens, entis, adj., milujúci; veritatis d. N., pravdy milovný; usilovný, dôležitý, bedlivý, sporivý, gazdovský.

dīlĭgentĕr, adv., starostlivo, dôkladne, pozorne, správne, presne.

dīlĭgentia, ae, f., starostlivosť, usilovnosť, svedomitosť, opatrnosť, sporivosť, pričinenie.

dīlĭgō, lēxi, lēctum, 3., voliť, vyberať, obľúbiť si, milovať, ctiť, vážiť si; omnis est natura diligens sui, C., každá bytnosť má vlastnosť milovať samu seba.

dīlūcescō, lūxi, —, 3., rozjasňovať sa; neos. dilucescit, rozodnieva sa, svitá; omnem crede diem tibi diluxisse supremum, H., o každom dni mysli, že ti svitol posledným.

dīlūcĭdē, adv., jasne, zreteľne.

dīlūcĭdus, 3., svetlý, jasný, zreteľný, zrejmý, priehľadný.

dīlūcŭlum, i, n., svitanie, úsvit.

dīlūdium, ii, n., odpočinok medzi hrami, zápasmi gladiatorskými.

dīluō, ui, ūtum, 3., rozmočiť, rozpustiť, rozriediť, vyvrátiť.

dīlŭviēs, ēi, f., povodeň, potopa, zkaza, záhuba.

dīlŭvium, ii, n., = diluvies.

dīmānō, 1., roztekať sa, rozšíriť sa, rozhlásiť sa.

dīmensiō, ōnis, f., vymeranie.

dīmētior, mēnsus sum, 4., vymerávať, rozmerávať.

dīmētō, 1., vymerávať a kôlikmi označovať.

dīmĭcātiō, ōnis, f., boj, zápas.

dīmĭcō, 1., bojovať, zápasiť, namáhať sa.

dīmĭdiō, 1., rozpoltiť.

dīmĭdium, ii, n., polovica; dimidio minui, umenšiť sa o polovicu.

dīmĭdius, 3., na poly rozdelený, polovičný.

dīmĭnuō, —, —, 3., rozdeliť na malé čiastky, rozdrobiť.

dīmissiō, ōnis, f., prepustenie, rozpustenie.

dīmissŭs, ūs, m., vzdanie sa niečoho, odrieknutie sa.

dēmittō, mīsi, missum, 3., rozposielať, rozpúšťať, odosielať, prepúšťať, vzdávať sa; opustiť; ludis dimissis, L., po skončení hier; exploratam victoriam dimittere, Cs., isté víťazstvo vypustiť z rúk; spem d., vzdať sa nádeje.

dīmŏvĕō, mōvi, mōtum, 2., rozlučovať, rozdeľovať, rozháňať, odstraňovať; glaebam dimovere aratro, O. V., rozorávať.

dīnōscō v. dignosco.

dīnŭmĕrātiō, ōnis, f., vypočítanie, výpočet.

dīnŭmĕrō, 1., vypočítať, vyrátať, vyplácať, sčítať.

diōta, ae, f., dvojuchý čbán na víno.

diplōma, ătis, n., listina na dvoje složená; odporučovací list.

dīrectē, adv., priamo, bez okolkov.

dīrectus, 3., priamy, rovný, úprimný; strmý, príkry; non tuba directi, non aeris cornua flexi (genit. qualit.) O., ani trúba z kovu rovného, ani rohy z kovu zakriveného, (ani kovová trúba rovná, ani rohy zakrivené); directos via quinque per arcus, O., cesta priamo cez päť pásem.

dīremptŭs, ūs, m., rozlúčenie.

dīreptiō, ōnis, f., rozchvat, vyplienenie, lúpenie.

dīreptŏr ōris, m., plieniteľ, lupič.

dīrĭbeō, ui, ĭtum, 2., triediť hlasovacie lístky pri voľbe odovzdané, robiť skrutinium.

dīrĭbĭtŏr, ōris, m., sčítateľ hlasovacích lístkov, skrutátor.

dīrĭbitiō, ōnis, f., triedenie odovzdaných hlasovacích lístkov, skrutinium.

dīrĭgō, rēxi, rectum, 3., riadiť, dať určitý smer, namieriť; smerovať; určovať, označovať.

dīrĭmō, ēmi, emptum, 3., rozdeľovať, rozdvojovať, rozhodovať, rozsudzovať, (rozhodnutím) končiť, prerušovať, mariť.

dīrĭpiō, rĭpui, reptum, 3., roztrhnúť, rozchvátať, vyplieniť, olúpiť; odtrhávať, vytrhnúť.

dīrĭtās, ātis, f., strašlivosť, nešťastie, zloba, krutosť; quanta in

altero (fratre) diritas, in altero comitas, C., aký strašný človek je jeden (brat), aký prívetivý druhý.

dīrumpō, rūpi, ruptum, 3., roztrhnúť, rozlomiť, rozbiť; homo diruptus, pretrhnutý, kylavý.

dīruō, ui, ŭtum, 3., sboriť, zničiť, rozbiť; aere dirutus, vojak, ktorému za trest odobrali plat; homo dirutus, peňažne zničený, zbankrotovaný.

dīrus, 3., strašný, hrozný, ukrutný; dirae ārum, f., hrozné znamenia, kliatba, prekliatie; bohyňa pomsty.

dīs, dītis v. dives.

discēdō, cessi, cessum, 3., rozchádzať sa, rozstúpiť sa, odchádzať, vzďaľovať sa, odlučovať sa, oddeľť sa; d. ab armis, složiť zbraň; d. a iudiciis causisque, C., vzdať sa rečníckej činnosti súdnej; ab signis discedere, miesto naznačené opustiť; aequo (pari) proelio (Marte) d. N. L., skončiť boj nerozhodne; in sententiam alicuius d., pripojiť sa k mienke niekoho; disceditur in hanc sententiam, L., táto mienka má väčšinu, víťazí; discessit a se, bol bez seba.

disceptātiō, ōnis, f., rokovanie, rozhodovanie, pokonávanie.

disceptātŏr, ōris, m., rozhodujúci, rozsudzujúci; aliquo disceptatore uti, C. L., vziať si niekoho za prostredníka.

disceptō, 1., rokovať, pokonávať, rozhodovať; de controversiis iure disceptare, Cs. S., rozhodovať spory cestou práva.

discernō, crēvi, crētum, 3., rozdeľovať, rozlučovať, rozlišovať, rozsudzovať, rozhodovať.

discerpō, psi, ptum, 3., roztrhať, rozšklbať, rozdrobiť, rozkúskovať, zničiť.

discessiō, ōnis, f., rozchod, odchod, hlasovanie, [ktoré sa robilo rozstúpením senátorov na stranu pre návrh a proti návrhu]; discessionem facere, hlasovať.

discessŭs, ūs, m., rozchod, odchod, rozpustenie senátu, prázdniny senátu, vzdialenie, vyhnanstvo; discessus caeli, C., otvorenie neba (pri blýskavici); existimans non longinquum digressum et discessum fore, C., že náš rozchod a rozlúčenie nebude dlho trvať; discessus animi a corpore, C., odlúčenie duše od tela.

discĭdium, ii, n., rozlúčenie; rozvod, rozsobáš; roztržka, rozpor, neshoda.

discinctus, 3., neprepásaný rozkasaný, roztopašný, rozpustilý, ľahkomyseľný.

discindō, scĭdi, scissum, 3., roztrhnúť (tunicam), rozrezať, prerušovať.

discingō, cinxi, cinctum, 3., rozpásať, popustiť (o tunike).

disciplīna, ae, f., vyučovanie, učenie, vychovávanie, cvičenie, nauka; disciplína; spôsob života, zásady; ústava; nec disciplinam modo, sed exempla etiam [ab aliquo] petere, C., dostávať od niekoho nielen výklady, ale aj príklady.

discĭpŭla, ae, f., žiačka.

discĭpŭlus, i, m., žiak.

disclūdō, si, sum, 3., rozlučovať, rozdeľovať, oddeľovať, rozovierať.

discō, dĭdĭci, —, 3., učiť sa, študovať, poznávať, dozvedieť sa, počuť; discite iustitiam moniti, V., výstrahou učte sa spravedlnosti, spravedlivo žiť; experiendo didicisse, T., poznať vlastnou zkúsenosťou.

discŏlor, ōris, adj., rôznofarebný, vec rôznej, inej farby; nepodobný, pestrý.

disconvĕnĭō, —, —, 4., nesúhlasiť; eo disconvenit inter me et te, H., v tom je rozdiel medzi mnou a tebou.

discordia, ae, f., nesvornosť; roztržka, rozkol, rozbroj, spor; nepriateľstvo, svár, vzbúra, odboj, mätež; personif. = Eris.

discordiōsus, 3., svárlivý.

discordō, 1., byť nesvorným, nesnášať sa, vypovedať poslušnosť, búriť sa.

discors, cordis, adj., nesvorný, rozdvojený; nepriateľský, svárlivý, odbojný, vzbúrený.

discrĕpantia, ae, f., rôznosť, rozdiel, nesúhlas, neshoda, nedorozumenie; spor.

discrĕpō, ui, ĭtum, 1., nesúhlasiť, rôzniť sa, neshodovať sa; res discrepat, vec je nerozhodná; discrepat, je spor o niečom.

discrībō, scrīpsi, scrīptum, 3., rozdeľovať, vymerávať, naložiť, prikázať.

discrīmen, ĭnis, n., rozdiel; rozhodná chvíľa, nebezpečenstvo; skúška; discrimine parvo, O., bezmala, temer; haec haud in magno ponam discrimine, L. to u mňa nebude veľmi rozhodovať; omnia discrimina talia, quibus ordines discernerentur, L., všetky rozdiely, ktoré sa činia medzi stavy v obci.

discrīmĭnō, 1., rozdeľovať, rozlišovať, robiť rozdiel, rozoznávať.

discrīptiō, ōnis, f., rozdelenie, rozvrh.

discrŭciō, 1., mučiť, trýzniť, sužovať.

discumbō, cŭbui cŭbĭtum, 3., rozložiť sa, usadiť sa, zasadnúť; byť na hostine, hodovať; ísť spať.

discurrō, curri (cŭcurri), cursum, 3., rozbehnúť sa, rozpŕchnuť sa.

discursŭs, ūs, m., rozbeh, (zmätené) behanie sem a tam.

discus, i, m., diskos, (kruh kovový). Hádzanie diskom bolo obľúbenou časťou gymnastických cvičení u Grékov i u Rimanov.

discŭtiō, cussi, cussum, 3., roztĺcť, rozbiť, roztrieskať; rozháňať, rozprášiť, odstraňovať, mariť, ničiť.

dĭsertus, 3., výrečný, jasný, zreteľný, určitý.

disiciō, iēci, iectum, 3., rozhádzať, rozohnať, rozprášiť, rozpustiť (comas); rozbiť; sboriť, mariť, prekaziť, ničiť.

disiectus, 3., rozptýlený, rozhádzaný; disiecta comas, s rozpustenými vlasy, s vejúcimi vlasy.

disiunctiō, ōnis, f., rozlúčenie, oddelenie; rozdiel, odchylka, rôznosť, opak.

disiunctus, 3., rozdelený, rozdrobený, rozkúskovaný, odlúčený, vzdialený, odchylný, rôzny, sporný.

disiungō, iūnxi, iūnctum, 3., vypriahať, rozdeľovať, rozlučovať, vzdialiť, znepriateliť.

dispālor, 1., rozptyľovať sa, rozbiehať sa.

dispār, ăris, adj., nerovný, rôzny; fratres nec aetate nec viribus dispares L., vekom i silou rovní.

dispărātum, i, n., pojem protikladný, na pr. sapere, non sapere.

dispărĭlis, e, = dispar.

dispărō, 1., rozdeľovať, rozlučovať, roztriediť.

Dīs pătĕr, m., boh podsvetia.

dispellō, pŭli pulsum, 3., rozháňať, rozptyľovať, rozplašovať.

dispendium, ii, n., morae, ztrata času.

dispensātiō, ōnis, f., rozdeľovanie, vyplácanie, správa: pecuniae d., finančná správa.

dispensō, 1., rozmerávať, odvažovať, spravovať, opatrovať, obstarávať.

disperdĭtiō, ōnis, f., zničenie.

disperdō, dĭdi, dĭtum, 3., zničiť, zkaziť.

dispĕreō, ii, — īre, zahynúť, prijsť na vnivoč; dispeream, nech zomriem!

dispergō, si, sum, 3., roztrúsiť, rozprášiť, rozsypať, rozhodiť, rozháňať, rozdeľovať.

dispersē, adv., tu a tam, roztrúsene.

dispertiō, 4., rozdeľovať, roztriediť.

dispertītiō, ōnis, f., rozdelenie.

dispĭciō, spexi, spectum, 3., prehliadnuť, prezerať; vidieť, spozorovať, zbadať, preskúmať.

displĭceō, plĭcui, plĭcĭtum, 3., nepáčiť sa, nebyť po chuti; displicet mihi aliquid, nesúhlasím s tým, nie som s tým spokojný.

displōdō, s i, s u m, 3., [dis, plaudō], rozširovať, prasknúť, puknúť.
dispŏliō = despolio.
dispŏnō, p ŏ s u i, p ŏ s ĭ t u m, 3., rozkladať, rozstavovať, do poriadku privádzať, rozvrhovať.
dispŏsĭtē, a d v., sporiadane, správne, v poriadku.
dispŏsĭtiō, ō n i s, f., rozvrh, osnova, sporiadanie.
dispŏsĭtus, ūs, m., = dispositio.
disputātiō, ō n i s, f., rozprava, výklad, dišputácia.
dispŭtātŏr, ō r i s, m., dišputátor; d. s u b t i l i s C., majster v presnom dišputovaní.
dispŭtō, 1., rozprávať, hovoriť, dišputovať.
disquīrō, —, —, 3., vyšetrovať, skúmať.
disquisītiō, ō n i s, f., vyšetrovanie.
dissaepiō, s a e p s i, s e p t u m, 4., ohradou oddeľovať, odlučovať.
dissēminō, 1., rozsievať, rozširovať, rozplemeňovať; s p a r g e r e a c d. (r e s gestas) i n m e m o r i a m s e m p i t e r n a m C., zasievať činy, aby z nich klíčila večná pamäť.
dissēnsiō, ō n i s, f., rôznosť smyšľania, nesúhlas, nedorozumenie, neshoda, spor, odchylka, odpor, rozbroj, nesvornosť.
dissentāneus, 3., nesúhlasný, odporujúci.
dissentiō, s ē n s i, s ē n s u m, 4., nesúhlasiť, odporovať, nesrovnávať sa, rozchádzať sa.
dissĕrēnascit, ā v i t, rozjasňuje sa.
disserō, s ē v i, s ĭ t u m, 3., rozsievať, rozsadzovať.
dissĕrō, u i, s e r t u m, 3., rozberať, vykladať, prednášať, rozprávať, hovoriť, viesť vedecký rozhovor.
dissertō, 1., vykladať.
dissīdeō, s ē d i, —, 2., odchyľovať sa, nesnášať sa, byť nesvorným, nesúhlasiť, odporovať; (o šatách) neslušať.
dissĭliō, s i l u i, —, 4., puknúť, prasknúť, rozletieť sa.
dissĭmĭlis, e, nepodobný, rozdielny, odlišný, rôzny: m e n u l l a d i e s t a m f o r t i b u s a u s i s d i s s i m i l e m a r g u e r i t V., nedokáže mi, že som (azda) neschopný k tak veľkému podniku.
dissĭmĭlĭtūdō, ĭ n i s, f., nepodobnosť, rozdielnosť, protiva.
dissĭmŭlanter, a d v., potajomky.
dissĭmŭlantia, a e, f., = dissimulatio.
dissĭmŭlātiō, ō n i s, f., tajenie, zatajovanie, zamlčovanie; pretváranie, nevšímanie, ignorovanie; ironia.
dissĭmŭlātŏr, ō r i s, m., zatajovač, pokrytec.
dissĭmŭlō, 1., zakrývať, tajiť, zatajovať, zamlčovať [s r o v. s i m u l o; rozdiel týchto dvoch slovies vyjadrený je takto: q u a e n o n s u n t s i m u l o, q u a e s u n t e a d i s s i m u l a n t u r]; nevšímať si, nedbať, ignorovať; pretvarovať sa.
dissĭpātiō, ō n i s, f., roztrúsenie, rozptýlenie, vyplienenie, rozpadnutie, zničenie, zkaza, premárnenie.
dissĭpātus, 3., roztrúsený, rozptýlený, nesúvislý (orator).
dissĭpō, 1., rozsypávať, roztrúsiť, rozhádzať, rozptyľovať, rozširovať, premárniť, premrhať.
dissŏciābĭlis, e, nespojiteľný, rozdeľujúci.
dissĭciātiō, ō n i s, f., rozlúčenie, odlúčenie.
dissŏciō, 1., rozlučovať, rozdeľovať, rozdvojovať, rozkmotriť, znepriateliť.
dissŏlūtē, a d v., bez spojenia, nespojito; neviazane, ľahkomyseľne.
dissŏlūtiō, ō n i s, f., rozviazanie, rozlúčenie, rozpadnutie; nespojitosť, zrušenie; vyvrátenie (crimĭnum).
dissŏlūtus, 3., nespojený, nesúvislý; nedbalý, ľahkomyseľný, prostopašný.
dissŏlvō, s o l v i, s o l ū t u m, 3., rozväzovať, rozpletať, rozpúšťať, rozdeľovať, rozlučovať; rozlúštiť; zaplatiť, zbavovať platnosti, mariť, kaziť, porúchať, zrušiť; (m o r t e m) c u n c t a m o r t a l i u m m a l a d i s s o l v e r e, S., smrť končí všetky strasti.
dissŏnus, 3., nesúzvučný, neharmonický, rozdielny, odchýľny, neshodný.

dissuādeō, s u ā s i, s u ā s u m, 2., odrádzať, neschvaľovať.
dissuāsiō, ō n i s, f., odrádzanie.
dissuāsŏr, ō r i s, m., rečník proti niečomu, odporca, protivník.
dissultō, 1., pukať sa, trhať sa, praskať, rozštiepiť sa.
dissuō, s u i, s ū t u m, 3., párať; rozpúšťať, rozlučovať.
distantia, a e, f., vzdialenosť; rozdielnosť, rôznosť, rozdiel.
distendō, t e n d i, t e n t u m, 3., rozťahovať, rozširovať, naplňovať (zcela), rozdeľovať, rozptyľovať.
distentus, 3., [d i s t e n d o], roztiahnutý, naplnený.
distentus, 3., [d i s t i n ĕ o], zamestnaný, zaneprázdnený.
distermĭnō, 1., rozdeľovať, odlučovať.
distinctē, a d v., pestro, ozdobne, určito, zreteľne, jasne.
distinctiō, ō n i s, f., rozoznávanie, rozdiel, rôznosť, oddeľovanie, prestávka.
distinctus, 3., ozdobený, pestrý, rôzny, odlišný, zreteľný, určitý, oddelený.
distinctŭs, ū s, m., rozdiel.
distĭneō, t ĭ n u i, t e n t u m, 2., oddeľovať, nedopúšťať spojenia, rozlučovať, zdržovať, zamestnávať.
distinguō, s t ī n x i, s t ī n c t u m, 3., oddeľovať, rozlišovať, deliť; rozoznávať, určovať, vyznačovať, pestro ozdobovať.
dīstō, —, —, 1., osobitne stáť; byť vzdialeným, byť ďaleko, líšiť sa; d i s t a t, je (veliký) rozdiel.
distorqueō, t o r s i, t o r t u m, 2., rozkrúcať; točiť, krútiť.
distortiō, ō n i s, f., skrúcanie, skrivenie, zakrnelosť.
distractiō, ō n i s, f., rozdeľovanie, roztržka, rozkol, rozpor.
distrăhō, t r ā x i, t r a c t u m, 3., roztahovať, roztrhávať; odtrhávať; roznášať, rozhlasovať; rozdeľovať, rozlučovať, rozdvojovať; mariť.
distrĭbuō, u i, ū t u m, 3., rozdeľovať, rozdávať; deliť, triediť; rozvrhovať.
distrĭbūtē, a d v., podľa rozvrhu (scribere), s náležitým rozdelením.
distrĭbūtiō, ō n i s, f., rozdelenie, rozvrh; roztriedenie.
districtus, 3., prísny; zamestnaný.
distringō, s t r i n x i, s t r i c t u m, 3., rozťahovať, rozpínať, zväčšovať, zamestnávať; zdržovať, prekážať.
disturbātiō, ō n i s, f., rozbúranie.
disturbō, 1., rozháňať, búrať, kaziť, ničiť, zmariť.
dītēscō, —, —, 3., bohatieť.
dĭthyrambus, i, m., dithyramb, u Grékov báseň na počesť boha Dionysa.
dītō, 1., obohacovať, štedro obdarovať.
1. dĭū, a d v., vo dne; l e n v s p o j e n í s n o c t u: d i u n o c t u q u e vo dne [i] v noci.
2. dĭū, dĭūtius, dĭūtissĭme, a d v., dlho: a r m a d i u d e s u e t a, zbraň, ktorej dávno odvykol.
dĭurnus, 3., denný, každodenný; d i u r n a u r b i s a c t a, T., denné zvesti z mesta, denník, noviny; n e q u e d i u r n o n e q u e n o c t u r n o i t i n e r e i n t e r m i s s o, Cs., ani vo dne ani v noci neprerušujúc pochodu.
dĭūturnĭtās, ā t i s, f., dlhé trvanie, dlaľka, trvanlivosť.
dĭūturnus, 3., dlhotrvajúci, dlhý, trvanlivý.
dīva, a e, f., bohyňa, nebešťanka.
dīvārĭcō, 1., rozťahovať, rozpínať.
dīvellō, v e l l i, v u l s u m, 3., roztrhať, rozškubať, rozlučovať, rozdeľovať.
dīvendō, v e n d ĭ d i, v e n d ĭ t u m, 3., rozpredávať.
dīverbĕrō, 1., šľahať, porážať.
dīverbium, i i, n., rozhovor, dialog vo veselohre.
dīversus, 3., rôzny, rozdielny, opačný; oddelený, vzdialený, odlúčený; protivný, nepriateľský; e x d i v e r s o (neutr.), z nepriateľského tábora.
dīves, ĭ t i s, a d j. (k o m p. d ī v ĭ t ĭ o r i d ī t ĭ o r, s u p e r l. d ī v ĭ t i s s í m u s i d ī t i s s ĭ m u s), bohatý, mocný, úrodný, hojný.
dīvexō, 1., rozhádzať; poškodiť, ničiť, trápiť, sužovať.
Dīvĭcō, ō n i s, m., náčelník a vodca Helvetiov proti Caesarovi.

dīvīdō, vīsi, vīsum, 3., oddeľovať, rozlučovať; rozlišovať; deliť, rozdeľovať, rozdvojovať; rozvrhovať; rozraziť, prelomiť (muros); (natura) dividit bona diversis (abl. odlúč.) H., rozlišuje dobré (= prospešné) od opačného; (gemma) dividit aurum V., drahokam je vpravený do zlata; sententiam d., o návrhu po častiach dávať hlasovať.

dīvīduus, 3., deliteľný; rozdelený; luna dividua, polmesiac.

dīvīnātiō, ōnis, f., božské vnuknutie; veštenie, tušenie, predtucha; rozhodovanie, ktorý z žalobníkov má žalobu predniesť.

dīvīnē, adv., božsky; veštecky; znamenite, výborne.

dīvīnĭtās, ātis, f., božstvo, božská podstata; výtečnosť, dokonalosť; de perfecti oratoris divinitate quadam loqui, C., o akomsi ideále dokonáleho rečníka hovoriť.

dīvīnĭtŭs, adv., riadením, vnuknutím božím; veštecky, prorocky; znamenite, výborne.

dīvīnus, 3., božský, svätý, prorocký, znamenitý, výborný; res divinae alebo subst. neutr. divinum, posvätné obrady; bohoslužba; plur. veci náboženské, právo prirodzené.

dīvīsĭō, ōnis, f., delenie, rozdeľovanie; (o slohu) rozvrh, osnova (= dispositio).

dīvīsŏr, ōris, m., rozdeľovateľ (pozemkov, peňazí).

dīvīsŭs, ūs, m., rozdeľovanie.

dīvĭtiae, ārum, f., bohatstvo.

dīvortium, ii, n., rozhranie vôd, vedľajšie cesty; d. itinerum, rozcestie; rozluka, rozvod, rozsobáš.

dīvulgō, 1., medzi ľudmi rozširovať, uverejňovať, rozhlásiť.

dīvum, i, n., nebo, len v spojení sub divo, pod šírym nebom.

dīvus, 3., božský, nebeský; medzi bohov prijatý, zbožnený.

dīvus, i, m., boh, nebešťan.

dō, dĕdi, dătum, dăre, dávať; vydávať: filiam nuptum d. alicui; poskytovať, povoľovať, udeľovať; prisvedčovať; nakladať niekomu; určovať (diem d.); venovať; oznamovať, označovať; obetovať; gladiatores dare, dávať hry gladiatorské; d. fabulam, vystúpiť s divadelným kusom (o básnikovi); d. litteras ad aliquem, písať niekomu; epistula pridie Idus Novembres data C., list zo dňa 12. novembra; aliquem in fugam d. Cs., obrátiť na útek; terga d. (fugae), obrátiť sa na útek; vela dare, odplávať; lacrimas d. alicui, oplakávať; honorem dare, vzdávať počesť; operam d. alicui rei, usilovať sa o niečo, pričiniť sa; frena dare, popúšťať, povoľovať úzdy; datur, dovoľuje sa; dare famae, dbať povesti, dať na reči ľudí; rem in casum dare T., ponechať náhode; leges dare, dávať zákony (poddaným, premoženým; v svobodnom štáte, legem ferre); laudi, vitio, crimini dare alicui, vykladať za chválu, vytýkať chybu, pokladať za vinu; dato die, v príhodný deň; verba dare alicui, púhymi slovami odbývať, balamutiť, klamať; nomen dare, hlásiť sa k službe vojenskej; ísť na vojnu; saltum dare, skočiť; amplexum dare alicui, objímať; ad languorem d., privádzať do vysilenia, zamdlenosti; poenas d., byť trestaným; ius iurandum d., prísahať; veniam dare, odpúšťať; manus dare, vzdávať sa, podrobovať sa.

dŏceō, dŏcui, doctum, 2., učiť, vyučovať, vysvetľovať, dokazovať, oznamovať, dávať zprávu; fabulam docere, (o básnikovi) naštudovať, nacvičiť kus (s herci); causam docere, podstatu pravoty vysvetľovať, vyložiť, ako sa vec má.

dŏcĭlis, e, chápavý, nadaný.

dŏcĭlĭtās, ātis, f., chápavosť, nadanie.

doctē, adv., učene, umelo, obratne.

doctŏr, ōris, m., učiteľ.

doctrīna, ae, f., učenie, vyučovanie, vzdelávanie, nauka, veda, vzdela-

nosť, učenosť, vedomosť; doctrinae studia, C., vedecké práce.
doctus, 3., učený, múdry, vzdelaný; kto sa vyzná v niečom, znalec; schopný, obratný, zručný; vir doctus, učenec, vzdelanec.
dŏcŭmentum, i, n. prostriedok poučovania, naučenie, príklad, vzor, ukážka, výstražný príklad, výstraha, dôkaz, svedectvo; documento (dat. fin.) esse, byť dôkazom; id fidei documentum dederunt, L., tým podali dôkaz svojej vernosti.
dōdrāns, antis, m. [z dē- quadrans „od toho štvrtina" = bez-štvrtiny] tri štvrtiny celku; heredem (eum) fecit ex dodrante, N., urobil ho dedičom troch štvrtín svojho majetku.
dogma, ătis, n., (filozofické) učenie, zásada, nauka.
dŏlābra, ae, f., motyka, čakan.
dŏlentĕr, adv., bolestne, s pohnutím.
dŏleō, ui, —, 2., cítiť bolesť, trúchliť, rmútiť sa.
dōlĭārис, e, súdkový, mladý (vinum).
dōlĭŏlum, i, n., súdok.
dōlium, ii, n., sud.
dŏlō, 1., osekávať, otesávať.
dŏlō, ōnis, m., dýka; palica s ostrým končiarom; menšia plachta na hlavnom sťažni loďnom.
dŏlŏr, ōris, m., bolesť, zármutok, trápenie; hnev, rozhorčenie, príčina hnevu, krivda, obrazenie; dolor iniuriae, bôľ, žiaľ nad krivdou.
dŏlōsē, adv., podvodne.
dŏlōsus, 3., podvodný, ľstivý.
dŏlus, i, m., lesť, klam, podvod.
dŏmābĭlis, e, skrotiteľný, premožiteľný.
dŏmestĭcus, 3., domáci, rodinný, vlastný svoj, osobný; subst. domestici, orum, členovia rodiny: inter domesticos, T., v rodine; služobníctvo, čeľaď.
dŏmi v. domus.
dŏmĭcĭlium, ii, n., domov, byt, obydlie, bydlisko, sídlo; dom, zámok, palác, hrad.
dŏmĭna, ae, f., pani, gazdina; panovnica, kráľovna; žena, manželka.
dŏmĭnans v. dominor.
dŏmĭnātiō, ōnis, f., panovanie, vláda; neobmedzená, absolútna vláda, samovláda, násilná vláda, despotizmus.
dŏmĭnātŭs, ūs, m., vláda, samovláda; terrenorum commodorum omnis est in homine dominatus, C., človek je svrchovaným pánom nad bohatstvom pozemským.
dŏmĭnium, ii, n., vlastníctvo; dominium etius, L., právo vlastnícke; (slávnostná) hostina.
dŏmĭnor, 1., byť pánom, vládnuť, panovať; subst. **dominans**, ntis, vladár, panovník.
dŏmĭnus, i, m., pán, vladár; hostiteľ (convivii).
dŏmĭporta, ae, f., dômok si nesúci, slimák.
dŏmĭtō, 1., krotiť.
dŏmĭtŏr, ōris, m., krotiteľ, podmaniteľ, víťaz nad...
dŏmĭtrīx, īcis, f., krotiteľka.
dŏmĭtus, 3., skrotený.
dŏmō, ui, ĭtum, 1., krotiť; pokoriť, podmaniť.
dŏmō, adv., v. domus.
dŏmŭs, ūs, f., dom obydlie; rodina, čeľaď, služobníctvo; domov, vlasť; **domī** (lok.), doma, vo vlasti v mieru; belli domique militiaeque, doma a na vojne, v pokoji a vo vojne, za mieru a vojny; **domum** (acc.) domov; domum suam aliquem vocare, invitare zvať do svojho domu = k sebe; **domō** (abl.) z domu, z domova, z vlasti; qui genus? (acc. vzťah.) unde domo? V., kto ste a odkiaľ?
dōnārĭum, ii, n., miesto v chráme k držaniu venovaných darov, chrámová pokladnica; dar obetný.
dōnātiō, ōnis, f., darovanie, dar.
dōnātīvum, i, n., cisársky (peňažitý) dar vojsku.
dōnĕc, sp., kým, dokiaľ.
dōnō, 1., darovať, obdarovať; obetovať; odpustiť.
dōnum, i, n., dar, obetný dar; dona (militaria) vojenské vyznamenanie, čestné odznaky.
dormiō, 4., spať; dormitum ire, ísť spať; nič nerobiť, zaháľať.

dormītō, 1., driemať; dormitante lucerna O., keď dohárala lampa.

dorsum, i, n., chrbát; (horský) hrebeň.

dŏrĭphŏrus, i, m., kopijník; doryphori, telesná stráž kráľa perského.

dōs, dōtis, f., veno; vzácna vlastnosť: ingenii dotes, duševné dary (= vlohy).

dōtālis, e, venom daný.

dōtō, 1., dať veno; dotata coniunx H., manželka s veľkým venom.

drachma, ae f., drachma, strieborná minca grécka (asi 92 h.).

drăcō, ōnis, m., drak, saňa, šarkan; had.

drăcōnĭgĕna, ae c., hadom splodený.

drŏmas, ădis, m., velblúd, dromedár.

druĭdae, ārum, **druides**, um m., druidi, (kňazi Keltov).

dryădes, um, f., vily (stromov a lesov).

dŭbĭē, adv., pochybne, neisto; haud dubie, bezpochyby, dozaista.

dŭbĭtābĭlis, e, pochybný.

dŭbĭtantĕr, adv., nerozhodne, váhavo, neisto; non dubitanter, bez váhania.

dŭbĭtātiō, ōnis, f., pochybnosť, neistota, nerozhodnosť, váhanie; sine ulla dubitatione, bez všetkej pochybnosti, nepochybne, rozhodne, dozaista.

dŭbĭtō, 1., kolísať sa, nebyť rozhodnutým, váhať, pochybovať, nevedieť... byť v neistote.

dŭbĭus, 3., nerozhodný, pochybujúci; pochybný, nespoľahlivý, neistý, sporný; nebezpečný, kritický; **dŭbium**, ii, n., pochybnosť, neistota; sine dubio, bez pochyby, nepochybne, rozhodne, dozaista; in d. voco, pochybovať.

dŭcēnī, 3., po dvoch stách.

dŭcentēsĭmus, 3., dvojstý; subst., **dŭcentēsĭma**, ae, f., (sc. pars), dvojstý diel, pol procenta.

dŭcentī, 3., dvesto.

dūcō, duxi, ductum, 3., ťahať, viesť, vliecť, dopravovať; dýchať (spiritum d.); piť (pocula d.); vyťahovať, tasiť (ensem); remos d., veslovať; lanas ducere, česať; fila d., priasť; carmen d., skladať; uxorem d., oženiť sa; aetatem in litteris d., stráviť život vo vedeckých štúdiách; dostať, prijímať, (nomen, formam colorem); byť vodcom, veliteľom, (partem exercitus); vábiť, lákať, navádzať, svádzať; caritate patriae ductus N., z lásky k vlasti; odvodzovať (nomen); prefahovať, (bellum, rem, tempus); rozťahovať, (brachia); tráviť, (aetatem); familiam d., byť v čele, vynikať; per adversas navis ducitur undas O., loď ide proti prúdu; alto suspiria ducere pectore O., z hĺbky srdca vysielať vzdychy; in ius d., viesť pred súd; officii rationem, non commodi ducere C., obracať zreteľ na povinnosť a nie na prospech; ne quis modestiam in conscientiam duceret S., aby niekto moju skromnosť nepovažoval za zlé svedomie; ducere somnos, pohrúžiť sa v spánok; ducere laudi pokladať niečo niekomu za chválu, pripisovať ako chválu.

ductō, 1., vodiť, byť vodcom, veliteľom.

ductŏr, is, m., vodca.

ductŭs, ūs, m., ťah obličaja, vodcovstvo; d. aquarum, vodovod.

dūdum, adv., dávno; pred chvíľou.

duellum, i, n., = bellum.

duim, duis, duint, namiesto dem atď.

dulce, adv., sladko.

dulcēdō, ĭnis, f., sladkosť, príjemnosť, lahodnosť, pôvab, slasť; d. irae, L., sladkosť pomsty.

dulcēscō, —, —, 3., sládnuť.

dulcĭcŭlus, 3., sladučký, sladunký, sladušký; milučký.

dulcis, e, sladký, milý, drahý, lahodný, ľúbezný; quid agis, dulcissime rerum, H., ako sa máš, môj drahý.

dulcĭtĕr, adv., sladko, milo.

dulcĭtūdō, ĭnis, f., sladkosť.

dum, sp., medzitým keď (čo). dokiaľ, zakiaľ, pokiaľ, kým; len keď, len aby; dum haec geruntur, medzitým, čo sa toto deje; dum vivo spero, dokiaľ žijem, dúfam; Caesar exspectavit, dum omnes naves convenirent, C. očakával, kým sa neshromaždia všetky lodi; oderint, dum metuant, nech nenávidia, len aby sa báli; multi omnia honesta neglegunt, dummodo potentiam consequantur, mnohí zanedbávajú všetku počestnosť, len aby dosiahli moci.

dūmētum, i, n., húštie, krovie, chrasť, hložie, tŕnie.

dumtāxat, adv., presne berúc; nič viac a nič menej; najviac, práve len; prinajmenej, aspoň.

dūmus, i, m., tŕnie, krovie, húštie.

duŏ, ae, o, dva; duo consules, oba konsuli.

duŏdĕcim, dvanásť.

duŏdĕcĭmus, 3., dvanásty.

duŏdēnī, 3., po dvanástich.

duŏdētrīginta, dvadsaťosem.

duŏdēvīgintī, osemnásť.

duoetvīcēsĭmāni, ōrum, m., vojaci 22. legie.

dŭplex, ĭcis, dvojnásobný, dvojitý; podvodný; duplices palmae, V., obe ruky.

dŭplĭcārius, ii, m., vojak vyznamenaný, ktorý dostával dvojnásobný plat.

dŭplĭcĭtĕr, adv., dvojnásobne, dvojito.

dŭplĭcō, 1., zdvojovať, zdvojnásobňovať, zväčšovať, rozmnožovať, opakovať.

dŭplus, 3., dvojnásobný, dva razy väčší.

dŭpondius, ii, m., [duo (asses) pondo, dva assy ťažký], dva assy.

dūrābĭlis, e, trvanlivý.

dūrescō, dūrui, — 3., tvrdnúť, tuhnúť.

dūrĭtās, tātis, f., tvrdosť, tuhosť, prísnosť.

dūrĭtia, ae, f., **dūrĭtiēs**, ēi, f., tvrdosť, tuhosť, krutosť, otúžilosť, prísny život, neciteľnosť.

dūrō, 1., robiť tvrdým, otužovať; byť tvrdým, zatvrdilým; vytrvávať, vydržať.

dūrus, 3., tvrdý, tuhý, obťažný, ťažký, nebezpečný, silný, otuhlý, neciteľný, mrzutý, surový, hrubý, drzý; drsný; neobratný.

duumvĭrī, ōrum, m., dvojčlenný výbor, duumviri.

dux, dŭcis, m., vodca, veliteľ; náčelník, vojvoda.

dynastēs, ae, m., vladár, knieža (odvislých krajín v Azii).

E

ē, ex, predl. sabl., z, zo, s, so; exitinere, hneď na pochode, na ceste (t. j. keď ešte nebol utvorený šík bojovný); ex omni parte, so všetkých strán; ex adverso, s opačnej strany, s oproťajška; e contrario, naopak, naproti tomu; ex alto causas petere V., ďaleké pohnútky hľadať; homo e multis, H., obyčajný človek; pendēre ex aliquo, závisieť od niekoho; pendēre ex pariete, visieť na stene; ex industria, L., horlivo, schválne; ex plebe homines plebeji; in servitutem ex regno, S., s trónu do otroctva; ex senatus consulto, sententia, podľa usnesenia, podľa uzavretia senáta; ex animi mei sententia, podľa môjho najlepšieho vedomia; ex consuetudine, podľa zvyku, po zvyku; e re mea, k mojemu prospechu; ex nullius iniuria, L., nikomu na ujmu; ex aeterno tempore, od večnosti; ex Calendis Januariis ad hanc horam, C., od 1. januára až do tejto hodiny; diem ex die, so dňa na deň; ex improviso, nenazdajky; ex integro, znova; qua ex re fit, z toho, tým, preto sa stáva; magna ex parte, zväčša, väčšinou; labore ex capite, bolí ma hlava; l. ex pedibus, som chorý na nohy; ex equis colloqui, shovárať sa na koňoch; ex aliquo audire, cognoscere, od niekoho počuť, dovedieť sa.

eā, adv., [sc. via, parte], ta, tadiaľ.
eādem, adv., tou istou, tou samou cestou.
eātĕnus, adv., nakoľko, pokiaľ.
ĕbĕnus, 3., strom ebenový, eben, i veci z neho zhotovené; **ebenum**, i, n., drevo ebenové.
ēbĭbō, bĭbi, bĭbĭtum, 3., vypiť, prepiť, vpiť, pohltiť do seba vtiahnuť; haec ut ebibat heres, H., aby to prepil pohltal dedič.
eblandior, 4., vylichotiť, lichotením dostihnúť.
ebriētās, ātis, f., opilosť, podnapilosť.
ebriōsĭtās, ātis, f., opilstvo, korheľstvo (ako trvalá vlastnosť).
ebriōsus, 3., opilstvu, korheľstvu oddaný.
ebrius, 3., napilý, opilý, podnapilý.
ebullīō, īvi, —, 4., vyvrieť, vykypieť; chvastať sa, honosiť sa (virtutes).
ĕbŭlum, i, n., chabzda.
ĕbur, ŏris, n., slonová kosť i veci z nej zhotovené.
ĕburneŏlus, 3., zo slonovej kosti pekne zhotovený.
ĕburneus, 3., zo slonovej kosti; biely ako slonová kosť; slonový, slonu patriaci: dentes.
ĕccĕ, interj., hľa! ajhľa!
ĕchīnus, i, m., jež; medená nádoba, umyvák.
ēchō, ūs, f., ozvena.
eclipsis, is, f., zatmenie.
ecquandō, adv., či kedy, či niekedy.
ecquī, quae al. qua, quod, zám. opyt., či nejaký.
ecquī, či nejako.
equis, ecquid, subst. zám. opyt., či niekto, či niečo; ecquid = numquid = num, či, či azda.
ecquō, kam asi.
ĕcŭleus v. equuleus.
ēdācĭtās, ātis, f., žravosť, nenásytnosť.
ĕdax, ācis, adj., žravý, hltavý; ničivý.
ĕdĕpol, adv., prisámbohu, veru.
ĕdĕra v. hedera.
ēdīcō, dīxi, dictum, 3., oznámiť, ohlásiť, vyhlásiť, určiť, nariadiť.
ēdictum, i, n., oznámenie, ohlásenie, nariadenie.
ēdiscō, ēdĭdĭci, —, 3., nazpamäť sa učiť; študovať.
ēdissĕrō, serui, sertum, 3., obšírne rozprávať, vykladať, vysvetľovať.
ēdĭtiō, ōnis, f., vydanie knihy, (plodu): pôrod; navrhnutie, návrh, oznámenie, obžaloba.
ēdĭtum, i, n., výšina; edita montium, T., výšiny horské, vysočina; nariadenie, rozkaz, výrok.
ēdĭtus, 3., vyvýšený, vysoký, strmý.
ēdō, dĭdi, dĭtum, 3., vydávať, vypúšťať, plodiť, (pass.) narodiť sa, rozširovať, rozhlasovať, oznamovať, zvestovať, vyjavovať; prevádzať; geminum partum edere, L., dvojčatá porodiť; Clymene veros edidit ortus, O., udala ti pravý pôvod = pravdu ti povedala o tvojom pôvode.
ĕdō, ēdi, ēsum, ĕdĕre (ēsse), jesť, žrať, stráviť, zničiť.
ēdŏceō, docui, doctum, 2., vyučovať, poučovať, podrobne uvedomiť.
ēdŏmō, domui, domĭtum, 1., celkom skrotiť, podmaniť.
ēdormīō, 4., vyspať sa z..; crapulam e., z opilosti.
ēdŭcātiō, ōnis, f., výchova.
ēdŭcātŏr, ōris, m., vychovávateľ, pestún.
ēdŭcātrīx, īcis, f., vychovávateľka, pestúnka.
ēdŭcō, 1., vychovávať, pestovať, vypestovať, živiť.
ēdūcō, dūxi, ductum, 3., vyviesť, vytiahnuť, vytasiť; povzniesť (animum), porodiť, vychovať; vystaviť, vybudovať, vypiť; exercitum e., s vojskom vytiahnúť, vystúpiť; in ius e., pred súd povolať, žalovať.
ēdūlis, e, jedlý.
ēdūrō, 1., vytrvať.
ēdūrus, 3., dosť silný, celkom drevnatý.
effarciō, al. **efferciō**, fersi, fertum, 4., vypchať, vyplniť.
effātum, i, n., výrok, výpoveď, proroctvo.
effectiō, ōnis, f., konanie, vykonávanie, prvotná príčina.

effectŏr, ōris, m. pôvodca, stvoriteľ (mundi).
effectŭs, ūs, m., vykonanie, účinok; následok.
effēmĭnātus, 3., zženštený, zmäkčený.
effēmĭnō, 1., zženštiť, zmäkčiť, rozmaziť, rozmaznať.
efferātus, 3. zdivočilý, divoký; ira efferatus, rozbesnený.
efferciō v. effarcio.
efferĭtās, ātis, f., zdivočilosť, divokosť surovosť.
efferō, extŭli, elātum, efferre, vynášať, vyňať; plodiť, rodiť; mrtvolu z domu vynášať, pochovávať; vyjadrovať, vyslovovať; pedem e., vykročiť, vychádzať; (caput), zdvíhať, povznášať; (laudibus), velebiť; vyhlasovať, oznamovať (in vulgus); snášať (laborem).
efferus, 3. divoký, divý.
effervescō, efferbui, —, 3., vyvrieť, vykypieť rozpáliť sa.
effervō, —, —, 3., kypieť, vyvrieť.
effētus, 3., vysilený, zoslabený.
efficācĭtās, ātis, f., pôsobenie, účinnosť.
efficācĭtĕr, adv., účinne, úspešne, s výsledkom.
efficāx, ācis, adj., účinný, pôsobivý, úspešný, činný.
efficienter, adv., účinne s výsledkom.
efficientia, ae, f., účinnosť, pôsobenie.
efficiō, fēci, fectum, 3., vykonať, vytvoriť, spôsobiť, previesť, dokázať; sriadiť, úžitok prinášať, obnášať, činiť; efficitur, z toho nasleduje, vyplýva.
effictiō, ōnis, f., vyobrazenie, vylíčenie.
effigiēs, ēi, f., vyobrazenie, obraz, podoba.
effingō, finxi, fictum, 3., vyobraziť, vypodobiť, vylíčiť, vyjadriť, vybásniť, vytvoriť; utierať.
efflāgĭtātŭs, ūs, m., naliehavá, dotieravá prosba.
efflāgĭtō, 1., naliehavo, dotieravo prosiť, prosbami vymáhať.
efflō, 1., vydychovať, ('gnes animam).
efflōrēscō, flōrui, — 3., vykvitnúť.
effluō, xi — 3., vytekať, vypadnúť, miznúť, ujsť.
effluvium, ii, n., výtok.
effŏdiō, fōdi, fossum, 3., vyhrabávať, vykopávať, vyrývať, vypichnúť, vyklať; preštúrať, prekutať, prehľadať.
effor, ātus sum, effāri, slávnostne vysloviť, vyrieknuť, predniesť, vyhlásiť; tvrdiť, vysvetliť.
effrēnātē, adv., bezúzdne, prostopašne.
effrēnātiō, ōnis, f., bezuzdnosť, prostopašnosť.
effrēnātus, 3., bezuzdný, prostopašný, nezbedný, neskrotený.
effrēnus, 3., bezuzdný, neskrotený.
effringō, frēgi, frāctum, 3., vylomiť, vypáčiť, vyraziť, roztrieskať, zlomiť.
effŭgiō, fūgi —, 3., utiecť, ujsť, uprchnuť, vyviaznuť.
effŭgium, ii, n., útek, prostriedok k úteku.
effulgeō, fulsi, —, 2., zalesknúť sa, zaligotať sa, zažiariť.
effultus, 3., podoprený.
effundō, fūdi, fūsum, 3. vylievať, vysypať, vypustiť (habenas); roztrúsiť, premárniť, premrhať, rozhádzať; rozpustiť shodiť (jazdca); se e., vyhrnúť sa, vyvaliť sa, vyrútiť sa.
effūsē, adv., široko-ďaleko, rozptýlene, bez poriadku marnotratne, nemierne, prostopašne.
effūsus, 3., vyľatý, široko rozprestretý, rozsiahly, šíro-šíry, neporiadny (fuga); marnotratný, nemierny; effuso cursu, v plnom cvale.
effūtiō, 4., tárať, tláchať: e. leves versus H. prostopašné verše.
ēgēnus, 3., núdzny, biedny, potrebný; omnis spei e. T., bez všetkej nádeje: res egenae, V., chudoba núdza, bieda.
ēgeō, ui, —, 2., nedostatok, núdzu trpieť, potrebovať, žiadať, priať si: qui tantuli eget, quanto est opus H., len tak málo si praje; egentes, bedári.
ēgĕrō, gessi, gestum, 3., vyniesť, vyviesť, vypratať; vyhnať, vyvrhnúť, vypľuť.
ēgestās, ātis, f., núdza bieda, veliká chudoba; egestas animi

C., chudoba duševná, nedostatok povahy.

ĕgŏ, pronom. pers. ja; kladie sa iba vtedy, keď je na ňom dôraz menovite pri protivách; ego libertatem peperi, vos partam obtinere non vultis, ja som získal slobodu, vy získanú nechcete udržať; quos ego! V., ja vás! (ja, ako pán mora a vetrov); alter ego C., druhý ja vyjadruje vrúcne priateľstvo.

ēgrĕdior, gressus sum, 3., vystúpiť, vyjsť, vykročiť, odbočiť odchýliť sa.

egrĕgiē, adv., výborne, znamenite.

egrĕgius, 3., výborný, znamenitý, vynikajúci; aliquid egregium est alci T., je vyznamenaním.

egressŭs, ūs, m., odchod, vychádzka, východ odbočenie.

ĕheu! ach! beda!

eĭ, mihi, ach! beda!

ēia, ej! (radostný obdiv); hor' sa!

ēiăcŭlor, 1., vyhadzovať, vypľúvať.

ēĭcĭō, iēci, iectum, 3., vyhadzovať, vystrčiť, odstrániť, vyhostiť, vyháňať, vylučovať; pristať (naves); stroskotať; homo eiectus, bedár neborák, č. úbohý; eicere ex animo C., násilne zo srdca, z mysli vypudiť; zavrhnúť; vypískať (hercov, rečníkov).

ēiectāmentum, i, n., čo sa vyhodí, vyvrhne; inter cetera maris eiectamenta T. medzi inými vecmi morom vyvrhnutými.

ēiĕctō, 1., vyhadzovať, vypľúvať.

ēlūlātiō, ōnis, f., kvílenie, nariekanie, bedákanie.

ēlūlō, 1., kvíliť, bedákať, nariekať.

ēlūrō, 1., odprísahať, prísahou odvrhnúť; s prísahou slávnostne úrad složiť; neuznávať (patriam).

ēlusmŏdī, toho spôsobu, taký.

ēlābor, lāpsus sum, 3. vypadať, vyklznuť sa, ujsť, vyvliecť sa; dostať sa (in servitutem).

ēlābōrātus, 3., starostlivo vypracovaný, umelo spravený.

ēlābōrō, 1., usilovať sa, namáhať sa, vynasnažovať sa; vypracovať.

ēlămentābĭlis, e, prežalostný, žalobný.

ēlanguescō, langui, —, 3., ochabovať, zmalatnieť.

ēlātē, adv., vznešene; pyšne.

ēlātiō, ōnis, f., vzlet, vytrženie; elatio animi, vznešenosť ducha.

ēlātrō, 1., vyštekať.

ēlātus, 3., vznešený; vysokomyseľný, zhrdlý.

ēlectē, adv., vybrane.

ēlēctiō, ōnis, f., výber, voľba.

ēlectŏr, ōris, m., volič.

ēlectrum, i, n., jantar; smes kovová, farby jantárovej.

ēlectus, ūs, m., voľba, výber.

ēlĕgans, antis, adj., vybraný, vkusný, jemný, ušľachtilý.

ēlĕgantĕr, adv., ušľachtile, vkusne, jemne.

ēlĕgantia, ae, f., vkus, ušľachtilosť, uhladenosť; e. morum, ušľachtilá povaha.

ēlĕgī, ōrum, m., elegie, verše elegické.

ĕlĕmenta, ōrum, n., prvky; počiatky; základné pojmy.

ĕlĕphantus, i, m., **ĕlĕphas,** antis, m., slon; slonová kosť.

ēlēvō, 1., vyzdvihnúť, zmierniť; zmenšiť, oslabiť.

ēlĭcĭō, lĭcui, licĭtum, 3., vylákať, vylúdiť; vykresať (ignem); vyvolať, vypátrať, vyšetriť.

ēlīdō, līsi, līsum, 3., vyraziť, vykresať (ignem), sraziť; vypudiť, vyhnať (morbum); rozbiť, stroskotať, roztĺcť, zničiť.

ēlĭgō, lēgi, lēctum, 3., vybierať; vybierať a vytrhávať, pleť; voliť, adoptovať (in filiorum locum), za syna prijať.

ēlīmĭnō, 1., z domu vzďaľovať; vynášať, roznášať.

ēlīmō, 1., vypilovať; umelo vypracovať.

ēlinguis, e, bez jazyka, bez reči; nemý; nevýmluvný.

ēlixus, 3., vyvarený, zavarený; at simul assis miscueris elixa, H., pečené a varené.

ēlŏcō, 1., prenajímať; gentem Iudaeorum, dôchodky zo štátu židovského plynúce.

ēlŏcūtiō, ōnis, f., rečnícky výraz; prednesenie, prednáška; sloh.

ēlŏgium, i i, n., výrok, výpoveď, sentencia; uzavretie súdne; nápis, zvl. náhrobný; -krátky prípis k závetu.
ēlŏquēns, e n t i s, a d j., výrečný, výmluvný.
ēlŏquentia, a e, f., výrečnosť, výmluvnosť.
ēlŏquium, i i, n., (u básn.) výrečnosť, výmluvnosť.
ēlŏquor, c ū t u s s u m, 3., vysloviť, vyjadriť; prednášať, rečniť.
ēlūceō, l ū x i, —, 2., žiariť, skvieť sa; vysvitať, javiť sa, ukazovať sa.
ēlūctor, 1., vyvinúť sa; zápolením prekonať, premôcť niečo.
ēlūcŭbrō, 1., pri svetle, namáhavo pracovať, vypracovať (librum, orationem).
ēlūdō, l ūs i, l ū s u m, 3., vyhrať, obohrať, rane sa vyhnúť, ranu protivníkovu odraziť; oklamať, ošialiť; zmariť; posmech si robiť, vysmievať sa, tupiť.
ēlūgeō, l ū x i, —, 2., mať smútok nad...
ēluō, u i, ū t u m, 3., vymyť, umyť, smyť; zahladiť.
ēlūtus, 3., vypraný, vymočený; mdlý, slabý.
ēlŭvies, ē i, f., povodeň; potopa.
ēlŭviō, ō n i s, f., potopa.
ēmancĭpō, 1., prepustiť niekoho zo svojej moci, vyhlásiť niekoho svobodným, samostatným; zo svojej moci dať do moci niekoho iného (filium in adoptationem); prenechávať, odpredávať.
ēmānō, 1., vytekať; povstávať, vznikať; šíriť sa, rozhlásiť sa.
ēmātūrēscō, ē m ā t ū r u ī, — 3., dozrievať; obmäkčiť sa, miernit sa (ira).
ĕmāx, ā c i s, a d j., zamýšľajúci, želajúci kúpiť, kúpychtivý.
emblēma, ă t i s, n., vypuklé ozdoby na nádobách; mosaika.
embŏlium, i i, n., medzihra, ballet.
ēmendābĭlis, e, napraviteľný (error).
ēmendātē, a d v., bez chyby, správne.
ēmendātiō, ō n i s, f., oprava.
ēmendātŏr, ō r i s, m., opravca; — **trīx,** t r ī c i s, f., opravkyňa.
ēmendātus, 3., opravený, bez chyby, bezvadný, správny.
ēmendīcō, 1., vyžobrať.
ēmendō, 1., opraviť, napraviť, zdo konáliť.
ēmentior, m e n t ī t u s s u m, 4 lživo si vymyslieť, vylhať, lživ vypovedať, krivé svedectvo dá vať, lživo vyhlasovať; e m e n t i t u s, vylhaný, vybájený.
ēmĕrcor, 1., vykupovať.
ēmĕreō, m ĕ r u i, ĭ t u m, 2., i de e m e r e o r, 2., zaslúžiť si, vyslú žiť si, doslúžiť sa.
ēmergō, m e r s i, m e r s u m, 3., vy noriť, vynoriť sa, vyviaznuť; vy chádzať, vystupovať; jasným, zrej mým sa stávať, vysvitať.
ēmerĭtus, 3., vyslúžilý; s u b s t. vy slúžilec, (= veteranus).
ēmētior, m ē n s u s s u m, 4., vyme rávať, prekročiť, prežiť, cestova (terras); prideliť (aliqu'd patriae)
ēmētō, —, —, 3., požať.
ēmĭcō, m ĭ c u i, m ĭ c ā t u m, 1., za žiariť, zaligotať, vyšľahnúť (flam mae); vystreknúť (sangu's); vysko čiť, objaviť sa, vynikať, vyzname nať sa.
ēmĭgrō, 1., vysťahovať sa, (domo, e vita).
ēmĭnens, e n t i s, a d j., vynikajúci vyčnievajúci, vysoký; výtečný znamenitý.
ēmĭneō, u i, — 2., vyčnievať, vynikať, trčať, vypínať sa, prevyšovať
ēmĭnus, adv., z ďaleka; z istej vzdialenosti.
ēmīror, 1., veľmi sa niečomu diviť, hroziť sa, desiť sa.
ēmissārius, i, m., vyzvedač, (špehúň).
ēmissiō, ō n i s, f., vypustenie, vymrštenie; výstrely, sila výstrelu.
ēmittō, m ī s i, m i s s u m, 3., vysielať, vypúšťať, strieľať, vystreliť, metať (fulmina); vydávať (vocem), vypustiť (animam); vyhostiť, vypovedať; z väzenia na slobodu pustiť.
ĕmō, ē m i, ē m p t u m, 3., kupovať, vykúpiť, zakúpiť, kúpou získať.
ēmŏdĕror, 1., zmierniť (dolorem).
ēmŏdŭlor, 1., ospevovať; m u s a m p e r u n d e n o s p e d e s O., skladať báseň elegickú (v hexam. a pentam).

ēmolliō, 4., zmäkčiť, zmierniť; zmalatnieť, rozmaznať sa.
ēmŏlŭmentum, i, n., úžitok, zisk, prospech; vymoženosti (emolumenta pacis); dielo, robota s nejakým ziskom konaná, námaha, úsilie.
ēmŏrior, ēmortuus sum, 3., zomrieť, vymierať, vyhynúť.
ēmŏveō, mōvi, mōtum, 2., odstrániť, vytrhnúť, vylúčiť; v základoch otriasť.
empīrĭcī, ōrum, m., lekári, liečiaci len na základe zkúsenosti.
empŏrium, ii, n., tržište, skladište, miesto obchodné.
emptĭtō, 1., (freq. od emo), opätovne kupovať.
emptŏr, ōris, m., kupec.
ēmūngō, munxi, munctum, 3., vysmrkať sa; ošudiť, ošialiť; homo emunctae naris H., čl. jemného čichu, (ktorý vidí hneď chybu iného).
ēmūniō, 4., náležite opevniť; cestu kliesniť.
ēn, interj., hľa! alhľa! ľaľa! len sa podívajte!
ēnarrābĭlis, e, vysloviteľný, vylíčiteľný.
ēnārrō, 1., vyprávať, vykladať.
ēnāscor, nātus sum, 3., vyrastať.
ēnātō, 1., vyplávať.
ēnāvātus, 3., zúplna vykonaný.
ēnāvĭgō, 1., na lodi vyplávať, dostať sa na voľné more.
ēnĕcō, nĕcui, nectum, 1., usmrtiť, zabiť; vysiliť, umoriť, zmoriť.
ēnervis, e, vysilený, slabý, mdlý.
ēnervō, 1., vysilovať, zoslabovať.
ĕnim, sp., (obyčajne na druhom mieste), lebo, totiž, totižto, veď, však.
ĕnimvērō, sp., veď, však, naozaj, v pravde.
ēnĭteō, nĭtui, —, 2., zaskvieť sa, skvieť sa, vynikať.
ēnĭtescō, nĭtui, —, 3., zaskvieť sa.
ēnītor, nīxus, nīsus sum, 3., namáhavo sa dostať von, vydriapať sa, vyliezť, vyvinúť sa; namáhať sa, snažiť sa; porodiť = parĕre.
ēnīxē, adv., s námahou, horlivo, vytrvale.
ēnīxus, 3., činný, horlivý.
ēnō, 1., vyplávať, plávaním ujsť, zachrániť sa.
ēnōdātē, adv., zreteľne.
ēnōdātiō, ōnis, f., vysvetlenie, výklad.
ēnōdis, e, bez uzla, bez hrče, hladký.
ēnōdō, 1., (uzlov zbaviť), vysvetľovať, objasňovať.
ēnōrmis, e, od pravidla odchyľný, nepravidelný, neobyčajný, veliký, ohromný.
ēnōtēscō, nōtui, —, 3., známym sa stať, rozniesť sa.
ēnsĭfer, 3., meč nosiaci.
ēnsis, is, m., meč.
enthymēma, ătis, n., dokazovanie, odôvodnenie, (argumentácia), (záver na základe protivy).
ēnūbō, nūpsi, nūptum, 3., vydávať sa.
ēnucleātē, adv., jasne, jednoducho.
ēnucleātus, 3., jednoduchý, prostý, čistý.
ēnŭcleō, 1., jadár zbavovať, starostlivo vypracovať, podrobne vyjadriť, jasne vysvetliť.
ēnŭmĕrātiō, ōnis, f., vyčítanie, vypočítanie, opakovanie, (rekapitulácia).
ēnŭmĕrō, 1., vypočítať, privádzať, vyprávať.
ēnuntiātiō, ōnis, f., výrok.
ēnuntiātum, i, n., výpoveď, výrok, veta.
ēnuntiō, 1., vysloviť, oznámiť, vyjaviť, vyzradiť; vyvolávať cenu na dražbe.
ēnūtrīō, 4., vyživovať, vychovávať.
ēnūptiō, ōnis, f., vydaj.
ĕō, īvi, (v slož. ii), ĭtum, 4., ísť, chodiť; itque reditque viam V., sem-tam chodí; maximis itineribus i., najbystrejšími pochody ísť; pedibus i., pešky, pešo; equo, ísť na koni; curru, ísť na voze; venatum ire, ísť na lov, na poľovku; cubitum i., ísť spať; obviam i., ísť naproti, v ústrety; prekaziť niečo; in crucem, in malam rem i., ísť do paroma; it fumus in auras, vznáša sa; it naribus sanguis, tečie z nosa krv; fama it per urbes, šíri sa; euntibus

ordine fatis O., ak pôjde osud svojou cestou; in lacrimas ire, dať sa do plaču; in aciem ire, stať do šíku; ad iudicem ire, inius, ísť pred súd; in sententiam i., hlasovať s niekym; tectis i., vychádzať; letieť (s agitta); dať sa do (in rixam).

ĕō, adv., tam, až tak ďaleko, až dotiaľ, až do tých čias, tým, preto, tým účelom, aby.

ĕōdem, adv., na tom istom mieste; na to isté miesto.

ĕphēbus, i, m., mladík vo veku 16—20 rokov.

ĕphēmĕris, ĭdis, f., denník.

ĕphippiātus, 3., na koni osedlanom jazdiaci, (equites).

ĕphippium, ii, n., čabraka, sedlo; optat ephippia bos, H., = je so svojim osudom nespokojný.

ĕphŏrus, i, m., dozorca, úradník v Sparte.

ĕpĭcus, 3., epický.

ĕpĭgramma, ătis, n., nápis, krátka báseň, epigramm.

ĕpĭlŏgus, i, m., koniec reči, doslov.

ĕpistŭla, ae, f., list, písmo; epistulam solvere, otvoriť; epistulae notare nomen, N., list svojim menom podpísať.

ĕpĭtăphius, ii, m., reč pohrebná.

ĕpĭtŏma, ae, f., (— ē, ēs, f.), výťah, výpis, poznačenie obsahu nejakého spisu.

ĕpōdŏs, i, m., krátky verš nasledujúci po dlhšom; báseň takými verši skladaná; epodon liber, H., kniha epôd.

ĕpops, pŏpis, m., dúdok.

ĕpŏs, n., (len nom. a acc.) báseň hrdínska.

ēpōtō, 1., vypiť.

ĕpŭlae, ārum, f., hostina, hody.

ĕpŭlāris, e, k hostine patriaci.

ĕpŭlō, ōnis, m., hodovník; triumviri alebo septemviri epulones, dozorci nad hody obetnými.

ĕpŭlor, 1., hodovať.

ĕpŭlum, i, n., hostina, hody; epulum funebre, kar; epuli dominus, hostiteľ.

ĕqua, ae, f., kobyla.

ĕques, ĭtis, m., jazdec; jazdec ako člen stredného stavu rímskeho = rytier.

ĕquester, tris, tre, jazdecký; ordo equester, stav rytiersky.

ĕquĭdem, adv., pravda, pravdaže, zaiste, veru, vskutku.

ĕquīle, is, n., (konská) stajňa, maštaľ.

ĕquīnus, 3., koňský.

ĕquīria, ae, f., slávnosť Marsova s dostihami.

ĕquĭtātŭs, ūs, m., jazda.

ĕquĭtō, 1., ísť na koni, jazdiť; ako jazdec na vojne slúžiť; búriť [Eurus].

ĕquŭleus, i, m., žriebä; nástroj k mučeniu, drevený kôň.

ĕquus, i, m., kôň; viris equisque, s mužmi i koňmi, t. j. všetkou silou, všetkou mocou; ad equum rescribere — za rytiera povýšiť.

ērādō, rāsi, rāsum, 3., vyškrabať, vymazať, vykoreniť, vyhladiť.

ērectus, 3., vytýčený, priamy; vznešený, povznesený, pozorný, rozčúlený, zmužilý.

ērēpō, rēpsi, rēptum, 3., vyliezť, vydriapať sa.

ēreptiō, ōnis, f., vyrvanie majetku, olúpenie.

ēreptŏr, ōris, m., lupič.

ergā, predl. s acc. k, ku, proti, oproti; amor erga parentes, láska k rodičom.

ergastŭlum, i, n., miesto, kde otroci alebo trestanci boli nútení pracovať; káznica, rus. kátorga.

ergō, adv., k vôli, cieľom = gratiā, causā.

ergō, spoj. preto, tedy, nasledovne; desinite ergo, Cs., prestaňte že tedy.

ēricius, ii, m., jež; vo voj. tech.: trám okovaný ostňami na spôsob ježa.

ērĭgō, rēxi, rēctum, 3., vztýčiť, do výšky zdvihnúť, vystaviť, (turres); povzbudiť; urobiť pozorným.

ērĭlis v. herilis.

ērĭpiō, rĭpui, reptum, 3., vyrvať, vytrhnúť, vziať (násilím), odňať; osvobodiť, zachrániť, (ex manu-

bus hostium); pass. = zomrieť.
ērŏgātiō, ōnis, f., výdavky, vyplatenie, výplata.
ērŏgō, 1., vydať, vyplácať, vynaložiť.
errābundus, 3., bludiaci, túlavý.
errātĭcus, 3., blúdny.
errātŭs, ūs, m., blúdna cesta.
errō, 1., sem-tam chodiť, potĺkať sa; blúdiť, zablúdiť; chybiť, mýliť sa; cuiusvis hominis est errare, C., mýliť sa je ľudské.
errō, ōnis, m., tulák, pobehaj.
errŏr, ōris, m., klam, blúd, chyba, omyl; blúdne cesty, pochybnosť, neistota, nerozhodnosť, poklesok.
ērŭbescō, rŭbui, —, 3., začervenať sa, zapýriť sa.
ērūca, ae, f., húsenica.
ēructō, 1., rihať, grgať, vyvrhovať; eructant sermonibus caedem, C., v opilstve tárajú a vyhrážajú zabitím.
ērŭdiō, 4., vzdelávať, vyučovať.
ērŭdītē, adv., vzdelane, učene.
ērŭdītiō, ōnis, f., učenie, vzdelanie, vedomosti, učenosť.
ērumpō, rūpi, rūptum, 3., vyraziť, vyrútiť, výpad urobiť, vyrútiť sa, vyletieť; prebiť sa (per hostes); vypuknúť.
ēruō, ui, ŭtum, 3., vykopať, vyhrabať, vyryť; na svetlo vyniesť, vypátrať; zničiť.
ēruptiō, ōnis, f., výbuch; e. in hostes, výpad na nepriateľa.
ēsca, ae, f., jedlo, pokrm; vábidlo.
ēscendō, scendi, scēnsum, 3., vystupovať.
ēscensiō, ōnis, f., vystupovanie.
ēscensŭs, ūs, m., vystupovanie, sostúpenie, výstup.
ēscŭlentus, 3., jedlý.
Esquĭliae, ārum, f., (sc. partes), najväčší zo siedmich pahorkov rímskych, prv hrobitov.
essĕdārius, ii, m., bojovník vozný, na voze.
essĕdum, i, n., bojovný voz gallský.
ēsŭriō, 4., mať hlad, hladovať, lačnieť.
et, spoj. a, i; et—et, i—i, aj—aj, ako —tak, zčiastky—zčiastky; et non sa užíva, keď sa zapiera jediný pochop, jediný výraz: longum est et non necessarium omnia narrare, bolo by zdlhavé a nepotrebné všetko rozprávať.
etĕnim, spoj. lebo, totiž, totižto, veď, však.
ētēsiae, ārum, m., vetry passátne.
ēthŏlŏgus, i, m., človek, napodobňujúci z žartu mravy a zvyky iného, (karrikaturista).
ĕtiăm, spoj., tiež, aj, ba i, áno i; non solum — sed etiam, nie len — ale aj; non solum interfuit iis rebus, sed etiam praefuit, nie len že sa zúčastnil tých vecí, ale bol aj na čele ich; etiam atque etiam, opäť a opäť.
ĕtiamnum (— **nunc**), adv., ešte teraz, ešte dosiaľ.
ĕtiamsī, spoj., keď aj, hoc (by) aj: honestum, etiamsi a nullo laudetur, naturā est laudabile, C., počestnosť, čo by aj (bárs by) nebola nikým chválená, prirodzenosťou je chvály hodná.
etsī, spoj., hoc i, čo aj. Datis ētsi non aequum locum videbat suis, tamen confligere cupiebat, D., hoci videl miesto pre svojich nepríhodné, predsa túžil srazit sa.
eu, interj., [εὖ], dobre! znamenite!
eugae, eugo [εὖγε], dobre! znamenite!
euhoe, euoe [εὐοῖ]! výkriky pri slávnosti Bakchovej.
eunūchus, i, m., kleštenec.
Eurīpĭdēs, is, m., trag. básnik grécky.
eurīpus, i, m., užina morská zvl. medzi Boiotiou a Euboiou.
eurōus, 3., východný.
eurus, i, m., vietor juhovýchodný alebo východný.
Euterpē, ēs, f., Múza hudby.
euxīnus, 3., černomorský; Pontus e., Čierne more.
ēvādō, vāsi, vāsum, 3., vychádzať, vyliezť (hore), ujsť, vyviaznuť, končiť sa, vyplniť sa, stať sa, vyvinúť sa.
ēvăgor, 1., odbočovať, vyhýbať, rozšíriť sa (morbus).

ēvălēscō, v ă l u i, —, 3., zosíliť, zmáhať sa, zmôcť sa, vzrastať; môcť; prevládať.
ēvānēscō, v ā n u i, —, 3., miznúť, zaniknúť; vyvetriť, vyciviet.
ēvānĭdus, 3., pomíňajúci, miznúci.
ēvāstō, 1., celkom spustošiť, vyplieniť.
ēvĕhō, v e x i, v e c t u m, 1., vyvážať, vypratať; p a s s. vyjsť, povzniesť sa, vyvýšiť sa; o m n i a e x f a n i s ... p l a u s t r i s e v e c t a e s s e, C., všetky sochy z chrámov boly odvezené na vozoch (nákladných).
ēvellō, v e l l i, v u l s u m, 3., vyrvať, vytrhnúť, vyškľbnúť, odstrániť, vyplieniť.
ēvĕnīō, v ē n i, v e n t u m, 4., vyjsť; stávať sa, prihodiť sa; dariť sa; dostať sa (provincia); vypadnúť, nastať, splniť sa.
ēventum, i, n., výsledok, udalosť.
ēventŭs, ū s, m., výsledok, koniec, udalosť, osud.
ēverbĕrō, 1., vyšľahať; rozbiť.
ēvergō, —, —, 3., vyvaliť, vyvrátiť; vyliať.
ēverrĭcŭlum, i, n., metla: q u o d u m q u a m h u i u s c e m o d i e. i n p r o v i n c i a f u i t? C., kto kedy provinciu tak dôkladne vymetal? (zdieral), [narážka na Verresa].
ēverrō, v e r r i, v e r s u m, 3., vymetať, vyplieniť, zdierať.
ēversĭō, ō n i s, f., prekotenie, vyvrátenie, zničenie, zkaza.
ēversŏr, ō r i s, m., boriteľ, nivočiteľ.
ēvertō, v e r s i, v e r s u m, 3., vyvrátiť, rúcať, sboriť, zničiť, priviesť na mizinu.
ēvestīgātus, 3., vypátraný, vystopovaný.
ēvĭdens, e n t i s, a d j., patrný, zrejmý, jasný, na bielom dni.
ēvĭdentĕr, a d v., zreteľne, jasne.
ēvĭdentia, a e, f., názornosť, zrejmosť, patrnosť, zreteľnosť.
ēvĭgĭlō, 1., prebudiť sa, prebdieť; starostlivo vypracovať (libros); n o b i s e v i g i l a t u m e s t, o nás sa postarali.
ēvīlēscō, u i, —, 3., zlacnieť, stať sa bezcenným.
ēvinciō, v i n x i, v i n c t u m, 4., obväzovať, ovinúť.
ēvincō, v ī c i, v i c t u m, 3., celkom premôcť, zvíťaziť, šťastne minúť (Charybdin), vymôcť, dokázať.
ēviscĕrō, 1., útroby a črevá vynímať; rozdriapať, roztrhať, rozkusovať.
ēvītō, 1., vyhýbať, brániť sa, ujsť; vyviaznuť.
ēvītō, 1., život brať.
ēvŏcātī, ō r u m, m., vyslúžilí vojaci, ktorí v čas nebezpečenstva ako dobrovoľníci k službe boli povolaní, majúc zvláštne výhody.
ēvŏcātiō, ō n i s, f., povolanie k službe vojenskej.
ēvŏcātŏr, ō r i s, m., burič.
ēvŏcō, 1., vyvolávať, spôsobiť, vzbudiť; povolať, k službe vojenskej, vyzvať; predvolať (testes); povýšiť (ad honorem).
ēvŏlō, 1., vyletieť, vyrútiť sa; vychádzku urobiť (rus ex urbe); ujsť.
ēvŏlūtiō, ō n i s, f., rozvinutie knihy, čítanie.
ēvolvō, v o l v i, v ŏ l ū t u m, 3., vyvaliť, rozvinúť; čítať; vyložiť, objasniť, vysvetliť, vyprávať.
evŏmō, u i, ĭ t u m, 3., vyvrhnúť, vydáviť, vyvracať.
ēvulgō, 1., uverejniť, rozšíriť, rozhlásiť.
ex v. e.
exăcerbō, 1., rozhorčiť, rozdrážditi, rozčúliť.
exactiō, ō n i s, f., vypúdenie, vyhnanie (regum), vymáhanie, požadovanie, vybieranie, dane.
exactŏr, ō r i s, m., výberčí, vymáhateľ sľubov (promissorum), vykonávateľ trestu (e. supplicii).
exactus, 3., presný, dôkladný.
exăcuō, ă c u i, ă c ū t u m, 3., vybrúsiť, naostriť, podnecovať, dráždiť.
exadversum, a d v. a p r e d l. s a c c., proti, naproti.
exaedĭfĭcātiō, ō n i s, f., vybudovanie.
exaedĭfĭcō, 1., vybudovať, vystaviť.
exaequātiō, ō n i s, f., vyrovnanie, rovnosť.
exaequō, 1., vyrovnávať, vyrovnávať sa.
exaestuō, 1., kypieť, rozbúriť sa.

exaggĕrātiō, ōnis, f., navezenie hrádze; vyvýšenie, povznesenie.
exaggĕrō, 1. hrádzu robiť, nahádzať; nahromadiť, vyvýšiť, povzniesť; zveličovať, preháňať, prepínať.
exăgĭtātŏr, ōris, m., tupič, tupiteľ, hanobiteľ.
exăgĭtō, 1., vyháňať, vyplašiť; prenasledovať, znepokojovať, trápiť, trýzniť; popudzovať, podnecovať, rozčuľovať; napádať.
exalbēscō, —, —, 3., zblednúť.
exāmen, ĭnis, n., húf, roj, zástup; jazyčok váh; zkúška.
exāmĭnō, 1., rojiť sa, v rovnováhe sa udržovať, vážiť, skúmať, zkúšať.
exanclō, 1., vyčerpať; znášať, vydržať, vytrpieť.
exănĭmātiō, ōnis, f., úžas, zdesenie, skľúčenosť.
exănĭmis, e, bez dychu, bez seba, zdesený; bezdušný, mŕtvy.
exănĭmō, 1., byť bez dychu; omámiť, desiť, usmrtiť; cur me querelis exanimas tuis? H., prečo ma sužuješ svojimi žalobami.
exantlō v. exanclo.
exardescō, ārsi, ārsum, 3., vyblknuť zapáliť sa; rozpáliť sa, rozhorlíť sa.
exārēscō, exārui, —, 3., vyschnúť; zaniknúť, zmiznúť.
exarmō, 1., odzbrojovať.
exărō, 1., vyorať, vykopať; oraním vyzískať; zorať, rozorať, rozbrázdiť; napísať, poznamenať.
exaspĕrō, 1., drsným, nerovným robiť, pass. drsným sa stať, zdrsnieť, zdivočiť; rozhorčiť, dráždiť, popudzovať.
exauctōrō, 1., prepustiť zo služby.
exaudiō, 4., jasne, zreteľne počuť, pozorne počúvať; vyslyšať.
exaugurātio, ōnis, f. zrušenie posvätenia; znesvätenie.
excaecō, 1., oslepiť, zaslepiť; zapchať.
excandescō, candui, —, 3., rozpaľovať sa, rozplamieniť sa, vyblknuť.
excantō, 1., vyspievať, vyčarovať.
excăvō, 1., vydlabať, vyhĺbiť.
excēdō, cēssi, cēssum, 3., vyjsť, vzdialiť sa, vysťahovať sa, vytratiť sa, zmiznúť, prekročiť (vek); odbočiť, prevýšiť, presahovať (modum): pridie quam excessit evita, C., deň pred svojou smrťou.
excellens, entis, adj., **excellenter**, adv., vynikajúci, výtečný, výborný, znamenitý.
excellō, —, —, 3., vynikať, prevyšovať, vyznamenávať sa niečim.
excelsē, adv., vznešene.
excelsum, i, n., vyvýšené miesto, výšina; in excelso aetatem agere S., vo vysokom postavení; excelsa spectare L., vysokých hodností sa domáhať.
excelsus, 3., vyvýšený, vynikajúci, vysoký, vznešený.
exceptiō, ōnis, f., výnimka, obmedzenie, protest (obžalovaného), námietka na súde.
exceptō, 1., prijímať, chytať, lapať; ruku podávať; vzdychnúť.
excerpō, cerpsi, cerptum, 3., (vytrhávať), vylúčiť, vyberať, písomné výťahy robiť, vypisovať.
excessŭs, ūs, m., vykročenie, odchod zo života, smrť; odbočenie.
excĕtra, ae, f., jedovatý had; (hašterivá, svárlivá žena).
excĭdium, ii, n., zkaza, záhuba, zničenie, srúcaniny.
excĭdō, cĭdi, —, 3., vypadať, vychádzať; vyklznuť (verbum), ujsť; zaniknúť, zmiznúť, vytratiť sa (z pamäti); prísť o niečo.
excīdō, cīdi, cīsum, 3., vysekať, vytesať, vyrezať, vydlabať, zničiť, vyplieniť, vyhladiť.
excieō, cīvi, cītum, 2., [riedko exciō, īvi, ītum, 4.], zavolať, povolať, dať priviesť; popudzovať, podráždiť, rozčúliť, vyplašiť, vydesiť.
excĭpiō, cēpi, ceptum, 3., vyberať, vyňať, výnimku robiť, vymieniť, vyhradiť; zachraňovať podopierať dostať, vydržať, odolať, chytať, zachytávať; uhostiť, pokračovať, nasledovať po niečom; podnikať, brať na seba; excepto, quod, s tou (jedinou) výnimkou, že...; amicum labentem excepit C., padajúceho (do náručia) zachytil; por-

ticus excipit arcton H., zachycuje vietor severný = obrátený je na sever; excepit eum bellum L., vojna ho zaujala; hunc Labienus excepit, za ním v reči pokračoval.

excīsiō, ōnis, f., zničenie.

excĭtātus, 3., rozčúlený, prudký, ostrý.

excĭtō, 1., vyplašiť (feras), vyhnať, vyburcovať (e somno), vyvolať, predvolať, vzbudiť, povzbudzovať, popudzovať, dráždiť, rozohniť.

exclāmātiō, ōnis, f., výkrik, vyvolanie.

exclāmō, 1., vyvolať, vykríknuť.

exclūdō, si, sum, 3., nevpustiť, vylúčiť, odstrániť, prekážať, zamedzovať.

excōgĭtātiō, ōnis, f., vymýšľanie.

excōgĭtō, 1., vymýšľať.

excŏlō, cŏlui, cultum, 3., obrábať, vzdelávať, zošľachťovať, zdokonaľovať.

excŏquō, coxi, coctum, 3., vyvariť, vysušiť, čistiť.

excors, dis, adj., nerozumný, hlúpy.

excrescō, crēvi, crētum, 3., vyrastať.

excrŭciō, 1., trápiť, trýzniť, mučiť.

excŭbiae, ārum, f., stráž, vojaci na stráži.

excŭbĭtŏr, ōris, m., strážca, pl. stráž.

excŭbō, cŭbui, cŭbĭtum, 1., vonku ležať, vonku spať; byť na stráži, strážiť.

excūdō, cūdi, cūsum, 3., vykresať, (scintillam), kuť; umele vytvorovať.

exculcō, 1., vyšliapať, vydláviť.

excultus, 3., vzdelaný, jemný.

excurrō, cŭcurri, cursum, 3., vybehnúť, vychádzku, výpad robiť, odbočovať.

excursiō, ōnis, f., výbeh, vychádzka, výpad, vpad, vtrhnutie (nepriateľa); začiatok.

excursŏr, ōris, m., harcovník; vyzvedač.

excursŭs, ūs, m., výpad, výbeh, útok; výlet (apes).

excūsābĭlis, e, vyhovoriteľný.

excūsātē, adv., s výhovorkou.

excūsātiō, ōnis, f., výhovorka.

excūsō, 1., vyhovárať, vyhovárať sa, zbaviť sa zodpovednosti.

excŭtiō, cussi, cussum, 3., vytriasť, odhodiť, odmrštiť, odvrhnúť, shodiť, vyhodiť, odohnať, odstraňovať, prehliadať, preskúmať; valvarum strepitus excussit utrumque H., vyburcoval; excutere tela — vystreliť; vyvolať (sudorem); ignem e. roznecovať o.; cursu e-or, iným smerom ma zanáša; non excutio te, si quid ferri habuisti C., neprehliadávam ťa (t. j. záhyby tvojich šiat), či v nich zbraň nie je skrytá.

exĕdō, ēdi, ēsum, 3., vyjedať, vyžierať, stráviť, ničiť; rozhrýzť; trápiť.

exĕdra, ae, f., spoločenská sieň, hovorňa.

exemplăr, āris, n., vzor, ideál, príklad, obraz, podobenstvo, odpis, (kopia), napodobenie.

exemplum, i, n., príklad, príklad odstrašujúci, výstraha, trest; vzor, obsah, odpis; hoc praeterea addit nullo exemplo C., bez predchádzajúceho vzoru; exemplum ab aliquo capere L., niekoho za vzor si brať; exempli causā alebo gratiā, na príklad.

exeō, ii, ĭtum, 4., vyjsť, vychádzať, vystupovať; zomrieť; ujsť, vypršať, uplynúť, prekročiť niečo; miznúť, vyhýbať; fama exit, šíri sa povesť.

exerceō, ui, ĭtum, 2., (v pohyb privádzať), cvičiť, zamestnávať; znepokojovať, trápiť trýzniť; konať, prevádzať; ferrum e. kuť; rura e. orať; cantum e. spievať; pacem e. mier zachovávať; metalla e. dolovať; se e. alebo exerceri, cvičiť sa; se e. genere pugnae Cs., v tomto druhu boja sa cvičiť.

exercĭtātiō, ōnis, f., cvičenie (vojenské); cvik, obratnosť, stálé zamestnávanie sa niečim; propter exercitationem usumque dicendi C., obratnosť rečnícka.

exercĭtātus, 3., vycvičený, vyškolený, súci, spôsobný, zkúsený; znepokojovaný, trápený.
exercĭtium, i i, n., cvičenie.
exercĭtō, 1., [frequ. od exercēre], opätovne, vytrvale cvičiť.
exercĭtŭs, ū s, m., vojsko; húf.
exhālātiō, ō n i s, f., výpar.
exhālō, 1., vyparovať, vydychovať; skonať.
exhaurīō, h a u s i, h a u s t u m, 4., vyčerpávať, vyprázdniť, vypiť, odstrániť; prestať, dokonať (labores); e x h a u s t u m u b e r, vydojené vemeno: n o n m i n u s e x h a u s t o, q u o d s u p e r a b i t, e r i t O. = q u a m q u o d e x h a u s t u m e r i t, zbytok nebude menší než to, čo sa vezme; e x h a u s t u s, vysilený (corpus), prázdny (aerarium).
exhērēdō, 1., vydediť.
exhērēs, ē d i s, c., vydedený.
exhĭbeō, u i, ĭ t u m, 2., [habeo], vydávať, odovzdávať, priviesť; ukázať, dať poznať, na javo dávať; p r o m i s s a e., sľuby splniť; l i n g u a m p a t e r n a m e. O., prezradiť (zlý) jazyk otcovský.
exhorrescō, h o r r u i, —, 3., zhroziť sa, zdesiť sa.
exhortātiō, ō n i s, f., povzbudenie.
exhortor, 1., povzbudzovať, nabádať.
exĭgō, ē g i, ā c t u m, 3., vyháňať, vypudzovať; vyvážať; vymáhať, požadovať, posudzovať, vyšetrovať, dokončiť; určiť, ustanoviť; vraziť (ensem); shromažďovať (obsides, pecunias); radiť sa; h o m o e x a c t a e a e t a t i s L., vysokého veku.
exĭguē, a d v., málo, sotva, nepatrne, skrovne.
exĭguĭtās, ā t i s, f., malý rozmer, nepatrný počet, maličkosť, nepatrnosť; krátkosť (temporis).
exĭguus, 3., nepatrný, malý, krátky, chatrný, s u b s t. **etiguum,** i, n., nepatrné množstvo, kvapka, hŕstka.
exĭlis, e, slabučký, suchý, chudý, chatrný.
exĭlĭtās, ā t i s, f., chudosť, slabosť, chatrnosť.
exĭlĭtĕr, a d v., krátko; sucho.
exĭlium, i i, n., (— **xsilium**), vyhnanstvo.
exĭmie, a d v., obzvlášte, výborne, vyše miery.
exĭmius, 3., vybraný, výborný obzvláštny.
exĭmō, ē m i, ē m p t u m, 3., vybrať, vynímať, odstrániť, vzďaľovať, osvobodzovať; tráviť (diem); e u m m e m o r i a e v o e x i m e r e V., z pamäti potomstva vymazať; h o m i n i b u s s e e x i m i t, stráni sa ľudí: p o s t q u a m e x e m p t a f a m e s e p u l i s V., keď bol hlad utíšený.
exin v. exinde.
exĭnāniō, 4., vyprazdňovať, vyčerpávať, vydrancovať, vylúpiť.
exindĕ, a d v., na to, potom, ďalej.
existĭmātiō, ō n i s, f., mienka, úsudok; t a c i t a e x i s t i m a t i o, úsudok mlčky prejavený; h o m i n u m alebo o m n i u m e x i s t i m a t i o, verejná mienka; vážnosť, dobrá povesť, dobrý chýr.
existĭmātŏr, ō r i s, m., posudzovateľ, sudca, (kritik).
existĭmō, 1., cenit, oceňovať vážiť, súdiť, posudzovať, pokladať, považovať, rozhodovať; mieniť, domnievať sa.
existō, s t ĭ t i, —, 3., povstať, vzniknúť, stať sa.
exĭtiābĭlis, e, záhubný, zkazonosný, nešťastný.
exĭtiōsus, 3., záhubný, záhubu prinášajúci.
exĭtium, i i, n., zkaza, zahynutie, smrť.
exĭtŭs, ū s, m., východ, vychádzka, výsledok, smrť.
exlēx, e x l ē g i s, a d j., mimozákonný, nezákonitý.
exŏdium, i i, n., dohra komická.
exŏlescō, ŏ l ē v i, ŏ l ē t u m, 3., vyrásť, dozrieť; vyjsť z upotrebenia, zastarať.
exōnĕrō, 1., bremena zbavovať, náklad složiť; osvobodiť, obľahčiť.
exoptātus, 3., túžený, vítaný, príjemný, milý.
exoptō, 1., túžiť, túžebne si priať, snažne žiadať.
exōrābĭlis, e, uprositeľný.
exōrdior, ō r s u s s u m, 4., počať.

exordium, i i, n., začiatok, úvod.
exŏrior, o r t u s s u m, 4., povstať, vyjsť, objaviť sa, vznikať.
exornātiō, ō n i s, f., výzdoba; s i n e u l l a e x o r n a t i o n e bez všetkej rečníckej figúry.
exornō, 1., vyzdobiť, vykrášliť; vyzbrojiť, usporiadať (aciem).
exōrō, 1., vyprosiť, vyžiadať.
exorsa, ō r u m, n., začiatok, úvod.
exōscŭlor, 1., vybozkávať.
exōsus, 3., veľmi nenávidiaci; opovrhujúci (patrios mores).
exōtĕrĭcus, 3., vonkajší.
expallescō, p a l l u i, —, 3., zblednúť.
expandō, p a n d i, p a s s u m, 3., roztiahovať, rozvinúť.
expassus, 3., rozostretý, roztvorený; e x p a s s a e f o r e s, do korán otvorené.
expăvēscō, p ā v i, —, 3., hroziť sa, mať strach pred niečím, naľakať sa.
expectŏrō, 1., z mysli zaháňať, vypudzovať z hlavy.
expĕdiō, 4., osvobodiť, zachrániť, vykonávať (niečo nesnadné), do poriadku privádzať, vyťahovať, vyložiť, vypravať, chystať; prospievať, byť na prospech: r e s e x p e d i t alebo neosob. e x p e d i t; vymrštiť (discum); zaopatrovať (rem frumentariam).
expĕdītē, a d v., ľahko, bystro; ochotne, obratne.
expĕdītiō, ō n i s, f., výprava (vojenská); vylíčenie.
expĕdītus, 3., voľný, k boju hotový, bez batožiny, ľahký, slobodný, pohodlný; pohotove sa nachodiaci (pecunia); v i c t o r i a e. rozhodné v.; v e r b i s e x p e d i t i s C., slovami ráznymi.
expellō, p ŭ l i, p u l s u m, 3., vyhnať, vypudiť, vyhostiť, vyobcovať, vyhodiť, odstrániť; vystreliť, (sagittam arcu).
expendō, p e n d i, p e n s u m, 3., odvážiť, zaplatiť; oceňovať, posudzovať, skúmať; vinu splácať, trest vytrpieť; a c c ĕ p t u m e t e x p e n s u m, príjem a výdavok.
expergĕfăciō, f ē c i, f a c t u m, 3., budiť, prebúdzať.
expergiscor, e x p e r r e c t u s s u m, 3., prebudiť sa.
expĕriens, e n t i s, a d j., podnikavý, činný, vytrvalý.
expĕrientia, a e, f., zkúsenosť, znalosť, pokus.
expĕrīmentum, i, n., pokus, dôkaz, p l. zkúsenosť.
expĕrior, p e r t u s s u m, 4., pokus robiť, zkúške podrobovať, zkúšať, merať sa, súdiť sa, pravotiť sa, podnikať, zkúsenosť nadobudnúť, zkúsiť niečo nepríjemného.
expers, t i s, a d j., neúčastný, nemajúci podielu, účasti na niečom; h u m a n i t a t i s e., nevzdelaný; r a t i o n i s e., nerozumný; o m n i s e r u d i t i o n i s e., celkom nevzdelaný.
expertus, 3., zkúsený, zbehlý.
expĕtendus, 3., žiaducný.
expĕtō, p ĕ t ī v i (i i), ī t u m, 3., domáhať sa, žiadať, priať si; postihnúť (clades); u t i n e u m e x p e t a n t h u i u s c e c l a d e s b e l l i L., nechže na jeho hlavu padnú pohromy tejto vojny; e. p o e n a s i n a l q m L., trestať.
expiātiō, ō n i s, f., smierenie, očistenie od hriechov, odpustenie, očisťovacie obrady.
expīlātiō, ō n i s, f., vyplienenie, vylúpenie.
expīlō, 1., vyplieniť, vylúpiť, vykrasť.
expingō, p i n x i, p i c t u m, 3., vymaľovať, vylíčiť.
expio, 1., očistiť, viny zbaviť; pomstiť, neškodným urobiť; smieriť, uspokojiť, utíšiť, napraviť.
expiscor, 1., vyloviť, vypátrať.
explānātē, a d v., zreteľne.
explānātiō, ō n i s, f., vysvetlenie, výklad, objasnenie.
explānātŏr, ō r i s, m., vykladač.
explānō, 1., vyložiť, vysvetľovať, objasňovať.
expleō, p l ē v i, p l ē t u m, 2., naplniť, vyplniť, doplniť, zadosť urobiť; uspokojiť, utíšiť; t r i g i n t a s e p t e m a n n o s v i t a e e x p l e v i t T., dosiahol 37 r. veku svojho.
explētiō, ō n i s, f., doplnenie, zdokonálenie, uspokojenie.

explētus, 3., plný, dokonalý.
explĭcātē, adv., jasne (a obšírne).
explĭcātiō, ōnis, f., rozvinutie, výklad, vysvetlenie.
explĭcātŏr, ōris, m., vykladač.
explĭcātrīx, īcis, f., vykladateľka.
explĭcātus, 3., rozložený, jasný, zrejmý, priehľadný, zreteľný, sporiadaný.
explĭcĭtus, 3., jednoduchý, snadný.
explĭcō, 1., rozvinúť, rozšíriť, vykladať, rozlúštiť, líčiť; usnadniť, previesť, vykonať; rozmotať, do poriadku priviesť.
explōdō, si. sum, 3., tlieskaním vyháňať (= vypískať); zavrhovať, neschvaľovať.
explōrātiō, ōnis, f. výzvedy, (špehovanie).
explōrātŏr, ōris, m., vyzvedač, (špehúň). v plur. jazdecké čaty, ktoré dostávaly rozkaz skúmať okolie a podávať zvesť o nepriateľovi.
explōrātus, 3., vyšetrený, zistený, istý, bezpečný, spoľahlivý; nepochybný (victoria).
explōrō 1., vypátrať, vyskúmať, vyzvedieť.
expŏlĭō, 4., vyhladiť, zošľachtiť.
expŏlītiō, ōnis f., vyhladenie, uhladzenosť, hladkosť.
expōnō, pŏsui, pŏsĭtum, 3., vyložiť, vystaviť; na odiv, na predaj vystaviť, vystaviť nebezpečenstvu, vysvetľovať, vylíčiť.
exportātiō, ōnis f., vývoz.
exposcō, pŏposci, —, 3., vyžadovať, žiadať, vyprosiť.
expŏsĭtiō, ōnis, f., výklad, rozbor, výmer (definicia).
expostŭlātiō, ōnis f., vyžadovanie = prosby; stažnosť.
expostŭlō, 1., vyžadovať, vymáhať, domáhať sa, stažovať sa (si).
expressē adv., výrazne, zreteľne.
expressus, 3., výrazný, zreteľný, živý, (plastický), názorný verný (imago).
exprĭmō, pressi, pressum 3., vytlačiť; vynútiť; vyjadriť, vylíčiť vyobraziť; napodobiť; prekladať.
exprobrātiō, ōnis, f., výčitky.
exprobrō 1., vyčitovať, výčitky robiť, vytýkať.
exprōmō, prōmpsi, prōmptum, 3., vynímať, ukazovať, rozvinovať, vyložiť.
expugnābĭlis, e, dobytný.
expugnātiō, ōnis f., dobytie.
expugnātŏr, ōris, m., dobývateľ, podmaniteľ.
expūgnō, 1., dobývať, premáhať; podrobiť, podmaniť, vynútiť, vymôcť.
expulsiō, ōnis, f., vyhnanie.
expulsŏr, ōris, m., vyháňač; f., expultrix, īcis.
expurgō, 1. čistiť, ospravedlňovať.
expūtō, 1., domyslieť sa, vyskúmať.
exquīrō, sīvi, sītum, 3., vypátrať, skúmať, vyhľadávať, vypytovať sa, očakávať, žiadať, vyberať.
exquīsītē, adv., vybrane, starostlivo.
exquīsītus, 3., vybraný, výborný, starostlivý, presný, dôkladný, hľadaný.
exsacrĭfĭcō, 1., obetovať.
exsanguis, e, bez krvi; bledý: zoslabený, slabý, mdlý.
exsătiō, 1., nasýtiť; uspokojiť.
exsătŭrō, 1., nasýtiť, uspokojiť.
exscindō, scĭdi, scissum, 3., vytrhnúť, vyhladiť, zničiť.
exscrībō, scrīpsi scriptŭm, 3., vypisovať, prepisovať.
exsculpō, psi ptum, 3., vyškrabať, vymazať.
exsĕcō, sĕcui, sectum, 1., vyrezávať.
exsecrābĭlis, e prekliaty.
exsecrātiō, ōnis, f., prekliatie, kliatba; prísaha.
exsecrātus, 3., prekliaty.
exsecror, 1., preklínať, zlorečiť.
exsectiō, ōnis, f. vyrezanie.
exsĕcūtiō, ōnis f., vykonanie, prevedenie, správa.
exsĕquiae ārum, f., pohreb.
exsĕquor, sĕcūtus sum, 3., k hrobu vyprovádzať; nasledovať, vykonávať, plniť, vyprávať líčiť, opisovať.
exsĕrō, sĕrui, sertum, 3., vystrčiť vyňať, odhaliť, obnažiť.
exsertō, 1., vystrkovať.

exsībĭlō, 1., vypiskať.
exsiccō, 1., vysušiť, vyprázdniť.
exsignō, 1., zaznamenať.
exsĭlĭō, sĭlui, — 4., vyskočiť, naponáhle odísť.
exsĭlium, ii, n., vyhnanstvo.
exsistō, exstĭti —, 3., vystúpiť, vynoriť sa, objaviť sa, nastať, nastúpiť, vzniknúť vyskytnúť sa, stať sa.
exsolvō, solvi, solūtum, 3., rozväzovať oslobodiť; rozpúšťať, odstraňovať; zaplatiť, za dosť urobiť.
exsomnis, e, bezsenný, bdelý, spánku sa neoddávajúci.
exsorbeō, sorbui —, 2., vysrknúť, vystrebať, zhltnúť; vyprázdniť.
exsors, tis, adj., bez lósu, mimoriadny (honor) vylúčený, nemajúci podielu.
exspătior, 1., z cesty odbočiť, cestu opustiť.
exspectātiō, ōnis, f., očakávanie; pro exspectatione omnium C. ako všetci očakávali; quod est praeter exspectationem C., čo je mimo očakávania = neočakávané.
exspectātus, 3., očakávaný vítaný, žiaducný.
exspectō, 1., očakávať, úfať, priať si predpokladať niečo, obávať sa niečoho.
exspergō, spersus 3., rozhádzať, postriekať.
exspes, adj. len v nom. sing., beznádejný.
exspīrō, 1., vydychovať, ducha vypustiť, skonať; zaniknúť.
exsplendescō, splenduī, —, 3., zažiariť.
exspŏliō, 1., vylúpiť, vyplieniť.
exspuō, spui, spūtum, 3., vypľúť.
exsternō, 1., ohromiť, splašiť.
exstĭmŭlātŏr, ōris, m., podnecovateľ, poburovateľ.
exstĭmŭlō, 1. dráždiť, ponúkať.
exstinctiō, ōnis, f., zničenie, zánik.
exstinctŏr, ōris m., hasič; záhubca.
exstinguō, stinxi, stinctum, 3., hasiť, zahasiť; zničiť vyhladiť, potlačiť; vysušiť; pass. zhasnúť, zomrieť.
exstirpō, 1. vykoreniť, vyplieniť.
exsto, —, —, 1., vyčnievať, vynikať ukazovať sa, javiť sa; jestvovať (existovať); exstat je patrné.
exstructiō, ōnis, f., vybudovanie, stavba.
exstruō, strūxi, strūctum 3., budovať, stavať, nakopiť, nahromadiť.
exsūdō, 1. vypotiť, s námahou vykonať; cum Pedius causas exsudet H., svoje pravoty v potu tvári prevádza.
exsul, is, m., vyhnanec; exsul mentisque domusque O., zbavený rozumu a domova; fem. exsul erat mundi O., na svete nemala bydliska.
exsŭlō, 1., ako vyhnanec žiť, vo vyhnanstve žiť, byť vyhnancom.
exsultim, adv., výskokom.
exsultō, 1., vyskakovať, radovať sa, veseliť sa, plesať, bujne, prostopašne si počínať; honosiť sa, pýšiť sa.
exsŭpĕrābĭlis, e, premožiteľný odolateľný.
exsŭpĕrantia, ae, f., výtečnosť, vynikanie.
exsŭpĕrātiō ōnis, f., **preháňanie,** [hyperbola] rečn. figúra.
exsŭpĕrō, 1., vynikať, vyčnievať, prevyšovať, prekročiť, prekonať; magnitudo sceleris omnium ingenia exsuperat S., prekonáva všetko pomyslenie, je nad pomyslenie všetkých.
exsurdō, 1., ohlušiť, otupiť.
exsurgō, surrexi surrectum, 3., vstať, povstať, búriť sa; zotaviť sa.
exsuscĭtō, 1., budiť; vzbudzovať prebúdzať, rozdúchať, roznietiť.
exta, ōrum, n. vnútornosti (mimo dutiny brušnej ležiace), droby; exta solemnium, L., vnútornosti obetných zvierat.
extābēscō, tābui —, 3., chradnúť, schnúť, zmiznúť, vytratiť sa; videmus opiniones extabuisse, C., že zanikly.
extemplō, adv. hneď, v tú chvíľu, bez odkladu.
extempŏrālis, e, bez prípravy, nepripravený.

extendō, t e n d i, t e n s u m 3., rozpínať, rozťahovať, rozostierať, šíriť, rozširovať predťahovať, predlžovať; e. me, namáhať sa; e x t. se magnis itineribus L., konať dlhé pochody; e. se supra vires L., nad svoje sily sa namáhať.
extentus, 3., rozsiahly, rozvláčený.
extenuātiō, ō n i s, f., zmenšenie, zníženie [rečn. figúra opak hyperboly].
extĕnuō, 1., zmenšovať, stenčovať rozriediť, zoslabovať, zmierniť.
exter (exterus), 3. vonkajší, zovnútorný, cudzozemský, cudzí; s u p e r l., najvzdialenejší, posledný; a d e x t r e m u m, naposledy naposledok, konečne.
exterebrō, 1., vyvŕtať.
extergeō, t e r s i t e r s u m, 2., vytrieť, vymiesť; f a n u m e x t e r s u m, C., celkom vykradený, vylúpený.
exterminō 1., vyhnať, vyhostiť, vypovedať, odstrániť, vylúčiť.
externus, 3., vonkajší, zovnútorný cudzí, cudzozemský, zahraničný.
extĕrō t r ī v i, t r ī t u m, 3., vytrieť; rozšliapať.
exterreō, u i, ĭ t u m, 2., vyplašiť, naľakať nastrašiť.
extīmescō, u i, —, 3., báť sa, strašiť sa so strachom očakávať.
extĭmus, superl. od exter.
extispex, ĭ c i s, m., hadač z vnútorností obetných zvierat žrec.
extollō, —, —, 3., vyzdvihovať zvelebovať, povznášať osmeliť, obodriť, srdca dodať.
extorqueō, s i, t u m 2., vykrútiť, vynútiť, vymučiť, vymôcť, vyrvať.
extorris, e z krajiny vyhnaný, bez domova, vyhnanec.
extrā a d v. a p r e d l. s a c c., vonku, von zo, mimo krome; e x t r a m u r o s, za múrmi; e x t r a q u a m s i . ., leda že by...
extrăhō, x i, c t u m 3., vytiahnuť, vytrhnúť, vyslobodiť, odstrániť, zdržovať, mariť.
extrāneus, 3., vonkajší, zovnútorný, cudzí, človek do rodiny nepatriaci, nepríbuzný.
extraordĭnārĭus, 3., mimoriadny, kromobyčajný.
extrārius, 3., vonkajší, zovnútorný.
extrēmĭtās, ā t i s, f., okraj, koniec.
extrēmus, 3., v. exter.
extrĭcō, 1., vypliesť, vymotať; sohnať.
extrinsĕcus, a d v., z vonku.
extrūdō, t r ū s i, t r ū s u m, 3., vystrčiť, vytlačiť; sprostiť sa zbaviť sa.
extundō, t ŭ d i, t ū s u m, 3., vytĺkať; vynucovať; odstrániť; (s námahou) vykonať spôsobiť.
exturbō, 1., vyháňať, vypudiť.
exūbĕrō, 1., v hojnosti sa vyskytovať, oplývať; l u x u r i ā f o l i o r u m e x u b e r a t u m b r a V., následkom bujného listia je hojnosť tône.
exul v. exsul.
exulcĕrō, 1., rozhorčiť, rozdráždiť; zhoršiť, pokaziť; dať naodberať.
exultō, v. exs —.
exŭlŭlō, 1. zavýjať; **exŭlŭlātus**, 3., krikom vyburcovaný.
exundō, 1., vylievať sa, pretekať, rozvodniť sa.
exuō u i, ū t u m, 3., vyzliecť, odňať, zbaviť sa, odložiť; olúpiť, odstrániť.
exūrō, ū s s i, ū s t u m, 3., vypáliť, spáliť; vysušiť.
exustiō, ō n i s, f. vypálenie.
exŭviae, ā r u m, f., korisť nepriateľovi odňatá, trofeje vojenské.

F

Făba, a e, f., bôb.
fabālis, e, bôbový (stipula).
fabella, a e, f., rozprávka, poviedka, bájka.
făbĕr, b r i, m., remeselník; kováč, stolár, tesár; umelec.
făbĕr, 3., umelecký, obratný majstrovský; f a b r a a r s, obratnosť.
fabrĕfăcĭō, f ē c i, f a c t u m, 3., umelecky zhotovovať.
fabrĭca, a e, f. remeslo, umenie; umelé spracovanie; dielňa.
fabrĭcātiō, ō n i s, f., robenie, tvorenie (umelecké); stavba.
fabrĭcātŏr, ō r i s, m., tvorca, majster.

fabricō, 1., (**fabricor**, 1.), robiť, hotoviť: kovať, tesať.

fabrīlia i u m, n., remeslo.

fabrīlis, e, remeselnícky, umelý.

fābŭla, a e, f., rozprávka povesť, poviedka, bájka; predmet rozhovoru; dvadelný kus, divadlo, hra: (f. docere) kus dávať; c o n v i v a l e s f a b u l a e T., rozhovory za stolom; p e r u r b e m f. q u a n t a f u i, H., ako sa o mne rozprávalo po meste.

fabŭlor, 1., hovoriť, vyprávať, -tárať.

fābŭlōsus 3., báječný, podivný.

făcessō, ī v i, ī t u m, 3., konať, plniť pripravovať, pôsobiť; byť príčinou (periculum); vzďaľovať sa (me ex urbe).

făcētē, a d v vtipne, obratne, podarene, znamenite.

făcētiae, ā r u m, f., vtip, veselosť, žartovnosť vtipkovanie; p e r f a c e t i a s, žartom.

făcētus, 3., ozdobný, uhladený, (elegantný); vtipný, veselý žartovný.

făciēs ē i, f., zovňajšok, zovnútornosť, podoba, obraz, forma, postava, pohľad, tvárnosť spôsob; obličaj, tvár; spanilosť, krása, pôvabnosť; i n m o n t i s f a c i e m V. na spôsob hory; l a b o r u m n o v a f. O., nový spôsob súženia.

făcĭlĕ, a d v., snadno, ľahko; ochotne, rád; istotne nepochybne, bez odporu; f a c i l e p r i m u s; **haud facile**, sotva, ledva, zťažka.

făcĭlis e, ľahký, pohodlný, povoľný, ochotný, obratný, dostupný lacný; prívetivý príjemný, vľúdny, dôverčivý; n i m i u m f a c i l i s, veľmi ľahkoverný, ľahkomyseľný.

făcĭlĭtās, ā t i s, f., snadnosť ľahkosť, obratnosť; ochota, prívetivosť vľúdnosť, náklonnosť.

făcĭnŏrōsus, 3., zločinný, s u b s t. zločinec, zlosyn.

făcĭnus, ŏ r i s, n., čin, skutok; zločin, mrzkosť, ohavnosť.

făcĭō, f ē c i, f a c t u m, 3., robiť, činiť, konať, vykonávať, zhotovovať, pripravovať; obetovať; vzbudzovať (spem), poskytovať; líčiť (Socratem disputantem); stavať (pontem, aedem, classem); skladať (versiculum); dopustiť sa páchať (caedem, fraudem, scelus); podnikať (impetum, coniurationem); uzavierať (pacem, indutias); plniť (imperata); slúžiť (stipendia); vystrájať (ludos); v e r b a f a c e r e, rečniť; zarábať (pecuniam); príležitosť dávať (copiam pugnandi); d a m n u m f., mať trpieť škodu; m o r a m f., predlievať; budiť (desiderium); p e r i c u l u m f. a l i c u i, uviesť do nebezpečenstva; n i h i l r e l i q u u m (i) f., nič neprepustiť; vážim si cením (magni, parvi, tanti); c o p i a m f r u m e n t i f., obilím zásobovať; s e m e n t e s f., zasiať; f a c dajme tomu, že...; c e r t i o r e m f a c e r e a l i q u e m d e a l i q u a r e, oznámiť niekomu niečo, uvedomiť niekoho o niečom; f a c s k o n j., zdôraznený rozkaz; f a c v e n i a s, príď! f a c, n e q u i d a l i u d c u r e s! nestaraj sa o nič iného; q u i d a g a t i s, f a c s c i a m C. daj mi na vedomie, čo porábate; f u g a m f., dať sa na útek; c u r a m f., vzbudiť obavu; q u i d f a c i e s i l l i? H., čo si s ním počneš?

factiō, ō n i s, f., robenie konanie; združenie, (politická) strana.

factiōsus, 3., stranícky panovitý, vlivný, mocný; nepokojný, rozbrojný.

factĭtō, 1., robievať konávať; prevádzať, zamestnávať sa; častejšie skladať (versus).

factum, i, n., čin skutok, práca; prípad, udalosť; q u o f a c t o (časovo) keď sa to stalo, potom; (príčinne) preto.

factus, 3., spôsobilý zrodený k dokonáľy.

facultās, ā t i s, f., možnosť, príležitosť schopnosť, vloha; dostatok, hojnosť, zásoba, p l. prostriedky, majetok.

fācundē, a d v., výrečne, výmluvne.

fācundia a e, f., výrečnosť, výmluvnosť (ako prirodzená spôsobnosť).

fācundus, 3., výrečný, výmluvný.

faccŭla, a e, f., kyselina vinná.

faenebris e, úrokový, (procentový), faenebres leges, zákony o úrokoch, (procentoch); faenebre malum, úžerníctvo.

faenĕrātĭō, ōnis, f., požičiavanie na úroky; úžerníctvo.

faenĕrātŏr ōris, m., kto požičiava na úroky, veriteľ: úžerník, kapitalista.

faenĕrō, 1., (**faenĕror**, 1.,) na úroky vypožičiavať úžerničať.

faenus, ŏris, n., výnos, úrok, úžera; zadlženosť, dlhy; kapitál; pecuniam alicui faenori dare faenus agitare, požičiavať na úroky.

faex, cis, f., osadok, kvasnice, kal, bahno vyvrheľ, sberba, (f. populi); omáčka.

fāgĭneus, 3., bukový.

fāgus, i, f., buk.

fălārĭca, ae f., falarika, šíp kúdeľou a horľavými látkami ovinutý, ktorý hádzali obliehajúcimi strojmi.

falcārius, ii, m., (sc. faber) kosiar; dico te venisse inter falcarios C., do kosiarskej ulice.

falcātus, 3., kosami ozbrojený: falcatae quadrigae; srpovitý, zahnutý v srpovitý obluk (cauda).

falcĭfer, 3., srponosný.

falcō, ōnis, m. sokol.

fallācĭa, ae, f., klam, podvod šiaľba.

fallācĭlŏquus, 3., (klamnomluvný) klamlivý.

fallācĭtĕr, adv., klamne, podvodne, neúprimne.

fallāx, ācis, adj., podvodný, klamlivý nepoctivý, neúprimný; fallaces campi T. neisté miesta (pre chôdzu).

fallō, fĕfelli, falsum, 3., klamať, šialiť, mámiť podvádzať; robiť neistým; zatajovať, zrušiť: fidem hosti datam, zrušiť slovo: pass., klamať sa, mýliť sa; fallit me, klamem sa mýlim sa, neznáme mi je, neviem; horas fallunt sermonibus O., kráťa si čas; mandata fallere, nevykonávať; oculos littera f., nedá sa prečítať; promissum f., nesplniť; depositum f. odcudziť; nequiquam fallis dea V., nadarmo tajíš svoje božstvo; longe fallente sagitta V., zďaleka nepozorovane letiacim šípom.

falsē, adv., falešne, mylne.

falsō, adv., klamne, mylne, chybne; zdanlivo, na oko; bez dôvody, bez príčiny, neprave.

falsum, i, n., nepravda klam, lož, výmysel, mýlka, podvod.

falsus, 3. klamný, mylný, bludný, chybný, nepravý vymyslený, zdanlivý, domnelý, prázdny jalový, lichý, podvodný, neúprimný, nepoctivý; nezaslúžený (opprobria); oklamaný, mýliaci sa.

falx cis, f., kosa, srp, nôž (zakrivený), hák.

fāma, ae, f., povesť, chýr, dobré meno česť, verejná mienka.

fămes, is, f., hlad, nenásytnosť; auri sacra f., V., prekliata lakomosť zlata; person., ako bohyňa.

fămĭlĭa, ae, f., domácnosť, dom, rodina; príbuzenstvo; spoločnosť, združenie; služobníctvo, čeľaď; majetok; pater familias al. familiae hlava rodiny, čeľadný otec, gazda; mater familiae, gazdiná, domáca pani; filii familiarum nedospelí synovia, „mladí páni".

fămĭlĭārĭs, e domáci, rodinný, súkromný, obyčajný, dôverný, priateľský, obľúbený, milý; familiares conferre sermones, C., dôverne si pohovoriť; subst. dôverný priateľ, dôverník, známy, druh, spoločník.

fămĭlĭārĭtās, ātis f., známosť, (dôverné) priateľstvo, dôverné styky; dôverní priatelia.

fămĭlĭārĭtĕr, adv., dôverne, priateľsky; f. uti aliquo, s niekym dôverne obcovať, mať za dôverného priateľa.

fāmōsus, 3., povestný, slávny: zlopovestný, potupný, hanobný.

fămŭla, ae f., slúžka, otrokyňa.

fămŭlārĭs, e, služobnícky, otrocký.

fămŭlātŭs, ūs, m. služba, otroctvo, otrocká robota.

fămŭlor, 1., byť sluhom, otrokom; slúžiť.
fămŭlus, i m., sluha, služobník, otrok.
fānāticus, 3., nadšený, šialený, strestený.
fandum, i n., čo sa smie povedať, pravda.
fānum, i, n., miesto posvätné, svätyňa, chrám.
far, farris, n., tenkeľ (druh pšenice), obylie, tlč (šrot), ktorú, smiešanú so soľou, sypali na hlavu obetnej žertvy, (= m o l a s a l s a); múka, kaša chlieb.
farcio, f a r s i, f a r t u m 4., napchávať.
fărīnă, a e, f. múka.
fartŏr, i s, m., krmič drúbeže, hydiny; klbásnik (virštliar).
fās, n. (i n d e c l.), boží výrok, právo prirodžené, osud; f a s e s t dovolené je, smie sa, je spravedlivé, (svätá) povinnosť, je možné; osudom je určené: q u o d a u t p e r n a t u r a m f. e s s e t, a u t p e r l e g e s l i c e r e t C., čo by bolo alebo prirodzene dobré, alebo zákonmi dovolené.
fascia, a e, f., tkanica, stužka, obväz.
fascĭcŭlus, i, m., sväzoček, kytka, balíček.
fascĭnō, 1., očarovať, uriecť.
fascĭnum, i, n., urečenie očarovanie; prostriedok proti urečenia.
fasciŏla, a e, f., stužka viazanica, obväzok.
fascis, i s, m., sväzok sväzok prútov, otep; úrad. (úradná) moc, vláda.
fastīdiō, 4. oškliviť sa, hnusiť sa, cítiť odpor, nechuť mať.
fastīdiōsē, a d v., s nechuťou, s odporom, pohŕdavo, pyšne.
fastīdiōsus, 3., vrtohlavý, vyberačný, pyšný; hnusný, odporný, ošklivosť budiaci.
fastīdium, i i, n., ošklivosť, odpor, nechuť, hnus; pohŕdanie vyberačnosť, hrdosť, pýcha, nadutosť.
fastīgāte, a d v., šikmo.
fastīgium, i i n., hrebeň strechy, vrchol; šikmý smer, sklon, svah; vysoké postavenie hodnosť, úrad; i n s u m m o e s s e f a s t i g i o a u t p e r i c u l o, N., byť na výške šťastia alebo v svrchovanom nebezpečenstve.
fastus, 3., d i e s f., deň, označený v kalendári pontifikov písmenou F (t. j. f a s), t. j. že praetor smie toho dňa súdiť; úradný; f a s t i, o r u m, m., súdne, úradné dni soznam takých dní; kalendár.
fastŭs, ū s m., pýcha, pohŕdanie, domýšľavosť.
fātālis, e, osudom určený, osudný osud určujúci, vyslovujúci (libri fatales, Sybillské knihy); osudný, záhubný, zkazonosný.
fātālĭtĕr, a d v., osudne, osudu primerane.
fāteor, f a s s u s s u m, 2., priznávať sa, vyznávať nezapierať, uznávať, prejavovať, dávať na javo, vyslovovať.
fātĭcănus, 3., i **fatĭcĭnus**, 3. prorocký, osud veštiaci, veštecký.
fātĭdĭcus, 3. prorocký, osud veštiaci, veštecký; s u b s t. veštec, — ica.
fātĭfer ,3., osudný, smrtonosný, smrteľný.
fătīgātiō, ō n i s, f., únava.
fătīgō, 1., (hnať až do vysilenia), unavovať, honiť, moriť, vysiliť trápiť, znepokojovať, sužovať naliehať, ponúkať; tráviť (noctem); prehánať sa, túlať sa (silvas); o l l i r e m i g i o n o c t e m q u e d i e m q u e f a t i g a n t, V., vo dne v noci do únavy veslujú; f a t i g a t u s a f r a t r e (ut) S., na doliehanie bratovo, aby...
fātĭlŏquus, 3. veštecký; **fātĭlŏqua**, ae, f., veštica.
fātiscō, —, —, 3., [**fātiscor**, —, 3.], rozpadávať sa, trhať sa, prasknúť; slabnúť, miznúť.
fātūitās, ā t i s, f., pošetilosť.
fātum, i, n., božský výrok; veštba údel, osud určený vôľa božia; nešťastie, smrť, zkaza, záhuba.
fātuus, 3., pošetilý hlúpy, bláznivý, blbý.
fauces v. faux.
Faunus, i, m., starý italský boh plodnosti a úrody, ochranca roľníctva a lesov; neskôr stotožnený s gréckym bohom Panom: p l u r. lesní bôžikovia.

austĭtās, ā t i s, f., šťastie; plodnosť poľná.
austus, 3., priaznivý, šťastný, q u o d b o n u m, f a u s t u m, f e l i x q u e s i t C., aby to bolo (obci) k blahu zdaru a šťastiu = blaho, zdar a šťastie obci! (slávnostná formula pred započatím komitií).
autŏr, ō r i s, m., priaznivec, priateľ; podporovateľ, pomocník ochranca, prívrženec, ctiteľ.
autrīx, ī c i s, f., priaznivkyňa, priateľkyňa, podporovateľka, ochrankyňa.
aux, c i s, f., hrtan, hrdlo, krk, ústa; **fauces** i u m, tesný vchod, priesmyk, úžina (morská) priepasť.
favĕō, f ā v i, f a u t u m, 2., priať, pomáhať podporovať, mať náklonnosť; byť milostivým (o bohoch); f a v e t e l i n g u i s (abl), sväté nech bude ticho! (buďte zbožní jazykom t. j. nenarušujte posvätných výkonov nepriaznivými slovami).
favilla, a e, f., horúci, žeravý popol.
favōnius, i i, m., záp. vietor, zefyr.
favor, ō r i s, m., priazeň, náklonnosť, nachýlnosť, priateľstvo, láska, pochvala, potlesk v divadle; f a v o r p o p u l i, obľúbenosť (popularita).
favōrābĭlis, e, obľúbený, vítaný, príjemný priazeň budiaci.
favus, i, m., plást medu; med.
fax, f ă c i s, f., fakľa; oheň, plameň, svetlo; meteor, (čistenie sa hviezd).
faxim, faxo = fecerim, fecero.
febris, i s, f., zimnica.
februus, 3., očisťovací; **februa**, ō r u m, n., očisťovacie prostriedky; slávnosť očistenie 15. febr.
fecundĭtās, ā t i s f., plodnosť, úrodnosť.
fecundō, 1., zúrodňovať.
fecundus, 3., úrodný, plodný bohatý, hojný, plný, zúrodňujúci (imber).
fel, f e l l i s n., žlč, hnev.
felēs, (— **is**), i s, f., mačka, kočka.
felīcĭtās, ā t i s, f., šťastie.
felix, ī c i s, a d j., úrodný, šťastný, šťastie prinášajúci, priaznivý, (o bohoch) milostivý.
femen v. femur.
fēmĭna, a e, f., žena, u zvierat: samica.
fēmĭneus, 3., ženský; zženštilý, zbabelý.
fĕmur, ŏ r i s, n., stehno.
fĕnestella, a e, f. okienko; brána v Ríme.
fĕnestra, a e, f., okno; otvor, diera; streľnica.
fēnīle, i s, n., senník.
fēnum, i, n., seno.
fĕrālis, e, mŕtvych, zomrelých sa týkajúci umrelčí, pohrebný, smútočný, smrteľný, osudný, nebezpečný, záhubný, hrozný; **fĕrālia**, i u m n., sviatok mŕtvych (srov. sviatok „Dušičiek").
fĕrāx, ā c i s, a d j. výnosný, plodný, úrodný, hojný, bohatý.
fercŭlum, i, n. nosidlo; misa, tanier, pôdnos (= tácňa); jedlo.
fĕrē, a d v., skoro, temer, asi; obyčajne zväčša, zpravidla, skoro vždy, vôbec.
fĕrentārius, i i, m., ľahký pešiak; p l., ľahká pechota, ozbrojená prakom a kopijou.
feretrum, i, n., nosidlo.
fĕriae, ā r u m, f., sviatky, prázdniny; kľud, mier; f. e s u r i a l e s pôst; s i n e u l l i s f e r i i s, bez oddychu, neunavne.
fĕrīnus, 3., z divokého zvieraťa divoký, c a r o f e r i n a al. s u b s t. **fĕrīna**, a e, f., zverina.
fĕriō, —, —, 4., biť, tĺcť, udriť, zabíjať, usmrcovať, zabíjať žertvu obetovať; f o e d u s f., smluvu učiniť, uzavrieť (lebo pokonávanie toto bolo spojené s obetou).
fĕrĭtās, ā t i s f., divokosť, zdivočilosť surovosť.
fermē, a d v., v. fere.
fermentum, i, n., kvas, nápoj uvarený z jačmeňa, pivo.
fĕrō, t ŭ l i, l ā t u m, f e r r e niesť, prinášať, znášať, trpieť; tvrdiť; chvastať sa; pohybovať, hnať; rútiť sa (pass.); poskytovať, venovať, obetovať, oznamovať, vyprávať, odnášať: získať, dostať, dosiahnuť; roznášať (chýr), rozhlasovať, rozširovať; i g n o m i n i a e l o c o f. a l i q u i d, za hanbu považovať; i n v i d i a n o n f e r e n d a O., nesnesiteľná zášť; f e r r e

aliquem, snášať sa s niekym; scripta ferunt annos O., knihy pretrvajú veky; arma f. contra aliquem, bojovať; signa f., dať sa na pochod; sententiam f., hlasovať; legem f., navrhovať z.; ad populum f. dere daf rozhodnúť; prae se f., prejavovať niečo, verejne ukazovať, nezatajovať, tvrdiť; se f. aliquo, kráčať, ísť niekam; quo ferar O., kam sa mám obrátiť? via, iter fert, cesta vedie; feruntur, fertur, feruntur, rozpráva sa, hovorí sa oznamuje sa, vraj; fama fert, povesť hlása, ide, je; impune ferre iniurias, bez trestu páchať bezprávie; vivus per ora feretur, bude žiť v ústach ľudí; aequo animo ferre, znášať s pokojnou mysľou; aegre, graviter, moleste ferre, ťažko znášať; manus caelo f., zdvíhať; ferentes venti, priaznivé vetry; mella f., snášať med; obetovať (tura); dostávať (munera); ukazovať (vulnera); dávať na javo prejavovať (laetitiam); odolať (impetum); consuetudo fert, je zvykom, obyčajom; animus fert, chce sa mi.

fĕrōcia, ae, f. divokosť, bujnosť, ohnivosť, zúrivosť; smelosť; srdnatosť, zmužilosť, udatnosť, neohrozenosť.

ferōcĭtās = ferocia.

ferōcĭtĕr adv., divoko, prudko, bujne, ohnivo, zúrivo, vzdorovito, drzo; smele, srdnato, zmužile udatne, neohrožene.

fĕrōx, ōcis, adj. divoký, prudký, bujný, ohnivý, zúrivý, vzdorovitý; smelý, bojovný, udatný, neohrožený, neústupný.

ferrāmenta, ōrum, n., železné náradie, železné (železom okované) nástroje.

ferrāria, ae, f., (sc. fodina), železný dol.

ferrārius, 3., železný, zo železa pracujúci; faber ferrarius, kováč.

ferrātus, 3., železom okovaný; milites f., obrnení.

ferreus, 3., železný pevný, tvrdý, somnus f., tvrdý, večný spánok (= smrť).

ferrūgō, ĭnis, f., hrdza (železná); hrdzavá farba, ryšavosť.

ferrum, i, n., železo; vec zo železa; nôž, sekera, pluh; železný osteň, (šíp, strela, kopija, meč); zbraň.

fertĭlis, e, úrodný, výnosný bohatý, úrodu dávajúci, pôsobiaci.

fertĭlĭtās, ātis, f. úrodnosť, plodnosť, výnosnosť.

ferŭla, ae, f., prút, metla palica.

fĕrus, 3., divoký zúrivý, surový, krutý, neciteľný.

fervĕfăciō, fēci, factum, 3. rozohriať, rozpáliť, uvariť.

fervens, entis adj., vrelý, rozpálený, ohnivý, plamenný; búrlivý, prudký.

ferveō, ferbui —, 2., vrieť, kypieť, variť sa, klokotať; hučať, búriť sa; hemžiť sa; fervent examina, včely sa roja; fervet opus V., horlivo vykonáva sa robota.

fervĭdus, 3., vrelý, rozpálený, ohnivý, búrlivý; prchký.

fervor, ōris, m., vrelosť horúčosť, sparno, búrka, nepokoj; oheň, nadšenie, horlivosť.

fessus, 3., unavený, vysilený, slabý, mdlý vyčerpaný.

festīnantĕr, adv., náhlivo, naponáhle, chytro, bystro, čerstvo.

festīnātiō, ōnis, f., náhlenie, ponáhľanie, náhlivosť.

festīnō, 1., náhliť sa, uskoriť; cuncta parat festinatque S., všetky prípravy chytro vykonáva.

festīnus, 3., s niečim sa náhliaci.

festīvē, adv., vesele, milo, pôvabne; vtipne, živo.

festīvĭtās, ātis, f., veselosť pôvabnosť, vtipnosť, vtip, živosť, humor.

festīvus, 3., veselý, radostný, pekný, príjemný pôvabný, vtipný.

festum, i, n., slávnosť, slávnostná hostina.

festus, 3., sviatočný, slávny.

fētiālis, is, m., fetial; pl. sbor kňazov rímskych k potvrdzovaniu dohovorov a vypovedaniu vojny; adj., **fetialis,** e, ius fetiale, právo fetialské.

fētĭdus, fētor v. foetidus, foetor.

fētūra, ae, f., plodenie, rozplodzovanie, plemenenie; mláďatá.
fētus, 3., oplodený, tehotný porodivší; otelená (krava), ožrebená (kobyla), okotená (kočka, koza, ovca, suka, zajac), oprasená (sviňa); úrodný, bohatý, hojný naplnený: machina feta armis V.
fētŭs, ūs, m., plodenie, rodenie, pôrod, liahnutie, vzrast, plod, plemä, mláďa; výhonok ratolesť; úroda, hojnosť.
fibra, ae, f., vlákno, nitka, vlások (koreňový), žilka; vnútornosť, útroby.
fībŭla, ae, f., spona, pracka, háček ihlica, svoreň, skoba, spinka.
fictile, is, n., hlinená nádoba.
fictĭlis, e hlinený.
fictŏr, ōris, m., výtvarník, tvorca; výtvarný umelec, sochár, rezbár; fictores, v služobníctve pontifikov boli výrobci obetných darov.
fictum, i, n., výmysel, klam báj.
fictus, 3., vymyslený, zdanlivý, nepravdivý, nepravý, padelaný, podvrhlý, neúprimný, pokrytecký.
fīdēlis, e. verný, spoľahlivý, poctivy, svedomitý, úprimný; pevný, istý.
fīdēlĭtās, ātis, f., vernosť, spoľahlivosť, oddanosť, úprimnosť, poctivosť, svedomitosť.
fīdēlĭtĕr, adv. verne, spoľahlivo, poctivo.
fīdens, entis, adj., dôverujúci, dôverný, sebapovedomý, smelý, odhodlaný.
fīdentĕr, adv., dôverne, sebapovedomo, smelo, odhodlane.
fīdentia, ae, f., dôvera v seba, sebapovedomie, smelosť, odvaha.
fīdēs, ēi, f., dôvera, vernosť, oddanosť, poctivosť, úver, svedomitosť, pravdivosť, hodnovernosť, spoľahlivosť, istota, úprimnosť, dôkaz, záruka, vyplnenie, sľub, dané slovo, ochrana, pomoc; fidem facere alicuius rei, presvedčiť; res fide maior O. vec prevyšujúca vieru (v jej pravdivosti); in fide atque amicitia alicuius esse Cs., žiť s niekym vo vernom priateľstve; mala f, vierolomstvo; bona fide, poctivo, s dobrým svedomím, úmyslom; pro deorum atque hominam fidem! pre všetko na svete; pacis f., zaručený mier; f. eius rei penes auctores erit S., zaručenie tejto veci bude ponechané . = zodpovednosť za túto vec ponechám prameňom; date dextras fidemque L., dajte pravice a sľúbte; fidem publicam dare S., zaručiť štátnu ochranu; fide publica iussus est dicere, so zaručením osobnej svobody.
fīdēs, is f., struna; len pl. **fides**, ium, f., struny, strunový nástroj. [lyra, kytara, kobza]; hudba.
fīdĭcen, ĭnis, m., hráč na strunový nástroj, hudobník, hudec; básnik (lyrický).
Fīdius, priezvisko Jupiterovo ako ochrancu práva vernosti a poctivosti; me Dius Fidius (písali tiež medius fidius) sc. iuvet, prisámbohu.
fīdo, fīsus sum, 3., dôverovať, spoliehať sa, osmeľovať sa.
fīdūcia, ae, f., dôvera, spoliehanie sa, pevná nádej, dôvera v seba odvaha, smelosť, istota, záruka.
fīdūcĭārius, 3., sverený, odovzdaný (k dočasnému opatrovaniu).
fīdus, 3., verný, poctivý, svedomitý, úprimný, oddaný, spoľahlivý, istý.
fīgō, fīxi, fīxum, 3., upevňovať, pripevňovať, pribíjať prebodnúť, prepichnúť; oculos figere, upriet oči; fixa sagitta, vbodnutá strela; vestigia figit, kráča; acri fixa dolore, preniknutá.
fĭgūra, ae, f., postava, podoba, obraz; mátoha; spôsob, povaha, druh.
fĭgūrō, 1., dávať podobu, vytvárať; tvoriť.
fīlia, ae, f., dcéra.
fīlĭŏla, ae, f., milá dcéra, dcéruška.
fīlius, ii, m., (voc. fīlī), syn.
fīlum, i, n., niť, vlákno, struna; niť života, osudu, (ktorú pradú Parky) spôsob, sloh; stužka (ovinutá okolo špicatej čapice kňazskej, apex); omnia sunt hominum tenui pendentia filo O.,

všetky ľudské veci visia na tenkej nitke (= sú neisté).

fimbriae, ārum, f., kadere.

fīmus, i, m., i **fīmum,** i, n., hnoj, trus.

findō, fĭdi, fissum, 3., štiepať, deliť, odlučovať; viam f., raziť si cestu; aëra f. preletieť; vomere f., brázdiť.

fingō, fīnxi, fictum, 3., tvoriť, vytvárať, pripravovať, vymýšľať, predstavovať si luhať, pretvarovať sa; vzdelávať, pestovať, cvičiť (equum).

fīniō, 4., končiť, ohraničovať, obmedzovať, určovať, držať na uzde, dokončiť (reč), dohovoriť, skonať (vitam finire).

fīnis, is, m. (zr. f.) koniec, medza, hranica, miera, kraj, územie; cieľ, výsledok; skonanie (= smrť); vrchol, dokonalosť, ideál; intra naturae fines viventi H., tomu, čo žije v medziach prírody (t. j. prirodzených potrieb); finem imponere, dare, urobiť koniec prestať; finem pugnandi facere Cs., dobojovať; finem dicendi facere, urobiť koniec reči, zakľúčiť reč; fines bonorum malorumque C., najvyššie dobro a zlo; quae finis standi, k čomu tu stáť? čo tu nastojíme?

fīnītĕ, adv., obmedzene, s obmedzením.

fīnĭtĭmus, 3., pohraničný, súsedný; blízky, príbuzný.

fīnītŏr, ōris, m., merač, merník (geometer).

fīō, factus sum, fiĕri, pass. k facio: stávať sa, vznikať; homo factus est dominus naturae, stal sa pánom prírody; fieri potest, ut fallar, možno, že sa klamem; fieri non potest, ut te reprehendam, nesmiem ťa karhať.

firmāmen, ĭnis, n. podpora, upevnenie.

firmāmentum, i, n., podpora, opora, stĺp; sila, moc; dôkaz, hlavný dôvod.

firmātŏr, ōris, m., upevňovateľ: missus (est) Drusus paci (dat. fin.) firmator T. aby zistil mier.

firmē, adv., pevne, silne, určito; iste.

firmĭtās, ātis, f., i **firmĭtūdō,** ĭnis, f., pevnosť, sila, vytrvalosť stálosť, neohroženosť.

firmĭtĕr v. firme.

firmĭtūdō, v. firmitas.

firmō, 1., upevňovať, zosiliť, posilniť, zakladať, zabezpečovať, potvrdzovať, dokazovať, zisťovať, tvrdiť; basilicam f., opraviť; firmata aetas, dospelý vek; f. animum alicuius, dodať niekomu odvahy; civium animos in se f. L., utvrdiť náchylnosť k sebe.

firmus, 3., pevný, silný, tvrdý, statočný, bezpečný, spoľahlivý, verný zdravý, trvanlivý, stály.

fiscĭna, ae, f., kôš košík.

fiscus, i, m., kôš na peniaze, pokladnica.

fissĭlis, e, štiepateľný.

fissum, i, n. rozštiepenie, štrbina, škulina.

fistūca, ae, f., palica, tĺk, (hlobiaci) baran.

fistŭla, ae, f., píšťala; rúra (u vodovodu); vred (fistula).

fistulātŏr, ōris, m. hráč na píšťale.

fixus, 3., pevný, upevnený, nepohyblivý, nezmeniteľný, vštepený.

flābellum, i, n., vejár; f. seditionis = jazyk.

flābĭlis, e čo môže povievať, vzdušný.

flābrum, i, n., dutie, povievanie; vietor, vetrík, vetríček.

flaccēscō, —, —, 3., vädnúť; živosti pozbývať, ochabovať.

flāgellō, 1., bičovať, šľahať.

flāgellum, i, n., bič, knut, korbáč; remeň na hádzacej kopiji; lapadlo (polypa); výhonok priesada.

flāgĭtātiō, ōnis, f., naliehavá prosba.

flāgĭtātŏr, ōris, m., (usilovný) žiadateľ.

flāgĭtiōsē, adv., potupne, hanebne, ohavne, mrzko, nečestne.

flāgĭtium, ii, n., hanba, potupa, ohavnosť, mrzkosť.

flāgĭtō, 1., požadovať, dôrazne žiadať, neustále prosiť drankať, vymáhať, doliehať; volať pred súd.

flagrans, antis, plápolajúci, horiaci, ohnivý, jasný; prudký, náruživý.
flagrantia, ae, f., ohnivosť, zápal plameň, oheň.
flagrō, 1., horieť plameňom, plápolať, svietiť; byť rozpáleným.
flāmen, ĭnis, m. vykonavateľ obetí určitému bohu žrec určitého boha.
flāmen, ĭnis, n., vietor; vetrík; flamina tibiae H., zvuky, tóny píšťale.
flamĭnĭca, ae, f., žena flaminova.
flamĭnium, ii, n., úrad, hodnosť dôstojnosť flaminova.
flamma, ae, f., plameň, oheň, blesk, svetlo, požiar, vášeň; zkaza záhuba; flamam concipere, vybĺknuť, zbĺknuť; f. gulae = hlad.
flammans, tis, horiaci; flammantia lumina, svietiace sa oči.
flammeus, 3., plamenný, ohnivý.
flammĭfer, 3., oheň nesúci plamenný, ohnivý.
flammō, 1., žiariť; roznietiť, horieť; zapáliť.
flammŭla, ae, f., plamienok.
flātŭs, ūs, m., dutie, fúkanie, fučanie; vietor, vetrík: nadutosť, pýcha, hrdosť; frkanie koní; pískanie.
flavĕō, —, —, 2., byť zlatožltým plavým.
flāvescō, —, —, 3., žltnúť.
flāvus, 3., zlatožltý, plavý.
flēbĭlis, e oplakávania, poľutovania hodný, žalostný, trúchlivý, plačlivý; flebiles modi, žalospevy.
flēbĭlĭtĕr, adv., žalostne, plačlivo.
flectō, exi, exum, 3., ohýbať kriviť, krútiť, obracať, meniť, zmierniť, obmäkčiť, pohnúť, nakloniť, nahovárať; viam iter f., odbočovať s cesty, zmeniť smer cesty; arcum f., napínať luk; flexum mare, more zahnuté (do pevniny) = morský záliv; flexo in vesperam die, keď sa deň chýlil k večeru; flecti precibus aut donis, S., dať sa pohnúť.
fleō, ēvi, ētum, 2., plakať, oplakávať.
flētŭs, ūs, m., plač, nárek.
flexĭbĭlis, e, ohebný; mäkký, nestály, vrtkavý.
flexĭlis, e, ohebný, pružný.
flexilŏquus, 3., neurčito, dvojsmyselne hovoriaci.
flexiō, ōnis f., ohýbanie hlasu, (modulácia), rozmanitosť, zmena; okľuka, vytáčky.
flexĭpēs, pĕdis, adj. krivonohý.
flexŭs, ūs, m., záhyb, zahnutie, okľuka, sklon.
flictŭs, ūs, m., náraz.
flō, 1., viať, fúkať.
floccus, i, m., snežinka, vlákno, vlákienko; vec nepatrná; aliquid flocci (gen. pret.) non facio, necením, nevážim si toho ani za mak.
Flōra, ae, f. bohyňa kvetov a jara.
flōrālia, ium, n., (sc. sacra), slávnosť florálií 28. apr.
flōreō, ui, —, 2., kvitnúť, byť v rozkvete, na vrchole (moci slávy, šťastia), byť šťastným, skvieť sa, žiariť, vynikať.
flōrēscō, —, —, 3., rozkvetať, rozvíjať sa, rásť, slávy nadobývať.
flōreus, 3., kvetinový, kvetný, kvetnatý, per florea rura V., po kvetnatých nivách.
flōrĭdus, 3., kvitnúci, kvetnatý.
flōrĭlĕgus, 3., kvety, šťavu z kvetov sbierajúci (apes).
flos, ōris, m., kvet, kvetina, výkvet, rozkvet; vrchol; smetana; šťava medová; ozdoba, okrasa.
floscŭlus, i, m., kvetinka: ozdoba, okrasa reči.
fluctuātiō, ōnis, f., kolísanie, nerozhodnosť: (f. animorum).
fluctuō, 1. vlniť sa, kolísať sa, byť nerozhodným, váhať.
flūctŭs, ūs, m., vlna, príboj, príval, búrka, nepokoj.
fluens, entis, adj., kľudne plynúci jednotvarný; malatný, ochablý; vlhký, mokrý.
fluentum, i, n. tok, prúd.
fluĭdus, 3., plynúci, tekúci, tekutý; mäkký; ochablý; unavujúci (calor).
fluĭtō, 1., plynúť, tiecť vlniť sa, kolísať sa, klátiť sa, váhať; poletovať, rozpadávať sa.

flūmen, ĭnis, n., tok, prúd, príval rieka, voda; adverso flumine, proti prúdu, proti vode.

flūmĭneus, 3., riečny.

fluō, flūxi (flūxum), 3., tiecť, plynúť, oplývať, valiť sa, vyplývať, šíriť sa, miznúť, ochabovať, dariť sa: cuncta fluunt, O., všetko je v pohybe = πάντα ῥεῖ; nix fluit, sneh sa roztápä rozpúšťa.

flŭviālis, e, riečny.

flŭvius, ii, m., tok, prúd, tekúca voda, rieka.

flūxus, 3. tekúci, poletujúci, voľný; chatrný, ochablý, kláťací sa, kolísavý, neistý, nestály.

fōcāle, is, n., (od fauces), šatka na hrdlo, náhrdelník, obväzok krčný (ktorý nosili chorí a chúlostiví ľudia).

fŏcŭlus, i, m., ohnisko, panva (k rozloženiu ohňa).

fŏcus, i, m., krb, pec, ohnisko, ohnište; oltár sídlo domácich bohov; dom, rodina.

fŏdĭcō, 1., strkať, bodať, štuchať; trápiť.

fŏdĭō, fōdi, fossum 3., kopať, ryť, podkopávať, pichať, prebodnúť; brázdiť.

foedē, adv., hanebne, ohavne hnusne, mrzko, zle.

foederātus, 3. spoločný, spojenecký.

foedifrăgus, 3., vierolomný.

foedĭtās, ātis, f., ošklivosť, ohyzdnosť, škaredosť, hnusnosť, ohavnosť, mrzkosť.

foedō, 1. hanobiť, zohaviť, poškvrniť, špiniť, kaziť, pustošiť, trýzniť.

foedus, 3., ošklivý, ohyzdný, hanebný, nečestný, hnusný, odporný, ohavný: cetera visu quam dictu foediora L. ostatné veci na pohľad (= v skutočnosti), strašnejšie, než vypovedať možno.

foedus, ĕris, n., smluva, dohovor; svätok, podmienky (smluvy, sväzku), stanovy, nariadenie, rozkaz, zákon; f. facere, icere ferire, pangere (cum aliquo), uzavrieť smluvu; ex foedere, ďa smluvy.

foetŏr, ōris, m., smrad, zápach.

folium, ii, n., list (stromu), lupeň.

follĭcŭlus i, m., meštek (kožený), pytlík, vaček.

follis, is, m., mech (k rozdúchaniu ohňa).

fōmentum, i, n., teplý obväz; úľava, potecha, liek.

fons, fontis, m., prameň žriedlo, zdroj, studňa, pôvod, počiatok.

fontānus, 3., pramenitý, studničný.

fontĭcŭlus, i, m., pramienok studnička.

for, fātus, sum, fāri, hovoriť, vyprávať; zvestovať; ne fando quidem auditum est C., ani z vyprávania nie je známo.

fŏrābĭlis, e., preraziteľný, prenikavý.

fŏrāmen, ĭnis, n., diera, otvor.

fŏrās, adv., von, z domu, na verejnosť.

forceps, cĭpis, m. i f., kliešte.

forda, ae f., [adj. i subst.] (bos) forda, teľná krava.

fore = **futūrum esse**, inf. fut. od sum, esse.

forem = futūrus essem

forēnsis, e, adj., náležiaci k forumu, k námestiu, k trhu; verejný: opera f., činnosť súdna; vestitus f. šaty sviatočné; factio f., strana (partia), sohnaná z pouličnej triedy ľudu.

fŏres, ium, f., dvere, (dvojkrýdlové), vráta, vchod.

fŏris, is, f., dveraj, dverné krýdlo; dvere (jednoduché).

fŏris, adv. vonku, za dvermi, mimo domu, mimo mesta, za hranicami, v cudzine: petita verba f. H., cudzie slová (t. j. z gréčtiny prejaté); z vonku.

forma, ae, f., tvar, podoba, tvárnosť, postava, krása obraz, spôsob, vlastnosť; druh, rod; kopyto.

formīca, ae, f., mravenec.

formīdābĭlis, e, strašný, hrozný.

formīdō, ĭnis, f., hrôza, strach; posvätná úcta; strašiak.

formīdō, 1. hroziť sa strašiť sa, desiť sa.

formīdŏlōsē, adv., hrozne, strašne, desne.

formīdŏlōsus, 3., hrozný, strašný, desný, nebezpečný; bojazlivý, plachý.

formō, 1., dávať tvar podobu, (formovať), zobrazovať; vzdelávať, učiť, priúčať; d i c t i s f., navádzať, nahovárať.
formōsĭtās, ā t i s, f., úhľadnosť, spanilosť krása, pôvabnosť.
formōsus, 3., pekný, úhľadný, spanilý, krásny, pôvabný.
formŭla, a e, f., pravidlo, predpis, (formula) zásada, smluva, (právny) pomer; soznam spojencov a poddaných.
fornāx, ā c i s, f., pec, výheň (kováčska).
fornicātus, 3., klenutý, sklepený: v i a f., cesta v Ríme, vedúca na pole Marsovo.
fornix, ĭ c i s, m. klenutie, obluk, sklepenie, podjazd; triumfálny, víťazný oblúk.
fors, t i s, f., náhoda, osud; u t f o r s t u l e r i t C. ako náhoda (s sebou) prinesie, bude chcieť.
forsăn, a d v. azda, hádam.
forsĭt = **forsĭtăn**, a d v., azda, hádam.
fortassĕ, a d v., azda, hádam, vari, čajsi.
fortĕ a d v., náhodou, práve; azda: s i f o r t e, keby azda, hádam.
fortis, e, udatný, odvážny, zmužilý, silný, pevný, dôkladný: a n i m o f o r t i odhodlane, srdnate.
fortĭtĕr, a d v., udatne, zmužile, rázne, odvážne.
fortĭtūdō, ĭ n i s, f., udatnosť, odvaha, rázność, zmužilosť.
fortuītus 3., náhodný, obyčajný, všelijaký: o rečiach: bez prípravy.
fortūna, a e, f., osud, náhoda, šťastie, nešťastie; f. s e c u n d a, šťastie; f. a d v e r s a, nešťastie; stav, pomery, majetkový stav hmotné postavenie, majetok, bohatstvo, výhody; p e r f o r t u n a s! C., pre Pánaboha!
fortūnātē, a d v., šťastne.
fortūnātus, 3., šťastím, majetkom obdarený, bohatý zámožný.
fortūnō, 1., urobiť šťastlivým, oblažiť.
fŏrum, i, n., námestie, tržište, trh, obchod, súd, verejný život činnosť rečnícka; predsieň hrobky (vestibulum sepulcri); miesto, kde sa konaly shromaždenia a súdy; f. R o m a n u m podlhosvasté miesto medzi Kapitoliom a Palatínom; f. b o a r i u m, dobytčí trh; f. p i s c a t o r i u m, rybací trh; f. o l i t o r i u m, zeleninársky trh; i n f o r o v e r s a r i, kupčiť; f. indico, oznamujem deň súdneho pokonávania; f. a g e r e, súd vykonávať.
fŏrus, i, m., (na lodi) chodby (medzi veslárskymi lavicami); (v divadle) rady sedadiel; (v úle) buňky.
fŏssa, a e, f., priekopa, brázda: prieplav (kanál); jama.
fossio, ō n i s, f., kopanie.
fossŏr, ō r i s, m., kopáč, roľník.
fŏvea, a e, f., jama (k chytaniu zvierat) vlčia jama.
fŏveō, f ō v i f ō t u m, 2., zohrievať; opatrovať, liečiť, občerstvovať; objímať; podporovať, pomáhať, priať, starať sa o niekoho, povzbudzovať, tešiť, byť útechou niekomu.
frāga, ō r u m n., jahody.
frăgĭlis, krehký, chatrný, slabý, pominuteľný.
frăgĭlĭtās, ā t i s, f., krehkosť, pominuteľnosť, slabosť.
frăgmen, ĭ n i s, n. = fragmentum.
frăgmentum, i n., zlomok, kus; n a v i g i i f r a g m e n t a, trosky lodi.
frăgor, ō r i s, m., lámanie, praskot, treskot, rachot (hrom); burácanie (mora).
frăgōsus, 3., rozlámaný; nerovný, drsný; rachotiaci.
frāgrō, 1., voňať, páchnuť.
frămea a e, f., germanská kopija.
frangō f r ē g i, f r ā c t u m, 3., lámať, prelomiť, zoslabiť, rozbíjať, roztrieskať, zničiť, premôcť, pokoriť, skrotiť, mariť, rušiť, zrušiť dané slovo.
frāter, t r i s, m., brat.
frātercŭlus, i, m., braček, bratrík, bratríček.
frāternĭtas, ā t i s, f., bratstvo.
frāternus, 3., bratský, príbuzenský priateľský, dôverný; f r a t e r n a c a e d e s, V., vražda spáchaná bratom; subst. f r a t e r n a p e t o, dedictvo po bratovi.
frātrĭcīda, a e, m., bratovrah.
fraudātiō, ō n i s, f. podvádzanie, klamanie, podvod, klam.
fraudātŏr, ō r i s m., podvodník, šudier.

fraudō, 1., šudiť, podvádzať, klamať spreneveriť.
fraudŭlentus, 3., podvodný.
fraus, d i s, f., podvod, klam; omyl; škoda; zločin, zloba.
fraxĭnus, i, f., jaseň; kopija jasenová.
fraxĭnus, 3., v. fraxineus.
fremĕbundus, 3., duniaci, hučiaci; sršiaci (hnevom).
frĕmĭdus, 3., hučiaci.
frĕmĭtŭs, ū s, m., hučanie burácanie, hrmot, rev, vytie, bzučanie, hluk, krik.
frĕmō, u i, ĭ t u m 3., hučať, burácať, hrmieť, šumieť, vyť, bzučať, hlučať, kričať, reptať.
frĕmŏr, ō r i s, m., hučanie, šum, mumlanie.
frendō —, f r e s u m, 3., škrípať zubami, zúriť.
frēnō, 1., držať na úzde; zdržovať, krotiť.
frēnum, i, n., (p l. o b. f r e n i, ō r u m m.), úzda.
frĕquens, e n t i s, a d j., hojne shromaždený hojne navštevovaný, valný, častý, plný, opätovný, obyčajný.
frĕquentātiō, o n i s, f., hromadenie.
frĕquentātus, 3. bohatý, častý.
frĕquentĕr, a d v., hojne, často.
frĕquentia, a e, f., hojná návšteva, veľké shromaždenie veľká spoločnosť, schôdzka, veľký počet, množstvo.
frĕquentō, 1., často konať, často navštevovať, opakovať; sláviť; napĺňovať, hrnúť sa niekam shromažďovať sa.
frĕtum, i, n., úžina morská, prieplav; more.
frĕtus, 3., spoliehajúci sa, dôverujúci honosiaci sa.
frĭcō, c u i, c t u m, 1., trieť, drhnúť škrabať.
frīgeō, —, —, 2. zimou krehnúť, byť mdlým, chabým; chladne byť prijatým.
frīgescō, —, —, 3., chladnúť stydnúť, ochabovať.
frīgĭdē, a d v., chladne, mdle.
frīgĭdus 3., studený, chladný, mrazivý, ľadový; chabý; chladne pôsobiaci, všedný, prázdny, jalový.
frīgō, ī x i, i c t u m, 3., pražiť piecť.
frīgus, ŏ r i s, n., zima, mráz: chládok ochladenie (prílišného nadšenia), nečinnosť, chladné prijatie.
frīvŏlus, 3., nudný, nechutný, bezcenný, škaredý.
frondātŏr, ō r i s m., obrezávač ratolestí stromov.
frondeō, —, —, 2. mať listie, zelenať sa.
frondescō, u i, — 3., pokrývať sa listím zelenať sa.
frondĕus, 3., listnatý, z listia zelený.
frondōsus, 3., bohatý listím, listím pokrytý, listnatý, zelený.
frons, d i s, f., listie ratolesť s listím.
frōns, o n t i s, f., čelo, tvár, zovňajšok, širina; a f r o n t e, z predku.
frontālia i u m, n., pásy na čele, náčelné obrnenie.
fructuōsus, 3., výnosný, úrodný; prospešný, úžitočný.
frūctŭs, ū s, m., využívanie, úžitok, zisk; ovocie úroda, výhoda, odmena, odplata; f r u c t u s p r o v i n c i a e, dôchodky plynúce z provincie; f r u c t u i e s s e a l i c u i, byť niekomu k prospechu.
frūgālis, e, (len komp. a superl., m. positivu sa užíva tvar, f r ū g i), poriadny, dobrý, poctivý, rozumný; gazdovský.
frūgālĭtās, ā t i s f., poriadnosť, poctivosť, umierenosť, rozumnosť, gazdovitosť, sporivosť, striedmosť.
frūgālĭtĕr, a d v., mierne, sporivo, rozumne.
frūges, u m, f., úroda, obilie, ovocie.
frūgī, neskl., poctivý, rozumný, mierny, gazdovský.
frūgĭfer, 3., plodonosný, úrodný.
frūmentārius, 3., obilia sa týkajúci, hojný obilím úrodný; r e s f r u m e n t a r i a, zásobovanie, dovoz, obilie, potrava; s u b s t. **frumentārius**, i i, m., kupec obilím.
frūmentātiō, ō n i s f., zásobovanie obilím; f r u m e n t a t i o n e s p a b u l a t i o n e s q u e Cs., výprava pre obilie a krm.
frūmentātŏr, ō r i s, m., kupec obilím; zaopatrovateľ obilia; pl. zásobovací sbor.
frūmentor, 1., zaopatrovať obilie.
frūmentum, i n., obilie.

fruor, (usus sum), frui, užívať, upotrebovať, obcovať, tešiť sa niečomu, (z čoho), radovať sa čomu (z čoho) kochať sa, baviť sa.

frūstrā, adv., marne darmo, bez výsledku, bez príčiny, zbytočne; f. habere aliquem, klamať, podvádzať; f. sum podvádzajú ma.

frūstrātiō, ōnis, f., šialenie, klamanie, balamutenie.

frūstror, 1., klamať, šialiť, šudiť; mariť; marne konať.

frustum, i, n., kus, kúsok, kúštek; hlt, dúšok.

frŭtex, ĭcis, m., ker, krovie; vetvy stromu.

frŭtĭcētum, i, n., krovie; húštie, húština.

frŭtĭcōsus, 3., porastlý krovím, krovinatý.

frux, frūgis f., (ob. pl. **frūges,** um), plodiny, obilie, ovocie; výsledok, prospech.

fūcātus, 3., farebný, líčený nepravý.

fūcō, 1., farbiť, líčiť.

fūcus, i, m. červeň, líčidlo; strojenosť, pretváranie.

fŭga, ae, f., útek; vyhnanstvo; stránenie sa, vyhýbanie; (bystrý) odchod; f-am capere, facere dať sa na útek; in fugam conicere, dare, na útek obrátiť, zahnať.

fŭgācĭtĕr, adv., s veľkou plachosťou, zbabele.

fŭgāx, ācis, adj., plachý, utekajúci, zbabelý, nestály; fugaces labuntur anni H., prchavé uplývajú roky; f. ambitionis eram O., nemal som chuti uchádzať sa o úrady.

fŭgiō, fūgi, —, 3. ujsť, utekať, ísť do vyhnanstva, (f. patriam); bežať, letieť, zanikať, miznúť uplývať, opúšťať, odchádzať; **fugit me,** neznáme mi je, neviem.

fŭgĭtīvus, 3., zbehlý; subst. zbeh, uprchlík, uprchlý otrok.

fŭgō, 1., zaháňať, obracať na útek, vyháňať z vlasti, posielať do vyhnanstva, vypovedať.

fulcīmen, ĭnis, n. podpora, pilier.

fulciō, fulsi, fultum, 4., podopierať, udržovať, podporovať.

fulcrum, i, n., operadlo pohovky.

fulgeō, fulsi, —, 2., blýskať sa, skvieť sa, ligotať sa, svietiť, žiariť.

fulgŏr, ōris, m., blesk, lesk, ligot; fulgor nominis Romani, sláva.

fulgur, ŭris, n. blesk; pl. fulgura, blýskavica, búrka.

fulgŭrālis, e, blesku sa týkajúci; fulgurales libri, knihy o blesku.

fulgŭrātŏr, ōris m., vykladač blesku.

fulgŭrō, 1., blýskať sa; neos. fulgurat, blíska sa.

fūlĭca, ae, f., vodná sliepka.

fūlīgō, ĭnis f., sadza.

fulmen, ĭnis, n., blesk, hrom, nešťastie; fulmina fortunae, rany, pohromy osudu.

fulmĭneus, 3., bleskový, hromový; ako blesk, vražedlný, smrtiaci, ničiaci.

fulmĭnō, 1., blesky metať; fulminat, blíska sa; Caesar fulminat bello V., blesky metá v búrke vojny.

fultūra, ae, f. [fulcio], podpora.

fulvus, 3., tmavožltý, žltý, ryšavý.

fūmeus, 3., plný dymu, dymiaci čadiaci.

fūmĭdus, 3., dymiaci, čadiaci, naplnený dymom.

fūmĭfer, 3., dym pôsobiaci, dymiaci, čadiaci.

fūmō, 1., dymiť, čadiť.

fūmōsus, 3., plný dymu, začadený.

fūmus, i. m., dym, čad.

fūnālis, e, provazový, z provazu urobený, na provaze visiaci; subst. **funale,** is, n., svieca voskovica, (nazvaná tak od knôta); vosková fakľa.

functiō, ōnis, f., konanie, vykonávanie.

funda, ae f., prak; rybárska sieť.

fundāmen, ĭnis, n., = fundamentum.

fundāmentum, i, n., základ, podstavec, hlavná vec, podmienka; aliquid a fundamentis disicere, rozbúrať do základu.

fundātŏr, ōris, m., zakladateľ

fundātus, 3., pevne založený.

fundĭtŏr, ōris, m. prakovník.

fundĭtus, adv., do základu, do dna, do koreňa, zcela, dôkladne; evertere nenechať kameňa na kameni.

fundō, 1., zakladať, upevňovať, utvrdzovať; podstavec, dno robiť.

fundō, fūdi, fūsum, 3., liať, vylievať, rozlievať; liať z kovu; poskytovať, plodiť, rodiť; sypať, hádzať, roznadzovať rozptyľovať (nepriateľa), poraziť, premôcť; rozširovať; mrhať.

fundus, i, m., dno, základ, auktorita; pôda, pozemok majetok.

fūnĕbris, e, pohrebný, smútočný, osudný, záhubný.

fūnĕreus, 3., = funebris.

fūnĕrō, 1., usmrtiť, zabiť.

fūnestō, 1., vraždou, krvou poškvrňovať.

fūnestus, 3., záhubný, smutný, truchlivý, vražedlný nešťastný, pohrebný; mŕtvolou poškvrnený, nečistý.

fungor, fūnctus sum, 3., vykonávať, plniť, spravovať, konať službu povinnosť, prežiť: ter aevo functus senex H., starec, čo prežil tri (ľudské) veky (Nestor); morte, fato f., skončiť život, dokonať, zomrieť.

fungus, i, m. huba.

fūnĭcŭlus, i, m., (kratší) provaz, motúz.

fūnis, is, m., provaz, húžva: f. ducere, rozkazovať; f. sequi, poslúchať.

fūnus, ĕris, n., pohreb; pl. pohrebné obrady; smrť, záhuba zkaza, koniec; mŕtvola, vražda, poškvrnenie mŕtvolou; funera edere, vraždiť.

fūr, is, m., f., zlodej zlodejka; lotor.

fūrācĭtĕr, adv., zlodejsky.

fūrāx, ācis, adj. zlodejský.

furca, ae, f., vydly, rázsocha; nástroj k trestaniu otrokov.

furcĭfĕr, ĕri, m. šibeničník, lotor.

furcŭla, ae, f., vydly, rázsocha; priesmyk: furculae Caudinae.

furia, ae, f., kliatba, duch (zavraždených); šialenosť, vášeň, zúrivosť, besnosť; nadšenie (veštecké).

Furiae, ārum, f., furie: Alekto Tisifone, Megaira.

furiālis, e, zúrivý, besný, šialený; zúrivosť pôsobiaci.

furiālĭtĕr, adv., zbesnele, zúrivo.

furĭbundus, 3., zúriaci; nadšený, veštecký, prorocký.

fŭriō, 1., v zúrivosť privádzať; rozzúriť, rozpaľovať.

fŭriō, 4. zúriť.

fŭriōsus, 3., zúrivý, rozbesnelý.

furnus, i, m., pec, pekárňa; a furno redeuntes, „od pekára" (s chlebom).

fŭrō, 3., zúriť, besniť sa.

fŭrŏr, ōris, m. zúrivosť, šialenosť, zbesilosť; vášeň, nadšenie, vytrženie; buričstvo, búrenie.

fūror, 1., odňať, krasť; oculos furare labori V. oči odvrátť, odtrhni od roboty.

furtim, adv., tajne, nepozorovane, kradmo.

furtīvus, 3., odcudzený, ukradený tajný.

fūrtum, i, n., ukradená vec, krádež, podvod, lesť na vojne; tajná láska.

fūrunculus, i, m., [demin. od fur], zlodejčík.

furvus, 3., tmavý, temný čierny, mračný, chmúrny.

fuscus, 3., tmavý, temný, čierny.

fūsē, adv., širokým prúdom, pohodlne, obšírne, rozvláčene.

fūsĭlis, e, tekutý, rozpustený; fusile aurum, tekuté zlato.

fustis, is, m. kyj, kyjak; obuch.

fustuārium, ii, n., bitie, utlčenie palicami (tým boli trestaní zvl. vojaci za dezertovanie a iné ťažké priestupky).

fūsus, i, m., vreteno.

fūtĭlis, e, neistý, nespoľahlivý, ničomný, marný.

fŭtūrus, 3., budúci, nastávajúci; futura mors, hroziaca smrť: pl. n., budúcnosť.

G

Gādēs, ium, f., (teraz Cadix), slávné kupecké mesto v Hispanii.

gaesum, i, n. dlhá kopija gallská.

galba, a e, m., [slovo keltské], brucháč.

galbăneus, 3., galbanový, z galbanu (od g a l b a n u m i, n., živica galbanová, ktorú obsahujú niektoré rastliny, rastúce v Persii).

gălea, a e, f., prilbica kožená.

galērus, i, m., kožená čapica.

Gallia, a e, f., teraz Francúzsko a sev. Taliansko; **G. citerior** (cisalpina, togata) medzi Alpami a Apeninami; **G. Provincia** (Provence) juhov. časť Gállie (Narbonensis záp. časť); **G. ulterior** (transalpina, comata), Gallia zaalpská.

gallīna, a e, f., sliepka.

gallināceus, 3., slepačí; g a l l u s g. kohút.

gallus, i, m., kohút.

gămēlion, ō n i s, m., gamelion, siedmy mesiac attický = asi 15. I. — 15. II.

gānea, a e, f., krčma.

gāneō, ōnis m., hýril (= človek, potĺkajúci sa po krčmách), pijak, mrháč.

garriō, 4., štebotať, tárať, hovoriť, čo prijde na jazyk.

garrŭlĭtās ā t i s, f., štebotavosť, tláchavosť.

garrŭlus, 3., štebotavý, tláchavý.

gărum, i, n., rybácia omáčka.

gaudeō, g ā v ī s u s s u m, 2. radovať sa, tešiť sa.

gaudium, i i, n., radosť, potešenie, rozkoš; predmet radosti; g a u d i u m e t l a e t i a m a g i t a r e L. radosť a veselosť prejavovať.

gausăpē, i s, n., hrubá, chlpatá látka vlnená; obrus.

gāza, a e f., poklad kráľovský, pokladnica kráľovská: pecunia regia, q u a m g a z a m P e r s a e v o c a n t Cu.; poklady majetok, zásoby.

gĕlĭdē, a d v., chladne, studene.

gĕlĭdus, 3., studený, ľadový, chladný; strnulý.

gĕlū, ū s n., mráz, treskúca zima; studenosť, stuhlosť.

gĕmĕbundus, 3., stenajúci, vzdychajúci.

gĕmellĭpăra, a e, f., dvojčatá porodivšia, matka dvojčiat (Latona).

gĕmellus, 3., dvojitý, dvojnásobný: p l u r. dvojčatá, blíženci; l e g i o g e m e l l a, legia z dvoch legií utvorená: l e g i o n e m f a c t a m e x d u a b u s G e m e l l a m a p p e l l a b a n t Cs.

gĕmĭnātiō, ō n i s, f., zdvojenie.

gĕmĭnō, 1., zdvojovať, opakovať (verba); spojovať.

gĕmĭnus, 3., dvojitý, zdvojený, celkom podobný; p l u r. s u b s t. **gemĭni**, ō r u m, m., dvojčatá, blíženci.

gĕmĭtŭs, ū s, m., stenanie, nárek; g r a v i t e r g e m i t u s i m o d e p e c t o r e d u c e n s V., ťažko z hĺbiny pŕs vzdychajúc.

gemma, a e, f., pupeň, pupenec; drahokam, veci z drahokamov zhotovené; pohár, pečatný prsteň; perla.

gemmātus, 3. drahokamom ozdobený, vyložený.

gemmeus, 3., z drahokamov, drahokamy ozdobený, vykladaný.

gemmō, 1., pupence nalievať pučiť; ligotať sa drahokamy, drahokamy vykladať.

gĕmō, u i, ĭ t u m, 3., stenať, vzdychať nariekať; vrzať, vŕzgať, škrípať, prašťať; g e m u e r e i u v e n c i O., smutne zabučali; m u l t a g e m e n s i g n o m i n i a m, hlasito nariekajúc nad pohanením.

gĕna, a e, f., líco, tvár; pl. = oči; g e n a s f i g e r e i n a l i q u i d O., oči upriet'.

Gĕnăva, a e, f., mesto pri výtoku Rhodanu z jazera lemanského, teraz Ženeva.

gĕner, i, m., zať = p r o g e n e r, muž vnučky alebo pravnučky.

gĕnĕrālis, e, rodový; všeobecný.

gĕnĕrālĭtĕr, a d v. všeobecne.

gĕnĕrātim, a d v., podľa rodu, po rodoch, po triedach; všeobecne, vôbec.

gĕnĕrātŏr, ō r i s, m. plodič.

gĕnĕrātus, 3., splodený, pochádzajúci.

gĕnĕrō, 1., plodiť, tvoriť vytvárať; p a s s. pochádzať, vznikať.

gĕnĕrōsē, a d v., šľachetne, veľkomyseľne.

gĕnĕrōsus, 3., urodeného rodu, pôvodu, dobrého rodu, vzácny, vý-

borný, šľachetný, ušľachtilý veľkodušný.
genetīvus, 3., v. genitivus.
gĕnĕtrīx, īcis, f., rodička, matka.
Gĕnēva v. Genava.
gĕniālis, e, geniovi zasvätený; svadobný, manželský; geniovi milý; radostný, obveseľujúci, utešený.
gĕniālĭtĕr, adv., utešene, rozkošne.
gĕnĭcŭlātus, 3., kolienkovatý, uzlovatý.
gĕnĭtālis, e, k plodeniu patriaci, plodiaci, úrodný; dies genitalis, narodeniny.
gĕnĭtīvus, 3. vrodený, prirodzený, pôvodný, rodový.
gĕnĭtŏr, ōris, m., plodič, otec.
Gĕnius, ii, m. strážny duch, sprevádzajuci človeka od jeho narodenia; genio indulgere, popriať si, pohovieť si.
gens, tis, f., rod, rodina kmeň, národ, pokolenie (ľudské); gentes (niekedy) = cudzie národy naproti populus Romanus; di maiorum, minorum gentium, bohovia vyšší, nižší; rody rímske boly delené na maiores (staršie) a minores (mladšie); nusquam gentium nikde na svete; ubicunque gentium, všade na svete.
gentĭcus, 3., národný.
gentīlīcius, 3., rodový, (sacrificia).
gentīlis, e, k tomu istému rodu patriaci príbuzný (rodom), krajanský; subst. krajan, rodák.
gĕntīlĭtās, ātis, f., rodová príbuznosť.
gĕnū, ūs, n., koleno.
gĕnuālia, ium, n., podväzky.
gĕnuīnus, 3., prirodzený, vrodený, pravý.
gĕnus, ĕris, n., rod pôvod, národnosť; druh, plemeno; spôsob, povaha; pokolenie, potomok; in omni genere, v každom pomere, so všetkých strán.
geōmĕtrēs, ae, m., zememerač.
geōmĕtria, ae, f., geometria, merníctvo.
geōmĕtrĭcus, 3., mernícky, geometrický; subst. merač; **geōmĕtrĭca**, ōrum n., merníctvo.
Germānia, ae, f., krajina medzi Rýnom, Dunajom, Vislou a oceanom.
germānĭtās, ātis, f., bratstvo sesterstvo, príbuzenstvo osád. (z tej istej metropolie).
germānus, 3., rodný, vlastný; subst. **germānus**, i, m., vlastný brat, **germāna**, ae, f., vlastná sestra; pravý, opravdivý, skutočný.
germen, ĭnis, n., zárodok pupeň, výhonok.
gĕrō, gessi, gestum, 3., niesť, nosiť (habitum virginis); plodiť (terra arbores); snášať (saxa in muros); myslieť, byť presvedčeným (animo gerere); super fortunam animum gerere S., nad svoj stav sa vypínať; (animum fortem g.) vynikať; (inimicitias g.) mať nepriateľstvo; (mores g.) mravy zachovávať; morem alicui g., byť po vôli niekomu, vyhovieť niekomu; (speciem, similitudinem g. alicuius) byť podobným; konať, vykonávať, spravovať riadiť; (rem bene g.), úspešne bojovať; (rem male g.), nešťastne bojovať; (res gerendae), činnosť; tráviť (vitam, aetatem, annum); (gero me) spravujem sa držím sa; (se pro cive gerere) držať sa ako občan.
gĕrŭlus, i, m., nosič.
gestāmen, inis, n., kroj, odev, ozdoba; bremeno; nosidlo, máry.
gestiō, ōnis, f., obstarávanie, konanie (negotii).
gestiō, 4., vášnivé posunky robiť, uškľabovať sa, jasať; náruživo si žiadať; gestiet a furno redeuntis scĭre lacuque et pueros et anus H., bude si priať, aby to vedeli všetci chlapci z pekárne a baby od studne sa vracajúce.
gestō, 1., nosiť.
gestŭs, ūs, m., držanie, pohyb tela, posunok.
gignentia, ium, n., sily plodné; rastliny.
gignō, gĕnui, gĕnĭtum, 3., plodiť, rodiť niesť, zaviniť, byť príčinou; pass. vznikať.
gilvus, 3., svetložltý, plavý.
glăciālis, e, ľadový.

glăciēs, ēi, f. ľad; g. lubrica, ľadovica.
glăciō, 1., ľadom robiť; pass. zmrznúť.
glădiātŏr, ōris, m., šermovník, vystupujúci vo verejných zápasoch gladiator; zbojník.
glădiātōrium, ii, n., mzda šermovníčka.
glădiātōrius, 3., šermovnícky; ludus g. škola gladiatorov.
glădiātūra, ae, f., boj gladiatorov, povolanie gladiatorské.
glădius, ii, m., meč; vražda, smrť; suo gladio aliquem iugulare vyvracať niekoho vlastnými jeho dôvodami.
glaeba, ae, f., hruda, pole, roľa; glaebas versare H., orať.
glans, glandis, f. žaluď; olovená al. hlinená guľa na strieľanie.
glārea, ae, f., piesok, štrk.
glāreōsus, 3., kremenitý.
glaucus, 3., sivý, šedý, siný.
glēba v. glaeba.
glīscō, —, —, 3., vzrastať, zmáhať sa, množiť sa.
glŏbōsus, 3., guľatý guľovatý.
glŏbus, i, m., guľa: gl. terrae, zemeguľa; húf, zástup; sdruženie, spolok.
glŏmĕrō 1., v klbko svíjať, guľatiť; hromadiť, sháňať do kopy; annus glomerans, beh roku.
glŏmus, ĕris, n., klbko.
glōrĭa, ae, f., sláva česť, slávny čin, ozdoba, ctižiadosť; pýcha, vypínavosť.
glōrĭātiō, ōnis, f., honosenie sa.
glōrĭor, 1., honosiť sa, chvastať sa.
glōrĭōsē, adv., slávne; honosne.
glōrĭōsus, 3., slávny; honosný, chvastavý.
glūten ĭnis, n., (— **inum**), klej.
gnārus, 3., znalý, vedomý, známy.
grăbātus, i, n., [slovo macedonského pôvodu], (jednoduchá) posteľ (biednych ľudí).
grăcĭlis, e, tenký, štíhly; jednoduchý, bez ozdoby.
grăcĭlĭtās, ātis, f., štíhlosť, chudorľavosť; jednoduchosť.
grădātim, adv., krok za krokom postupne, ponenáhlo, zpovoľna.
grădātiō, ōnis, f., stupňovanie.
grădior, gressus sum 3., kráčať, ísť.
grădŭs, ūs, m., krok, postavenie, hodnosť; citato gradu, uskurenýmkrokom; gradum referre, ísť nazpäť; gradu depulsus est N. postavenia (výhod) bol zbavený; (g. corripere), uskoriť krok; stupeň, pl. schody, rebrík.
graecor, 1., po grécky hovoriť, žiť.
Graecŭlus, 3., grécky (v smysle pohŕdavom a iron.) aj ako subst.
Grāi, ōrum, m., Gréci.
grāmen, ĭnis, n., tráva, bylina, rastlina; pažiť.
grāmĭneus, 3., trávnatý, z trávy, z pažiti; gr. hasta, bambusová kopija.
grammătĭca, ae, f., veda mluvnická, jazykoveda.
grammătĭcus, 3., mluvnický, grammatický; subst. **grammătĭcus,** i, m., grammatik, jazykozpytec, filolog, kritik, literárny historik.
grānārĭa, ōrum n., sýpka.
grandaevus, 3., vysokého veku, starý.
grandēscō, —, —, 3., rásť mohutnieť.
grandĭlŏquus, 3., slávnostne mluviaci; v sm. potup. subst. tlčhuba.
grandis, e, veliký významný, dôležitý, vážny, vznešený; g. natu, vysokého veku, starý.
grandĭtās, ātis, f. vznešenosť.
grandĭtĕr, adv., silne, mohutne.
grandō, ĭnis, f., krupobitie.
grānĭfer, 3., zrná nosiaci (mravenec).
grānum, i, n., zrno.
grăphium, i, n., písadlo kovové.
grassātŏr, ōris, m. tulák; zákerník, zbojník; (viator a grassatore spoliatur C.).
grassor, 1., kráčať, chodiť; potĺkať sa (v noci), túlať sa; postupovať, iure non vi L.; veneno g. siahnuť k; in aliquem g., postupovať nepriateľsky; zúriť.
grātē, adv., s radosťou, rád, vďačne.
grātes, acc. grates, abl. gratibus, f., vďaky.

grātia, a e, f., priazeň, láska, priateľstvo, obľúbenosť, vážnosť; vďaka vďačnosť; g r a t i a s a g e r e, ďakovať: i n g r a t i a m r e d i r e c u m a l i q u o L. C., smieriť sa: d i s g r a t i a! O., chválabohu! e x e m p l i g r a t i a, na príklad.

grātĭfĭcātiō, ōnis, f., láskavosť, ochota, ochotnosť.

grātĭfĭcor 1., povoliť, zavďačovať sa, obetovať, darovať.

grātiōsus, 3., obľúbený, vítaný, príjemný, ochotný, láskavý.

grātis, a d v., darmo, zadarmo.

grātor, 1., blahopriať.

grātuītō, a d v., bezplatne, zadarmo, bez zvláštneho dôvodu.

grātuītus, 3. bezkoristný, dobrovoľný, bezplatný.

grātŭlābundus, 3., blahoprajúci.

grātŭlātiō, ōnis, f., blahopranie prejav radosti, radosť; vzdávanie vďakov, ďakovacia slávnosť, vítanie.

grātŭlor, 1., blahopriať vítať; slávnostné vďaky vzdávať; i n t e r s e g r a t u l a r i, navzájom si blahopriať.

grātus, 3., milý, vítaný; pôvabný, cenný, príjemný vďačný; g r a t u m f a c e r e, vďačiť sa.

grăvātē, gravātim, a d v., nerád, ťažko: h a u d g., ochotne.

grăvēdĭnōsus, 3. nátchu majúci.

grăveŏlens, e n t i s, a d j., silne voňavý; páchnucí, smradľavý.

grăvescō, —, —, 3. ťažkým sa stať; zhoršiť sa (valetudo).

grăvĭdus, 3., ťahotný; plný naplnený, (pharetra sagittis).

grăvis, e, ťažký, obťažený (equus); a e s g r a v e, ťažké peniaze, starej váhy; hlboký (vox, sonus); nezdravý, škodný, nebezpečný, (autumnus, tempus); obťažný tvrdý, krutý, prísny, (labor, proelium, supplicium); smutný, bolestný, (fortuna); vážny, dôležitý závažný, (auctor, sententia); dôstojný, slávny, významný; protivný, odporný, (odor); hnusný, (virus).

grăvĭtās, ātis, f., váha, bremeno; ťažkosť, vážnosť, dôkladnosť, význam, dôležitosť, dôstojnosť; nepríjemnosť, nezdravosť, odpornosť; g. a n n o n a e, vysoká cena drahota; prísnosť, (legum); g r a v i t a t e c a r e n s a e t h e r, nemajúci váhy.

grăvĭtĕr, a d v., ťažko, silne, dôrazne, prísne vážne, dôstojne; nepríjemne, odporne.

grăvō, 1., obťažovať, tlačiť, unavovať, zhoršovať.

grăvor, 1., ťažko znášať, sťažovať si, zdráhať sa, nerád robiť.

grĕgālis, e, k stádu patriaci, obyčajný; h a b i t u s g r e g a l i s, oblek (uniforma) obyčajného, prostého vojaka; g r e g ā l e s, i u m m., druhovia.

grĕgārius, 3., (miles) prostý vojak.

grĕgātim, a d v., húfne, v celých tlupách, hromadne.

grĕmium, i i, n., lono.

gressŭs, ūs, m., krok, chôdza; g r e s s u m f a c e r e, kráčať.

grex, g r e g i s, m. stádo, hajno; kruh, spoločnosť.

gruis v. grus.

grunnītŭs, ūs, m., chrochtanie.

grus, u i s, f. jarab.

gryps, p h i s, m. krýdlatý lev, báječný vták.

gŭbernācŭlum, i, n., kormidlo: správa, vláda.

gŭbernātiō, ōnis, f. narábanie kormidlom, riadenie, spravovanie.

gŭbernātŏr, ōris, m., kormidelník, vodca, správca, riaditeľ, vladár.

gŭbernō, 1., riadiť kormidlom, riadiť, spravovať, vládnuť.

gŭla, a e, f., hrtan, hrdlo, krk; hltavosť obžerstvo; chuť, paškrtnosť.

gŭmia, a e, c., bruchopasník, paškrtník.

gurges, ĭtis, m., vír vodný, hlbina priepasť (vitiorum): márnotratník.

gurgustium, i i, n., miestnosť s úzkym vchodom, diera chatrč.

gustātŭs, ūs, m., chuť (jeden zo smyslov): u v a a c e r b a g u s t a t u, má kyslú chuť.

gustō, 1., ochutnávať, jesť pochutnávať si.

gutta, a e, f. kvapka, škvrna.

guttur, ŭris, n., hrdlo, hrtan; g u t t u r f r a n g e r e, H., krky zlámať.

gymnăsiărchus, i m., predstavený gymnásia gréckeho, ktorého úlohou bolo cvičiť zápasníkov, stravovať a vydržiavať ich.

gymnăsium, i i, n., škola telocvičná; škola.

gymnĭcus, 3., telocvičný.

gynaecēum ē i, n., časť domu gréckeho, v ktorej bývaly ženské.

gynaecōnītis, t ĭ d i s, f. = gynaeceum.

gyrus, i, m., kruh, zákruta závitok; g y r o s t r a h e r e, svíjať sa (o hadovi).

H

Hăbēna, a e, f., úzda; h a b e n a s d a r e l a x a r e úzdu popustiť; e f f u s i s h a b e n i s, cvalom; e f f u s i s s i m i s h a b e n i s, divokým cvalom; bič; remeň praku; riadenie, správa, vláda.

hăbeō, u i, ĭ t u m, 2., držať, mať, obsahovať, nosiť (vestem): b a r b i t o n h i c p a r i e s h a b e b i t, H., lýra bude visieť na tejto stene; h o m i n e m l u d i b r i o h., C., mať na posmech: r e m r e l i g i o n i h., svedomie si robiť z...: a l i q u i d h o n o r i h., za česť si pokladať; s i c h a b e t o t e, = veďte; s i c h a b u e r e, toho náhľadu boli: o m n e s n u l l o d i s c r i m i n e h., rovnako so všetkými nakladať, zachádzať: m i l i t e s l e v i o r e i m p e r i o h., S., vo voľnejšej disciplíne držať: a m o r h a b e n d i, hrabivosť: b e n e f i c i a a b a l i q u o h., obdržať; h a b e s! tu máš! vládnuť, (urbem reges habuere); f e n u m i n c o r n u h., H., je zlý, bodľavý klavý [takým volom totiž priväzovali k rohom kúsok sena, aby sa ich ľudia varovali]; tráviť (aetatem, vitam, adulescentiam); s p e m i n a r m i s h a b e r e spoliehať sa na...; h o n o r e m h. a l i c u i, poctu preukazovať, česť vzdávať; d i m i d i u m f a c t i q u i c o e p i t h a b e s, H., polovicu práce má vykonanú, kto začal: budiť (suspicionem); p e r s u a s u m h a b e r e, byť presvedčeným; c o g n i t u m, c o m p e r t u m e x p l o r a t u m h a b e o, mám poznané, vyzvedené, vyšetrené, vyskúmané, viem, vyšetril, vyskúmal som; i n a n i m o h a b e r e zamýšľať, mať na mysli, v úmysle; n i h i l h a b e o, q u o d a c c u s e m s e n e c t u t e m, nemám príčiny, prečo by som sa žaloval = nemám čo žalovať sa na starobu; s o m n u s h a b e t c u s t o d e s, premáha; nakladať s niekym, (superbe, benigne, liberaliter, avare aliquem h.); obývať (Romam, Africam); sláviť (diem festum); znášať (egestatem); i t a s e r e s h a b e t, tak je tomu.

hăbĭlis, e, vhodný, pohodlný.

hăbĭlĭtās, t ā t i s, f., spôsobilosť.

hăbĭtābĭlis, e, obyvateľný.

hăbĭtātiō, ō n i s, f., byť, obydlie.

hăbĭtātŏr ō r i s, m., obyvateľ.

hăbĭtō, 1., bývať, bydlieť, zdržovať sa.

hăbĭtŭs, ū s, m., držanie tela, postava zovňajšok, šaty, odev, kroj; nálada, pomery, smýšľanie.

hāc, a d v., (sc. viā) touto cestou, tadeto.

hāctĕnus, a d v., až sem; až do týchto čias, posiaľ potiaľ.

haedīlia, i u m, n., kozinec.

haedīnus, 3., kozí.

haedŭlea, a e, f. kozľa, kozliatko.

haedus, i, m., koza, kozel.

haereō, s i, s u m 2., väznúť, visieť, držať sa; usadiť sa, zdržovať sa, predlievať; zostať.

haesĭtantia, a e f., koktavosť, jachtavosť; (linguae).

haesĭtātiō, ō n i s, f., koktavosť, jachtavosť; nerozhodnosť, rozpačitosť.

haesĭtō, 1., viaznuť; koktať, jachtať; byť nerozhodným, v rozpakoch, váhať.

hăliaĕtŏs, i, m. morský orol.

hālĭtŭs, ū s, m., dych, výdych; výpar.

hālō, 1., dýchať vdýchať; voňať.

hālūcĭnor, 1., blúzniť, tárať.

hămātus, 3., háčkami zaopatrený, háčkovitý hákovitý, zakrivený, ostnatý.

Hămilcăr, căris, m., H. Barcas, otec Hannibalov.
hāmus, i, m., hák, udica.
hăra, ae, f., chliev, chlievec.
hărēna, ae, f., v. arena.
harmŏnia, ae, f., súzvuk, shoda.
harpăgō, ōnis m., hák na týčke, (k strhávaniu múrov a zachycovaniu lodí).
harpe, ēs, f. srpovitý meč.
Harpyia, obyč. pl. — yae, ārum, f., báječné bytnosti do poly ženské, od poly vtáci.
hărundō, ĭnis, f., trsť, rákos.
hărūspex, ĭcis, m. hadač z vnútornosti obetovaných zvierat: veštec vôbec.
hăruspĭcīnus, 3., (libri) hadačský: haruspicina, ae, f., umenie hadačské hádanie z vnútornosti obetovaných zvierat.
hasta ae, f., žrď, týčka; kopija, oštep, ihla do vlasov; dražba; sub hasta vendere, verejnou dražbou predať; hastam abicere nemyslieť viac na obranu.
hastātus, 3., kopijou ozbrojený;
hastāti, ōrum, m. kopijníci, prvý rad v bitke.
hastile, is, n., žrď, kopija; haluz.
haud, adv., nie; haud scio an, neviem, či, asnáď, azda, hádam, vari, čajsi; haud facile = nie ľahko (= difficulter) ťažko; haud mediocris, nie prostredný = egregius, vynikajúci; haud dubius, nepochybný; haud sane, veru nie; haud dum, ešte nie; haud quāquam, naskrze nie, docela nie.
hauriō, hausi haustum, 4., čerpať, nabierať; piť; prelievať, cediť (sanguinem); vyhrabávať (terra hausta); pohltiť, stráviť (flamma); premárniť (sua = svoje peniaze); preklať (pectora ferro); vypichnúť (lumen h.); požívať, mať (libertatem, voluptates, spem); supplicia h. trpieť; ex vano h., zo škaredých prameňov čerpať; lucem h., svetlo sveta uzrieť = narodiť sa; vocem auribus h., počuť; medium sol orbem hauserat, V., polovicu cesty prekonalo slnko.
haustus, ūs, m., čerpanie, nabieranie; h. aquae dúšok; h. arenae, hrsť, hŕstka; h. fontis Pindarici H., napodobnenie Pindara.
Heautontīmōrūmĕnos, i, m., [ἑαυτὸν τιμωρούμενος] „Sebatrápič", názov veselohry Terentiovej.
Hēbē, ēs, f., bohyňa mladosti.
hĕbeō, —, —, 2., byť tupým mdlým, nečinným.
hĕbes, ĕtis, adj., tupý (telum, gladius); slabý, mdlý, lenivý bez ohňa, blbý, hlúpy.
hĕbescō, —, —, 3. otupieť, ochabovať, slábnuť (mentis acies).
hĕbĕtō 1., otupiť, zoslabovať, odnímať silu.
Hector ŏris, m., Hektor, syn Priamov.
Hĕcŭba, ae, f., žena Priamova.
hĕdĕra, ae, f., zimozeleň.
hēdychrum, i, n., voňavý balsám.
hei! interj., beda! ach!
Hĕlĕna, ae f., žena spartánskeho kráľa Menelaa.
hellĕbŏrus, i, m., čemerica.
helluātiō, ōnis f., hýrenie, prostopašnosť.
helluō, ōnis, m., hýril; h. patrimonii, mrhač dedictva otcovského.
helluor, 1., hýriť; h. rei publicae sanguine, C., kúpať sa v krvi.
hēmĕrŏdrŏmus, i, m., behúň chytrý posol, [kurýr].
hēmĭcyclium, ii, n., polokruhlé sedadlo.
heptēris, is, f., loď so siedmimi radmi vesál na každej strane.
hĕra, ae, f., (era, ae, f.), pani.
herba, ae f., bylina, rastlina, tráva, steblo; pažiť; adhuc tua messis in herba est, O., ešte nenastal čas žatvy = ešte je privčas.
herbescō, —, —, 3., do stebla vyrásť; pučiť.
herbĭdus, 3. trávnatý.
herbĭfer, 3., na trávu bohatý, trávnatý.
herbĭgrădus, 3., trávou sa plaziaci.

herbōsus, 3., trávnatý.
hercīscō, —, —, 3., dedictvo deliť.
Herculēs, i s m., bohatier grécky, preslávený silou a vytrvalosťou.
hērēdĭtārius, 3., dedictva sa týkajúci, dedičný, zdedený.
hērēdĭtās, ā t i s, f., dedictvo.
hērēdium, i i, n., dedictvo, zdedený majetok.
hēres, ē d i s, m, f. dedič; h. o m n i u m b o n o r u m al. h. e x a s s e, univerzálny dedič; e x d o d r a n t e, troch štvrtín; q u a r t a e p a r t i s, jednej štvrtiny; h. s e c u n d u s, dedič po smrti prvého dediča.
hĕrī, hĕrē, a d v., včera.
hĕrilis, e, pánov, panin.
Hermae, ā r u m, m., stĺpy Hermove.
Hermēs, Herma, a e m., boh Hermes.
Hērŏdŏtus, i, m., slávny dejepisec grécky v 5. stor. pr. Kr.
hērōĭcus, 3., herojský bohatiersky, hrdinský.
hērois, ĭ d i s, f., (dat. pl. heroisin), bohatierka, polubohyňa.
hērōs, ō i s, m., héros, bohatier, poluboh.
hērōus, 3., herojský, bohatiersky; epický.
hĕrus, i, m., pán; majiteľ.
hespĕris, ĭ d i s f., západný.
Hespĕrus, i, m., večerná hviezda.
hesternus, 3., včerajší; h e s t e r n o d i e, tiež samotné h e s t e r n o, včera.
hĕtaerĭcē, ē s, f., družina jazdy makedonskej.
heu! i n t e r j., ach! beda! (heu me miserum!).
heus! i n t e r j., hľa! hej!
hexāmĕter, i, m., daktylský verš šestistopový.
hexăpylon, i n., brána v Syrakúzach so šiestimi vchodmi.
hexēris, i s, f., loď so šiestimi radmi vesál na každej strane.
hiātŭs ū s, m., otvor, trhlina, priepasť; otvor úst; hltavosť, žiadostivosť; hiát, keď sa stretnú dve samohlásky (v koncovke a násloví).
hīberna, ō r u m, n., zimný tábor; zimné byty.
hībernācŭlum, i, n., ob. pl. zimný tábor, zimné byty.
hībernō, 1., zimovať.
hībernus, 3. zimný, studený, búrlivý.
hic, haec, hōc, zám. ukaz., tento, táto, toto; h i c e, h a e c c e h o c e, [= hicce, haecce, hocce] zosilnené hic.
hīc, a d v., tu, pri tejto príležitosti, pri týchto okolnostiach, v tomto prípade.
hiemālis, e zimný, búrlivý.
hīĕmō, 1., zimovať.
hiems, e m i s, f., zima; búrlivé zimné počasie.
Hierŏsŏlyma, ō r u m, n. Jerusalem.
hĭlărē, a d v., vesele, (vivere, loqui).
hĭlăris, e, veselý bodrý; o d e r u n t h i l a r e m t r i s t e s H., nemajú radi veselého tí, čo sú smutní.
hĭlărĭtās, a t i s, f., veselosť.
hĭlărō, 1., rozveseľovať.
hīllae, ā r u m, f., klobásky, jelitá.
hīlum, i, n., maličkosť, vec nepatrná, bezcenná; n e q u e h i l u m = n i h i l, ani čoby za necht vošlo, ani mačný máček.
hinc, a d v., odtiaľ; s tých čias, potom; preto.
hinniō, 4., rehotať.
hinnītŭs, ū s, m., rehot, rechtanie, (equorum).
hinnŭleus, i, m., mladý jeleň, srňa.
hiō, 1., otvárať sa, rozovierať sa, ústa otvárať (od podivu, žiadosti); nesúvisieť.
hippăgōgī, ō r u m, f., lode k prevážaniu koní.
Hippocrătēs, i s, m., slávny lekár grécky.
hippomănēs, i s, n., besnosť konská; výrastok na čele novorodeného žriebäťa.
hippŏtoxŏta, a e, m., jazdec lukostrelec.
hīr, i n d e c l., n. ruka.
hīrcus, i, m., cap; h i r c u m o l ē r e H., páchnuť ako cap; zápach pod pazuchou.
hīrsūtus, 3., strapatý zježený, drsný; neozdobený, bez ozdoby, bez okrasy, (sloh).
hīrtus, 3., štetinatý, ježatý; chlpatý, drsný.
hĭrūdō, ĭ n i s, f., pijavica.

hĭrundō, ĭnis, f. lastovička.
hīscō, —, —, 3., otvárať sa, rozovierať sa: nonhiscere audebat, úst otvoriť si netrúfal.
hīspĭdus 3., strapatý zarastlý, drsný.
Histĕr, tri, m., Dunaj (dolná časť).
histŏria, ae, f., dejepis, dejiny; vyprávanie, badanie, pátranie, povesť.
histŏrĭcus, 3., dejepisný; subst. dejepisec, dejezpytec.
histrĭō, ōnis, m., herec; herec v pantomime.
histrĭōnālis, e herecký.
hiulcē, adv. nesúvisle.
hiulcus, 3., nesúvislý.
hōc, adv., sem; preto.
hŏdiē, adv. dnes, ešte dnes, dosiaľ; hneď teraz; v túto chvíľu.
hŏdiernus, 3., dnešný.
hŏlus, ĕris, n., zelenina.
hŏluscŭlum, i, n. drobná zelenina.
Hŏmērus, i, m., slávny epický básnik grécky.
hŏmĭcīda ae, m., vrah.
hŏmĭcīdium, ii, n., vražda, zabitie.
hŏmō, ĭnis, m., človek, muž chlap.
hŏmullus, i, m., človiečik.
hŏmuncŭlus, i m., človiečik.
hŏnestās, ātis, f., počestnosť, česť, dôstojnosť.
hŏnestē, adv., dôstojne čestne, slušne, ctnostne.
hŏnestō, 1., ctiť, vyznamenávať, zdobiť; arma honestabant L., zbroj bola ozdobou.
hŏnestus 3., čestný, poctivý, vážený, ctihodný, slávny, pekný, krásny, ušľachtilý.
hŏnŏr, ōris, m., česť pocta, chvála, vyznamenanie, čestný úrad, dôstojnosť, čestný dar, (veniec), odmena, pôvab, okrasa, ozdoba; obeť; aetatis honores, (nižšie) úrady; honoris causa, z úcty, pre česť (čestný); honorem dicere, s prepáčením, s dovolením povedať (pri slove neslušnom).
hŏnōrābĭlis, e, čestný, počestný.
hŏnōrārius, 3., pre česť k časti, čestný.
hŏnōrātē, adv., čestne.
hŏnōrātus, 3., ctený, vážený, dôstojný.
hŏnōrĭfĭcē adv., čestne, dôstojne, úctivo.
hŏnōrĭfĭcus, 3., čestný, poctivý.
hŏnōrō, 1., ctiť, poctiť, vyznamenať; meque regnumque meum gloria honoravisti S., mne a kráľovstvu mojemu slávu a česť si zadovážil.
hŏnōrus 3., čestný.
hŏnŏs, ōris, m., v. honor.
hōra, ae, f., hodina; horae legitimae, čas rečníkovi vymeraný, ktorý nesmel prekročiť; čas denný deň, čas ročný; hora sinistra, nešťastná chvíľa; quota hora est? koľko je hodín? ad horas mittere C., poslať, podívať sa na hodiny; **Hōrae,** ārum, f., Hóry, bohyne ročných časov.
hordeum, i n., jačmeň.
hornōtĭnus, 3., tohoročný.
hornus, 3., tohoročný.
horrendus, 3., strašný, hrozný; ctihodný podivuhodný.
horrens, tis, strašný (arma).
horreō, ui, —, 2., trčať, ježiť sa; desiť sa, ľakať sa hroziť sa: triasť sa.
horrescō, ui, —, 3., zježiť sa, ľaknúť sa, dostať strach.
horreum, i, n., stodola, sýpka, sklad, komora.
horrĭbĭlis, e. strašný, hrozný, desný.
horrĭdē, adv., drsne, bez ozdoby, prísne.
horrĭdŭlus, 3., trochu drsný.
horrĭdus, 3., drsný ježatý, strapatý, nevzdelaný, divoký, hrozný, strašný.
horrĭfer, 3., hrozný, strašný strašiaci.
horrĭfĭcō, 1., desiť.
horrĭfĭcus, 3., hrozný, strašný hrozivý.
horrŏr, ōris, m., chvenie, des, hrôza; podiv; posvätná hrôza.
hortāmĕn, ĭnis, n., povzbudenie, napomínanie.
hortāmentum, i, n. povzbudenie dobrý príklad.
hortātiō, ōnis, f., napomínanie, povzbudzovanie.

hortātŏr. ōris, m., povzbudzovateľ; isto hortatore C., na jeho podnet.

hortor, 1., povzbudzovať; napomínať; posloviť s cieľom povzbudenia (milites, suos, socios).

hortŭlus, i, m., záhradka.

hortus, i, m., záhrada (ovocná i zeleninárska), zelenina; pl. sady.

hospes, ĭtis, m. cudzinec, hosť; hostiteľ.

hospĭtālis, e, hostinný, pohostinný, hosťa sa týkajúci; caedes h., vražda na hosťovi spáchaná.

hospĭtālĭtās, ātis f., pohostinnosť.

hospĭtālĭtĕr, adv., pohostinne, (aliquem excipere).

hospĭtium, ii, n., pohostinstvo, pohostinské priateľstvo; hostinec byt v hostinci.

hospĭtus, 3., cudzí, pohostinný; subst. hospita, ae, f., cudzinka, hosť; hostiteľka.

hostia, ae f., žertva, obeť, obetný dobytok.

hostĭcus, 3., nepriateľovi patriaci, nepriateľský.

hostĭlis, e, nepriateľský; nepriaznivý; metus hostilis, strach pred nepriateľom; hostīlia, ium n., nepriateľstvo.

hostĭlĭtĕr, adv., nepriateľsky.

hostis, is, m., cudzinec; nepriateľ (ozbrojený), nepriateľ = protivník.

HS. sestercius.

hūc, adv., sem k tomu, až tak ďaleko?

hūcīne, [z huccine], adv., až tak ďaleko?

hūcusque, adv., až sem.

huiuscemŏdi, huiusmŏdi, toho druhu.

hūmānē, adv., ľudsky, po ľudsky, rozumne, láskavo, mierne; humane commodus, veľmi pohodlný.

hūmānĭtās, ātis, f., povaha ľudská, ľudskosť, láskavosť, vľúdnosť, ušľachtilosť, slušnosť.

hūmānĭtĕr, adv., po ľudsky (vivere); litterae h., scriptae, priateľský napísaný list.

hūmānĭtus, adv., ľudsky; si quid humanitus accidisset, C., keby sa bolo niečo ľudského prihodilo, t. j. keby som bol zomrel.

hūmānus, 3., ľudský; vzdelaný, ľudomilný, prívetivý láskavý.

hŭmātiō, ōnis, f., pochovanie.

hŭmecto, 1., navlhčovať, navlažovať kropiť.

hūmeo, —, —, 2., byť vlhkým mokrým; humens, vlhký, mokrý.

hūmesco, — —, 3., vlhnúť.

hūmĭdum, i, n., mokrina.

hūmĭdus, 3., vlhký, mokrý.

hūmĭfer, 3., vlhký.

hūmĭlis, e, nízky, sprostý, všedný, obyčajný; chatrný, nepatrný, ponížený pokorný.

hūmĭlĭtās, ātis, f., nízkosť, nepatrnosť, slabosť, poníženosť.

hūmĭlĭtĕr, adv. nízko, ponížene, otrocky; chudobne.

hŭmō, 1., pochovávať.

hŭmŏr, ōris, m., vlhkosť, vlaha, šťava, tekutina; h. lacteus mlieko; h. dulcis musti, víno.

hŭmus, i, f., zem, prsť, pôda; krajina; humi na zemi; humum, na zem; humo, so zeme (surgere).

hyălus, i, m., sklo.

hydra, ae, f., vodný had: saňa 50-hlavá Herkulesom zabitá; obluda strážkyňa podsvetia.

hydria, ae, f. čbán na vodu.

hydrōpĭcus, 3., vodnateľný.

hydrops, ōpis, m. vodnateľka.

hydrus, i, m., vodný had, had vôbec.

Hymen, ĕnis, m., boh svadby; pieseň svadobná.

hyměnaeus, i, m., pieseň svadobná; boh svadby, svadba.

hyperbŏreus, 3., severný.

I

Iacchus, i, m., meno Bakchovo; víno.

iăceō, ui —, 2., ležať, prestierať sa, bývať, nízko ležať, dolu visieť (lora): byť skľúčeným, skormúteným, byť bezcenným, bezvýznamným zničeným; bez úžitku ležať, (pecunia).

iăciō, iēci, iactum, 3., hádzať, metať vrhať; nahadzovať, (aggerem); klásť, (fundamentum); poznamenať, mimochodom sa zmieniť.

iactantĕr, adv., honosivo; iactantius maerere, svoj zármutok priveľmi na odiv vystavovať.

iactantia, ae, f. honosenie, honosivosť, namyslenosť, chvastavosť.

iactātiō, ōnis, f., hádzanie otriasanie, zakladanie si na niečom, namyslenosť, honosivosť, chvastavosť; domáhanie sa priazne ľudu.

iactātŭs ūs, m., máchanie, (pennarum).

iactō, 1., hádzať, metať; (semina), siať; (odorem, lucem), šíriť; máchať; potriasať (hlavou); kolísať sa (cena peňazí) nummus iactabatur; res i. veci pretriasať; gratiam i., honosiť sa, chvastať sa priazňou; velebiť (aliquem beatum); quem ad finem sese effrenata iactabit audacia C., kedyže sa prestane rozťahovať tvoja bezuzdná opovážlivosť?

iactūra, ae, f., odhodenie; škoda ztrata, náklad, ujma, (i. honoris); obeť; non magna iactura facta C., bez veľkého nákladu.

iactŭs, ūs, m., hodenie, odhodenie; úder; výstrel, dostrel; intra teli iactum, na dostrel.

iacŭlābĭlis, e, k hádzaniu spôsobný.

iacŭlātŏr, ōris, m. hádzač, kopijník.

iacŭlātrīx, īcis f., strelkyňa, lovkyňa (Diana).

iacŭlor, 1., hádzať, metať, mrštiť, vrhnúť; probra in aliquem, L. hanu kydať; quid brevi fortes iaculamur aevo multa? H., prečo, majúc tak krátky život, honíme sa statne za mnohým?

iacŭlum, i, n., kopija.

iam, adv. už; hneď; ďalej; (zdvojené) **jam-jam,** už-už, v najbližšej chvíli; quos super atra silex i.-i. lapsura V., a nad nimi čierna skala už-už na spadnutie; už zaiste, už veru; i.-i. minima miror, už veru ani najmenej sa nedivím; (oddieľno) hneď — hneď; iam cum, hneď ako; iam dudum, už dávno; hneď, bez odkladu.

iambēus, 3., iambický.

iambus, i, m., iamb, stopa ∪ —; báseň iambická.

ianĭtŏr, ōris, m., vrátny.

iānua, ae, f., dvere, brána, vráta, vchod.

Iānus, i m., staroitalský boh svetla slnečného, vchodu a začiatku. Mesiac január po ňom dostal nazvanie. Vyobrazovali ho s dvoma tvárami. Chrám jeho na forume otvárali, keď bola vojna.

iaspis, ĭdis, f., jaspis, drahokam zelenej farby.

ibī, adv., tam, tu, vtedy (v tom prípade).

ĭbīdĕm, adv., na tom istom mieste.

ībis, is, ĭdis, f., posvätný vták egyptský.

īco, īci ictum, 3., uderiť, udrieť, zasiahnuť, trápiť, znepokojovať; foedus icere, uzavrieť smluvu (pri čom zakálali žertvu).

ictŭs, ūs, m., úder rana, bodnutie, takt; nešťastie, moc, sila; fervidi i. solis, H., žeravé lúče slnka.

Id. = Idus.

idcirco, adv., preto.

īdem, eădem, ĭdem, pron. demonstr., ten istý, tá istá, to isté; [v preklade tiež] zároveň, spolu (aj); pri protive: avšak ale, predsa; quidquid honestum est, idem est utile, C., čokoľvek je počestné, je spolu aj užitočné; ad Pharnabazum satrapem... eundemque generem regis, N., k F. satrapovi, ktorý bol spolu aj zaťom kráľovým; non idem ipsis expedire et multitudini N., že prospech ich (satrapov) neni totožný s prospechom ľudu; idem atque alebo idem qui ten istý ako, idem facio quod (ac) tu, robím to isté ako ty.

ĭdentĭdĕm, adv., opätovne, znova a znova, vždy zasa.

ĭdeō, adv. preto; nec ideo iram eius lenivit, T., ale preto len hnevu jeho nezmiernil.

ĭdiōta, ae, m., neznalec, nevedomec (ignorant).

ĭdōneē, adv., vhodne, náležite primerane.

ĭdōneus, 3., vhodný, príhodný, dostatočný istý, spoľahlivý, vítaný; fons rivo dare nomen idoneus, H., prameň dosť veľký, aby dal meno potoku.

Idus, uum. f., 15. deň mesiaca marca, mája júla, októbra, 13. ostatných mesiacov.

ĭĕcur, ŏris, n., pečeňa.

iecuscŭlum, i, n., demin. pečienka.

ieiūnē adv., striezlivo, suchopárne, sucho.

ieiūnĭtās, ātis, f., hlad, lačnota; neznalosť, nezkúsenosť, suchopárnosť.

ieiūnium, ii n., pôst, hlad, chudosť; i. pascere, placare, hlad utíšiť.

ieiūnus, 3., hladný, lačný, suchý suchopárny; chudý, chatrný, biedny.

igĭtŭr, adv. tedy, preto.

ignārus, 3., neobznámený, nezkúsený, netušiaci; neznámy, (lingua, regio): me ignaro C., bez mojeho vedomia; ignarus hostium, S., nemajúc tušenia o nepriateľoch.

ignāvē, adv., zbabele, bojazlivo lenivo, mdlo, netečne, nerozhodne.

ignāvia ae, f., lenivosť, netečnosť, zbabelosť, bojazlivosť.

ignāvus, 3., lenivý, netečný, zbabelý, bojazlivý; mdlý nečinný neužitočný; mdlobu pôsobiaci (aestus).

ignēscō, —, —, 3., chytiť sa, zapáliť sa, rozpáliť sa.

igneus, 3., ohnivý, horiaci.

ignĭcŭlus, i, m., demin. ohníček, iskra.

ignĭfer, 3., ohnenosný: (axis O., voz slnečný): ohnivý.

ignĭgĕna ae, m., v ohni zrodený (Bacchus).

ignĭpes, pedis, adj., ohnenohý: equi O.

ignĭpŏtens, tis, m., pán ohňa: Vulcanus.

ignis, is m., oheň, strážne ohne, požiar, fakľa, ohnisko; oheň pohrabný, hranica, blesk, hviezdy, praskot ohňa svetlo, nadšenie, vášeň, hnev, láska; zapálenie, ruža (choroba); aqua et igni interdicere, zakázať užívanie vody a ohňa, dať do kliatby, vypovedať.

ignōbĭlis, e, neurodzený, nízkeho rodu, neznámy neslávny, všedný, nepatrný.

ignōbĭlĭtās, ātis, f., neznámosť, neslávnosť, nízky pôvod, neurodzenosť.

ignōmĭnia, ae, f., potupa, hanba, zneuctenie.

ignōmĭnĭōsus, 3., potupný, hanebný, nečestný.

ignōrābĭlis, e, neznámy nepoznateľný.

ignōrantia, ae, f., nevedomosť, neznalosť.

ignōrātiō, ōnis, f., nevedenie, nevedomosť, neznalosť.

ignōrō, 1., neznať, nevedieť.

ignōrātus, 3. neznámy, nepoznaný, nespozorovaný.

ignoscō, nōvi, nōtum, 3., odpustiť; ignoscendus, odpustiteľný.

ignōtus, 3., neznámy, nízkeho pôvodu; neznajúci; flebant Germanicum etiam ignoti, T., oplakávali G. aj ľudia, čo ho neznali.

īlex, ĭcis, f., druh dubu.

īlia, ium, n. črevá, útroby, vnútornosti; slabiny: solve equum, ne ilia ducat, H. aby z hlboka neoddychoval, (čo vidno na slabinách).

īlĭcet, adv., (môžete ísť) je po všetkom koniec; hneď, bez odkladu, čo chvíľa.

īlĭcō, v. īllĭco.

īlĭgnus, 3., dubový.

Iliŏn, Ilium, n., **Iliŏs**, f. Troja.

illā, adv., tam.

illābĕfactus, 3., neohrožený pevný.

illābor, lāpsus sum, 3., vkĺznúť, vniknúť, vlúdiť sa, vkradnúť sa.

illăbōrō, 1., pri niečom pracovať, namáhať sa; domibus i. namáhať sa pri stavbe domov.

illāc, adv., na tej strane tam.

illăcessītus, 3., nedráždený, nepopúdený.

illacrĭmābĭlis, e., slzami neobmäkčiteľný neprositeľný; nemilosrdný

illācrĭmō, 1., zaplakať pri niečom, oplakávať; illacrimans, s plačom.

illaesus, 3., neranený, bez úrazu.

illaetābĭlis, e, nepotešiteľný, smutný.

illăqueō, 1., zamotávať, v osídla chytať.
illātus od inferre.
illaudātus, 3., bás. = illaudabilis, nepochválený, bez chvály neslávny, chvály nehodný.
ille, a, ud, pron. demonst., ten tá, to; s dôrazom: ten slávny, známy; illud, ten výrok tá výpoveď, myšlienka, (i. Catonis).
illĕcĕbra, ae, f., lákadlo, vábidlo pôvab.
illectus v. illicio.
illectus, 3., [lego] nečítaný.
illībātus, 3. nezmenšený, neporušený.
illīberālis, e, slobodného občana nedôstojný, nízky, podlý.
illīc, adv., tam.
illĭciō lexi, lectum, 3., privábiť, prilákať, sviesť.
illĭcĭtātŏr, ōris, m., prihadzovač (na oko) pri dražbe (aby vyhnal cenu do výšky).
illĭcĭtus, 3., nedovolený, nedopustiteľný.
illĭcō adv., hneď, v tú chvíľu.
illīdō, īsi, īsum, 3., naraziť, vraziť; zavadiť; rozbiť.
illĭgō, 1., priviazať, pripevniť, zapliesť zamotať, zachytiť; pútať.
illim v. illinc.
illīmis, e, bez bahna, čistý.
illinc, adv., odtiaľ.
illĭnō, lēvi, lĭtum 3., natierať, pomazať.
illĭquĕfactus, 3., rozpustený, tekutý.
illĭttĕrātus, 3., neučený nevedecký.
illō, adv., ta.
illōtus, 3., neumytý, nečistý.
illūc, adv., ta.
illūcescō, luxi, —, 3., svitať, rozodnievať sa.
illūdō, si, sum 3., hrať; hravo hádzať; žarty si robiť, vysmievať sa; klamať za blázna mať; hanobiť, kaziť; illusae auro vestes V., kobce pestro zlatom pretkané.
illūmĭnātē, adv., jasne.
illūmĭno, 1., osvetľovať, zdobiť, objasňovať.
illūstris, e, osvietený, jasný slávny, znamenitý.
illūstrō, 1., osvetľovať, objasňovať, vysvetľovať; oslavovať velebiť.
illŭvĭēs, ēi, f., špina, nečistota; zá-plava, bahno,
imāgĭnor, 1. predstavovať si.
imāgō, ĭnis, f., obraz, vzor, ideál, ozvena (vocis i.); obraz v reči, podobenstvo, podoba, postava, vidiny, klamný obraz, mámivo, zjav, predstava; plur. (voskové) obrazy predkov.
(imbēcillē), imbēcillius, adv., slabo, tupo.
imbēcillĭtās, ātis, f., slabosť, krehkosť telesná, nedostatočnosť prostriedkov, bezpomocnosť.
imbēcillus, 3. slabý, bez pomoci, bez rady, nedostatočný, mdlý, klátivý, vrtkavý.
imber, bris, m., dážď leja, lejavica, leják, príval, voda dažďová, voda morská; plur. imbres — dažďlivé počasie: (naves) accipiunt imbres. V., (morská) voda vniká do lodí.
imberbis e, holobradý.
imbĭbō, bĭbi, —, 3., vssať vtiahnuť do seba; predsavziať, umienif si.
imbrĭfer 3. dažďonosný, dažďlivý.
imbuō, bui, būtum, 3., navlhčovať, navlažovať, kropiť; naplniť; poškvrniť, nakaziť; soznamovať, zasväcovať poučovať, vzdelávať.
ĭmĭtābĭlis, e, napodobiteľný.
ĭmĭtāmen, ĭnis, n., **ĭmĭtāmentum,** i, n., napodobenina, (kopia); somnia, quae veras aequant imitamine formas O., sny ktoré napodobením rovnajú sa skutočným zjavom.
ĭmĭtātiō, ōnis, f., napodobnenie (alicuius rei).
ĭmĭtātŏr, ōris, m., napodobňovateľ, nasledovník.
ĭmĭtātrīx, īcis, f., napodobňovateľka, nasledovnica.
ĭmĭtor 1., napodobňovať, napodobením vytvárať, nahradzovať, nasledovať.
immadēscō, mădui, — 3., vlhnúť.
immānē, adv. hrozne, strašlivo.
immānis, e, chromný, obrovský, náramný; hrozný, strašný, divoký, zúrivý.

immānĭtās, ā t i s, f., divokosť, neľudskosť, ukrutnosť svereposť; ohromnosť.
immansuētus, 3., neskrotený, divoký.
immātūrus, 3., nezrelý, nedospelý. predčasný.
immĕdĭcābĭlis, e, nevyliečiteľný, nezahojiteľný.
immĕmor, ŏ r i s a d j., nepamätlivý, nedbajúci, nevšímavý, nevďačný.
immĕmŏrātus, 3., nepripomenutý, nevypravovaný, nový.
immensum, i, n., nesmierny priestor, nekonečnosť.
immensus, 3., nesmierny, nekonečný.
immĕrēns, e n t i s, nevinný.
immergō, m e r s i, m e r s u m 3., ponoriť, potopiť; s e i., zakoreniť sa; s e i. i n c o n s u e t u d i n e m a l i c u i u s C., votrieť sa v priazeň niečiu.
immĕrĭtō, a d v., nezaslúžene bez viny; n e c i m m e r i t o, plným právom.
immĕrĭtus, 3., ten, čo si niečoho nezaslúžil, nevinný; nezaslúžený nezavinený.
immersābĭlis, e, nepoňoriteľný.
immigrō, 1., prisťahovať sa.
immĭneō, —, —, 2., vyčnievať, hroziť, blížiť sa; čihať na niečo; byť vedľa.
immĭnuō, u i, ū t u m 3., zmenšovať, skracovať, obmedzovať; zoslabovať, kaziť, ničiť.
immĭnūtiō, ō n i s, f., zmenšenie, oslabenie, ujma.
immisceō, m i s c u i, m i x u m, 2., primiešať, vmiešať, pripojiť.
immĭsĕrābĭlis, e, bez poľutovania (perire).
immĭsĕrĭcors, d i s, a d j., nemilosrdný.
immissiō, ō n i s, f., vpustenie; zasadenie, štepenie.
immītis, e, trpký, nevľúdny, neláskavý, prísny.
immittō, m ī s i m i s s u m, 3., vpustiť, vraziť, posielať, viesť; hádzať, metať; nechať rásť (barban, capillos); štepiť, očkovať; popustiť povoliť (habenas); vnuknúť (fugam); zasadiť (plantas).
immō, a d v., (ako potvrdenie) áno, hej, ba áno; (v sm. zápornom) nie veru nie, naopak.
immōbĭlis, e, nepohyblivý; nepohybný.
immŏdĕrātē, a d v., nepravidelne, neporiadne; nemierne, nezbedne.
immŏdĕrātus, 3., nemierny, nezbedný bezuzdný.
immŏdestē, a d v., nemierne, neskromne.
immŏdestia, a e, f., nemiernosť, neskromnosť drzosť, nemravnosť, nedostatok disciplíny (militum).
immŏdestus, 3., nemierny, neskromný.
immŏdĭcē, a d v., nemierne.
immŏdĭcus, 3., nemierny neskromný, bezuzdný.
immŏdŭlātus, 3., nemelodický.
immŏlātiō, ō n i s, f., obetovanie obeť.
immŏlātŏr, ō r i s, m., obeť prinášajúci.
immŏlītus, 3., vystavený, vybudovaný.
immŏlō, 1., obetovať.
immordeō, s i, s u m, 2. nahryznúť.
immorsus, 3., nahryznutý; podráždený (stomachus).
immŏrior, m o r t u u s s u m. m o r i, zomrieť pri niečom.
immortālis, e, nesmrteľný, večný, nehynúci.
immortālĭtās, ā t i s, f., nesmrteľnosť, nehynúca sláva.
immōtus, 3., nehybný; tichý (bez vetru) (dies); nepohnuteľný, pevný: p o r t u s a b a c c e s s u v e n t o r u m i m m o t u s, V., = t u t u s prístav bezpečný pred návalom vetrov.
immūgiō, 4., zabučať, zadunieť.
immulgeō, s i, s u m 2., dojiť do niečoho.
immundus, 3., nečistý, špinavý; i. d i c t a, H., drsné sprosté slová.
immūnĭō, 4., opevňovať.
immūnis, e, zbavený povinností služby bez záväzku; nepoplatný, slobodný, neúčastný, čistý.
immūnĭtās, ā t i s, f., osvobodenie od povinností služby, poplatku; l i b e r t a t e e t i m m u n i t a t e d o n a r e, Cu udeliť svobodu a bez-

poplatnosť; immunitates venibant, C, výsady sa predávaly.
immūnītus, 3., neopevnený, neohradený; nedláždený (via).
immurmŭrō, 1., pri niečom mumlať, mrmlať.
immūtābĭlis, e, nezmeniteľný.
immūtābĭlĭtās, ātis, f., nezmeniteľnosť.
immūtātĭō, ōnis, f. zámena (metonymia).
immūtātus, 3., nezmenený; metonymicky upotrebený.
immūtō, 1., zmeniť, zameniť, premeniť; metonymicky upotrebiť.
imō, v. immo.
impācātus, 3., nepokojný, bojovný.
impār, păris, adj., nerovný.
impărātus, 3., nepripravený, nehotový.
impastus, 3., nenasýtený, hladný.
impătĭbĭlis, e, nesnesiteľný.
impătĭens, entis, adj., netrpelivý, nesnášajúci, netrpiaci; societatis i. T., vyhýbajúci sa spoločnosti; irae impatiens hnevu ťažko vzdorujúci = k hnevu náchylný.
impătĭenter, adv., netrpelivo, s nevôľou, nerád.
impătientĭa, ae, f., netrpelivosť; nemožnosť niečo zniesť.
impăvĭdē, adv., neohrožene.
impăvĭdus, 3., bez bázne, neohrožený, srdnatý.
impĕdīmentum, i, n., prekážka, závada; magno erat impedimento Cs., velikou závadou bolo; plur., batožina, tiež miesto, kde je batožina složená.
impĕdĭō, 4., pútať zamotať; (o mieste) neschodným, neprístupným robiť, prekážať, zdržovať, brániť.
impĕdītĭō, ōnis f., prekážka.
impĕdītus, 3., obťažený, zamestnaný; neprístupný, neschodný, (locus, silvae itinera), obťažný: batožinu nesúci (a tým k boju nehotový), milites, agmen, hostes.
impellō, pŭli, pulsum, 3., uderiť dotknúť sa, (chordas); do pohybu priviesť, poháňať, zahnať na útek obrátiť, (hostes); pohnúť, ponúkať, podnecovať; poslednú ranu dať, dorazit, dobiť; **impulsus**, svedený, pohnutý.
impendeō, —, —, 2., nad niečim vysieť, hroziť, nastávať; quae impendent C. = čo nás očakáva; bellum i., vojna hrozí vypuknúť.
impendĭum, ii, n., náklad; impendio privato, publico, nákladom vlastným štátnym: ztrata, škoda.
impendō, pendi, pensum, 3., vážiť, odvažovať, vynakladať, užívať k niečomu.
impēnsa, ae, f., náklad, výloha; obetovanie, vynaloženie.
impēnsē, adv., nákladne, draho, značne, hojne; komp., viac, dôraznejšie, súrnejšie.
impēnsus, 3., nákladný, drahý; značný, valný, veliký, silný; impenso pretio Cs., za drahé peniaze, draho.
impĕrātŏr, ōris, m. vojvoda, najvyšší veliteľ vojska, čestný titul vojvodov víťazných; cisár; imperator populus T., národ svetovládny.
impĕrātōrĭus, 3., vojvodský, veliteľský, majestátny; haud imperatorium ratus T. že je nedôstojné vojvodu; cisársky, cisárov, (uxor).
impĕrātrix, īcis, f., veliteľka, pani.
impĕrātum, i n., rozkaz, nariadenie.
imperceptus, 3., nepoňatý, nepochopený, nepochopiteľný, nezbadaný, nespozorovaný.
impercussus, 3., nezvučný, tichý
imperdĭtus, 3., nezabitý, neusmrtený.
imperfectus, 3., nedokonaný, nedokončený, nedokonalý.
imperfossus, 3., neprebodnutý.
impĕrĭōsus, 3., panujúci, mocný, panovitý, despotický.
impērītē, adv., nezkúsene neobratne, nevhodne, nemúdro.
impērītĭa, ae f., nezkúsenosť, neznalosť, nevedomosť.
impĕrĭtō, 1., vládnuť, panovať, veliť, rozkazovať; superbe victis imperitatum esse L., že vláda nad premoženými bola spupná.
impĕrītus, 3., nezkúsený nevedomý.

impĕrium, i i, n., rozkaz, nariadenie, vláda svrchovaná moc, (vojenské) veliteľstvo, úrad, osoba úradná, rok úradný, štát, ríša.

impermissus, 3., nedovolený zakázaný.

impĕrō, 1., rozkazovať, nariadiť, kázať, naložiť niekomu, veliť, byť vladárom.

imperterrĭtus, 3., neohrozený, bez strachu.

impertiō, 4., udeliť, poskytovať.

impervius, 3., neschodný (iter), neprekročiteľný (amnis).

impetrābĭlis, e, dosažiteľný.

impĕtriō, 4., starať sa dostať priaznivé znamenie.

impĕtrō, 1., dosiahnuť dostať, vymôcť.

impĕtŭs, ū s, m., nával, nábeh, útok; rozmach sila, nadšenie, vzlet, pud, vášeň.

impexus, 3., nečesaný, (barba, capilli); chlpatý.

impiē, a d v., bezbožne, nesvedomito; i m p i e f a c t u m S. bohaprázdny skutok.

impiĕtās, ā t i s, f., bezbožnosť, bohaprázdnosť, nesvedomitosť, nedostatok úcty k rodičom, nevďačnosť.

impĭger, 3., usilovný, vytrvalý, príčinlivý, podnikavý, energický.

impingō, p ē g i, p a c t u m 3., naraziť, vraziť; doručiť, dodať.

impius, 3., bezbožný, nesvedomitý, bohaprázdny.

implācābĭlis, e, nesmieriteľný, ktorého je ťažko pohnúť k milosrdenstvu, k milosti.

implācātus, 3., neutíšený, neukojený; i m p l a c ā t a g u l a, nenasytná pažravosť.

implăcĭdus, 3., drsný; divoký, bojovný.

implectō, p l e x i, p l e x u m, 3. zapletať, vpletať; v i d u a i m p l e x a l u c t u T., vdova pohrúžená v smútok.

implĕō, ē v i, ē t u m 2., naplniť, nasýtiť, doplniť, dokončiť, previesť.

implĭcātiō, ō n i s, f. zapletanie, zamotanie, zmätok.

implĭcātus, 3., zapletený, zamotaný.

implĭcĭtē, a d v. spletene, zmätene.

implĭcō, 1., zapletať, vpletať, opletať, do zmätku privádzať, pripútať, spriateliť; m o r b o i m p l i c a r i, ochorieť.

implōrātiō, ō n i s, f., prosebné volanie, volanie o pomoc, vzývanie.

implōrō, 1., s plačom prosiť, vrúcne prosiť, vzývať.

implūmis, e, neoperený, holý.

impluō, u i, ū t u m, 3. pršať do.. napršať, pokropiť.

implŭvium, i i, n., (nádržka na vodu), vodojem prostred rímskeho domu.

impŏlītē, a d v., neuhladene (dicere).

impŏlītus, 3., neuhladený nedokonalý, nevzdelaný, do konca nevypracovaný.

impollūtus, 3., nepoškvrnený.

impōnō, p ŏ s u i p ŏ s ĭ t u m, 3., vložiť, naložiť, vymenovať (úradníkom), spôsobiť, urobiť, (vulnus, iniuriam); dať, (nomen); f i n e m o r a t i o n i i., zakončiť reč.

importō, 1., prinášať, privážať, privádzať, byť príčinou, spôsobiť.

importūnē, a d v. bezohľadne, nešetrne, dotieravo.

importūnĭtās, ā t i s, f., dotieravosť, bezohľadnosť, nešetrnosť; h o m o i n c r e d i b i l i i m p o r t u n i t a t e C., neobyčajne drzý č.; s c l e r i s i m p o r t u n i t a s krikľavý, surový zločin.

importūnus, 3., neprístupný, (locus), ťažký, obťažný, bezohľadný, surový; nepohodlný dotieravý: i m p o r t u n a n a t u r a, surová povaha.

importuōsus, 3., bez prístavu.

impŏtens, e n t i s, a d j., slabý, bezmocný nevládnucí sebou, vášnivý, bezuzdný; prudký, nemierny, (aquilo, laetitia); d o m i n a t i o i. N., despotická vláda.

impŏtentia, a e, f., slabosť nemiernosť, vášnivosť, bezuzdnosť, vládobažnosť, krutovláda (despotismus).

impraesentiārum, a d v., [in praesentia rerum], pokým, medzitým, do času, (provizórne).

imprānsus, 3., bez raňajok, lačný, na lačný žalúdok.

imprĕcor, 1., priať niekomu, zvl. niečo zlého; d i r a s i. T., preklínať.

impressiō, ōnis, f., dojem výraz, vpád, útok; takt.
imprīmis, adv., predovšetkým, zvlášte, hlavne.
imprĭmō, pressi, pressum, 3., vtisknúť, vtlačiť, označiť, poznamenať; vštepiť; dedecus alicui i. spôsobiť, urobiť hanbu.
improbātiō, ōnis, f., neschvaľovanie, zavrhovanie.
improbē, adv., nehodne, špatne, neskromne, bezprávne, nepoctivo.
improbĭtās, ātis, f., nehodnosť, špatnosť, škaredosť, nepoctivosť, nestydatosť; zloba.
improbō, 1., neschvaľovať, nesúhlasiť, zavrhovať, odmietať, haniť.
improbus, 3., nedobrý špatný, škaredý, špinavý (lucrum); zlý (anus improba); nestydatý, drzý, zúrivý, (improba rabies ventris V.) strašný, hrozný, nesvedomitý, nenasytný.
improcērus, 3., nevysoký nízky, neúhľadný, zakrnelý.
impromptus, 3., nepohotový; lingua, neobratný v reči.
improperātus, 3., zdĺhavý.
improsper, 3., nešťastný.
improvīdē, adv., neopatrne, neprezreteľne.
improvīdus, 3., neopatrný, netušiaci bezstarostný; i. futuri, nestarajúci sa o budúcnosť.
improvīsō, adv., nenadále, netušene, neočakávane nenazdajky, (tiež ex i., de i.).
improvīsus, 3., nepredvídaný, netušený, neočakávaný, nenadály.
imprūdens, entis, adj., netušiaci, nepredvídajúci nevediaci o niečom, nezkúsený, nerozumný; imprudente Sullā, bez vedomia Sullovho.
imprūdentĕr, adv., z nevedomosti nerozumne, neopatrne.
imprūdentia, ae, f., neprozreteľnosť, neopatrnosť; nezkúsenosť, nerozumnosť.
impūbes, ĕris, adj. nedospelý (chlapec); neženatý (mládenec); subst. impuberes, deti.
impŭdens, entis, adj., nestydatý.
impŭdentĕr, adv. nestydato.
impŭdentia, ae, f., nestydatosť drzosť.
impŭdīcĭtia, ae, f., necudnosť.
impŭdīcus, 3., necudný.
impūgnō, 1., útočiť; bojovať napádať; vytýkať.
impulsiō, ōnis, f., popud, podnet.
impulsŏr, ōris, m., poháňač, ponúkateľ; Caesare impulsore, z návodu Caesarovho.
impulsŭs, ūs, m., podnet, popud, návod.
impūnē, adv., bez trestu, bez škody, slobodne.
impūnĭtās, ātis, f., beztrestnosť, istota pred trestom.
impūnītus, 3., nepotrestaný bez trestu, nepomstený.
impūrē, adv., nečisto, hanobne.
impūrus, 3. nečistý, ohavný, hanebný, necudný.
impŭtātus, 3., neobrezaný (vineae).
impŭtō, 1., pričitovať, pripisovať.
īmus, 3., = infimus, najnižší, spodný, najhlbší; imum, i. n., najnižšie miesto, hlbina, dno: ab imo, z hlboka; ad imum servare H., až do konca zachovať; medio ne discrepet imum, H., s prostriedkom nech koniec súhlasí.
in, predlož. s akkus. (o mieste) v, vo, na, do: in urbem ire, ísť do mesta; in silvam, do hory; in agrum, na pole; in hostem, na nepriateľa, proti nepriateľovi; (o čase) in diem vivere, žiť so dňa na deň, in perpetuum, na vždy, na veky; in noctem, až do noci; in lucem dormire, až do bieleho dňa: in reliquum tempus, Cs., nabudúcne; (o spôsobe) servilem in modum, ako otroci; in speciem, na oko.
s abl. v, vo, na (o mieste) esse in castris, byť v tábore: in campo, na rovine, in concione, v shromaždení; in numero hostium habere, ducere, pokladať za nepriateľa:
(o čase) in pugnando, pri boji; in tempore, v pravý čas: in

urbe oppugnanda, pri obliehaní mesta;
väzby odchýlné od slovenčiny: in muro consistere, stať na múr; ponere in mensa, položiť na stôl; in monumento inscribere, napísať na pomník; hastam in terra figere, vbiť kopiju do zeme; pontem facere in flumine, vystaviť most cez rieku; adscribere diem in epistula, pripísať do listu dátum.

inaccessus, 3. neprístupný.

inădustus, 3., nepripálený.

inaedĭfĭcō, 1., vystaviť; zatarasiť, zabarikádovať.

inaequābĭlis, e nerovný (solum).

inaequālis, e, nerovný (loca); nerovnaký čo do veľkosti, sily; nestály.

inaequālĭtĕr, adv., nerovnako.

inaequō, 1. vyrovnať (fossas).

inaestĭmābĭlis, e, neoceniteľný; neobyčajný (gaudium); bezcenný.

inaestuō, 1., zakypieť.

inamābĭlis, e, adj. nepríjemný, odporný, nenávidený, adv. inamābĭle.

inămārescō, mārui, —, 3., zhorknúť.

inambĭtiōsus, 3., ctižiadosti neznajúci.

inambŭlātiō, ōnis f., prechádzanie.

inambŭlō, 1., sem tam chodiť, prechádzať sa.

inămoenus, 3., nevľúdny, bez pôvabu, neutešený; smutný.

inānē, is, n., prázdnota, prázdny priestor; vec bezcenná.

inănĭmus, 3. bez života, neživý, bezdušný.

inānis, e, bez obsahu, prázdny, malicherný, chatrný, slabý bezdušný; regna inania, ríša tôní, ríša mŕtvych; equus i., bez jazdca.

inānĭtās, ātis, f., prázdny priestor, márnomyseľnosť, namyslenosť.

inānĭtĕr, adv., marne.

inappărātio, ōnis f., nedostatočné pripravenie.

inărātus, 3., nezoraný, úhorom ležiaci.

inardescō, ārsi —, 3., roznietiť sa; zapáliť sa.

inārescō, ārui, —, 3., uschnúť vyschnúť.

inassuētus, 3., nezvyklý neprivyklý.

inattĕnuātus, 3., nezoslabený, neutíšený (fames).

inaudāx, ācis adj., nesmelý, neodvážny, bojazlivý.

inaudītus, 3., neslýchaný; nevypočutý.

inaugŭrātō, adv., po vykonaných auguriach.

inaugŭrō, 1., miesto auguriami zasvätiť; posvätiť (flaminem).

inaurō, 1., pozlátiť; vestis inaurata, zlatom vyšívané šaty; obohatiť.

inauspĭcātō, adv., bez auspicií.

inauspĭcātus, 3., auspiciami neschválený: (lex).

inausus, 3., nepodniknutý.

incaeduus, 3., sekerou nedotknutý (silva)

incălescō, călui, —, 3., rozpáliť sa, rozhnietiť sa.

incălfăciō, fēci, factum, 3. rozchriať.

incallĭdē, adv., neobratne, nemotorne.

incallĭdus, 3. neobratný, nemotorný.

incandescō, candui, —, 3., rozpáliť sa, rozplamenif sa.

incantō, 1. očarovať, okúzliť.

incānus, 3., šedastý, belavý.

incassum, adv., nadarmo.

incastīgātus, 3. nekáraný.

incautē, adv., neopatrne, bezstarostne.

incautus, 3., neopatrný, neobozretný: neočakávaný nenadály.

incēdō, cēssi, cessum, 3., kráčať, vykračovať, ísť pochodom, vytrhnúť proti nastávať (commutatio zmena), nuntii incedunt, zvesti dochádzajú; rumor i., šíri sa; legiones seditio incessit, mätež rozšíril sa medzi l.; opanovať.

incĕlebrātus, 3., nerozhlásený, nerozšírený; ab aliis incelebrata T., tie veci, o ktorých sa iní (s pochvalou) nezmienili.

incendium, ii, n., požiar, oheň; zkaza.

incendō, endi, ēnsum, 3. zapáliť, rozpáliť, rozhnietiť; osvetľovať; pass. horieť, plápolať.

incensiō, ōnis, f. zapálenie, spálenie, požiar.
incensus, 3., neocenený, oceneniu nepodrobený.
inceptiō, ōnis f., začatie, počiatok (operis).
inceptum, i, n., podnik.
incertum, i, n., vec neistá; neistota.
incertus, 3., neistý, neurčitý, nespoľahlivý; pochybný, nerozhodný; nesrozumiteľný; v neistote sa nachádzajúci; incertus animi, nevediac si rady.
incessō, sīvi, (ssi), ssum, 3., napadať útočiť, dorážať.
incessŭs, ūs, m., chôdza; vpád; príchod.
incestē, adv., necudne, hriešne, bezbožne; i. sacrificium facere L., s nečistými rukami (poškvrnenými) obeť konať.
incestō, 1., zneuctiť, poškvrniť.
incestus, 3., nečistý, necudný, hriešny.
incestum i, n., —**ŭs,** ūs, m., smilstvo.
inchoātus, 3., začatý, nedokončený.
inchoō, 1., začínať, podnikať; začínať hovoriť.
incĭdō, cĭdi —, 3., padať, vpadať, upadnúť do, prepadnúť; bellum civile incidit, N., vypukla medzitým občianska vojna.
incīdō, cīdi, cīsum, 3. vrezať, vtesať, vyryť, prerušiť, zmariť zničiť nádej.
incingō, cinxi, cinctum, 3. opásať, ovinúť.
incĭpiō, cēpi, ceptum 3., počať, začať.
incīsē, adv., (—sim), v krátkych oddieloch, úryvkovo.
incīsiō ōnis, f., oddiel; caesura.
incīsum, i, n., oddiel, odstavec.
incĭtāmentum, i, n. podnet, popud.
incĭtātē, adv., chytro, bystro.
incĭtātiō, ōnis, f., podnecovanie, popud.
incĭtātus, 3., zrýchlený, rýchly, prudký, v plnom behu.
incĭtō, 1., poháňať, ponúkať, vzbudiť, popudzovať, rozčuľovať, dráždiť.
incĭtus, 3., [in, cieo], rozohnaný rýchly, prudký, bystrý.
inclāmō, 1., zakričať na niekoho; volať na pomoc, vzývať.
inclārescō, clārui, —, 3., slávnym sa stať.
inclēmens, entis adj., nemilostivý, neláskavý, nešetrný, bezohľadný, tvrdý.
inclēmentia, ae, f., bezohľadnosť, tvrdosť, nemilostivosť.
inclīnātiō, ōnis, f., naklonenie, sklon ohnutie; zmena, obrat; priazeň.
inclīnō, 1., nakloniť skloniť, svaľovať (culpam); pass. acies inclinatur, šík ustupuje; in fugam inclinari, na útek sa obrátiť.
inclĭtus, inclūtus, 3., slávny známy, slovutný.
inclūdō, ūsi, ūsum 3., zavierať; prekaziť zamedziť, zatarasiť; zatajiť (vocem); senatus consultum inclusum in tabulis, C., uzavretie senata zaznamenané v úradných knihách.
incōgĭtō, 1., vymyslieť.
incōgnĭtus, 3., nepoznaný neznámy; nevyšetrený.
incŏla, ae, m., i f., obyvateľ.
incŏlō cŏlui, cultum, 3., bývať, bydlieť.
incŏlŭmis, e, bez úrazu, neporušený.
incŏlŭmĭtās, ātis, f., neporušenosť zachovalosť, bezúhonnosť.
incomitātus, 3., bez sprievodu neodprevádzaný.
incommendātus, 3., neodporúčaný, nebezpečenstvu vystavený.
incommŏdē, adv. nepohodlne, nevhodne, nepriaznivo.
incommŏdĭtās, ātis, f., nepohodlnosť, nevhodnosť, nepríležitosť, neprimeranosť.
incommŏdō, 1., obťažovať niekoho.
incommŏdum, i, n., nepohodlnosť, škoda, nešťastie, ztrata, porážka.
incommŏdus, 3., nepohodlný, nepríležitý, obťažný, nepríjemný, nepriaznivý nepriateľský, neláskavý.
incommūtābĭlis, e, nezmeniteľný.
incompertus, 3., nezbadaný, neznámy, nezistený.
incompŏsītē, adv., v neporiadku.
incompŏsītus, 3., nesriadený, nepravidelný.

incōmptus, 3., nečesaný zanedbaný, bez ozdoby, jednoduchý.
inconcessus, 3., nedovolený zakázaný.
inconcinnus, 3., nesúhlasný, nemotorný neohrabaný.
inconcussus, 3., neotrasený; pevný, neporušený.
incondītē, adv., bez poriadku zmätene (cogitare); neumele, prosto (dicere).
incondītus, 3., nesriadený, v neporiadku; ioci incondīti, hrubé žarty; carmina versus i., neumelé, bez ladu a skladu.
inconsīdĕrātē, adv., nerozvážne (agere, dicere, concludere).
inconsīdĕrātus, 3., nerozvažný nerozvažlivý, nerozvážený, nerozmyslený.
inconsōlābĭlis, e, neutešiteľný, bezútešný; útechou nevyliečiteľný.
inconstāns, antis, adj., nestály, nedôsledný.
inconstantĕr, adv., bezcharakterne, bez zásad, nestále, nedôsledne, (dicere, loqui).
inconsuētus, 3., nezvyklý.
inconsultē, adv., nerozvažne, neopatrne.
inconsultus, 3., nerozvažný; bez rady; neopýtaný; inconsulto senatu, bez dotazu, bez opýtania senátu.
inconsūmptus, 3., nespotrebovaný; nehynúci, nepominuteľný (iuventa).
incontāmĭnātus, 3., nepoškvrnený, čistý.
incontentus, 3., nenatiahnutý (fides struna); nenapnutý.
incontĭnens, entis, adj., nezdržanlivý, nestriedmy neskromný.
incontĭnentĕr, adv., nezdržanlivo (facere aliquid).
incontĭnentia, ae, f., nezdržanlivosť nemiernosť.
incŏquō, coxi, coctum, 3. zavariť; farbiť.
incorrectus, 3., nepopravený (opus = carmina).
incorruptē, adv. poctivo, spravedlivo, nestranne (iudicare).
incorruptus, 3., nezkazený, neporušený; čistý; nepodplatený, nepodplatiteľný poctivý.
incrēbrēscō, crēbrui, —, 3., častým sa stávať, šíriť sa; proverbio increbruit, L., stalo sa obecným príslovím.
incrēdĭbĭlis, e, neuveriteľný, viere nepodobný, až k neuvereniu.
incrēdĭbĭlĭtĕr, adv., neuveriteľne.
incrēdŭlus, 3., neveriaci, nedôverčivý.
incrēmentum, i, n., vzrast, potomstvo podrast; in incremento rerum decessit, L., keď sa moc jeho zmáhala, zomrel; prostriedok k rozmnoženiu.
incrĕpĭtō, 1., hlasite volať, hlasite výčitky robiť, oboriť sa na niekoho kliať, hrešiť, nadávať.
incrĕpō, ui, ĭtum, 1., rachotiť, rinčať, hlučať, hučať zazvučať; oboriť sa na niekoho, kliať, hrešiť, nadávať, výčitky robiť; proditorem i., nadávať do zradcov; terribilem sonitum increpuit, V. strašlivým hlasom sa ozvala; quidquid increpuit, C., pri každom šuchote.
increscō, crēvi, —, 3., vrastať, vzrastať, zmáhať sa.
incrētus, 3., smiešaný (piper cum sale).
incruentātus, 3., nezakrvavený.
incruentus, 3., nekrvavý (proelium, victoria); bez krvipreliatia; haud incruento milite, L., vojsko jeho mnoho krvi prelialo.
incŭbō, cŭbui, cŭbĭtum 1., ležať na niečom; bývať; túžiť, dychtiť po čom (pecuniae).
inculcō, 1., vtlačiť, vpliesť (do reči); Graeca verba: doplniť (o spise); vnútiť.
inculpātus, 3. bezúhonný (vita).
incultē, adv., nevzdelane, hrubo, bez vkusu, bez ozdoby.
incultus, 3. nevzdelaný, divoký, drsný; neobrábaný, neuhladený, nevkusný; via i., v poriadku neudržovaná, zanedbaná.
incultŭs, ūs, m. neopatrovanie, zanedbanosť, nedostatok vzdelania.
incumbō, cŭbui, cŭbĭtum, 3. opierať sa (baculo); incumbere in gladium, na meč naľahnúť, mečom sa preklať; naliehať; usilovať sa, dať sa do niečoho, venovať sa;

ea mihi incumbunt. to je mojou povinnosťou.

incūnābŭla, ōrum, n., plienky, kolíska, rodište; detstvo, pôvod, počiatok.

incūrātus, 3., neliečený (ulcus).

incūria, ae, f., nedbalosť, bezstarostnosť; zanedbanosť.

incūriōsē, adv., nedbale, bezstarostne, ľahkomyseľne.

incūriōsus, 3., bezstarostný, nedbalý, ľahkomyseľný; zanedbaný.

incurrō, curri, cursum, 3. vbehnúť, vtrhnúť; napadnúť, útočiť, rútiť sa; dostať sa niekam, zasahovať zasiahať; nastávať (tempora); pripadať (in aliquem diem).

incursiō, ōnis, f., napadnutie, vpád, útok.

incursō, 1., napádať útočiť, vbehať, vraziť do..

incursŭs, ūs, m., napadnutie, nápad, útok nával.

incurvō, 1., chýbať, zohýbať, kriviť; arcum i.. natiahnuť, napnúť.

incurvus, 3. zahnutý, krivý, ohnutý.

incus, ūdis, f., nákova.

incūsātiō, ōnis, f., obvinenie výčitky.

incūsō, 1., viniť, výčitky robiť, vytýkať.

incussŭs, ūs, m., vrazenie.

incustōdītus, 3., nestriehnutý (transitus); netajený (amor): neopatrný.

incŭtiō, cussi, cussum, 3., vraziť mrštiť, hodiť; vnuknúť, spôsobiť, vzbudiť (desiderium); incute vim ventis V. opatri (daj) vetrom veľkú silu; i. metum, nahnať strachu.

indāgātiō, ōnis, f., stopovanie, bádanie, pátranie.

indāgātrīx, īcis f., stopovateľka.

indāgō, 1., sledíť, stopovať, pátrať.

indāgō, ĭnis, f. obkľúčenie zvera; kolo honcov

indĕ, adv. odtiaľ, potom, v tom; largitiones inde praedaque L., tu potom nasledovalo hojné rozdelenie koristi.

indēbĭtus, 3.. nepatriaci, nepovinný, nezaslúžený.

indeclīnātus, 3., nezmenený, pevný, verný, stály.

indĕcōrē, adv. nepekne, neslušne.

indĕcŏris, e, [nom. sing. sa nevyskytuje] k necti: non erimus reg. no indecores V., nebudeme riši k n.

indĕcōrus, 3., nepekný, ošklivý neslušný, nečestný, hanobný.

indēfensus, 3., nehájený nechránený.

indēfessus, 3., neunávený.

indēflētus, 3.. neoplakaný.

indejectus, 3. nesborený (domus), nesvrhnutý.

indēlēbĭlis, e, nezničiteľný, nepominuteľný.

indēlībātus, 3., neporušený, netknutý.

indemnātus, 3., neodsúdený, bez súdu.

indeplōrātus, 3., neoplakaný

indeprĕhensus, indeprēnsus, 3.. nepochopiteľný, nespozorovaný.

indēsertus, 3. neopustený.

indestrictus, 3., neporušený, netknutý, nezasiahnutý.

indētonsus, 3., neostrihaný dlhovlasý.

indēvītātus, 3., nevyhnutný, ktorému neni možné vyhnúť (telum).

index, dĭcis, m. udavač, oznamovateľ, zvestovateľ; vyzvedač, zradca; ukazovateľ, nápis, soznam, obsah; zkúšobný kameň.

indīcens, entis, adj., len abl. abs. non me indicente L.; hoci som to nepovedal.

indĭcium, ii, n., udanie, výpoveď, dôkaz; indicii partem accipere, odmenu za udanie dostať: ei rei indicio sunt N. dôkazom toho sú...

indĭcō, 1., označiť, oznámiť, prezradiť, oceniť; vypovedať (bellum alicui); byť dôkazom: quae indicarent voluntatem C., aby to bolo dôkazom dobrej vôle.

indīcō, dīxi dictum, 3.. oznámiť, ohlásiť, vyhlásiť (supplicationem, bellum), ohlásiť ako povinnosť, naložiť (multam, tributum): exercitum Aquileiam i. L., vojsko do A. svolať (verejným vyhlásením, ohlasom).

indictus, 3., nevyslovený; nevysvetlený, neospevovaný; causā indictā, bez vyšetrenia spornej veci, bez vypočutia.

indĭdĕm, adv., práve odtiaľ.

indifferens, entis, adj., nijaký (t. j. ani dobrý ani zlý), ľahostajný.
indigena, ae, c., domáci, domorodý tuzemský, domorodec, tuzemec.
indigentia, ae f., potreba, nenasytnosť.
indigeō, gui, —, 2., mať nedostatok, potrebovať, túžiť bažiť; subst. indigentes, chudáci, bedáci.
Indiges, ĕtis, m., domorodý, po smrti zbožňovaný heros.
indiges, is, adj., potrebný.
indigestus, 3., neroztriedený, nesriadený, zmätený.
indignābundus, 3., rozhorčený, nevoľu na javo dávajúci.
indignans, antis, rozhorčený, mrzutý, rozmrzený, nevrlý
indignātiō, ōnis, f. rozhorčenie, nevoľa.
indignē, adv., nedôstojne, nečestne, s nevoľou, nerád (ferre, pati), = byť rozhorčeným nad niečim.
indignitās, ātis, f. nedôstojnosť, neslušnosť, hanobnosť; nevoľa, odpor, nechuť, rozhorčenosť.
indignor, 1. nachodiť niečo nedôstojným, pohoršovať sa; fremitus indignantium L., (krik ľudí rozhorčených), krik nevole sa ozýval.
indignus, 3., nedôstojný, nehodný nezasluhujúci, nezaslúžený, neprimeraný, potupný, hanobný, nemiestny; misera magis quam indigna esse L., že je to skôr nešťastím než potupou, hanbou.
indiligēns, entis, adj., nedbalý.
indiligenter, adv., nedbale, bezstarostne.
indiligentia, ae, f., nedbalosť, netečnosť.
indipīscor, deptus sum, 3. dostihnúť, dohoniť.
indireptus, 3., nevyplienený.
indiscrētus, 3., nerozdelený, neroztriedený, nerozlučný, bez rozdielu.
indisertus, 3., nevýrečný, nevýmluvný.
indissŏlūbĭlis, e, nerozlučný.
indistinctus, 3., zmätený, nejasný.
individuus, 3., nedeliteľný, nerozlučný; subst. individua, ōrum n. atomy.
indō, dĭdi, dĭtum, 3., vložiť, položiť, dať, spôsobiť, vzbudiť (odium, pavorem).
indoctus, 3. neučený, nevzdelaný, nevycvičený.
indŏlentia, ae, f., neciteľnosť proti bolesti.
indŏles, is, f., vrodená vlastnosť, schopnosť, povaha, vlohy.
indŏlēscō, dŏlui, — 3., bolesť pociťovať; rmútiť sa.
indŏmĭtus, 3., neskrotený, divoký, nepremožený, bezuzdný (animi cupiditates); neskrotiteľný, nepremožiteľný, ukrutný (animus).
indormiō, 4., spať na niečom.
indōtātus, 3., bez vena; corpora i., bez darov pohrebných.
indŭbĭtō, 1. pochybovať.
indŭbius, 3., nepochybný.
indūcō, dūxi, ductum, 3., potiahnuť natierať, pokryť, obliecť, vymazať (nomina); priviesť; in animum inducere, odhodlať sa, zamýšľať; affectum i., myseľ pobúriť; klamať podvádzať, za nos vodiť, (socios induxit = decepit); svádzať, lákať.
inductiō, ōnis, f., aquarum, vedenie privádzanie vody; i. animi, odhodlanie, vôľa.
indulgens, entis, adj., shovievavý, láskavý.
indulgentia, ae f., shovievavosť, láskavosť.
indulgeō, dulsi, —, 2., byť shovievavým, odpustiť; oddávať sa horlivo; povoľovať.
induō, uī, ūtum, 3., obliekať, odievať; brať na hlavu, na seba; zapliesť sa (do zásek, do sieti); arbos se pomis induit, V., pokrýva sa ovocím.
indūrēscō, dūrui, — 3., tvrdnúť, otúžiť sa; miles induruerat, utvrdil sa v náchylnosti.
indūrō, 1., utvrdiť, otúžiť; hostium timor induratus est L., nepriatelia prv bojazliví sa otúžili, obodrili.
industria, ae, f., činnosť, pracovitosť, príčinlivosť usilovnosť; de al. ex industriā, schválne, úmyselne.

industriē, adv., horlivo, usilovne.
indūtiae, ārum, f., prímerie.
indūtŭs, ūs m., obliekanie, spodné šaty.
inēdia, ae, f., zdržovanie sa od jedla, pôst hladovanie.
inēdĭtus, 3., nevydaný: iuvenes, quorum inedita cura est. O., ktorých spisy (básne) sú nevydané.
inēlĕgans, antis, adj., nevkusný; orationis non inelegans copia, C., bohatosť rečnícka so vkusom spojená.
inēluctābĭlis, e, neodvratný (fatum).
inēmŏrior, tuus sum mŏri, pri niečom zomrieť.
inemptus, 3., nekúpený; dapes, jedlá, ktoré hospodárstvo samo poskytuje; consulatus, za peniaze nezískaný.
inēnarrābĭlis, e, nevysloviteľný, nevýslovný.
inēnōdābĭlis, e, nevysvetliteľný.
inĕō, ii, (īvi), ĭtum, īre, vchádzať, vojsť, vtiahnuť, vstúpiť, podnikať; fretum i., pustiť sa na more; iter i. nastúpiť cestu; somnum i, usnúť; rationem i, nájsť spôsob, prostriedok; consilium i., zámer pojať; suffragium i., počať hlasovať; magistratum inire — zaujať úrad; novi aliquid initur consilii S., kuje sa čosi nového; gratiam i., získať si priazeň, zavďačiť sa.
ineptē, adv., nevhodne, sprosto, hlúpo, bláznivo.
ineptiae, ārum f., hlúposť, nesmysel: i. seniles, C., babské povedačky.
ineptus, 3., nevhodný sprostý, hlúpy.
inermis, e, [inermus, 3.] bez zbrane, neozbrojený, bezbranný; parcitur inermi bezbranných šetria.
iners, ertis, adj., neobratný, nemotorný, lenivý nečinný, zbabelý; k nečinnosti svádzajúci, zmalatňujúci.
inertia, ae, f., neobratnosť nemotornosť, nechuť k robote, nečinnosť lenivosť.
inērŭditus, 3., nevzdelaný, neobratný.
inēvītābĭlis, e, nevyhnuteľný, neodvratiteľný.
inexcĭtus, 3., nevzrušený, kľudný.
inexcūsābĭlis, e, výhovorky nepotrebujúci, bez výhovorky, neomluviteľný.
inexercĭtātus, 3., nevycvičený.
inexhaustus, 3., nevyčerpaný, nevyčerpateľný.
inexōrābĭlis, e neúprosný.
inexperrēctus, 3., neprebuditeľný.
inexpertus, 3. nezkúsený, neosvedčený.
inexpiābĭlis, e, nenapraviteľný; nesmieriteľný.
inexplēbĭlis, e nenasytný, neukojiteľný; i. laudis, L., po sláve stále bažiaci.
inexplētus, 3., nenasýtený, nenasytný.
inexplĭcābĭlis, e, (nerozviazateľný), nevysvetliteľný; bellum i., nekonečná v.
inexplōrātō, adv., bez predbežného vyšetrovania, preskúmania.
inexplōrātus, 3., nevyšetrený, neznámy, nevypátraný.
inexpugnābĭlis, e nedobytný, nepremožiteľný, nevyhladiteľný.
inexpectātus, 3., neočakávaný.
inextinctus, 3., neuhasiteľný nenasytný, neukojiteľný; nomen, nesmrteľné.
inexsŭpĕrābĭlis, e, nepriechodný neprekročiteľný (Alpes); nepremožiteľný (vis fati).
inextrĭcābĭlis, e, nerozuzliteľný; nerozriešiteľný.
infăbrē, adv., neumele neobratne.
infabrĭcātus, 3., neotesaný, neobrobený, nespracovaný.
infăcētē, adv., nevtipne, nechutne.
infăcētus, 3., nevtipný, nemotorný, nespôsobný.
infăcūndus, 3., nevýrečný, nevýmluvný, neobratný v reči.
infāmia, ae, f. zlá, špatná povesť, hanba, ohováranie, osočovanie; ztrata cti občianskej, zneuctenie.
infāmis, e, bez cti, zlopovestný, potupný; ea infamia habentur N., to sa pokladá za nečestné, zneucťujúce.
infāmō, 1., v zlú povesť uviesť; obviňovať, očerňovať.

infandus, 3., nevýslovný (dolor); ohavný, ohyzdný, hnusný, neslýchaný; dies infanda, deň zlorečený, prekliaty.

infans, antis adj., nehovoriaci, nemý, detský, nevýmluvný; subst. nemluvňa, nemluvniatko, dieťa.

infantia, ae f., nedostatok výrečnosti; detstvo.

infarciō, si, sum, tum, 4., napchávať.

infātuō, 1., ohlúpiť, omámiť.

infaustus, 3., nešťastný, nepriaznivý.

infectus, 3., nevykonaný, nehotový, nedokonaný, nemožný, nevykonateľný; rebus infectis, s nevykonanými vecami; infectum, vec nemožná.

infēcundĭtās, ātis, f. neplodnosť.

infēlīcĭtās, ātis, f., nešťastie.

infēlīcĭtĕr, adv. nešťastne.

infēlix, īcis, adj., neplodný, nezdarný; nešťastný, neblahý.

infensē, adv., rozhorčene, s nenávisťou, nepriateľsky.

infensō, 1., znepokojovať, napádať.

infensus, 3., rozhorčený, nepriateľský.

infĕri, ōrum, m., podsvetie.

infĕriae, ārum, f., obeť duchom zomretých, tryzna, kar.

infĕrĭŏr, ius, comp., nižší slabší, horší, mladší; inferiorem esse, podľahnúť, byť premoženým.

infernus, 3., spodný, podzemný (dii, numina), rex, tyrannus, kráľ podsvetia = Pluto; aspectus i., strašné divadlo, str. pohľad; infernum i, (i plur.), podsvetie.

inferō, tŭli, lātum, ferre, vniesť, zaniesť, priniesť, vkladať; scalas ad moenia i., rebríky k hradbám pristavovať; pedem i., kráčať, isť; se i. odobierať sa niekam; flumen mari infertur, rieka do mora sa vlieva; aquilam, signa inferre, útočiť, uderiť na... bellum i. vojnu začať, vypovedať; sepulcro i., pochovať; obetovať mŕtvym (piacula manibus); do kníh na účet zapísať (sumptum); spôsobiť (terrorem); vzbudiť (spem, misericordiam); obviňovať (crimen alicui i.); prednášať (sermonem); causam i. za príčinu udávať.

infĕrus, 3., dolný, spodný; mare inferum = more Tyrrhenské [naproti superum = Adriatické]; comp. v. inferior; superl. v. imus intimus.

infervēscō, ferbui, —, 3., vrieť, zavariť.

infestē, adv., nepriateľsky.

infestō, 1., znepokojovať, napádať.

infestus, 3., nepriateľský k útoku pripravený, k boju hotový; neistý, ohrožený (via, iter civitas); qui omnes familiae nostrae infesti sunt, S., ktorí všetci na náš rod zanevreli.

infĭciae, v. infitiae.

infĭciō, fēci fectum, 3., farbiť, natierať; otravovať, nakaziť; poškvrniť.

infĭdēlis, e, neverný, vierolomný, nespoľahlivý.

infĭdēlĭtās, ātis, f., nevernosť, vierolomnosť, nepoctivosť nespoľahlivosť.

infīdus, 3., neverný, nespoľahlivý, neistý; omnia infida atque infesta facere, L., všetku vernosť podkopať a samé nepriateľstvo splodiť.

infīgō, fīxi, fīxum, 3., vraziť, votknúť (hastam gladium); vštepovať; infixum est mihi T., som pevne odhodlaný.

infĭmus, 3., najnižší; infĭmi, ōrum, m., najnižší z ľudu, sberba.

infindō, fĭdi, fissum, 3., vrezať, vkrojiť.

infīnītē, adv., nekonečne.

infīnītus, 3., nekonečný, neobmedzený.

infirmātiō, ōnis, f., soslabovanie, rušenie: i. rerum iudicatarum, annullovanie.

infirmĭtās, ātis f., slabosť, bezpomocnosť; slabé pohlavie; slabosť duševná, malomyseľnosť, nestálosť, nespoľahlivosť.

infirmō, 1., oslabovať, vyvracať, zrušiť (leges).

infirmus, 3., slabý, chorý, nesmelý nespoľahlivý, bezvýznamný, nepatrný.

infit, verb. defect. začína hovoriť; (obyč. nasl. priama reč).
infĭtiae, ārum, f., [in, fateor], infitias ire, zapierať.
infĭtiālis, e, záporný.
infĭtiātiō, ōnis, f., zapieranie.
infĭtiātŏr, ōris, m., zapierač lhár; zlý platec.
infĭtior, 1., zapierať.
infixus, 3. v. infigo.
inflammātiō, ōnis, f., zapálenie, požiar; roznietenie, zápal (animorum).
inflammō, 1., zapaľovať, roznecovať, popudzovať.
(inflātē) inflātius, adv., veľmi prehnane, veľmi naduto, pyšne.
inflātus, 3., nadutý, nafúkaný, pyšný,
inflātŭs, ūs, m., nafukovanie; trúbenie (tibicinis); vnuknutie (divinus).
inflectō, flexi, flexum, 3., zahnúť, zakriviť; vocem meniť hlas; prekrúcať (ius civile).
inflētus, 3., neoplakaný.
inflexiō, ōnis, f., zahnutie, zakrivenie, ohýbanie.
inflīgō, flixi, flīctum, 3., vraziť zaseknúť; zasadiť (vulnus).
inflō, 1., nafukovať nadúvať, naplniť; hrať, pískať, zatrúbiť (tubam).
influō, fluxi fluxum, 3., vtekať; vlúdiť sa, vlíškať sa.
infŏdiō, fōdi, fossum, 3., zakopať zahrabať.
informātiō, ōnis f., predstava, obrys.
informis, e, neforemný; nepekný, ohyzdný, ošklivý.
informō, 1., formovať vytvárať; vzdelávať, predstavovať.
infortūnium, ii, n., nešťastie; trest.
infrā, adv., dolu, nízko; aliquem ut multum infra despectare, T., pohŕdať niekym ako človekom, ktorý hlboko (pod nami) stojí; komp. inferius, nižšie; predl. s akk. pod, za, infra oppidum pod mesto.
infractiō, ōnis, f., animi, malomyseľnosť, skľúčenosť.
infrăctus, 3. oslabený, zlomený, malomyseľný; nedokončený, prerušený.
infrăgĭlis, e nezlomiteľný, silný, nezničiteľný, nezoslabený (vox).
infrĕmō, ui, —, 3., zamumlať, zafučať.
infrenātus, 3., bez uzdy.
infrendeō, ēre, — ō, ĕre, zaškrípať (dentibus).
infrēnis, e, bez uzdy.
infrēnō, 1., uzdu dať, v uzdu pojmať, zapriahať.
infrĕquens, entis, adj., nečastý, riedky; sum Romae i., bývam zriedka v R.; nehojný, slabo navštevovaný.
infrequentiā, ae, f., malý počet, nepatrná návšteva osamelosť.
infringō, frēgi, frāctum, 3., nalomiť, zlomiť, zoslabiť; conatus adversariorum i. Cs., zámery protivníkov zmariť; tributa i., zmenšiť daň.
infrons, ondis, adj., bezlistý, bez stromov.
infructuōsus, 3., neúrodný; neužitočný, bezvýsledný, marný.
infūcātus, 3. nalíčený.
infŭla, ae, f., biela vlnená páska, stužka na hlavu; ozdoba čestný odznak.
infundō, fūdi, fūsum, 3., vliť, naliť nechať vniknúť, rozšíriť, zasypať, smiešať.
infuscō, 1. na hnedo, na čierno farbiť; zohyzdiť, zkaziť.
ingĕmĭnō, 1., zdvojovať, opakovať: opakovať, šíriť sa; ingeminant plausu Tyrii Troesque sequuntur V., o závod tlieskajú Tyrijci a Trojani s nimi.
ingĕmĭscō, gĕmui, —, 3. vzdychať, zastenať; trúchliť.
ingĕmō, —, —, 3., vzdychať, stenať pri niečom.
ingĕnĕrō, 1., vrodiť, vštepiť.
ingĕniōsē, adv., duchaplne, dôvtipne, ostrovtipne.
ingĕniōsus, 3., nadaný, duchaplný, ostrovtipný, spôsobilý.
ingēnium, ii, n., povaha, sila duševná, schopnosť, vlohy, nadanosť, rozum, talent; nadaný človek.
ingēns, entis adj., ohromný, nesmierny, náramný; ingentia pollicendō, L., keď hory-doly sľuboval; post ingentia fa-

cta, H. keď vykonal bohatierske skutky.

ingĕnuĭtās, ātis, f., slobodný rod, stav slobodného občana; poctivosť. šľachetnosť.

ingĕnuus, 3., slobodný občan (narodený), rodom slobodný; slušný, čestný, poctivý. úprimný. šľachetný; slobodného občana dôstojný; zoslabený (vires).

ingĕrō, gessi, gestum, 3., vniesť vsypať, vliať; hádzať; nomen i. dať; vulnera i. raniť; probra i., hanu kydať.

ingignō, gĕnui, gĕnĭtum, 3., vrodiť. vštepiť.

inglōrius, 3., neslávny.

inglŭviēs, ēī, f., hrtan, pažerák; pažravosť; avi stringit ingluvierem, H., dedov majetok v obžerstve premrháva.

ingrātē, adv., nevďačne; nerád.

ingrātus, 3., nepríjemný, nemilý. nevítaný. nevďačný; nenasytný.

ingrăvescō, —, —, 3., ťažším sa stať; zhoršovať sa, vzrastať (morbus, malum).

ingrăvō, 1., obťažiť. ťažším urobiť, zhoršiť.

ingrĕdior, gressus sum, 3., kráčať, vykračovať. vstúpiť (in navem); začať (disputationem).

ingressĭō, ōnis f., vstup, prístup; chôdza.

ingressŭs, ūs, m., krok; chôdza; vpád (hostilis).

ingruō, ui, — 3., vtrhnúť, vraziť.

inguen, ĭnis, n., slabina.

ingurgĭtō, 1. vrhnúť sa (do víru), pohrúžiť sa.

inhăbĭlis, e, nemotorný, nepohodlný, nepotrebný, nevhodný.

inhaereō, haesi, haesum, 2., väznúť, tkvieť.

inhaerēscō, haesi, haesum, 3., uviaznuť, utkvieť.

inhālō, 1., dýchať na...

inhĭbeō, ui, ĭtum, 2., zadržovať, zastavovať; frena, uzdu priťahovať; zdržovať (lacrimas); odvrátiť (mortem); vykonať (supplicia).

inhiō, 1., ústa otvárať, s otvorenými ústy hľadieť, s podivom, zvedavo na niečo pozerať.

inhŏnestō, 1., zneuctiť.

inhŏnestus, 3., škaredý; nečestný. hanobný, (vita, mors).

inhŏnorātus, 3., nevážený; neslávny (mors); nepoctený.

inhorreō, —, —, 2., trčať; triasť sa, báť sa.

inhorrēscō, rui, —, 3., ježiť, vztýčiť; ježiť sa, vztýčiť sa; strnúť (strachom) desiť sa; spicea iam campis messis inhorruit. V., obilie na poliach už klasy vztýčilo.

inhospĭtālis, e, nepohostinný.

inhospĭtālĭtās, ātis, f., nepohostinnosť.

inhospĭtus, 3., nepohostinný; neobydlený.

inhūmānē, adv., neľudsky; nelá skavo.

inhūmānĭtās, ātis, f., neľudskosť, ukrutnosť, hrubosť, nezdvorilosť, nešetrnosť.

inhūmānus, 3., neľudský, ukrutný nevzdelaný, drsný, nezdvorilý, hrubý mrzutý.

inhŭmātus, 3., nepochovaný.

inĭbī, adv., temer, bezmála; hneď. razom; inibi est = in eo est.

inĭciō, iēci, iectum 3., hádzať. vhadzovať; nahádzať; spôsobiť. vzbudiť; nadhodiť (v reči); mentionem i., zmienku urobiť.

iniectŭs, ūs m., nahádzanie.

inĭmīcē, adv., nepriateľsky.

inĭmīcĭtiae, ārum, f., nepriateľstvo; sunt mihi inimicitiae cum aliquo. som v nepriateľstve s niekym.

inĭmīcō, 1., znepriateliť, rozdvojiť.

inĭmīcus, 3., nepriateľský. nepriaznivý; neobľúbený protivný, nenávidený; záhubný. rozhorčený. škodlivý; subst. nepriateľ; superl. úhlavný nepriateľ.

ĭnīquē, adv., neprave, nespravedlivo; neprimerane.

ĭnīquĭtās, ātis f., nerovnosť, nepriaznivosť, nespravedlivosť, bezprávie.

ĭnīquus, 3., nerovný. nepriaznivý nespravedlivý. neslušný. neláskavý. škodlivý; animo iniquo, s nevoľou. nerád.

inītiō, 1., zasvätiť.
inītium, i i, n., začiatok, pôvod, príčina; a b l. i n i t i o, z počiatku na počiatku; p l u r. počiatky (vedy), prvky; tajná bohoslužba, mysterie.
iniūcundus, 3., nepríjemný, obťažný, neláskavý, nevľúdny.
iniungō, i ū n x i, i ū n c t u m, 3., pripojovať, spojovať vkladať, spôsobiť (iniuriam).
iniurātus, 3. pod prísahu nevzatý, prísahou neviazaný.
iniūria, a e, f., bezprávie, krivda, urážka, nespravedlivosť, vec nespravodlivo nadobudnutá; pomsta.
iniūriōsē, a d v., proti právu bezprávne.
iniuriōsus, 3., **iniūrius**, 3., } nespravedlivý.
iniūssū, a b l. bez rozkazu (alicuius).
iniūssus, 3., bez rozkazu, bez vyzvania, sám od seba.
iniustē, a d v., nespravedlivo proti právu.
iniustĭtia, a e, f., nespravedlivosť, porušenie práva.
iniūstus, 3., nespravedlivý, bezprávny, nepravdou nadobudnutý; **iniūstum**, i, n., bezprávie.
inlaesus v. illaesus.
innābĭlis, e, nesplavný.
innāscor, n ā t u s s u m, 3., narodiť sa, vyrastať na niečom; **innātus**, 3., vrodený.
innātō, 1., plávať, vlievať sa.
innāvĭgābĭlis, e, nesplavný.
innectō, nexŭi, nexum, 3., vpletať; c r i n e m l a u r o vpletať do vlasov vavrín, vlasy ovinúť vavrínom; t e m p o r a s e r t i s i., spánky ovenčiť.
innītor, n ī s u s, n i x u s s u m, 3., opierať sa.
innō, 1., na ničom plávať, po niečom tiecť.
innŏcens, e n t i s, a d j., neškodný, nevinný, poctivý; nezištný.
innŏcentĕr, a d v. poctivo.
innŏcentia, a e, f., neškodnosť, poctivosť, nevinnosť bezúhonnosť; nezištnosť.
innŏcuē, a d v., poctivo.
innŏcuus, 3., neškodný; bezpečný (ieter); nevinný, poctivý neporušený, nepoškodený (carinae).
innōtēscō, nōtui, —, 3., známym sa stávať.
innŏvō, 1. obnovovať; vracať sa opäť k niečomu.
innoxius, 3., neškodný, nevinný, bezúhonný; bezpečný; bez škody; nezavinený; nepoškodený; i n n o x i i f l o r e n t e s s i n e m e t u a e t a t e m a g e r e S., trávili vek bez zodpovednosti v blahobyte, bez bázne.
innūbō n ū p s i, n ū p t u m, 3., vydávať sa.
innŭba, a e. f. a d j. nevydaná, panenská.
innŭmĕrābĭlis, e, nesčíslený.
innŭmĕrus, 3., nesčíslený bez počtu; nerhytmický.
innuō, n u i, —, 3., kyvnúť na niekoho; prisvedčiť.
innuptus, 3., nevydaný; a k o s u b s t. = panna; i n n u p t a e n u p t i a e, nešťastný sobáš, nešťastná svadba.
inobĭlītus, 3., pamätlivý.
inobrŭtus, 3., nezasypaný nezalitý.
inobservātus, 3., nepozorovaný, nespozorovaný.
inoffensus, 3. nerušený, bez prekážky vykonaný; voľný, nepretržitý.
inofficiōsus, 3., povinnosť (k niekomu) porušujúci.
inŏlēscō, ŏ l ē v i ŏ l ĭ t u m, 3., zarásť do niečoho.
inōmĭnātus, 3., nešťastný.
inŏpia, a e, f., nedostatok núdza, nemajetnosť; m a n u u m m e r c e d e i n o p i a m t o l e r a r e S., prácou rúk svojich núdzne sa živiť.
inŏpīnans, a n t i s, a d j. netušiaci, mimo nazdania.
inŏpīnātē, **inŏpīnātō**, } a d v., nenadále, netušene.
inŏpīnātus, 3., neočakávaný, nenadály, netušený.
inŏpīnus, 3., netušený, nenadály, neočakávaný.
inopportūnus, 3. nevhodný.
inops, ŏ p i s, a d j., bez pomoci, bez rady, nemajetný, chudobný; i. m e n t i s, rozumu zbavený, bez rozumu.

ĭnōrātus, 3., r e i n o r a t a r e v e r t e r u n t C., vrátili sa bez predneseniа veci.

ĭnōrdĭnātus, 3., nesriadený (exercitus); **inordinātum**, i, n., neporiadok.

ĭnōrnātē, a d v., bez ozdoby, prosto.

ĭnōrnātus, 3., neozdobený, prostý (verba), nevelebný.

ĭnprīmis, a d v., obzvlášte. predovšetkým.

ĭnquam, i s, i t v e r b. d e f., hovorím, reku i n q u i t. riekol, odpovedal; tiež = vraj.

ĭnquiēs, ē t i s a d j., nekľudný, nepokojný.

ĭnquiētō, 1., znepokojovať.

ĭnquiētus, 3., nepokojný. nekľudný.

ĭnquilīnus, 3., c i v i s, prisťahovalý občan.

ĭnquĭnātē, a d v., nečisto, pokazene, nesprávne (loqui).

ĭnquĭnō, 1., zanečistiť poškvrniť, zneuctiť.

ĭnquīrō, s ī v i, s ī t u m, 3., pátrať sliediť, vyšetrovať, vyhľadávať vyzvedať sa.

ĭnquīsītiō, ō n i s, f., pátranie, vyhľadávanie vyšetrovanie.

ĭnquīsītŏr, ō r i s. m., vyšetrovateľ. vyšetrujúci sudca.

ĭnsălūtātus, 3., nepozdravený.

ĭnsānābĭlis, e, nevyliečiteľný, nezahojiteľný, nenapraviteľný.

ĭnsānē, a d v., nerozumne, nesmyselne.

ĭnsānĭa, a e, f., šialenosť, zúrivosť, nesmyselnosť, nesmyselné prepínanie (prehánanie); básnické nadšenie.

ĭnsānĭō, 4., blázniť sa, besniť sa. nesmyselne si počínať.

ĭnsānus, 3., nerozumný. nesmyselný bláznivý, zúrivý, vo vytržení sa nachádzajúci nadšený; akt. rozumu zbavujúci.

ĭnsătĭābĭlis, e, nenasytný.

ĭnsătĭābĭlĭtĕr, a d v. nenasytne.

ĭnsătŭrābĭlis, e, nenasytný.

ĭnsciens, e n t i s, a d j., nevediaci; m e i n s c i e n t e, CN. bez mojeho vedomia; i n s c i e n t e m f e c i s s e, C, že to urobil neúmyselne.

ĭnscientĕr, a d v., hlúpo.

ĭnscientĭa, a e f., nevedomosť, neznalosť, nerozum.

ĭnscītē, a d v., neobratne, nemotorne, hlúpo.

ĭnscītĭa, a e, f., neobratnosť, nevedomosť, nezrnalosť.

ĭnscĭus, 3., nevediaci; a k o s u b s t. neznalec, neodborník; m e i n s c i o. bez mojeho vedomia.

ĭnscrībō, s c r ī p s i, s c r ī p t u m, 3., napísať, nadpísať dať titul, pripisovať si (nomen), adressovať (epistulam i.), poznamenať.

ĭnscriptiō, ō n i s f., nadpis, titul.

ĭnsculpō, sculpsi, sculptum, 3. vdlabať, vtesať, v y t vrezať; vštepiť.

ĭnsĕcō, s ĕ u i, s e c t u m, 1. vrezať, zárezy robiť, narezať; d e n t i b u s i. a l i q u e m pokúsať.

ĭnsectātiō, ō n i s, f., prenasledovanie, stíhanie; h o s t e m a d p r o e l i u m p e r i n s e c t a t i o n e s v o c a r e, T. neustálym dráždením k boju nútiť.

ĭnsectātŏr, ō r i s, m., stály prenasledovateľ, útočník.

ĭnsector, 1., prenasledovať, napádať, útočiť, tupiť.

ĭnsĕnesco, s ĕ n u i, —, 3., zostarieť sa pri niečom.

ĭnsĕpultus, 3., nepochovaný, bez pohrebu; i. s e p u l t u r a, pohreb toho mena nezaslúhujúci, pohreb bez slávnosti pohrebnej.

ĭnsĕquor, s e c ū t u s s u m, 3., nasledovať, prenasledovať, stíhať; i n s e q u e n s, hneď na to nasledujúci (tempus, annus); tupiť, kárať, napádať; pokračovať (v rozhovore).

ĭnsĕrō, s ĕ r u i, s e r t u m, 3. vložiť, vstrčiť, primiešať, vpliesť, zariadiť.

ĭnsĕrō, s ē v i, s ĭ t u m, 3., zasiať, zasadiť, zaštepiť.

ĭnsertō, 1., vstrčiť, vsunúť (c l i p e o s i n i s t r a m do štítu).

ĭnservīō, 4., slúžiť, byť k službám, venovať sa, oddať sa, starať sa.

ĭnsĭbĭlō, 1., zašumieť [Eurus].

ĭnsīdeō, s ē d i s e s s u m, 2., sedieť; obsadiť, sídliť; väzieť; obývať (ea loca).

ĭnsĭdiae, ā r u m, f., záloha (ako miesto obsadené k prepadnutiu ne-

priateľa): milites in insidiis collocare Cs., vojakov postaviť do zálohy; per insidias iter est, O., nebezpečnými miesty cesta vedie; úklady, lesť, (insidias, facere struere, parare); avibus i. moliri, sieti, osídla rozstavovať na vtákov.

insĭdiātŏr, ōris, m., vojak v zálohe; úkladník

insĭdior, 1., úklady strojiť, číhať, ležať v zálohe.

insĭdiōsē, adv., úkladne.

insĭdiōsus, 3., úkladný ľstivý; neistý, nebezpečný (locus).

insīdō, sēdi, sessum, 3., usadiť sa obsadiť; digitos i. membris, vtisnúť prsty do mäsa; zakoreniť sa.

insignē, is, n., znak, odznak; ozdoba, okrasa.

insīgniō, 4., označovať, vyznačovať, zdobiť.

insīgnis, e, označený, nápadný, ozdobený, vyznamenávajúci sa (facie, forma); neobyčajný, obzvláštny (virtus); slávny, povestný.

insīgnītē, adv., znamenite, výborne.

insīgnĭtĕr, adv., nápadne, neslýchane.

insignītus, 3., významný, nápadný.

insĭliō, sĭlui, —, 4., skočiť do...

insĭmŭlātiō, ōnis, f., obvinenie, obžaloba.

insĭmŭlō, 1., obviňovať, podozrievať, osočovať.

insĭnuātiō, ōnis, f., lichotenie, líškanie.

insĭnuō, 1., vsunúť; vniknúť; získať si priazeň (alicui insinuare); in familiaritatem alicuius i. C., vlúdiť sa v priateľstvo niečie.

insĭpiens, entis, adj., nerozumný, hlúpy; ako subst. blázon.

insĭpientĕr, adv., nerozumne, hlúpo.

insĭpientia, ae, f., nerozumnosť, hlúposť.

insistō, stĭti, —, 3. postaviť sa, stať na niečo; vykračovať; dať sa do.., horlivo konať; pokračovať; contra insistere, slovami napádať; tempora institerunt, časy nastaly.

insitīvus, 3., vštepovaný; cudzí, podvrhlý.

insĭtus, 3., [part. perf. od insero], vštepený, vrodený, zakorenený; prijatý (civis).

insŏciābĭlis, e nedružný, nespoločenský, nesnášanlivý.

insolābĭlĭter, adv., neutešiteľne.

insŏlens, entis, adj. nezvyklý, neobyčajný; nápadný, zveličovaný, nemierny, neskromný, domýšľavý, drzý, pyšný, hrdý spupný.

insŏlentia, ae f., nezvyklosť, neobyčajnosť, domýšľavosť, pýcha, spupnosť; i. gloriae spupná honosivosť zo slávy vojenskej.

insōlescō, —, —, 3., pyšným spupným sa stávať, honosiť sa.

insŏlĭdus, 3., slabý.

insŏlĭtus, 3. neobvyklý, cudzí, neznámy, neobyčajný, riedky, vzácny.

insomnia, ae, f. nespavosť, bezsennosť, nedostatok spánku.

insomnis, e, bez spánku, nespiaci, bdelý.

insomnium, ii, n. sen, videnie vo sne; voxant me insomnia, O., trápia ma sny.

insŏnō, sŏnui, — 1., zazvučať, zavznieť, ozývať sa; flagello i, zasvišťať; boreas, hučí, skučí.

insons, ontis, adj., nevinný, bez viny; neškodný.

insōpītus, 3., neuspaný, bdiaci.

inspectō, 1., opätovne na niečo pozerať; inspectantibus, pred našimi zraky.

inspērans, antis, adj., netušiaci; mimo očakávania.

inspērātus, 3., nenadály, neočakávaný, netušený; ex insperato, neočakávane.

inspergō, spersi spersum, 3., nasypať, nakropiť, naliať.

inspĭcĭō, spexi, spectum, 3. nazerať, pozorovať, skúmať, posudzovať.

inspĭcō, 1., zaostriť.

inspīrō, 1., roznietiť (ignem); vnuknúť.

inspŏlĭātus, 3., ako korisť nevzatý (arma).

instăbĭlis, e, nestály, kolísavý, vrtkavý.

instantĕr, adv., prudko, naliehavo.

instăr, n. neskl. podoba, obraz; i. s gen. je ako, má cenu, na spôsob; instar montis equum aedificant, V., postavili koňa veľkého ani horu.

instaurātiō, ōnis, f., obnovenie.

instaurātus, 3., obnovený (ludi).

instaurō, 1, obnoviť, opäť sriadiť, pripraviť, spôsobiť, osláviť, odplatiť (talia Grais).

insternō, strāvi, strātum, 3., pokryť, prikryť.

instīgātŏr, ōris, m., podnecovateľ, popudzovateľ.

instīgō, 1., dráždiť, popudzovať, poburovať.

instillō, 1., nakvapkať; vnuknúť; pošeptať.

instĭmŭlātŏr, ōris, m., podnecovateľ, popudzovateľ.

instĭmŭlō, 1., podnecovať, popudzovať.

instinctŏr, ōris, m., popudzovateľ.

instinctŭs, ūs, m., pud, popud, podnet, vnuknutie (divinus).

instinctus, 3., podráždený, podnietený, poháňaný, nadšený.

instĭta, ae, f., obruba, lem.

instĭtiō, ōnis, f., zastavenie sa.

instĭtŏr, ōris, m., podomný kupec kramár.

instĭtuō, stĭtui, ūtum, 3. postaviť, sriadiť, začať; učiť, cvičiť, vzdelávať; rozkázať objednávať.

institūtiō, ōnis, f., sriadenie; vzdelanie, vyučovanie.

instĭtūtum, i, n. sriadenie; mrav, obyčaj; zámer, plán, rozkaz, zákon; plur. pravidlá, zásady.

instō, stĭti, —, 1., dorážať (hosti), hroziť (poena); nastávať (ludi), úsilie venovať niečomu; instans, prítomný (tempus); instantia, ium, n., prítomnosť.

instrātus, 3. nepokrytý, nepostlaný.

instrĕpō, ui, ĭtum, 3., zavznieť.

instrūctē, adv., nádherne; ludos instructius facere L., s väčšou nádherou.

instrūctiō, ōnis, f., sriadenie, stavanie (novi balnei), postavenie (signorum).

instrūctŭs, ūs, m., sriadenie, úprava, výprava; zásoba (v reči).

instrūmentum, i n., nástroj, náradie, prostriedok; výzbroj (militare); okrasa.

instruō, struxi, structum, 3., stavať, vybudovať, sriadiť; vzdelať, vyučovať; prípravy robiť.

insuāvis, e, nepríjemný, nemilý.

insūdō, 1., potiť sa pri niečom.

insuēfactus, 3., vycvičený (equus).

insuescō, ēvi ētum, 3., navykať.

insuētus, 3., nezvyklý, neobyčajný.

insŭla, ae, f. ostrov, tiež obyvatelia ostrova.

insulsē, adv., neslane, nechutne, bez vtipu (dicere).

insulsĭtās, ātis, f., nechutnosť, nevtipnosť, nudnosť.

insulsus, 3., neslaný, nechutný, nevkusný, bez vtipu nudný.

insultō, 1., skákať, poskakovať; posmievať sa, tupiť.

insum, fui, esse, byť v niečom, na niečom (digitis anulus); byť obsaženým, byť vlastnosťou; in facie inest aliquid, tvár javí, prezradzuje niečo.

insūmō, sūmpsi, sūmptum, 3., vynaložiť, venovať.

insuō, ui, ūtum, 3. zašiť; aurum vestibus, zlatom vyšívať.

insŭpĕr, adv., navrch, nad to, krome toho.

insŭpĕrābĭlis, e nepremožiteľný (bellо), neprekročiteľný (Alpes), nevyhnuteľný (fatum).

insurgō, surrēxi, surrēctum, 3., povstať, zdvíhať sa, vzpriamiť sa, vztýčiť sa, vzrastať (opes, moc).

insŭsurrō, 1., pošoptať; Favonius insusurrat, šoptá nám, upomína nás.

intābēscō, tābui, —, 3., roztopiť sa rozpustiť sa (cera igni); pomaly chradnúť, miznúť; pupillae intabescunt H., oči hasnú.

intactus, 3., nedotknutý, nepoškodený, neporušený; carmen Graecis intactum H., báseň, o ktorú sa Gréci nepokúsili.

intāmĭnātus, 3., nepoškvrnený.

intectus, 3., nepokrytý neodený, otvorený.

intĕgĕr, 3., neporušený, nedotknutý, čerstvý, svieži, čulý; celý, čistý.

panenský; nerozhodnutý (res); res in integro est alicui, mať slobodu konať; ab, de, ex integro, znova, opäť; in integrum restituere, v (predošlý) neporušený právny stav vrátiť; integer vitae H., človek života bezúhonného.

intĕgō, tēxi tēctum, 3., pokryť, prikryť.

intĕgrē, adv., celkom; spravedlivo (iudicare) poctivo, bezúhonne.

intĕgrĭtās, ātis, f., neporušenosť, bezúhonnosť, poctivosť; zdravie; čistota (reči).

intĕgrō, 1 obnovovať, znova začínať; i. lacrimas, nové a nové slzy vzbudzovať.

intĕgŭmentum, i, n., pokrývadlo, zástera.

intellectiō, ōnis, f., rozumenie.

intellectŭs, ūs, m., porozumenie, pocit, smysel, význam; rozum.

intellĭgens, entis, adj., rozumejúci, rozumný; znalec; i. imminentium, budúcnosť tušiaci; existimator doctus et i. C., kritik učený a dôvtipný.

intellĭgentĕr, adv., s porozumením, znalecky.

intellĭgentia, ae, f., chápavosť, rozum, znalosť, predstava.

intellĕgō, lēxi, lectum, 3. poznávať, poňať, dovtípiť sa, rozumieť vedieť, myslieť, predstavovať si: intellexit insidias sibi fieri N., poňal že sa proti nemu čosi kuje.

intĕmĕrātus, 3., nepoškvrnený, čistý.

intemperans, antis, adj., nemierny, bezuzdný, bezohľadný.

intemperantia, ae, f., nemiernosť, nezdržanlivosť, bezuzdnosť, spupnosť.

intemperātē, adv., nemierne, nestriedmo, výstredne (vivere).

intemperātus, 3., nemierny, nezdržanlivý.

intempĕriēs, ēi, f., nemiernosť; i. caeli, nestále počasie; i. aquarum, prílišné dážde; spupnosť.

intempestīvē, adv., nevhod (adire ad aliquem).

intempestīvus, 3., nevhodný.

intempestus, 3., nevhodný; nox, temná, hlboká; nezdravý.

intendō, tendi, tentum, 3., napnúť, roztiahnuť, rozkladať sa; animum i., pozornosť obracať, umieniť si; zamýšľať (fuga salutem petere); tvrdiť; usilovať sa, namáhať sa; namieriť, vystreliť (sagittas); fugam i. ad aliquid, na útek sa dať smerom k...; rozmnožovať, stupňovať (ardorem, formidinem); litem alicui i., hroziť niekomu processom; periculum in omnes intenditur C., nebezpečenstvo hrozí všetkým.

intentātus, 3., nedotknutý, nezkúsený, neprobovaný.

intentiō, ōnis, f., napínanie, námaha, úsilie, pozornosť, zámer vôľa.

intentō, 1., naprúžiť, namieriť, tasiť (gladium), hroziť, vyhrážať, napádať.

intentus, 3., napiaty (arcus), usilovný, namáhavý (labor), zvýšený (pretium); intentior disciplina, prísnejšia disciplina; vášnivý (sermo); pozorný zamestnaný, (k boju) hotový.

intentŭs, ūs, m., naprúženie, preťahovanie (palmarum).

intĕpeō, pui, —, 2. byť vlažným.

inter, predl. sakk. medzi, inter urbem et silvam, medzi mestom a horou; inter cenam, pri obede; označenie vzájomnosti: inter nos inter vos, inter se: amamus inter nos, ľúbime sa navzájom, vzájomne, fratres amant inter se, bratia sa ľúbia navzájom; inter siccarios damnare, odsúdiť pre úkladnú vraždu; interest inter, je rozdiel medzi...; i. noctem, nocou; inter tot annos, cez toľké roky; inter omne tempus, za všetok čas.

intĕramenta, ōrum, n., drevo na stavbu ľodí.

intĕrārēscō, — —, 3., schnúť, vysýchať.

intercălāris, e, } vkladný, priestup-
intercălārius, 3., } ný.

intercălō, 1., vkladať, vsunúť; poenam i., odložiť.

intercēdō, cēssi, cēssum, 3., vstúpiť medzi niečo, vkročiť; ležať medzi niečim, rozkladať sa (palus, silvae), uplynúť medzi niečim (nox, annus, dies); zakročiť v záujme niekoho, ručiť sa; nepriaznivo zakročiť = odporovať; zakazovať, protiviť sa.

interceptiō, ōnis, f. odňatie, odobranie.

interceptŏr, ōris, m., odcudzovateľ, čo niekomu niečo aj spopred nosa vezme.

intercessiō, ōnis, f., zakročenie proti niečomu, odpor, prostredníctvo, ručiteľstvo.

intercessŏr, ōris, m., prostredník, ručiteľ, odporca, (ktorý proti niečomu zakročuje).

intercĭdō, cĭdi, —, 3., vpadať; miznúť, zahynúť.

intercīdō, cīdi cīsum, 3., pretať, prerezať; prekopať (montem); prelomiť, strhnúť (pontem); prerušiť.

intercĭnō, —, —, 3., medzi niečim spievať.

intercĭpiō, cēpi, ceptum, 3., zachytiť, zamedziť, prerušiť, prekaziť (iter); odňať, odstrániť, zničiť, usmrtiť; prisvojiť si (laudem).

intercludō, ūsi, ūsum, 3., zavrieť, zamedziť, prekaziť, brániť; odlúčiť, oddeliť.

intercurrō, curri, cursum, 3. vbehnúť, sprostredkovať, zamiešať sa, zakročiť.

intercursō, 1., vbehať (útočne).

intercursŭs, ūs, m., zakročenie.

intercus, cŭtis, adj., podkožný; aqua i., vodnateľka.

interdīcō, dīxi, dictum, 3., zakazovať; sacrificiis interdicere, vylúčiť z obetí; alicui aquā et igni interdicere, dávať do kliatby, vypovedať, vyhnať z krajiny.

interdictiō, ōnis, f., zákaz; aquae et ignis interdictio, kliatba.

interdictum, i, n., zákaz, zápoveď praetorská, rozhodnutie.

interdictus, 3., zakázaný.

interdiū, adv., vo dne, dňom.

interductŭs, ūs, m., znak oddeľovací, delidlo.

interdum, adv. niekedy, časom.

interĕā, adv., medzitým, zatým; jednako.

intereō, ii, ĭtum īre, zahynúť, zomrieť, vyjsť na zmar; inteream, si H., nech sa prepadnem, ak...

interĕquĭtō, 1., medzi niečim, niekam ísť na koni.

interfātiō, ōnis, f., skočenie do reči, námietka.

interfectiō, ōnis, f. vražda.

interfectŏr, ōris, m., vrah.

interfĭciō, fēci fectum, 3., zabiť, zavraždiť, popraviť, zničiť.

interfor, fātus, sum, fāri do reči skočiť.

interfulgens, entis, adj., prebleskujúci.

interfūsus, 3., medzi niečim rozlitý, tekúci; maculis i., pokrytý škvrnami.

interiăceō, ui, —, 2., ležať, rozkladať sa medzi niečim.

interĭciō, iēci, iectum, 3., vhadzovať, vkladať; **interiectus**, 3., vložený, položený medzi niečo; tantulo spatio interiecto, v tak nepatrnej vzdialenosti; interiecto brevi spatio Cs., po uplynutí krátkeho času.

intĕrim, adv., medzitým.

intĕrĭmō, ēmi, ēmptum, 3., odstrániť, zničiť, zahubiť; usmrtiť.

intĕrior, ius, comp. vnútorný; interior nota Falerni, H., druh vína hlbšie v pivnici ležiaci = lepší; dôverný (amicitia); intimus, superl. najvnútornejší, najdôvernejší, tajný, skrytý; subst. dôverník.

intĕrĭtiō, ōnis, f., záhuba, zkaza.

intĕrĭtŭs, ūs, m., záhuba, smrť, zničenie, zkaza.

interiungō, iūnxi, iūnctum, 3., spojovať; dextrae interiunctae, L., pravice podané.

interlăbor, lāpsus sum, 3., medzi niečim tiecť.

interlĕgō, lēgi, —, 3., medzi niečim sbierať, trhať (frondes).

interlĭnō, lēvi, lĭtum, 3., vymazať, vytrieť, opravovať; vymazávaním falšovať (tabulas, testamentum).

interlūceō, lūxi, —, 2., presvitať, mať medzery; interlucet aliquid inter... et inter, L., je patrný rozdiel medzi...

interlūnium, ii, n., nov (mesiaca).

interluō, — —, 3., medzi niečím tiecť, pretekať, omývať.

intermenstruum, i, n., nov (mesiaca).

intermisceō, miscui, mixtum, 2., primiešať, vmiešať.

intermissiō, ōnis, f., prerušenie, prestávka.

intermissus, 3. prerušený; neobkľúčený; nesúvislý; per intermissa moenia, L., medzerami v hradbách; loca custodiis intermissa, miesta, na ktorých nieto stráže.

intermittō, mīsi missum, 3., prerušovať, prestávať, odkladať; premeškať, nechať uplynúť (diem, noctem); magistratum i., nechať dočasne neobsadeným; nulla pars temporis ad laborem intermittitur, Cs., pracuje sa bez najmenšej prestávky; vento intermisso, keď vietor utíchol; triduo intermisso, po trojdennej prestávke, po troch dňoch.

intermŏrior, mortuus sum, mŏri, zomrieť, odumrieť, vyhynúť, zahynúť; officium non intermoriturum, C., že na priateľskú službu sa nezabudne.

intremortuus, 3., omdlený; in contione i. paulo post exspiravit, L., v shromaždení upadnul do mdloby a onedlho vypustil ducha; odumretý, zabudnutý.

intermundia, ōrum n., priestor medzi svetv.

intermūrālis, e, medzi múrmi.

internascor, nātus sum, 3., medzi niečím vyrásť.

internĕcālis, e záhubný.

internĕcĭō, ōnis, f., záhuba, celkovitá porážka, vyhladenie; bella ad internecionem gerere N., vojnu viesť až do plného zničenia.

internĕcīvus, 3., záhubný, vražedlný; bellum i., vojna na život a na smrť.

internectō, —, — 3., spojovať, sväzovať.

internōdium, ii, n., medzikĺbie.

internuntiō, 1. vzájomne posloy posielať; skrz prostredníkov pokonávať sa.

internuntius, ii, m., prostredník, prostredkovateľ.

internus, 3., vnútorný, domáci; interna, ōrum, n., vnútornosti, vnútro; útroby.

interpellātiō, ōnis f., prerušenie, skočenie do reči.

interpellātŏr, ōris, m., vyrušovateľ, ubi se oblectare sine interpellatoribus posset, C., kde by sa mohol nerušene zabávať.

interpellō, 1., skákať do reči, prerušovať, námietky robiť, žiadať vysvetlenie, robiť dotaz; prekážať, mariť.

interpŏlō, 1., opravovať; falšovať.

interpōnō, pŏsui, pŏsĭtum, 3., vložiť, podstrčiť (falsas tabulas); nechať uplynúť: diebus quadraginta interpositis, po uplynutí 40 dní; zokročiť proti (audaciae); vmiešať sa; uvádzať (ako dôvod); zaručiť niečo, interposita fide publica, S., zaručiac mu verejnú ochranu; vydať vyhlásiť (decretum); nullam moram inter ponendam, že sa nesmie predlievať s..

interpŏsĭtiō, ōnis, f., vloženie niekoľkých slov do hotového spisu, prípis.

interpres, ĕtis m., prostredník; vykladač, tlmočník, prekladateľ.

interprĕtātiō, ōnis, f. výklad, vysvetlenie, preklad.

interprĕtātus, 3., vyložený preložený.

interprĕtor, 1., vykladať, vysvetľovať, tlmočiť prekladať; rozumieť, môcť posúdiť; ponímať.

interpunctiō, ōnis, f., rozdeľovanie slov bodkami.

interpungō, punxi, punctum, 3. vkladať bodky medzi slová, oddeľovať slová; interpunctus, 3., náležite oddelený rozčlánkovaný (narratio).

interquĕror, questus sum, 3., žaloby, nariekanie vmiešať.

interquiescō, ēvi, ētum 3., prestávku urobiť (v reči); cum interquievissem, keď som končil reč.
interregnum, i, n., medzivláda.
interrex, rēgis, m. medzikráľ, dočasný správca štátu.
interrĭtus, 3., nezastrašený, neohrožený
interrŏgātĭō, ōnis, f., otázka; výsluch (testium); záver, syllogismus.
interrŏgātiuncŭla, ae f., otázočka, nepatrný úsudok, malá argumentácia.
interrŏgō, 1., pýtať sa; sententiam interrogatus, spýtaný na mienku (keď sa ho spýtali o mienke); vyslúchať (testes), obžalovať.
interrumpō, rūpi, ruptum, 3. prerušiť, pretrhnúť, preraziť (aciem).
interruptus, 3., pretrhnutý, prerazený (acies).
intersaepiō, saepsi, saeptum 4., prehradiť, zahradiť, zamedziť (iter).
interscindō, scidi scissum, 3., strhnúť (pontem), roztínať, sboriť; prerušiť, oddeliť.
intersĕcō, sĕcui sectum, 1., rozseknúť, rozrezať.
interserō, sĕrui, sertum, 3. pridávať, vkladať.
interspīrātiō, ōnis f., oddychovanie.
interstinctus, 3., tu a tam položený; facies medicaminibus interstincta, obličaj fľajstrami polepený.
interstrepō, — —, 3., medzi niečím zvučať; anser inter olores l., hus gagoce medzi labuťmi.
intersum, fui, esse, byť medzi niečím, byť pri niečom, ležať, plynuť; anni decem interfuerunt, uplynulo; interesse pugnae navali, účastniť sa bitky námorskej; qui interfuerant, ktorí boli pri tom; interest, je rozdiel; záleží na tom, je dôležité; id maxime interest rei publicae, C., na tom najviac záleží obci; id meā nihil interest, na tom mi nič nezáleží, nič mi po tom.
intertextus, 3., vpletený, prepletený.
intertrīmentum, i, n., škoda, ztrata.
interturbātiō, ōnis, f., zmätok, pomätenosť (animi).
intervallum, i n., priestor medzi niečím, medzera, vzdialenosť: pari intervallo, Cs., v rovnakej vzdialenosti; medzera časová, prestávka.
intervĕniō, vēni, ventum, 4., prichádzať medzi . ; vmiešať sa v niečo, zakročiť, sprostredkovať, prerušiť, prekaziť.
interventŏr, ōris, m., návštevník (vyrušujúci); prostredkovateľ.
interventŭs, ūs, m., zakročenie, záštita prostredníctvo.
intervertō, verti, versum, 3., odcudziť, odňať; pre seba spotrebovať, premárniť.
intervŏlĭtō, 1., poletovať medzi...
intestābĭlis, e, prekliaty, hanobný, bezoctný.
intestīnus, 3., vnútorný, domáci (bellum, malum), sceleus i. zločin v rodine; subst. **intestīna**, ōrum, n., vnútornosti (črevá).
intexō, texui, textum 3., votkať, vpliesť; aurum vestibus intextum, O., šaty zlatom vyšité.
intĭmē, adv., dôverne.
intĭmus, 3., v. interior.
intingō, tinxi, tinctum, 3. namočiť, pokropiť.
intŏlĕrābĭlis, e, neznesiteľný.
intŏlĕrandus, 3., neznesiteľný.
intŏlĕrans, tis, neznášajúci; neznesiteľný (servitus, dolor).
intŏlĕrantĕr, adv., neznesiteľne, nemierne bez miery.
intŏlĕrantĭa, ae, f., nesnášanlivosť; neznesiteľnosť.
intŏnō, 1., zahrmieť, zazvučať, zavznieť; neos. intonuit, zahrmelo.
intonsus, 3., neostrihaný neholený; nevzdelaný, hrubý; listnatý.
intorqueō, torsi, tortum 2., vtočiť, vkrútiť, vpliesť, ovinúť; metať, mrštiť (hastam); ius intorquere, prekrúcať zákon.
intortus, 3., v. intorqueo.
intrā, adv., vnútri, dnu; predl. s akk. intra decem annos, za

desať rokov, intra muros vnútri múrov, v múroch; intra fines, do územia; i. iuventam T., za mladi; intra fortunam, v medziach svojeho stavu.

intractābĭlis, e, nepotrebný drsný, divoký; gĕnus intractabile bello V., národ vo vojne nepremožiteľný.

intractātus, 3., nedotknutý, nezkúsený (pass.) nevykonaný.

intrĕmiscō, ui, —, 3., zatriasť sa.

intrĕmō, ui, —, 3., triasť sa.

intrĕpĭdē, adv., neohrožene, bez strachu, kľudne.

intrĕpĭdus, 3., neohrožený, kľudný, nerušený, v poriadku; hiems i., bezpečné prezimovanie.

intrītus, 3., neotrený, nezoslabený.

intrō, adv., donútra, dnu.

intrō, 1., vstúpiť, vnikať, vtrhnúť.

intrōdūcō, dūxi ductum, 3., viesť do... zaviesť, uviesť, predviesť ako hovoriaceho (Catonem senem disputantem).

intrōeō, ii, ĭtum, 4., vstúpiť vojsť, vnikať, vtrhnúť.

intrōfĕrō, tŭli lātum, ferre, vnášať.

intrōgrĕdĭor, gressus sum, 3., vojsť.

intrōĭtŭs, ūs, m. vchod, vstup; úvod.

intrōmittō, mīsi, missum, 3., vpustiť donútra poslať.

intrōrsum, al. **intrōrsus**, adv., donútra; vnútri.

intrōrumpō, rūpi, ruptum, 3., vraziť, vtrhnúť.

intrōspĭcĭō, spexi, spectum, 3., nazrieť donútra, prehliadať.

intrōvŏcō, 1., donútra volať.

intŭbum, i, n., [**intubus**, i, m., tiež intybus, intibus], čakanka [obecná = Cichorium intybus; záhradná = endivia].

intueor, tuĭtus, sum, 2., hľadieť, pozerať, pozorovať, uvažovať.

intŭmescō, tŭmui, —, 3., naduť sa, nabehnúť; humus viperis, je plná; vox i. repercussa, odrazom sa zosilňuje; i. superbiā, nafukovať sa pýchou; alĭcui intumescere, rozhnevať sa.

intŭmŭlātus, 3., nepochovaný.

inturbĭdus, 3., kľudný, pokojný, nerušený.

intus, adv., vnútri; donútra.

intūtus, 3., bez ochrany, neistý, nespoľahlivý.

inŭla, ae, f., oman [Inula Helenium].

inultus, 3., nepomstený nepotrestaný.

inumbrō, 1., zatieniť; inumbrante vespera T., keď nastala večerná temnota.

inundō, 1. zaplaviť, pretekať, rozvodniť sa.

inungō, ūnxi, ūnctum, 3., namazať, natrieť.

inurbānus, 3., neohrabaný, nevzdelaný, nezdvorilý, neslušný.

inūrō, ussi, ustum, 3., vpáliť (alicui notam) vtisnúť, vštiepiť, spôsobiť, vnútiť (leges).

inusĭtātē, adv., neobvykle (scribere).

inusĭtātus, 3., neobyčajný, neobvyklý.

inūtĭlis, e, neužitočný, nepotrebný, bezvýznamný; škodlivý, nebezpečný (civis); plurium imperium bello inutile est L., viac veliteľov je vojne na škodu.

inūtĭlĭtās, ātis, f., škodlivosť.

invādō, vāsi, vāsum 3., vtrhnúť, vpadnúť, vniknúť, napadnúť; podniknúť, začať, zmocniť sa; oboriť sa (slovami).

invălĭdus 3., slabý; nedostatočný; ako subst., k boju neschopný.

invectĭō, ōnis, f., dovoz; napadenie, oborenie sa (slovami).

invĕhō, vexi, vectum, 3., dovážať, donášať; pass. viezť sa (curru, navi); vniknúť, útočiť napádať (slovami), oboriť sa.

invĕnĭō, vēni, ventum, 4., najsť (thesaurum) dozvedieť sa (apud auctores, ex captivis), vymyslieť si, najsť (quid agam); získať si; dolor sc i., bolesť sa objavila.

inventĭō, ōnis, f., vynález vynáiezavosť.

inventŏr, ōris, m., a **inventrīx**, īcis, f., vynálezca, pôvodca.

inventum, i n., vynález, výmysel.

invĕnustus, 3., nepekný, bez pôvabu, nepríjemný.

invĕrēcundus, 3. nestydatý, necudný.

invergō, —, —, 3., nakloniť, nahnúť; naliť.
inversiō, ōnis, f., obrátenie (čo do smyslu) = ironia.
inversus, 3., obrátený; inversus annus, rok ku koncu sa chýliaci; zkazený (mores).
invertō, verti, versum, 3. obrátiť, otočiť; terram i. vomere = orať; zmeniť (ordinem); prekrúcať (verba); kaziť.
invespĕrascit, zmrká sa.
investīgātiō, ōnis f., stopovanie, pátranie, skumanie, bádanie.
investīgātŏr, ōris, m., bádateľ, stopovateľ (coniurationis); skúmateľ.
investīgō, 1., stopovať, pátrať, skúmať, bádať.
invĕtĕrascō, veterāvi, — 3., zostarieť sa; equites bellis i., zošedivieť na vojne; zahniezdiť sa, zakoreniť sa (consuetudo).
invĕtĕrātiō, ōnis, f. zakorenenie; inveteratio incorporibus, zastaralá nemoc.
invĕtĕrātus, 3., zastaralý, zakorenený, starý.
invĭcem, adv., na vzájom, striedavo.
invictus, 3., nepremožený; nepremožiteľný; nezlomný (fides); neodolateľný.
invidentia, ae f., závisť, závistlivosť.
invideō, vīdi, vīsum, 2., závidieť; odopierať.
invidia, ae f., závisť, nepriazeň, nenávisť; výčitky.
invidiōsē, adv., s nenávisťou, potupne, závistlivo; pohŕdavo.
invidiōsus, 3. závistlivý; závidenia hodný; nenávidený, hnusný.
invidus, 3., závistlivý; subst. závistník.
invigilō, 1., bdieť pri niečom; starať sa o niečo.
inviolātē, adv., bez porušenia.
inviolātus, 3., neporušený, bez škody, bez úrazu; neporušiteľný, nedotknuteľný.
invīsō, vīsi vīsum, 3., nazrieť, podívať sa na niečo, navštevovať.
invīsus, 3., nevidený, nevídaný; nenávidený; quid me invisum fatis genuisti, V., prečo si ma zrodila, aby ma osud stíhal?
invītāmentum, i, n., lákadlo, vábidlo.
invītātiō, ōnis, f., pozvanie; i. benigna, hostina.
invītātŭs, ūs, m., pozvanie.
invītē, adv., nerád proti vôli.
invītō, 1., zvať, pozvať, pohostiť, vyzývať, vábiť, lakať.
invītus, 3., nerád, proti vôli.
invius, 3., neschodný, neprístupný.
invŏcātus, 3., nevolaný, nepozvaný.
invŏcō, 1., vzývať, na pomoc volať; deos testes invocare, bohov za svedkov volať.
invŏlĭtō, 1., poletovať.
invŏlō, 1., vletieť, napadnúť (castra).
invŏlūcrum, i, n., obal, futrál.
invŏlūtus, 3., zavinutý; temný, nejasný.
involvō, volvi, vŏlūtum, 3., naviť, zahaliť, zavinúť zabaliť; litteris se i., zahrabať sa, pohrúžiť sa do kníh (do literárneho zamestnania).
invulnĕrātus, 3., neranený.
iō! interj. výkrik bujnej veselosti: ihá, ichuchu! pri výraze bolesti: oh!
iŏcor, 1., žartovať; žartom narážať na niečo; vtipy robiť.
iŏcōsē, adv., žartovne, veselo.
iŏcōsus, 3., žartovný, veselý.
iŏcŭlāris, e, žartovný, smiešny; **iŏcŭlāria**, ium, n., žarty.
iŏcus, i, m., žart; zábava, hra; extra iocum, bez žartu.
Iordānēs, is, m., Jordán rieka v Palaestine.
Iphĭgĕnia, ae, f. dcéra Agamemnonova.
ipsĕ, ipsa, ipsum, zám., sám samý, púhy, vlastný, už, aj, práve; senectus ipsa morbus est staroba sama o sebe je chorobou; Caesar ipse aderat, C. (sám) osobne bol prítomný; ipse et frater occisi sunt, on a jeho brat bol ubitý; mea ipsius opera, mojou vlastnou prácou, mojím vlastným pričinením.
īra, ae f., hnev, zlosť, rozhorčenie: trest (deūm).
īrācundē, adv., hnevlivo.
īrācundia, ae, f., hnevlivosť, prchkosť, prudký hnev.
īrācundus, 3., prchký prudký.

īrāscor, i r ā t u s s u m, 3., hnevať sa.
irātus, 3. rozhnevaný, hnevlivý.
Iris, i s (i d i s) f., a c c. —i m, bohyňa dúhy; dúha.
īrōnia, a e, f., ironia, [opačné tvrdenie s trpkým výsmevom].
irraucescō, r a u s i, —, 3., ochrípnuť.
irrēligātus, 3., nesviazaný.
irrēligiōsus, 3., bezbožný.
irrēmeābilis, e, odkiaľ sa nemožno vrátiť, nemajúci východu.
irrēparābilis, e nenahraditeľný, nenávratný (tempus).
irrēpō, r ē p s i, — 3. vliezť, (nepozorovane) vniknúť, vlúdiť sa vkrasť sa.
irreprēhensus, 3., bez hany, bezúhonný, pravdivý.
irrēquiētus, 3. nekľudný, nepokojný, nikdy neodpočívajúci.
irresectus, 3., neorezaný (t. j. s dlhým nechtom), (pollex).
irrēsōlūtus, 3., nerozviazaný (vincula).
irrētiō, 4., (v sieť) zapliesť, chytiť.
irrētortus, 3., späť neobrátený; kľudný, ľahostajný (i. oculi).
irrēverentia, a e, f., neúctivosť, neskromnosť.
irrēvocābilis, e, neodvolateľný, nezmeniteľný (verbum); (tvrdohlavo, zaťato), nič neodvolávajúci.
irrēvocātus, 3., späť nezavolaný; nevyzvaný.
irrīdeō, r ī s i, r ī s u m 2., posmievať sa.
irrīdīcŭlē, a d v., nevtipne.
irrĭgātiō, ō n i s, f. navlažovanie, zavodňovanie.
irrĭgō, 1., navlažovať, polievať, zavodňovať zaplaviť; občerstvovať.
irrĭguus, 3., navlažovaný, zavodňovaný; navlažujúci, vlahu, vodu dávajúci.
irrīsiō, ō n i s f., posmech.
irrīsŏr, ō r i s, f., posmievač (alicuius rei).
irrīsŭs, ū s, m. posmech; úsmev.
irrītāmen, ĭ n i s, n., **irrītāmentum**, i n., dráždidlo, lákadlo.
irrītātiō, ō n i s, f., dráždenie.
irrītō, 1., dráždiť, podnecovať.
irrĭtus, 3., neplatný (testamentum), marný bezvýsledný; a d v a n u m e t i r r i t u m r e d a c t a v i c t o r i a, L., na zmar privedené víťazstvo; l u d i b r i u m i r r i t i, T., posmech za nezdar.
irrŏgātiō, ō n i s, f. naloženie, prisúdenie (multae).
irrŏgō, 1., proti niekomu navrhovať (legem); prisudzovať (multam).
irrōrō, 1., zarosiť, po —, o —, pokropiť; l a c r i m a e i., slzy tečú.
irrumpō, r ū p i, r u p t u m, 3. vtrhnúť, vraziť, vpadnúť, vniknúť.
irruō, r u i —, 3., vrútiť sa: f e r r o i., s mečom v ruke; i n r e m p u b l i c a m i., obec napadnúť.
irruptiō, ō n i s, f., vpád, vniknutie.
irruptus, 3., neroztrhnutý nezrušiteľný.

īs, e ă, ĭ d, zám., on; ten ktorý; ten, kto, taký; a to; u n a m r e m e x p l i c a b o, e a m q u e m a x i m a m, vyložím jednu vec, a to veľmi dôležitú; e o l o c o, q u o, na mieste, kde; i i s t e m p o r i b u s, q u a e, za čas, v, ktoré; C i c e r o i n e o l i b r o, q u i e s t d e a m i c i t i a, C. v svojej knihe o priateľstve.
Īsis, i s, ĭ d i s, f., a c c. -i m, v o c. -i, bohyňa staroegyptská.
Īsŏcrătēs, i s, m., znamenitý učiteľ rečníctva v Athénach.
istĕ, ă, ŭ d, zám. ten, tento; i s t u d q u i d e m f a c i a m N., = to, čo ty žiadaš vyplním; d e i s t i s r e b u s e x s p e c t o t u a s l i t t e r a s, C., o pomeroch u vás očakávam od teba uvedomenia; často označuje protivníka (pri súde) a dakedy býva aj v smysle opovržlivom: i s t e C., = V e r r e s; i s t a s p e c t a c u l a, V. takéto nedôstojné divadlo.
Istĕr v. Hister.
istīc, i s t a e c, i s t ŭ c, z á m. ten, tamten.
istīc, a d v. tam; na tom mieste, kde si ty; s c r i b i t e, q u i d i s t i c a g a t u r, napíšte, čo je u vás v Ríme nového.
istinc, a d v. odtiaľ.
istīus mŏdi, taký, toho spôsobu.
istūc, a d v. tam.
ĭtă, a d v., tak; v odpovediach: áno, hej; n o n i t a, nie; s tou podmien-

kou (me consulem ita fecistis); non ita multo post, nezadlho; vo výrazoch uistenia: ita vivam, ita me di iuvent = nech mi tak Pánboh pomáha.

ītăquĕ = et ita, a tak; tak tedy, preto.

ītĕm, adv., tiež taktiež, rovným spôsobom.

ĭtĕr, ĭtĭnĕris n., cesta, pochod, priechod: ex itinere, hneď z pochodu; negat se posse iter ulli per provinciam dare, Cs. hovorí, že nemôže nikomu dovoliť priechod cez provinciu; beh, tok, smer; quam maximis potest itineribus, Cs., pochodmi, čo najviac zrýchlenými; novem dierum iter Cs., deväť dní cesty; iustum iter, obyčajný pochod.

ītĕrātiō, ōnis, f., opakovanie (verborum).

ītĕrō, 1., opakovať; acquor i. opäť sa pustiť na more: lanam i., dva razy farbiť; agrum i., opäť orať.

ītĕrum, adv., opäť, zas, druhý raz.

ītĭdĕm, adv., taktiež, rovnako, rovným spôsobom.

ĭtŭs, ūs, m., chôdza; i. et reditus, odchod a návrat.

lŭba, ae, f. hriva; chochol; chvost vlasatice; iubae sanguineae, krvavé hrebene.

lŭbar, ăris, n., žiara svetlo slnečné; hviezda, zvl. zornica.

lŭbeō, iūssi, iūssum, 2. prikazovať rozkazovať, kázať, nariaďovať; iubere aliquem aliquid facere, rozkázať niekomu niečo robiť, aby niečo robil; iubeor, rozkazuje sa mi, rozkazujú mi; milites pontem in flumine facere a Caesare iussi sunt vojaci dostali od C. rozkaz postaviť cez rieku most; amicum valere jubere, pozdravovať; nariadiť, potvrdiť, schváliť (bellum legem); iussit senatus, ut... s. uznal za dobré.

lūcundē, adv., príjemne, vesele.

lucundĭtās, ātis, f. príjemnosť, pôvabnosť, veselosť, veselá myseľ.

iūdex, ĭcis, m. sudca, posudzovateľ, znalec.

iudĭcātum, i n., rozsudok.

iudĭcātus, 3., rozhodnutý.

iudĭcātŭs, ūs, m., hodnosť sudcovská, úrad sudcovský.

iudĭciālis, e, súdny, pred súdom obvyklý.

iudĭcium, ii, n., rozsudok, výrok; schopnosť súdiť, posudzovať, rozvaha; súdne vyšetrovanie, súd, súdny úrad, sudca; iudicio s rozvahou; náročky.

iūdĭcō, 1. súdiť, posudzovať, oceňovať, rozsudzovať, rozsudok vynášať, rozhodovať, odsudzovať; považovať; acquo Iove i. = recte, správne posudzovať.

iŭgālis, e, svadobný, manželský; i. gemini, záprah.

iŭgārius, 3. jarmový; vicus Iugarius, v Ríme ulica (tam bol chrám Iunony ako bohyne manželstva).

iŭgātiō, ōnis, f., priväzovanie révy.

iūgerum, i, n., gen. pl. iugerum, jutro pôdy, asi ½ hektara.

iūgis, e, (o prameňoch nevysychajúcich): stály, trvanlivý, stále tekúci; iuge auspicium, narušené znamenie.

iūglans, dis, f., vlaský orech.

iŭgō, 1., spojiť, sviazať (virtutes); zasnúbiť: (filiam alicui).

iŭgŭlō, 1., hrdlo prerezať, zaškrtiť, zabiť, zákerníckv zavraždiť; zničiť.

iŭgŭlum, i, n. hrdlo, hrtan.

iŭgum, i, n., jarmo; záprah; sub iugum mittere, pod jarmo poslať; lavica veslárska; súhvezdie Váhy; pohorie výšiny.

iūmentum, i, n., dobytok, ťažný dobytok; iumenta iuncta, záprah.

iunceus, 3., zo sítiny, rákosia zhotovený.

iuncōsus, 3., sítinou, rákosím zarastlý, rákosnatý.

iunctiō, ōnis f., spojenie.

iunctūra, ae, f., spojenie, sväz; o šatách: šev; i. generis, príbuzenstvo; i. verborum slovosled.

iunctus, 3., spojený, spriahnutý; príbuzný.
iuncus, i, m., sítina rákosie.
iungō, i u n x i, i u n c t u m, 3., zapriahať; zasnúbiť; spojiť, pripojiť.
iūnior, u s, k o m p. [od iuvenis] mladší; i u n i o r e s, u m, vo voj. mladšie mužstvo, [od 20—40 rokov].
iūnĭpĕrus, i f., borievka.
Iūnius, i, m., jún.
Iūnō, ōnis, f. staroitalská bohyňa manželstva, sestra a žena Jupitrova.
Iūppĭter, I o v i s, m., najvyšší boh rímsky: syn Saturnov brat Neptunov a Plutonov; jasný, čistý vzduch; s u b. I o v e, pod širým nebom.
iurātus, 3., prisahavší, prísahu složivší, prísahou viazaný; d i x i t i u r a t u s pod prísahou; s u b s t. i u r a t u s, p rotca.
iurgium, i i, n., hádka, spor, svada.
iūrisconsultus, i, m., znalec práva, právnik.
iūrisdictio, ō n i s, f., súdna právomoc.
iūris pĕrītus v. iurisconsultus.
iūrō, 1., prísahať; sprísahať sa; i n v e r b a p r ĭ n c i p i s i., prísahu vernosti zložiť; i. i n v e r b a m a g i s t r i = slepo nasledovať; i u r a t a n u m i n a, pri ktorých sa prísahalo.
iūs, i ū r i s, n., právo, zákon, súd, spravedlivosť; **ius gentium**, h o m i n u m, právo prirodzené, na ktorom sa zakladá t. zv. právo medzinárodné; i. c i v i l e, občianske právo; **iūre**, právom, po práve.
iūs, i ū r i s n., omáčka, polievka.
iūs iūrandum, g e n. i ū r i s i ū r a n d i, n., prísaha; i u r e i u r a n d o o b s t r i n g e r e, prísahou zaviazať.
iussū, d e f., na rozkaz (consulis).
iussum, i, n., rozkaz.
iustĭtia, a e, f., spravedlivosť.
iūstĭtium, i i, n., zastavenie súdneho pokonávania, súdne prázdniny; o m n i u m r e r u m i., všeobecný kľud, plné zastavenie verejných prác.
iustum, i, n., právo, spravedlnosť; p l u r., predpísané pohrebné obrady; i. s o l v e r e vykonať.
iustus, 3., spravedlivý, zákonitý; riadny pravidelný, náležitý, dostatočný slušný; i t e r i., obyčajný pochod (asi 8 hodín).
iŭvĕnālis, e, mladícky; **Iŭvĕnālia**, ĭ ū m, n., slávnosť Mladosti Neronom zavedená.
iŭvenca, a e f., jalovica, kravička.
iŭvencus, i, m., mladý býk, býček, býča.
iŭvĕnescō, n u i, —, 3., dorastať, dospievať, mladnúť.
iŭvĕnīlis, e, mladícky, bujarý, veselý.
iŭvĕnis, i s, a d j., c o m p. i u n i o r s u b s t., mladík, mladý muž, panna, mladá žena.
iŭvĕnor, 1., počínať si ako mladík.
iŭventa, a e, f., mladý vek, mladosť.
iŭventās, ātis, f., mladý vek, mladistvosť; p e r s o n i f., bohyňa mladosti.
iŭventūs, ū t i s f., mladý vek, mladosť; mládež, mladé branné mužstvo.
iŭvō, 1., podporovať, pomáhať (aliquem); i u v a t m e teší ma, páči sa mi; j u v o r, pomáhajú mi.
iūxtā, a d v., vedľa, podľa; p r e d l. s a k k., vedľa pri, popri: i u x t a p o r t a m, popri bráne, vedľa brány.

K

K a l e n d a e v. Calendae.

L

L ako skrátenie 1) p r a e n o m o n Lucius, 2) číslovka 50.
lăbēcŭla, a e, f., škvrnka.
lăbĕfăcĭō, f ē c i, f a c t u m, 3., otriasať, klátiť, vykyvovať.
lăbĕfactō, 1., otriasať, vykyvovať, klátiť; podvrátiť, poškodiť, rušiť, ničiť.
labellum, i, n., rtík.
lăbellum, i, n., umývadlo, miska.
lābēs, i s, f. pád, sborenie; úpadok, zkaza, záhuba, nešťastie; škvrna, hana, hanba, hanobník.

lăbō, 1., klátiť sa, kolísať sa, tackať sa, padať; srútiť sa. rozpadať sa.

lăbŏr, ōris, m., práca, robota, námaha úsilie, pracovitosť; trápenie, útrapa, utrpenie (ob. pl.); l u n a e, s o l i s l a b o r e s, ťažké zápasy, t. j. zatmenie.

lăbor, l ā p s u s s u m, 3., skĺznuť kolísať sa, klátiť sa, spadnúť; pochybiť, poblúdiť; plynúť; miznúť; t o t i a m l a b e n t i b u s a n n i s V. po uplynutí toľkých rokov; srútiť sa; s p e l a p s u s, v nádeji sklamaný.

lăbōrĭfĕr, 3., prácu, námahu snášajúci, silný (k robote).

lăbŏrātus, 3., zhotovený (vestis); pripravený (dona Cereris).

lăbōrĭōsē, a d v., namáhavo; usilovne, vytrvale.

lăbōrĭōsus, 3., pracovitý príčinlivý, namáhavý, robotou obťažený.

lăbōrō, 1. robiť, pracovať, namáhať sa, usilovať sa, starať sa, zhotovovať; trápiť sa trpieť, zápasiť, mať škodu; byť chorým, l a b o r o e x c a p i t e, bolí ma hlava; l u n a l a b o r a t, zápasí = zatmieva sa.

labrum, i, n., ret rty, pery, gamba, pysk; kraj, obruba.

labrum, i, n. vaňa, umyvadlo, kaďa; misa, kotol, vodojem; kúpeľ.

lābrusca, a e, f. (vitis) divoká réva.

labyrinthus, i, m., budova s množstvom izieb a chodieb, z ktorých ťažko najsť východ zvl. kretský l.

lac, l a c t i s, n., mlieko; l. c o a c t u m, kyslé mlieko, tvaroh.

Lăcaena, a e f., Spartanka.

Lăcĕdaemon, ŏ n i s, f., Lakedaemon (mesto = Sparta).

lăcĕr, 3., roztrhaný, rozdriapaný, rozbúraný.

lăcĕrātiō, ō n i s, f., driapanie, roztrhanie.

lăcerna, a e, f., vrchné šaty, plášť u Rimanov na ochranu pred zimou a dažďom.

lăcĕrō, 1., trhať, driapať, boriť, mariť, kaziť ničiť; tupiť.

lăcerta, a e, f., jašterica.

lăcertōsus, 3., svalovitý (= silný).

lăcertus, i, m., jašterica (= lacerta).

lăcertus, i, m., sval, rameno, sila sila rečníckych výrazov.

lăcessō, ī v i, ī t u m, 3., lákať, dráždiť, napádať, pokúšať, vyzývať, provokovať, popudzovať, podnecovať.

lăcĭnia, a e, f., koniec ručníka, handra.

lacrĭma, a e, f., slza.

lacrĭmābĭlis, e, hodný sĺz, žalostný, do plaču.

lacrĭmābundus, 3., slzy prelievajúc, so slzami v očiach.

lacrĭmō, 1., slzy ronif, plakať.

lacrĭmōsus, 3., uslzený, slzy budiaci (fumus); žalostný, smutný plačlivý.

lacrĭmŭla, a e f., slzička.

lacteō, —, —, 2, cicať, mliekom sa chovať, mlieko, šťavu v sebe obsahovať; l a c t e n s, ssajúci mlieko, mliečnatý, šťavnatý.

lacteus, 3., mliečny, mliečnatý; mliekobiely.

lactō, 1., plekať, kojiť; l a c t a n t e s v i t u l i, ešte neodstavené teľatá.

lăcūna, a e, f., priehlbeň, jama; kaluža, močiar, rybník; medzera, nedostatok, ztrata.

lăcūnar, ā r i s, n., vykladaná povaľ (zlatom a slonovou kosťou).

lăcūnō, 1., vykladať povaľ.

lăcŭs, ū s, m., priehlbeň; rybník, jazero, močiar studňa; kaďa na víno, vodojem.

laena, a e, f., vlnený plášť.

laesiō, ō n i s f., poškodenie, ublíženie, urážka; (úmyselné) dráždenie, provokovanie protivníka.

laetābĭlis, e, radostný, veselý.

laetātiō, ō n i s, f., radosť, plesanie, veselosť.

laetē, a d v., radostne, vesele.

laetĭfĭcus, 3., radostný, utešený.

laetĭtia, a e, f., radosť, veselosť; a g n o s, m u n e r a l a e t i t i a m q u e d i i (gen. sing. od dies), ako dar pre veselý deň (= aby si urobili veselý deň.

laetor, 1., veseliť sa, radovať sa, plesať.

laetus, 3., veselý, potešený, rád; šťastný, radostný, príjemný, úrodný.

laevē, adv., neobratne, nemotorne hlúpo.
laeva, ae, f., levica; levá strana.
laevā, adv., na levo, v levo.
laeva, ōrum n., miesta na levici, levá časť, levá strana.
laevum, i, n., levá strana.
laevus, 3. levý; priaznivý (numen, tempus); neobratný, nemotorný, nepohodlný.
lăgănum, i n., koláč na oleji smažený.
lăgēna, (—oe—) ae, f., sklenica (fľaša).
lăgēōs, ēī, **lagea**, ae, f., druh gréckeho vína.
lāma, ae, f., = lacūna kaluža.
lambō, lambi ĭtum, 3., lízať, oblizovať, omývať.
lāmenta, ōrum, n., nariekanie horekovanie, bedákanie.
lāmentābĭlis, e žalostný, smutný.
lāmentātiō, ōnis, f., nariekanie, bedakanie.
lāmentor, 1., bedákať, horekovať, nariekať.
lămia, ae f., čarodejnica, ježibaba v gréckych povestiach.
lāmĭna, ae, f., tenký kúsok kovu, pliešok, deštička; peniaz; l. ardentes rozpálený plech ako mučidlo; plech pily.
lampās, ădis, f., kahanec, lampa, lampáš, svieteľňa fakľa.
lāna, ae, f., vlna, rúno; lanam ducere, priasť (vlnu); látka vlnená; de lana caprina rixari hádať sa o koziu vlnu, o žabí chlp, (t. j. o niečo, čoho ani nieto), o hlúposť; tenké obláčky.
lancea, ae, f., kopija (s remeňom v prostriedku k hádzaniu).
languĕfăciō, fēci, factum, 3., oslabovať, unavovať, tíšiť.
langueō, gui, — 2., byť mdlým, ustatým, unaveným, ochablým, vysileným.
languescō, langui —, 3., ochabovať, slabnúť, chradnúť, utišovať sa.
languĭdē, adv. mdlo, slabo, ľahostajne.
languĭdus, 3., mdlý, ochablý, slabý chorľavý; zvädlý, zdĺhavý, ľahostajný; oslabujúci (quies).
languor, ōris, m., únava, ochablosť, vysilenosť, mdloba, lenivosť, nečinnosť, languor aquosus, vodnateľka.
lăniātus, 3., roztrhaný.
lānĭcium, ii, n., vlna.
lănĭēna, ae, f., jatka.
lānĭfĭcus, 3., vlnu obrábajúci; lanifica ars, umenie priasť a tkať.
lānĭgĕr, 3., vlnou pokrytý, vlnatý; subst. **lānĭgĕr**, ĕri, m., baran.
lăniō, 1., roztrhať.
lănista, ae m., majster šermiarsky; zbojník; bandít; poburovač.
lănius, ii, m., mäsiar.
lānūgō, ĭnis, f. páperie.
lanx, lancis, f., misa, miska.
Lāŏcoōn, ontis, m., syn Priamov.
lăpăthus, i, m., f. = **lapathum**, i, n., šťava.
lăpĭcīdīnae, ārum, f., (kamenné) lomy.
lăpĭdātiō, ōnis, f., kamenovanie.
lăpĭdātŏr, ōris, m., kamenovateľ.
lăpideus, 3., kamenný.
lăpĭdat, (neos.), prší kamením, sype sa, padá kamenie.
lăpĭdōsus, 3., kamenistý (ager) ako kameň tvrdý (panis).
lăpillus, i, m., kamienok, kamienok vykladací, mosaikový; drahý kameň, drahokam; l. Libyci, kúsky mramoru.
lăpis, ĭdis, m., kameň; l. sacer, hraničný kameň, medzník; l. ardens, povetroň (meteor); l. bibulus, pemza; miľovník (= miliarium); pomník; drahokam.
lappa, ae, f., lopúch.
lapsiō, ōnis f., padanie, sklon; náchylnosť k pádu (t. j. k zlému).
lapsō, 1., klesať, tackať sa.
lāpsŭs, ūs, m. pád, skĺznutie, plynutie, strž pôdy; obeh, let, prúd; pochybenie.
lăqueātus, 3., s vykladanou povaľou.
lăqueus, i, m., osídlo, slučka, provaz, puto.
lardum, i n., slanina.
Lăres, um, ium, m., ochranní bôžikovia domov, rodín polí, miest; obydlie, dom, krb.
largē, adv., hojne, štedro.

largior, ītus sum, 4., hojne dávať, udeľovať, poskytovať, štedro rozdávať, dávať štedré dary; podplácať.

largĭtĕr, adv., hojne, štedro; l. posse štedrosťou svojou mať vliv, moc.

largĭtĭō, ōnis, f., štedré rozdávanie, hojné, štedré dary, podplácanie, shovievavosť.

largĭtŏr, ōris, m., štedrý darca, rozdávač.

largus, 3., bohatý, hojný, štedrý.

larva, ae, f. (zlý) duch (zomrelého), strašidlo; maska.

lasănum, i, n., kuchyňské nádoby.

lascīvia, ae, f., bujnosť, nezbednosť, prostopašnosť, veselosť.

lascīvĭō, 4., byť prostopašným, bezúzdne sa držať.

lascīvus, 3., bujný, prostopašný, bezúzdný, necudný.

lassĭtūdō, ĭnis, f., ochablosť, únava, mdloba.

lassō, 1., unavovať, oslabovať.

lassus, 3., unavený, mdlý, ochablý.

lātē, adv., široko vo veľkom rozsahu, priestranný; longe late que, široko-ďaleko.

lătebra, ae, f. úkryt, (tajný) kút, útulok, útočište; výhovorka, zámienka.

lătebrōsus, 3., tajný; plný úkrytov; dierkovatý (pumex).

lătens, entis, skrytý, neznámy, tajný.

lătentĕr, adv., tajne, nepozorovane.

lăteō, tui, —, 2. byť skrytým, skrývať sa, schovávať sa, tajiť sa; žiť v ústraní; latet, je tajné, neveďno.

lătĕr, ĕris, m., tehla.

lătercŭlus, i, m., tehlielka, tehlička.

lătĕrĭcium, ii, n. stavba z tehál.

lătĕrĭcius, 3., tehlový, z tehál.

lăterna, ae f., lampa, svieteľňa.

lăternārius, ii, m., nosič svieteľne: pomocník, sluha.

lătex, ĭcis m., tekutina, vlaha, voda; víno; šťava.

Lătiāris Juppĭter, Jupiter latinský, ako ochranca spolku latinského.

lătĭbŭlum, i, n. úkryt, (tajný) kút, útulok.

Lătīnae fērĭae, slávnosť spolku latinského.

Lătīnē, adv., latinský, správne (latinský); zreteľne, srozumiteľne, úprimne, priamo.

Lătīnī, ōrum, m., obyvatelia Latia; obyvatelia, ktorí mali t. zv. ius Latii, latinské právo občianské.

lātiō, ōnis, f., nesenie, prinesenie; auxilii l. prispenie na pomoc; návrh (legis); hlasovanie (l. suffragii).

lātĭtūdō, ĭnis, f., šírka: rozsiahlosť, rozmer.

lātŏr, ōris, m., navrhovateľ (legis).

lātrātŏr, ōris m., brecháč, havkáč; kriklúň.

lātrātŭs, ūs, m., štekot.

lātrō, 1., štekať.

lātrō, ōnis, m., lúpežník; zákerník; lovec.

lātrōcĭnium, ii, n., lúpež, lúpežníctvo, zákerníctvo; lúpežný útok, výprava; sberba.

lātrōcĭnor, 1., lúpežiť, byť lúpežníkom, zákerníkom.

lātruncŭlus, i, m., zbojník, lupič.

lătus, ĕris n., bok, strana; stena; breh (fluminis); prsá, sila, smer; ab latere alicuius, najbližšie okolie = satellites.

lātus, 3., široký rozsiahly, obšírny (oratio); ďaleký.

laudābĭlis, e, chvály hodný, slávny.

laudabĭlĭtĕr, adv., chválitobne, slávne.

laudandus, 3., chvály hodný.

laudātiō, ōnis, f., chvála, pochvala, chváloreč, slávnostná reč pochvalné svedectvo, pochvalný prejav.

laudātŏr, ōris, m., vychvaľovateľ, slávnostný rečník chválorečník, (menov. pri pohrebe); svedok priaznivo svedčiaci.

laudātrīx, īcis, f., vychvaľovateľka.

laudātus, 3., chvály hodný, vynikajúci výtečný (vir), slávny; krásny (vultus, virgo).

laudō, 1., chváliť, velebiť, oslavovať; slávnostnú reč prednášať.

laurea, ae f., (arbor), strom vavrínový veniec v., vavrín, víťazstvo, sláva, triumf.

laureātus, 3., vavrínom ovenčený; litterae laureatae, zvesť o víťazstve.
laureus, 3., vavrínový.
laurus, i, f., vavrín.
laus, dis, f., chvála pochvala, sláva, česť; slávny čin, zásluha; laudes, chválorečí; dicere laudes alicuius, ospevovať slávné činy.
lautē, adv., čisto, nádherne, skvele, slušne.
lautia, ōrum, n., pohostenie cudzích vyslancov v Ríme.
lautŭmiae, ārum f., (kamenné) lomy ktoré boly používané v Syrakúsach za väzenie; aj v Ríme bolo také väzenie.
lautus, 3., nádherný, skvostný, vzácny, výtečný, znamenitý krásny; plurimi et lautissimi, početní ľudia z najlepšej (elegantnej) spoločnosti.
lăvātiō, ōnis, f., mytie kúpanie, kúpeľ.
lăvō, 1., myť, umývať opláknuť, kúpať, kropiť (vultum lacrimis).
laxāmentum, i, n. úľava, obľahčenie, rozšírenie: dare alicui l., dať voľu.
laxē, adv., široko, ďaleko; svobodne bez obmedzenia; habitare l., mať priestranný byt.
laxĭtās, ātis, f. priestrannosť.
laxō, 1., uvoľňovať, rozviazovať, popúšťať, rozširovať, obľahčovať; laxare claustra, otvoriť závoru.
laxus, 3., voľný, priestranný; annona l., lacná cena obilia; dies laxa, dlhá lehota.
lea, ae, f., ľvica.
leaena, ae, f., ľvica.
lĕbēs, ētis, m., kotol umyvadlo.
lectīca, ae, f., nosidlo.
lectīcārius, ii, m., nosič (nosidla).
lectīcŭla, ae, f., (malé) nosidlo: mary.
lectiō, ōnis, f., sbieranie vybieranie, čítanie; senatus l., čítanie soznamu senátorov, sostaveného censorom, z ktorého bolo patrné kto bol do senátu prijatý a kto z neho vylúčený.
lectisternium, ii, n., verejná hostina na počest bohov, pri ktorých boly sochy bohov kladené na podúšky (pulvinaria) a predkladané im na zvláštnych stoloch jedlá.
lectĭtō, 1. čítavať, pozorne čítať.
lectŏr, ōris, m., čitateľ; predčitateľ.
lectŭlus, i, m. loža, pohovka.
lectus, 3. vybraný, výborný, výtečný, vzácny, zvláštny.
lectus, i, (ūs) m., ležisko posteľ, pohovka.
lēgātiō, ōnis, f., posolstvo; úrad dôstojnosť podveliteľa čiže legata; legatio libera, právo voľného cestovania do provincie (bez povinností).
lēgātum, i, n. poručenstvo, poručenie (v závete).
lēgātus, i, m., posol, vyslanec; dôstojník rímsky pobočník veliteľov; najstarší l. býval námestníkom neprítomného veliteľa a volal sa l. pro praetore; námestník, pomocník miestodržiteľov; miestodržiteľ v cisárskej provincii; veliteľ legií (legatus legionis).
lēgĭfĕr, 3., zákonodarný.
lĕgiō, ōnis, f., oddiel vojska rímskeho 4200—6000 peších vojakov a 300 jazdcov; zástup vojenský vôbec.
lĕgiōnārius, 3., k legii patriaci (cohortes legionariae), (na rozdiel od vojska spojeneckého).
lēgislātŏr, ōris, m., zákonodarca.
lēgĭtĭmē, adv., zákonne po zákone, po práve.
lēgĭtĭmus, 3., zákonitý, zákonný; riadne, správne.
lēgō, 1., posielať, vysielať; vymenovať legatom; poručiť niekomu niečo (v závete).
lĕgō, lēgi, lēctum, 3., sobierať, shromažďovať; navíjať, priasť (fila); precestovať prejsť; vybierať, voliť; brať, krasť; sacra divum legere, spáchať svätokrádež, (sacrilegium); senatum l., predčítať nový soznam senátorov, sostaviť senát.
lēgŭlēius, i, m., pedantický (punktičkársky) právnik, čo vykladá len literu zákona.
lĕgūmĕn, ĭnis, n., luskoviny; menov. bôb.

Lĕmannus, i m., (lacus) jazero Ženevské.
lembus, i, m., čln.
lĕmŭres, u m, m. duchovia zomrelých alebo dobrí. (l a r e s), alebo zlí, (l a r v a e, strašidlá) alebo bez určitého vzťahu k ľuďom (m a n e s).
lēnē, a d v., kľudne, ticho.
lēnīmĕn, ĭ n i s n., úľava, útecha.
lēnīmentum, i, n. prostriedok obľahčujúci, uspokojivý.
lēnīō, 4., mierniť, tíšiť krotiť, zoslabovať, chlácholiť.
lēnis, e, ľahký slabý, mierny, kľudný, tichý, jemný, nežný, vľúdny, láskavý, milostivý, príjemný.
lēnĭtās, ā t i s, f., miernosť, kľudnosť, tichosť, zdĺhavosť, vľúdnosť, láskavosť, lahodnosť.
lēnĭtĕr, a d v., povoľne zdĺhavo, slabo, mierne, jemne, kľudne; opatrne.
lēnĭtūdō, ĭ n i s f., = lenitas.
lēnō, ō n i s, m., náhončí.
lēnōcĭnium, i i, n. lákanie, svádzanie; lákadlo.
lēnōcĭnor, 1., lichotiť, líškať sa, podlizovať sa.
lens, l e n t i s, f., šušovica.
lentē, a d v., pomaly, zdĺhavo, opatrne; ľahostajne.
lentescō, —, —, 3., mäknúť, lipnúť; povoľovať.
lentiscĭfĕr, 3., lentyšky rodiaci.
lentiscus, i, f., lentyšek [Pistacia Lentiscus].
lentĭtūdō, ĭ n i s, f., zdĺhavosť, váhavosť netečnosť, ľahostajnosť; (o slohu) rozvláčenosť.
lēntō, 1., ohýbať, sem tam pohybovať; (remum) veslovať.
lentus, 3., ohybný, pružný; lepkavý zdĺhavý; dlho trvajúci, pohodlný, netečný, ľahostajný bezcitný.
lēnuncŭlus, i, m., čln, loďka.
leō, ō n i s m., lev.
Leōnĭdās, a e, m., kráľ spartanský, slávny hrdina thermopylský.
lĕpĭdē, adv. jemne, pekne, vkusne, vtipne.
lĕpĭdus, 3., jemný, nežný, pekný, pôvabný vkusný, vtipný.
lĕpŏr, ō r i s, m., pôvab, jemnosť, roztomilosť, vtipnosť.
lĕpus, ŏ r i s, m., zajac.
lĕpuscŭlus, i, m., zajáček.
lessus, a c c. u m, nárek nad mŕtvym.
lētālis, e smrtiaci, smrteľný, smrtonosný, záhubný.
lēthargĭcus, 3., spavosťou postihnutý.
lēthargus, i, m., (chorobná) spavosť; mdloba.
Lēthē, ē s, f., rieka v podsvetí, z ktorej zomrelí pili, aby zabudli na život pozemský.
lētĭfĕr, 3., smrtonosný, smrteľný; l o c u s l e t i f e r, miesto, ktorého poranenie má za následok istú smrť.
lētō, 1., usmrtiť.
lētum, i, n., smrť, záhuba.
leucaspis, ĭ d i s a d j., bieloštitý.
Leuctra, ō r u m, n., mestečko Boiotii.
lĕvāmĕn, ĭ n i s, n. obľahčujúci prostriedok, úľava, útecha, pomoc, podpora; zľavenie (tributi).
lĕvāmentum, i, n., = levāmen.
lĕvātiō, ō n i s, f. poľahčenie, úľava, pomoc; zmenšenie (vitiorum).
lĕvĭcŭlus, 3. malicherný; márnomyseľný.
lĕvis, e, ľahký; ľahko znesiteľný (senectus); malicherný, nepodstatný, chatrný, lacný; ľahkomyseľný nestály, neistý, nespoľahlivý.
lēvis, e, hladký, nežný útly; lesklý; holý, bezbradý; mladistvý (pectus); o reči: plynný.
lĕvĭtās, ā t i s, f. ľahkosť; ľahkomyseľnosť, nestálosť; povrchnosť, bezvýznamnosť, malichernosť; pohyblivosť.
lēvĭtās, ā t i s f., hladkosť.
lĕvĭtĕr, a d v., ľahko, slabo, málo; ochotne.
lĕvō, 1., robiť ľahkým, zdvíhať, obľahčovať, zmenšovať, zoslabovať, pomáhať, podporovať, usnadňovať, opierať: b a c u l i s l e v a t i, opierajúc sa o palice: odstraňovať (iniurius); zbaviť (se aere alieno).
lēvō, 1., hladiť.
lēx, l ē g i s f., návrh zákona, zákon; l e g e m f e r r e, navrhovať zákon, dať návrh zákona; l e g e a g e r e c u m a l i q u o, nastúpiť právnu cestu, postupovať po zákone, žalo-

bu podávať trest vykonávať; m e i s l e g i b u s u t o r, mať samosprávu; pravidlo, predpis, poriadok, spôsob, podmienka, smluva.

lībāmĕn, ĭ n i s, n., odliatie na počesť bohov; obeť.

lībāmentum, i, n., = libamen.

lībātĭō, ōn i s, f., = libamen.

lībella, a e, f., = as, strieborný peniaz, $^1/_{10}$ denaru, ass, halier; a d l i b e l l a m, do haliera.

lībellus, i, m. knižka, denník, zápisnica; pamätný spis, listina, prosba, prosbopis, oznámenie vyhláška, programm.

lībens, e n t i s, a d j., rád; m e l i b e n t e h o c f a c i s, som rád, že to robíš; l i b e n t i s s i m i s a n i m i s Cs. s najväčšou radosťou.

lībentĕr, a d v., rád, s radosťou, ochotne.

Lībĕr, ĕ r i, m. staroit. božstvo plodnosti, pozdejšie = Bacchus; meton. víno.

lĭbĕr, b r i, m., lyko; kniha spis: soznam, katalog: list, písmo.

lĭbĕr, 3. voľný, slobodný; neobmedzený, nepodrobný, nezávislý, nevynútený; prostopašný (mores), osvobodený (metu); nemierny (dolor); l i b e r c u r i s, slobodný prostý, pozbavený starostí.

Lībĕrālia, i u m, n., slávnosť Bakchova 17. marca, pri ktorej dospelí šuhaji obyčajne obliekali prvý raz mužskú togu (toga virilis).

lībĕrālis, e, týkajúci sa svobodného človeka; dôstojný, šľachetný, čestný, slušný; láskavý, vľúdny, štedrý, veľkomyseľný, dobročinný.

lībĕrālĭtās, ā t i s, f., šľachetnosť, ušľachtilosť, čestnosť slušnosť, láskavosť, veľkomyseľnosť, dobročinnosť, štedrosť, dar.

lībĕrālĭtĕr, a d v., láskavo ochotne, milerád, čestne, slušne, štedro; l. e d u c a t u s, dobre vychovaný.

lībĕrātĭō ōn i s, f., oslobodenie, oslobodzujúci rozsudok, prepustenie z obžaloby.

lībĕrātŏr, ō r i s, m., osloboditeľ.

lībĕrē, a d v., voľne slobodne; neobmedzene, bez prekážky, nenútene, prostopašne, bezuzdne; priamo t. j. primne, smelo (liberius dicere).

lĭberī, ō r u m, m., deti.

lībĕrō, 1. oslobodiť, zbaviť; prepustiť z obžaloby, vyhlásiť za nevinného; t e m p l a l i b e r a t a, chrámy s voľným výhľadom; f i d e m l., sľub splniť; n o m i n a l., vyrovnať dlhy.

lībertās, ā t i s f., sloboda, voľnosť; prostopašnosť; priamosť, úprimnosť, smelosť, neohrozenosť.

lībertīna, a e, f. prepustenica.

lībertīnus, 3., prepustený na slobodu; s u b s t. prepustenec (protiva: ingenuus).

lībertus, i, m. prepustenec (protiva: servus).

lĭbet, l ĭ b u i t al. l ĭ b ĭ t u m e s t, (toto často výz. praes.), 2., páči sa chce sa; l i b i t u m e s t m i h i p l u r a d i c e r e, rád bych prehovoril obšírnejšie; l. i n t e r p o n e r e, dovolím si poznamenať [s vynech. dat. osobyl.

lĭbĭdĭnōsē, a d v., prostopašne, náruživo, bezuzdne.

lĭbĭdĭnōsus, 3., prostopašný, bezuzdný, náruživý.

lĭbīdō, ĭ n i s, f., chúťka, žiadosť, bezuzdnosť opovážlivosť; náruživosť, prostopašnosť.

lĭbĭta, ō r u m, n., chúťky.

Lĭbĭtīna, a e, f., staroitalská bohyňa pohrebu; v jej chráme bolo možné všetky potreby pohrebné zaopatriť.

lībō, 1., odliať trochu tekutiny ako obeť; obetovať venovať; brať, nabierať z niečoho čerpať; ochutnávať.

lībra, a e, f., váhy (s dvoma miskami); váha; funt, (jednotka váhy), súhvezdie Váhy.

lībrāmentum, i, n., váha, závažie, príťaž; vodorovná rovnina obzorova.

lībrārĭŏlum, i, n., skriňka na knihy.

lībrārius, 3., knižný, kníh sa týkajúci: t a b e r n a l i b r a r i a kníhkupectvo; s u b s t. prepisovač kníh, písár, kníhkupec.

lībrātŏr, ō r i s, m., metač kameňov: l i b r a t o r e s, boli vojaci ktorí hádzali na nepriateľa kamene nie prakom ako f u n d i t o r e s, lež rukou.

lībrātus, 3., vymrštený, prudký.
lībrīlis, e funt ťažký, funtový; subst. librilia, ium, n., kamene funtové, ktoré hádzali na nepriateľa.
lībrō, 1., vážiť, v rovnováhe držať; vznášať sa, lietať; rozkývať, máchať; mrštiť, hádzať, metať (telum).
lībum, i n., koláč.
līcens, entis, adj., voľný, neobmedzený, prostopašný.
līcentĕr, adv., slobodne; samovoľne, neobmedzene.
līcentia, ae, f., voľnosť, sloboda, neobmedzenosť; samovoľnosť, smelosť, bezuzdnosť.
līceō, ui, ĭtum, 2., byť na predaj (men. na dražbe).
līceor, ĭtus sum, 2., kupovať na dražbe, licitovať.
līcet, licuit a licĭtum est, 2., je dovolené slobodno; licet cognosci, je možné poznať, môže sa poznať; spoj. trebárs, čoby aj, čo priam, nech.
līcĭtātiō, ōnis, f. licitovanie, dražba.
līcĭtus, 3., dovolený.
līcium, ii, n., vtkanie priečna niť, stužka.
lictŏr, ōris, m., liktori boli sluhovia vyšších magistrátov kráčali pred nimi všade vo verejnosti, nesúc sväzky prútov (fasces); ich úlohou bolo robiť úradníkovi v zástupe miesto (turbam summovere), upozorňovať ľud, aby magistrátu vzdal úctu (animadvertere) a vykonávať disciplinárne tresty; liktor, ako sprievodca vestálek chodil bez fasces.
līgāmĕn, ĭnis, n. puto, obväz, stužka.
lignārius, ii, m. kupec drevom, drevokupec stolár, truhlár; inter lignarios, ulica Truhlárska v Ríme.
lignātiō, ōnis, f., rúbanie a dovážanie dreva, zaopatrovanie dreva.
lignātŏr, ōris, m., drevorubač.
ligneus, 3., drevený, z dreva.
lignor, 1., snášať, dovážať, zaopatrovať drevo.
lignum, i, n., drevo; pl. polená, palivo.
līgō, 1., viazať, sväzovať, spojovať, obväzovať.
līgō, ōnis, m., motyka.
līgŭla v. lingula.
līgūrīō, 4., oblizovať, paškrtiť bažiť po čom.
līgūrītiō, ōnis, f., paškrtnosť.
ligustrum, i, m., vtáčí zobák, (ker bielo kvetúci).
lĭlium, ii, n., ľalia; jama, zákop s kôlmi do prostriedku zarazenými.
līma, ae, f., pílnik.
līmātē, adv., vybrúsene, vedecky, hlboko.
līmātus, 3., vypílený, vybrúsený, vycibrený.
limbus, i, m., páska, obruba, lem.
līmĕn, ĭnis, n., prah, hranica, medza, vchod, dvere, príbytok, dom, začiatok.
līmĕs, ĭtis, m., medza, hranica, cesta; násypmi opevnená hranica ríše rímskej.
līmō, 1., píliť, brúsiť, hladiť; vyskúmať (veritatem), zmenšiť (commoda).
līmōsus, 3. bahnatý.
līmus, i, m., bahno, blato, hlina.
līmus, 3., šikmý, škuľavý; subst. pás žreca, pohanského kňaza, na ktorom bol šikmý purpurový pruh.
līnea, ae, f., šnôra; línia čiara; zábradlie sedadiel v divadle; hranica cieľ; morsultima l. rerumst H., koniec všetkého.
līneamentum, i, n., čiara, linia, obrys kresba; podoba.
līneus, 3., ľanový.
lingua, ae, f., jazyk, reč; zemská úžina.
lingŭla, ae f., jazýček; úžina zemská; limán, dlhý morský záliv.
līnĭgĕr, 3., ľanovým rúchom, plátnom odený (o Isidc a jej žrecoch).
linō, lēvi, lītum, 3., natierať, mazať; zasmoliť, zalepiť hrdlo naplnenej vínom amfory: pokryť; zamazať, špiniť; vymazať (napísané).
linquō, līqui, lictum, 3. zanechávať, opúšťať: animo linqui, omdlieť.
lintĕātus, 3., pokrytý plátnom, odený plátenými šatami.

lintĕr, tris, f., čln, loďka; koryto.
linteum, i, n., ľanová látka, plátno; plachta loďná; linteа dare retro = plávať nazpäť.
linteus, 3., ľanový, plátený; libri l., na plátne písané soznamy úradníkov.
līnum, i, n., ľan, plátno; šnôra, povraz, žinka; plátené šaty; sieť (lovecká al. rybárska).
lippitūdō, ĭnis, f., karpavosť, zapálenie očí.
lippus, 3., karpavý, chronickým zapálením očí trpiaci.
līquĕfăciō, fēci, factum, 3., pass. liquefio, factus sum fieri, rozpúšťať, roztápať; oslabovať; liquefacta viscera, zhnilé vnútornosti.
līqueō, liqui, al. licui. — 2., byť čistým, priehľadným, jasným, zreteľným; non liquet vec mi nie je jasná.
līquescō, —, —, 3., roztekať sa, rozplývať sa rozpúšťať sa; tlieť, hniť; chabnúť, slabnúť.
līquĭdō, adv., jasne, zreteľne, určite iste; s dobrým svedomím (confirmare).
līquĭdus, 3., tekutý, tekúci; čistý, jasný; istý, určitý zreteľný; subst. liquidum, i, n., tekutina; nápoj.
līquō, 1. rozpúšťať; čistiť, cediť (vina).
līquor, —, līqui, byť tekutým, tiecť; rozpúšťať sa, rozplývať sa.
līquŏr, ōris, m., tekutina, šťava, voda, rieka, more, víno.
līs, ītis, f., spor hádka, rozopra; sporná vec, predmet sporu: litem in suam rem vertere, L., privlastniť si spornú vec; litem aestimare vymerať odškodné, náhradu, pokutu; perdere litem, stratiť sporný predmet, prehrať pravotu.
lĭtātiō, ōnis, f. šťastné obetovanie.
lītĭgātŏr, ōris, m., process vedúci.
lītĭgiōsus, 3., svárlivý, hášterivý.
lītō, 1., pohnúť k milosti, k milosrdenstvu bohov obeťou; šťastne, so zdarom obetovať, dostávať dobré znamenia pri obeti; vôb. obetovať obeť prinášať, zadosťučinenie dať, pomstiť.
lītŏreus, 3., pobrežný, prímorský.
littĕra, ae, f., písmeno; plur. písmo, list.
littĕrae, ārum, f., písmo, list; úradné náveštie, oznámenie, rozkaz; literatúra, vzdelanosť, kultúra (národa); vedy, nauky; štúdium vied, vedecké práce; litterae publicae, úradné listiny = archív; per litteras, písomne.
littĕrātē, adv., zreteľne, doslovne; vedecky, vzdelane.
littĕrātūra, ae, f., abeceda, písmo.
littĕrātus, 3., učený, (vedecky) vzdelaný; oddaný, venovaný štúdiam; virl. učenec.
littĕrŭla, ae, f., písmenko; pl. listoček; literatúra, vzdelanosť, vedecké vzdelanie.
lītūra, ae, f., vytrenie (slova al. písmena na voskovej doske), oprava opravené miesto, škvrna, machuľa.
lītŭs, ŏris, n., breh (morský); l. arare, in l. arenas fundere, konať márnu prácu.
lĭtuus, i, m., zakrivená berla augurská; trúba, roh vojenský; trúbenie, signál.
līveō, —, —, 2. byť bledým, siným; závidieť.
līvĭdus, 3., bledý, siný; závistlivý.
līvor, ōris, m., sinka, siniak, (sinavá škvrna od úderu); závisť, nepriazeň.
līxa, ae, m. predavač (markytán), pl. záškodníci.
lŏcātiō, ōnis, f., prenajatie prenájom.
lŏcō, 1., umiestiť položiť, postaviť; prenájmuť; vydať; uložiť na úroky.
lŏcŭlus, i, m. miestečko; plur. skriňka, škatulka, kapsa.
lŏcŭples, ētis, adj., bohatý; istý, spoľahlivý, hodnoverný (auctor, testis).
lŏcŭplētō, 1., obohacovať.
lŏcus, i, m., (pl. loci, miesta v knihách; loca miesta v priestore, krajiny); mesto, dedina, osada; vhodné miesto, vhodný čas, vhodná chvíľa, príležitosť; pôda; loca superiora, výšiny; l. aequus, rovina, poloha, kraj, krajina, miest-

nosť bydlisko; článok, predmet, látka; locum habere, byť na svojom mieste; locum capere, vziať miesto pre niečo, na niečo; stanovisko, pozícia; stav, rod (locus senatorius); vir summo loco natus, zo vznešeného rodu z najlepšej rodiny; ubicumque locorum, kdekoľvek; loco, in loco, na pravom, na patričnom mieste, vo vhodný čas; iniquo, alieno loco, na nepriaznivom mieste; omnibus locis, na všetkých miestach; eo loco, quo, na mieste, kde..., (in) loco amici habere považovať za priateľa; in parentis loco colere aliquem, ctiť niekoho ako otca; praemii loco, ako odmenu.

lŏcūtĭō, ōnis, f., reč, výslovnosť.

lŏgĭcus 3., logický (prísne vedecký); subst. logica, ōrum, n., logické výklady, logika.

lōlīgō, ĭnis, f. sepia (ryba).

lŏlium, ii, n., ľuľok, kúkoľ.

Londĭnium ii, n., teraz Londýn.

longaevus, 3., dlhého veku, starý.

longē, adv., ďaleko; zďaleka; dlho, o mnoho veľmi.

longinquĭtās, ātis, f., diaľka, vzdialenosť; dlhé trvanie, zdĺhavosť.

longinquus, 3. ďaleký, vzdialený; cudzí; dlho trvajúci, dlhý, zdĺhavý.

longĭtūdō, ĭnis, f., diaľka dĺžka.

longiusculus, 3., trochu dlhý (versus).

longŭrius, ii, m., dlhá týčka, dlhé bidlo.

longus, 3., dlhý, vzdialený, ďaleký; rozsiahly (aequora); dlho trvajúci, zdĺhavý; navis l. vojenská loď; l. homo, dlháň; spe longus nádej do ďalekej budúcnosti majúci.

lŏquācĭtĕr, adv., mnohomluvne, prostoreko, táravo.

lŏquāx, ācis, adj. mnohomluvný, táravý, prostoreký: testudo nec loquax olim neque grata H., korytnačka, ktorá si nemala ani výmluvnosti, ani pôvabu.

lŏquēla ae, f., reč, slovo, jazyk.

lŏquor, cūtus sum, 3., hovoriť, rečniť; l. pro aliquo, menom niekoho, k obhájeniu niekoho h.; ustavične hovoriť o..

lōrīca, ae, f., obrnenie, pancier; l. hamata, p. reťazový; l. squamata, šupinový; zábradlie na hradbách.

lōrīcātus, 3., obrnený pancierom zaopatrený.

lōrīcŭla, ae, f., poprsná hradba; malý násyp.

lōrum, i, n., remeň, ohlávka, oprata; bič.

lōtŏs (— us), i, f., (meno niekoľkých druhov stromov); lotos; flauta, z dreva lotosového.

lŭbet, v. libet.

lūbrĭcus, 3., kĺzky, hladký; neistý, nebezpečný, podvodný; pohyblivý, nerozhodný.

lūcăr, āris, n., dôchodky z posvätných hájov, vynakladané na hry náboženského rázu; vôb. peniaze na hry.

lŭcellum, i, n., maličký zisk, zárobok.

lūceō, lūxi, —, 2., svietiť (sa), skvieť sa; neos. lucet, je svetlo je biely deň; byť jasným, zrejmým.

lŭcerna, ae, f., lampa, svieteľňa.

lūcēscō, lūxi, — 3., svitať; neos. lucescit, svitá, rozdnieva sa.

lūcĭdē, adv., jasne.

lūcĭdus, 3., svetlý, jasný, čistý (amnis); krásny, lesklý, zreteľný, zrejmý.

lūcĭfĕr, 3., prinášajúci svetlo, svetlonosný; subst. dennica; deň.

lūcĭfŭgus, 3., svetla sa štiaci, čo sa svetla bojí.

lucrātīvus, 3., poskytujúci zisk, výnosný, výhodný.

lŭcrĭfăcĭō, fēci, factum 3., zarobiť, získať, zisk mať.

lŭcror, 1., získať zarábať, nadobúdať.

lŭcrōsus, 3., poskytujúci zisk, výhodný, výnosný.

lŭcrum, i, n., zisk, zárobok, výhoda, prospech ziskuchtivosť, lakomosť; bohatstvo; de lucro vivere, žiť len z milosti iných ľudí.

luctātĭō, ōnis, f., zápas zápolenie; namáhanie.

luctĭfĭcus, 3., žalostný, zarmucujúci, smutný.

luctĭsŏnus, 3., smutne znejúci, žalostný žalostivý.

luctor, 1., zápasiť, pasovať sa, zápoliť, bojovať; namáhať sa.
luctuōsē, adv. smutne, žalostne.
luctuōsus, 3., žalostný, truchlivý, truchliaci.
luctŭs, ūs m., smútok, žiaľ; smútočný odev; person.: Luctus, boh Smútku.
lūcŭbrō, 1., pracovať pri svetle (v noci).
lūcŭlentē, lūcŭlentĕr, adv. skvele, znamenite, výborne, dobre.
lūcŭlentus, 3., jasný svetlý, skvelý, vynikajúci, znamenitý, bohatý, poriadny.
Lŭcŭmō, ōnis m., čestný titul etrurských kniežat, ktorý Rimania brali za vlastné meno.
lūcus, i, m., les, háj (men. zasvätený niektorému božstvu).
lūdĭbrium, ii, n., hračka, zábava, žart; posmech, potupa; ludibrio esse, byť na posmech.
lūdĭbundus, 3., hravý, žartujúci; hravo, bez námahy.
lūdĭcrus, 3., zábavný, žartovný, závodu, divadla, hier sa týkajúci, divadelný, herecký; subst. ludĭcrum, i, n. = ludi, hry v divadle, v cirku, vôb. slávnosť.
lūdĭfĭcō, 1., ob. dep. **ludĭfĭcor**, 1., zahrávať si (s niekym); žarty, posmech robiť, za blázna mať, posmievať sa, klamať mariť.
lūdīmăgistĕr, tri, m., učiteľ.
lūdiō, ōnis, a **lūdius** ii, m., herec.
lūdō, si, sum, 3., hrať (sa) žartovať, baviť sa, zahrávať si, posmievať sa, klamať, šialiť.
lūdus, i, m. hra, zábava, žart, smiech, posmech; divadlo, škola (pre gladiatorov); škola pre začiatočníkov, elementárna; ludi circenses, hry v cirku; ludi gladiatorii, zápasy gladiatorské.
luēs, is, f., nákaza, mor; zkaza, nešťastie.
Lugdūnum, i, n., (Lyon) mesto v Gallii; adj. Lugdūnensis, e.
lūgeō, lūxi, ctum, 2., smútiť, mať smútok, nosiť smútok.
lūgŭbris, e, smútočný smutný, žalostný, nešťastný (bellum).
lumbus, i, m., bedrá; ľadvina ľadvie.
lūmen, ĭnis, n., svetlo; fakľa svieca; iskra, lesk, lúč, svieteľňa okno; deň, svetlo života; zrak, oko; lumina, oči; ozdoba, okrasa, jasnosť, zreteľnosť.
lūmĭnōsus, 3., svetlý, jasný, skvelý, výtečný.
lūna, ae, f., mesiac (ako teleso nebeské); večer, noc; mimorem ad lunam H. keď mesiac ubýva, pri poslednej štvrti mesiaca; Lūna, bohyňa mesiaca.
lūnāris, e, mesačný; mesiacovitý.
lūnō, 1., ohýbať, zahýbať (v podobe polmesiaca); lunatus, 3. zakrivený (v podobe polmesiaca); srpovitý.
luō, ui, ūtum, 3., myť umývať, očisťovať, trpieť za niečo zaplatiť (aes alienum l.); poenas luere, vytrpieť trest; capite poenas l., zaplatiť to smrťou; trestom odvracať (pericula).
lŭpa, ae, f., vlčica.
lŭpātus, 3., železnými ostňami opatrený (frena); lupāta, ōrum, n., ostnaté zubadlá.
Lŭpercālia, ium, n., slávnosť ku cti Panovej vo februári konaná.
lŭpīnum, i, n., vlčí bôb.
lŭpīnus, 3., vlčí.
lŭpus, i, m., vlk; šťuka; (železný) hák; ostnaté zubadlá.
lūra, ae, f., otvor; útroby.
lūrĭdus, 3., bledožltý, žltovlasý; bledý; spôsobujúci bledosť.
luscĭnia, ae, f., slávik.
luscus, 3., jednooký.
lūsio, ōnis, f., hranie, hra.
lūsŏr, ōris, m. hráč; žartovný skladateľ; l. amorum, básnik milostných piesní.
lustrālis, e, očistný, náležiaci k očistnej obeti; každého piateho roku sa konajúci (certamen).
lustrātiō, ōnis, f., očisťovanie, očista; sacrum lustrationis, očisťovacia slávnosť, dôležitý náboženský výkon, ktorým bol istý objekt (mesto, národ, vojsko, loďstvo pole) očisťovaný od vedomej alebo nevedomej poškvrny; prehliadka; púť, dráha (solis).
lustrō, 1., očisťovať, posväcovať, prehliadať (vojsko), obchádzať precestovať, prebehnúť.

lūstrum, i, n., očisťovanie (obetou) občianstva, shromaždeného na poli Marsovom konané censorom každých 5 rokov ako záverečný akt censu; päťročie, lustrum, roky.
lustrum, i, n., kaluža, močiar brloh (zvera).
lūsŭs, ūs, m. hra, zábava, žart.
lūteŏlus, 3., žltovatý, žltý.
Lutētia, ae f., Paríž.
lūteus, 3., žltý, žltovatý.
lŭtĕus, 3., z blata z hliny; bezcenný, darobný, naničˇ.
lŭtŭlentus, 3., zablatený, zamazaný; nečistý hnusný, ošklivý; bahnatý.
lŭtum, i, n., blato, bahno, hlina.
lūtum, i, n., reseda barviarska [Reseda luteola]; žltá barva.
lūx, lūcis, f. svetlo, deň, život, zrak, oko, okrasa; sub lucem, na úsvite, k ránu; prima luce, za svitania.
lūxŭria, ae, f., prepych, márnotratnosť, prostopašnosť nemiernosť.
lūxŭriō, 1., bujne rásť, nemierne sa držať, byť prostopašným; márnotratne žiť.
lūxŭriōsē, adv. bujne, prostopašne, márnotratne.
lūxŭriōsus, 3., nemierny, márnotratný, prostopašný; milovný prepychu, nádhery; nádherný.
lūxŭs, ūs, m. prepych, nádhera, bohatosť, prostopašnosť.
Lyaeus, i, m., (starostí zbavujúci), priezvisko Bakchovo; víno.
lychnus, i n., kahanec, svieteľňa, lampa.
lympha, ae, f. čistá voda, prameň.
lymphātus, 3., šialený, besný.
lynx, lyncis, c., rys.
lyra, ae, f. lyra; lyrické básnictvo, lyrická báseň, pieseň.
lyrĭcus, 3., lyrický.
Lysandĕr, dri m., chrabrý vojvoda spartanský.

M

M. priezvisko Marcus; M' = Manius; číslo 1000.
Măcēdō, ŏnis, m., Makedoňan.
macellum, i, n. tržnica zvl. na mäso, jatky.
măcĕr, macra, macrum chudý.
măcĕrĭa, ae, f., plot, ohrada (z hliny, tiež z tehál al. kamenia); stena.
măcĕrō, 1., zmäkčiť; zoslabovať vysilovať, morit, súžiť.
măchĭna, ae, f. stroj, nástroj (zvl. vojenský; lešenie; lesť.
machĭnāmentum, i, n., stroj, prístroj.
machĭnātiō ōnis. f., mechanizmus, hybná sila, stroj, prístroj; lešenie: lesť.
machĭnātŏr, ōris, m., staviteľ strojov, mechanik; m. doli Epeus V., staviteľ podvodného koňa E.; pôvodca.
măchĭnor, 1., postaviť, vymýšľať zlo zamýšľať.
măciēs, ēi, f., chudosť; o slohu: suchopárnosť.
macrescō, —, —, 3., chudnúť.
mactō, 1., zvelebovať, uctievať; potrestať; obetovať; zabiť (iuvencos, hostiam), zničiť.
mactus, 3. zvelebený, poctený, oslávený; macte! na zdar! výborne! zdar Boh! macte virtute diligentiaque esto. L., sláva ti za tvoju statočnosť a pečlivosť!
măcŭla, ae, f., škvrna; hanba; maculā afficere poškvrniť.
măcŭlō, 1., poškvrniť; zhanobiť, zneuctiť.
măcŭlōsus, 3., škvrny majúci (vestis), škvrnistý poškvrnený, zneuctený.
măděfăciō, fēci, factum, 3., vlhkým robiť navlhčiť, namáčať.
mădens, tis, mokrý, vlhký, zapotený.
mădeō, ui —, 2., byť vlhkým, mokrým, mäknúť, rozplývať sa, rozvariť sa: igni exiguo; pretekať, byť preplneným (Socraticis sermonibus).
mădescō, madui, —, 3., vlhnúť, moknúť.
Maeandĕr, (— dros) dri, f., rieka vo Frygii s veľmi krivým, kľukovatým tokom; odt. ako appellat. = záhyb, okľuka lem na šatách, ozdoba tohoto tvaru.
Maecēnās, ātis, m., rodové meno. Najznámejší C. Cilnius M., rytier rímsky priateľ Augustov, a priaznivec Virgiliov a Horatiov.

macna, a e, f.. rybka morská; jej neveľmi chutné mäso bolo pokrmom chudobných.

Macŏnia, a e f., Lydia; Etruria; adj. M a e ŏ n i u s, 3.: M. s e n e x = Homer; M. c a r m e n = básne Homérove.

macreō, —, —, 2., byť zarmútеným; trúchliť, oplakávať, nariekať, bedákať.

macror, ō r i s, m., zármutok, nárek.

maestē, a d v., smutne.

maestĭtia, a e, f., smútok, zármutok skľúčenosť; smutný ráz (orationis).

maestus, 3., zarmútený smutný, skľúčený; smútok veštiaci, oznamujúci, pôsobiaci; nešťastný.

măga, a e, f., čarodejnica.

māgālia, i u m, n., chyža, stan, šiator.

măgĭcus, 3., magický, čarodejný.

măgis, a d v., c o m p. viac; s c i r e m a g i s, lepšie vedieť; e s t m a g i s, q u o d (u t), tým väčším je to dôvodom pre to, aby n o n m a g i s a m o r e q u a m m o r e, N., nie tak z lásky ako z obyčaja.

măgistĕr, t r i, m., predstavený náčelník, správca, veliteľ; m. m o r u m, dozorca nad mravmi = censor; riaditeľ, učiteľ; l u d i m a g i s t e r, správca školy; pôvodca, radca.

măgistĕrium, i i, n., úrad správcu, dozorcu; m. m o r u m = censura; m. c o n v i v i i, predsedníctvo na hostine.

măgistra, a e, f., učiteľka, voditeľka.

măgistrātŭs, ū s, m., úrad, úradník, úradníctvo; s e m a g i s t r a t u a b d i c a r e, zložiť úrad.

magnănĭmĭtās, ā t i s, f., veľkodušnosť veľkomyseľnosť, šľachetné smýšľanie.

magnănĭmus, 3., veľkomyseľný, udatný, zmužilý, srdnatý.

magnĭfĭcē, a d v., veľkolepo, nádherne; honosivo, pyšne.

magnĭfĭcentia, a e, f., nádhera, veľkoleposť; veľkomyseľnosť; honosivosť vypínavosť.

magnĭfĭcus, 3., nádherný, skvelý, veľkolepý, slávny vznešený, výtečný, veľkomyseľný; honosivý, pyšný.

magnĭlŏquentia, a e, f. vznešenosť, pathetičnosť výrazu; chlubičstvo.

magnĭlŏquus, 3., honosivý, chlúbivý.

magnĭtūdō, ĭ n i s, f., veľkosť, veľký rozsah; m. p o c n a e, krutosť trestu; m a g n i t u d o s i l v a r u m, veľké, ohromné hory; m., a n i m i, sila ducha; m. a e r i s a l i e n i, množstvo dlhov, veľké dlhy; m. a q u a e, vysoká voda; m. v e n t i, sila vetru.

magnŏpĕrē, a d v., veľmi, usilovne, snažne; n u l l a m. c l a d e a c c e p t a, L., bez väčšej (zvlášte veľkej) porážky.

magnus, 3., veľký, značný, prudký silný, dlhý, významný dôležitý; c o m p. m a i o r n a t u, starší; s u p e r l. m a x i m u s n a t u najstarší; m a i o r e s, u m, m. predkovia; m a g n i e s s e, mnoho stáť, veľkú cenu, dôležitosť, veľký význam mať; h a n c d o m u m m a g n o e m i, kúpil som tento dom drahо; m a g n a m (m a x i m a m) p a r t e m, zväčša, väčšinou, najväčšmi.

măgus, i, m., mag čarodejník.

măgus, 3., magický, čarodejný.

māiālis, i s, m. [sc. sus], vyrezaný kanec, bagúň, ktorého 1. mája obetovávali bohyni Máji.

māiestās, ā t i s, f., veľkosť, vznešenosť, dôstojnosť; p o p u l i R o m a n i m., svrchovanosť národa rímskeho.

māiōrēs, u m, m., v. magnus.

mā l a, a e, f. čeľusť; tvár.

mălăcia, a e, f., bezvetrie, kľudné more.

mălē, a d v., c o m p. **peius,** s u p e r l. **pessime,** zle, nešťastne, nepriaznivo, málo, sotva, nie veľmi marne, nadarmo; m. h a b e r e, znepokojovať; m. a u d i r e, byť v zlej povesti; m. v i v e r e biedne žiť; m a l e s i t a l i c u i, aby ho parom vzal! l e g i o m a l e p l e n a, L., nemajúca plného počtu; s t a t i o m a l e f i d a c a r i n i s = stanovisko veľmi nebezpečné lodiam; m a l e v e n d e r e, lacno predať.

mălĕdĭcē, a d v., utŕhačne potupne.

mălĕdīcō, dīxi, dictum, 3., tupiť. nadávať, kliať, hrešiť. utŕhať (na cti).
mălĕdictĭō, ōnis, f., ohováranie, tupenie.
mălĕdictum, i, n., potupa, nadávka, ohováranie.
mălĕdĭcus, 3., hanlivý, utŕhačný.
mălĕfactum, i, n., zločin.
mălĕfĭcium, ii, n., zločin; škoda spôsobená, krivda; sine ullo maleficio, Cs., bez všetkého prejavu nepriateľstva.
mălĕfĭcus, 3., comp. maleficentior, superl. maleficentissimus zločinný, nepriaznivý, škodlivý; subst. zločinec, lotor.
mălĕsuādus, 3., k zlému radiaci, svádzajúci.
mălĕvŏlentia, ae, f. zloba, nepriazeň, nenávisť, závisť, škodoradosť: malevolentia est voluptas ex malo alterius, C.
mălĕvŏlus, 3., nepriaznivý, závistlivý; subst. nepriateľ, závistník.
mālĭfĕr, 3. jablká rodiaci, na jablká bohatý.
mălignē, adv. zlomyseľne, závistlivo; skúpo.
mălignĭtās, ātis, f., zloba, zlomyseľnosť nepriazeň; skúposť.
mălignus, 3., zlý, zlomyseľný, závistlivý, nepriaznivý neprajný; neúrodný (colles); skúpy, malý, úzky: (aditus).
mălĭtia, ae, f. zloba, zlomyseľnosť, škodoradosť; šeľmovstvo.
mălĭtiōsē, adv., zlomyseľne, zradne, podvodne.
mălĭtiōsus, 3., zlomyseľný, podvodný.
malleŏlus, i, m., kladivko, sekierka; výhonok, ratolesť; ohnivý šíp (k zapaľovaniu).
malleus, i, m., kladivo, sekera, čakan, budzogáň.
mālō, māluī, malle, radšej chcieť, dávať prednosť; radšej priať (aliquid alicui).
mālŏbăthrŏn, i, n., olej škoricový.
mălum, i, n. zlo, nehoda, nešťastie, nebezpečenstvo; chyba hriech; trest, škoda; námaha; quae malum, est ista tanta audacia? C., = čože je to, do paroma, za drzosť?
mālum, i, n., jablko.
mālus, i, f., jabloň; **mālus**, i, m., stažeň, stožiar; trám.
malus, 3., comp. peior; superl. pessimus, zlý, hanobný, ohyzdný; škodlivý, záhubný nešťastný (pugna); zloveštiaci (avis); zkazený (res publica); nemiestny, nepravý (pudor).
malva, ae, f., malva slez.
mamma, ae, f., prsá; vemeno.
manceps cĭpis, m., podnikateľ verejných stavieb; prenajímateľ štátnych dôchodkov.
mancĭpium, ii, n., kúpnopredajná smluva, kúpa; ius mancipii, právo kúpné, právo majetku; predmet formálnou kúpou nadobudnutý, otroci, dobytok.
mancĭpō, **mancŭpō**, 1., vo vlastníctvo odovzdávať.
mancus, 3., chybný, nedokonalý, kusý, nedostatočný, neúplný.
mandātum, i, n., nariadenie rozkaz, vzkaz.
mandātŭs, ūs, m., len abl. mandātū na rozkaz.
mandō, 1., odovzdávať, sverovať, nariadiť, vzkazovať; litteris m. zaznamenávať.
mandō, mandi, mansum, 3., kúsať žuť, prežúvať.
mānĕ, adv., ráno, včas; aj ako subst. neskl. ráno: ad ipsum mane, do bieleho rána; multo mane, veľmi včas ráno; cras mane zajtra ráno.
mănĕō, mānsi, sum, 2., zostávať, trvať; očakávať; m. sub Jove frigido, H. prenocovať pod chladným nebom; lex manet, je v platnosti; manet alta mente repostum iudicium Paridis, V., tkvie hlboko v mysli hrdej súd Parisov.
mānēs, ium, m., duchovia zomrelých; bohovia podsvetia; podsvetie; mŕtvola, ostatky človeka mŕtveho: id cinerem aut manes credis curare sepultos? V., myslíš, že sa o to starajú pochovaní mŕtvi?
mănĭca, ae f., rukáv; putá na ruky.

mănĭcātus, 3., s dlhými rukávy.
mănĭfestē, adv., zjavne zrejmo, patrne.
mănĭfestō, adv., v. manifeste.
mănĭfestō, 1. zjavným robiť; prezradiť.
mănĭfestus, 3., pri čine dopadený; dôkazmi premožený; zrejmý, patrný, neodškriepiteľný; nepochybný, znakavý.
mănĭpŭlāris, e, k manipulu patriaci, prostý vojak.
mănĭpŭlātim, adv., po manipuloch.
mănĭpŭlus, i, m., hrsť, otep sväzok, náručie; vojens. oddiel asi 120 m., tretina kohorty.
Mānius, i i, m., ríms. priezvisko [M'.].
mannus, i, m., malý koník gallský (bystrotou vynikajúci).
mānō, 1., kvapkať, tiecť; počiatok brať; šíriť sa (malum); liať (lacrimas); rozlievať sa.
mansĭō ōnis, f., zostávanie, pobyt.
mansĭtō, 1., zostávať, bývať.
mansuefăciō, fēci, factum, 3. krotiť, chlácholiť, obmäkčovať; pass. mansuefīo, krotnúť; uri mansuefieri non possunt zubri nedajú sa skrotiť.
mansuescō, ēvi, ētum, 3., krotnúť, obmäkčovať sa.
mansuētē, adv. krotko, mierne.
mansuetūdō, ĭnis, f., krotkosť, miernosť, jemnosť vľúdnosť.
mansuētus, 3., krotký, mierny.
mantēlē, (— tīlē), is n., obrus, uterák.
mantica, ae, f., ranec, kapsa (na oboch ramenách nosená).
mănuālis e, ručný, do ruky sa hodiaci, ako päsť veliký: lapides m. kamene, ktoré sa dajú rukou hádzať.
mănŭbiae, ārum, f., korisť, podiel na koristi peniaze za korisť utržené, vec nezákonito nadobudnutá, lúpež.
mănūmissio, ōnis, f., prepustenie otroka na slobodu.
mănūmittō, mīsi missum, 3., prepúšťať na slobodu.
mănuprĕtium, ii, n., mzda za robotu, odmena, odplata.
mănŭs, ūs, f., ruka; ruka (železná), hák na zachytávanie lodí; rukopis, písmo, dielo, práca, výtvor; zástup, čata, vojsko branná moc; ad manum habere, mať pri ruke; ad manum esse, byť pod rukou; in manibus esse, byť hodne čítaným (o knihe); inak: byť na blízku; urbs manu munitissima, mesto rukou ľudskou (= umele) dôkladne opevnené; manu fortis udatný; usu manuque, zkúsenosťou vojenskou a udatnosťou; per manus aliquid tradere, z ruky do rúk; inter manus (e convivio auferri), na rukách, pod ruky; manu, prácou rúk svojich (quaerere aliquid); manus afferre alicui, ruku podňať na niekoho; manibus aequis pugnare s rovnakým výsledkom b., (nerozhodne); manus dare, podávať ruky k spútaniu (o premoženom), poddať sa; manum non vertere, ani rukou nehnúť, nestarať sa; manibus coërcere násilím krotiť; manum (— us) conferre conserere, sraziť sa, vstúpiť v boj; in manum convenire, dostať sa do právomoci niečej; in manu esse, byť v moci, byť v rukách.
măpālia ium, n., stan, chatrč, šiator.
mappa, ae, f., servítka; ručník (vreckový).
marcens, tis, ochablý slabý, mdlý.
marceō, cui, —, 2., byť zvädlým byť ochablým, vysileným (ab annis, luxuria).
marcescō, —, —; 3., vädnúť, ochabovať, slabnúť.
marcĭdus, 3., zvädlý, ochablý, zoslabnutý.
mărĕ, is n., more; m. nostrum Stredizemné more; m. superum Adriatické more; m. inferum Tyrrhenské m., m. externum Atlantický oceán; terra marique, na zemi i na vode; maria et montes polliceri S., hory doly sľubovať; in mare fundere aquas O., do mora vodu liať = zbytočnú prácu konať.
margărīta, ae f., perla.
margĭnō, 1., okrajom zaopatriť.
margo, ĭnis, m. okraj; hranica.

mărīnus, 3., morský.
mărīta, a e, f. žena, manželka.
mărītālis, e, manželský.
mărĭtĭmus, 3., morský prímorský; r e s m a r i t i m a e, námorníctvo; p r a e d o n e s m., morskí lupiči; b e l l u m m., vojna námorná.
mărītō, 1., zasnúbiť; oženiť sa; privázovať (prúty révové).
mărītus, 3., manželský; s u b s t. manžel, ženích.
marmŏr, i s, n., mramor; m a r m o r a p e l a g i, (lesklá) hladina morská.
marmŏreus, 3., mramorový, ako mramor lesklý.
Mars, t i s, m., boh vojny praotec národa ríms. ako otec Romulov: boj, bitka, vojna, spôsob boja; a l i e n o M. p u g n a r e nešťastne b.; a e q u o M., p a r i M., s rovnakým šťastím, nerozhodne; s u o M a r t e a l i q u i d a g e r e, na vlastnú päsť, bez cudzej pomoci; a d j. M a r t i u s = bojovný, vojenský; (m e n s i s) M a r t i u s marec.
Martiālis, e, Marsov; M a r t i a l e s, i u m, m., žreci Marsovi.
Martĭcŏla, a e m., ctiteľ Marsov.
Martĭgĕna, a e, c., potomok Marsov.
mās, m ă r i s, m. mužský, muž; samec.
mascŭlus, 3., mužský, silný, zmužilý.
massa, a e, f., hmota, hromada, hruda; chaos.
Massĭlla, a e, f. teraz Marseille.
mastrūcātus, 3., ovčím kožuchom odetý.
matăra, a e, f., gallská kopija na hádzanie.
mātĕr, t r ĭ s, f., mať, matka; m. f a m i l i a e, gazdiná; m. d e ū m = Cybele.
mātercŭla, a e, f., maminka, mamička.
mātĕrĭa, a e, (— ĭēs, — ĭēi), f., hmota, látka; drevo (ako stavivo a palivo); príčina základ, podnet; prameň; vlohy.
mātĕrĭō, 1., z dreva stavať.
mātĕrĭor, 1., stavebné drevo zaopatrovať.
māternus, 3., materský.
mātertĕra, a e, f., tetka sestra matkina.
māthēmătĭcus, 3., mathematický, počtársky; s u b s t. mathematik, počtár; **mathematica** a e, f., mathematika počtárstvo.
mātrĭcīdium, i i, n., vražda matky.
mātrĭmōnium, i i, n., manželstvo; manželka.
mātrĭmus, 3., čia matka ešte žije.
mātrōna, a e, f., pani (vznešená, dôstojná).
Mātrŏna, a e, f., prítok Sequany, teraz Marne.
mātrōnālis, e, panej patriaci; m a t r o n a l i a, i u m, n. slávnosť paní k pocte Junony 1. marca.
matta, a e, f., rohoža.
mātūrātē, a d v., včas; chytro bystro.
mātūrātiō, ō n i s, f., ponáhľanie.
mātūrē, a d v. včas; v pravý čas; chytro bystro; predčasne.
mātūrescō, m ā t ū r u ī, —, 3., zrieť, dozrievať.
mātūrĭtās, ā t i s, f., zralosť, dospelosť; zralý úsudok, rozum; pravý čas.
mātūrō, 1., k zralosti privádzať; uskoriť, náhliť; predčasne, včas konať; m a t u r o p r o f i c i s c i, chytro, bystro idem poberám sa; p a s s. zrieť: u v a m a t u r a t a, zralé hrozno.
mātūrus, 3., zralý, dospelý; včasný; predčasný.
mātūtīnus, 3. ranný.
Māvors, t i s, m., = Mars; a d j. M a v o r t i u s.
maxilla, a e f., čeľusť.
māxĭmē, a d v., s u p e r l. najviac; hlavne, zvlášte.
māxĭmus, 3. s u p e r l. od m a g n ŭ s, najväčší, veľmi veliký; najstarší.
meātŭs, ū s, m., chôdza, pohyb: let; dráha cesta, tok.
mĕdeor (s a n ā v ī) —, 2., liečiť.
mĕdĭastīnus, i, m., pomocník, sluha.
mĕdĭcābĭlis e, vyliečiteľný.
mĕdĭcāmen, ĭ n i s, n., **medicāmentum**, i, n., liek liečebný prostriedok, čarodejný prostriedok, jed; lĺčidlo.
mĕdĭcātus, 3., liečivý; pokropený, nafarbený, čarami spôsobený (somnus); čarodejný, čarovný (virga).
mĕdĭcīna, a e f., liek; lekárstvo.

mědĭcō, 1., liečiť; liečivou silou obdariť; pokropiť, farbiť.
mědĭcor, 1., liečiť.
mědĭcus, i, m. lekár.
mědĭcus, 3., lekársky, liečivý.
mědĭē, adv., prostredne.
mědiětās, ātis, f., stred, stredok.
mědimnum, i, n. **medimnus**, i, m., grécka merica.
mědiŏcris, e, prostredný, prostredne vysoký, veliký; skromný nepatrný, bezvýznamný; slabší (orator); non, haud m. = značný, znamenitý.
mědiocrĭtās, ātis, f. prostrednosť, nepatrnosť, bezvýznamnosť; stredná cesta.
mědiŏcrĭtĕr, adv., prostredne, málo nie veľmi; non m., značne, veľmi.
Mědiōlānum, i, n., Milán.
mědĭtāmentum, i, n., chystanie sa k niečomu; m. belli, cvičenie vojenské, príprava k vojne.
mědĭtātiō ōnis, f., premýšľanie, pripravovanie sa: obeundi sui muneris, na svoj úrad; cvičenie.
mědĭtātus, 3., premyslený, naštudovaný, nacvičený.
mědĭterrāneus, 3., vnútrozemský; stredozemný.
mědĭtor, 1., premýšľať, chystať sa, pripravovať sa, hotoviť sa, cvičiť sa.
mědium, ii, n., stred, stredok; polovica; verejnosť: in medium proferre, verejne oznámiť; in medium vocare, pred súd (verejnosti) volať; in m. venire, pred súd predstúpiť; in medio relinquere, nechať nerozhodnutým; in medium consulere, o verejné dobro sa starať.
mědius, 3., stredný, prostredný; nestranný, neutrálny; dvojsmyseľný, nespoľahlivý, nerozhodný, neurčitý; in medios dormire dies H., sp. do poludnia.
mědĭus fīdĭus v. fidius.
mědulla, ae, f., špik, jadro (niečoho), vnútro; duša rastlín.
Mĕgaera, ae, f., jedna z furií.
mĕgistānes, um, m., hodnostári, veľmoži, magnáti.
mehercŭlĕ! zaiste, veru prisám bohu!
mēiō, — —, 3., močiť.
mĕl, mellis, n., med; sladká vec, sladkosť, príjemnosť.
mĕlanchŏlĭcus, 3., ťažkomyseľný, zádumčivý.
mĕlĭcus, 3., lyrický.
mĕlĭlōtŏs, i, f., komonica, ďatelina [rastlina].
mĕlior, comp. od bonus lepší.
mĕlisphyllum, i, n., melissa. [Melissa officinalis].
mellĭfĕr, 3., medonosný med sbierajúci.
mellītus, 3., medom pomazaný, medový (placenta).
Melpŏmĕnē, ēs f., múza tragédie a lyriky.
membrāna, ae, f., kožka, blana; koža pergamenová k písaniu.
membrātim, adv. časť po časti, po častiach.
membrum, i, n., úd, člen, časť.
mĕmĭnī, isse, pamätať, spomínať, zmieniť sa.
mĕmŏr, ŏris, adj., pamätlivý, upomínajúci na niečo alicuius rei; dobrou pamäťou obdarený; vďačný; opatrný.
mĕmŏrābĭlis, e, pamätihodný slávny.
mĕmŏrandus, 3., pamätihodný; znamenitý.
mĕmŏrātŭs, ūs, m., pripomenutie, zmienka.
mĕmŏrĭa, ae, f., pamäť, pamiatka; pripomenutie; memoriae prodere, zaznačiť, zaznamenať; memoriae mandare aliquid, uložiť, vštepiť do pamäti zapamätať si; meā memoriā, nakoľko sa pamätám; memŏriā tenere, chovať v pamäti, mať na pamäti, pamätať; post hominum memoriam, pokiaľ pamäť ľudská siaha; ad nostram memoriam, až do našich časov.
mĕmŏrĭtĕr, adv., s dobrou pamäťou; nazpamäť, bez prípravy.
mĕmōrō, 1., pripomínať, zmieňovať sa.
menda, ae, f., chyba pisárska, vada telesná.
mendācium, ii, n., lož; klam, výmysly.

mendāx, ācis, adj., lživý, podvodný, falošný, klamný vymyslený, padelaný, nezaslúžený; subst., lhár.

mendīcĭtās, ātis, f., žobráctvo, chudoba.

mendīcō, 1., žobrať; cibus mendicatus, vyžobraný pokrm.

mendīcus, 3., žobrácky; subst. žobrák.

mendōsē, adv., chybne (scribere).

mendōsus, 3. plný chýb, chybný; chyby robiaci (servus).

mendum, i, n., v. menda.

mens, tis, f., myseľ, rozum, duch; smýšľanie, mienka, úmysel, srdce; hac mente, tým úmyslom; in mentem mihi venĭt C., prišlo mi na um; quorum melior sententia menti, ktorí boli rozvažnejší.

mēnsa, ae, f., stôl; mensae deorum, stoly obetné, oltáry; stôl peňažnícky; mensa publica štátna pokladnica; jedlo, hostina; mensae secundae, zájedky, pochúťky, dessert.

mensārius, ii, m. zmenárnik, bankár; úradník, ktorý mal na starosti štátne platy.

mensĭō, ōnis, f. meranie.

mensis, is, m., mesiac (ako doba).

mensŏr, ōris m., merač, merník, zememerač.

menstruus, 3., mesačne sa opakujúci, mesačný; mesiac trvajúci; **menstruum**, i, n. potraviny na mesiac = (cibaria) menstrua.

mensūra, ae, f., meranie, vymeráva-nie; mensurae ex aqua vodné hodiny; mensura nominis, význam; mensura legati, hodnosť; miera (ako rozmer); miera (ako nástroj merania).

menta, ae, f., (**mentha**) máta.

mentĭō, ōnis f., zmienka; mentionem facere alicuis rei, zmieniť sa; mentiones serere tu a tam sa zmieniť.

mentior, ītus, sum, 4., lhať klamne tvrdiť, klamať, podvádzať; **mentiens**, tis, n., klamný záver, sofisma; **mentītus** 3., napodobnený, vybájený.

mentum, i, n., brada (i fúzy).

meō, 1., kráčať, chodiť.

mĕphītis, is, f., škodlivý výpar zeme, zápach.

mĕrācus, 3., čistý, nesmiešaný (vinum, libertas).

mercābĭlis, e, predajný.

mercātŏr, ōris m., kupec.

mercātūra, ae, f. kupčenie.

mercātŭs, ūs, m., predaj a kúpa, kupčenie trh; m. frequens, hojne navštívený.

mercennārius, 3., nájomný, najatý; podplatený (testis), zaplatený, kúpený; subst. človek najatý, nádenník.

mercēs, ēdis. f., mzda, nájomné, úrok; podplatenie, podkup; cena, škoda, pokuta, trest; dôchodok.

mercĭmōnium, ii, n. tovar.

mercor, 1., kupovať, vykúpiť, kupčiť.

Mercŭrius ii, m., boh kupčenia, (ľsti, podvodu), tiež posol bohov a sprievodca duší do podsvetia; aqua Mercurii, prameň pri ceste Appiovej; adj., **Mercŭrĭālis** e; subst. plur. **Mercurĭāles**, ium, kupci; sbor žrecov Merkuriových. viri M-les, básnici.

merda, ae, f., ľajno, trus.

merens, entis, adj., zasluhujúci; trestuhodný, vinný.

mereor, ĭtus sum, 2., (mereo) zasluhovať, (laudem, praemia); slúžiť, službu vojenskú konať; získať, zarobiť.

merges, ĭtis, f., snop.

mergō, mersi, mersum, 3., ponoriť, potopiť pohrúžiť; strčiť, skryť, schovať, zahaliť (caligine, hmlou).

mergus, i, m. potápka.

mĕrīdiānus, 3., poludňajší.

mĕrīdiātiō, ōnis f., poludňajší spánok.

mĕrīdiēs, ēi, f., poludnie.

mĕrĭtō, adv., podľa zásluhy, po práve, zaslúžene.

mĕrĭtōrius, 3., najatý, platený.

mĕrĭtum, i. n., zásluha, mzda, odplata, trest; dobrodenie, vina, ira gravior merito, hnev väčší než vina; quo minus merito populi Romani, Cs. bez zavinenia národa rímskeho.

mĕrĭtus, 3., slúživší (diu); zaslúžený, spravedlivý (poena, honor).

měrops, o p i s, f., žltý drozd.
mersō, 1., ponorovať, potopiť.
měrŭla, a e, f. drozd.
měrum, i, n., čisté, nesmiešané s vodou víno.
měrus, 3., čistý, nesmiešaný; m. l i b e r t a s, plná, neobmedzená sl., tiež: pravá sloboda.
merx, c i s, f., tovar (merces emere vendere).
messis, i s, f., žatva úroda, obilie.
messŏr, ō r i s, m., žnec.
messōrius, 3., ako majú žneci, žnecovský.
mēta, a e, f., hranica, koniec, cieľ.
mĕtallum, i n., kov; p l u r. bane, doly; d a m n a r e a d m e t a l l a, odsúdiť k robote v doloch.
mētātŏr, ō r i s, m., merač, vymerávač tábora (castrorum).
mētior m e n s u s s u m, 4., merať, vymerať, ceniť, určovať, posudzovať; cestovať, prejsť, preplávať.
mētō, 1. merať, vymerať; o b y č. d e p o n. **mētor**, 1., c a s t r a m e t a r i, tábor vymerať.
mĕtō, m e s s u i, m e s s u m 3., žať, kosiť; u t s e m e n t e m f e c e r i s, i t a m e t e s, ako zaseješ, tak budeš žať; sekať, stínať.
mĕtuendus, 3., strašný, hrozný.
mĕtuō, u i, —, 3., báť sa, strachovať sa, obávať sa ostýchať sa, byť v neistote; m. p e r i c u l u m, obávať sa nebezpečenstva; m. p a t r i, obávať sa o otca.
mĕtŭs, ū s, m., strach, obava.
meus, 3. zám. môj; m e ā s e n t e n t i a po mojom súde, podľa mojej mienky; m e a m a n u, vlastnou rukou; m e o i u r e, plným právom; p l u r. m e i, ō r u m, moji priatelia, krajani, rodáci; m e u m e s t p a r e n t e s c o l e r e, je mojou povinnosťou ctiť rodičov.
meusmet, m e a m e t, m e u m m e t, zosilené meus.
mīca, a e, f., kúsok, hŕstka, troška, zrnko.
Mĭcipsa, a e, m., kráľ numidský, syn Masinissov.
mĭcō, ui, —, 1., mihať, chvieť sa; a u r i b u s m., ušima strihať; ligotať sa, blyšťať sa; o c u l i s m i c a t i g n i s, z očú srší oheň; hádať pomocou prstov.
migrātiō, ō n i s, f., sťahovanie sa.
migrō, 1., sťahovať sa odchádzať, meniť sa; prestupovať (zákon); d i f f i c i l i s m i g r a t u, neľahko presťahovateľný, odstrániteľný.
mīles, ĭ t i s, m. vojak; vojak prostý, (ako protiva vyššieho); vojak peší, (ako protiva jazdca); kollekt. = vojsko; družka, (miles Phoebes).
mīlĭtāris, e vojenský; vo vojenských veciach zbehlý; a r m a m i l i t a r i a, zbroj pravidelného vojska.
mīlĭtārĭtĕr, a d v., po vojensky; m. l o q u i = krátko.
mīlĭtia, a e, f., vojna, služba vojenská; vojna; d o m i m i l i t i a e q u e, doma (v mieri) a na vojne.
mīlĭtō, 1. službu vojenskú konať, na vojne slúžiť; l i b e n t e r h o c e t o m n e m i l i t a b i t u r b e l l u m H., [sc. a me], podrobím sa rád tejto a každej inej vojenskej službe.
mĭlium, i i, proso.
mille, p l u r. m ī l i a, i u m čísl. tisíc; veľký počet, veľmi mnohí bez počtu.
millēsĭmus, 3., tisíci.
millĭārium, i i, n., míľnik, (označujúci vzdialenosť 1000 krokov rímskych).
millĭēs, **milliens** a d v., n u m. tisíc ráz, nesčíselne ráz.
mīluus, i, m., luniak, jastrab; dravá ryba; súhvezdie.
mīma, a e, f., herečka.
mīmĭcus, 3., mimický.
mīmŭla, a e, f., = mima.
mīmus, i, m., herec mimický; hra mimická.
mĭna, a e, f., gréc. hodnota peňažná = 100 drachiem; peniaz zlatý alebo strieborný.
minācĭtĕr, a d v., hrozivo, s hrozbami, (fremere, prohibere).
mĭnae, ā r u m, f., zubčatý vrch hradieb; hrozby, vyhrážanie.
minātiō, ō n i s, f., vyhrážanie.
mĭnax, ā c i s, a d j., vyčnievajúci (scopulus); hrozivý, vyhrážajúci; p e s t i l e n t i a m i n a c i o r q u a m p e r n i c i o s i o r, L., mor nahnal viac strachu než záhuby spôsobil.

Minerva, ae, f., bohyňa múdrosti a umenia, (gr. Pallas Athene); crassā Minervā, neumele; invitā M. neobratne; sus Minervam (sc. docet), hlúpy múdreho chce poučovať.

mingō, minxi, minctum, 2., močiť.

mĭnĭmē, adv., najmenej; v zápornej odpovedi: nie, najmenej, docela nie, celkom nie; minime vero, veru nie, pravda že nie.

mĭnĭmum, adv. veľmi málo; ne m. quidem, zhola nič.

mĭnĭmus, 3., superl. od parvus: najmenší, najkratší, najmladší; veľmi malý, zcela nepatrný; minimi, minimo, veľmi lacno.

mĭnister, 3., pomocný, služobný; subst. pomocník sluha; Martis minister, žrec Marsov; podporovateľ, vykonavateľ, prostredkovateľ.

mĭnistĕrium, ii, n., služba, úrad; služobníctvo.

mĭnistrātŏr, ōris, m. sluha; pomocník; radca (iuris).

mĭnistrō, 1., slúžiť, prisluhovať; obstarávať, obsluhovať; riadiť, spravovať.

mĭnĭtor, 1., hroziť, vyhrážať.

mĭnium, ii, n., surík, rumelka.

mĭnor, 1., vyčnievať, hroziť, vyhrážať; honosne sľubovať; minari hosti perniciem, vyhrážať sa nepriateľovi záhubou.

mĭnor, comp. od parvus: menší, kratší; mladší; minores, mladšia generácia, potomci; minor fratrum, mladší z bratov, zpomedzi bratov; puer minor octo annorum octo annos natus, octo annis, chlapec niže než osemročný; minor natu, mladší; minoris esse, menej stáť; minoris vendere, lacnejšie predávať; ne minimam partem temporis Cs., ani na chvíľu.

mĭnuō, ui, ūtum, 3., menšie kúsky z niečoho robiť, zmenšovať, rozštiepať, rozlámať, zoslabovať, znižovať, urážať; pass. ubývať miznúť.

mĭnŭs, adv., menej; niekedy znamená zápor = non; ak nie: educ. Catilina, omnes tuos, si minus quam plurimos C., vyveď, K. všetkých svojich; ak nie (všetkých), čím najviac! nihilo minus, nič menej, jednako.

mĭnŭtātim, adv., po kúskoch pomaly.

mĭnūtē, adv., malicherne, do zbytočných podrobností, (dicere rem tractare).

mĭnūtus, 3., malý, nepatrný, zmenšený, zoslabený, malicherný; res m., maličkosť; m. gladii, krátke meče; bezvýznamný, (imperatores, homines, philosophi).

mīrābĭlis, e, podivuhodný, podivný, čudný, neobyčajný, zvláštny.

mīrābĭlĭtĕr, adv., podivuhodne, neobyčajne.

mīrābundus, 3. diviaci sa, podivený, plný podivu.

mīrācŭlum, i, n., vec podivuhodná, podivuhodný úkaz, div. zázrak.

mīrātiō, ōnis, f., podiv.

mīrātŏr, ōris, m., obdivovateľ.

mīrē, adv., podivuhodne, podivne, nápadne.

mīrĭfĭcē, adv., podivuhodne, ku podivu, neobyčajne.

mīrĭfĭcus, 3., podivuhodný, neobyčajný, nápadný; mirificas gratias agere, obzvláštné vďaky vzdávať.

mirmillō, ōnis, m., druh gladiatorov, majúcich na prilbici ako odznak rybu.

mīror, 1., diviť sa, obdivovať: clamor... mirantium, quid rei esset L., krik s podivením sa vypytujúcich, čo sa robí.

mīrus, 3., podivuhodný, podivný, divný, neobyčajný, nápadný; mirum in modum Cs., podivuhodne.

misceō, miscui, mixum, 2., miešať, smiešať; spojovať, pridružovať; búriť, v zmätok privádzať; plurima m., najväčšie pletichy robiť; proelia m., dať sa do boja; pontus miscetur, more sa búri.

mĭser, 3., biedny, úbohý nešťastný, smutný; nepatrný, chudý.

mĭsĕrābĭlis, e, poľutovania hodný, smutný, žalostný.

mĭsĕrābĭlĭtĕr, adv., poľutovania hodne, smutne biedne.
mĭsĕrandus, 3., poľutovania hodný, nešťastný, biedny, žalostný; miserandum in modum spôsobom poľutovania hodným, žalostne.
mĭsĕrātĭō, ōnis, f., ľutovanie, súcit, útrpnosť bedákanie, nárek.
mĭsĕrē, adv., nešťastne, biedne.
mĭsĕreor, ĭtus sum, 2., útrpnosť mať ľutovať, smilovať sa.
mĭsĕrescō, —, —, 3., smilovať sa, poľutovať; miserescimus ultro, V. a ešte ho aj ľutujeme.
mĭsĕret me, ľúto mi je (hominis pauperis).
mĭsĕrĭa, ae, f., beda, nešťastie bieda, trápenie, súženie.
mĭsĕrĭcordia, ae, f., milosrdenstvo, sľutovanie, útrpnosť, súcit, sústrasť; magna cum misericordiā fletuque, Cs., s plačom útrpnosť vzbudzujúcim.
mĭsĕrĭcors, dis, adj., milosrdný.
mĭsĕror, 1., ľutovať, oplakávať, narekať nad... útrpnosť mať.
missĭle, is, n., kopija na hádzanie. strela.
missĭlis, e, hádzací, metací: lapides missiles, prakové kamene.
missĭō, ōnis, f., poslanie, prepustenie zo služby, z úradu; sine missione, bez milosti; na život a na smrť.
missĭtō, 1., posielať.
missor, ōris, m. strelec.
missŭs, ūs, m., poslanie; abl. missū na rozkaz (Caesaris).
mītĕ, adv., mierne, kľudne.
mītella, ae, f. stužka na hlavu.
mītescō, —, —, 3., jemnieť, mäknúť, povoľovať, skrotnúť.
mītĭficō, 1. zmäkčiť.
mītĭgātĭō, ōnis, f., miernenie, chlácholenie.
mītĭgō, 1. miernit, zmäkčiť; variť (cibum); krotiť, chlácholiť.
mītis, e, jemný, mäkký vľúdny, ľahodný; úrodný (solum); krotký (taurus); naklonený, dobrotivý, milostivý (deus).
mitra, ae, f., stužka na hlavu, turban, perská čapica.
mittō, mīsi, missum, 3., posielať; hádzať metať, mrštiť; púšťať, vypúšťať, prepúšťať, rozpúšťať; ako dar poslať, venovať; nezmieňovať sa; nedbať na... (odium); vzdať sa (iram); legatos mittere de pace, poslať vyslancov stranivá mieru; sub iugum m. poslať pod jarmo.
mŏbĭlis, e, pohyblivý. nestály, vrtkavý; res mobiles movitý majetok.
mŏbĭlĭtās, ātis, f., pohyblivosť, skorosť bystrota, vrtkavosť, nestálosť, (fortunae).
mŏbĭlĭtĕr, adv., pohyblivo, bystro ľahko.
mŏdĕrābĭlis, e miernitelný.
mŏdĕrāmen, ĭnis, n., kormidlo (navis); riadenie.
mŏdĕrātē, adv., mierne, trpelivo, s rozvahou, nie veľmi prudko.
mŏdĕrātĭō, ōnis, f., miernosť, umiernenosť, zachovanie pravej miery; riadenie (reipublicae).
mŏdĕrātŏr, ōris, m., riaditeľ, správca vodca, vladár.
mŏdĕrātrīx, īcis, f., riaditeľka, panovnica; krotiteľka.
mŏdĕrātus, 3., umiernený rozvažný, kľudný, skromný.
mŏdĕror, 1., miernit, krotiť riadiť, ovládať; zariadiť, opatrovať.
mŏdestē, adv., umierene skromne, mravne, počestne.
mŏdestia, ae, f., umierenosť rozvažnosť, skromnosť, poslušnosť, mravnosť.
mŏdestus, 3., mierny, rozvažný, skromný, mravný, počestný.
mŏdicē, adv., mierne, rozvažne, prostredne, nie veľmi; m. locuples, dosť bohatý.
mŏdĭcus, 3., prostredný, primeraný, malý, nepatrný; rozvažný, mierny.
mŏdĭficātus, 3., odmeraný.
mŏdius, ii, m., gen. pl. modiūm, obilná miera, merica = 16 sextariov, asi 10 l.
mŏdŏ, adv., len, jedine, predsa, práve teraz pred chvíľou, hneď potom; non modo, sed etiam, nie len — ale aj (lež aj); modo, dummodo, s konj. len keď, len aby; zápor je ne: summas

laudes merentur Athenienses dummodo ne tam leves fuissent, najvyššiu chválu zasluhujú Athenčania, len keby neboli bývali takí ľahkomyseľní; simodo, len keď; modomodo, hneď-hneď.

mŏdŭlātŏr, ōris m., hudobník.

mŏdŭlātus, 3., melodický, rhytmický.

mŏdŭlor, 1., po takte odmerávať; spievať hrať.

mŏdŭlus, i, m., miera.

mŏdus, i, m., miera (ako nástroj merania aj ako rozmer veľkosť); takt, rhythmus, nápev, melodia, pieseň; pravá, náležitá miera, pravidlo, medza hranica; spôsob; adhunc modum, takto; quomodo, quem ad modum, ako; servorum modo, ako otroci; nullo modo, nijakým spôsobom.

moechor, 1. cudzoložiť.

moenia, ium, n., hradby, steny; domy mesto; moenia miscentur luctu V., mesto naplňuje sa nárekom; budova, palác.

mŏla, ae, f., mlýn; múka, tlč obetná.

mŏlāris, e mlýnsky; ako subst. (sc. lapis) mlýnsky kameň.

mōlēs, is, f., ohromná hmota, massa; veliká hrádza, ohromná postava (ingenti mole Latinus, V.); stavby, bašty, ohromná vlna; ťarcha, bremeno: vis consilii expers mole ruit sua, H., sila bez rozumu vlastnou ťarchou klesá; m. tanti imperii, taká obrovská ríša, námaha, obťažnosť, tantae molis erat, V., toľko práce stálo.

mōlestē, adv., obťažne, ťažko; nerád; moleste ferre, byť nespokojným s niečím.

mōlestia, ae, f., obťažnosť, nepríjemnosť, mrzutosť nechuť; nútenosť, hľadanosť, affektovanosť.

mōlestus, 3., obťažný, protivný nepríjemný, nebezpečný, škodlivý; nútený.

mōlīmen, ĭnis n., **molīmentum**, i, n., námaha, úsilie, veliký podnik; = moles, stavba.

mōlĭor, 4. ťarchu nejakú s úsilím do pohybu privádzať; namáhať sa, podnikať, budovať, stavať; zamýšľať; hrdlačiť; metať (fulmina dextrā); preorávať (terram aratro); odstraňovať (montes); vyťahovať (ancoras); vzbudzovať (amorem); strojiť úklady (insidias avibus); pomýšľať na... (fugam); pokračovať (datum iter, určenú cestu).

molītiō, ōnis, f. uvedenie v pohyb, hýbanie, pohnutie; strhnutie (valli).

molītŏr, ōris, m., budovateľ pôvodca, tvorca.

mŏlītŏr, ōris, m. mlynár.

mollescō, —, —, 3., mäknúť jemnieť, ušľachťovať sa; zoslábnuť, ochabnúť.

mollĭō, 4. zmäkčovať, mierniť; variť; zošľachťovať, krotiť.

mollĭpēs, ĕdis, adj., mäkkonohý.

mollis, e mäkký, jemný, lahodný, nežný, citlivý, milostný, (versus); kľudný, pohodlný; zmäkčilý.

mollĭtĕr, adv. mäkko, jemne, kľudne, mierne, zmäkčile.

mollĭtia, ae, f., **mollĭtiēs** ēi, f., mäkkosť, ohybnosť, jemnosť; slabosť; necudnosť.

mollĭtūdō, ĭnis f., mäkkosť, zmäkčilosť, ohybnosť.

mŏlō, ui, ĭtum, 3., mlieť.

mōmentum, i, n., pohyb, kolísanie; m. annonae facere, zmenu ceny obilia spôsobiť; dôležitosť, závažnosť, váha, cena, význam; chvíľa; príčina, dôvod vliv: nullīus momenti, bezvýznamný, nezávažný.

mŏnēdŭla, ae, f., kavka.

mŏneō ui, ĭtum, 2., napomínať, vyzývať, poučovať, radiť, upozorňovať: illud te monitum velim, na to bych ťa rád upozornil; varovať; vnuknúť, predpovedať.

mŏnēris, is f., loď s jedným radom vesál (na oboch stranách).

mŏnēta, ae, f., peniaz, minca; mincovňa.

mŏnīle, is, n., reťaz na krk; nákrčník.

mŏnĭtiō, ōnis, f., napomenutie, výstraha.

mŏnĭmentum, i, n., v. monumentum.

mŏnĭtor, ōris, m., napomínateľ; (niekedy = nomenclator).

mŏnĭtum, i, n., **mŏnĭtŭs**, ūs, m., napomenutie, výstraha, proroctvo, predpovedanie.

mŏnŏpŏdium, ii, n., stôl o jednej nohe.

mons, tis, m., hora, pohorie; balvan, skalisko; kameň; aquae m., „hora vody" obrovská vlna.

monstrātŏr, ōris, m., ukazovateľ, vodca, učiteľ.

monstrātus 3., vyznačený, nápadný.

monstrō, 1., ukazovať, poučovať, nariadiť; udať (= denuncovať); radiť (ira).

monstrōsus, 3., v. monstruosus.

monstrum, i, n., nadprirodzené znamenie božské: signa dedit Tritonia monstris. V., dala znamenie nadprirodzenými zjavy; zjav podiv a hrôzu budiaci; obluda, ohava,

monstruōsē, adv., neprirodzene.

monstruōsus 3., neprirodzený, zvláštny, zázračný, podivný.

montānus, 3., horský, hornatý; subst. horal; **montāna**, ōrum, n., horské krajiny.

montĭcŏla, ae, m. obyvateľ hôr.

montĭvăgus, 3., po horách chodiaci.

montŭōsus, 3., hornatý; loca m. hornatá krajina.

mŏnŭmentum, i, n., pamiatka, pomník; znak dôkaz (amoris); dokument, odznak; aliquid monumenti causa sibi reservare, C., nechať si niečo na pamiatku; monumenta et litterae, písomné pamiatky.

mŏra, ae f., meškanie, odklad, zdržovanie, prekážka, závada; čas, doba.

mŏra, ae, f. oddiel vojska spartanského asi 500 vojakov.

mōrālis, e, mravný.

mŏrātŏr, ōris m., zdržovateľ; opozdilec (marodér); druh právnych zástupcov.

mōrātus, 3., mravný, dobrých mravov; mravnú povahu dobre vystihajúci (poëma), rázový.

morbus, i, m., choroba; morbo absumi, prirodzenou smrťou zomrieť; vada telesná.

mordācĭtĕr, adv., kúsavo; ostro.

mordāx, ācis, adj. kúsavý, ostrý (ferrum).

mordeō, mŏmordi, morsum, 2., kúsať, hrýzť, hlodať; páliť (frigus); napádať (dictis); omývať; držať pohromade (fibula vestem).

mordĭcus, adv., zuby-nechty (tenere aliquid).

morētum, i, n., dedinský pokrm zo všelijakej zeleniny, octu, oleja syra.

mŏrĭbundus, 3., umierajúci, smrteľný.

mōrĭgĕror, 1., byť po vôli, vyhovovať, riadiť sa niečim.

mŏrior, mortuus sum [moritūrus] 3., zomierať; zaniknúť, miznúť (memoria), hasnúť (flamma).

mŏror, 1., zdržovať sa, predlievať; zdržovať, zadržovať (impetum); nihil moror, nedbám, nestarám sa, nezdržujem; qua tibi lucem arte morer? V., akým umením predĺžila by som ti život?

mōrōsē, adv., mrzúto, nevrle.

mōrōsĭtās, ātis, f., mrzútosť, nevrlosť, úzkostlivé dbanie maličkostí, pedantstvo.

mōrōsus, 3., mrzutý, nevrlý; pedantický; tvrdohlavý, (aj o veciach: morbus).

Morpheus, i, m., boh sna.

mors, tis, f., smrť, mrtvola; mortes, spôsoby smrti prípady zomretia; person. Mors, bohyňa smrti.

morsŭs, ūs, m., kúsnutie, štípnutie, bolesť, hryzenie, trápenie.

mortālis, e, smrteľný, subst. mortālis, is, m., smrteľník, človek; **mortalia**, ium, n. pomery ľudské.

mortālĭtās, ātis, f., smrteľnosť, smrť; mortalitatem explere, zomrieť.

mortĭfĕr, 3., smrtonosný, smrteľný.

mortuus, 3., mŕtvy.

mōrum, i, n., moruša.

mōrus, i, f., strom morušový.

mōs, mōris, m. mrav, obyčaj zvyk, spôsob, zákon, predpis, pravidlo; morem gerere alicui, byť po vôli; sicut meus est mos, H., ako je mojim obyčajom; sine more, supra morem, neobyčajne; more maiorum,

po mrave, po obyčaji predkov: plur. mores, mravy, povaha charakter mravnosť.
nōtiō, ōnis, f., pohyb; vášeň.
nōtō, 1., sem-tam pohybovať.
nōtus, 3., pohnutý, dojatý.
nōtŭs, ūs, m., pohyb, obrat; terrae motus zemetrasenie; odchod; pocit, vášeň, nepokoj; pohnútka.
nŏveō, mōvi, mōtum, 2., hýbať pohybovať; castra movere, táborom hnúť = ísť ďalej; vzdialiť, odstrániť; movere aliquem senatu vylúčiť, vytvoriť zo senátu, vytrieť zpomedzi členov senátu; arma movere, zbrane sa chopiť; pedibus per aëra motis, O., letmo vzduchom uháňajúc; Cyclopa m., tancom Kyklopa mimicky predstavovať; omnia quae moveri possunt, N., všetok movitý majetok; začínať (cantus, bellum); podnecovať, búriť, znepokojovať, vzbudzovať, (fletum) spôsobiť; meniť (formam); otriasať (fidem); moti homines sunt... patre proclamante, L., na ľud pôsobilo hlasité volanie otcovo; nil moveor imperio, V., nestarám sa, nedbám o vládu; verbis odia aspera m. V., krutú nenávisť vzbudiť.
mŏvens, tis, adj., pohyblivý, movitý.
mox, adv., skoro hneď, potom, pozdejšie, neskôr.
mucrō, ōnis, m., ostie meča dýky; meč, dýka; ostrosť.
mūgiō, 4., bučať, revať, vrešťať (tuba), dunieť (solum), prašťať (malus, sťažeň).
mugītŭs, ūs, m., bučanie, rev, dunenie (terrae).
mūla, ae, f., mulica.
mulceō, mulsi, mulsum 2., hladiť (manu barbam); jemne sa dotýkať, ovievať (zephyri flores); krotiť (tigres); chlácholiť, tešiť, obveseľovať (puellas carmine).
Mulcĭbĕr, eri, [eris] m., priezvisko Vulkánovo; prenes.: oheň.
mulcō, 1., biť, tĺcť, šľahať (verberibus).
mulctra, ae, f. hrotok, šechtár.
mulctrārium a **mulctrum**, i, n., v. mulctra.
mulgeō, mulsi mulsum, mulctum, 2., dojiť.
mŭlĭēbris, e, ženský, zženštilý.
mŭliebrĭtĕr, adv., žensky; ako žena.
mŭlier, is, f., žena, manželka.
mŭlierārius, 3., ženou najatý.
mŭliercŭla, ae, f., ženská, slabá žena.
mŭlierōsus, 3., po ženách streštený.
mūliō, onis, m., pohonič mulíc.
mullŭlus, i m., morská ryba.
mulsum, i, n., víno s medom smiešané, medovina.
multa, ae, f., pokuta peňažitá, pokuta vôbec, trest.
multātīcius, 3., za pokutu uložený, ako pokuta dávaný (pecunia, argentum).
multātiō, ōnis, f., pokutovanie.
multĭcăvus, 3., dierkovatý, pórovitý (pumex).
multĭfăriam, adv., na mnohých miestach.
multĭfĭdus, 3. na drobno rozštiepaný.
multĭformis, e, mnohotvarný, rozmanitý.
multĭfŏrus, 3., s mnohými dierkami (tibia).
multĭmŏdis, adv., mnohými spôsoby, rozmanite.
multĭplex, ĭcis, adj., mnohonásobný, mnoho ráz väčší, rozmanitý, mnohostranný.
multĭplĭcābĭlis, e, mnohonásobný.
multĭplĭcō, 1., násobiť, rozmnožovať, zväčšovať.
multĭtūdō, ĭnis, f. množstvo, veľký počet, množstvo ľudí, ľud, zástup; luza, (odium multitudinis).
multō, 1., pokutovať, trestať: pecunia, morte, exsilio multare, potrestať pokutovať peňažitou pokutou, smrťou, vyhnanstvom.
multō, adv., o mnoho.
multum, i, n., mnoho, značná časť; m. viae, hodný kus cesty.
multum, adv., mnoho, často, veľmi; o mnoho, značne, (superare); dlho, (morari).
multus, 3., comp. plus, ris; superl. plurimus mnohý, značný, hojný; ad multum diem,

do bieleho rána; m u l t o a d h u c d i c, ešte za jasného dňa.

mūlus, i, m., mulica.

mundanus, i, m., svetoobčan.

mundĭtia, ae, f., čistota vkus, uhladenosť, elegancia.

mundus, 3., čistý vkusný, vybraný, elegantný.

mundus, i, m., úprava odevu a zovnútornosti, toaletta; svet zem.

mūnĕror, 1., darovať, obdarovať.

mūnia, i u m, n. povinnosti úradné, zamestnanie, povinnosti občianske.

mūnĭceps, c ĭ p i s, m., občan municipia; spoluobčan krajan.

mūnĭcĭpālis, e, z municipia pochádzajúci, z vidieku.

mūnĭcĭpium, i i, n., mesto poddané ale spravované samostatne.

mūnĭfĭcē, a d v., štedro, dobročinne.

mūnĭfĭcentĭa, a e, f., dobročinnosť, štedrosť.

mūnĭfĭcus, 3., dobročinný, štedrý.

mūnīmen, i n i s n., **munimentum**, i n., ochrana, záštita; opevnenie, hradba.

mūnĭō, 4. opevnenie zakladať, opevňovať, hájiť; v i a m s i b i m., cestu si raziť; v i a m m., cestu robiť.

mūnītĭō, ō n i s, f. opevnenie, stavba, stavba hradieb, ciest, mostov; hradba.

mūnītō, 1., schodným robiť; cestu raziť.

mūnītor, ō r i s, m., budovateľ pevného miesta, opevňovateľ; inžinier.

mūnītus, 3. opevnený, chránený, pevný.

mūnus, ĕ r i s, n., povinnosť, služba, zamestnanie úrad; i n t e r p r e t i s m u n e r e f u n g i, konať službu tlmočníka; služba priateľská, posledná služba, pohreb, (suprema munera); dar, hry dávané úradmi ľudu; verejná budova.

mūraena, a e f., morská ryba.

mūrālis, e, stenný; f a l c e s m u r a l e s, háky na trhanie, búranie stien; c o r o n a m., čestný veniec, ktorý dostával ten, čo sa prvý vydriapal na stenu a skočil do nepriateľského mesta.

mūrex, ĭ c i s, m., jedlý slimák purpurový; farba purpurová; špicatý kameň, skalisko.

mŭria, a e, f., slaná omáčka.

murmur, i s, n., mumlanie, hučanie, hukot, dunenie, reptanie, rachot, (cornuum).

murmŭrō, 1., mumlať, mrmlať, hučať, dunieť, šumieť, (mare).

mūrus, i, m., stena múr, násyp, hradba, záštita, ochrana.

mūs, m ū r i s m., myš.

Mūsa, a e, f., bohyňa krásnych umení; [Hesiod ich spomína deväť: Klio, Euterpe, Thalia Melpomene, Terpsichore, Erato, Polyhymnia Urania, Kalliopel: p r e n e s. báseň, pieseň, spev, básnictvo; vedy.

musca, a e, f. mucha.

muscōsus, 3., mochom obrastlý.

muscŭlus, i, m., myška; sval; ohromná strecha na kolesách k búraniu stien.

muscus, i, m., moch.

mūsĭca, a e f., hudba.

mūsĭcus, 3., hudobný, básnický, vedecký; s u b s t. hudobník; **mūsĭca**, ō r u m n., hudba.

mussĭtō, 1., potichy hovoriť, šoptať bzučať (apis), reptať; byť v neistote.

mustēla, a e f., lasica.

mustum, i, n., mušt; meton. = jeseň (ter centum musta).

mūtābĭlis, e, premenlivý nestály.

mūtābĭlĭtās, ā t i s, f., vrtkavosť (mentis).

mūtātĭō, ō n i s f., zmena, premena; r e r u m m., štátny prevrat; m. o f f i c i o r u m, vzájomné úsluhy.

mŭtĭlō, 1., osekať, obrezať; skracovať zmenšovať.

mŭtĭlus, 3., kutý, zmrzačený.

mūtō, 1., preložiť, presadiť odstrániť; meniť, premeniť; farbiť; kaziť, falšovať (vinum); v e s t e m m. (= preobliecť sa) smutočné šaty obliecť, smutok nosiť; kupčiť výmenou.

mūtuātĭō, ō n i s, f., pôžička.

mūtuor, 1., vypožičať si (pecunias); najať (domum).

mūtus, 3., nemý, tichý (solitudo), kľúdny.

mūtuus, 3., vzájomný, na oboch stranách; vypožičaný; per mutua, striedavo.
myŏpărō, ōnis, m., ľahká loďka morských lúpežníkov.
myrīca, ae, f. tamaryšek [Tamarix].
Myrmĭdŏnes, um, m., achajský kmeň v Thessalii pod vládou Achilleovou.
myrrha, ae f., ker myrrhový a z neho prýštiaca sa voňavá šťava.
myrrheus, 3., myrrhou natretý.
myrtētum, i, n., myrtový háj; plur. miestnosť pri Bájach so sirkovými kúpeľmi.
myrtum, i, n., plod myrtový.
myrtus, i, f., strom myrtový; háj myrtový; veniec myrtový; palica, kopija z dreva myrtového.
mysta, ae, m., žrec pri mysteriách.
mystagōgus, i, m., sprievodca po miestach posvätných.
mystēria, ōrum, n., tajomná bohoslužba; tajnosti.
mysticus, 3., mystický, tajný.
mytĭlus, i, m. mušľa, rakvica.

N

N ako skrátenina = N. L. na hlasovacích tabuľkách sudcov: non liquet, vec mi nie je jasná (treba pokračovať v prelíčení).
nae, nē, adv. častica uisťovacia: áno, veru, zaiste (ne illi vehementer errant); skutočne.
naenia v. nenia.
naevus i. m., prirodzený znak na tele.
nam, sp., bo, lebo, veď zaiste.
namque = nam.
nanciscor, nactus sum, nanctus sum 3., náhodou dostať, najsť, dosiahnuť, dočkať sa (idoneam tempestatem).
narcissus, i, m., narcis; **Narcissus**, krásny mladík, syn Kefisov a nymfy Liriopy premenený v kvetinu toho istého mena.
nardus, i, f., **nardum**, i. n., názov rozmanitých aromatických rastlín, zvl. indickej Nardostachys Jatamansia. L., z ktorej pripravovali voňavý olej.
nāris, is, f., obyč. plur **nāres**, ium, f., nozdra nozdry, nos; prenes. = čuch, dôvtip: homo emunctae naris, H., čl. jemného čuchu, (čo hneď vidí chybu druhého) bystroduchý; obesae naris (s tlstým nosom) tupý.
narrābĭlis, e, vyprávateľný: non est ultra narrabile quidquam, O., ďalej nemožno nič vyprávať.
narrātiō, ōnis, f., vyprávanie; zvl. časť reči, v ktorej líči sa sporná udalosť alebo predmet reči.
narrātŭs, ūs, m., vypravovanie.
narrō, 1., vyprávať, zprávu podávať, líčiť, vykladať, hovoriť o niečom; **narror**, rozpráva sa o mne.
nāscor, nātus sum, 3., rodiť sa pochádzať, riasť, vyskytovať sa, objavovať sa vznikať; vypínať sa (collis).
nātus, 3., narodený, stvorený, vyrastlý (nati sine semine flores, O.), subst. syn dcéra, plur. deti; quot annos natus est pater? koľko rokov má otec? pater quadraginta annos natus est, otec má štyridsať rokov, otcovi je štyridsať rokov.
nasturtium, ii, n., režucha.
nāsus, i. m., nos; prenes. jemný čuch, bystrý úsudok.
nāsūtus, 3., nosatý; obr. bystrozraký, dôvtipný.
nātālĭcius, 3., narodenia sa týkajúci; **nātālīcia**, ae, f., hostina v deň narodenín.
nātālis, e, narodenia sa týkajúci (dies, hōra); rodný (solum, humus); subst. narodeniny; nātāles, ium, m. rod, pôvod.
nătātiō, ōnis, f., plávanie, cvičenie v plávaní.
nătātŏr, ōris, m., plavec.
nātiō, ōnis, f., rod, národ, kmeň, druh trieda ľudí; národnosť.
nātīvus, 3., narodením vzniklý; vrodený (sensus); prirodzený; prvotný; nativa verba, kmeňové slová.
nătō, 1., plávať, šíriť sa prúdiť sa (campo liberiore); pretekať, byť plným; campi natantes, V., role s vlniacim sa obilím: ante oculus natant tenebrae pred očima robí sa mu mrak; ko-

lísať sa, byť neistým; subst. **natantes**, ium, f. (sc. bestiae) ryby.

natrix, īcis, f., vodný had.

nātū abl. def. (rodom, vekom); maior natu, starší; minor n., mladší; maximus n., najstarší; grandis natu, vysokého veku staručký.

nātūra, ae, f., príroda; prirodzenosť; vesmír, svet (rerum n.); živel podstata; zákon prírodný; prirodzená povaha, ráz, (charakter); psych. letora (temperament).

nātūrālis, e, rodný (pater); prirodzený (lex quaestiones); od prírody.

nātūrālĭtĕr, adv., od prírody, prirodzene.

nauarchus, i, m. veliteľ lodi, kapitán.

naucum, i, n., len v gen. **nauci non esse, non facere** nestáť ani babky, za nič nemať.

naufrăgium, ii, n., stroskotanie lodi; nešťastie, pohroma zkaza; naufragium ex terra intueri, s bezpečného miesta dívať sa na pohromu; trosky, zbytky.

naufrăgus, 3., stroskotanie utrpivší, zo stroskotanej lodi, stroskotanie pôsobiaci (mare unda); subst. človek ztratený, na mizinu prišlý, nešťastník, zúfalec.

nausea, ae, f., morská choroba; dávenie vracanie.

nauta, ae, m., loďník, plavec, námorník.

nautĭcus, 3. loďný, námornícky; res nauticae, námorníctvo, loďníctvo; **nautici**, ōrum, m., námorníci.

nāvālis, e, loďný, námorný (pugna, bellum); **navāle**, is, n., prístav; **navalia**, ium, n. loďnica; = armamenta, stavivo loďné, vystrojenie loďne.

nāvĭcŭla, ae f., loďka, čln.

nāvĭcŭlārius, 3., loďný; **nāvĭcŭlāria**, ae, f. doprava loďná; **nāvĭcŭlārius**, ii, m., majiteľ lodiek, (ktorý ich požičiaval k doprave osôb a tovarov).

nāvĭfrăgus, 3. loď rozbíjajúci, stroskotanie pôsobiaci (fretum, aequor).

nāvĭgābĭlis, e, splavný.

nāvĭgātiō, ōnis, f. plavba.

nāvĭgium, ii, n., loď.

nāvĭgō, 1., plávať, pluť; plavbou dosiahnuť, získať.

nāvis, is, f., loď; n. longa, vojenská l.; n. oneraria nákladná l.; constrata alebo tecta, s palubou; n. triremis, l. s troma radmi vesál; n. actuaria, bystrá, bystrochodná l.; navibus et quadrigis, zo všetkých síl, silou mocou.

nāvĭta, ae, m., v. nauta.

nāvĭtĕr, (gnāvĭter), [od navus] adv., horlivo, usilovne, svedomite

nāvō, 1., horlivo, usilovne konať, robiť, pracovať; prácu niečomu venovať, (operam navare).

nāvus, 3., **(gnavus)**, horlivý činný, usilovný.

nē v. nae.

nĕbŭla, ae, f., hmla para, oblak, mrak, dym.

nĕbŭlō, ōnis, m. vetroplach, darebák, ničomník.

nĕbŭlōsus, 3., zamračený, (caelum) hmlistý, temný.

nĕc v. neque.

necdŭm v. nequedum.

nĕcessārĭē, adv., nevyhnutne.

nĕcessārĭō, adv., nevyhnutne, proti svojej vôli.

nĕcessārius, 3., potrebný, nevyhnutný, (mors); quae sunt ad vivendum necessaria, C., nevyhnutné potreby životné; príbuzný; subst. priateľ.

nĕcesse est treba, je nevyhnutné.

nĕcessĭtās, ātis, f., nevyhnutnosť; fati necessitas, neodvratná moc osudu; necessitati parere, servire, nevyhnutnosti sa podrobiť; suprema (ultima) n., smrť; naliehavosť, (temporis); potreba; plur. nevyhnutné výdavky; publica n., štátné nevyhnutnosti.

nĕcessĭtūdō, ĭnis, f., príbuzenský pomer, príbuzenstvo priateľstvo; plur., príbuzní, priatelia; nevyhnutnosť.

necnĕ, či nie, (v druhej časti rozlučovacej otázky nepriamej).

nĕcō, 1., usmrtiť, zabiť, zničiť.

nĕcŏpīnātō, adv., nenazdajky, nenadále, (hostem invadere).

nĕcŏpīnātus, 3., nenadály.
nectăr, i s, n., nápoj bohov; sladké víno korenené; vôb. všetko sladké: mlieko med.
nectăreus, 3., nektarový: a q u a e O. = rosa.
nectō, x u i (x i), x u m, 3., pliesť spletať, spojovať, pripojovať viazať, priväzovať, objímať, (colla lacertis); činiť, (causas inanes moras;) vymýšľať, kuť, (dolum).
nĕcŭbī = n e a l i c u b i, aby niekde ne...
nĕcundĕ, aby odvoľakiaľ ne...
nēdūm, s p o j., tým menej, nehovoriac o tom, že... tým viac.
nĕfandus, 3., nevýslovný, zlorečený, bezbožný, ohavný.
nĕfārĭē, a d v., bezbožne, zločinne, hanobne; **nĕfārius**, i i, m. zločinec; **nĕfārium**, i i, n., zločin, hanobnosť, ohavnosť.
nĕfās, n. n e s k l., čo neni dovolené zákonom božs. i mravn.; nedovolené hriech, zločin, bezbožnosť, hanobnosť; i n t e r j. = o hrôza, aká nehanobnosť! o človekovi: ohava.
nĕfastus, 3., zakázaný; d i e s n e f a s t i, keď sa nesmelo súdiť ani konať shromaždenie ľudu = sviatočný; nešťastný (= ater); bezbožný, ohavný, hriešny: q u i d i n t a c t u m n e f a s t i [nom. pl.] l i q u i m u s? H. čo sme my, hriešnici, nechali [ešte] nedotknuté?
nĕgantia, a e, f., zápor.
nĕgātiō, ō n i s, f., zapieranie, popieranie.
nĕgĭtō, 1., tvrdohlavo zapierať.
neglectiō, ō n i s, f., zanedbávanie (amicorum).
neglĕgens, n t i s, a d j., nedbanlivý; marnotratný.
neglĕgentĕr, a d v., nedbanlivo.
neglĕgentia, a e, f., nedbanlivosť, zanedbávanie, nevšímavosť, ľahostajnosť.
neglĕgō, x i, c t u m, 3., nedbať, nestarať sa, zanedbávať, nechať bez trestu, málo ceniť, nevážiť si, nevšímať si.
nĕgō, 1., tvrdiť, hovoriť, že nie: i l l u d v e r u m e s s e n e g o, tvrdím hovorím, že to nie je pravda: zapierať; S t o i c i n e g a v e r u n t q u e m q u a m p o s s e b o n u m h o m i n e m e s s e n i s i s a p i e n t e m, Stoikovia hovorili, že nikto nemôže byť dobrým človekom okrem mudrca (iba mudrc).
nĕgōtiālis, e, k zamestnaniu, ku kupčeniu patriaci.
nĕgōtior, 1., zamestnávať sa, kupčiť.
nĕgōtium, i i, n., zamestnanie, práca, úloha namáhanie; r e i p u b l i c a e n e g o t i a, činnosť štátnická: kupectvo, podnik, gazdovstvo; verejná činnosť.
nēmŏ, n u l l ī u s, n e m i n i n e m i n e m, n u l l o, nikto, žiadon, nijaký; n e m o e s t nikoho niet: n e m o n o n, každý; n o n n e m o, niekto, mnohý, niektorý; n e m o u s q u a m, nikto nikde; n e m o a l i u s n i s i, nikto iný ako, okrem.
nĕmŏrālis, e, lesný.
nĕmŏrēnsis, e, lesný; týkajúci sa háju Dianinho.
nĕmorōsus, 3., lesnatý; tônistý.
nempĕ, a d v., veď, pravda pravda že, zaiste, totiž; rozumie sa, že.
nĕmŭs, ŏ r i s, n., les, háj (s pastvinami); háj božstvu zasvätený; stromovie.
nēnia, a e, f., pieseň pohrebná, smútočná; pieseň čarodejná; pieseň vôbec (puerorum).
neō, n ē v i, n ē t u m ē r e, priasť; niťami ozdobovať, vyšívať.
nēpa, a e, f., škorpion (aj súhvezdie).
nēpōs, ō t i s, m., vnuk; potomok; márnotratník.
neptis, i s, f., vnučka.
Neptūnus, i, m., boh morský. = gréc. Poseidon, syn Saturnov, brat Jupiterov.
nēquām, n e s k l. a d j., k o m p. n ē q u i o r, s u p e r l. n ē q u i s s ĭ m u s, ničomný, škaredý.
nēquāquăm, a d v., nijako docela nie.
nĕquĕ, nec a nie, tiež nie; n e q u e s o l u m, a nie len; n e q u e u n q u a m, a nikdy; n e q u e q u i d q u a m a nič; n e q u e q u i s q u a m a nikto; n e q u e u l l u s

a žiaden: n e c q u i d e m a ani; n e c d u m a ešte nie.

nĕqueō, ī v i, (i i) ĭ t u m. ĭ r e, nemôcť.

nēquīquăm, a d v., nadarmo, marne, zbytočne, bez potreby, bezvýsledne.

nēquior v. nequam.

nēquĭtĕr, a d v., škaredo, hanobne, ničomne.

nēquĭtia, a e, f., ničomnosť, škaredosť, ľahkomyseľnosť, marnotratnosť, hanobnosť.

Nērĕus, i, m., boh morský.

nervōsē, a d v., silno, dôrazne.

nervōsus, 3., svalnatý; silný, dôrazný, jadrný.

nervus, i, m., sval, žila, struna tetiva na kuši; strunový nástroj; koža na štíte; sila, jadro jadrnosť reči, podstata, dôraz; prostriedky.

nesciō, 4., nevedieť, neznať; n e s c i o q u i s, niekto, voľakto, nejaký; n e s c i o q u o m o d o, nejakým spôsobom; n e s c i o a n h o c v e r u m s i t, neviem, či je to pravda; n e s c i o a n h o c v e r u m n o n s i t, neviem, či je to pravda = vari nie je to pravda.

nescius, 3. nevediaci o niečom, nevedomý, nemohúci; neznámy (tributum).

neu = nēve.

neuter, t r a, t r u m, nikto z obidvoch, z oboch ani jeden ani druhý; n e u t r i, nijaká z oboch strán.

neutĭquăm, a d v., nijako, docela nie.

nēvĕ, neu, s p., a aby, žeby nie; n e — n e v e, aby nie — ani nie.

nex, n ĕ c i s, f., násilná smrť, vražda; p o t e s t a s v i t a e n e c i s q u e, Cs., moc nad životom a smrťou.

nexĭlis, e, spojený, spletený, sotkaný.

nexum, i, n. v. nexus.

nexŭs, ū s, m., spojenie, spletenie závitok; ručenie osobnou slobodou za urobený dlh a ztrata osobnej slobody nezaplatením dlhu; záväzok.

nī, a d v., a s p o j. aby nie; ak nie = nisi; n i f a l l o r ak sa nemýlim.

nīcātŏr, ō r i s, m., názov telesnej stráže makedonskej (cohors regia, quos nicatores appellant, L.).

nictŭs, ū s, m., mihanie, kývanie.

nīdŏr, ō r i s, m., (nepríjemný) zápach, čmud.

nīdŭlus, i m., hniezdočko.

nīdus, i, m., hniezdo; obydlie, dom; t u n i d u m s e r v a s, H. ty sedíš pekne v hniezde = doma; mláďatá v hniezde.

nĭgĕr, g r a, g r u m, čierny, tmavý; smutný, nešťastný neblahý, zlý.

nigrans, ā n t i s, a d j., počerný, černastý, čierny tmavý.

nigrescō, g r u i, — 3., černieť.

nĭhĭl, n e s k l., [stiahn. **nīl**] (je nom. a acc. ostatné pády od n u l l a r e s) nič, nijako; n i h i l b o n i, nič dobrého; n i h i l u t i l e, nič užitočného; n i h i l n o n, všetko; n o n n i h i l, niečo trochu; n i h i l a l i u d n i s i, nič iného ako; n i h i l a d m e, do toho ma nič, to sa ma netýka; n i h i l m i n u s, celkom nie; n i h i l q u i d q u a m, zcela nič; n i h i l t i m e r e, nemať strachu; n i h i l e s t nemá významu, marné je; n. e s t. u t, nieto príčiny, aby...; n i h i l v i n i, ani kvapky vína.

nĭhĭlum, i, n. nič; p r o n i h i l o p u t a r e, za nič nepokladať; n i h i l o m i n u s n i h i l o s e c i u s, jednalo, predsa; d e n i h i l o bezdôvodne, bez príčiny; h o m o n i h i l i, ničomník, darebák; a d n i h i l u m r e c i d e r e, v nič sa obrátiť.

nimbĭfĕr, 3. mrakonosný, búrlivý.

nimbus, i, m., príval, lejak, mračno; a r e n a e p u l v e r i s n., mrak prachu; búrka; množstvo ľudí.

nĭmiō, nimĭōpere, a d v., veľmi.

nīmīrum, a d v., zaiste, skutočne pravdaže.

nĭmis, a d v., priveľa, príliš; n o n n. nie veľmi.

nĭmius, 3., veľmi, neobyčajne veliký; nemierny; n. i m p e r i i, moci svojej zneužívajúci.

ningit, p e r f. n i n x i t, sneh padá.

Niŏba, a e, f., **Niŏbē**, ē s, f., dcéra Tantalova, žena Amfiona thebského.

nĭsi, sp., jestli, ak, keby nie; len iba, vyjmúc, okrem; nisi — non alebo non — nisi = len, iba: nisi inter bonos amicitia esse non potest, čiže: amicitia non potest esse nisi inter bonos priateľstvo nemôže byť iba medzi dobrými; nihil aliud nisi, nič iného ako.

nīsŭs, ūs, m. a **nixŭs,** ūs, m., opieranie sa podopieranie sa; výstup, (opieranie sa nohami), (per saxa); let, (rapidus).

nĭtēdŭla, ae, f., sysel.

nĭteō, ui, —, 2., skvieť sa, lesknúť sa, blyšťať sa; plura nitent in carmine, H., v básni je veľa skvelých miest; byť tlstým, (taurus nitens); femina nitens, krásna; byť v hojnosti.

nĭtēscō, — —, 3., zaskvieť sa, zablišťať, rozkvitať.

nĭtĭdus, 3., lesklý; vykŕmený, tlstý, (iumentum); kvitnúci, úrodný, (campus); ozdobený.

nītor, nīxus, nīsus sum, 3., opierať sa, podopierať sa; spoliehať sa; držať sa; spočívať; usilovať sa, namáhať sa; dychtiť; vznášať sa (o lete); kráčať.

nĭtŏr, ōris, m., lesk, žiara; telesná krása; ozdoba; živosť reči; n. diurnus, denné svetlo.

nĭtrum, i n., soda; prostriedok k čisteniu.

nĭvālis, e, snežný, snehový, zasnežený, snehobiely.

nĭveus, 3., snehový, zo snehu, (aggeres, mons); snehobiely, (dens, lacerti).

nĭvōsus, 3., na sneh bohatý, (hiems Scythia).

nix, nĭvis, f., sneh; pl. záveje chumelica.

nixor, 1., opierať sa.

nixŭs, ūs, v. nīsus.

nixus v. nitor.

nō, 1. plávať, pluť; sine cortice n. H., nepotrebovať cudzej pomoci; lietať, (o včelách).

nōbĭlis, e, známy, slávny, znamenitý, vznešený, urodzený, šľachtický; homo nobilissimus, zo starej šľachty; (zle) povestný; subst. **nōbĭlis,** is, m., šľachtic aristokrat; nobiles atque ignobiles, S., šľachtici a plebejci = všetci bez rozdielu rodu.

nōbĭlĭtās, ātis f., slovutnosť, sláva; urodzenosť, výtečnosť; šľachta, šľachtictvo.

nōbĭlĭtĕr, adv., slávne.

nōbĭlĭtō, 1. známym urobiť, rozhlásiť, preslavovať; pass., presláviť sa, slávnym, povestným sa stať.

nŏcēns, ntis adj., škodlivý, škodiaci; subst., vinník, zločinec.

nŏceō, ui, ĭtum, 2. škodiť; previniť sa; ipsi nihil nocitum iri, Cs., že sa mu nič (nijaká krivda) nestane.

noctĭlūca, ae f., v noci svietací = mesiac.

noctĭvăgus, 3., v noci sa túlajúci, blúdací.

noctū, adv., v noci.

noctua ae, f., sova.

nocturnus, 3., nočný, v noci.

nōdō, 1., zaviazať (uzlom).

nōdōsus, 3. uzlovatý, zamotaný, (o dlžných úpisoch).

nōdus, i, m., uzol; puto; klb členok; kolienko na rastline, hrča; vrkoč; sväzok, spojenie; zápletka, zamotanosť, obťažnosť.

nōlō, nōlui, nolle, nechcieť; noli fugere neque periculum timere! neutekaj a neboj sa nebezpečenstva! nolim, nollem, nechcel by som; nollem illud dixisses bár (bodaj) by si to nebol povedal! non nolo, nie som proti tomu; quod nolim, nedaj Boh!

nŏmās, ădis c., kočovník; nŏmădes, um m., kočovné národy zvl. Numidčania.

nōmĕn, ĭnis, n., meno, názov, kmeň národ, (n. Latinum Romanum); meno dlžníkovo v dlžobnej knihe; odt., dlh; slávne meno, dobré meno; príčina, zámienka; eo nomine, preto; nomine, len dľa mena; nomen deferre žalovať; nomen accipere, zapisovať; n. recipere, žalobu prijať; n. dare, profiteri, k vojenskej službe sa hlásiť; n. facere, dlh do knihy zapisovať; n. exigere, dlh vymáhať.

nōmĕnclātŏr, ōris, m., otrok, mená osôb nejakých pánovi svojemu oznamujúci.
nōmĭnātim, adv., menom, menovite.
nōmĭnātiō, ōnis, f., vymenovanie (na úrad).
nōmĭnātus 3., známy, povestný.
nōmĭnō, 1., menovať, nazývať, menom uvádzať, (neminem necesse est nominare); zmieňovať sa o niekom; obžalovať; vymenovať (na úrad).
nŏmisma, ătis n., peniaz, minca.
nōn, adv., ne, nie; non nemo, niekto; nemo non, každý; nihil non všetko; non nihil, niečo; nullus non, každý; nonnullus, niektorý, akýsi dosť značený; nunquam non, vždy; nonnunquam niekedy; non ita doctus, nie práve, nie zrovna učený; quam non, jak nie, jak málo; quam non es iustus! aký si nespravodlivý! non ignorare, dobre vedieť; non ita, nie, veru nie; non minus... quam, nie menej než (ako) = práve tak ako; ut plura non dicam aby som viac nehovoril, neuvodil.
Nōnae, ārum, f., (sc. dies), siedmy deň, mesiaca marca, máia júla a októbra, ostatných piaty.
nōnāgēsĭmus, 3., deväťdesiaty.
nōnāgiēs, adv. deväťdesiat ráz.
nōnāginta, deväťdesiat.
nōnānus, 3., (miles) vojak deviatej legie.
nōndŭm, adv., ešte nie; dies nondum decem interfuerant cum ille alter filius necatur, ešte neuplynulo desať dní, keď ten druhý syn bol usmrtený; nondum quisquam, ešte nikto.
nongentī, 3., deväťsto.
nonnĕ? či nie; nonne homines mortales sumus? či nie sme ľudia smrteľní? absol. nonne? či nie je pravda?
nonnēmo v. nemo.
nonnĭhĭl v. nihil.
nonnullus, 3., v. non.
nonnunquăm v. non.
nōnus, 3., deviaty; **nōna**, ae (hora) deviata hodina = 3. odpoludnia ako obyčajný čas obeda (coena); (pars) devätina.
nōnus dēcĭmus, 3., devätnásty.
nōrma ae, f., pravidlo, predpis.
noscĭtō, 1., poznávať; spozorovať.
nōscō, nōvi, nōtum, 3., poznávať, znať vedieť, dozvedieť sa, vyzvedať sa, rozumieť, spozorovať, zkúsiť.
nōsmet, my.
nostĕr, tra, trum zám. náš, priaznivý, vhodný; ako subst. náš priateľ, našinec; nostri, naši vojaci, naši ľudia.
nostrās, ātis, adj., našinec, z našej krajiny, krajan.
nŏta, ae, f., znak, známka, znamenie; písmeno, interpunkcia; písmo, list, censorská výčitka; škvrna; interior n. Falerni, lepší druh falernského vína; notam dare, znamenie dať.
notābĭlis, e nápadný, patrný, pamätihodný, znamenitý.
notātiō, ōnis, f., poznamenanie, výčitka censorská; pochvala; voľba (iudicum); pozorovanie charakteristika (vitae); etymologia: quod Graeci etymologiam dicunt, nos... notationem appellamus, C.; líčenie, popis.
nōtescō, ui, — 3., známym sa stať.
nŏthus, 3., nepravý, nemanželský (prot. legitimus).
nōtiō, ōnis, f., vedomie (sine populi Romani notione); vyšetrovanie, skúmanie; notio censoria, výčitka censorská; pojem.
nōtĭtĭa, ae, f., známosť; znalosť vedomie, predstava.
nōtō, 1. označovať, poznamenávať, vidieť, pozorovať, spozorovať, písať, výčitku censorskú urobiť pokarhať; narážať na niekoho (verbis notare aliquem); tupiť, haniť; homines ignominia notati, hanobným trestom pokutovaní.
nŏtus, 3., známy slávny; zlopovestný, obyčajný (sedes); subst. omnes noti, všetci známi.
Nōtus, i, m., južný vietor (vlhký, dáždivý).
nŏvācŭla, ae, f., britva.

nŏvālis, e, novozoraný; subst. **nŏvāle,** is, n., úhor: tonsas cessare novales, V. aby požaté nivy úhorom odpočívaly; vôb. roľa.

nŏvē, adv., obyč. superl. **novissĭme,** nedávno; pred nedávnym.

nŏvellus, 3., nový, mladý, nedávno dobytý, podrobený (oppidum).

nŏvemdĕcim, devätnásť.

nŏvendiālis, e, deväť dní trvajúci, deviatidenný (sacrum... per novem dies); deviateho dňa konaný, potrebná hostina, kar (cena).

nŏvēnī, ae a, po deviatich.

nŏverca, ae, f., macocha.

nŏvercālis, e, macošský nepriateľský.

nōvī, isse, znať, vedieť.

nŏvīcii, ōrum m., noví otroci, nováci.

nŏvies, adv., deväť ráz, deväťkrát.

nŏvissĭmē, superl. adv., nedávno pred nedávnym, posledne.

nŏvĭtās, ātis, f., novosť, novota nové známosti, neobyčajnosť, nebývalosť zvláštnosť, nové šľachtictvo; novitate ac miraculo rei attoniti, L., ohromení neslýchanou a nepochopiteľnou udalosťou.

nŏvō, 1., obnovovať, znova sa dať do... (pugnam); znova orať, preorávať; meniť; novoty zavádzať, prevrat zamýšľať (res n.); vynachádzať; cuncta momenta novantur, O. každá chvíľa je nová.

nŏvus, 3., nový, mladý, čerstvý (frumentum lac), n. annus, začiatok roku; n. miles, novák (prot. veteranus); nevídaný, neslýchaný, neobyčajný, nebývalý; nezkúsený, nevycvičený; homo n., nový šľachtic, (ktorý prvý z rodiny dosiahol úradu kurulského); novae tabulae nové knihy dlžobné; sub novis, v novovystavaných (po požiare) zmenárňach; res novae, nové pomery štátne, obecné prevraty, nepokoje (novis rebus studere); subst. **novum,** i, n., novota, novinka; quid novi? čo nového? agmen novissumum, zadný voj; **novissĭmum,** adv., naposledok.

nox, noctis, f. noc, spánok, temnota, slepota, smrť, búrka; nocte v noci; multa nocte, concubia nocte, za hlbokej noci; de media nocte o pol noci; o! noctes cenaeque deum, H., hostiny božské až do noci trvajúce; personif. bohyňa Noci.

noxa, ae, f., škoda, vina previnenie, trest: noxae damnatus, k trestu odsúdený.

noxia, ae f., škoda, vina, previnenie, priestupok.

noxius, 3., škodlivý, vinný, trestný.

nūbēcŭla, ae, f., mráček, frontis na tvári.

nūbēs, is, f., mrak: nube omnia inducere, mrakom všetko zahaliť; hajno, kŕdeľ (volucrum); chmára, mrákava; smutný stav, smútok (deme supercilio nubem, H.); temnota, závoj; nešťastie (belli).

nūbĭfĕr, 3. mrakonosný; mrákavý, prinášajúci (Eurus).

nūbĭgĕna, ae, m., z mraku zrodený (o Kentauroch): nubigenae Centauri; **nūbĭgĕnae,** ārum, n. synovia mraku = Kentauri.

nūbĭlis, e, na vydaj.

nūbĭlus, 3., zamračeny, mrakonosný (Auster); temný, tmavý (Styx, silva, antrum); zachmúrený, smutný (nubila vultu stetit O.); nepriaznivý (tempora si fuerint n. O.); **nubilum,** i, n., mrak, mrákava, (zvl. plur.).

nūbō, psi, ptum, 3., vydávať sa; nuptum dare, collocare, vydávať; **nupta,** ae, f. nevesta, snúbenica, žena, pani.

nucleus i, m., orech, jadro.

nūdius, adv., n. tertius, predvčerom; n. decimus tertius, C., pred 12 dňami.

nūdō, 1., obnažovať, odkrývať, sobliekať; tasiť; zbaviť obrancov (castra n., murum defensoribus n.); spustošiť (agros); odhaliť (consilium); prezradiť; messes n., vymlátiť.

nūdus, 3., nahý, obnažený holý; neozbrojený, bez štítu, štítom ne-

chránený, nepokrytý neodený, bez togy; nechránený, zbavený (praesidio); neozdobený (capilli); jediný, púhy, jednoduchý; nudum remigio latus, H., bok bez vesál.

nūgae ārum, f., žarty, hlúposti, pletka, daromnica (nescio quid meditans nugarum, H.).

nūgātŏr, ōris, m., šašo, tlčhuba.

nūgātōrius, 3. daromný, ničomný.

nūgor, 1., žarty robiť, daremnosti hovoriť.

nullus, 3., žiadon nijaký, nikto, nepatrný, bezvýznamný, ničomný, mŕtvy; nullo certo ordine, bez určitého poriadku; nonnulli niektorí, mnohí; nullus non, každý; nullo negotio, bezo všetkého obťažovania, bezo všetkej ťažkosti; nullo meo merito, bez (akejkoľvek) mojej zásluhy; nullus sum, som mŕtvy.

nŭm, adv., či, — li; interrogas me, num in exilium? C., pýtaš sa ma, či do vyhnanstva?

Nŭma, ae, m., Numa Pompilius druhý kráľ rímsky.

nūmĕn, ĭnis, n., pokyn, rozkaz; meo sine numine, V., bez mojeho dovolenia; božská vôľa: quae sint ea numina divum, V., v čom záleží tá vôľa bohov; moc, pomoc božská, božstvo velebnosť božská: supplex tua numina posco, V.; numina laeva, božstvá nepriaznivé.

nŭmĕrō, 1., počítať, vypočítať; mať; pokladať počitovať: mortem in malis numerare, počitovať, pokladať za zlo; pecunia numerata, peniaze odčítané, hotové; **numerātum,** i n., hotové peniaze.

nŭmĕrōsē, adv. rhytmicky, harmonickv.

nŭmĕrōsus, 3., početný; ľudnatý (civitas); rhytmický.

nŭmĕrus, i, m., počet číslo, množstvo: nos numerus sumus, H., = ľudia bez ceny (capite censi), číre nuly; čata oddiel (distributi in numeros); mužstvo na lodi; **numeri,** mathematika, astronomia; kocky na hranie: miesto stav, význam, váha vážnosť; časť celku; úrad, povinnosť; takt, rhytmus, rozmer, verš; extra numerum, beztaktne.

nŭmisma v. nomisma.

nummārius, 3., peňažný; res n., peňažníctvo; lex n., zákon proti peňazokazom; n. iudex, podplatený sudca.

nummātus, 3. peňažitý, bohatý.

nummus, i, m., peniaz, minca; nummi adulterini, falošné peniaze; striebornv peniaz rímsky, sestercius, nepatrný peniaz, maličkosť.

numquăm, nunquăm, adv. nikdy; n. non vždy; nonnunquam, niekedy.

nunc, adv., teraz; nunc ipsum práve teraz; nunc — nunc, najprv — potom.

nuncŭpātiō, ōnis, f. nazývanie, menovanie; venovanie; slávny sľub.

nuncŭpō, 1., menovať, nazvať; slávnostne ohlásiť sľúbiť; vota nominare, slávnostné sľuby robiť.

nundĭnae, ārum, f., trhový deň, trh predaj a kúpa.

nundĭnātiō, ōnis f., kupčenie.

nundĭnor, 1., kupčiť, čachrovať, kupovať, valne sa shromažďovať.

nundĭnum, i, n., (sc. tempus), čas trhu, trh.

nuntia, ae, f., posolkyňa, oznamovateľka.

nuntiātiō, ōnis f., oznámenie, ohlásenie, vyhláška.

nuntiō, 1., oznamovať, zvestovať; salutem n. vzkázať pozdrav; nuntior, zvestuje sa o mne.

nuntius, ii, m., posol, posolstvo; zvesť, rozkaz.

nūpĕr, adv., nedávno, kedysi.

nūptiae, ārum, f., zasnúbenie; svadba, sobáš.

nūptiālis, e, svadobný.

nūptus, 3., zasnúbený; **nūpta,** ae, f., snúbenica, nevesta, žena, pani.

nŭrŭs, ūs, f., snacha nevesta; mladá pani.

nusquăm, adv., nikde; nikam: n. gentium, nikde na svete; n. non, všade.

nūtō, 1., kývať hlavou; klátiť sa, byť nerozhodným.
nūtrīcius, 3., vyživujúci; s u b s t. živiteľ, vychovávateľ, pestún.
nūtrīcŭla, a e, f., pestúnka, dojka; vychovávateľka, živiteľka.
nūtrīmen, ĭ n i s, n., **nūtrīmentum,** i, n., potrava, výživa, pokrm.
nūtriō, 4., živiť krmiť; nechať rásť (silvam); udržovať v dobrom stave; vychovávať, podporovať, láskavo zachádzať.
nūtrīx, ī c i s f., pestúnka, dojka, živiteľka, vychovávateľka.
nūtŭs, ū s, m., kývanie hlavou pokyn, vôľa, rozkaz; sklon.
nux, n ŭ c i s, f., orech; n. c a s s a, prázdny orech = malichernosť; plod s tvrdou škrupinou; strom orechový.
nympha, a e, f., dievka, nevesta; vila; rusalka; mladá žena; nymfa, bohyňa prameňov, riek, stromov, hôr; n. v o c a l i s, ozvena.

O

O. ako skrátenina v hesle I. O. M. = J u p p i t e r o p t i m u s m a x i m u s.
ō! interj. ó! ah! (výraz podivu, radosti, zármutku).
ŏb, p r e d l. s a c c., pre za, pred: o b e a m r e m, q u a m o b r e m, preto; o b o c u l o s, pred očima.
ŏbaerātus, 3. zadĺžený; s u b s t. dlžník.
ŏbambŭlō, 1., obchádzať, chodiť okolo.
ŏbarmō, 1., ozbrojovať.
ŏbărō, 1., oborať, zaorať, preorať.
obdō, d ĭ d i, d ĭ t u m, 3. postaviť proti; zavrieť, zastrčiť (fores); l a t u s a p e r t u m o., vystavovať.
obdormiō, ī v i —, 4., a **obdormisco,** —, —, 3., usnúť.
obdūcō, x i, c t u m 3., vodiť okolo, obvádzať; potiahnuť, pokryť; zahaľovať; n o c t e o b d u c t a, za tmavej noci; o b d u c t u s, zachmúrený, zamračený; v e n e n u m o. vypiť jed; d o l o r e m o., skryť, zatajiť.
obdūctiō, ō n i s, f., zahalenie (capitis) [h. zločinca pred popravou].
obdūrēscō, u i, —, 3., stvrdnúť, stuhnúť, skameniet neciteľným, neprístupným sa stávať.
obdūrō, 1., vytrvať.
ŏbĕliscus, i, m., kamenný voľno stojací stĺp, zakončený pyramidou, obelisk.
ŏbeō, i i, ĭ t u m ī r e ist k niečomu, niekam; zapádať, zachodiť; zaniknúť, zomrieť: mortem, diem suprem o.; prejsť, precestovať schodiť (Siciliam, provinciam); obkľučovať (maria obeuntia terras); v reči prebierať (oratione omnes civitates); v i s u o b i r e, zrakom merať, podnikať, vykonávať, obstarávať (sacra); v a d i m o n i u m o. v určitý deň k súdu sa dostaviť; d i e m o., lehotu dodržať; p a r i t e r o b e o p e r i c u l a a c l a b o r e s, L., rovnako podstupujem nebezpečenstvo a námahy.
ŏbĕquĭtō, 1., ísť koňmo okolo niečoho, jazdiť.
ŏberrō, 1., blúdiť (ignotis locis), túlať sa.
ŏbēsus, 3., vykrmený vypasený, tlstý, nabehlý; lenivý, hlúpy (iuvenis naris obesae).
ŏbex, ĭ c i s, mf. [obicio] závor závora, hrádza; prekážka.
ŏbiăceō, u i, —, 2. ležať pred niečím, naproti niečomu.
ŏbĭciō, i ē c i, i e c t u m 3., hádzať pred..., predhadzovať; vrhnúť sa na; i n s u l a o b i e c t a p o r t u i o., ležiaci proti prístavu: v cestu stavit, zatarasiť; predhadzovať = vytýkať, výčitky robiť; s p e m t e r r o r e m o., pôsobiť, vzbudzovať.
ŏbiectātiō, ō n i s, f., výčitka.
ŏbiectō, 1., vystavovať vydávať, (caput periculis, se hostium telis): vytýkať, vyhadzovať na oči (probrum alicui).
ŏbiectus, 3., naproti ležiaci; vydaný (fortunae); o b i e c t a, ō r u m, n., veci za vinu kladené.
ŏbiectŭs, ū s, m., poloha, postavenie naproti niečomu; i n s u l a p o r t u m e f f i c i t o b i e c t u l a t e r u m, V., o. tvorí prístav vystavujúc boky proti zemi = svojimi bokami; záštita ochrana; zjav (re-

pentinus); caeli temperies hieme mitis obiectu montis, T., podnebie v zime mierne, lebo naproti vypínala sa hora.
obiex v. obex.
ŏbīrātus, 3., rozhnevaný.
ŏbĭtŭs, ūs, m., západ; zánik, zahynutie, zmar, smrť.
ŏbiurgātiō, ōnis, f., pokarhanie pohanenie, výčitka.
ŏbiurgātŏr, ōris, m. karhač, haniteľ.
ŏbiurgō, 1., tupiť, karhať, výčitky robiť.
oblectāmen, ĭnis, f., **oblectāmentum**, i, n., zábava, potecha.
oblectātiō, ōnis, f. zábava, potecha, pôžitok (vitae).
oblectō, 1., tešiť, baviť; príjemne tráviť (tempus studio); oblectari, baviť sa, zabávať sa.
oblīdō, līsi, līsum, 3., stisknúť.
obligātiō, ōnis, f. záväzok.
obligō, 1., sviazať, sputnať; obviazať (vulnus); zaväzovať, nakladať povinnosť; do zálohu dať (fortunas suas praedia); fidem meam o., čestným slovom sa zaručovať; iudicio aliquem o., brániť, prekážať.
oblīmō, 1., zablatiť, bahnom zaplaviť, premárniť.
oblĭnō, lēvi lĭtum, 3., natierať (unguentis); zamazať; poškvrniť; potupiť.
oblīquē, adv., šikmo; nepriamo, skryto (castigare).
oblīquō, 1., šikmo postaviť; zahýbať kriviť; oculos, škúliť; sinus (sc. velorum) in ventum o. V., plachty šikmo proti vetru napnúť.
oblīquus, 3., šikmý kosý, priečny; nepriamy, skrytý; ab obliquo, so strany.
oblītescō, tui, — 3., skryť sa, schovať sa, miznúť.
oblitterō, 1., vymazať, vytrieť niečo napísané; v zapomenutie uviesť; **oblitteratus**, zabudnutý.
oblīviō, ōnis, f., zabudnutie; dare oblivioni, oddať zabudnutiu; lex oblivionis, zákon milosti, amnestia; zabudlivosť.
oblīviōsus, 3., zabudlivý; zabudnutie pôsobiaci.
oblīviscor, līsus sum, 3., zabúdať; nedbať; oblita carmina, zabudnuté b..
oblīvium, ii, n. zabudnutie.
oblongus, 3., podlhovastý.
oblŏquor, locūtus sum, 3. oporom reč prerušovať, do reči skákať, odporovať, spevom sprevádzať.
obluctor, 1., zápasiť, zápoliť, spierať sa.
obmōlior, 4., zahradiť, zatarasiť, zapchať, na cestu navaliť.
obmurmŭrō, 1., mumlať, šumieť pri niečom.
obmūtescō, mūtui, —, 3., onemieť, umĺknuť.
obnātus, 3., na niečom vyrástly.
obnītor, nīxus sum, 3., opierať sa; odporovať.
obnixē, adv., horlivo (oboedire).
obnīxus, 3., vytrvalý, pevný.
obnoxiē, adv., bojazlivo, ponížene.
obnoxius, 3., vinný trestný, poddaný, poslušný, ochotný, zaviazaný; závisiaci od, (luna solis radiis obnoxia); bojazlivý ponížený, otrocký (facies); nebezpečenstvu vystavený (bello, igni); obnoxium est, je nebezpečné.
obnūbĭlus, 3., zamračený, temný.
obnūbō, psi ptum, 3., zahaliť, pokryť (caput).
obnuntiātiō, ōnis, f., oznámenie, ohlásenie nepriaznivého znamenia (pri auspiciach).
obnuntiō, 1. ohlasovať nešťastné znamenie, (aby podnik sa prerušil, alebo nekonal).
ŏboediens, entis, adj. poslušný; subst. poddaný.
ŏboedienter, adv., poslušne, ochotne, rád.
ŏboedientia, ae, f., poslušnosť.
ŏboediō, 4., poslúchať.
ŏbŏrior, ortus sum, 4., vzniknúť, povstať objaviť sa; tenebrae oculis obortae sunt, mrak zatienil oči; lacrimis obortis, s plačom.
obrēpō, psi, ptum, 3., priblížiť sa, prikradnúť sa; prekvapiť, zastihnúť.

obrŏgātiō, ōnis, f., návrh na zrušenie starého zákona.

obrŏgō, 1., urobiť návrh na čiastočné zrušenie starého zákona; zákon rušiť.

obruō, ruī, rŭtum, 3. zasypať, zahrabať, zakopať, vodou pokryť, zaliť, zatopiť; preplniť (se vino); obruī aere alieno, tonúť v dlhoch; numero obruimur, V., sme zasypaní presilou; vitiis obrutum esse, v hriechoch sa brodiť.

obrussa, ae, f. zkúška zlata ohňom.

obsaepiō, psī, ptum, 4., zahradiť, plotom obohnať; zatarasiť, neprístupným urobiť.

obscēnē, adv. neslušne, necudne, oplzlo.

obscēnĭtās, ātis, f., neslušnosť, necudnosť, oplzlosť.

obscēnus, 3., ošklivý, hnusný, nečistý, necudný, oplzlý; nemravný; zlého významu nešťastný, nešťastie prinášajúci; obscena, orum, n., (= excrementa) výkaly.

obscūrātiō, ōnis, f., zatmenie (solis); temnota.

obscūrē, adv., temno, nezreteľne; tajne, nespozorovane.

obscūrĭtās, ātis, f., temnota, nejasnosť, nesrozumiteľnosť; nízkosť nízky rod.

obscūrō, 1., temnotou zahaľovať, zatemnovať, skrývať zahaľovať, zatajovať, nezreteľným robiť, v zabudnutie uvádzať.

obscūrus, 3., temný tmavý, skrytý, tajný, nejasný, nesrozumiteľný, neznámy nízky, z nízkeho stavu; obscuro etiam tum lumine, S., ešte za tmy.

obsecrātiō, ōnis, f., zaprísahanie prosby; verejná modlitba.

obsecrō, 1., zaprísahať pre Boha prosiť, vzývať.

obsĕcundō, 1., podporovať, byť priaznivým, vyhovieť.

obsĕquens, ntis, adj., poslušný, povoľný.

obsĕquentĕr, adv., ochotne, poslušne.

obsĕquentia, ae, f., povoľnosť, poslušnosť, ochota.

obsĕquium, ii, n., povoľnosť, poslušnosť, úslužnosť; o. ventris H., (prílišné) služenie bruchu.

obsĕquor, cūtus sum, 3., byť po vôli, vyhovovať, poslúchať.

obsĕrō, 1., (na závoru) zavierať; obseratae aures, H., uši neprístupné prosbám.

obsĕrō, sēvī, sĭtum, 3., zasiať zasadiť, pokryť.

observans, tis adj., vysoko si vážiaci (tui).

observantia, ae, f., pozornosť, vzdávanie úcty, úcta úctivosť

observātiō, ōnis, f., pozorovanie (siderum); starostlivosť.

observĭtō, 1., usilovne pozorovať (motus stellarum).

observō, 1., pozorovať dávať pozor; čihať, strážiť; zachovávať, šetriť, ctiť, vážiť si.

obses, ĭdis, c., záložník (daný pre obezpečenie smluvy); záruka; se eius rei obsidem fore, N., že on za to ručí.

obsessiō, ōnis, f., obleženie, obkľúčenie, blokáda.

obsessor, ōris, m., obyvateľ (aquarum); obliehateľ dobývateľ.

obsĭdeō, sēdī, sessum 2., zdržovať sa niekde, zaujímať, obliehať, obkľúčiť (urbem); v moci mať, strážiť; zamestnávať; čihať na niečo.

obsīdiō, ōnis, f., oblichanie, obkľúčenie, ťažkosť, súženie.

obsīdium, ii, n., v. obsidio.

obsīdō, sēdī sessum, 3., obsadiť.

obsignātŏr, ōris, m., svedok pri závete; pečatiteľ, podpisovateľ.

obsignō, 1., zapečatiť, pečaťou potvrdiť.

obsistō, stĭtī, —, 3., cestu zastúpiť, protiviť sa na odpor sa postaviť; consiliis o., zámery mariť.

obsĭtus, 3., zasiaty, zasadený, pokrytý.

obsŏlescō, lēvī, lētum, 3., zastarať, zastarnúť, z užívanie vyjsť; obsolevit iam ista oratio, C., váhu a cenu utratila, z obyčaja vyšla; virtus non obsolecit, ceny netratí.

obsŏlētē, adv., otrhane (vestitus).

obsŏlētus, 3., zastaralý, obnosený, obyčajný, všedný, bezcenný.
obsōnium, i i, n., zákusok (zvl. ryby a zelenina).
obsōnō, 1., do kuchyne nakupovať; Socrates ait se obsonare ambulando famem, C. kupuje si prechádzkou (dôkladný) hlad.
obstetrix, ī c i s, f., pôrodná baba.
obstĭnātē, a d v., tvrdohlavo, neústupne; vytrvale.
obstĭnātiō, ō n i s, f., vytrvalosť, tvrdohlavosť.
obstĭnātus, 3., neústupný, vytrvalý, tvrdohlavý.
obstĭnō, 1. pevne si umieniť, neustupne sa držať niečoho.
obstīpus, 3., naklonený, sklopený (caput).
obstō, s t ĭ t i —, 1., stáť v ceste, brániť, prekážať, zavadzať; väzba: ne, quominus, quin.
obstrĕpō, u i, ĭ t u m 3., šumieť, zvučať, hlučať, do reči skákať, v reči prerušovať, prekrikovať; prekážať; hlukom prerušovať.
obstringō, s t r i n x i, s t r i c t u m, 3., zaviazať; zamotať; putnať; zaviazať si niekoho (beneficio); a e r e a l i e n o o b s t r i c t u s, L., po krky zadĺžený; o b s t r i c t i s a l i i s (v e n t i s), H., sputnajúc ostatné vetry.
obstructiō, ō n i s, f., zastavenie, zatarasenie.
obstruō, x i, c t u m, 3., zastaviť, zatarasiť neprístupným urobiť, zahradiť, zapchať.
obstŭpĕfăciō, f ē c i, f a c t u m, 3., v úžas uviesť, omráčiť, omámiť.
obstŭpescō, u i, —, 3., v úžas byť uvedeným, byť omráčeným strnúť, užasnúť.
obsum, o b f u i, e s s e, škodiť, prekážať byť v ceste.
obsuō s u i, s ū t u m, 3., prišiť, zašiť.
obsurdescō, d u i, —, 3., ohluchnúť; prenes. o b s u r d e s c i m u s, nechceme počuť.
obtĕgō, x i, c t u m, 3., pokryť, zakryť, zahaľovať, chrániť; zatajovať.
obtempĕrātiō, ō n i s, f., poslušnosť; (legibus).
obtempĕrō, 1., poslúchať.
obtendō, t e n d i, t e n t u m, 3., rozostrieť (nebulam); zahaliť, predostierať.
obtentŭs, ū s, m., zastrenie, zakrytie; zámienka.
obtĕrō, t r ī v i, t r ī t u m, 3., rozmačkať, rozšliapať; zničiť, nivočiť, významu zbaviť.
obtestātiō, ō n i s, f., zaprísahanie, prosby, vzývanie.
obtestor, 1. zaprísahať, pre Boha prosiť, vzývať.
obtexō, x u i, x t u m, 3., pretkávať, tkaninou obtiahnuť; zahaľovať (caelum umbra).
obticescō, t ĭ c u i, —, 3., umĺknuť, zamlčať.
obtĭnēō, u i, e n t u m, 2., držať mať v moci, zaujímať; dostať; obsadiť, opanovať; obhájiť, dokázať (causam, sententiam); udržovať sa (fama).
obtingō, t ĭ g i, —, 3., dostať sa; stať sa; s i q u i d o b t i g e r i t ak sa mi niečo (ľudského) prihodí.
obtorpēscō, p u i, —, 3., strnúť, stŕpnuť, zdrevenieť.
obtorquēō, t o r s i, t o r t u m, 2., skrútiť.
obtrectātiō, ō n i s, f., znevážanie, nepriazeň, závisť.
obtrectātŏr, ō r i s, m., znevažovateľ, nepriaznivec, závistník, sok.
obtrectō, 1., znevažovať, snižovať; o b t r e c t a r u n t i n t e r s e, N., boli súpermi.
obtruncō, 1., osekať, rozsekať, porúbať, zabiť.
obtundō, t ŭ d i, t ū s u m, 3. rozbiť, otupiť, oslabiť, zoslabiť; omámiť; obťažovať: n o n o b t u n d a m d i u t i u s, nebudem ďalej obťažovať; zmierniť (aegritudinem).
obturbō, 1., kaliť, v neporiadok v zmätok uviesť; prerušovať.
obtūrō, 1., zapchať; prenes. a u r e s o, H., nechcieť počuť.
obtūsus, 3., otupelý, oslabený, ochablý.
obtūtŭs, ū s, m., pohľad; o b t u t u m f i g e r e, zrak upriecť; i n o b t u t u, pri pohľade na . .

obumbrō, 1., zatieniť, zatemniť, zahaliť, zakryť, zatajiť; chrániť.
obuncus, 3., zahnutý, zakrivený.
obustus, 3., opálený; g e l u o., inovatou pokrytý.
obvallō, 1., násypom, valom obohnať, zahradiť.
obvěniō, v ē n i, v e n t u m, 4. dostaviť sa (in tempore pugnae); stať sa, prihodiť sa; dostať sa (Sicilia Verri).
obversor, 1., sem a tam sa pohybovať, ukazovať sa; tonúť: a n i m o na mysli, a n t e o c u l o s, pred očima; ukazovať sa, javiť sa: i n s o m n i s.
obvertō, t i, s u m, 3., obrátiť (proti niečomu); o b v e r t i, obrátiť sa (in hostem); A n t o n i o o b v e r s a s t u d i a m i l i t u m. L., k A. priklonila sa priazeň vojska.
obviam, a d v., naproti, v ústrety; o. f i e r i, stretnúť sa; prekaziť, zamedziť, prietrž urobiť (o. ire cupiditatibus, sceleri).
obvius, 3., naproti idúci, prichádzajúci; l e g i o n e s o b v i a s h a b u i t o x t r a c a s t r a, T., stretol legie pred táborom; v ceste stojaci (montes, arbor); o. s u m (f i o) a l ī c u i, stretnúť sa; vystavený (ventorum furiis); nepriateľsky naproti idúci; J u g u r t h a e o. p r o c e d i t; ochotný, láskavý (homo comitas).
obvolvō, v o l v i, v o l ū t u m, 3., zahaliť, zastierať zakrývať.
occaecō, 1., oslepiť (hostem pulvere); neviditeľným, nesrozumiteľným urobiť; zaslepiť; umŕtviť.
occalēscō, c a l l u i, — 3., tvrdú kožu dostávať, tvrdnúť.
occănō, u i, —, 3., zatrúbiť.
occāsiō, ō n i s, f., príležitosť; p e r o c c a s i o n e m o c c a s i o n e d a t ā, o b l a t ā, pri vhodnej príležitosti.
occāsŭs, ū s, m., západ; zánik, koniec.
occātiō, ō n i s, f., bránenie.
occentō, 1., posmešnú pesničku spievať.
occĭdēns, t i s, m., západ.
occĭdiō, ō n i s f., porúbanie, zničenie; c u n c t a o c c i d i o n i d a n t u r, T., všetko je pobité.
occĭdō, c ĭ d i, c ā s u m, 3., padať, zapadať; zomrieť, zahynúť.
occīdō, c ī d i, c ī s u m, 3., zabiť, zavraždiť, usmrtiť, porúbať, pobiť; trápiť, mučiť (saepe rogando).
occĭduus, 3., zapádajúci (sol); západný; zániku, smrti blízky (senecta).
occĭnō, u i, —, 3., výstrahu dávať spevom, zakrákať (avis, corvus).
occĭpiō, c ē p i, c e p t u m, 3., začínať, podnikať; nastúpiť (magistratum).
occīsiō ō n i s, f., zabitie, usmrtenie.
occlūdō, s i, s u m, 3., zavierať.
occō, 1., brániť (agrum).
occŭbō, u i, ĭ t u m, 1., ležať mrtvý.
occulcō, 1., rozšliapať.
occŭlō, u i, u l t u m, 3., skryť zakryť, zahaliť; zatajiť.
occultātiō, ō n i s, f. skrývanie sa; zatajovanie (rei).
occultātŏr, ō r i s, m., ukrývač, zatajovateľ.
occultē, a d v., tajne, potajomky, skryto.
occultō, 1., skrývať, tajiť, zatajovať.
occultum, i n., úkryt; p l u r. tajomstvo, skryté miesta; i n o c c u l t o e s s e, v tajnosti byť.
occultus, 3., skrytý, tajný, zatajený; zamknutý (homo).
occumbō, c ŭ b u i, ĭ t u m, 3., padnúť podľahnúť smrti, zomrieť.
occupātiō, ō n i s f., zaujatie; zamestnanie; o c c u p a t i o n e s p u b l i c a e, nepokoje obecné.
occupātus, 3., zamestnaný.
occŭpō, 1., obsadiť, zaujať, zmocniť sa; prepadnúť, napadnúť; zamestnať, zaneprázdniť; uložiť (pecunias); predstihnúť; prekvapiť; n i s i s o l i s o r t u m i n c o l a e o c c u p a v e r i n t, C., ak sa obyvatelia nebudú ponáhľať pred východom slnka.
occurrō, c u r r i, c u r s u m, 3., bežať, ponáhľať sa naproti, stretnúť; zamedziť, odpomôcť; i n m e n t e m, m e n t i o c c u r r i t a l i q u i d, prichodí niečo na um; vyskytovať sa, objaviť sa; napadnúť uderiť na niekoho; na odpor sa postaviť, odporovať, odvetiť (dictis); o c-

curritur a nobis, C., robíme námietku.

occursātiō, ōnis f., prichádzanie naproti; facilis est illa o. et blanditia popularis C., tá lichotivá náklonnosť, úslužnosť ľudu; occursationes vestrae blahoprajné prejavy.

occursō, 1., stretnúť, ísť naproti; napádať, útočiť; blížiť sa, prichádzať.

occursŭs, ūs, m., stretnutie sa; alicuius occursum vitare, niekomu vyhýbať.

Oceănus, i, m., šíre more, ocean; Oceani ostium úžina gibraltárska; boh Okeanos.

ocellus, i, m., [demin. od oculus], očko.

ōcior, us superl. ocissimus, chytrejší, bystrejší.

ōcius (ocissime) adv., chytrejšie, bystrejšie; skorej; serius ocius, prv alebo neskôr.

ocrea, ae, f., holeň (železná alebo kožená).

ocreātus, 3., holeňou opatrený.

octāvus, 3., ôsmy; o. pars, osmina; hora o. 2 hodiny popoludní; octavum, adv., po ôsme.

octiēs, osem ráz, osemkrát.

octingentēsĭmus, 3., osemstý.

octingentī, 3., osemsto.

octĭpēs, pĕdis adj., osminohý (cancer).

octō, čísl., osem.

Octōbĕr, bris, m., október.

octōgēnī 3., čísl., po osmistách.

octōgēsĭmus, 3. čísl., osemdesiaty.

octōginta, čísl., osemdesiat.

octōiŭgis, e, adj. osmispriažny.

octōnī, 3. čísl. po ôsmich.

octōphŏron, i, n., nosidlo osmi nosičmi nesené.

octuplus, 3., osmoronásobný.

octussis, is, m., osem assov.

ŏcŭlus, i, m., oko; resante oculos posita est, vec je zrejmá, jasná; zrak; očko na rastline: oculos imponere očkovať stromy.

ōdi, isse, nenávidieť, nerád som; pohŕdať.

ŏdiōsē, adv., protivne.

ŏdiōsus, 3., nenávidený, nepríjemný, protivný, odporný; mrzutý.

ōdium, ii, n., nenávisť, odpor; zášť; predmet nenávisti; odio esse (pass. k odisse) byť v nenávisti, byť nenávideným; nihil odii habet, nie je nenávidený.

ŏdŏr, ōris, m., zápach príjemný, vôňa; zápach nepríjemný, smrad; výpar; tušenie.

ŏdŏrātiō, ōnis f., čuchanie; pl. čuch.

ŏdorātŭs, ūs, m., čuch.

ŏdōrĭfĕr, 3. voňavý, vôňu šíriaci; voňavky vyrábajúci: gens = Peršania.

ŏdōrō, 1., voňavým robiť; part. perf. pass. odorātus, navoňovaný (naparfumovaný), (capilli comae).

ŏdōror, 1., čuchať vôňu (cibum); vetriť; vypátrať, vysledíť (omnia); ovoňať (philosophiam).

ŏdōrus, 3., voňavý (flos); vetriaci, (odora canum vis).

Odyssēa, ae, f., báseň Homérova.

Oedĭpus, ŏdis, tiež Oedipi, m. syn Laiov a Iokastin; názov tragoedie Sofoklesovej.

oestrus, i, m., sršeň, ovad.

offa, ae f., kúsok, kúštek; koláč.

offendō, di, sum, 3., naraziť; lapsus per gradus capite graviter offenso, L., pádom po schodoch do hlavy sa silno uderil; zastihnúť; nemilo sa dotknúť, obraziť; nevoľu, pohoršenie vzbudiť, pohoršiť sa; chybiť chyby sa dopustiť; si in me aliquid offendistis, C., ak ste sa nado mnou niečím pohoršili; pass. offendi, cítiť sa obrazeným; mať nehodu, nešťastie, škodu.

offensa, ae, f., obrazenie, urážka, pohoršenie; nepriazeň, nemilosť.

offensiō, ōnis, f., náraz; nehoda, nepriazeň, nevoľa nenávisť; urážka, mrzutosť; choroba: sine offensione, bez mrzutosti: magna cum offensione civium N., k veľkej nevoli spoluobčanov.

offensiuncŭla, ae, f., [demin od offensio], malá nehoda, nepríjemnosť; offensiuncula m accipere = repulsam, (pri uchádzaní sa o úrad).

offensō, 1., narážať.

offensus, 3., obrazený, rozhorčený, nepriateľský; nenávidený, protivný, nepríjemný.

offĕrō, o b t ŭ l i, o b l ā t u m, f e r r e, niesť naproti, podávať, poskytovať, ponúkať, spôsobiť, (mortem); vydať, vystavovať (caput periculis); o f f e r r e a l i c u i b e n e f i c i u m, poskytnúť, preukázať dobrodenie niekomu; o f f e r r e s e h o s t i b u s, vrhnúť sa na nepriateľov, oboriť sa; odvážiť sa (o. me); protiviť sa; p a s s, naskytnúť sa, objaviť sa, n o v a r e s o b l a t a t i m o r e m l e n i i t, V., nový zjav naskytnuvší sa; o b l a t a o c c a s i o n e, Cs., keď sa naskytla príležitosť.

officīna, a e, f., dielňa, továrňa; o. a r m o r u m, zbrojovňa.

officiō, f ē c i, f e c t u m, 3., proti niečomu sa postaviť, do cesty vstúpiť, zatarasiť, prekážať, zamedziť, brániť, škodiť; q u i n o m i n i o f f i c i e n t m e o L., ktorí zaclenia moje meno.

officiōsē, a d v., ochotne, láskavo.

officiōsus, 3., ochotný úslužný, láskavý; o f f i c i o s a v o l u n t a s, O., dobrá vôľa; l a b o r o., z lásky, z ochoty.

officium, i i, n., povinnosť, poslušnosť, služba, práca, úrad, zamestnanie; o f f i c i a i t i n e r i s, Cs., povinné denné služby na ceste; m u t u a o f f i c i a C., vzájomné priateľské služby = v i c i s s i t u d o o f f i c i o r u m; p e r s o l v e r e o. r e c e p t u m = r e d d e r e o. odslúžiť sa; e g o c e r t e m e u m . . . o f f i c i u m p r a e s t i t e r o, Cs., ja veru povinnosti svojej zadosť urobím; o f f. p r a e s t o, službu konám; o f f i c i a f a c e r e, zdvorilosť preukazovať.

offīgō, x i, x u m, 3., zaraziť, upevniť.

offulgeō, s i, —, 2., zasvitnúť, zasvietiť, zažiariť, (nova lux oculis).

offundō, f ū d i, f ū s u m, 3., liť, sypať, okolo niečoho vylievať, rozlievať, šíriť; p i s c i b u s a q u a, n o b i s a ĕ r o f f u n d i t u r C., okolo nás sa rozlieva, prestiera, nás obkľučuje; r u b o r a l i c u i o f f u n d i t u r, C., rumenec rozlieva sa po tvári.

ōhē, i n t e r j., dosť! stoj! (ohe, iam satis est H.).

Oīleus, e o s, alebo e i, m., kráľ lokridský, otec Aiaxov.

ŏlea, a e, f., oliva (strom a plod).

oleāgĭnus, (— e u s) 3., olivový.

oleārius, 3., olejový, na olej (cella).

oleăstĕr, s t r i, m., divoká oliva.

olēns, n t i s, m., a d j., voňavý (amaracus, majorán), páchnucí, smrdiaci.

ŏleō, u i, —, 2., zápach vydávať, voňať, páchnuť; smrdieť; (zápachom) prezradzovať, dávať na javo.

ŏleum, i, n., olej olivový; škola zápasnická (lebo zápasníci si natierali telo olejom).

olfăciō, f ē c i f a c t u m, 3., čuchať, vetriť, vysliediť.

ŏlĭdus, 3., páchnucí (caprae).

ōlim, a d v., kedysi niekedy, dávno, už dávno; raz, niekedy, budúcne.

ŏlĭtŏr, ō r i s, m., zeleninár.

ŏlĭtōrius, 3., zeleninársky (forum, trh).

ŏlīva, a e f., oliva (plod i strom); ratolesť olivová, palica z dreva olivového.

olīvētum, i, n., zahrada olivová.

olīvĭfĕr, 3., olivonosný, olivami bohatý.

olīvum, i, n., olej; meton = zápasište.

olla, a e, f., hrniec.

ollus, 3., arch. namiesto ille.

ŏlŏr, ō r i s, m. labuť.

ŏlōrīnus, 3., labutí.

ŏlus, (h o l u s) ĕ r i s, n. a **ŏluscŭlum**, i, n., zelenina.

Olympia, a e, f., miesto v Elide; **Olympia**, ō r u m, n., hry (závody) olympické, vždy po štyroch rokoch konané; O l y m p i a v i n c e r e = zvíťaziť, byť víťazom pri hrách olympických.

ŏlympĭās, ă d i s f., olympiada, obdobie štyroch rokov, jednotka letopočtu gréckeho (od r. 776 pr. Kr. počínajúc).

Olympus, i, m., hora na hraniciach thessalsko-maked., mythické sídlo bohov gréckych; meton, nebo.

ŏmāsum i, n., drška.

ōmĕn, ĭnis, n., znamenie, predveštie; o. capere, očakávať; i secundo omine, H., iď s priaznivým znamením = Boh ťa sprevádzaj! o. in aliquid vertere, zjav nejaký vykladať ako..; výkon s auspiciami spojený, výkon slávnostný.

ŏmĭnor, 1., predpovedať, prorokovať, veštiť, tušiť; verba male ominata, nešťastie zvestujúce slová.

ŏmittō, mīsi, missum 3., pustiť, popustiť, nechať; nezmieniť sa o niečom; pominúť, opominúť, prestať.

omnĭfĕr, 3., všetko nesúci (vultus telluris, O.).

omnĭgĕnus, 3., všelijaký.

omnīnō, adv., zcela, zhola, celkom, naskrze, vôbec.

omnĭpărens tis, adj., všerodiaca (terra).

omnĭpŏtens, tis, adj., všemohúci.

omnis, e, každý, všetok celý; omnia, všetko, omnium rerum, všetkého; omnibus rebus, všetkému; subst. omnes, všetci, všetci ľudia.

ŏnăgĕr, gri m., divoký osol.

ŏnĕrārius, 3. nákladný (iumenta, navis); subst. oneraria, ae, f., loď nákladná.

ŏnĕrō, 1., naložiť, obťažiť; zhoršovať; divitiis o., obohatiť; vino onerari, opiť sa; rozmnožovať (inopiam).

ŏnĕrōsus, 3., obťažný ťažký.

ŏnŭs, ĕris, n., bremeno, náklad ťarcha.

ŏnustus, 3., naložený, obťažený, naplnený, plný.

ŏnyx, nychis, m., poludrahokam žltastej farby; nádobka na masť z neho zhotovená.

ŏpācĭtās, ātis, f., zatienenie, tieň, tôňa.

ŏpācō, 1., zatieniť.

ŏpācus, 3., tienistý; temný, tmavý.

ŏpella, ae f., [demin. od opera] nepatrná práca, zamestnanie.

ŏpĕra, ae, f., robota, práca námaha, úsilie, činnosť; služba pomoc; operam dare, venovať sa, snažiť sa, usilovať sa; non est mihi operae, nezáleží mi na tom nemám chuti do toho: deest mihi opera, L., nemám času ani chuti; konkr. robotník, nádenník pomocník; operae theatrales tlieskači divadelní najatí (klakéri).

ŏpĕrārius, 3., robotný, pracovný; subst. robotník, nádenník.

ŏpĕrīmentum, i n., pokrývka, pokrývadlo.

ŏpĕrīō, ui, pertum, 4., prikryť pokryť, zahaliť; skryť zatajiť; pochovať; hanou, hanbou pokryť.

ŏpĕror, 1., robiť, pracovať zamestnávať sa.

ŏpĕrōsē, adv., namáhavo usilovne.

ŏpĕrōsus, 3., zamestnaný činný, pracovitý; účinlivý (herba); obťažný, namáhavý (labor); umelý; námahu pôsobiaci, s námahou spojený (divitiae).

ŏpertus, 3., skrytý; opertum, i n., tajomstvo, záhada, skryté, tajné miesto.

ŏpēs v. ops.

ŏpĭfĕr, 3., pomoc prinášajúci, pomocný.

ŏpĭfex, fĭcis, m., robotník, remeselník; pôvodca, tvorca, stvoriteľ (opifex mundi deus).

ŏpĭlĭō, ōnis, m., ovčiar, ovčí pastier, valach.

Opīmiānum, (vinum), výtečné víno z konzulátu Opimiového (120).

ŏpīmus, 3., žírny, úrodný, hojný, bohatý; vypasený (boves); res opimae, H., blahobyt: spolia opima, zbroj padlému nepriateľovi odňatá.

ŏpīnābĭlis, e, domnelý, neistý.

ŏpīnātĭō, ōnis, f., domnienka.

ŏpīnātŏr, ōris m., tušiaci, domnievajúci sa.

ŏpīnātus, 3., domnelý.

ŏpīnĭō, ōnis, f., domnienka, mienka, tušenie, očakávanie; predpojatá mienka, predsudok; verejná mienka povesť; praeter omnium opinionem, nado všetko očakávanie; Caesar omnium opinione celerius rediit, C., vrátil sa prv, než sa kto nazdal; praebere opinionem alicuius rei, vzbudzovať

zdanie niečoho; predstava (virtutis).
ŏpīniōsus, 3. plný domnienok.
ŏpīnor, 1., domnievať sa, tušiť, domýšľať sa myslieť.
ŏpĭpărē, adv., nádherne, skvostne.
ŏpĭtŭlor, 1., pomáhať.
ŏportet, uit, 2., je treba načim, sluší sa, má sa.
oppĕdō, —, —, 3., [κατα-πέδω], (výraz pohŕdavého jednania) = na niekoho „nakýchať"
oppĕrior, pertus sum, 4., čakať očakávať; unum diem o., jeden deň odpočívať.
oppĕtō, īvi ii, ītum, 3., ísť naproti; malam pestem o., C., vrhnúť sa v nešťastie; mortem o., zomrieť.
oppĭdānus, 3. malomestský (opak urbanus); subst. mešťan, malomešťan.
oppĭdō, adv., veľmi, značne.
oppĭdŭlum, i, n., mestečko.
oppĭdum, i, n., opevnené miesto; mestečko.
oppignĕrō, 1., založiť do zálohu dať.
oppīlō, 1., zatarasiť, zavrieť.
oppleō ēvi, ētum, 2., naplniť.
opplōrō, 1., plakať pred niekym.
oppōnō, posui, positum, 3., naproti postaviť položiť; namietať, ako protidôvod privádzať; se opponere periculis, vystavovať sa, vydávať sa; prekážať.
opportūnē, adv., v hod včas (venire), príležito.
opportūnĭtās ātis, f., priaznivá vlastnosť niečoho, priaznivá okolnosť; pravý čas; výhoda; o. loci, príhodné miesto; o. aetatis, vhodný vek.
opportūnus, 3., príležitý, priaznivý, vhodný, príhodný; povoľný; o. iniuriae, bezpráviu vystavený, vydaný.
oppŏsĭtiō ōnis, f., protiva.
oppŏsĭtus 3., naproti postavený, naproti stojací, ležiaci.
oppŏsĭtŭs, ūs m., vystavenie.
oppressiō, ōnis, f., potlačenie; násilné obsadenie (curiae).
opprĭmō, pressi, pressum, 3., pritlačiť, potlačiť zničiť, ujarmiť, premôcť; napadnúť, prekvapiť, (inopinantem); zabiť; se opprimere, keby sám zahynul; opprimi, podľahnúť.
opprobium, ii, n., nadávka, výčitka, hana, potupa.
oppugnātiō, ōnis, f., dobývanie, útok; spôsob dobývania: Belgarum opp. est haec.
oppugnātŏr, ōris m., dobývateľ, útočník.
oppugnō, 1., dobývať, obliehať, útočiť.
(ops), ŏpis, ŏpem, ŏpe, f., moc, sila, pomoc; opes um, prostriedky, bohatstvo, moc vojenská, vojsko.
opsōnium v. obs —
optābĭlis, e, žiaducný.
optātiō, ōnis, f., žiadosť, túžba.
optātum, i, n. žiadosť, túžba.
optātus, 3., žiaducný, vítaný, milý.
optĭmātes, ium, (um) m., strana aristokratická, šľachta, strana konservatívna.
optĭmē, adv., veľmi dobre, výborne.
optĭmus, 3. najlepší, superl. od bonus.
optiō ōnis, f., voľba (= voľné rozhodnutie).
optiō, ōnis, m. pomocník, zvl. centurionov.
optīvus, 3., zvolený, vybraný, vyžiadaný.
optō, 1., vybrať, priať si, želať si, žiadať; optandus, žiaducný.
optŭmus, 3., v. optimus.
ŏpŭlens, v. opulentus.
ŏpŭlentĕr, adv., bohato hojne.
ŏpŭlentia, ae, f., bohatstvo, moc vliv.
ŏpŭlentō, 1., obohatiť zaopatriť niečim.
ŏpŭlentus, 3., bohatý, zámožný, mocný; úrodný.
ŏpus ,ŏpĕris, n., dielo, práca, zamestnanie; stavba, práca opevňovacia; úloha, námaha, úsilie; čin, podnik; hotové dielo, výtvor; hrádza; dielo umelecké, dielo literárne; plur. vojenské prístroje (obliehacie a dobývacie); nimio opere veľmi, príliš; uno opere, neustále; opera atque artificia, umelecké diela; opere

coërcere, nútenou robotou trestať.
ŏpus est, je treba, je potreba, načim.
ŏpuscŭlum, i, n., dielce.
ōra, ae, f., kraj niečoho, tvoriaci hranicu, hranica, breh, pobrežie; pás, krajina; začiatok.
ōrārĭŭm, i, n., veštiarňa; veštba, výrok.
ōrātĭō, ōnis, f., reč, prednáška, výklad; výrečnosť; orationem habere, rečniť.
ōrātĭuncŭla, ae, f., malá reč.
ōrātŏr, ōris, m., rečník, rečník posolstva, vyjednavateľ.
ōrātōrĭē, adv., rečnícky, ako sa na rečníka sluší (dicere).
ōrātōrĭus, 3., rečnícky, rečníku slušiaci (ingenium, vis dicendi).
ōrātŭs, ūs, m., prosba; oratu tuo, C., na tvoju žiadosť.
orbātŏr, ōris, m., človek o detí niekoho olupujúci.
orbis, is, m., kruh, kolo; kruh = postavenie vojska obranné (karré), in orbem consistere, kruh utvoriť; obeh kruhový, pohyb v kruhu; vec okruhlá; orbis terrarum, okršlek zemský; celý svet; o. lacteus, mliečna cesta; o. peregrinus, cudzí kraj; sol medium caeli conscenderat orbem, V., slnko došlo do prostriedku klenby nebeskej.
orbĭta, ae, f., stopa zanechaná idúcim kolesom, koľaj.
orbĭtās, ātis, f., osirelosť, sirotstvo.
orbō, 1., osirelým robiť, rodičov alebo detí zbaviť, olupovať.
orbus, 3., osirelý (bez rodičov), sirota, sirôtka; bezdetný; zbavený.
orca, ae, f., hlinená nádoba (podlhovastá) pre naloženie ryby; kaďa.
orchās, ădis, f., druh olivy.
Orcus, i, m., boh podsvetia; podsvetie, ríša mŕtvych.
ordeum v. hordeum.
ordĭnārius, 3., riadny, pravidelný.
ordĭnātē, adv., sporiadaný, po poriadku.
ordĭnātim, adv., v poriadku, radami, čatami.
ordĭnō, 1., do radu stavať, v čaty roztriediť, sporiadať, zariadiť, sriadiť, určiť; v historickej postupnosti vylíčiť (publicas res o.).
ordĭor, ōrsus sum, 4., začínať, začínať hovoriť (sic filius orsus); dať sa do niečoho; subst. orsa, ōrum, n., podnik, začiatok.
ordo, ĭnis, m., rad, čata, šík, stotina, stotník, hodnosť stotníka (centuriona); stav, trieda občianska; o. equester, stav rytiersky; poriadok; extra ordinem, mimoriadne; ex ordine po poriadku; in ordine, radami.
orĕas, ădis, f., acc. oreada, oreadas, nymia horská.
Orgĕtŏrix, ĭgis, m., šľachtic helvetský.
orgĭa, ōrum, n., divoké nočné oslavovanie Bakcha.
ŏrĭchalcum, i, n., mosadz.
ŏriens, ntis, m., (sc. sol part. praes. od orior) vychodiace slnko, východ, ráno; Východ, zem východná.
ŏrīgō, ĭnis, f., pôvod, východisko, počiatok; praotec, zakladateľ, (Aeneas) Romanae stirpis; tvorca, stvoriteľ (mundi melioris); metropol, mesto materské, ako pôvod osád.
Orĭon, is, m., mythický lovec, po smrti ako súhvezdie na nebo vzatý; východ a západ jeho prinášal búrlivé počasie.
ŏrĭor, ortus sum, 4., povstávať, vznikať, pôvod mať, pochádzať, prameniť, začínať sa; sol oriens, východ.
ŏrĭundus, 3., pochádzajúci.
ornāmentum, i, n., vystrojenie, výstroj; šperk, skvosty, výzdoba, umelecké diela k výzdobe slúžiace; ozdoba, okrasa, vyznamenanie, pocta, dôstojnosť: triumphalia ornamenta, odznaky triumfálne.
ornātē, adv., ozdobne.
ornātrix, īcis f., komorná, obstarávajúca príčes a výzdobu vlasov panej, kadernica.
ornātus, 3., vystrojený, vyzbrojený, ozdobený, krásny, nádherný; čestný, ctený, vážený.
ornātŭs, ūs, m., výstroj, ozdoba, šaty oblek.

ornō, 1., vystrojiť, opatriť, vypraviť niečim; vyzbrojiť (exercitum): ozdobiť; vyznamenať, vyznačiť, uctiť oslavovať.
ornus, i, f., hrab.
ōrō, 1., hovoriť, prednášať; pýtať, prosiť, vyjednávať; modliť sa.
orsa, ōrum, n., podnik, začiatok, slová.
orsūs, ūs, m., podnikanie, začiatok.
ortūs, ūs, m., východ, pôvod, vznik, počiatok, narodenie, rod; solis ortu, pri východe slnka.
ōryza, ae, f., rýža.
ōs, ōris, n., ústa; tvár, obličaj; ústie; prameň; drzosť nestydatosť; ante ora alicuius, pred zrakom, pred očima; in ore hominum versari, C., verejne sa ukazovať, vo verejnosti sa pohybovať.
ŏs, ossis, n., kosť, zvl. ako ostatky mŕtveho (ossa terrae condere); kosti, kostra.
ōscĕn, ĭnis, m., vták, ktorý svojim hlasom dáva znamenie augurské (havran, vrana, sova).
oscillum, i, n., malá maska.
oscĭtans, ntis adj., zívajúci, nedbalý, nepozorný.
oscĭtantĕr, adv., nepozorne, nedbale.
oscĭtō, 1., oscĭtor, 1. zívať, ústa otvárať; byť ospalým, nečinným.
oscultātiō, ōnis f., bozkávanie.
oscŭlor, 1., bozkávať; milkovať sa (koketovať s..): scientiam.
oscŭlum, i, n., ústočká; bozk; oscula summa delibare V., ľahučko sa dotknúť rtov, nežne bozkávať.
ostendō, di, tentum, tensum, 3., ukazovať, dokazovať, oznamovať, ohlasovať; prezradiť, zjavným robiť; ut ostendimus supra, N., ako je vyššie rečeno; se ostendere, objaviť sa.
ostentātiō, ōnis, f. na odiv vystavovanie, prejav; honosenie sa.
ostentātŏr, ōris, m., oznamovateľ ohlasovateľ; vychvaľovateľ: factorum o., človek svojimi činmi sa honosiaci.
ostentō, 1. ukazovať, na odiv vystavovať, honosiť sa; sľubovať, nádej dávať na niečo; hroziť; ukazovať, dávať na javo; dokazovať.
ostentum, i, n., nadprirodzený úkaz, zázrak, znamenie: hrozný zjav.
ostentŭs, ūs, m., len v dat. na odiv; na dôkaz; na oko: illa deditionis signa ostentui credere, S., myslel, že tie znaky poddania sa sú len na oko, na oklamanie.
ostiārium, i i, n. daň od dverí, dverné.
ostiārius, i i, m., vrátny.
ostiātim, adv. = dom od domu.
ostium, i i, n., vchod a východ, dvere; ústie (Rhodani); o. Oceani = úžina gibraltarská.
ostrea, ae, f., ostreum, i, n., ustrica.
ostrĭfĕr, 3., na ustrice bohatý.
ostrum, i, n., červec látka farby červcovej; červcové šaty, tyrský koberec.
ōtior, 1., bez roboty čas tráviť byť nečinným; domesticus otior, H., doma lenoším.
ōtiōsē, adv., bez práce kľudne, pohodlne.
ōtiōsus, 3., bez práce, nezamestnaný, nečinný, kľudný, pokojný, bezstarostný; nestranný (neutrálny), neúčastný.
ōtium, i i, n., nezamestnanosť, prázdny čas, prázdniny, kľud pokoj.
Ovĭdius, i i, m., P. Ovidius Naso, básnik rímsky rodom zo Sulmona, nar. 43 pr. Kr.
ŏvīlĕ, is, n., ovčínec, ovčiareň; ohrada na poli Marsovom, v ktorej odovzdávali hlasy volebné; volebné miesto.
ŏvillus, 3., ovčí.
ŏvis, is, f., ovca.
ōvō, 1., jasať, plesať; ováciu (malý triumf) sláviť.
ōvum, i, m., vajce; ikra; začiatok obeda (ab ovo usque ad mala); znamenie, ktorým počítali v cirkuse jednotlivé obehy.

P

P. ako skrátenina značí: 1. praenomen Publius; 2. P. C. = patres conscripti; P. M. = pontifex maximus; P. R. = populus Romanus.

pābŭlātiō, ōnis, f., shľadávanie a sväzanie krmu pre dobytok; zaopatrovanie, dobývanie (na vojne) krmu (furažirovka).

pābŭlātŏr, ōris, m. zaopatrujúci, dobývajúci (na vojne) krm, (furažír).

pābŭlor, 1., zaopatrovať krm pre dobytok, menov. na vojne.

pābŭlum, i, n., krm, paša, pastva, tráva; metaf. potrava, strava: iumenta in p. mittere, L., pustiť na pašu.

pācālis, e, mier znamenajúci mierový; symbol mieru (olea, laurus); p. laurus, vavrín mieru; Pacales flammae, plamene na oltári Mieru.

pācātus, 3. uspokojený, utíšený, ukrotený, kľudný, tichý, v mieri žijúci (pacatae civitates); insigne pacatum znamenie mieru; subst. pacati, orum m., obyvatelia pokojnej krajiny: pacatum, i, n., pokojná, priateľská krajina.

pācĭfĕr, 3. mier prinášajúci, pôsobiaci, mieronosný.

pācĭfĭcātŏr, ōris, m., prostredkovateľ mieru, upokojiteľ mierotvorec.

pācĭfĭcātōrius, 3., mier prostredkujúci, smierčí; pacificatoria legatio, posolstvo mieru.

pācĭfĭcō, 1. ob. dep. **pācĭfĭcor,** 1., mier uzavierať; vyjednávať o mier; utišovať, uspokojovať.

păciscor, pactus sum, 3., urobiť smluvu, smlúviť sa dohovoriť sa; vymieniť si, vyhradiť si; sľúbiť; zasnúbiť (Turnus, cui pacta Lavinia fuerat); zaviazať sa smluvou; part. perf. pass. pactus, 3., dohovorený smluvený; subst. pacta, ae, f., snúbenica, nevesta.

pācō, 1., uspokojiť utíšiť, podrobiť, skrotiť, obrábať (silvas vomere).

păcta, ae, f., v. paciscor.

păctiō, ōnis f., [paciscor], smluva, dohovor, (kontrakt); podmienky smluvy.

pāctiō, ōnis, f, [pango] spojenie: p. verborum, quibus iusiurandum comprehenditur C., formula prísažná.

pactō, v. pactum.

pactor, ōris, m., vyjednávateľ, prostredkovateľ.

pactum i, n., dohoda, dohovor, smluva; ex pacto, podľa dohovoru; záruka, sľub; accipere captivum pacto salutis, T., so zárukou osobnej bezpečnosti; výnimka, výhrada, podmienka; spôsob obyčaj: (ob. abl. sg.) hoc pacto, isto p., takto; quo pacto, ako; nescio quo pacto, neviem ako zvláštnym spôsobom, nepochopiteľne; nullo pacto, niakým spôsobom.

pactus, 3. smluvený; dohovorený, vymienený, zasľúbený, zasnúbený; určený (dies).

Paean, is, m., priezvisko Apollonov hymnus chvalospev na počesť Apollona.

paedăgōgus, i, m, otrok, ktorý vodil deti do školy a zo školy, a dával za nimi dohliadal; vychovavateľ, paedagog.

paedŏr, ōris m., špina, nečistota.

paelex v. pellex.

paenē, adv., skoro, bez mála, temer, takmer; paene cecidi, skoro by som bol padol.

paeninsŭla ae, f., [paene-ainsula] polostrov.

paenitentia, ae, f., ľútosť, žiaľ.

paenĭtet, tuit. 2., me (acc.) alicuius rei, ľutujem, ľúto mi je, žialim, mrzí ma, nepáči sa mi v čo, nie som spokojný s niečim, hanbiť sa, stydieť sa za niečo; me non poenitet alicuius rei, som (celkom), spokojný, páči sa mi niečo; quoad te, quantum proficias non poenitebit, C., pokiaľ budeš spokojný so svojimi pokrokmi; suae quemque fortunae videtur poenitere, každý vari nie je spokojný so svojim osudom.

paenŭla, ae, f., plášť, zvl. cestovný; scindere paenulam alicui = hosťa veľmi zdržovať dotklivo vyzývať, aby zostal.

paenŭlātus, 3., oblečený v plášť.

pactus, 3., škuľavý žmurkajúci

pāgānālia, ium, n., slávnosť vidiečanov v januári.

pāgānus, 3., dedinský; subst. vidiečan, sedliak; za časov cis. civilná osoba v porovnaní s vojakom.
pāgātim, adv., po obciach.
pāgĭna, ae, f., popísaný list, strana, stránka, báseň.
pāgus, i, m., dedina okres; ľud vidiecky dedinský.
pāla, ae, f., lopata, rýľ; obruba drahokamu v prsteni.
pălaestra, ae, f. telocvičňa, zápasište, ihrište; zápas, telocvik, cvičenie, cvik; škola rečnícka, umenie.
pălaestrĭce, adv., ako na zápasišti, ako v palestre.
pălaestrĭcus, 3. zápasišťa, palestry sa týkajúci: palaestrici motus = naučené pohyby; iron. praetor p. = Verres, ktorý rozhodol akúsi pravotu v Syrakúzach v prospech zápasníckeho spolku.
pălaestrīta, ae, m., náčelník školy zápasníckej.
pălăm, adv., zjavne, verejne, predo všetkými; zrejmo, bez obalu; palam facta, verejná činnosť; p. facere aliquid, N., dať na javo, dať vedieť, vyjavovať, ohlasovať oznamovať; palam (factum) est, je známo; palam ferre, bez obalu, verejne rozhlasovať; predl. sabl. pred niekym, v prítomnosti niekoho: p. omnibus; te p. H.
Palātĭum, ii, n, jeden zo siedmich pahorkov rímskych; na ňom palác Augustov; odtiaľ palatia = palác: palatia caeli, nebesá.
pălātum, i, n., otvorené ústa podnebie.
pălea, ae, f., pleva.
pălear, āris, n., lalok (byčací).
Pălēs, is, f., staroitalská bohyňa pastierov; jej slávnosť, Palilia vydržiavali 21. apríla.
pălimpsēstus, i, m. palimpsest, t. j. pergamen, ktorého pôvodné písmo bolo vymazané, aby sa na ňom znova písalo.
palla, ae, f., dlhé vrchné rúcho, ktoré nosily Rimanky mimo domu; tiež mužský odev, v ktorom vystupovali herci v tragédiach a ktorým u básnikov odievajú sa bohovia, veštci a herosi.
Pallădium, ii, n. drevená socha Pallady Athény; podľa bája spadla s neba a v Tróji bola chránená, ako symbol trvania mesta.
Pallās, ădis, f., grécke meno bohyne Athény; u Rimanov = Minerva, bohyňa múdrosti, vied a umenia; Palladis arbor, oliva; P. ales, sova; P. ars, umenie priasť a tkať; P. corona, veniec z olivových ratolestí; P. latices, olej; P. forum námestie v Ríme, kde stál chrám Minervin.
palleō, ui, —, 2., byť bledým, blednúť; vybledn'ť, farbu pustiť, stratiť; blednúť od strachu: báť sa o niečo.
pallescō, lui, —, 3., blednúť; frondes p., vädnúť; blednúť od strachu, trápiť sa; žltnúť; tratiť prirodzenú farbu.
palliātus, 3., oblečený v pallium, grécky plášť.
pallĭdus, 3., bledý, bledým robiaci: pallida mors bledá smrť; zaľúbený, láskou sa trápiaci; bledý od strachu.
pallĭŏlum, i, n., (chatrný) grécky plášť; kapuca.
pallium, ii, n. grécky plášť; prikrývadlo (paplon).
pallŏr, ōris, m., bledosť; hrôza, strach.
palma, ae, f., dlaň, ruka; veslo; vetva, strom palmový, vetva palmová, ovocie palmové datle, ratolesť; víťazstvo, sláva, znamenie víťazstva, slávne činy.
palmāris, e, zasluhujúci (víťaznej) palmy, výtečný, vynikajúci (sententia).
palmātus, 3., palmovými ratolesťami ozdobený, s vyšívanými palmovými ratolesťami: tunica palmata, (ktorú si obliekali triumfátori).
palmĕs, ĭtis, m., výhonok vinnej révy.
palmētum, i n., palmový háj.
palmĭfĕr, 3., úrodný al. bohatý palmami.
palmŭla, ae, f., lopatka veslová, veslo.
pālor, 1., rozptyľovať sa, rozbiehať sa, túlať sa, blúdiť.
palpebra ae, f., očné viečko, viečko.
palpĭtō, 1., triasť sa, šklbať sebou.

palpō, 1., a **palpor**, 1. hladiť, hladkať, lichotiť.

pălūdāmentum, i, n., vojenský plášť; plášť vodcovský.

pălūdātus, 3., oblečený v paludamentum.

pălūdōsus, 3., bahnatý.

pălumbes, i s, m. f., (p a l u m b a, a e) holub.

pălus, i, m., kôl.

palus, ū d i s, f., bahno barina, kaluža; rieka v podsvetí.

pălustĕr, r i s, e, bahnatý; na bahne rastúci al. žijúci.

pampĭneus, 3., révový, z révového listia; révou bohatý.

pampĭnus, i, m., výhonok révový, révové lístie.

Pān, P ā n o s, m., boh lesov, pastierov a stád.

panchrēstus, 3., na všetko dobrý; p a n c h r e s t u m m e d i c a m e n t u m, všeobecný liek, prostriedok (t. j. peniaze).

pandō, p a n d i p a s s u m, p a n s u m, 3., rozostierať, rozkladať, rozkladať k sušeniu, sušiť; rozpínať, rozpúšťať, otvárať, odhaľovať, objavovať, vyjavovať, zvestovať, oznamovať, hlásať, vykladať; rozprestierať sa (planities); p a s s u m (v i n u m) víno zo sušených hrozán; l a c p a s s u m = skysnuté mlieko.

pandus, 3. krivý, zakrivený, zahnutý; l a n c i b u s p a n d i s, na hlbokých misách.

pānēgyrĭcus, i, m., slávnostná reč Isokratova, v ktorej rečník vyzýva Grékov k svornosti proti Persom; chvalorečˇ (vôbec).

pangō, n x i, p a n c t u m; p ē g i, p ĕ p ĭ g i p a c t u m, 3., upevňovať zatĺkať (clavum); spojovať, skladať (poemata), básniť, ospevovať; určovať, (fines); sľubovať, vyjednávať, vymieniť si, vyhradiť si, vyžiadať si; robiť (prima tentamenta); uzavierať (foedera).

pānĭcum, i, n., proso.

pānis, i s, m. chlieb; p. c i b a r i u s, čierny chlieb.

Pāniscus, i, m., [d e m i n. o d P a n] v. Pan.

pannus, i, m., kus látky, handra; ručník.

panthēra, a e, f., panter, pardal.

păpāvĕr, i s, n., mak (rastlina, kvet a plod); s u m m a p a p a v e r u m c a p i t a, L. = s u m m a p a p a v e r a, V., makovice.

păpāvĕreus, 3., makový.

pāpĭliō, ō n i s, m., motýľ.

păpilla, a e, f., bradavica prsná; prsá.

păpŭla, a e, f., pľuzgier.

păpyrĭfĕr, 3., papyrovú trsť plodiaci (Nilus).

pār, p ă r i s, a d j., rovnaký, rovný vhodný, primeraný; p. p r o e l i u m, s rovnakým výsledkom pre obe strany, nerozhodná bitka; p a r a t q u e (a c), rovný ako..; u t p a r e s t, ako sa sluší; l u d e r e p a r i m p a r, pár-nepár; s u b s t. spoločník, druh; v boji: protivník, nepriateľ; pár, dvojica; p a r p r o p a r i r e f e r r e, odplácať rovné rovným, rovnakou mierou; p a r n o b i l e f r a t r u m, H., čistá dvojica bratov; a l i q u o t s p e c t a t i s p a r i b u s, L., keď videli (zápas) niekoľkých dvojíc.

părābĭlis, e, prístupný, (ľahko) dosažiteľný; lacný.

părădoxa, ō r u m, n., vety, ktoré sa prieča obyčajnému poňatiu.

prăsīta, a e, f., príživnica.

părăsītus, i, m., príživník, bruchopasník.

părātē, a d v., pripravene s prípravou; obratne, vhodne.

părātĭō, ō n i s, f., pripravovanie domáhanie sa (regni).

părātus, 3., pripravený, hotový ochotný; oddaný; odhodlaný, rozhodný; vystrojený, vyzbrojený; určený, zaistený; prístupný; zbehlý, zkúsený (in iure); p. v i c t o r i a ľahké víťazstvo.

părātŭs, ū s, m., príprava, chystanie; nádhera, nádherné rúcho.

Parca, a e f., bohyňa osudu; pôv. bola P. jedna, potom ako u Grékov tri (predstavované ako priadu nití života: Klotho, Lachesis, Atropos.

parcē, a d v., šetrne sporivo, skúpo, skrovne, málo, slabo.

parcĭmōnia, v. parsimonia.

parcō, pĕpercī —, (temperātum), 3., šetriť, šanovať; neubližovať zdržovať sa, vyhýbať, chrániť sa.

parcus, 3., sporivý, gazdovský, skúpy; lakomý; skrovný, chatrný, slabý; zdržanlivý, striedmy.

părēns, entis, m. f. [pario = gigno] otec, mať, rodičia; pôvodca, ded; pl., rodičia, predkovia.

părēns, entis, adj. [pareo], poslúchajúci, poslušný; plur. subst. poddaný.

părentālis, e, náležiaci rodičom (umbrae parentales); parentales dies, dni, venované pamiatke zomrelých rodičov a príbuzných, trizna = **parentalia**, ium, n. (srov. u nás sviatok „Dušičiek").

părentō, 1., konať, sláviť triznu, prinášať obeť; uspokojovať zabitého smrťou iného, pomstiť, dávať zadosťučenenie.

pāreō, ui, ĭtum, 2., poslúchať, slúžiť, byť poddaným, podrobeným, závisieť od koho; riadiť sa niečím, plniť (promissis); male parentem asellum, neposlušného; paret (právn. formula) je jasné, zrejmé, dokázané.

părĭcīda v. parricida.

părĭēs, ĕtis, m., stena.

părĭētīnae, ārum, f., srúcaniny, rozvaliny.

părĭlis, e, rovný, rovnaký, rovnomerný.

părĭō, pĕpĕrī, partum, (parĭtūrus), ĕre, rodiť, plodiť, tvoriť, pôsobiť; získavať; fuga salutem p., útekom sa zachrániť; parto (abl. abs.) quod avebas, H., keď si získal (= keď máš), po čom si túžil; subst. partum, i, n., (ob. pl.) nadobudnuté veci = majetok; prenes. úspech, prospech.

Părĭs, rĭdis, m. syn trojanského kráľa Priama, čo uniesol Helenu a dal podnet k trojanskej vojne.

părĭtĕr, adv., rovnako, rovnou mierou, (p. atque, [ac], ako); spolu, a hneď.

Părĭus, 3., parský, z ostrova Parosa.

parma, ae, f., malý a okruhlý štít kožený; vôb. štít.

parmātus, 3., ozbrojený parmou, malým okruhlým štítom.

părō, 1., pripravovať (sa), chystať (sa), hotoviť (sa), zamýšľať, hodlať, chcieť; získavať, zaopatrovať; kupovať; servi aere (abl. pret.) parati; bellum parare alicui, strojiť sa k vojne proti niekomu; his rebus paratis, Cs., po týchto prípravách.

părŏchus, i, m., dodavateľ, úradník, ktorý na všetkých staniciach italských a v provinciach dával byt a nevyhnutné potreby cestujúcim osobám úradným; hostinský.

parra, ae f., vták, ktorého krik veštil nešťastie.

parrĭcīda, ae, m., vrah najbližších príbuzných, otcovrah, vôb. vrah; velezradca, svatokradca.

parrĭcīdium, ii, n., vražda blízkeho príbuzného; otcovražda; vôb. vražda; velezrada.

pars, partis f., časť, diel, kus, kúsok; účasť, podiel; úloha, úrad, povinnosť, obor, činnosť; strana strana politická; územie; pl. sporné, nepriateľské strany; zlomok: tres partes = ¾ duae partes = ⅔; novem partes = 9/10; minima pars temporis, malá chvíľa; si ullam partem habes sensus, C., ak máš (len) trochu citu; ex parte zčiastky; pro parte, podľa (určitého pomeru), pomerne; pars mea nulla est in re, N., nemám nijakej účasti vo veci; magna ex p., zväčša; magnam partem, zväčša, väčšinou, omnibus partibus, všestranne.

parsimōnia, ae, f., sporivosť, striedmosť.

Parthĕnŏpē, ēs, f., staré meno mesta Neapola.

partĭceps, cĭpis, adj., účastný; subst. účastník, spoločník; particeps rationis, účastný rozumu, majúci rozum.

partĭcĭpō, 1., robiť účastným niečoho; mať účasť v niečom.

partĭcŭla, ae, f., čiastka, čiastočka, častica, kúsok, trochu.

partĭcŭlātim, adv., po častiach.

partim, adv., zčiastky, čiastočne; p. — p. zčiastky — zčiastky, jednak — jednak.

partior, tītus sum, 4. deliť, rozdeľovať; partitis temporibus, striedavo.

partītē, adv., s náležitým rozdelením, rozčlenením.

partītiō, ōnis, f., delenie, rozdelenie.

partŭriō, 4. vajatať, chystať sa k pôrodu, pracovať k pôrodu; mať v úmysle, hotoviť; znášať bolesti, trpieť, (anus pro pluribus); plodiť, rodiť.

partŭs ūs, m., pôrod, zľahnutie; plod, plemeno, dieťa.

părum, adv., málo, veľmi málo; parum est, nestačí; parum habeo, nemám dosť na tom, že..

părumpĕr, adv., na krátko, na chvíľku.

parvĭtās, ātis, f., maličkosť nepatrnosť.

parvŭlus, 3., maličký, malinký veľmi malý, nepatrný; mladý; a parvulis, od malička, od mladi.

parvus, 3., (comp. mĭnŏr, mĭnŭs, ōris, superl. mĭnĭmus 3.), malý maličký, drobný, skromný, nepatrný, malicherný, bezvýznamný, všedný, obyčajný nevážny; parvum, i, maličkosť, málo; o čase: krátky; parvi, ōrum (malé) deti; a parvis, od malička, od mladi; slabý, tichý (vox); verbis minoribus uti, užívať skromnejších slov, skromnejšie hovoriť; parvae res maličkosti; rem dictu parvam, L., čo (vlastne) nestálo ani za reč: quae minora vero faciam, L., čo bych zmenšil na ujmu pravde; parvi esse, mať malú cenu, dôležitosť: parvi sunt foris arma nisi est consilium domi, málo stoja, malú cenu majú zbrane v poli, keď nieto rozvahy doma.

pāscō, pāvi, pastum, 3. kŕmiť, živiť, sýtiť, chovať, vyživovať zväčšovať, množiť; tešiť, kochať; nechať rásť (crinem, barbam); med. pasci živiť sa, pásť sa, žrať; pastae capellae, napasené.

pascuus, 3., k pastve slúžiaci, pastvinový; **pascŭa,** ōrum, n. pastviny, pastva, paša.

passĕr, ĕris, m. vrabec; ryba kambala.

passercŭlus, i, m., vrabček, vrabčík.

passim, adv., na rozličných stranách, široko-ďaleko, sem a tam; bez poriadku, kolom do kola, hromadne.

passum, i, n. (sc. vinum), [od pando], víno zo sušených hrozán.

passus ūs, m., krok, dvojkrok (= 1.5 m.); milia passuum ducenta, = 296 km.

passus, 3., rozostretý, rozpiaty, otvorený; p. crines, rozpustené vlasy.

pastillus, i, m., [demin. od pasta cesto] pastilla, voňavá pilulka [k zmierneniu zápachu z úst].

pastiō, ōnis, f., pastva.

pastŏr, ōris, m. pastier.

pastōrālis, e, pastiersky.

postōrĭcius, pastōrius, v. pastoralis.

pastus, ūs, m., pastva, paša, krm, kŕmenie.

pătĕfăciō fēci, factum, 3., otvárať, odkrývať, odhaľovať; cuncta patefacta credens, že vyšlo všetko na javo; objavovať, ukazovať; prezrádzovať; preklesniť (vias).

pătella, ae f., miska, tanier; obetná miska.

pătens, ntis, adj., otvorený, prístupný voľný, širý, rozkladajúci sa; zjavný, jasný (facinus tam patens).

pătĕnter, adv., zjavne.

pătĕō, ui, — 2. byť otvoreným (do korán), byť prístupným, voľným, jasným, patrným; nebyť chráneným (proti zbrani); id patet omnibus civibus Cs., k tomu majú právo; latissime p., mať najväčší rozsah (logický); haec ratio late patet, C., táto zásoda má rozsiahlu platnosť.

păter, tris, m., otec; p. familias p. familiae, hlava rodiny, čeľadný otec, gazda, pán; cenae p., hostiteľ; pl., otcovia, predkovia, senátori, senát; patrum acta, protokoly senátu; patricii, šľachta;

p. patratus, vrchný fetial, ktorý menom národa dohovory a prísahy robieval.

pătĕra, a e, f. miska, miska obetná.

păternus, 3., otcovský, po otcoch zdedený, avus p. ded po otcovi.

pătescō, u i, —, 3., otvárať sa, byť prístupným, odkrytým, nechráneným, prestierať sa, rozkladať sa, rozvinúť sa (acies), siahať, stávať sa viditeľným, objavovať sa vychádzať na javo (Danaum patescunt insidiae).

pătĭbĭlis, e, znesiteľný (dolor).

pătĭbŭlum, i, n., šibenica.

pătiens, ēntis, adj., znášajúci, vytrvalý, trpelivý, zdržanlivý, striedmy, shovievavý.

pătienter, adv., trpelivo zdržanlivo, striedmo, spokojne, shovievavo.

pătientia, ae, f., znášanie, otúžilosť vytrvalosť, skromnosť, trpelivosť; poníženosť (servilis), poslušnosť; zdržanlivosť striedmosť; shovievavosť, netečnosť.

pătĭna, ae, f., misa.

pătior, passus sum 3., trpieť, znášať, vydržať nechávať, dovoľovať, dopúšťať; v trápení žiť.

pătria, ae, f. vlasť, otčina, rodné mesto, rodiska; domov.

pătricīda v. parricida.

pătrĭcius, 3., patricijský, šľachtický urodzený; subst. patricius.

pătrĭmōnium, ii, n., otcovský majetok, dedictvo; majetok (vôbec).

pătrĭmus, 3., majúci otca ešte na žive.

pătrĭtus, 3., otcovský, po otcovi zdedený.

pătrius, 3., otcovský, po otcovi zdedený, dedičný, rodinný, starodávny; sermo patrius, materinská reč; domáci, (v krajine) obyčajný; carmen patrium, národná pieseň.

pătrō, 1., vykonávať, prevádzať, uskutočňovať; patratus v., pater.

pătrōcĭnium, ii, n., ochrana, záštita, pomoc; zastupovanie, obhajovanie pred súdom; plur. chránenci, klienti.

pătrōcĭnor, 1., chrániť hájiť, zastupovať.

pătrōna, ae, f., patronka; ochrankyňa, obhajovateľka.

pătrōnus, i, m., patron, ochranca a zástupca klientov, zástupca pred súdom, obhajca.

pătruēlis, e, od brata otcovho pochádzajúci, strýcovský; subst. bratánec.

pătruus, i, m., strýc; prísny sudca mravov; adj. strýcovský, strýkov.

pătŭlus, 3., otvorený (aures, fenestrae); prístupný; široko sa rozkladajúci, rozložený, široký, širý, priestranný; rozložistý.

pauci, 3. málo, nemnoho, malý počet, niekoľko, málokorí; pauca al. paucis (i. e. verbis) respondere stručne, krátko málo slovy; pauci sui, Cs., niektorí z jeho vojska.

paucĭtas, ātis, f., malý, skrovný počet nepatrná sila, hŕstka.

paucus, 3., v. pauci.

paulātim, adv., pomaly, znenáhla; jeden po druhom.

paulisper, adv., na chvíľku, na krátky čas.

paulō, adv., o málo trochu; post paulo, nezadlho potom; paulo ante, nedávno pred tým, nedávno, pred chvíľou.

paulŭlum, adv., trochu, máličko.

paulŭlus, 3., maličký, drobnučký; paulula via, maličký kúsok cesty.

paulum, adv., málo trochu.

paulus, 3., malý, skrovný; subst. n., málo.

pauper, is, adj., chudobný, nemajetný; malý, skrovný.

paupercŭlus, 3., veľmi chudobný.

paupĕriēs, ēi, f., chudoba.

paupĕrō, 1., ožobráčiť, olupovať, pripraviť o niečo.

paupertās, ātis, f., chudoba, nemajetnosť; núdza.

păvĕfactus, 3., zdesený naľakaný.

păveō, pāvi, —, 2., chvieť sa triasť sa od strachu, strachovať sa, byť zdeseným, naľakaným.

păvescō, pāvi, —, 3., ľakať sa, strach dostávať.

păvĭdē, adv. bojazlivo, zdesene.

păvĭdus, 3., chvejúci sa, trasúci sa od strachu, nastrašený, naľakaný, zdesený, bojazlivý, plachý; úzkostlivý; strach pôsobiaci.

păvīmentum, i, n. podlaha, dlažba.

păvĭō, 4., tĺcť (terram); udierť o zem; pritĺkať, pokrývať tvrdou smolou, smoliť.

păvĭtō, 1., chvieť sa, triasť sa od strachu, desiť sa.

pāvō, ōnis, m., páv, vták Junone zasvätený.

păvor, ōris m., chvenie, strach zdesenie, hrôza, ľaknutie; bojazlivosť, plachosť, úžas; prízrak, klamný obraz.

pāx, pācis, f., pokoj, mier, kľud; priazeň, pomoc božia; pace tua, s tvojim dovolením; bella et paces penes paucos erant, S., rozhodovanie o vojne a mieri; person. **Pax**, božstvo mieru.

peccans, tis, vinník, hriešnik, svodca.

peccātum, i, n., prehrešenie, previnenie, hriech, vina chyba, prečin.

peccātus, us, m., previnenie, chyba, prečin.

peccō, 1., previňovať sa, prehrešovať sa, chybiť hrešiť; spáchať zradu, odpadnúť; zmýliť sa; potknúť (equus).

pecten, ĭnis, n., hrebeň; niteľnica brdo (u tkáčov); hrable; nástroj ktorým struny do pohybu sa uvádzajú, palička, klepačka; piesň verš; druh mušle.

pectō, pexi, pexum, 3., česať strihať vlnu; v. pexus.

pectus, ŏris, n., prsá, hruď; žalúdok; srdce, duša, myseľ, smýšľanie; sororum pectora = sorores; mortalia pectora = mortales.

pĕcu, n. defectivum casibus (abl. — ū pl. pecua, pecuda dat. abl. — ubus), dobytok

pĕcuārius, 3., dobytčí; pecuarius, i subst. pecuaria, ae, f chov dobytka; subst. pecuarius, ii, m., dobytkár; nájomník štátnych pašienkov v provinciách; **pecuārĭa**, ōrum, n., stáda dobytku.

pĕcūlātŏr, ōris, m., sprenevierteľ štátnych peňazí, (defraudent).

pĕcūlātus, us, m., sprenevernie verejných peňazí (defraudácia), podvod.

pĕcūliāris, e, vlastný, zvláštny, samobytný, (charakteristický).

pĕcūlium, ii, m., majetok, pozostávajúci z dobytku; zvláštny majetok jednotlivých osôb úspory; vôb, majetok.

pĕcūnia, ae, f., majetok, peniaze; pecuniam facere, získať, zarobiť si p.; pro habitu pecuniarum, L., podľa majetkových pomerov; magna p. moc, mnoho peňazí; publica p., N., obecné, štátne dôchodky štátna pokladnica; praesens p., hotové peniaze.

pĕcūniārius, 3., peňažný, v peniazoch; res pecuniaria, peňažné záležitosti tiež = pecunia.

pĕcūniōsus, 3., majetný, bohatý.

pĕcŭs, ŏris, n., dobytok hovädo.

pĕcŭs, ŭdis, f., domáce zviera ovca, pl. brav; zvieratá, dobytok, tiež opovržlivo o ľuďoch: hovädo.

pĕdālis, e, jednostopový, (jednu) stopu dlhý, (široký, tlstý).

pĕdārius, 3., majúci rozmer jednej stopy; pedarii senatores, najnižší senátori, ktorí ešte neboli kurulskými úradníkmi a preto samostatne nemohli hlasovať lež pripojovali sa k druhým.

pĕdes, ĭtis, m., peší vojak, pešiak; pl. pechota; omnes cives Romani, equites peditesque, L., všetky triedy občianstva: šľachta a ľud.

pĕdester, tris, tre, peší (op. equester); konaný na pevnej zemi (op. navalis), pedestres navalesque pugnae); prozaický, (písaný prózou); obyčajný, všedný bezo vzletu.

pĕdētentim, adv., krok za krokom, pomaly, opatrne.

pĕdĭca, ae f., puto; oko, osídlo, slučka.

pĕdĭsĕquus, 3., v pätách nasledujúci, sluha, služobník.

pĕdĭtātus, ūs, m., pechota.

pēdō, pĕpēdi, pēdĭtum, 3., bzdieť.

pĕdum, i, n., zahnutá palica (pastierska).

Pēgăsus, i, m., v bájoch: okrídlený kôň Perseov.

peiĕrō, 1., krivo prísahať; ius peieratum, krivá prísaha.

pēior, pēius, comp. od malus, horší.

pĕlăgus, i, n., more; veľká voda prúdy.

Pēlīdēs, ae, m., syn Peleov = Achilleus.

pellax, ācis, adj., schytralý (p. Ulixes).

pellĭcĭō, lēxi, lectum, 3. prilákať, privábiť, skloniť na svoju stranu, získať; sviesť.

pellĭcŭla, ae, f., kožka, kožička; pelliculam curare, hovieť si, dopriať si, dožičiť si.

pellis, is, f. koža, kožušina, kožuch; quoniam in propria non pelle quiessem, H., = lebo sa mi chcelo vyššie nad svoj stav; detrahere pellem, H. = strhnúť masku s obličaja: vojenský stán zimný (sub pellibus, Cs.).

pellītus 3., pokrytý kožou, kožušinou, odetý v kožušinu.

pellō pĕpŭli, pulsum, 3., poháňať, strkať, odháňať, vyháňať, nedopúšťať, odstraňovať; vyháňať z vlasti, vyobcovať vypovedať; odrážať, premáhať, zaháňať na útek; tĺcť, biť; pulso pudore, bez stydu.

pellūcĭdus, 3., v. perlucidus.

pĕloris, ĭdis, f., druh veľkej rakovice.

pelta ae, f., malý okruhlý štít, hore srpovito vykrojený.

peltastae, ārum, m., peltasti, vojaci ozbrojení peltami.

peltātus, 3., ozbrojený peltou.

pĕnārius, 3., zásobný, pre zásoby: cella penaria, komora, sýpka.

Pĕnātes, ĭum m., penáty, ochrancovia domácnosti a rodiny; prenes. dom, domácnosť, rodina, rodinný krb.

pĕnātĭger, 3., penaty nesúci: p. Aeneas, ktorý priniesol penaty z horiacej Troji do Italie.

pendeō, pĕpendi, —, 2., visieť; splývať, (chlamys), bez vlády visieť (lacerti); visieť nad niekym, hroziť (ensis); vznášať sa (pependit in aura); závisieť, riadiť sa (ex verbo); dychtivo počúvať (ab ore); animo p., byť v (duševnej) neistote, byť nerozhodným.

pendō, pĕpendi, pensum 3., vážiť, odvažovať: posudzovať, ceniť; platiť zaplatiť; trpieť (poenam, supplicium).

pendŭlus, 3., visiaci, kyvajúci sa, neistý, pochybný.

Pēnĕlŏpē, ēs (— a, ae), f., manželka Odysseova, mať Telemachova.

pĕnĕs, predl. s akk. pri, v moci niekoho: penes praetorem, pri praetorovi, v moci praetorovej; penes se esse, mať zdravý rozum.

pĕnĕtrābĭlis, e, preniknuteľný; dostupný, prenikajúci, prenikavý.

pĕnĕtrāle, is, n., ob. pl. vnútornosť domu budovy; obydlie, dom, svätyňa, chrám.

pĕnĕtrālis, e, vnútorný.

pĕnĕtrō, 1., vnikať, vraziť preraziť.

pĕnĭcillum, i, n., štetec maliarstvo, sloh.

pĕnĭtus, adv., hlboko, vnútri donútra; dôkladne, zcela, naskrze; zo srdca, úprimne.

penna, ae, f. pero, brko; plur. krýdla, perie na strele; strela, šíp.

pennātus, 3., operený, okrídlený.

penniger, 3. okrídlený.

pensĭlis, e, visiaci; p. uva, sušené hrozno.

pensĭō, ōnis, f. plat, výplata, lehota platebná.

pensĭto, 1., platiť (vectigalia); uvažovať, rozvažovať; rozmýšľať.

pensō, 1., vážiť, odvažovať; vynahradzovať, odplácať, odmeňovať: splácať; uvažovať, rozvažovať, posudzovať.

pensum, i, n., odvážená a určená k dennému spracovaniu vlna: úloha, povinnosť.

pensus, 3., dôležitý, vážny; nihil pensi habeo nič nedbám, nestarám sa o nič, jedno mi je.

pēnūria, ae f., nedostatok, núdza.
pēnus, ūs (— i), m. al. f. (tiež penum, i, n., a penus, ōris, n., zásoba potravná, potrava; komora.
peplum, i, n. peplus, i, m., široké, pestro vyšívané rúcho gréckych žien; zvl. skvostné rúcho, ktoré v Athénach slávnostne vozili na sviatky panathenejské na Akropolis a venovali Athéne Pallade.
per predl. s akk. cez, prez, kroz, skrz; per nuntium certior factus est dozvedel sa, dostal zvesť kroz posla; per dolum, ľsťou, ľstive, podvodne; per iocum, žartom; per vim, násilenstvom, násilne silou-mocou; per litteras, písomne, na písme; per speciem, naoko, zdanlivo; iter per provinciam facere ísť, cestovať cez provinciu; per manus tradere, z ruky do ruky oddať; per multos annos, za mnoho rokov; per deos iurare, na bohov prísahať; per se ipse, sám od seba, sám sebou; virtus per se ipsa expetenda est, cnosť sa má vyhľadávať sama o sebe, pre seba, k vôli sebe; perrumpere per hostes, prebiť sa cez nepriateľov, (skrz nepriateľov); per me stat, závisí odo mňa; per causam, pod zámienkou; per te sapis, H., sám máš rozum.
pĕrabsurdus 3., veľmi nesmyselný.
pĕrăcerbus, 3., veľmi trpký, kyslý (uva).
pĕractiō, ōnis, f., záverok koniec.
pĕrăcūtē, adv., veľmi bystro, dôvtipne duchaplne.
pĕrăcūtus, 3., veľmi ostrý, prenikavý (vox); veľmi bystrý, dôvtipný, duchaplný.
pĕrădulescens, entis adj., veľmi, celkom mladý, mladučký.
pĕrădŏlescentŭlus, i, m., mladučký muž.
pĕraequē, adv. celkom rovnakou mierou, zcela rovno, práve tak.
pĕrăgitō, 1., prehánať znepokojovať.
pĕrăgō, ēgi, actum, 3., previesť, končiť; prejsť, precestovať; znepokojovať; pokračovať až do konca; obrábať (humum); stráviť (cibum); vyjednávať; prednášať (sententiam); opisovať, líčiť (res gestas); reum peragere, pravotu s obžalovaným previesť až do jeho odsúdenia, neustúpiť od žaloby; diebus peractis, po uplynutí dňov; tráviť (otium).
pĕragrātiō, ōnis, f., prechádzanie, cestovanie po...
pĕragrō, 1., precestovať, prechádzať, preniknúť, blúdiť po (deserta Libyae); ea fama de illo peragravit, rozšírila sa o ňom tá povesť.
pĕrambŭlō, 1., prechádzať sa, chodiť; irigus perambulat artus, prebeháva, preniká údy.
pĕrămoenus, 3., veľmi príjemný, pôvabný, prekrásny.
pĕramplus, 3., veľmi veliký, preveliký.
pĕrangustus, 3., veľmi úzky, tesný.
pĕrantīquus, 3., veľmi starý, starobylý staroźitný, prastarý.
pĕrappŏsĭtus, 3., veľmi vhodný, príhodný.
pĕrarduus, 3., veľmi obťažný, príkry.
pĕrargūtus, 3., veľmi vtipný, duchaplný.
pĕrārō, 1., zorať, zbrázdiť; písať, stilom na voskovej tabulce).
pĕrattentē, adv. veľmi pozorne.
pĕrattentus, 3., veľmi pozorný.
pĕrbacchor, 1., prehýriť prehajdákať.
pĕrbeātus, 3., prešťastný, preblažený.
pĕrbĕnĕ, adv. veľmi dobre.
pĕrbĭbō, bĭbi, —, 3. vypiť, vpiť, vssať.
perbŏnus, 3., veľmi dobrý.
perbrĕvis, e. veľmi krátky; perbrevi (sc. tempore), čo chvíľa.
perbrĕvĭtĕr, adv., kratučko, celkom stručne.
percălescō, ui, —, 3., veľmi sa otepľovať.
percārus, 3., veľmi drahý, milý, predrahý.
percĕlebrō, 1., všade rozhlasovať, roznášať, roztrusovať.
percĕlĕr, is, e, veľmi chytrý, náhly.
percellō, cŭli, culsum, 3., otriasať; poraziť, povaliť; uderiť, zni-

čiť, zahubiť; ohromiť, omámiť; podesiť, naľakať nastrašiť.
ercenseō, u i, —, 2., prezerať, posudzovať; pomenovať vypočítať; prejsť, obísť (totum orbem).
ɔrceptiō, ō n i s, f., sbieranie (frugum); dojem, dojemlivosť, vnímavosť, poznanie.
ɔrcĭpiō, c ē p i, c e p t u m, 3., chápať, naučiť sa, poznávať vnímať; zmocniť sa, dostávať, prijímať, získať; počuť; f u g a m p e r c i p e r e, Cs. dozvedieť sa o úteku; cítiť pociťovať (acerbissimos dolores).
ɔrcītus, 3., podráždený, pobúrený, rozčúlený, popudlivý; a n i m o i r a t o a c p e r c i t o, v návale hnevu a rozčúlenia.
ɔrcŏlō, u i, c u l t u m, 3., zdobiť (eloquentiā); mať v úcte, veľmi ctiť (patrem); poctiť (honore).
ɔrcōmis, e, veľmi prívetivý, láskavý, vľúdny.
ɔrcommŏdē, a d v., zcela primerane, náležite, vhodne.
ɔrcommŏdus, 3. zcela primeraný, náležitý, veľmi vhodný.
ɔrcontātiō, ō n i s, i. vypytovanie, vyzvedanie, otázka, dotaz, výsluch.
ɔrcontātŏr, ō r i s, m., vypytovač, vyzvedač.
ɔrcontor, 1., vyzvedať sa vypytovať sa.
ɔrcŏquō, c o x i, c o c t u m, 3., uvariť upiecť; k zrelosti privádzať.
ɔrcrebrescō, b r u i, — 3., rozširovať sa, roznášať sa, rozhlasovať sa stávať sa známym, hojným.
ɔrcrĕpō, u i, ĭ t u m, 1., hlučať, zvučať, silno sa ozývať.
rcūriōsus, 3., veľmi zvedavý.
rcūrō, 1., vyliečiť, vyhojiť (vulnus).
rcurrō, (c ŭ c u r r i) c u r r i c u r s u m, 3., dobehnúť, prebežať, prejsť, precestovať; prenikať (pectora) vypočítať (omnia nomina).
rcursātiō, ō n i s, f., precestovanie, cesta po (Italiae p.).
rcursiō, ō n i s, f. prebehnutie, pripomenutie (mimochodom).
rcursō, 1., potuľovať sa, behať okolo.
rcussiō, ō n i s, f., úder; p e c t o r i s p e r c u s s i o n e s, údery bitie do pŕs; d i g i t o r u m p e r c u s s i o n e, tlieskaním prstov; rhytmický prízvuk, takt.
percussŏr, ō r i s, m., vrah.
percussus, ū s, m. úder, tlčenie.
percŭtiō, c u s s i, c u s s u m 3., preraziť pretknúť, preniknúť, prebodnúť, preklať, prepichnúť; vraziť do; zasiahnuť, zastihnúť; klepať, búchať; raniť zabiť, usmrtiť, zavraždiť; popraviť (securi); dotknúť sa, dojať, (me primus dolor percussit); f o e d u s p. smluvu, dohovor uzavrieť; udrieť (lapide); raniť; a m o r e p e r c u s s u s, láskou dojatý; podivením naplniť.
perdifficĭlis, e, veľmi ťažký.
perdifficĭlĭtĕr, a d v., veľmi ťažko.
perdĭligentĕr, a d v., veľmi starostlivo, svedomite, dôkladne.
perdīscō, d ĭ d ĭ c i, — 3., dôkladne (men. nazpamäť) sa naučiť; dôkladne porozumieť niečomu.
perdĭsertē a d v., veľmi výmluvne, výrečne.
perdĭtŏr, ō r i s m., škodca.
perdĭtus, 3., stratený; zničený, nešťastný; zkazený; zmorený (fame); p e r d i t i ō r u m, m., ničomná sberba.
perdiŭturnus, 3., veľmi dlho trvajúci, zdĺhavý.
perdīves, ĭ t i s, a d j., veľmi bohatý veliký boháč.
perdix, ĭ c i s, f., kuroptva.
perdō, d ĭ d i, d ĭ t u m, 3., zkaziť, zničiť, zmariť priviesť na mizinu; urobiť nešťastným; zabiť, usmrtiť; ztratiť, prehrať (causam, litem); d i m e p e r d a n t, s i . . nech ma Pánboh potresce, ak . .
perdŏceō, u i, c t u m, 2., dôkladne naučiť.
perdoctus, 3., veľmi učený.
perdŏleō, u i, —, 2., veľmi bolestne (ťažko) niesť.
perdŏmō, u i, ĭ t u m, 1. (celkom) skrotiť, podrobiť, pokoriť, podmaniť.
perdūcō, d ū x i, d u c t u m, 3. privádzať, pohnúť, získať; prefahovať (rem disputatione ad mediam noctem p.); pomazať, natrieť (corpus odore ambrosiae).
perductŏr ō r i s, m., svodca.

perduellio, ōnis, f., zločin proti štátu, velezrada.
perduellis, is, m., nepriateľ vojnu vedúci.
perdūrō, 1., vytrvať, vydržať.
perēdō, ēdi, ēsum, 3., zjesť, zožrať, stráviť, rozhlodať, zničiť.
pĕrĕgrĕ, adv., v cudzine, vonku; z cudziny, zvonku; von.
pĕrĕgrīnātiō, ōnis, f., pobyt al. cestovanie v cudzine; cesta; sťahovanie vtákov.
pĕrĕgrīnor, 1., byť (žiť, cestovať) v cudzine, cestovať, byť na cestách; byť cudzím, neznámym (in nostra urbe).
pĕrĕgrīnus, 3., cudzí, cudzozemský, z cudziny prichádzajúci; subst. cudzinec, ktorý nebol civis; kto sa v niečom nevyzná (p. in agendo).
pĕrēlŏquens, entis, adj., veľmi vkusný.
pĕrēlŏquenter, adv., veľmi vkusne.
pĕrēlŏquens, entis, adj., veľmi výmluvný, dobrý rečník.
pĕrendĭnus, 3., pozajtrajší (dies).
pĕrennis, e, celoročný, trvalý, stály, ustavičný, večný.
pĕrennō, 1., (dlho, mnohé roky) trvať.
pĕreō, ii, ĭtum, īre, hynúť, zaniknúť, byť zničeným; zomierať, prichádzať na nivoč, miznúť; peritura Troja, odsúdená k zkaze, k pádu; peream, si.., nech sa prepadnem, ak..
pĕrĕquĭtō, 1., jazdiť.
pĕrerrō, 1., blúdiť, potulovať sa, chodiť, behať plávať po..; luminibus aliquem p., prezerať si, merať od hlavy do päty.
pĕrexĭguus, 3., veľmi malý, veľmi skrovný, chatrný, nepatrný.
pĕrexpĕdītus, 3., veľmi pohodlný, ľahký; celkom hotový.
perfăcētē, adv., veľmi vtipne.
perfăcētus, 3., veľmi vtipný.
perfacĭlĕ, adv., veľmi ľahko.
perfacĭlis, e, veľmi ľahký, veľmi ochotný.
perfămĭlĭāris, e, veľmi dôverný; subst. dôverný priateľ.
perfectē, adv., docela, dokonale.
perfectĭō, ōnis, f., vykonanie, uskutočnenie; dokonalosť.
perfectŏr, ōris, m., dokonavateľ, dovršovateľ; zdokonavateľ.
perfectus, 3., dokonalý, dôkladný.
perfĕrō, tŭli, lātum, ferre, znášať, prestáť vytrpieť; zprávu podávať, ohlasovať, oznamovať, zvestovať; rozhlásiť; se p., odobrať sa; leges perlatae sunt, boly prijaté.
perfĭcĭō, fēci fectum, 3., zrobiť, spraviť, vykonať, zhotoviť, vytvoriť; zbudovať, dokončiť, uskutočniť, prežiť, dokázať, spôsobiť, zdokonáliť; fraude, dolo aliquid perficere, podvodne niečo vykonať.
perfĭdĭa, ae, f., nevernosť, vierolomnosť, zrada, nepoctivosť.
perfĭdĭōsē, adv., vierolomne, zradne, nepoctivo.
perfĭdĭōsus, 3., vierolomný, neverný, zradný, nepoctivý.
perflābĭlis, e, preniknuteľný vzduchom, vzduchu prístupný.
perflāgĭtĭōsus, 3., veľmi ohavný, nestudný.
perflo, 1., previevať, predúvať.
perfluo, xi, xum, 3., pretekať; oplývať (pomis).
perfŏdio, fōdi, fossum 3., prepichnúť, preraziť, prekopať.
perfŏro, 1., prevŕtať, preraziť, preklať; perforatus, 3., dierkovaný, ďeravý.
perfrĭco ui, ātum, 1., silno trieť, škrábať; caput sinistra manu, škrabať sa za uchom; os, faciem p. odložiť styd.
perfringo, frēgi, fractum, 3., prelomiť, rozlámať, preraziť rozbiť, vypáčiť; ničiť; preniknúť.
perfruor, ctus sum, 3., plnou mierou užívať, využívať, kochať sa niečim, mať radosť z niečoho; zúplna vykonávať (mandatis).
perfŭga, ae, m., zbeh.
perfŭgiō, fūgi, —, 3., utiecť, prebehnúť, zbehnúť; utiekať sa (in fidem, pod ochranu).
perfŭgium, ii, n., útočište, útulok.
perfunctiō, ōnis, f., vykonávanie, správa (bonorum); znášanie (laborum).
perfundō, fūdi, fūsum, 3., poliať, pokropiť, naplniť, preniknúť; per-

fundi balnaeis, kúpať sa; natierať sa (odoribus); zafarbiť (vestes ostro); posypať (pulvere); naplniť (dulcedine); znepokojovať (iudicio); horrore perfusus, hrôzou všetok preniknutý.

perfungor, functus sum, 3. vykonávať, vyplniť, dokončiť, prežiť, prestáť, pretrpieť (periculis); fato perfunctus, kto naplnil svoj osud = zomrelý, mŕtvy; vyslúžiť; honoribus perfuncti, vyslúžilí úradníci.

perfŭrō, —, —, 3. zúriť.

Pergămum, i, n., ob. pl. **Pergăma**, ōrum, n., hrad trojský; Troja.

pergō, perrēxi, perrēctum, 3., pokračovať v ceste, smerovať; ponáhľať sa; prikročiť, pristúpiť (pergamus ad reliqua); podnikať.

pergrandis, e, veľmi veliký; p. natu, veľmi starý.

pergrātus, 3., veľmi milý, príjemný, vítaný: pergratum facere alicui, veľmi sa zavďačiť.

pergrăvis, e, veľmi dôležitý, závažný.

pĕrhĭbeō, ui, ĭtum 2., podávať, poskytovať; tvrdiť, vyprávať; ut perhibent, ako hovoria; menovať, nazývať.

pĕrhŏnōrĭfĭcus, 3., veľmi úctivý, veľmi čestný.

pĕrhorrescō, rrui, —, 3., ježiť sa; zhroziť sa, desiť sa.

pĕrhorridus, 3., hrozný; strnulý.

Pĕrĭclēs, is, m., slávny štátnik athénsky.

pĕrīclĭtor, 1., zkúšať; odvažovať sa, robiť odvažný pokus; byť v nebezpečenstve; uvádzať do nebezpečenstva; non est in uno homine (k vôli jednému človekovi) salus periclitanda rei publicae, C., vystavovať nebezpečenstvu.

pĕrīcŭlōsus, 3., nebezpečný.

pĕrīcŭlum, i, n., zkúška, pokus; nebezpečenstvo, nebezpečný podnik; pravota, žaloba; rozsudok, protokol; meo periculo, s nebezpečenstvom pre mňa samého.

pĕrīdōneus, 3., veľmi vhodný.

pĕrillustris, e, veľmi jasný, zreteľný, zcela zrejmý; veľmi skvelý, slávny, vznešený vzácny.

pĕrĭmō, ēmi, emptum, 3., zahubiť zničiť, umoriť, usmrtiť; zmariť.

pĕrincommŏdus, 3., veľmi nepríležitý, veľmi nepohodlný, nepríjemný.

pĕrinde, adv. rovnako, jednako (atque, ac, ako).

pĕrindulgens, entis, adj., veľmi shovievavý, láskavý.

pĕringĕnĭōsus, 3., veľmi nadaný, duchaplný.

pĕrĭnīquus, 3., veľmi nespravedlivý; rozhorčený; periniquo animo, veľmi nerád s veľkou nevoľou.

pĕrinsignis, e, zcela neobyčajný, veľmi nápadný.

pĕrinvītus, 3., veľmi nerád.

pĕrĭŏdus, i, f., veta, veta složená, (súvetie), perioda.

pĕrĭpătētĭcus, 3., peripatetický, náležiaci filosofickej škole Aristotelovej (meno odt. že Aristoteles vraj prednášal prechádzajúc sa, (περιπατῶν).

pĕrĭpĕtasma, atis, n., koberec: čalún.

pĕrĭscĕlis, ĭdis, f., podväzok.

pĕrĭstrōma, ătis, n., koberec, čalún.

pĕrītē, adv., zkúsene, obratne, zbehle.

pĕrītia, ae, f., zkúsenosť, znalosť.

pĕrītus, 3., zkúsený, zbehlý; p. rei militaris, zkúsený vo veciach vojenských.

pĕriucundē, adv., veľmi príjemne, s veľkým potešením.

pĕriucundus, 3., veľmi príjemný, milý.

pĕrĭūrium, ii, n., krivá prísaha; vierolomnosť, zrada.

pĕrĭūrus, 3., krivoprísažný; vierolomný, zradný; subst. krivoprísažník.

perlābor, psus, sum, 3., prenikať, preklznuť, dostať sa.

perlaetus, 3., veľmi veselý, radostný.

perlātē, adv., veľmi široko veľmi ďaleko.

perlĕgō, lēgi, lēctum, 3. prezerať, prečítať.

perlĕvis, e veľmi ľahký; veľmi skrovný, nepatrný, zcela bezvýznamný.
perlĕvĭtĕr, adv., veľmi málo slabo, zcela nepatrne.
perlĭbĕrālĭtĕr, adv., veľmi láskavo, veľkomyseľne, štedro.
perlĭtō, 1., šťastne obetovať; až do zdarenia obetovať.
perlūceō, luxi, —, 2. presvitať; perlucens, presvitavý, priehľadný, jasný zreteľný; perlucet, vysvitá, je jasné.
perlūcĭdus, 3., priehľadný, veľmi jasný.
perluō, uī, ūtum, 3., umyť; pass. vykúpať sa.
perlustrō, 1., prechodiť, prezerať; uvažovať, rozvažovať.
permāgnus, 3., veľmi veliký: subst. permagnum existimans považovať za vec neobyčajnú: permagni interest, veľmi záleží: permagno vendĭdisti, veľmi draho si predal.
permănĕō, nsi, nsum, 2., zostávať zotrvávať, trvať.
permānō, 1., pretekať, vtekať, vnikať, preniknúť; dostať sa (ad vestras aures).
permărīnus, 3. sprevádzajúci na mori.
permātūrescō, ui, —, 3., dozrieť.
permĕdĭŏcris, e veľmi prostredný.
permeo 1., prejsť, preniknúť.
permētior, mēnsus sum, 4. vymerať; precestovať, prejsť.
permĕtuens, tis, adj., veľmi sa bojací.
permīrus 3., veľmi podivný.
permisceō, mīscui, mīxtum, 2., smiešať, v neporiadok priviesť, zbúriť; spojiť slúčiť.
permissĭō, ōnis, f., prenechanie; dovolenie, svolenie.
permissus, ūs m., dovolenie.
permittō, mīsi, missum, 3., pustiť, vypustiť; dopustiť, dovoliť; dávať, sverovať, prenechávať, odovzdávať; odpúšťať (iracundiae); tribunatum p. zneužívať moci tribunskej; p. se poddať sa.
permixtē, adv., smiešane.
permixtĭō, ōnis f., smiešanie, smes; zmätok.
permŏdestus, 3., veľmi skromný, nesmelý.
permŏlestē, adv., veľmi ťažko, veľmi obťažne; p. fero, veľmi nerád.
permŏlō, ui —, 3., rozomlieť.
permōtiō, ōnis, f., pohnutie, (mentis), dojem; rozčúlenie, nadšenie.
permŏvĕō, mōvi mōtum, 3., pohnúť; povzbudiť znepokojiť, rozčúliť rozhorčiť, vzrušiť; p. misericordiam, vzbudiť; precibus alicuius permotus, na prosbu niekoho.
permulceō, mulsi, mulsum, 2., hladiť, pohladiť; jemne sa dotknúť, lahodiť, (aures); uspokojiť uchlácholiť, potešiť.
permultus, 3., veľmi mnohý; permultum, veľmi mnoho, veľa.
permūniō, 4. dokončiť opevnenie, silne opevniť.
permūtātiō, ōnis, f., premena, zmena, výmena (mercium).
permūtō, 1. zmeniť (sententiam); vymeniť; pecuniam p., poukázať k výplate.
perna, ae, f., stehno (odseknuté), šunka.
pernecessārius 3., veľmi potrebný; veľmi dôverný; subst. dôverný druh, dobrý priateľ.
perněcesse est, je nevyhnutné.
pernĕgō, 1., dôsledne (neústupne), zapierať.
perniciābĭlis, e **perniciālis**, e, m., záhubný.
perniciēs, ēi f., záhuba, zkaza, zničenie, pád; pernicici (dat. fin.) esse, byť k záhube, pripravovať záhubu; meton. o osobách: človek záhubu prinášajúci.
pernĭciōsē, adv., záhubne škodlivo.
pernĭciōsus, 3., záhubný, škodlivý, nebezpečný nešťastný.
pernĭcĭtās, ātis, f., bystrosť, obratnosť, čulosť.
pernĭcĭtĕr, adv., bystro obratne, čulo.
pernix, īcis, adj., bystrý, obratný, čulý.
pernōbĭlis e, dobre známy, preslávny.
pernoctō, 1., prenocovať; (studia) pernoctant nobiscum, sú s nami vo dne v noci.

pernoscō, n ō v i, n ō t u m, 3., dôkladne dobre poznať.
pernōtescō, n ō t u i, —, 3., stávať sa (všeobecne) známym.
pernōtus, 3., dobre známy.
pernox, c t i s, a d j., celonočný, celú noc; l u n a p. e r a t, mesiac svietil celú noc.
pernŭmĕrō, 1., vypočítať; p e c u n i a m p., vyplatiť.
pĕrō, ō n i s, m. bôta (čižma), (z hrubej kože), zvl. vojenská.
pĕropportūnē, a d v., veľmi vhodne; včas.
pĕropportūnus, 3., veľmi príhodný veľmi vítaný, pohodlný.
pĕroptātō, a d v., zcela dľa žiadosti.
pĕrorātiō, ō n i s, f. záver reči, epilog; hlavná reč.
pĕrornātus, 3., veľmi ozdobený.
pĕrornō, 1., (ustavične al. veľmi) zdobiť; s e n a t u i q u e m p e r o r n a v i s s e t, T., ktorého ozdobou vždycky bol.
pĕrōrō, 1., dohovoriť, dokončiť (reč. prednášku), dôkladne vyložiť: a d p e r o r a n d u m s p e c t a r e v i d e t u r s e r m o t u u s C., zdá sa, že sa tvoja reč chýli ku koncu; mať záverečnú reč, hovoriť naposledok, byť hlavným rečníkom.
pĕrōsus, 3., veľmi nenávidiaci, plný nenávisti, rozmrzený niečim.
perpācō 1., celkom uspokojiť, utíšiť.
perparvŭlus, 3., (celkom) maličký.
perparvus, 3., veľmi malý, nepatrný.
perpauci, 3. veľmi malý počet, veľmi málo ľudí; p e r p a u c a veľmi málo.
perpaucŭlus, 3., veľmi skrovný (počtom), veľmi málo.
perpaulŭlum, i, n., veľmi málo (loci).
perpaulum, a d v., máličko.
perpellō, p ŭ l i, p u l s u m, 3., pohnúť primať; popudzovať.
perpendĭcŭlum, i, n., závažie, olovnica; a d p., odvislo.
perpendō, p e n d i p ē n s u m, 3., odvážiť; rozvážiť, povážiť, posúdiť, skúmať.
perpĕram, a d v., nesprávne, nedobre.
perpessiō, ō n i s, f., vytrpenie, trpenie, znášanie (dolorum).
perpĕtior, p e s s u s s u m, 3., znášať, trpieť, prestáť, zkúsiť; dovoliť dopustiť.
perpetrō, 1., dokončiť, previesť, uskutočniť (pacem), spôsobiť; vyplniť (promissa).
perpĕtuĭtās, ā t i s, f., nepretržitosť, súvislosť, (večné) trvanie.
perpĕtuō, a d v., nepretržito, súvisle, ustavične, doživotne, večne.
perpĕtuō 1., súvisle, nepretržito niečo robiť; činiť aby niečo stále trvalo, udržovať, zachovávať; pokračovať v niečom.
perpĕtuus, 3., nepretržitý (carmen); súvislý; celý; stály, ustavičný, večný, nekonečný; doživotný; i n p e r p e t u u m na vždy, na veky; q u a e s t i o n e s p e r p e t u a e, stále súdne stolice; v i t a p e r p e t u a, celý život.
perplexē, a d v., spletene, zmätene; nesrozumiteľne, nejasne.
perplexus, 3. spletený, smotaný; nesrozumiteľný, nejasný.
perpŏlĭō, 4., náležite uhladiť, „vybrúsiť" zdokonáliť (librum); p e r p o l ī t u s, 3., zdokonálený, ušľachtený jemný.
perpolītē, a d v., veľmi uhladene.
perpŏpŭlor, 1., (zcela) vyplieniť, spustošiť.
perportō, 1., doniesť.
perpōtātiō, ō n i s, f., (buiná, nepretržitá) pijatyka.
perpōtō, 1., (silne) popíjať, nepretržite piť.
perprĭmō, p r e s s i, p r e s s u m, 3., veľmi tlačiť; p. c u b i l i a H. ustavične sa povaľovať na posteli.
perprŏpinquus, 3., veľmi blízky; s u b s t. blízky príbuzný.
perpugnāx, ā c i s, a d j., veľmi bojovný, výbojný; hášterivý.
perpurgō, 1., celkom vyčistiť, vysvetliť, vyložiť; vyvrátiť (crimina).
perpŭsillus, 3., veľmi malý.
perquīrō, s ī v i, s ī t u m, 3., pátrať, skúmať, vypytovať sa, vyzvedať sa.
perquīsītē, a d v., dôkladne, vedecky.
perrārō, a d v., veľmi zriedka.
perrārus, 3., veľmi riedky, vzácny.
perrecondĭtus, 3., veľmi skrytý zcela tajný, tajomný.

perrīdĭcŭlē, adv., veľmi smiešne; vtipkujúc (augurabantur).
perrīdĭcŭlus, 3., veľmi smiešny.
perrŏgō, 1., rad-radom sa pýtať (sententiam).
perrumpō, rūpi ruptum, 3., preraziť, prebiť sa (per medios hostes), raziť si cestu, preniknúť; premôcť, ničiť, nivočiť.
persaepē, adv., veľmi často.
persalsus, 3., veľmi vtipný.
persălūtātiō, ōnis, f. pozdravovanie na všetky strany.
persălūtō, 1., pozdravovať všetkých rad-radom.
persăpiens, entis, adj., veľmi múdry.
persăpientĕr, adv., veľmi múdro.
perscientĕr, adv., veľmi rozumne.
perscindō, scĭdi, scissum, 3., roztrhať.
perscītus, 3., veľmi rozumný, vtipný; výborný, znamenitý.
perscrībō, scrīpsi, scrīptum, 3., vypísať napísať, vylíčiť; písomne oznámiť; úradne (do protokolu) zapísať, (senatus consultum); písomne poukázať k vyplateniu (pecuniam); perscriptum aliquid mittere, N., poslať podrobné vylíčenie niečoho.
perscriptiō, ōnis, f., zápis, protokol; poukážka.
perscriptor, ōris, m., zapisovateľ do účetných kníh, účtovník.
perscrūtor, 1., prehliadať, preskúmať; vyšetrovať.
persĕcō, ui, ctum, 1., prerezať, vyrezať, prietrž urobiť niečomu.
persĕcūtiō, ōnis, f., prenasledovanie, stíhanie (súdne), obžaloba.
persĕdeō, sēdi, sessum, 2., ustavične sedieť.
persegnis, e, veľmi mdlý, chabý.
persentiō, sēnsi, sēnsum, 4., hlboko cítiť, pociťovať; náležite poznávať.
persĕquor, secūtus sum, 3. prenasledovať, stíhať; preskúmať (solitudines); dostihnúť; domáhať sa niečoho (ius suum); persequi voluptates vyhľadávať; dohoniť (mors et fugacem persequitur virum, H.); zamestnávať sa (artes p.); pomstiť (iniurias p.); vitam inopem p., bedáriť; pokračovať (incepta); opisovať, líčiť vykladať.
persĕvērans, antis, adj., vytrvalý.
persĕvērantĕr, adv., vytrvale.
persĕvērantia, ae f., vytrvalosť.
persĕvērō, 1., vytrvať, zotrvať, pokračovať.
persĕvērus, 3., veľmi prísny.
persīdō, sēdi, sessum, 3., usadiť sa, preniknúť.
persignō, 1., poznamenať, zapísať, sostaviť soznam niečoho.
persĭmĭlis e, veľmi podobný.
persimplex, ĭcis, adj., veľmi jednoduchý, prostý.
persistō, stĭti, —, 3. vytrvať, zotrvať.
persolvō, solvi, solūtum, 3., rozviazať, rozvinúť; zaplatiť, vytrpieť; preukázať, vzdávať (dis gratiam); splniť, vyplniť (vota, fidem); poenas p., zaplatiť pokutu = vytrpieť trest, byť potrestaným.
persōna, ae, f., osobnosť, stav, dôstojnosť, povaha, typ; osoba; maska; quae sunt a me per Antoni personam disputata, C., o čom vykladám ústami Antoniovými; alienam personam ferre, L. pretvarovať sa.
persōnātus, 3., maskovaný, v maske; personatus pater, H., (t. j. v komedii).
persŏnō, ui, ĭtum, 1., naplňovať zvukom (spevom, hlukom, krikom) (domum); zvučať ozývať sa; hrať (citharā); silne kričať, hrmotiť, búriť; domus personuit canibus, H., v dome sa ozval štekot.
perspectus, 3., preskúmaný, zkúšaný.
perspergō, spersi, spersum, 3., pokropiť; posypať (sale orationem).
perspĭcāx, ācis, adj., bystrozraký.
perspĭcientia, ae, f., (dokonalé) poznanie (veri).
perspĭciō, spexi spectum, 3., prehliadať, preskúmať, pozorovať, poznať, poňať, vniknúť do niečoho, porozumieť, presvedčiť sa; perspectum habere aliquid, Cs., byť presvedčeným (o niečom), mať dôkazy (niečoho).

perspĭcuē, adv., zreteľne, jasne zrejmo.

perspĭcuĭtās, ātis, f., priehľadnosť, jasnosť, zrejmosť.

perspĭcuus, 3., priehľadný, priezračný, jasný zrejmý, zreteľný; perspicuum est, je jasné, samo sebou sa rozumie.

persternō, strāvi, strātum, 3., vyrovnať vydláždiť.

perstĭmŭlō, 1., dráždiť, podnecovať.

perstō, stĭti, —, 1., (nepohybne pevne) stáť, vytrvať, byť stálym, zotrvať; nihil est tŏtō quod perstet in orbe O., nič neni stáleho na celom svete.

perstringō, strixi, strictum, 3., dotknúť sa, zasiahnuť, zavadiť (o niečo); pokárať, vytýkať; zmieniť sa; brázdiť (solum aratro); ohlúšiť (aures murmure); napadnúť (horror spectantes); tupiť, obrážať.

perstŭdiōsē, adv., veľmi usilovne.

perstŭdiōsus, 3., veľmi horlivý; horlivo oddaný.

persuādeō, si, sum, 2., prehovárať, navádzať svádzať; presvedčiť; persuasum mihi est, persuasum habeo, som presvedčený; mihi persuasum est, ut... som rozhodnutý, odhodlaný.

persuāsiō, ōnis, f. presvedčovanie, prehováranie, presvedčenie.

persuāsus, 3., presvedčený; prehovorený.

persubtīlis, e, veľmi jemný; p. oratio (jemne) vypracovaná, sostavená.

persultō, 1., poskakovať, skákať; prebehovať, preskakovať.

pertaedet, taesum est, 2., hnusí sa mi, protiví sa mi, mrzí ma (negotii).

pertendō, tendi, tentum (tensum), 3., smerovať, ponáhľať sa (Romam).

pertentō, (— mpto), 1., skúmať; dotýkať sa, prenikať (gaudia pectus); napádať (tremor corpora).

pertĕnuis, e, veľmi tenký; veľmi slabý, nepatrný, chatrný.

pertĕrĕbrō, 1., prevŕtať.

pertergeō, tersi, tersum, 2., utrieť.

perterreō, ui, ĭtum, 2., nastrašiť naľakať: timore perterritus, zo strachu; hostes urbis direptione perterriti Cs., zo strachu pred rabovaním, vydrancovaním mesta.

perterricrĕpus, 3., strašne znejúci.

pertexō, texui, textum, 3. dotkať; dokončiť.

pertĭmescō, timui, —, 3. veľmi sa ľakať, hroziť, strachovať.

pertĭnācia, ae f., vytrvalosť; neústupnosť, stálosť.

pertĭnācĭtĕr, adv., neústupne, vytrvale.

pertĭneō, ui, —, 2., dosahovať, siahať, šíriť sa, smerovať: týkať sa čoho, byť v spojení, vzťahovať sa; pôsobiť, mať vliv význam; slúžiť k niečomu, hodiť sa; smerovať k niečomu, náležať, vzťahovať sa; eodem p., Cs., má ten istý cieľ; haec atque alia eodem pertinentia, L., veci toho istého rázu; ad rem p., na tom záleží to je dôležité; ad me maxime pertinet C., pre mňa je veľmi dôležité.

pertingō, — —, 3., dosahovať, siahať, prestierať sa (in immensum).

pertractātiō, ōnis, f. zamestnanie.

pertractō, 1., zamestnávať sa, pracovať; pretriasať, uvažovať.

pertrectō v. pertracto.

pertristis, e, veľmi smutný (carmen): veľmi mrzutý.

perturbātē, adv., bez poriadku; zmätene.

perturbātiō, ōnis, f., zmätok, neporiadok; vzrušenie rozčúlenie, zdesenie; vášeň, affekt; rerum p., politický prevrat; p. rei publicae, búrlivý stav obce.

perturbātrīx, īcis, f. rušiteľka.

perturbō, 1., v zmätok uvádzať, pobúriť (civitatem); vzrušiť, rozčúliť naľakať; de rei publicae salute perturbari, strachovať sa, znepokojovať sa o..

perturpis, e, veľmi hanobný.

perungō, ūnxi, ūnctum, 3., namazať, pomazať, natrieť.

perurbānus, 3., veľmi zdvorilý, jemný, vzdelaný.

pĕrūrō ūssi, ūstum, 3., spáliť, opáliť, vypáliť, rozpáliť, roznietiť; odrieť (colla).
pervādō, si, sum 3., prenikať, šíriť sa, rozširovať sa, roznášať sa (fama); prichádzať.
pervagātus, 3., rozšírený rozhlásený, všeobecne známy.
pervăgor 1., prejsť, precestovať, potulovať sa; rozširovať sa, napĺňovať, (mentes); prenikať, (dolor omnia membra pervagatur).
pervăgus, 3., neustále blúdiaci.
pervăriē, adv., veľmi rozmanito.
pervastō, 1., opustošiť vyplieniť.
pervĕhō, xi, ctum, 3., previezť, dovážať, dopravovať; pass. prejsť, preplaviť sa.
pervellō, elli, ulsum, 3., dráždiť (stomachum); trhať, trápiť, hanobiť.
pervĕniō, vēni, ventum, 4., prijsť, dostať sa, dožiť (ad annum octogesimum); upadnúť (in odium); perventum est = prišli; navi pervenire dojsť na lodi.
perversē, adv., prevrátene, nerozumne, zle.
perversiō, ōnis, f., prekrúcanie (slov).
perversĭtās ātis, f., zvrhlosť.
perversus, 3., prevrátený, krivý, nerozumný, zlý, zkazený; numen p., rozhnevaný.
pervertō, verti, versum, 3., prevracať, vyvrátiť, poraziť; kaziť, ničiť, z rovnováhy privádzať; bellum perverso numine poscunt, V., proti vôli bohov.
pervespĕrī, adv. pozde večer.
pervestīgātiō, ōnis, f., skúmanie.
pervestīgō, 1., preskúmať, vypátrať.
pervĕtus, ĕris, adj., veľmi starý.
pervĕtustus, 3., veľmi starý, zastaralý.
pervĭcācĭa, ae, f., vytrvalosť, neústupnosť.
pervĭcācĭtĕr, adv., vytrvale, neúnavne.
pervĭcāx, ācis, adj., vytrvalý, neúnavný, stály, svojhlavý.
pervĭdeō, vīdi vīsum, 2., (dobre) vidieť, zrakom prenikať, pozorovať, skúmať, poznávať, poňať, vyrozumieť.
pervĭgeō, ui, —, 2., stále kvitnúť, byť mocným.
pervĭgil, is, adj., (stále) bdiaci, bdelý, ostražitý.
pervĭgĭlātiō, ōnis, f., nočná slávnosť (bohoslužebná), bdenie.
pervĭgĭlium ii, n., = pervigilātio.
pervĭgĭlō, 1. (stále) bdieť, nespať; prebdieť.
pervīlis, e, veľmi lacný.
pervincō, vīci, victum, 3., celkom premôcť rozhodne zvíťaziť; pohnúť (aliquem rationibus); dokázať (dôvodmi).
pervium, ii, n., priechod, cesta.
pervius, 3., priechodný, otvorený, voľný, prístupný.
pervŏlĭtō, 1., preletovať, poletovať.
pervŏlō, 1., preletovať, poletovať, vletieť niekam; prebehnúť.
pervŏlō, vŏlui, velle, veľmi rád, veľmi si priať.
pervŏlūtō, 1. rozvinúť; rozvinovať popísaný závitok = prečítať, študovať.
pervolvō, volvi, volūtum, 3., prevracať, rozvinovať popísaný závitok = čítať prečítať; pass. byť veľmi zamestnaným.
pervulgātus, 3., rozhlásený, obecne známy, obyčajný, všedný.
pervulgō, 1., roznášať rozširovať, uverejňovať, rozhlasovať, oznamovať; pervulgatis triumphi honoribus, T., keď zovšednely.
pēs, pĕdis m., noha, kopyto, pazneht, pazúr, beh, krok, chôdza; stopa (miera, takt); pedibus aliquem provocare vyzvať niekoho k závodu v behu; pedem trahere, kuľhať; pedem opponere, odporovať; a pedibus (servus), behúň; servus ad pedes, poslúchovač pri stole; sub pedibus, v moci pod vládou; pes dexter šťastný príchod; nec pes nec caput, ani hlavy ani päty; pedibus, (ire, proficisci) ísť pešky; ad pedes descendere, pešky bojovať; equitem ad pedes deducere = dať rozkaz, aby jazdci zosadli s koní; ad pedes pugna venerat, bitka prešla v boj pechoty = nastal boj pechoty; pe-

dibus merere stipendia facere, slúžiť u pechoty; pedem conferre, napadnúť; in alicuius sententiam pedibus ire, (rozstúpením), hlasovať pre niečí návrh; pedem conferre, sraziť sa; pedem referre, côfať, ustupovať; pes veli ľaho plachetné, ktorým sa lodi ďa vetru dával smer; pede aequo navigare, plným vetrom; pedibus non valere, N., byť slabým chodákom; pedem limine efferre, prekročiť prah; (Socrates) pedem portā non extulit, ani na krok nevyšiel.

essĭmus, super. od malus najhorší.

essum, adv., v záhubu, na zmar, na nivoč; p. ire, zahynúť; p. dare zničiť, zkaziť, zahubiť.

estĭfer, fera, ferum, zkazonosný, záhubný, prekliaty škodlivý.

estĭfĕrē, adv., záhubne so zkazou.

estĭlens, entis, adj., morový, otravný, nezdravý; záhubný škodlivý, osudný.

estĭlentia, ae, f., nákaza, mor, nezdravé povetrie nezdravé počasie (autumni pestilentia).

ēstis, is, f., nákazlivá nemoc, nákaza, mor, (epidemia); zkaza, záhuba, nešťastie, zlo; o osobách a zvieratách: ohava, potvora, netvor.

petessō, —, —, 3., domáhať sa túžiť po niečom.

petītiō, ōnis, f., útok napadenie, rana; žiadosť, prosba; uchádzanie sa o úrad; požadovanie dlhu, vymáhanie; žaloba, právo žaloby.

petītŏr, ōris, m., žiadateľ; uchádzač o úrad (kandidát); veriteľ; žalobník v pravote vlastníckej.

petō, īvi, (ii), ītum, 3., smerovať, cieliť, ubierať sa ísť; siahať, čiahať na.., napádať, útočiť, prenasledovať; hroziť (bello); vyžadovať, domáhať sa, vymáhať, hlásiť sa o niečo; prosiť pýtať, žiadať niečo od niekoho; pýtať sa, dozvedať sa; žalovať; is qui petit = žalobník; brať (a Graecis); spiritum petere, z hlboka vzdychnúť; fugam petere, dať sa na útek; fugā salutem petere, hľadať spásu v úteku; Thebani ab Alexandro petiverunt, ut sibi parceret, Th., žiadali od A. aby ich ušetril.

pĕtorrĭtum, i, n., [slovo pôvodu gallského, ako aj vec sama], štvorkolesový vozík, kočiar.

Petrōnius, ii m., C. P. (nazvaný Arbiter sc. elegantiarum) dôverník Neronov, muž vkusu a satiry; zomrel dobrovoľnou smrťou r. 66 po Kr.

pĕtŭlans, ntis, adj., dotieravý, drzý, smelý prostopašný.

pĕtŭlantia, ae, f., prostopašnosť, drzosť, smelosť, dotieravosť.

pĕtŭlcus, 3., bodavý.

pexus 3., s uhladeným vlasom, nový (tunica).

Phaĕthōn, ontis, m., syn Klymenin a Heliov, povestný svojou nešťastnou jazdou na slnečnom voze pri ktorej zapálil zem a sám bol perúnom Jupiterovým usmrtený.

phălanga, ae, f., valec.

phălangītēs, ae, m., fažkoodený vojak z falangy.

phălanx, angis f., falanx, bitevný šík pechoty.

phălārĭca v. falarica.

phălĕrae, ārum, f., kovové ozdoby koňské; tiež ako vyznamenanie vojenské, čestné odznaky.

phălerātus, 3. ozdobený falerami, t. j. kovovými medailony.

phăretra, ae, f., túl.

phăretrātus, 3., s túlom, opatrený túlom.

pharmaceutria, ae, f., čarodejka.

pharmăcŏpōla, ae, m., predávač liekov, mastičkár.

phăsēlus, i, m. al. f., fazoľa bôb; (dlhý) čln, (ľahká) loďka.

Phāsis, ĭdis, ĭdos (acc. —im, — in) m., rieka v Kolchide, [Rion] vtekajúca do Čierneho mora; adj. Phasiānus; subst. phasianus, i, m. (sc. gallus) bažant.

Phĭdias, ae, m., slávny sochár athénsky.

phĭlĭtia, ōrum, n., spoločné obedy Spartanov.

phĭlŏsŏphia, ae, f., láska k múdrosti, filosofia štúdium filosofie; philo-

sophiae disciplinae, filosofické školy.
phĭlŏsŏphĭcus, 3., filosofický.
phĭlŏsŏphor, 1., zamestnávať sa filosofiou; filosofovať.
phĭlŏsŏphus, i, m., filosof, mudrc; adj., filosofický.
philtrum, i, n., nápoj lásky.
phĭlyra, ae, f., najjemnejšie lýko lipové.
phīmus, i, m., nádoba k hádzaniu kociek.
phōca, ae, f., tuleň.
Phoebē, ēs, f., sestra Phoebova = Diana.
Poebus, i, m., boh slnca, Apollo.
phoenīceus, 3., ohnivo červený, purpurový.
phoenīx, īcis, m., fénix, báječný vták spaľovaním sa obrodzujúci.
phrenētĭcus, 3., strestený, šialený.
physĭca, ae, f., **physĭca**, ōrum, n., nauka o prírode, prírodopis, fysika.
physĭcus, 3., prírodovedecký; ph—i (homines) prírodopisci.
physiognōmōn, ōnis, m. fysiognom, ktorý z čŕt tváre človeka súdi o jeho povahe.
physiŏlŏgia, ae, f., veda, pátrajúca po príčinách zjavov prírody.
plābĭlis, e čo sa dá odvrátiť, odkloniť; očistiteľný.
plācŭlāris, e, očisťovací, smierlivý.
plācŭlum, i, n. očisťujúca, smierlivá obeť, zadosťučinenie (dávané bohom za spáchané hriechy); trest, pokuta, hriech, zločin.
plāmen, ĭnis, n., prostriedok očisťujúci.
plĭca, ae, f., straka.
plĭcāria, ae, f., smoliareň.
plĭcea, ae, f., borovica.
plĭceus, 3., smolný, ako smola čierny (caligo).
plictŏr, ōris, m., maliar.
plictūra, ae, f., maľba, maliarstvo.
plictūrātus, 3., omaľovaný; picturatae vestes, vyšívané šaty.
plictus, 3., namaľovaný, farebný, pestrý; nepravý; ozdobný.
plīcus, i, m., ďatel.
Plīcus, i, m., staroitalské božstvo hôr a lesov, podobné Faunovi.
plĭē, adv., zbožne; s láskou, detinsky, synovsky, otcovsky, vďačne, nežne, láskavo.
plĭētās, ātis f., láska k rodičom, láska priateľská, oddanosť vrchnosti vernosť, vlastenectvo, zbožnosť, nežnosť.
plĭgĕr, pigra, pigrum, lenivý, zdĺhavý; zbabelý.
plĭget, uit, ēre, mrzí ma, protiví sa mi; stydím sa (fateri).
pigmentum, i, n., látka k maľovaniu, farba; okrasa reči.
pignĕrātŏr, ōris, m., prijímateľ zálohov, záložník.
pignĕrō, 1., dávať do zálohu, zastavovať.
pignĕror, 1., do zálohu brať, prijímať.
plgnus, ŏris, n., záloh, záruka, závdavok, dôkaz, znamenie; rodinný sväzok (pignora coniugum ac liberorum); záruka lásky: deti, vnuci; pokuta za neprítomnosť pri zasadaní senátu; p. praetorium, záruka dávaná praetorovi veriteľom, že vec prijatú zachová v náležitom stave.
pigrĭtia, ae, f., lenivosť, nechuť, omrzlosť.
pĭla, ae, f., lopta.
pīla, ae, f., stĺp, pilier; kamenná hrádza.
pīlānus, i, m. = triarius.
pīlātus, 3., kopijou na hádzanie ozbrojený.
pīleātus, 3., s plstenou čiapkou (al. klobúkom), (men. o libertinoch, ktorí nosili pileus ako odznak nadobudnutej slobody).
pīlentum, i n., kočiar.
pīleŏlus, i, m., klobúčok plstený.
pīleus, i, m., plstený klobúk, odznak svobodného občana; odtiaľ svoboda sama: servi ad pileum vocati, k boju za slobodu.
pīlōsus, 3., zarastlý, fuzatý chlpatý.
pīlum, i, n., kopija na hádzanie oštep; p. murale, ťažký oštep, ktorý hádzali do nepriateľa metacími strojmi.
pĭlus, i, m., čata, manipul triariov; primus p. prvý manipul triariov; a tým legie vôbec: primum

pilum ducere, byť prvým centurionom prvého pilu, t. j. najvyšším (čo do postupu) centurionom celej legie.

Pindărus, i, m., slávny lyrický básnik grécky.

pīnētum, i, n., smrkový al. borový háj.

pīneus, 3., smrkový, borový; pinea texta = lodi.

pingō, pīnxi, pictum 3., farbiť, maľovať; vyšívať (acu p.); ozdobovať, krášliť; živo líčiť; pictae tabulae, obrazy; qui nunquam philosophum pictum viderunt, C., ani namaľovaného filosofa nevideli (t. j. nemajú ani poňatia o filosofii).

pinguescō, —, —, 3., tlstnúť, tučnieť.

pinguis, e, tučný, mastný, urodný, žírny, šťavnatý hustý, plný, bohatý, bujný, výnosný, výdatný pohodlný; hlúpy (pingue ingenium); subst. pingue, is, n., tuk.

pīnifer, fĕra, fĕrum, porastlý sosnami, smrekmi.

pīnĭger, 3., = pīnifer.

1. pinna, ae, f., = penna (v. t.) Pravidlo rím. grammatikov: pennas avium, pinnas murorum (v. 2. pinna) dicimus.

2. pinna, ae, f., zubčatý vrch múra na veži (stavali niekedy aj na násype tábora k ochrane bojujúcich).

pinnātus, 3., v. pennatus.

pinnĭger, 3., v. penniger.

pinnŏtēres, ae, m. druh rakov.

pīnus, ūs, **pīnus**, i, f. smrk, borovica, sosna; veci z nej zhotovené; fakľa, loď, chvojový veniec.

plō, 1., smieriť, nakloniť si, uctiť; očistiť, napraviť; odvracať (prodigia); pomstiť, potrestať.

pĭper, is, n., pepor.

pīrāta, ae, n., morský lupič, (pirát).

pīrātĭcus, 3., lupičský pirátsky: piraticum bellum, vojna spirátmi; subst. pirātĭca, ae, f., námorné lúpežníctvo.

Pīrēnē, ēs f., pirenský prameň na hrade korinthskom, zasvätený Músam.

pĭrum, i, n., hruška (ovocie).

pĭrus, i, f., hruška (strom).

piscātŏr, ōris, m., rybár.

piscātōrius, 3., rybársky.

piscātus, ūs, m., lovenie rýb, rybárenie.

piscīna, ae, f., rybník, rybací sádok.

piscis, is, m., ryba.

piscor, 1., loviť ryby.

piscōsus, 3., rybnatý.

pīstŏr, ōris, m., mlynár; pekár.

pistrīnum, i, n. mlyn (ob. s ručným pohonom; robota v mlýne náležala medzi najťažšie a bola nakladaná ako trest otrokom).

pistris, is, f., morská obluda; veľryba žralok; ako vlastné meno súhvezdie Veľryby; dlhá a úzka vojenská loď.

pītuīta, ae, f., hlen; nádcha.

pītuītōsus, 3., plný hlenu.

pius, 3., plniaci svoje mravné povinnosti (zvl. k vlasti, rodičom a bohom); spravodlivý, poctivý, oddaný milujúci, nežný, vďačný, verný, vlastenecký.

pix, pĭcis, f., smola.

plācābĭlis, e, smierlivý; prístupný prosbám, láskavý.

plācābĭlĭtās, ātis, f., smierlivosť.

plācāmen, ĭnis, n., prostriedok k smiereniu, utíšeniu.

plācātiō, ōnis, f., uspokojenie, utíšenie (animi); udobrenie (deorum).

plācātus, 3., uspokojený spokojný, tichý, mierny; udobrený, láskavý, milostivý; placatis animis, vo shode.

plăcenta, ae, f., koláč (men. obetný).

plăceō, ui, ĭtum, 2., páčiť sa, ľúbiť sa, byť obľúbeným milým, príjemným; byť po chuti, vyhovovať; neosobne: mať za dobré, uznávať za dobré, schvaľovať, súhlasiť, ustanoviť, rozhodnúť nariadiť; nec tibi placeat via, O., nevoľ cesty; sibi placere, byť spokojným sám s sebou: sic placet? H., tak myslíte? senatui placuit legatos mittere, senát uzavrel poslať vyslancov.

plăcĭdē, adv., kľudne, ticho, spokojne, láskavo, vľúdne, milostivo.

plăcĭdus, 3., kľudný, tichý, spokojný, láskavý, prívetivý, vľudný; milostivý (o božstve).

plăcĭtum, i, n., zásada; predpis nariadenie.

plăcĭtus, 3., obľúbený, príjemný, milý; vyvolený vybraný, rozhodnutý.
plācō, 1., uspokojovať, tíšiť, chlácholiť; udobriť, nakloniť si, získať si, uctiť.
plāga, a e, f., úder, rana, neštastie.
plăga, a e, f., sieť (lovecká); pásmo, krajina, končina.
plăgōsus, 3., kto rád bije.
plăgŭla, a e, f., záclona, čalún.
plānctus, ūs, m., [plangō] prejav žiaľu, zármutku bitím v prsá, do hlavy; (zúfalý) výbuch žiaľu, horekovanie, bedákanie, nariekanie.
plānē adv., jasne, zreteľne; docela, naskrze, celkom; rozhodne, istotne, pravdaže!
plangō, plānxi, plānctum, 3., tĺcť, biť; biť sa do prs, bedákať, horekovať, nariekať.
plangor, ōris, m., = planctus.
plānĭtās ātis, f., zreteľnosť, jasnosť (sententiarum).
plānĭtiēs, ēi f., rovnina.
planta, a e, f. rastlina, priesada, výhonok, vetva.
planta, a e, f., chodidlo, noha, tlapa; vincula plantae, O. = črievice.
plantāria, ium, n., škôlka; výhonok.
plānum, i, n., rovnina rovná plocha.
plānus, 3., rovný, plochý; zreteľný, jasný, zrejmý.
plānus i, m., tulák; podvodník.
Plătaeae, ārum, f., mesto v Boiotii.
plătănus, i, f., platan.
plătēa, a e f., ulica.
Plătō, ōnis, m., slávny filosof grécky, žiak Sokratov.
plaudo, plausi, plausum 3., tlieskať, tĺcť; (pochvalne) tlieskať, (applaudovať); súhlas na javo dávať, schvaľovať.
plausĭbĭlis, e, hodný potlesku zaslužujúci pochvaly; obľúbený.
plausŏr, ōris, m., tlieskač, schvaľovač.
plaustrum, i n., nákladný voz; súhvezdie Voz.
plausus, ūs, m., tlieskanie, tlkot; potlesk, (applaus); plausum dare alicui, tlieskať niekomu (na dôkaz obľuby); súhlas pochvala, priazeň obľuba.
Plautus, i, m., [T. Maccius Plautus], slávny rímsky básnik komedií.
plēbēcŭla, a e, f., (poľrdave) sprostý ľud sberba.
plebēius, 3., plebejský, nízky, všedný.
plebs, is, plebes, ēi f., ľud; ľud obecný [op. patricii], plebeji.
plectō, plexi, plexum, 3. pliesť, spletať.
plectō, —, —, 3., biť trestať; pass. byť trestaným, trpieť; quidquid delirant reges, plectuntur Achivi, H. čokoľvek bláznivého spáchajú králi, za to trpí ľud (Gréci).
plectrum, i, n., palička, brko [ktoré upotrebovali pri hraní na lýru a kitharu]; lyra, kithara; básnenie ráz, tón; báseň, pieseň.
Plēĭas, ădis, f., ob. plur. súhvezdie, Plejady.
plēnē, adv., zcela, celkom, dokonale; hojne, dôkladne.
plēnum, i, n., plnosť; ad p., zcela, celkom vrchovato.
plēnus, 3., plný, naplnený, preplnený, tehotný, telný; sytý, nasýtený; bohatý dôkladný, silný; oppidum plenum, Cs., hojne zásobené; ore dabat pleno carmina, O., z úst sa jej plným prúdom rinuly veštby; p. dedecoris et risus, hanobný a smiešny; erant plena laetitia omnia, Cs. všade bola samá radosť; pleni somni, hlboký spánok; legio plenissima, v plnom počte; luna plena plň (mesiaca); pleno anno, po uplynutí roku.
plērīque, plēraeque plērăque, veľmi mnohí, väčšina, skoro všetci.
plērumque, adv., zväčša, väčšmi obyčajne, zpravidla.
plĭco, ui, ātum 1., skladať, spletať, svíjať, stáčať.
plōrātus, ūs, m., nárek, horekovanie.
plōrō 1., plakať, nariekať, horekovať, kvíliť; oplakávať.
plostellum, i, n., vozík (nákladný).
pluit v. pluo.
plūma, a e, f., perie páperie.
plumbeus, 3., olovený; tupý (gladius); hlúpy; ťažký.

plumbum, i, n., olovo; olovená guľa; olovené rúry (vodovodu).
plūmeus, 3., z páperia.
pluō, u i, — 3., pršať; o b y č. n e o s o b. p l u i t, prší.
plūrĭmi, 3., veľmi mnohí, veľmi mnoho ľudí.
plūrĭmum, a d v., najviac, veľmi mnoho.
plūrĭmus 3., najviac, veľmi mnoho; p l u r i m a r o s a, veľa ruží; s a l u t e m d i c i t p l u r i m a m. srdečný pozdrav posiela; c o m a p l u r i m a, husté vlasy.
plūs, (compar. — od multum), viac, viacej; m u l t o p l u r i s e s t má o mnoho väčšiu cenu; p l u s a e q u o, vyše práva.
pluscŭlus, 3., trochu viac; s u b s t. p l u s c u l u m n e g o t i i.
plŭteus i, m., rohoža; plot prútený na ochranu vojakov, bojujúcich na násypoch.
Plūtō, ō n i s, m., brat Jupiterov a Neptunov, vladár v podsvetí.
plŭvia, a e, f. dážď.
pluviālis, e, dáždivý, dážď prinášajúci.
plŭvius, 3., dáždivý dážď prinášajúci; p l u v i u m a u r u m. O., zlatý dážď.
pōcillum, i, n., čašečka.
pōcŭlum, i, n., pohár, čaša; nápoj; p l u r. pijatyka.
pŏdagra, a e, f., lámka (v nohách).
poecĭle, ēs, f., stĺporadie na námestí athénskom vyzdobené dielami umeleckými.
pŏēma, t i s, n., báseň.
poena, a e, f., trest, pokuta; p o e n a s d a r e, byť trestaným, vytrpieť trest; p o e n a s r e p e t e r e, s u m e r e, c a p e r e, trestať, mstiť; l e g u m p., zákonitý trest; p o e n a c a p i t i s, trest smrti; i u s s o r u m p. l a b o r u m, O. za trest uložené práce; p e r s o n i f. bohyňa Pomsty.
Poeni, ō r u m, m., Punovia, Karthagiňani.
poenio v. punio.
poenĭtentia, a e, f., v. paenitentia.
poenĭtet v. paenitet.
Poenus, i, m., Pun, Karthagiňan, zvl. Hannibal.
pŏēsis, i s, f., básnictvo, poezia, báseň.
pŏēta, a e, m., básnik.
pŏētĭca, a e f., básnictvo.
pŏētĭcē, a d v., básnicky.
pŏētria, a e, f., poetissa.
pol! i n t e r j. [skrátené z P o l l u x, slovko ktoré v rozhovore užívali veľmi často ako uistenie: na mu veru, na moj(u) dušu!]
pŏlenta, a e, f., krupica.
pŏlĭō, 4., hladiť; vypilovať, brúsiť vyzdobiť.
pŏlītē a d v., vybrúsene, jemne, vkusne.
pŏlītia, a e, f., štát (názov spisu Platonovho).
pŏlītĭcus, 3., politikou, štátnymi vecami sa zaoberať; politický.
pollens, e n t i s, a d j., mocný, silný mohutný.
pollentiā, a e, f., moc; p e r s o n i f. bohyňa Moci, Sily.
polleō, —, —, 2. byť mocným, silným, mať váhu, vliv; q u a n t o m a g i s p o t e s p o l l e s q u e, L. čím väčšiu máš silu a moc.
pollex, ĭ c i s, m. p a l e c; p o l l i c e m p r e m e r e objať palec a tisnúť ostatnými prsty na znamenie pochvaly; p. v e r t e r e, natiahnuť palec smerom k prsiam na znak nepriazne.
pollĭceor, l ĭ c ĭ t u s s u m, 2, sľubovať; o p e r a m r e i p r b l i c a e p. ponúkať svoje služby; l i b e r a l i t e r p., dať láskavé sľuby; p o l l i c i t a m d i c t i s a d d e f i d e m = splň dané slovo.
pollĭcĭtātiō, ō n i s, f., sľubovanie, sľub.
pollĭcĭtor, 1., sľubovať.
pollĭcĭtum i, n, sľub.
polluō, u i, ū t u m, 3., zanečistiť, poškvrniť, zamazať; znectiť, zhanobiť.
pollūtus 3., poškvrnený; nečistý, znectený, hriešny, mrzký.
Pollūx, ū c i s m., syn Ledin a Jupitrov.
pŏlus, i, m., osa svetová; klenba nebeská, nebo.

Pŏlybius, i i, m. grécky dejepisec, vrstovník a priateľ Scipiona ml.
Pŏlyhymnia, a e, f., Musa hymnov a vôb. lyriky,
pŏlypus, i, m., polyp.
pōmārium, i i, n., ovocná záhrada, štepnica.
pōmārius, i i, m., predavač ovocia.
pōmĕrīdiānus, 3., **postmĕrīdiānus** 3., odpoludňajší; o p p. antemeridianus.
pōmērium, i i, n., prázdny priestor pred hradbami mestskými i za nimi.
pōmifer, f ĕ r a, f ĕ r u m nesúci ovocie, ovocný, bohatý ovocím.
pōmoerium v. pomerium.
Pōmōna, a e, f., bohyňa ovocnej úrody a zahrád.
pompa, a e, f., slávnostný sprievod, processia; nádhera, lesk; p. f u n e b r i s, slávny pohreb.
pōmum, i, n., ovocie vôbec, zvl. jablko; prenes. aj strom ovocný.
ponděrō, 1. vážiť; rozvažovať, posudzovať, oceňovať.
pondō, a d v., čo do váhy, váhou; c o r o n a a u r e a l i b r a m p o n d o = funt ťažký, vážiaci funt; ako s u b s t. = funt (auri quinque pondo).
pondus, ĕ r i s n., váha, závažie; množstvo, (auri et argenti p.); ťarcha, bremeno, ťažká vec, hmota; dôležitosť, význam, dôraz podstata, sila.
pōnĕ, a d v., pozadku; p r e d l. s a c c. za.
pōnō, p ŏ s u i, p ŏ s ĭ t u m 3., klásť; odkladať, skladať, zakladať: nechávať (iram, superbiam), prerušovať; p o s i t o p u d o r e, bez stydu; končiť (vitam); a n i m a m p. ducha vypustiť; tratiť (duritiem); postaviť, umiestiť; kráčať (pedem, vestigia p.); c a l c u l o s p., klásť kamienky, počítať; predložiť (ponitur baca Minervae = oliva); zasadiť (p. arborem); vyhlásiť edictum); uložiť (na procenty), požičať (pecuniam p.); obetovať (coronam auream in Capitolio); stavať, budovať, zakladať; c a s t r a p. = rozložiť sa táborom; f i n e m p o n e r e a l i c u i r e i, urobiť koniec; m o d u m p. a l i c u i r e i obmedziť, prerušiť; a n t e o c u l o s p., predstaviť, zrejmo ukázať; o p e r a m (d i e m, se) p. i u r e, vynaložiť, venovať oddať sa niečomu; určiť úlohu, dať (thema): u t i i s p o n a t u r, d e q u o d i s p u t e n t, aby im bola daná látka rozhovoru; tvrdiť, vyjadriť, vysloviť mienku, zásadu, súdiť; v i r t u t e m i n s u m m i s b o n i s p o n e r e, ctnosť pokladať za najvyššie dobro; i n m e n s ā p o n e r e, položiť na stôl; určovať (praemium); g e n u a p., kľaknúť; t i r o c i n i u m p., výcvik vojenský odbývať; a n c o r a s p., zakotviť; **positus**, 3., položený, rozložený, pochovaný; p o s i t u s i n a l i q u a r e, spočívajúci na..; f r e t a p o n e r e, utíšiť; predpokladať, pripúšťať (hoc uno posito), za isté mať; r u d i m e n t u m p o n e r e, prvej zkúške sa podrobiť.
pons, p o n t i s m., most, lavica; hať; paluba, poschodie veže.
pontĭcŭlus, i, m., [demin. od pons], mostík, lavička.
pontĭfex, ĭ c i s, m., kňaz, žrec; p o n t i f i c e s, bol sbor kňazský, ktorý mal vrchnú správu bohoslužby (s tým súviselo aj vedenie kalendára [f a s t i] a niektorých annálov [annales maximi]); náčelníkom ich bol p. m a x i m u s; pomocníkmi ich boli p o n t i f i c e s m i n o r e s; adj. p o n t i f i c ā l i s, e, a p o n t ĭ c i u s, 3.
pontĭfĭcātus, ū s, m., úrad, hodnosť pontifexa.
pontō, ō n i s, m., prepravná loď, pontón.
pontus i, m., more; hlbina; vlna.
Pontus, i, m., Čierné more; adj., P o n t i c u s, 3.
pŏpa, a e, m., pomocník kňazský, sluha obetný, ktorého povinnosťou bolo opatrovať potrebné veci k obeti, privádzať žertvu k oltáru a omračovať ju.
pŏpellus, i, m., [demin. od populus], národok, prostý, nízky, ľud.
pŏpīna, a e f., (verejná, ľudová) kuchyňa, krčma; zápach krčmy.
pŏpīnō, ō n i s, m., navštevovateľ ľudovej kuchyne, krčmy.

ples, ĭtis m., podkolenie, koleno; duplicato poplite, so zahnutým kolenom; contento p., s pevným, napjatým kolenom.
pŭlābĭlis, e, zničiteľný; (flammae: prístupný).
pŭlābundus, 3., pustošiaci, pleniaci.
pŭlāris, e, národný, ľudový, domáci, u ľudu obľúbený, ľudu milý populárny; ľudu milovný, demokratický; túžiaci po priazni ľudu; aura p., (nestála) priazeň ľudu; subst. krajan; pl. strana ľudu, demokrati.
pŭlārĭtas, ātis, f., obľúbenosť u ľudu, snaha zaľúbiť sa ľudu, túha po popularnosti.
pŭlārĭtĕr, adv., prostonárodne; ľudu priateľsky, demokraticky; prosto, srozumiteľne, populárne (loqui).
pŭlātiō, ōnis, f., pustošenie, plenenie.
pŭlātor, ōris, m., plieniteľ, pustošiteľ; učiteľ.
pŭleus, 3., topoľový.
pŭlĭfer, 3 topole rodiaci, bohatý topoľmi.
pŭlor, 1., plieniť, pustošiť, olúpiť; kaziť, hubiť, kynožiť.
pŭlus, i, m., národ, ľud, obyvateľstvo, obecenstvo, občianstvo, množstvo ľudí, zástup; verejnosť; SPQR = senatus populusque Romanus = obec, štát rímsky.
pŭlus, i, f., topoľ.
porca, ae, sviňa, prasa.
porcus, i, m., brav.
porrectiō, ōnis, f., natiahnutie, roztiahnutie.
porrectus, 3. roztiahnutý, natiahnutý, dlhý; (široko) rozložený, prostierajúci sa.
porrĭcĭō, ēci, ectum, 3., za obeť prinášať, obetovať.
porrīgō, ĭnis, f., lupina (na hlave medzi vlasmi).
porrĭgō, rēxi, rēctum, 3., vzťahovať, naťahovať, roztiahovať, poskytovať podávať (manum p.); zdvíhať (pocula); rozkladať; med. porrigi, rozťahovať sa, prestierať sa; porigere vectigalia, zväčšovať.
porrō, adv., ďalej, potom.
porrum, i, n., pažítka.
porta, ae, f., brána; priesmyk.
portātiō, ōnis, f., nosenie.
portendō, tendi, tentum, 3., veštiť, predpovedať; ohlasovať, hlásať; cum magnorum periculorum metus ex ostentis portenderetur, C. keď znamenia ukazovaly, že hrozí veľké nebezpečenstvo.
portentĭfĭcus, 3., podivný, neobyčajný.
portentōsus, 3., neprirodzený podivný, úžasný.
portentum, i, n., znamenie (veštiace niečo zlého) neobyčajný (strašný) úkaz, zjav, div, zázrak; obluda, potvora, netvor, mátoha; výmysel.
portĭcus, ūs, f., stĺporadie, sieň stĺpová; (ochranné) krytby pre vojakov pri oblichaní; škola filozofie stoickej.
portiō, ōnis, f., oddiel, časť, podiel; pro portione, pomerne podľa určitého pomeru (kľúča).
portĭtor, ōris, m., [od portus], mýtnik.
portĭtŏr, ōris m., [od porto] prievozník.
portō, 1., niesť; viezť, dovážať, privážať, dopravovať.
portōrium, ii, n., mýto.
portūla, ae, f., [demin. od porta], bránočka.
Portūnus, i, m. boh prístavov.
portuōsus, 3., bohatý prístavmi, s mnohými prístavmi; (pars Numidiae) portuosior, S., ktorá mala viac prístavov.
portus, ūs, m., prístav, útočište, útulok; ústie.
poscō, popōsci, — 3., žiadať, požadovať, domáhať sa, chcieť; pýtať sa, pátrať; vzývať, prosiť; pass. byť vyzvaným, byť žiadaným.
pŏsĭtiō, ōnis, f., postavenie poloha.
pŏsĭtŏr, ōris, m., zakladateľ, staviteľ.
pŏsĭtūra, ae, = positio.
pŏsĭtus, ūs, m. postavenie, poloha, miesto; útvar.
possessiō, ōnis, f., držba, majetok, pozemok.

possessŏr, ōris, m., majiteľ.

possīdeō, sēdi, sessum, 2., mať v držaní v moci; vládnuť niečím.

possĭdō, sēdi, sessum, 3., privlastniť si, zmocniť sa, opanovať, zabrať získať si.

possum, pŏtui, —, posse, môcť; mať váhu, vážnosť, vliv, význam, platiť, vynikať, predčiť; equitatu nihil posse, Cs., = mať slabú jazdu; id fieri potest možné je.

post, adv., pozadku; po, potom, neskôr; paulo post, nezaveľa, nezadlho onedlho potom, zatým; decem annis post quam pater mortus est, po desiatich rokoch, keď otec zomrel; predl. s acc. o mieste aj čase: za, po: post montem, za vrchom; post mortem, po smrti; post hominum memoriam od pamäti ľudskej, nakoľko sa ľudia pamätajú; post centesimum annum, o sto rokov neskôr.

posteā, adv., potom, neskôr; quid postea? čože ďalej?

posteāquam v. postquam.

postĕri v. posterus.

postĕrĭtās ātis, f., budúcnosť, potomstvo, potomci, úsudok al. chvála potomstva, budúca sláva, pamiatka.

postĕrius, adv., neskôr.

postĕrus 3., compar. posterior; superl. postrēmus, postŭmus, nasledujúci, budúci, druhý: postero die, na druhý deň; in posterum (sc. diem), na druhý deň; in posterum (sc. tempus), na budúcne; posterior, horší, menšej ceny, neskoršie pozdejšie; pozdejší (tempus posterius); postremus, posledný, ostatný, najhorší, postumus, narodený po smrti otcovej, alebo po napísaní závetu; subst. pohrobok.

postĭĕrō, —, —, ferre, menej ceniť, menej si vážiť, nevážiť si, odstrkovať snížovať.

postgĕnĭti, ōrum, m., potomci, potomstvo.

posthăbeō, ui, ĭtum, 2. menej ceniť, nevážiť si, odstrkovať, snížovať, zanedbávať odkladať.

posthāc, adv., potom, pozdejšie, neskôr, budúcne.

postĭcus, 3., zadný; subst. posticum, i, n., zadná dver, zadný vchod.

postilla, adv., od tých čias potom, pozdejšie, neskôr.

postis, is, m., veraj; plur. dvere.

postlīmĭnĭum, ii n., návrat v bývalé právne postavenie občianske: právo k návratu do vlasti; rehabilitácia.

postmŏdŏ, adv., potom, pozdejšie, neskôr.

postmŏdŭm = postmodo.

postpōnō, pŏsui, pŏsĭtum, 3., klásť do pozadia, menej ceniť, nevážiť si odstrkovať, snížovať; zanedbávať, odkladať.

postprincĭpia, ōrum, n., pokračovanie, koniec.

postquam, sp. potom, keď.

postrēmō, adv., konečne, napokon, naposledok, zkrátka, vôbec.

postrēmum v. postremo.

postrīdiē, adv., deň na to, na zajtra, druhého dňa, na druhý deň: p. quam tu es profectus na druhý deň po tvojom odchode.

postscrībō, scrīpsi, scrīptum, 3., písať za niečím, pripisovať.

postŭlātiō, ōnis, f žiadanie, požadovanie, požiadavka; prosba, ktorú podával žalobník praetorovi o prijatí žaloby; žaloba.

postŭlātum, i, n., požiadavok žiadosť: postulata peragere, L., predniesť požiadavky; sťažnosť.

postŭlātus, ūs, m. sťažnosť, žaloba.

postŭlō, 1., žiadať, pýtať niečo od niekoho, požadovať vyžadovať, vymáhať; navrhovať; žalovať: postulare sceleris, pohánať pred súd, zažalovať zo zločinu, pre zločin.

postŭmus v. posterus.

Postverta, Postvorta, ae, f., bohyňa pôrodu.

potens, entis adj., mocný, vynikajúci, silný, schopný, vážený, vznešený, vládnuci, majúci v moci

(Cypri, silvarum), rozhodujúci; p o p u l u s r e r u m p., vládnucí svetom; s u i p o t e n t e m e s s e, byť svojim pánom, samostatným, nezávislým, p r e n e s. premáhať sa opanovať sa, byť zdržanlivým; p r o m i s s i, i u s s i p o t e n s, sľub, rozkaz vyplnivší; v o t i p., vyplnenie želania dosiahnuvší; šťastný; účinlivý (herba).

potentātus, ūs m., moc, vláda, nadvláda, náčelníctvo.

potentĕr, a d v. mocne, mohutne, silne; podľa svojich síl.

potentia, a e, f., moc, sila, vliv; vláda, nadvláda náčelníctvo; p o p u l i p., ľudovláda.

potestās, ā t i s, f., moc, vláda úradná moc úrad, hodnosť; možnosť, príležitosť, dovolenie; p l e r i s q u e l i b e r e d e c e r n e n d i p o t e s t a s e r i p i t u r, väčšine sa odníma možnosť slobodne, voľne rozhodovať; p o t e s t a t e m f a c e r e, dať svolenie, dovoliť; h o m i n u m d i v u m q u e p o t e s t a s, pán (vladár) nad ľuďmi a bohami (Jupiter).

pōtiō, ōnis f. nápoj; otrávený nápoj; čarodejný nápoj.

pŏtior, i u s, c o m p., prednejší, bližší, milejší, dôležitejší; lepší silnejší.

pŏtior, p o t ī t u s s u m, 4., zmocniť sa, r e r u m p o t i r i, zmocniť sa vlády; opanovať dosiahnuť niečoho, získať niečo; mať v moci, vládnuť niečím, panovať nad niečím.

pŏtis, e, [c o m p a r. p o t i o r, i u s; s u p e r l. p o t i s s i m u s 3., mohúci, schopný, p o t i s e s t s i n f., môže.

pŏtissĭmum, a d v., naiskôr, najradšej, predovšetkým, hlavne najviac; práve, zrovna (quod in ea p. urbe natus est, N.).

pŏtius, a d v., skôr radšej.

pōtō, 1., piť, popíjať; vpiť, vsiaknuť.

pōtŏr, ō r i s m., pijak.

pōtus, 3., napitý, opitý; vypitý.

pōtus, ūs, m., nápoj.

prae p r e d l. s a b l., pred, vzhľadom k..; p r a e s e a g e r e, pred sebou hnať; p r a e s e f e r r e, prejavovať niečo, dávať na javo; p r a e l a c r i m i s l o q u i n o n p o t u i t, pre slzy nemohol hovoriť.

praeăcuō, u i, ū t u m, 3., zaostriť.

praealtus, 3., veľmi vysoký, veľmi hlbeký, bez dna.

praebeō, u i, ĭ t u m, 2., poskytovať, dávať; ukazovať, prejavovať; pôsobiť; a u r e s a l i c u i p r a e b e r e, (pozorne) počúvať, (láskavo) vypočuť; s p e c i e m a l i c u i u s p r a e b e r e, zdať sa, vyzerať ako..

praebĭbō, b ĭ b i —, 3., pripájať niekomu.

praebĭtor, ō r i s, m., (obecný) dodavateľ (= p a r o c h u s).

praecălĭdus, 3., veľmi teplý.

praecānus, 3. predčasne šedivý.

praecăvēō, c ā v i, c a u t u m, 2., byť (popredku) opatrným, mať sa na pozore, chrániť sa zabrániť, zamedziť, prekaziť, odvrátiť niečo; postarať sa o niečo (praecavere rem).

praecēdō, c ē s s i, c ē s s u m, 3., napred kráčať ponáhľať sa, letieť; predchádzať, predčiť (aliquem virtute); predstihnúť.

praecellens, e n t i s, vynikajúci, výtečný, znamenitý.

praecellō, —, — 3., vynikať, prevyšovať, vyznamenávať sa.

praecelsus, 3., veľmi vysoký.

praeceps, c ĭ p ĭ t i s, a d j. strmhlav, strmý, príkry; bystrý, prudký; náchylný, oddaný; prenáhlený; nebezpečný, odvážny (alea); s u b s t. (závratná) hĺbina priepasť, nebezpečenstvo; a d d o hĺbky, strmo dolu.

praeceptiō, ōnis, f., predbežný pojem; predpis učenie.

praeceptŏr, ō r i s, m, učiteľ.

praeceptrīx, ī c i s, f., učiteľka.

praeceptum, i, n., rozkaz, nariadenie, predpis, rada, napomenutie; návod, pravidlo, nauka, učenie.

praecerpō, c e r p s i, c e r p t u m, 3. predčasne trhať, svážať, posvážať, užívať.

praecīdō, c ī d i, c ī s u m, 3. (popredku) odťať, odrezať, odseknúť; roztrhať, rozseknúť; odstrániť, odňať (spem, causam belli); pretrhnúť, prerušiť (amicitias); skrátiť, krát-

ko vyložiť, vyjadriť (brevī praecidam).

praecingō, cīnxi, cīnctum, 3., opásať, ovinúť, ovenčiť; pass. opásať sa, podkasať sa.

praecĭnō, cĭnui, centum, 3., predspevovať, hrať, hudbou sprevádzať; predpovedať, veštiť.

praecĭpiō, cēpi, ceptum, 3., napred (si) brať; predvídať, tušiť (animo opinione); nariadiť, rozkázať, predpísať, radiť, povzbudzovať, napomínať, varovať; poučovať, učiť; pecuniam mutuam p. vypožičať; napred použiť (beneficia); predbehnúť, predstihnúť; popredku zaujať, obsadiť.

praecĭpĭtō, 1., shodiť, svrhnúť (stremhlav); chytro, náhle končiť vykonať, zaháňať, zapudzovať; kaziť, ničiť, rušiť, v záhubu vrhať; med. praecipitari = intrans. praecipitare vrhnúť sa, skočiť, rútiť sa, padať, zapádať, chýliť sa ku koncu.

praecĭpuē, adv., zvlášte obzvlášte, menovite, hlavne.

praecĭpuus, 3., zvláštny, obzvláštny vynikajúci, hlavný, výtečný, znamenitý najlepší, najväčší, najvyšší; subst. praecipua, ōrum, n., hlavné veci, najdôležitejšie veci.

praecīsē, adv., stručne krátko.

praecīsĭō, ōnis, f., zamlčanie [aposiopesis].

praecīsus, 3. strmý, príkry.

praeclārē, adv., veľmi jasne, zreteľne výborne, slávne, znamenite; p. facta, N., skvelé činy.

praeclārus, 3., veľmi jasný, svetlý; veľmi krásny; skvelý, znamenitý vynikajúci, výborný, výtečný; subst. praeclārum, i, n., slávny čin.

praeclūdō si, sum, 3., zavierať, zamykať, zemedzovať, zavaliť, zatarasiť.

praeco, ōnis, m., hlásateľ vyvolávateľ.

praecōgĭtō, 1., napred rozmýšľať, rozvažovať.

praecŏlō, ui, ultum, 3., napred obrábať; veľmi ozdobovať.

praecomposĭtus, 3., napred prihotovený.

praecōnius, 3., hlásateľský, hlásateľov; subst. praeconium, ii, n., služba hlásateľská; p. facere, byť hlásateľom; hlásanie, vyvolávanie, rozhlasovanie; velebenie oslavovanie, chvála.

praeconsūmō, sūmpsi, sūmptum, 3., napred stráviť, spotrebovať, vyčerpať.

praecontrectō, 1., napred omatávať.

praecordia, ōrum, n., prsá, hruď, srdce; žalúdok, útroby (annulus in praecordiis piscis inventus est); myseľ, rozum duch, cit.

praecorrumpō, rūpi, ruptum, 3., napred zkaziť, porušiť podplatiť, získať si.

praecurrō, curri, cŭcurri, cursum, 3., predbehávať niekoho, predchádzať, predčiť, prestihovať, prevyšovať; praecurrentia, ium, n., veci predchádzajúce.

praecursiō, ōnis, f., predchádzanie; harcovanie, prvé potýčky pred bitkou.

praecursŏr, ōris, m., predchodca; plur. predný voj, harcovníci.

praecŭtiō, cussi, cussum, 3., niečím pred sebou máchať.

praeda, ae, f., korisť, lúpež; zisk, zárobok, prospech.

praedābundus, 3., na lúpež vychádzajúci.

praedamnō, 1., napred odsúdiť; praedamnata spe zrieknuc sa nádeje.

praedātiō, ōnis, f., plienenie, lúpenie; plur. lúpežná výprava.

praedātŏr, ōris, m., plieniteľ, lupič, lúpežník; lovec.

praedātōrius, 3., lúpežný, lúpežnícky.

praedēlassō, 1., napred oslabovať, unavovať.

praedestĭnō, 1., napred určovať

praediātor, ōris, m., priekupník nemovitosti; znalec práva obchodného.

praediātōrius, 3., týkajúci sa predaja majetku štátom konfiškovaného: týkajúci sa založenia, zastavenia majetku.

praedĭcābĭlis, e, chvály, oslavy hodný.

praedĭcātiō, ōnis, f., verejné vyvolávanie vyhláška; rozhlasovanie, chválenie oslavovanie, velebenie, chvála.

praedĭcātŏr, ōris, m., hlasateľ, oznamovateľ, oslavovateľ, vychvaľovateľ, velebiteľ, chválorečník.

praedĭcō, 1., hlásať, vyhlasovať, zvestovať oznamovať, rozhlasovať, vychvaľovať, velebiť; honosiť sa; de suis laudibus praedicare, rozhlasovať svoje slávne činy.

praedĭcō, dīxi, dictum, 3., napred oznamovať zmieňovať sa; predpovedať, veštiť; určiť, nariadzovať, prikazovať; radiť, napomínať, varovať.

praedictiō, ōnis f., predpovedanie, veštba.

praedictum, i, n., veštba, proroctvo; rozkaz (dictatoris); ex praedicto, podľa dohovoru.

praedĭŏlum i, n., majetoček.

praediscō, dĭdĭci, —, 3., najprv sa naučiť; najprv sa soznámiť.

praedispŏsĭtus, 3., napred rozostavený.

praedĭtus, 3, zaopatrený, nadelený niečim, majúci niečo; vyznamenaný, poctený; vynikajúci.

praedium ii, n., majetok.

praedīves, ĭtis, adj., veľmi bohatý.

praedō, ōnis, m., lúpežník lupič, zbojník.

praedŏceō, docui, doctum, 2. napred učiť, poučiť; praedocti ab duce, S. podľa návodu vodcovho.

praedor, 1., plieniť, lúpiť, zbíjať.

praedūcō, xi ctum, 3., viesť, stavať.

praedulcis, e, veľmi sladký.

praedūrus, 3. veľmi tvrdý, veľmi silný.

praeēmĭneō, 2., vynikať, predčiť.

praeeō, ii, ĭtum, īre, ísť napred, predchádzať; predpisovať určiť, nariadiť.

praefātiō, ōnis, f., proslov, prívet; predmluva.

praefectūra, ae f., úrad prefekta, predstaveného, správa, veliteľstvo; mesto italské bez samosprávy, v ktorom správu a súdnictvo vykonával rímsky praefectus iuri dicundo; miestodržiteľstvo, provincia.

praefectus i, m., predstavený, správca, starosta, predseda, riaditeľ, dozorca, náčelník; p. moribus al. morum dozorca nad verejnou mravnosťou; p. iuris, predseda súdu.

praefĕrō, tŭli, lātum, ferre, pred sebou, pred niekym niesť; dávať prednosť; se praeferre, predčiť nad..; radšej chcieť; na odiv stavať, ukazovať, netajiť: vyslovovať, predostierať.

praefĕrōx, ōcis adj., veľmi divoký, prudký, spurný, vzdorovitý.

praefervĭdus, 3., veľmi horúci veľmi vrelý, veľmi prudký.

praefestīnō, 1., veľmi sa ponáhľať.

praefĭciō, fēci, fectum, 3., urobiť, spraviť náčelníkom, dozorcom, vodcom, dať niekomu správu al. moc nad niečim; praeficere aliquem exercitui, postaviť na čelo vojska, ustanoviť, urobiť, spraviť veliteľom.

praefīdens entis, dôverlivý; p. sibi veľmi si dôverujúci.

praefīgō, fīxi, fīxum, 3., zpredku pribíjať, pripevňovať; okovať, obíjať.

praefīniō, 4., najprv vymedzovať, určovať, ustanoviť.

praeflōrō, 1., predčasne kvetu pozbaviť; zoslabiť, zmenšiť.

praefluō, — —, 3., tiecť mimo.

praefŏdiō, fōdi, fossum, 3., kopať pred..; vykopať; najprv zakopať.

praefor, fātus sum fāri, najprv hovoriť (úvodnú formulu pred bohoslužbou al. pred verejným výkonom); (maiores nostri) omnibus rebus agendis — quod bonum, faustum.. esset — praefabantur, C., v. faustus; p. aliquem, najprv na začiatku osloviť niekoho; predriekať; predoslať, zmieniť sa, poznamenať; veštiť, ohlasovať; veniam, honorem p., prepytovať.

praefractē adv., tvrdo, prísne.

praefrīgĭdus, 3., veľmi studený.

praefringō, frēgi, fractum, 3., najprv zlomiť odraziť.

praefulgeō, f u l s i; —, 2., (silne) blyšťať sa, skvieť sa; vynikať.
praegĕlĭdus, 3. veľmi chladný, studený.
praegestiō, 4., veľmi dychtiť, túžiť, priať si.
praegnans, a n t i s, a d j., tehotný; plný smyslu, významný.
praegrăcĭlis, e, veľmi štihlý.
praegrăvis, e, veľmi ťažký, v. obťažný, nepohodlný, protivný.
praegrăvō, 1., obťažovať, stlačovať, obremeniť.
praegrĕdior, g r e s s u s s u m, 3. popredku kráčať, ísť; kráčať mimo; p. a l i q u e m, kráčať pred niekym, predísť niekoho.
praegressiō, ō n i s f., predchádzanie, pohyb.
praegustātŏr, ō r i s, m., ochutnavateľ (pokrmov a nápojov, ručiteľ za ich neškodnosť); čašník, pohárnik.
praegustō, 1., najprv ochutnávať niečo.
praeĭăceō, —, —, 2., ležať pred niečim.
praeĭūdĭcium, i i, n., predbežný úsudok, predchádzajúci rozhodnutiu; predpojatý úsudok, predsudok; príklad; úsudok o budúcnosti.
praeĭūdĭcō, 1., napred rozsúdiť, rozhodnúť, mať predsudok; o p i n i o p r a e i u d i c a t a, predpojatá mienka.
praeĭŭvō, i ū v i, —, 1., napred pomáhať, podporovať.
praelābor, l a p s u s s u m, l ā b i, predchádzať; predstihovať; plynúť letieť, ísť mimo.
praelambō, b i, —, 3., napred oblízať.
praelĕgō, l ē g i, l ē c t u m, 3., predčitovať; plávať mimo niečoho.
praelĭgō, 1., zpredku zaväzovať, obväzovať.
praelongus, 3., veľmi dlhý.
praelūceō, l ū x i, —, 2., svietiť napred, svetlosťou prevyšovať; (a m i c i t i a) b o n a m s p e m p r a e l u c e t i n p o s t e r u m C., = ako hviezda nádeje svieti do budúcnosti.
praelūdō, s i s u m, 3., na zkúšku hrať.
praelūstris, e, veľmi skvelý, vznešený, veľmi vysoký.
praemandō, 1., dať rozkaz k zlapaniu; s u b s t. p r a e m a n d a t a, ō r u m, n., rozkaz k zlapaniu.
praemātūrus, 3., včasný, predčasný, nevčasný.
praemĕdĭcātus, 3., liečebnými, čarodejnými prostriedky zaopatrený.
praemĕdĭtātiō, ō n i s, f., (predbežné) rozvažovanie.
praemĕdĭtor, 1., popredku sa pripravovať na niečo; popredku rozvažovať, rozjímať, premýšľať; p r a e m e d i t a t u s, popredku uvážený, uvažovaný.
praemĕtuō, u i, —, 3., popredku sa obávať, strachovať.
praemittō, m ī s i, m i s s u m, 3., napred posielať; vzkazovať.
praemium, i i, n., odmena, odplata, korisť, výhoda, prospech; vyznamenanie, čestný dar.
praemŏlestia, a e, f., predchádzajúca obťažnosť, zármutok.
praemŏlior, 4., popredku chystať, pripravovať.
praemŏneō, m ŏ n u i m ŏ n ĭ t u m, 2., napred pripomínať, varovať; predpovedať, veštiť.
praemŏnĭtŭs, ū s, m., výstraha; znamenie.
praemonstrō, 1., napred ukazovať, predpovedať.
praemŏrior, t u u s s u m, m ŏ r i, predčasne zomrieť.
praemortuus, 3., odumretý.
praemūniō, 4., zpredku opevniť, zahradiť, prehradiť, zatarasiť; predostierať niečo.
praemūnītiō, ō n i s, f., r e č n. ohradenie, príprava, úvod výhovorka (pred vyložením veci poslucháčom nemilej).
Praeneste, i s, n., staré mesto v Latiume, vých. od Ríma.
praenĭteō, u i, —, 2., skvieť sa, blyšťať sa; skvelosťou predčiť.
praenōmen, ĭ n i s, n., meno osobné: (na pr. Caius, Lucius, Marcus a pod., písaly sa skrátene: C. L., M.)
praenoscō, n ō v i, —, 3., napred poznávať, popredku znať.
praenūbĭlus, 3., veľmi tmavý, v. chmúrny, mračný.
praenuntiō, 1., prv oznámiť, ohlásiť, zvestovať; d e e o r u m a d v e n t u

esse praenuntiatum, N. že napred prišla zvesť o ich príchode.

praenuntius, 3., napred oznamujúci, ohlasujúci; subst. predzvestovateľ, posol, predchodca znamenie

praeoccŭpātiō, ōnis, f., (prv vykonané =) včasné obsadenie (locorum).

praeoccŭpō, 1., napred obsadiť prv zaujať, zmocniť sa; získať si; zachvátiť; predstihnúť, predísť; prekvapiť, zastihnúť; **praeoccupatus,** predpojatý.

praeoptō, 1., radšie voliť, radšie chcieť, priať si, prednosť dávať.

praepandō, —, — 3., zpredku prestierať, rozkladať, otvárať.

praepărātiō, ōnis, f., príprava, chystanie.

praepărō, 1., pripravovať, chystať, obstarávať; rem frumentariam p., zásobovať sa obilím; res praeparata, prichystanie, príprava.

praepĕdiō, 4., zapletať, zamotávať; byť prekážkou, prekážať, vadiť.

praependeō, pendi, —, 2., zpredku dolu visieť.

praepes, pĕtis, adj. o vtákovi: veštiaci šťastie, šťastný, priaznivý; bystrý, okrídlený; subst. vták; p. Jovis = aquila.

praepinguis, e veľmi tučný.

praepollens, ntis, veľmi mocný.

praepolleō, ui, —, 2. veliť moc mať; mať premoc, presilu, prevahu; rozhodovať.

praepondĕrō, 1., prevažovať, mať väčšiu váhu, prevyšovať.

praepōnō, pŏsui, pŏsĭtum, 3., napred klásť, postaviť v čelo, predstaviť, prednosť dávať; urobiť správcom, dozorcom, veliteľom; subst. praepositus, i, m., predstavený, dôstojník.

praepŏsĭta, ōrum, n., filoz. význ.: veci zasluhujúce prednosť (ale nie absolútne dobré).

praepŏsĭtiō, ōnis f., prednosť; predložka.

praepŏsĭtus v. praepono.

praepossum, tui, posse, veľmi veľkú moc mať.

praepostĕrē, adv., v prevrátenom poriadku, neporiadne, nesprávne.

praepostĕrus, 3., v prevrátenom poriadku, neporiadny, nesprávny.

praepotens, entis, veľmi mocný, premocný; subst. praepotentes, ium, m., veľmoži, veľkí páni.

praeprŏpĕrē, adv., veľmi chytro: prenáhlene.

praeprŏpĕrus, 3., veľmi prudký; prenáhlený; horkokrvný.

praequĕror, questus sum, 3., napred sťažovať sa, nariekať, bedákať.

praerădiō, 1., žiarou prevyšovať.

praerĭgeō, ui, —, 2., skrehnúť (zpredku), praeriguisse manus, (acc. vzťahu) T.

praerĭpiō, rĭpui, reptum, 3., popredku vyrvať, odňať, vziať; brať niekomu jeho právo, zasahovať do cudzieho práva; (bystrým zasiahnutím) vykonať, previesť; zmariť.

praerōdō, rōsi, rōsum, 3., rozhrýzť, rozhlodať, odhryznúť.

praerŏgātīvus, 3., na prvom mieste hlasujúci; praerogativa, ae, f., predbežná voľba; predbežné rozhodnutie; praerogativam referre, oznámiť výsledok hlasovania prvej centurie, (ktoré pokladali za znamenie konečného výsledku hlasovania); znamenie, predveštie.

praerumpō, rūpi, ruptum, 3., pretrhnúť, prervať (zpredku).

praeruptus, 3., strmý, príkry; prudký, náhly; šialený (praerupta audacia).

praes, praedis, m., ručiteľ vo veciach peňažných; majetok ako záruka.

praesaepe, is, n, ohrada, stajňa, maštal; jasle; válov; úľ; krčma, bŕloh.

praesaepiō, saepsi, saeptum, 4., zpredku ohradiť, zatarasiť.

praesāgiō, 4, mať predtuchu, tušiť, predvídať; vzbudzovať predtuchu.

praesāgītiō, ōnis, f., tušenie, predtucha.

praesāgium, ii, n., tušenie, predtucha; predpovedanie, veštba, znamenie.

praesāgus, 3., tušiaci; veštiaci.

praesciscō, scīvi, —, 3., napred preskúmať, dozvedieť sa.

praescius, 3., napred vedomý čoho, predvídajúci; subst. veštec, hádač.

praescrībō, scrīpsi, scriptum, 3., nadpisovať (na začiatku niečoho); predpisovať, nariadiť, rozkazovať; určovať; vyhlasovať; brať za zámienku.

praescriptiō, ōnis, f., nadpis, titul. začiatok, úvod; zamienka; predpis, nariadenie, rozkaz, určenie, vymeranie.

praescriptum, i, n., predpis, rozkaz, nariadenie, pravidlo.

praesĕcō, sĕcui, sectum, 1., odrezať, odstrihnuť (zpredku); praesectum ad unguem, veľmi presne, akurátne.

praesens, entis, prítomný, terajší, naliehavý, neodkladný; skutočný, hotový; zjavný; odhodlaný; priaznivý; prítomný na svete, žijúci = na svete, za živa; prítomný pred očima = patrný, zrejmý, očitý; prítomný alebo hotový ku pomoci = pomáhajúci, pomocný, účinný, (o bohoch) milostivý; prítomný so svojou mocou = mocný; tempus praesens, prítomnosť; in praesens (tempus), na teraz; praesentia, ium, n., prítomný stav, prítomné pomery; in re praesenti, na mieste, hneď; poena praesens, v zápätí nasledujúci trest; mors p., hneď nasledujúca smrť; bezodkladný; pecunia p., hotové peniaze.

praesensiō, ōnis, f., predtucha.

praesentia, ae, f., prítomnosť; moc, sila (praesentia veri); deorum praesentiae, prípady, keď bohovia osobne boli prítomní (zakročili); in praesentia, toho času, na teraz.

praesentiō, sēnsi, sēnsum, 4., tušiť, napred šípiť, predvídať, mať predtuchu.

praesertĭm, adv., predovšetkým, zvlášte, obzvlášte, najmä.

praeses, sĭdis, adj., pred niečím sediaci, ochranný; subst. ochranca, správca, riaditeľ, vladár, predstavený, vodca.

praesĭdeō, sēdi, sessum, 2., sedieť pred niečím, predsedať, riadiť, spravovať, chrániť, ochraňovať, hájiť; subst. praesidens, tis, predstavený, správca, miestodržiteľ.

praesĭdiārius, 3., ochranný, p—i milites, (ochranná) posádka (garnizon).

praesĭdium, ii, n., ochrana, záštita, pomoc, vojsko ochranné, posádka, stráž, miesto obsadené strážami, opevnené miesto, tábor, pevnosť; in p—o esse, byť na stráži; praesidio mittere, poslať na ochranu, k ochrane; praesidio litterarum, pod záštitou písma.

praesignĭfĭcō, 1., napred označovať, oznamovať.

praesignis, e, vyznačujúci sa, vynikajúci; vyznačený, znamenitý.

praestābilis, e, vynikajúci, znamenitý, výborný, výtečny.

praestans, antis, adj., v. praestabilis.

praestantia, ae, f., prednosť, vznešenosť, výbornosť, výtečnosť.

praestes, ĭtis, adj., ochranný; subst. ochranca, predstavený.

praestīgiae, ārum, f., zaslepovanie, mámenie, klam, šialenie.

praestĭtuō, ui, ūtum, 3., predurčiť.

praestō, adv., p. esse, byť prítomným, byť tu; dostaviť sa (ad tempus, v pravý čas); byť pod rukou, napohotove, pripraveným; čakať; byť k službám, byť pomocným, pomáhať.

praestō, stĭti, stĭtum (praestatūrus) 1., stáť pred niečím, predčiť niekoho, vynikať, prevyšovať, mať prednosť; poskytovať, dávať, odovzdávať; platiť; venovať; vykonávať, plniť (officia); fidem p., stáť v slove: prejavovať; dokazovať, osvedčovať; ručiť za niekoho; praestat, je lepšie; udržovať (socios salvos); sententiam p., odovzdávať hlas; se p. preukázať sa, dokázať sa, ukazovať sa, osvedčovať sa (invictum); terga p. (= dare), dať sa na útek.

praestōlor, 1., byť napohotove; očakávať.

praestringō, nxi, ctum, 3., sviazať, zaviazať; stiahnuť, zadrhnúť; otupiť, oslabiť, oslepiť, zaslepiť.

praestruō, strūxi, strūctum, 3., zastaviť, zahradiť, zatarasiť, neprístupným robiť, zapchávať; pripravovať.

praesŭl, sŭlis, m., = **praesultātor**, ōris, m., predtanečník, vodca slávnostného sprievodu.

praesultō, 1., poskakovať pred niečím.

praesum, f u i, e s s e, byť na čele, riadiť, spravovať, byť veliteľom, miestodržiteľom, námestníkom; ochraňovať; p r a e e s s e c i v i t a t i, byť na čele obce, byť predstaveným obce, spravovať obec; p r a e e s s e n a v i b u s a e d i f i c a n d i s, mať dozor nad stavbou lodí.

praesūmō, s ū m p s i, s ū m p t u m, 3., napred brať, užívať; napred vykonávať (supplicium); predstavovať si, predpokladať; predvídať, tušiť.

praesumptiō, ō n i s, f., predchodiace, predbežné užívanie, pôžitok; v reči: predbežné vyvrátenie možných námietok.

praesumptus, 3., predpojatý; predpokladaný.

praesuō, u i, ū t u m, 3., prišívať, obšívať, obkladať.

praetemptō, 1., v. praetento.

praetendō, t e n d i, t e n t u m, 3., napredku rozpínať, naťahovať, rozostierať, predstavovať; chrániť, hájiť; držať pred sebou (manu ramum praetendit olivae, O.); ako zámienku uvádzať, vyslovovať.

praetentō, 1., omatávať, preskumávať, obhliadať; p. p o l l i c e c h o r d a s, preberať.

praetĕpescō, t e p u i, —, 3., popredku sa rozpaľovať.

praetĕr, a d v., p r e d l. s a c c., popri, krome, okrem, mimo, pomimo, pred, vedľa, podľa; p r a e t e r c a s t r a d u c e r e, viesť popri tábore; n e m o p r a e t e r p a t r e m, nikto okrem otca; p r a e t e r c e t e r o s i u s t u s nad ostatných spravodlivý; p r a e t e r s p e m, e x s p e c t a t i o n e m, nad očakávanie, nad pomyslenie; p r a e t e r c o n u e t u d i n e m, proti zvyku, proti obyčaji; p r a e t e r m o d u m, nad mieru.

praetĕrāgō, ē g i, a c t u m, 3., ísť mimo niečoho.

praetĕreā, a d v., mimo toho, krome toho; viac, potom ešte, budúcne.

praetĕreō, i i, ĭ t u m, ī r e, ísť pomimo, mimo niečoho, prejsť popri čom, obísť, minúť, prechádzať, vypršať, plynúť, tiecť mimo niečoho; predstihnúť, predbehnúť, predhoniť; prekročiť (modum), vybočiť z niečoho; nevšímať si, zanedbávať, opomenúť; p r a e t e r i t m e, je mi neznáme, neviem.

praetĕrĕquĭtō, 1., ísť mimo na koni.

praeterfĕrō, t ŭ l i, l ā t u m, f e r r e, niesť mimo, p a s s., hnať sa mimo niečoho.

praeterfluō, f l ū x i, —, 3., tiecť, plynúť mimo, miznúť.

praetergrĕdior, g r e s s u s s u m, g r e d i, kráčať mimo, pred (aliquid, mimo niečoho, pred niečím), predčiť niekoho.

praetĕrĭtus, 3., minulý, prešlý, bývalý; p r a e t e r ĭ t a, ō r u m, n., minulé veci, minulosť.

praeterlābor, p s u s s u m, 3., mimo plynúť, mimo plávať; miznúť.

praetermissiō, ō n i s, f., vypúšťanie, vynechanie, zanedbanie.

praetermittō, m ī s i, m i s s u m, 3., púšťať mimo, zanechávať, vynechávať, zanedbávať, zameškávať; nepoužívať; neuvádzať, nezmieňovať sa, nedotknúť sa: prehliadnuť; n i h i l p r a e t e r m i t t o, q u i n ... nič nezanedbávam, nepremeškávam, aby nie ...

praeterquam, a d v., krome, mimo, leda.

praetervectiō, ō n i s, f., objazd, cesta mimo.

praetervĕhor, v e c t u s s u m, 3., ísť, viezť sa, plávať mimo; vyhnúť niečomu, minúť niečo.

praetervŏlō, 1., lietať mimo; uletieť.

praetexō, t e x u i, t e x t u m, 3., lemovať, obrúbiť; ozdobovať; predostierať, zámienku robiť, zastierať, zakrývať niečo niečím; zahaľovať; t o g a p r a e t e x t a, toga lemovaná purpurom, akú nosili vyšší úradníci; (fabula) p r a e t e x t a = rímska tragédia s látkou z rímskych dejín, (nazvaná tak, lebo v nej vystupovali rímski hrdinovia, odení praetextou).

praetextātus, 3., praetextou odený.

praetextum, i, n., sláva, lesk, vážnosť; zámienka.

praetextŭs, ū s, m., okrasa, lesk, dôstojnosť, zámienka.

praetinctus, 3., prv pokropený, namočený.

praetŏr, ōris, m., vodca, vojvoda; náčelník, predstavený, miestodržiteľ; praetor maximus, najvyšší úradník v štáte, diktátor, konzul; p. aerarii, správca štátnej pokladnice; úradník s kompetenciou súdnou; p. urbanus, nad občanmi rímskymi, p. peregrinus, nad cudzincami al. cudzincami a občanmi.

praetōrĭānus, 3., náležiaci k telesnej stráži cisárskej; subst. praetoriani, ōrum, m., pretoriáni, telesná stráž cisárska.

praetōrium, ii, n., hlavný stán (v rím. tábore), stán vojvodov; vojenská rada na vojne; úradná miestnosť správcu v provincii, miestodržiteľstvo; obydlie matky včiel; cisárska stráž telesná.

praetōrius, 3., praetorský, vojvodov; cohors praetoria, telesná stráž vodcova, družina správcu provincie; porta praetoria, brána v tábore k nepriateľovi obrátená; navis p., admirálska loď; subst. bývalý praetor.

praetūra, ae, f., úrad praetorský.

praeumbrans, tis, zatemňujúci, zatieňajúci, zahanbujúci.

praeūrō, ūssi, ūstum, 3., z predku opáliť; praesti artus, omrznuté ruky a nohy.

praevălĕō, ui, —, 2., byť veľmi silným; mať prevahu, prevládať, opanovať, zvíťaziť; praevalens, tis, silný, mocný.

praevălĭdus, 3., veľmi silný, v. úrodný (p. vitis): veľmi mocný, závažný, významný.

praevārĭcātĭō, ōnis, f., porušenie povinností, (zvl. k štátu), prenevera, nepoctivosť.

praevārĭcātŏr, ōris, m., rušiteľ povinností, zvl. štátny zástupca, ktorý tajne nadržuje obžalovanému.

praevārĭcor, 1., s protivnou stranou držať, protivnej strane tajno nadržovať.

praevĕhor, vectus sum, 3., napred ísť, mimo ísť, plávať, letieť; tiecť okolo (Germaniam praevehitur Rhenus).

praevĕniō, vēni, ventum, 4., predísť, predstihnúť.

praeverrō, —, —, 3., ometať, oprašovať.

praevertō, ti, sum, 3., predchádzať, predstihovať, predháňať; prekvapiť, zastihnúť; prekaziť, zamedziť, zmariť, zabrániť; pozornosť, zreteľ obracať na niečo; dávať prednosť niečomu; obstarávať; dbať na niečo.

praevĭdeō, vīdi, vīsum, 2., prv vidieť; predvídať.

praevĭtiō, 1., pokaziť, porušiť, zničiť.

praevius, 3., predchádzajúci.

praevŏlō, 1., popredku letieť.

pragmătĭcus, 3., zbehlý vo veciach právnych a politických; subst. masc., znalec práva, odborník, radca.

prandeō, di, sum, 2., raňajkovať.

prandium, ii, n., raňajky.

pransus, 3., raňajkovavší, po raňajkách.

prātensis, e, lúčny.

prātŭlum, i, n., lúčka.

prātum, i, n., lúka; tráva lúčna, seno.

prāvē, adv., krivo, nepravidelne, prevrátene, nesprávne, zle.

prāvĭtās, ātis, f., krivosť, nerovnosť, nepravidelnosť, prevrátenosť, nenáležitosť, nesprávnosť, neslušnosť, zlé vlastnosti, nešľachetnosť, ničomnosť.

prāvus, 3., krivý, nerovný, nepravidelný, prevrátený, nerozumný, nesmyselný, nepravý, neslušný zlý, nepoctivý, nešľachetný.

Praxĭtĕlēs, is, m., slávny sochár grécky.

prĕcārĭō, adv., na prosbu, z milosti, s prosbami.

prĕcārius, 3., vyprosený, vymodlikaný, vyžobraný, daný z milosti; neistý, nestály, nespoľahlivý.

prĕcātĭō, ōnis, f., prosba, modlenie, modlitba.

prĕces, um, f, prosby, modlitba, preklínanie.

prĕciae, ārum, f., druh vinnej révy.

prĕcor, 1., prosiť, modliť sa, vzývať; priať; preklínať.

prĕhendō, di, sum, 3., chytiť, zachytávať, popadnúť; zmocniť sa; dex-

tram alicuius pr., vziať niekoho za pravú ruku; p. capillos, vziať za vlasy; p. cursu, dohoniť, dosiahnuť (oras Italiae).

prěhensō, prensō, 1., chytať, objímať; stískať ruku al. objímať nohy pri prosení; snažne prosiť, uchádzať sa o priazeň.

prēlum, i, n., lis (men. vinohradársky).

prěmō, pressi, pressum, 3., tlačiť, tisknúť; stlačovať, vytlačovať, lisovať, stručne podávať, vykladať, vyjadrovať, písať; zavierať (fauces); zadržovať, zastavovať (sanguinem); krotiť, držať na uzde; skrývať, tajiť (curam sub corde p.); p. aliquid, ležať, sedieť, stáť; p. axes, stáť na voze; pokrývať (crinem fronde); nútiť niekoho k niečomu; dotýkať sa niečoho; prenasledovať; spúšťať, znižovať; tupiť, haniť, prevyšovať, predčiť niekoho; trápiť, sužovať, utlačovať; morsu p., kúsať; ore p., prežúvať; litus p., držať sa brehu; dotýkať sa, byť na blízku, blížiť sa (p. hastā); aëra p., letieť; vestigia p., zastaviť sa; frena p., držať, priťahovať úzdy; pressi forum = nehnúl som sa s foruma; ossa sint male pressa (sc. terrā), nech ležia nepochované; obsadiť (saltum praesidiis); zasadiť (virgulta); sulcum p., brázdu viesť, vyorať; obrezávať (p. vītem falce); zotrvávať, ustavične mať na zreteli (propositum); ore pr., zamlčať; zatemniť (gloriam); pohŕdať (opuscula); vocem premere potlačovať, k mlčaniu priviesť; ubera p., dojiť; p. imperio, držať pod svojou vládou, v poddanstve.

prensō v. prehenso.

pressē, adv., stručne; určito, jednoducho, zreteľne, jasne.

pressiō, ōnis, f., tlak; páka.

pressō, 1., tlačiť, tisnúť; ubera p., dojiť.

pressus, 3., stručný, krátky, určitý, zreteľný, jasný; utíšený (vox).

pressŭs, ūs, m., tlak; p. oris, stisnutie rtov.

prětiōse, adv., drahocenne, skvostne.

prětiōsus, 3., cenný, drahocenný, drahý, vzácny, bohatý, nádherný.

prětium, ii, n., cena, hodnota, peniaze, plat, odplata, mzda; trest. zisk, zárobok, výhoda: operae p. est, stojí za námahu, za to, je výhodné; operae p. facere, konať vec vďačnú, významnú.

prex, prĕcis, f, zpravidla plur. **preces,** cum, prosba; modlitba, preklínanie.

Priămus, i, m., vladár trojanský.

prīdĕm, adv., dávno, prv, kedysi, indy; haud dita pridem, nedávno.

prīdiē, adv., deň pred tým; p. noctu, predošlej noci; deň pred [pri určení dátuma s acc.]: p. Kalendas Januarias = 31. decembra.

primaevus, 3., mladý, mladistvý.

prīmānus, 3., náležiaci k 1. legii; subst. primani, ōrum, m., vojaci prvej legie.

prīmārius, 3., predný, prvý, vážený, vzácny.

prīmĭgĕnius, 3., prvorodený, počiatočný, pôvodný: subst. **Primigenia,** ae, f., priezvisko bohyne Fortuny, vl. = prvorodená dcéra Jupitrova.

prīmĭpīlāris, is, m., centurion prvého pilu legie, (prvej stotiny).

prīmĭtiae, ārum, f., prvotiny; začiatok, prvý pokus.

prīmō, adv., z počiatku, najprv.

prīmordia, ōrum, n., prvopočiatok, pôvod; obeť; vstúpenie na trón.

prīmōris, e, prvý, predný; subst. primores, um, m., predné rady, prední bojovníci; prední, najvážnejší, najvznešenejší muži, občania; šľachtici, dôstojníci, náčelníci cudzích národov.

prīmŭm, adv., najprv, prvý ráz; pri vypočitovaní: primum, po prvé (najprv), deinde, po druhé (potom), tum, po tretie (ďalej), postremum, konečne, napokon: tum p., len vtedy; quam p., čo najskôr; ut p., ubi p., cum p., náhle, len toľko, čo..

prīmus, 3., prvý, predný; p r i m o, najprv, z počiatku; i n p r i m i s, imprimis, predovšetkým, obzvlášte; p r i m a, ōrum, n., začiatok, počiatky; p r i m o v e r e, na počiatku jara; p r i m a l u c e, na úsvite; p r i m i v e n i m u s, prví (najprv) sme prišli; p r i m u s o m n i u m, prvý medzi všetkými, zpomedzi všetkých; p r i m ā p u e r i t i ā, v. útlom detstve; p r i m o b e l l o P u n i c o, v prvej punskej vojne.

princeps, c ĭ p i s, adj., predný, prvý, vynikajúci, najlepší, najvážnejší; s u b s t., hlavná osoba, hlava, náčelník, vladár, knieža, výtečník, najlepší znalec, pôvodca, zakladateľ, vzor; centurio principov; p l u r., p r i n c i p e s nazývali sa vojaci druhého šíku v postavení manipulovom.

princĭpālis, e, prvý, pôvodný, predný; panovnícky, knieżací, cisársky; p o r t a p., dve brány bočné v tábore; v i a p., cesta tieto brány spojujúca.

princĭpātŭs, ūs, m., prvé miesto, vrchná moc, vláda, náčelníctvo; počiatok, pôvod; p r i n c i p a t u m f a c t i o n i s t e n e r e, Cs., stáť v čele strany; p. i m p e r i i m a r i t i m i, N., nadvláda (hegemonia) na mori; p r i n c i p a t u m i d d i c o, q u o d G r a e c i ἡγεμονικόν v o c a n t, C., princíp.

princĭpia, ōrum, n., stredište tábora, stan vodcov.

princĭpium, ii, n., počiatok, pôvod, základ, prvok; p r i n c i p i o, i n p r i n c i p i o, na počiatku, najprv.

prior, is, p r i u s, predný, bližší, prvší, predošlý, (annus), starší, (Dionysius), bývalý, minulý, prednejší, vynikajúci, lepší, výbornejší; s u b s t. p r i o r e s, um, m., predkovia; drievnejšie udalosti.

priscē, a d v., po spôsobe starých, ako za starodávna, priamo.

priscus, 3., starý, starodávny, starobylý; prísny; v e r b a p r i s c a, zastaralé slová.

pristĭnus, 3., bývalý, nekdajší, starý, dávny, predošlý; i n p r i s t i n u m r e s t i t u e r e, uvádzať v predošlý stav.

pristis, i s, f., veľryba; dlhá, úzka vojenská loď.

prĭstrix v. pristis.

prius, a d v., prv.

priusquam, sp., prv než; skôr, ako; po zápore: dokiaľ nie, kým.

prīvātīm, a d v., súkromne, pre seba, pre svoju osobu; p. s e t e n e r e = d o m i.

prīvātus, 3., súkromný, vlastný, osobný, domáci, rodinný, obyčajný; s u b s t. p r i v a t u m, i, n., súkromný majetok; e x p r i v a t o, zo súkromných peňazí, zo svojho; i n p r i v a t o, doma; s u b s t. p r i v a t u s, i, m., súkromný človek, občan, bez úradu civilného al. vojenského.

prīvignus, i, m., (— a, a e, f.), pastorok, pastorkyňa; p l u r. nevlastné deti.

prīvĭlēgium, i i, n., zákon pre jednotlivca, osobný zákon; zvláštne právo, výsada (privilegium).

prīvō, 1., zbavovať, olúpiť, pripraviť o niečo; oslobodiť od niečoho; p r i v a r e a l i q u e m d o l o r e, pozbaviť niekoho bolesti, sprostiť.

prīvus, 3., jednotlivý, každý jeden; zvláštny.

prō, p r e p. s a b l. pred, pre, za, namiesto, dľa, podľa; p r o c a s t r i s, pred táborom; p r o p a t r i a m o r i, zomrieť za vlasť; d i c e r e p r o a m i c o, hájiť priateľa (na súde); g r a t i a m r e f e r r e p r o b e n e f i c i i s, vzdávať vďaky za dobrodenia; v i t a m p r o v i t a, život za život; p r o p r a e t o r e m i t t e r e, namiesto praetora poposlať, ako praetora poslať; p r o c e r t o a f f i r m a r e, tvrdiť niečo ako isté, ako istú vec, ako skutočnosť; v i v i t p r o d i g n i t a t e, dľa, podľa dôstojnosti; p r o t e m p o r e e t r e, podľa času a okolnosti; p r o l o c i n a t u r a, podľa polohy miesta; p r o s e q u i s q u e, každý podľa svojej sily, nakoľko vládze; h a b e o t e p r o a m i c o, pokladám ťa za priateľa; g l o r i a m p r o n i h i l o p u t a r e, slávu za nič nepokla-

daľ; p r o c o n t i o n e, pred shromaždením, pred shromaždeným vojskom; p r o a l i q u o s t a r e, chrániť niekoho; p r o m e e s t, k mojemu dobrému je; p r o l u d i b r i o, na posmech; p r o a l i q u o p o e n a s c a p e r e, pomstiť sa za niekoho; u t c o n s i l i u m p. t e m p o r e e t p. r e c a p e r e t = aby sa riadil v svojom konaní časom a okolnosťami; p r o i m p e r i o, úradnou mocou.

proăvītus, 3., po predkoch zdedený, dedičný.

proăvus, i, m., praded; p l u r. predkovia.

prŏbābĭlĭtās, ā t i s f., vierohodnosť, pravde podobnosť.

prŏbābĭlĭtĕr, a d v., chvalitobne; pravdepodobne, hodnoverne.

prŏbātiō, ō n i s, f., schvaľovanie; vyšetrenie; potvrdenie, dokazovanie, dôkaz.

prŏbātor, ō r i s, m., schvaľovateľ.

prŏbātus, 3., vyzkúšaný, osvedčený, dobrý, príjemný, milý.

prŏbē, a d v., dobre, náležite, slušne.

prŏbĭtās, ā t i s, f., poctivosť, svedomitosť, bezúhonnosť.

prŏbō, 1., zkúšať, skúmať, schvaľovať, uznávať za dobré, potvrdzovať, prisvedčovať; odporúčať; zavďačiť sa niečím; presvedčiť niekoho o niečom; p a s s. páčiť sa, pochvalu získavať; p r o b a n d u s, chvályhodný; m i n u s p r o b o r, nepáčim sa; r e s m i h i p r o b a t u r, vec sa mi páči; r e s a m e p r o b a t u r = odobrujem, schvaľujem vec.

prŏbrōsus, 3., hanobný, potupný, ohavný.

prŏbrum, i, n., hanobnosť, ohavnosť; hanba, potupa; nadávka, hana.

prŏbus, 3., poriadny, dobrý; bezúhonný, poctivý, svedomitý; mravný, slušný, skromný.

prŏcācĭtās, ā t i s, f., dotieravosť, drzosť, nestydatosť.

prŏcācĭtĕr, a d v., drzo, nestydato.

Prŏcās, a e, m., kráľ albánsky.

prŏcāx, ā c i s, a d j., dotieravý, drzý, smelý, opovážlivý, nestydatý, prostopašný.

prŏcēdo, c ē s s i, c e s s u m, 3., vystupovať, vykračovať, vychádzať, objavovať sa, ukazovať sa; ísť napred; pokračovať; trvať; dariť sa; účinkovať (venenum); byť na prospech (bene facta rei publicae procedunt).

prŏcella, a e, f., víchrica, búrka.

prŏcellōsus, 3., búrlivý.

prōcĕrē, a d v., do diaľky, ďaleko.

prŏcĕres, u m, m., náčelníci, pánstvo, šľachta, aristokracia.

prōcērĭtas, ā t i s, f, štihlosť, výška, diaľka.

prōcērus, 3., štihlý, vysoký, dlhý.

prōcessŭs, ū s, m., pokrok, zdar, prospech, úspech; šťastie; vzrast.

prōcĭdō, c ĭ d i, —, 3., (ku predku) padať, spadnúť, svaliť sa, srútiť sa.

prōcinctus ū s, m., opásanie sa, hotovosť k boju; i n p r o c i n c t u, v zbroji, v hotovosti.

prōclāmātōr, ō r i s, m., kriklúň.

prōclāmō, 1., hlasito volať, kričať (z plného hrdla), vyhlasovať.

prōclīnō, 1., nachýliť, nakloniť; a d i u v a r e r e m p r o c l i n a t a m, podporovať vec nachýlenú k zlému koncu.

prōclīvis, e, nachýlený, naklonený, strmý; ľahký; c e t e r a p l a n a, p r o c l i v i a f o r e, L., ostatné (bojovanie), vraj, pôjde po rovnine a s kopca = ľahko.

prōclīvĭtās, ā t i s, f., svah; náklonnosť, náchylnosť.

prōclīvĭtĕr, a d v., strmo, príkro.

prōclīvus, v. proclivis.

prōconsul, i s, m., bývalý konsul, ktorý po roku svojho úradovania bol správcom provincie.

prōconsŭlāris, e, prokonsulský; v i r p. i samo p. ako s u b s t. prokonsul; p r o c o n s u l a r e m i m a g i n e m, L., moc, ktorá je len tôňou moci konsulskej (o t. nazv. t r i b u n i m i l i t u m c o n s u l a r i p o t e s t a t e).

prōconsŭlātŭs, ū s, m., prokonsulát, úrad prokonsula, správcu provincie.

prōcrastinātiō, ō n i s, f., odkladanie na zajtra, odklad, odročenie.

prōcrāstĭnō, 1., odkladať (na zajtra a vôb.) odročovať.

procreātiō, ōnis, f., plodenie.
prōcreātōr, ōris, m., tvorca, stvoriteľ; plur. rodičia.
prōcreātrīx, īcis, f., rodička, matka.
prōcreō, 1., plodiť, rodiť, tvoriť.
prōcŭbō, 1., ležať, rozložiť sa, roztahovať sa.
prōcūdō, cūdi, cūsum, 3., biť, trepať kuť, ostriť.
prŏcŭl, adv., ďaleko, zďaleka, obďaleč.
prōculcō, 1., pošliapať, zošliapať.
prōcumbō cŭbui, cŭbĭtum, 3., schýliť sa, kloniť sa, ľahnúť, na zmar prijsť, byť zničeným; frumenta procubuerant, Cs., obilie poľahlo.
prōcūrātiō, ōnis f., správa, riadenie, starosť, pečlivosť; činnosť, úrad, úrad prokurátora; odvrátenie zlého znamenia.
prōcūrātōr, ōris, m., správca opatrovník, zástupca, plnomocník; správca cisárskej pokladne; miestodržiteľ.
prōcūrātrīx, īcis, f. opatrovkyňa, riaditeľka.
prōcūrō, 1., riadiť, spravovať, obstarávať; odvracať (zlé znamenia prodigia).
prōcurrō, curri cŭcurrī, cursum, 3., vybehnuť, vyrútiť sa, bežať, predbehnúť vyčnievať, vynikať.
prōcursātiō, ōnis, f. vybehávanie, výpad, harcovanie.
prōcursātōr, ōris, m., harcovník; plur. predné stráže.
prōcursō, 1., vybehávať, robiť (menšie) výpady, harcovať.
prōcursŭs, ūs, m., výpad.
prōcurvus, 3., zakrivený, zahnutý.
prŏcus, i, m., záletník, ženích.
prōdeō, ii, ĭtum, īre, vychádzať, vystupovať, vykročiť; objavovať sa, ukazovať sa; šíriť sa; vyčnievať, vynikať; in publĭcum p., vychodiť na verejnosť, vystupovať pred verejnosťou.
prōdīcō, dīxi, dictum, 3., napred určovať (diem, deň súdny); určiť ďalšiu lehotu = vec odložiť, odročiť.
prōdictātōr, ōris, m., zástupca diktátorov.
prōdĭgē, adv., marnotratne.
prōdĭgentia, ae, f., marnotratnosť.
prōdĭgiālĭtĕr, adv., neprirodzene zázračne.
prōdĭgiōsus, 3., plný divu, neprirodzený, neobyčajný, zázračný.
prōdĭgium, ii, n., div, nadprirodzený, neobyčajný úkaz, zázrak, mátoha, obluda.
prōdĭgō, ēgi, āctum, 3. premárniť.
prōdĭgus, 3., márnotratný, nešetriaci niečoho; štedrý, bohatý oplývajúci.
prōdĭtiō, ōnis, f., zrada; patriae proditiones, zločiny zrady proti vlasti.
prōdĭtōr, ōris, m. zradca.
prōdō, dĭdi, dĭtum, 3., vydávať, oznamovať prezradzovať, zradzovať; odovzdávať zanechávať; memoriae p., zaznamenávať, zaznačiť, zapísať; memoriae proditum est, vyprávajú; memoriae prodendus, pamäti hodný.
prōdŏceō, —, — 2., hlásať, kázať.
prōdūcō, xi, ctum, 3., vyviesť; predvádzať (testes); povzniesť, povýšiť; pohnúť; rodiť, plodiť; tvoriť; rozťahovať (aciem); predlžovať; zväčšovať; vylákať.
productē, adv., predĺžene, zdĺhavo.
prōductiō, ōnis f., predĺženie, preťahovanie.
prōductus, 3., predĺžený, dlhý.
proeliātor, ōris, m. bojovník.
proelior, 1., bojovať, zápasiť.
proelium, ii n., bitka, boj; proelio vincere, zvíťaziť v boji.
prŏfānō, 1., znesvätiť.
prŏfānus, 3., svetský neposvätený; o osobách: nezasvätený (do kultu. men. do mysterií: (procul este profani, H.); odi profanum vulgus, H., nezasvätený do služby Múzam = všedný; neslávnostný nečistý; bezbožný, bohaprázdny, hriešny, nemravný.
prŏfectiō, ōnis, f. odchod, cesta, pôvod; p. istius pecuniae requiratur, C., nech sa preskúma pôvod tých peňazí, odkiaľ pochádzajú tie peniaze.

prŏfectō, adv., dozaista, zaiste, veru, vskutku.

prŏfĕrō, tŭli, lātum, ferre, vynášať prinášať, prednášať, predkladať, menovať, pripomínať, citovať, uvádzať, ukazovať objavovať, vynachádzať; tvoriť, rodiť, plodiť: rozširovať (imperium), vyvyšovať, odkladať, predlžovať.

prŏfessiō, ōnis, f. verejné priznanie, vyjadrenie; osvedčenie, ohlásenie soznam, stav, zamestnanie.

prŏfessŏr, ōris, m., (verejný) učiteľ, professor.

prŏfessōrius, 3. učiteľský.

prŏfestus, 3., nesviatočný, všedný.

prŏficiō, fēci fectum, 3., vykonať, mať úspech, napomáhať, byť platným, slúžiť.

prŏficīscor, fectus sum, 3., vydať sa na cestu, odchádzať, odcestovať; začínať; vznikať, mať pôvod; nunc proficiscemur ad reliqua, C., teraz prejdeme k ostatným veciam; prof. alicui auxilio, vybrať sa niekomu na pomoc; magnis itineribus proficisci rýchlymi pochodmi ísť.

prŏfĭteor, fessus sum, 2., verejne vyznávať, priznávať sa, ohlasovať, vyhlasovať, oznamovať; nomen p., prihlásiť sa k službe vojenskej, ísť na vojnu; p. me aliquem, vydávať sa za..; se adiutorem ad rem p., prisľúbiť svoju pomoc; inceptis magna professis, H., k začiatku mnohosľubnému.

prōflīgātŏr, ōris, m., márnotratník.

prōflīgātus, 3., úbohý, nešťastný, skľúčený; zkazený, ničomný, bezbožný.

prōflīgō, 1., poraziť, premôcť, zničiť, zkaziť; zväčša, (skoro) dokončiť.

prōflō, 1., vydychovať; toto perflabat pectore somnum, V., vo sne hlboko si vydychoval.

prōfluens, entis, adj., tekúci, o reči: plynný; subst. tekúca voda.

prōfluentĕr, adv., plynne, hladko, ľahko.

prōfluentia, ae f., prúd (loquendi).

prōfluō, xi, xum, 3., vytekať.

prŏfor, fātus sum fāri, prerieknuť, prehovoriť.

prōfŭgiō, fūgi, —, 3., utekať zutekať.

prŏfŭgus, 3., bežavší po úteku; = profugiens, na úteku, bez domova, vyhnaný; subst. profugus, i m., vyhnanec.

prŏfundō, fūdi, fūsum, 3., vylievať, prelievať (sanguinem lacrimas), obetovať (vītam); omnes profundi vires, vynaložil som všetky sily; premárniť, premrhať (divitias); se p. = med. profundi, vylievať sa, vytekať; vyhrnúť sa vyrojiť sa, (multitudo sagittariorum).

prŏfundus, 3., hlboký; caelum profundum, vysoké; subst. profundum, i, n. hlbina, hĺbka, more.

prŏfūsē, adv., bezuzdne, nemierne, divoko.

prŏfūsus, 3., nemierny, marnotratný, drahý; alieni adpetens, sui p., S., cudzieho majetku bol žiadostivý, svoj rozhadzoval.

prōgĕnĕr, ĕri, m., manžel vnučkin.

prōgĕnĕrō, 1., plodiť.

prōgĕniēs, ēi, f. rod, pôvod, potomstvo, potomci, deti.

prōgĕnĭtŏr, ōris, m., predok, praotec.

prōgignō, gĕnui, ĭtum, 3., plodiť.

prōgnātus, 3., zrodený, pochádzajúci od..; prognati, ōrum potomci.

prōgnostĭca, ōrum, n., znamenie budúceho počasia (titul spisu Aratovho, preloženého od Cicerona).

prōgrĕdior, gressus sum 3., vystupovať, vykračovať, postupovať, pokračovať; robiť pokroky.

prōgressiō, ōnis, f. postup, pokrok, prospech, vzrast, vývoj.

prōgressŭs, ūs, m., postup, pokrok, vzrast.

prŏhĭbeō, ui, ĭtum, 2., zdržovať, prekážať, brániť, zamedzovať, odrážať; nedovoľovať, zakazovať; chrániť, ochraňovať, hájiť, brániť niekomu, zadržovať (hostem); hostes prohibendi sunt, treba brániť nepriateľom; prohibeor,

bránia mi, prekážajú mi; dolore prohibeor, quae gesta sunt pronuntiare, bolesť mi bráni vypovedať, čo sa stalo; prohibere hostes finibus = odrážať nepriateľov od hraníc; p. aliquem ab iniuriā, brániť chrániť niekoho pred krivdou, od krivdy, od bezprávia.

prōĭciō, iēci, iectum, 3., hodiť pred; vhodiť, shodiť, odhodiť; odkladať vyhodiť; vyhnať, vypovedať; povaliť, poraziť; pohŕdať, opovrhovať; vystaviť nebezpečenstvu.

prōlectiō, ōnis, f., napruženie (brachii).

prōlectus, 3., vystrčený, vystupujúci, vyčnievajúci, vynikajúci; náchylný; nízky; skľúčený (vultus).

prŏinde adv., práve tak, zrovna tak; spojka: preto, teda; proinde aut quiescant aut exeant, C., preto alebo nech vyjdú alebo nech sú pokojní!

prōlābor, lāpsus sum, 3., klesať padať; pochybiť; vyklznúť (verbum).

prōlapsiō, ōnis, f., sklznutie potknutie sa.

prōlātiō, ōnis, f., prednášanie uvádzanie (exemplorum); rozširovanie (finium); odkladanie (diei, lehoty), odročovanie (crebris prolationibus); predĺženie.

prōlātō 1., rozširovať; zväčšovať; predĺžovať, odkladať.

prōlectō, 1., lákať, vábiť, prilákať; sviesť.

prōles, is f., dorast, mládež, deti, mláďatá, potomstvo; mládež; plody (olivae).

prōlētārius, 3., občan bez pozemku; [meno dľa C., odtiaľ, že štátu slúžili len svojim potomstvom = proles].

prōlĭciō, —, —, 3., privábiť, prilákať, vylákať.

prōlixus, 3., [pro, laxus], dlhý a široký; ochotný, nakloněný, láskavý; priaznivý šťastný.

prōlŏquor, locūtus sum, 3., verejne hovoriť, vyhlásiť, vysloviť.

prōlūdō, lūsi lūsum, 3., o gladiatoroch: vykonávať predbežné cvičenie, napred sa cvičiť; zahrávať sa.

prōluō, lui, lūtum, 3., vylievať spláknuť, prepláknuť, zvlažiť; pleno se proluit auro V., plným pohárom zvlažil útroby.

prōlūsiō, ōnis, f., predhra zápasu, predbežné cvičenie, zkúška.

prōlŭviēs, ēi f., povodeň, potopa.

prōmĕreō, ui, ĭtum, 2., zasluhovať (poenam); mať zásluhu, získať si zásluhy.

prōmĕrĭtum, i n., zásluha.

Prŏmētheus, ei (eos) m., Titan, syn Japetov, otec Deukalionov, predstaviteľ boja za pokrok ľudstva proti starým poriadkom.

prōmĭnens, tis, n., vyčnievajúca časť, násyp; p—ia montium, predhorie.

prōmĭneō, —, —, 2., vyčnievať trčať, presahovať; vychyľovať sa, nachyľovať sa.

prōmiscuē, adv., smiešane, spoločne, bez rozdielu, bez istého poriadku; všeobecne.

prōmiscuus, 3., smiešaný, obecný, spoločný, všeobecný; conubia promiscua, smiešané manželstvá, t. j. medzi dvoma stavmi.

prōmissiō, ōnis, f. sľubovanie, sľub.

prōmissŏr, ōris, m., sľubovateľ.

prōmissum, i n., sľub.

prōmissus, 3., svislý, dlhý.

prōmittō, si, missum 3., spúšťať: nechať rásť, nestrihať (crinem, barbam); sľubovať.

prōmō, psi, (p)tum 3., vyňať, vytiahnuť, vyniesť, vynášať na javo, ukazovať; vykladať, vyjadrovať vypráväť.

prōmontōrium v. promunturium.

prōmōta, ōrum, n., veci zasluhujúce prednosti.

prōmŏveō, mōvi, mōtum 2., pohybovať do predku, postrčiť, pomknúť; rozšíriť, zväčšiť (imperium), povýšiť.

promptē, adv., ľahko, chytro; ochotne; rozhodne, smelo.

promptus, 3., vyňatý; zjavný, patrný zrejmý; hotový, obratný, ochotný; ľahký, pohodlný; odhodlaný rozhodný, smelý.

promptŭs, ŭs, m.: in promtu ĕsse, byť napohotove, byť ľahkým; byť zjavným jasným; in p—u habere, mať napohotove; in p—u ponere, na verejnosť dať.

prōmulgō, 1., ohlasovať, oznamovať; navrhovať.

prōmuntūrium, ii n., mys, predhorie.

prōmus, i, m., šafár; otrok, ktorý spravoval v domácnosti zásoby jedál a nápojov.

prōmūtuus, 3. napred vyplatený (ako pôžička alebo záloha).

prōnē, adv., svisle, šikmo.

prŏnĕpōs, ōtis, m. pravnuk.

prōnŭba, ae, f., široká (na svadbe); priezvisko /Junonino ako ochraniteľky sobášu.

prōnuntiātiō, ōnis f., ohlásenie, vyhláška; rozsudok; reč; výslovnosť; veta.

prōnuntiātŏr, ōris, m., rozprávač.

prōnuntiātum, i, n. úsudok, (axioma).

prōnuntiō, 1., vyhlasovať, ohlasovať, oznamovať; vyprávať prednášať, deklamovať, recitovať, úsudok vynášať; sľubovať; dať rozkaz; vymenovať na úrad.

prōnŭrŭs, ūs, f., žena vnukova.

prōnus, 3. ku predu naklonený, sklonený, dolu sa schyľujúci, zohnutý; strmý (via); chytrý, bystrý, prudký; náchylný k niečomu (in arma); priaznivý, ochotný ľahký.

prooemium, ii, n., úvod, začiatok; predhra.

prōpāgātiō, ōnis, f., rozsadzovanie, rozmnožovanie, rozširovanie; predlžovanie (vitae).

prōpāgō, 1., rozmnožovať, rozširovať, rozplemeňovať udržovať, predlžovať.

prōpāgō, ĭnis, f., výhonok; potomok, dieťa, (syn, dcéra); potomstvo rod, plemeno, pokolenie.

prōpălam, adv., verejne, pred očima všetkých ľudí.

prōpătŭlum, i, n., otvorené voľné miesto, nádvorie; in propatulo, na dvore, vonku verejne.

prōpătŭlus, 3., otvorený, prístupný, voľný.

prŏpĕ (propius proxime), adv., blízko, temer, skoro; prédl. s acc. pri, popri, blízko; prope castra, pri tábore, blízko tábora.

prŏpĕdiĕm, adv., v najbližších dňoch, čo najskôr.

prōpellō, pŭli, pulsum, 3., pohybovať niečim napred, postrkovať, poháňať; zaháňať; svádzať.

prŏpĕmŏdō, propĕmŏdum, adv., skoro, temer.

prōpendeō, pendi, pensum, 2., dolu visieť; prevažovať; byť naklonený.

prōpensē, adv., ochotne, s ochotou.

prōpensiō, ōnis, f., náchylnosť.

prōpensus, 3., naklonený, náchylný; blízky (ad veritatem); ochotný; prevahu majúci, dôležitý.

prŏpĕrantĕr, adv., chytro, rýchle, naponáhle.

prŏpĕrantia, ae f., ponáhľanie.

prŏpĕrātō, adv., chytro, rýchle, naponáhle.

prŏpĕrātus, 3. chytrý, rýchly, zrýchlený.

prŏpĕrē, adv., chytro, rýchle, skoro, čerstvo.

prŏpĕrō, 1., náhliť sa, ponáhľať sa; zrýchlovať; túžiť, dychtiť po niečom.

prŏpĕrus, 3., chytrý, rýchly, skorý.

prŏpexus, 3., do predku pričesaný, rozostrený, shrnutý.

prŏpĭnō, 1., pripíjať.

prŏpinquitās, ātis, f., blízkosť; príbuzenstvo, príbuznosť.

prŏpinquō, 1., približovať, urýchlovať; blížiť sa, približovať sa.

prŏpinquus, 3., blízky, podobný; subst. príbuzný.

prŏpior, ius, ōris, bližší, pozdejší; lepší; podobnejší; príhodnejší.

propĭtiō, 1., nakloniť si, vyprosiť si milosť, dosiahnuť milosti uprosiť: (Jovem).

prŏpĭtius, 3., naklonený, priaznivý, milostivý.

prŏpōla, ae, m., kramár.

prōpolluō, —, —, 3., veľmi poškvrniť.

prōpōnō, pŏsui, pŏsĭtum, 3., predstavovať, vystavovať predkladať, vykladať, vyvesiť; verejne vy-

hlásiť; sľubovať (praemia): ukazovať (exemplum), navrhovať (remedia morbo); určiť; vyhrážať (poenam); s i b i p., umieniť si, predsavziať si; dať látku (thema); vykladať (rečou), prednášať, vyprávať, líčiť; oznamovať; zmieňovať sa, tvrdiť.

Prōpontis, ĭ d i s, ĭ d o s f., Mramorné more.

prōportiō, ō n i s, f., rovný pomer, súmernosť; podobnosť.

prōpŏsĭtiō, ō n i s, f., úmysel, zámer; látka, (théma), hlavná myšlienka; predstava (huius vitae).

prōpŏsĭtum, i, n., predsavzatie, úmyseľ, zámer; látka, (théma), hlavný predmet, úloha (v dráme), dej; t e n a c e m p r o p o s i t i v i r u m, H., držiaceho sa svojeho predsavzatia = dôsledného, pevného v svojom konaní.

prōpŏsĭtus, 3., predsavzatý, r e s p—a, predsavzatie, zámer; nastávajúci, hroziaci; nebezpečenstvu vystavený.

prōpraetŏr, ō r i s, m., propraetor, správca provincie.

proprĭē, a d v., vlastne, výhradne; obzvlášte; význačným spôsobom, (charakteristicky).

proprĭĕtās, ā t i s, f., (zvláštna) vlastnosť, zvláštnosť; f r u g u m p r o p r i e t a t e s, zvláštne druhy.

proprius, 3., vlastný, určitému jednotlivcovi patriaci; zvláštny, podstatný, trvalý, istý; príslušný, zaslúžený; q u o d h u i u s i m p e r i i p r o p r i u m e s t, C., čo je právom a povinnosťou tejto dŕžavy.

proptĕr, a d v., blízko, vedľa; p r e d l. s a c c. blízko vedľa; pre, skrze: p r o p t e r t i m o r e m, pre strach; zo strachu, z bázne; (o rodičoch), p e r q u o s h a n c l u c e m a d s p e x i t, C., = ktorí mu dali život.

proptĕrĕā, a d v., preto; a d s u n t p r o p t e r a, q u o d o f f i c i u m s e q u u n t u r, t a c e n t a u t e m i d c i r c o, q u i a p e r i c u l u m v i t a n t, C., sú tu preto, že plnia povinnosť, mlčia však preto, že vyhýbajú nebezpečenstvu.

prōpŭdium, i i, n., hanobnosť, hanba; ako nadávka: ohavník, nehanobník.

prōpugnācŭlum, i n., hašta, hradba, záštita, obrana, ochrana; obranný dôvod, dôkaz.

prōpugnātiō, ō n i s, f. hájenie, obhajovanie, obrana.

prōpugnātŏr, ō r i s, m., obhajca obranca, bojovník.

prōpugnō, 1., bojovať zápasiť; brániť, hájiť, obhajovať.

prōpulsātiō, ō n i s, f. odrážanie, odvracanie.

prōpulsō, 1., odrážať, odvraciať zaháňať.

prōpylaea, ō r u m, n., propyleje nádherná stavba, tvoriaca vchod na athenský kremeľ, pevnosť vnútri mesta, Akropolis.

prōquaestŏr, ō r i s, m, bývalý kvestor, ktorý sprevádzal prokonsula do provincie.

prōra, a e f., predok loďní; loď.

prorēpō, r ē p s i, —, 3. vyliezť.

prōreus, i, m., hlavný (starší) matros na prednej časti lodi.

prōrĭpiō, u i, r e p t u m, 3., vyrvať; s e p. vyrútiť sa.

prōrōgātiō, ō n i s, f., predĺženie (imperii); odloženie, odklad; odstránenie, zrušenie.

prōrōgō, 1., predĺžovať; odkladať, odročovať.

prorsŭs, a d v., zrovna, celkom, docela, práve; slovom.

prōrumpō, r ū p i, r u p t u m, 3., prelamovať; prepuknúť; vyrútiť sa, vrhnúť sa (in hostes); rozmôcť sa; vzniknúť (incendium).

prōruō, u i, ŭ t u m, 3., rútiť sa (do predku), sboriť, povaliť; neprech. vyrútiť sa, útočiť; srútiť sa.

prōsāpia, a e, f., rod, rodina, príbuzenstvo.

prōscēnium, i i, n., javište.

prōscindō, s c ĭ d i, s c i s s u m, 3., roztrhať, rozrezať, krájať, orať, brázdiť, utrhať na cti, tupiť, haniť.

prōscrībō, p s i, p t u m, 3., písomne uverejňovať, ohlasovať, na známosť dávať; vyhlásiť (predaj, dražbu, prenájom niečoho); písomne vyhlásiť niekoho za zbaveného majetku; do kliatby dať, proskribovať.

prōscriptiō, ōnis, f., verejná vyhláška; kliatba, proskripcia.
prōsĕcō, 1., odrezať, rozrezať.
prōsecta, ōrum, n., obetné kusy.
prōsēmĭnō, 1., rozsievať, rozplemeňovať, rozmnožovať, rozplodzovať; pass. rozrastať sa.
prōsĕquor, sequūtus sum, 3., sprevádzať, prenasledovať; venovať, uctiť, darovať; uznať za hodného niečoho, pokračovať; líčiť vykladať.
Prōserpĭna, ae, f., bohyňa podsvetia, manželka Plutonova.
prōsĭlĭō, sĭlui — 4., vyskočiť, vybehnúť, vyčnievať.
prōsŏcer, eri, m., ded manželkin.
prospectō, 1., dívať sa (do ďaleka), pozerať, hľadieť; čakať, očakávať, dúfať.
prospectŭs, ūs, m., výhľad, rozhľad; in prospectu esse, byť patrným, je vidieť; in p—um alicuius venire, na oči sa ukázať.
prospĕcŭlor 1., z diaľky pozerať; obozrieť (a vybrať), (locum castris capiendum).
prospĕrē, adv., priaznivo, šťastne.
prospĕrĭtās, ātis, f. zdar, šťastie, úspech, priaznivosť.
prospĕrō, 1., dávať zdar, požehnať.
prospĕrus, 3., zdarný, priaznivý, šťastný; subst. prospera, ōrum, n., zdar, šťastie.
prospĭcientia, ae, f., opatrnosť, obozretnosť, prozreteľnosť.
prospĭciō, spexi, spectum, 3., hľadieť do diaľky, rozhľadieť sa; starať sa o niekoho, obstarávať niečo, vidieť z ďaleka: predvídať; postarať sa o niečo; prespicere tempestatem, predvídať búrku.
prōsternō, strāvi, strātum, 3., poraziť, povaliť, zničiť; p. se = humi se p., vrhnúť sa na zem; ad pedes alicuius p. — se alicui p., padnúť pred niekym na kolená.
prostĭtuō, ui, ūtum, 3., verejne vystaviť; vystaviť nebezpečenstvu.
prostō, stĭti, —, 1., byť vystaveným na predaj.
prōsŭbigō, —, —, 3., vyrývať, rozrývať.
prōsum, fui prōdesse, byť prospešným, pomáhať, osožiť.
prōtĕgō, xi, ctum, 3., zakrývať prikrývať; chrániť.
prōtendō, tendi, tentum, 3., napínať, naťahovať, naprúžiť.
prōtĕnŭs v. protinus.
prōtĕrō, trīvi, trītum 3., pošliapať, utlačovať, poraziť, ničiť, rozšliapať.
prōterreō, ui, ĭtum, 2., zaplašiť, zapúdiť, zahnať.
prŏtervē, adv., drzo, smelo, opovážlivo; nestudne, nestydato.
prŏtervĭtās, ātis, f., drzosť, smelosť, opovážlivosť, nezbednosť; nestydatosť.
prŏtervus, 3., prudký, zúrivý, besný dravý; drzý, smelý, opovážlivý, nezbedný, nestydatý.
Prōteus, ei, m. morský boh.
prōtĭnus, adv., napred, priamo; nepretržite, bezprostredne, hneď; p. de via, L., hneď ako prišiel z cesty.
prōtrăhō, trāxi, tractum, 3. vyťahovať, vyvliekať; prinútiť; odkryť, odhaliť, na svetlo vynášať prezradiť.
prōtrūdō, si, sum, 3., pomknúť, postrkovať; odkladať, odročovať.
prōturbō, 1., zahnať, odohnať, rozohnať, vyhnať; napadnúť (conviciis aliquem).
prout, sp., podľa toho ako, ako.
prōvectus, 3., aetate, vekom pokročilý, starý, v rokoch.
prōvĕhō, xi, ctum, 3., dopravovať, privážať, podporovať, povyšovať, povznášať (ad honores); svádzať; pass. dať sa sviesť, ďaleko zajsť, pokračovať púšťať sa, ďalej ísť.
prōvĕnĭō, vēni, ventum, 4., vystupovať; zísť, rásť, urodiť sa (frumentum fruges); vznikať, dariť sa, podariť sa, šťastne sa končiť.
prōventŭs, ūs, m., úroda; výsledok (pugnae); šťastný výsledok, úspech, zdar.
prōverbium, ii, n., príslovie, porekadlo.
prōvĭdens, entis, adj., prozreteľný, opatrný.

prōvĭdeō, v ī d i, v ī s u m 2., vidieť (ďaleko) pred sebou, predvídať; p. a l i c u i, (p. a l i c u i r e i), starať sa o niekoho (o niečo); obstarávať, pripravovať chystať.

prōvĭdus, 3., predvídavý (alicuius rei, niečo), (mens provida rerum futurarum); abs. predvídavý, znajúci budúcnosť, veštecký; starajúci sa starostlivý, opatrný.

prōvincia, a e, f., obor pôsobenia úrad, úloha, správa, riadenie; správa provincie; provincia (t. j. krajina Rimanmi podmanená privtelená k ríši a spravovaná miestodržiteľom).

prōvinciālis, e, týkajúci sa provincie, obyvateľov alebo správy provincie, provinciálny; p. a b s t i n e n t i a, C., (osvedčená) bezúhonnosť v správe provincie; s u b s t. p r o v i n c i a l e s i u m, m., obyvatelia z provincie.

prōvīsĭō, ō n i s, f., predvídanie; opatrnosť, prozreteľnosť, starostlivosť.

prōvīsor, ō r i s, m. predvídavý; (človek) starajúci sa o niečo, obstarávajúci niečo.

prōvīsŭs, ū s, m., len a b l. p r o v ī s ū, výhľad; predvídanie (periculi); prozreteľnosť, opatrnosť, obstarávanie, starosť.

prōvŏcātiō, ō n i s, f., (súdne) odvolanie sa k vyššej inštancii.

prōvŏcātŏr, ō r i s, m., vyzyvateľ k boju; zvláštny druh gladiatorov.

prōvŏcō, 1., vyvolávať, vyzývať povzbudzovať, podnecovať, popudzovať, dráždiť provokovať; dať podnet k niečomu; odvolávať sa k vyššiemu súdu.

prōvŏlō, 1., vyletieť, ponáhľať sa, vybehnúť, vyrútiť sa.

prōvolvō, v o l v i, v o l ū t u m, 3., vyvaliť, odvaliť, svaliť; m e d. p r o v o l v i a d p e d e s, padnúť pred niekým na kolená; f o r t u n i s p r o_v o l v i, o majetok prísť; s e p r o v o l v e r e padnúť, klesnúť.

proximē, a d v., najbližšie: nedávno, práve, bezmála.

proximĭtās, ā t i s, f. blízkosť; podobnosť; (blízka) príbuznosť.

proxĭmus, 3., najbližší; nedávny, predošlý; budúci; (najbližší) príbuzný; veľmi podobný; r e l i g i o n i s u a e p. oddaný; s u b s t. p r o x ĭ m a, ō r u m, n., najbližšie miesta, krajiny, susedstvo (najbližšie) okolie.

prūdens, e n t i s, a d j., prozreteľný rozumný, opatrný, zkúsený zbehlý, múdry; p r u d e n s i u r i s g e n t i u m, znalý práva medzinárodného.

prūdentĕr, a d v. zkúsene, zbehle, prozreteľne, rozumne, opatrne, múdro.

prūdentia, a e, f. prozreteľnosť, obozretnosť, opatrnosť, múdrosť: znalosť, zkúsenosť, zbehlosť; i u r i s p. znalosť práva.

prūīna, a e, f., inovať; mráz, mrazy, zima.

prūīnōsus, 3, inovatý.

prūna, a e, f., žeravý uhoľ.

prūnĕus, 3. slivkový, zo slivkového dreva.

prūnum, i, n., slivka (ovocie).

prūnus, i f., slivka (strom).

prūrīō, — —, 4., svrbieť.

prytănes, (— i s) i s, m., prytan, člen mestskej rady gréckej.

prytănēum, i, n, obecný dom, radnica, (špec. v Athénach), kde sa shromažďovali prytanovia a kde aj spoločne jedávali.

psallō, p s a l l i, —, 3. hrať na kitharu; spievať so sprievodom kithary.

psaltērium, i i, n., strunný nástroj kithare podobný.

psaltria a e, f., hudobnica, kitharistka, harfenica.

psēphisma, a t i s, n., u Grékov uzavretie ľudu na sneme.

pseudŏthyrum, i, n. tajné dvere; p e r p — u m, potajomky, tajne.

psittăcus, i, m. papagáj.

psychŏmantīum, i i, n, veštiareň, v ktorej sa vyvolávaly a odpoveď dávaly duše zomrelých.

psythius, 3., p s y t h i a v i t i s, druh révy.

ptĭsănārium, i i, n., polievka al. kaša z krupice.

pūbens, ē n t i s, [p a r t. p r a e s. o d p u b e o], dospelý v plnej sile; o r a s t l. šťavnatý.

pūber, pūbēs, ĕris, adj., dospelý; subst. puberes, um m., dospelí mládež, dospelí ľudia.

pūbertās, ātis, f., dospelosť; sila.

pūbescō, bui —, 3., dorastať, dosahovať dospelosti, dozrievať; prata p. flore, odievajú sa, pokrývajú sa, plnia sa.

pūblĭcānus, i m., nájomník štátnych dôchodkov z polí, desatiny, mýta, a t. p.; nájomník verejných podnikov, (stavieb).

pūblĭcātiō, ōnis, f., konfiškácia, zhabanie, (bonorum).

pūblĭcē, adv., verejne; menom obce; na obecné útraty; v záujme obce.

pūblĭcō, 1., urobiť štátnym majetkom, zhabať, konfiškovať v prospech štátu; uverejniť, oznámiť; urobiť obecne prístupným, dať k verejnému upotrebeniu.

pūblĭcum, i, n., obecná, štátna pokladnica; verejné miesto verejnosť; obecný majetok; štátne dôchodky; pessimum p., škoda, újma štátu; in publicum prodire, vychodiť na verejnosť, vystupovať pred verejnosťou.

pūblĭcus, 3., národný obecný, štátny, verejný, úradný, politický; res publica, obecná vec, obecný majetok, štátne veci (záležitosti), obec, štát; causa p., trestná pravota; iudicium p., súd pre zločiny proti štátu; obecne prístupný, všeobecný, obyčajný (verba), zlý (structura carminis).

pūblĭcus, i, m., štátny úradník, štátny sluha.

pŭdendus, 3., hanobný, ohavný, potupný.

pŭdens, entis, adj., stydlivý, mravný, cudný, slušný, skromný.

pŭdenter, adv., mravne, stydlivo, cudne; skromne.

pŭdet, puduit, — 2., stydieť sa, hanbiť sa; stydno je, hanba je.

pŭdĭbundus, 3., stydiaci sa, stydlivý.

pŭdĭcĭtia, ae, f., stydlivosť, mravnosť, cudnosť, nevinnosť.

pŭdĭcus, 3., cudný, mravný, nevinný čistý; stydlivý.

pŭdŏr, ōris, m. styd, stydlivosť, slušnosť, cudnosť, mravnosť; potupa, hanba.

puella, ae f., dievča; dcéra; panna; (mladá) žena, pani.

puellāris, e, dievčenský.

puer, eri m., chlapec, a puero al. a pueris, od mladi, od detského veku; mladík, šuhaj; syn; plur. deti; sluha, otrok; me puero za môjho detstva, za mladi.

puerīlis, e, chlapecký, mladistvý, detský detinský, nezkúsený; puerile regnum, L., vláda mladého kráľa.

puĕrīlĭtĕr, adv., detsky, detinsky, (naivne).

puĕrĭtia, ae f., detstvo, detský vek; mladistvý vek; primā puerităā, v útlom detstve.

puerpĕra, ae, f., šestinedieľka.

puerpĕrium, ii, n. pôrod.

puĕrŭlus, i, m., chlapček; puerulo me, N. keď som bol ešte malý.

pūgil, is, m., päsťový zápasník.

pūgilātiō, ōnis, f. päsťový zápas.

pūgiō, ōnis, m., dýka, bodák.

pūgiuncŭlus, i, m., malá dýka.

pugna, ae, f., bitka, boj, šík bitevný; zápas, spor hádka.

pugnācĭtĕr, adv., bojovne, neústupne, prudko.

pugnātŏr, ōris m., bojovník, zápasník.

pugnāx, ācis, adj., bojovný, prudký, nepriateľský.

pugnō, 1., bojovať, zápasiť; odporovať, protiviť sa; namáhať sa, usilovať sa, dokazovať.

pugnus, i, m., päsť.

pulchellus, 3., prekrásny, spanilý.

pulcher, chra, chrum pekný, krásny, spanilý; vznešený; dobrý, výborný, šľachetný; čestný, slávny (pulchra mors); šťastný priaznivý (dies).

pulchrē, adv., krásne, znamenite, pekne, dobre, výborne, priaznivo, šťastne; mihi pulchre est, H. mám sa dobre.

pulchrĭtūdō, ĭnis, f. krása; výbornosť, znamenitosť.

pūlēium, i, n., máta [botan. Mentha pulegium].

pūlex, ĭcis, m., blcha.

pullārius, ii, m., ošetrovateľ posvätných kurčiat.

pullŭlō, 1., vyháňať, pučiť, rozrastať sa.

pullus, i, m., mláďa; žriebä· vtáča, kuriatko, holúbä.

pŭllus, 3., tmavý, šedý.

pulmentārium, i i, n. pokrm, lahôdka.

pulmentum, i, n., pokrm, mäsitý príkrmok lahôdka.

pulmō, ō n i s, m., pľúca.

pulpāmentum, i, n., lahôdka, mäsité jedlo, zverina.

pulpĭtum, i, n., lešenie, výstupok z dosák, javište, kathedra.

puls p u l t i s, f., kaša z múky, luskovín a p.

pulsātiō, ō n i s, f., tlčenie, údery.

pulsō, 1., tĺcť, biť, klepať, uderiť; hýbať, hnať.

pulsŭs, ū s, m., tlčenie, bitie, úder; p. r e m o r u m, veslovanie; p. p e d u m, dupot, kroky.

pulvĕreus, 3., prachový, plný prachu, zaprášený; p u l v e r e a n u b e s, V., oblak prachu.

pulvĕrŭlentus, 3., = pulvereus.

pulvillus, i, m., podušečka.

pulvīnăr, ā r i s, n., poduška (na ktorú kládli sochu boha pri slávnosti, „hostiny bohov" = lectisternium); božská pocta; pohovka, sedadlo, kreslo.

pulvīnārium = pulvinar.

pulvīnus, i, m., poduška.

pulvis, ĕ r i s m., prach; p. h i b e r n u s, zimný prach, t. j. suchá zima; drobný piesok; prach na závodišti, závodište; pole verejnej činnosti, verejná činnosť, námaha, práca.

pūmex, ĭ c i s, m., pemza; láva, kameň skalisko.

pūmĭceus, 3., pemzový; z mäkkého kameňa.

punctim, a d v., bodmo, bodnou ranou.

punctum, i, n., bod, bodnutie, pichnutie; chvíľa; hlas (čiarka na hlasovacej tabulke); p u n c t u m f e r r e, dostať hlas; o m n e, t u l i t p u n c t u m, q u i . . ., H., dostal všetky hlasy = získal si všeobecnú pochvalu; oddiel.

pungō, p ŭ p ŭ g i p u n c t u m, 3., bodať, pichať; rozčúliť, dotknúť sa, znepokojovať.

pūnĭceus, 3., červený purpurový.

Pūnĭcus, 3., punský, karthaginský; p u n i c u s, 3. p u r p u r o v ý.

pūniō, 4., **pūnior**, i t u s s u m, 4., trestať; mstiť pomstiť (sa).

pūnītŏr, ō r i s, m., mstiteľ.

pūpilla, a e, f., (nedospelé) dievča sirota.

pūpillāris, e, sirotský.

pūpillus, i m., chlapec, sirota.

puppis, i s, f., zadná časť lodi, korma; loď.

pūpŭla, a e f., zrenica; oko.

pūrē, a d v., čisto, mravne, cudne; o slohu: p u r e e t L a t i n e, správne latinsky (loqui).

purgāmen, ĭ n i s, n., smeti, odpadky, nečistota; p u r g a m i n a V e s t a e, smeti z chrámu Vestinho, ktoré každý rok 15. júna vynášali a hádzali do Tibera; prostriedok očistný.

purgāmentum, i, n., špina, výmety; o ľuďoch: vyvrheľ sberba.

purgātiō, ō n i s, f., čistenie, očisťovanie; ospravedlnenie, výhovorka.

purgō, 1., čistiť, očisťovať; ospravedlňovať, vyhovárať.

purpŭra, a e, f., purpur, odev purpurový ako odznak úradnej hodnosti vysoký úrad; vlasy červenej farby.

purpŭrātus, i, m., úradník, dvoranín východných kráľov a rímskych cisárov.

purpŭreus, 3., purpurový, červený, ružový, odený purpurom; jasný, krásny.

pūrus, 3., čistý jasný; bezúhonný, poctivý; cudný; rýdzi, prostý, jednoduchý; p u r u s J u p p i t e r = čistá obloha; a g e r p., nezasiate pole; t o g a p., bez purpurových pruhov = biela; nepodmienený.

pūs, p ū r i s, n., hnis; zlomyseľný, jedovitý človek.

pŭsillus, 3., maličký, malinký, drobný, nepatrný; a n i m u s p. = nedostatok smelosti, chúlostivosť.

pūsiō, ō n i s, m. chlapec, chlapčok.

pustŭla, a e, f., pľuzgier.

pŭtă, a d v., [i m p e r. o d p u t o], pomysli si, predstav si, na príklad.

pŭtāmen, ĭ n i s, n., odpadok; škrupina.

pŭtātiō, ōnis f., obrezávanie (stromov).
pŭtātŏr, ōris, m., obrezávač stromov.
pŭteal, ālis, n. kamenná obruba studne: nekrytá stavba takej podoby.
pŭteālis, e, studničný.
pŭteō, ui, — 2., páchnuť, zapáchať, smrdieť.
Pŭteŏlī, ōrum, n., prímorské mesto v Kampanii s kupeckým prístavom a nádhernými villami rímskych boháčov (teraz Puzzuolo).
pŭter, putris putre, zhnilý, spráchnivelý; sypký, kyprý (glaeba); mdlý, ochablý.
pūtescō, pūtui, —, 3. hniť, tlieť, práchnivieť.
pŭteus, i, m., jama studňa.
pūtĭdē, adv., nechutne, protivne; o slohu: nútene strojene (affektovane).
pūtĭdus, 3., zhnilý, stuchlý, smradľavý, zvädlý, mdlý ochablý, nechutný, protivný, strojený (affektovaný), neprirodzený.
pŭtō, 1., obrezávať (stromy), očisťovať, rovnať, sporiadať; počítať, rátať; predstavovať si, pokladať, považovať, uznávať za: ceniť, vážiť si; mieniť, domnievať sa, myslieť, domýšľať sa, súdiť, uznávať veriť, byť presvedčeným; homo putatur dominus naturae, čl. pokladá sa za pána prírody; non (nunquam) putaverim, nebol by som sa (nikdy) nazdal; putares, bol by si myslel; putor, myslí sa o mne, že .. po mienke (dľa mienky) som, akiste som ...
putrefăciō, fēci, factum, 3., nechávať zhniť spráchnivieť; pass. putrefio, factus sum, fĭĕri, zhniť, stlieť, spráchnivieť; kyprieť.
putrescō, putrui, —, 3., byť zhnilým hniť, tlieť, práchnivieť.
putrĭdus, 3., zhnilý, nahnilý, zkazený (dentes).
Pygmaeī, ōrum, m. piadimužíci, trpaslíci.
Pylădēs, ae, al. is. m., priateľ Orestov; verný priateľ vôbec.
pyra ae, f., (horiaca) hranica: hrob, mohyla.
pyrămis, ĭdis, f., pyramida.
pyrēthrum, i, n., rimbaba kýchavec [Anthemis pyrethrum].
pyrōpus, i, m., bronz.
Pyrrha ae, f., žena Deukalionova.
Pythăgŏrās, ae, m., grécky filosof.
Pythia, ae, f, veštica v Delfách.
pyxis, ĭdis, f, schránka škatuľka.

Q

Q. ako skrátenina = praenomen: Quintus.
quā, adv. (sc. parte, viā), kade, akou cestou, ako, kde; kam; qua — qua, tak práve — ako.
quācumquĕ, adv., kdekoľvek; kamkoľvek.
quādam-tĕnus, adv., až po určité miesto, do istej miery.
quădra, ae, f., štvorhranný kúsok chleba, koláča, ako štvrtina odlomený z celku.
quădrāgēnī, ae, a. po štyridsiatich.
quădrāgēsĭmus, 3., štyridsiaty; subst. quadragesima, ae f., [sc. pars], štyridsiata časť ceny predmetu ako daň.
quădrāgiēs, adv., štyridsať ráz, štyridsaťkrát.
quădrāginta štyridsať.
quădrāns, antis, m., štvrtina: ako peniaz = 1/4 assa = 3 uncie; obyč. cena kúpeľa: quadrante lavari, H.
quădrantārius, 3., štvrťassový, štvrť assa stojací.
quădrātus, 3., štvorhranný; saxum q., (kvadrový) tesaný kameň; agmen quadratum, pochod vojska v postavení bitevnom; subst. quadratum, i, n. štvorec.
quădrĭduum, uī, n., štyri dni.
quădriennium, ĭi, n., štyri roky.
quădrĭfārĭăm, adv., na štvoro, na štyri strany, na štyri časti (exercitum dividere).
quădrĭfĭdus, 3., na štvoro rozštiepený.
quădrīgae, ārum, f., štvorka, štvorspražný voz.
quădrīgātus, 3., štvorspražím označený: nummi.

quădriiŭgus, 3., (zriedka — i s, e), štvorspražný; s u b s t. q u a d r i i u g i, ōrum m., štvorka, štvorspražie koňské.
quădrīmus, 3., štvorročný, (merum, H.).
quădringēnārius, 3. po štyroch stách chlapcov (cohortes).
quădringēnī, ae a, po štyroch stách.
quădringentī, 3., štyristo.
quădringentiēs a d v., štyristo ráz, štyristokrát.
quădrĭpartītus, 3., na štyri diely rozdelený.
quădrĭrēmis, e, so štyrmi radami vesál: navis; s u b s t. q u a d r i r ē m i s, i s, f. štvorveslica.
quădrō, 1., štvorhranným robiť; a c e r v u m q., doplniť na summu 4000 talentov; v náležitý poriadok uvádzať; do štvorhranu, do počtu sa hodiť.
quădrum i, n., štvorec.
quădrŭpĕdans, a n t i s, a d j., vl. štvornožky idúci, cválajúci: q u a d r u p e d a n t e s o n i t u, V., = zvukom cválajúcich koní; s u b s t. kôň.
quădrŭpes p ĕ d i s, a d j., štvornohý; štvornožky idúci; s u b s t. štvornožec
quădruplātŏr, ō r i s, m., udavač, žalobník, ktorý dostával štvrtinu pokuty, ku ktorej bol odsúdený človek ním udaný; nájomník mýta na štvrtinu odkázaný.
quădruplex, p l ĭ c i s, štvornásobný.
quădruplum, i n., štvornásobná suma cena, pokuta; q u a d r u p l o c o n d e m n a r i, byť odsúdeným k...
quaerō, s ī v i, s ī t u m 3., hľadať, vyhľadávať, vyzvedať sa, skúmať, pátrať, vyšetrovať; snažiť sa, chcieť túžiť; q u a e r e r e a l i q u i d e x (ab) a l i q u o, pýtať sa, dopytovať sa niekoho na niečo, po niečom; q u a e r e r e (i n f. h i s t.) c o n s c i u s a r m a, V. vymýšľal prostriedky, lebo si bol vedomý viny; n o l i q u a e r e r e, nepýtaj sa; s i q u a e r i s, ak chceš vedieť viac; q u a e r e n t e m d i c e r e p l u r a V., ktorý chcel povedať viac.
quaesītiō, ō n i s, f., súdne vyšetrovanie.
quaesītŏr, ō r i s, m., vyšetrujúci sudca.
quaesītum, i, n., vec nadobudnutá, majetok; otázka.
quaesītus, 3., vybraný, mimoriadny, hľadaný; strojený.
quaesō, s ī v i, s ī t u m, 3., prosiť (quaeso a vobis, ut...); pýtať sa; starať sa získať.
quaestĭcŭlus, i, m. malý zisk, zárobok.
quaestiō, ō n i s, f., vyšetrovanie súdne, vyšetrovací protokol; vedecké skúmanie, otázka, rozprava, úvaha, látka, (théma) skúmanie; q u a e s t i o n e s p e r p e t u a e, stále súdne stolice.
quaestiuncŭla, a e, f., malá otázka (vedecká).
quaestŏr ō r i s, m., finančný úradník rímsky; q u a e s t o r e s u r b a n i, viedli finančnú správu štátu; q u. jednotlivým miestodržiteľom pridelení okrem správy finančnými vecami mohli aj zastupovať správu provincie; preto niekedy quaestor = správca.
quaestōrium, i i, n., stan quaestorov v tábore.
quaestōrius, 3. quaestorský, quaestorov; s u b s t., bývalý quaestor.
quaestuōsus, 3., zisk prinášajúci, výnosný (mercatura); ziskuchtivý; bohatý.
quaestūra, a e f., quaestúra, úrad quaestorský.
quaestŭs, ū s, m., zisk, prospech; zamestnanie, remeslo, procenty; q u. p e c u n i a e, peňažitý zisk.
quālis, e, z á m. aký (vlastnosť).
qualiscumque, qualecumque, akýkoľvek.
qualislĭbĕt, akýkoľvek.
quālĭtās, ā t i s, f., akosť.
quālĭtĕr, a d v., ako.
quālum, i n., (— **us**, i, m.), (pletený) kôš.
quăm, a d v., ako; pri k o m p., než, ako, od nad; n i h i l e s t d u l c i u s q u a m p a t r i a, nič niet sladšieho než (ako, nad) vlasť, od vlasti; pri s u p e r l. čo: a g a m

quam brevissime potero, čo možné najstručnejšie.

quamdiū, adv. pokiaľ, ak dlho.

quamlĭbet, adv., akokoľvek, v akejkoľvek miere; čo by akokoľvek.

quămobrem, adv., opyt. prečo? vzťaž. preto.

quamprīmum, adv., čo najskôr.

quamquam, sp. s indik. ačkoľvek, ačpráve, hoci, čo aj; quamquam Aristides excellebat abstinentia tamen exsilio decem annorum multatus est, ačkoľvek A. vynikal poctivosťou, predsa bol pokutovaný desaťročným vyhnanstvom.

quamvīs, sp. s konj. ačkoľvek, bárs, trebárs aj, čoby aj: quod turpe est id, quamvis occultetur, tamen honestum fieri nullo modo potest, čo je hanobné, to, čoby sa aj ukrývalo, predsa nijakým spôsobom nemôže sa stať počestným.

quānam, adv. kdeže, akože.

quandō, adv., kedy? keď, kedy (niekedy); spoj. keď, keďže.

quandōcumque, adv. kedykoľvek, niekedy.

quandōque, adv., keď, kedykoľvek; niekedy, raz; lebo.

quandōquĭdem, adv. keďže, tedy, lebo práve.

quantī [gen. od quantum], za čo, jak draho; quanti quisque amicos facit, tanti plerumque fit ab amicis, ako si vysoko každý váži priateľov, tak si ho obyčajne (aj) priatelia vážia.

quantĭtās, ātis, f., veľkosť, počet, množstvo.

quantō, adv., o koľko, o čo, čím; quanto — tanto, o koľko — o toľko čím — tým.

quantŏpere, adv., ako, jak veľmi.

quantŭlus, 3., aký malý, aký nepatrný.

quantŭluscumque, akokoľvek malý.

quantus, 3., koľký? ako veliký; **quantum**, koľko, nakoľko; quantum scio, nakoľko viem; quantum in me est nakoľko môžem, stačím, vládzem; quantum pecuniae, koľko peňazí.

quantuscumque, quantăcumque quantumcumque akokoľvek veliký.

quantuslĭbet, quantălĭbet, quantumlĭbet, akokoľvek veliký: neutr. akokoľvek veľmi: quantumlibet intersit inter.., L. nech si je akýkoľvek rozdiel medzi...

quantusvīs, quantăvis, quantumvis, akokoľvek veliký čo aký veliký.

quāpropter, preto, a preto.

quārē, adv., prečo? aby tým: preto.

quartāna, ae, f., štvrtodenná zimnica.

quartāni, ōrum, m., vojaci 4. legie.

quartārius, ii, m. [= quarta pars sextarii] štvrtka, rímska miera.

quartus, 3., štvrtý; quarta (pars) štvrtina; quarta (hora), naša desiata hodina; quartum, po štvrtý raz (consul); quarto, po štvrté.

quartusdĕcĭmus, 3 štrnásty.

quăsi, adv., ako by, ako keby: skoro, asi.

quasillum, i n., košík zvl. na vlnu.

quassātiō, ōnis, f., potriasanie, kývanie (capitum).

quassō, 1. potriasať, kývať (caput): roztriasať, rozbiť, poškodiť: quassata muri, prielom hradieb; classis quassata ventis, V., loďstvo poškodené vetrami.

quassŭs, ūs, m., otriasanie.

quassus, 3. rozbitý, roztrieskaný.

quatĕnus, adv., jak ďaleko, až kam; až pokiaľ; keďže.

quăter, štyri razy; terque quaterque beati, V. prešťastní.

quăternī, ae, a, po štyroch.

quătiō, —, quassum 3., triasť, potriasať niečím, (caput), máchať, (securim, ensem); biť rozbíjať, búrať; znepokojovať, búriť; trápiť.

quattuordĕcim, čísl., štrnásť.

quattuorvĭri, ōrum, m., štvorčlenný sbor ako predstavenstvo municipia.

quĕ, sp. sluč. (privesuje sa k slovu) a, i; longe lateque, široko-ďaleko; a to, (Italiam Laviniaque venit litora V.); a vôbec alebo.

quěmadmŏdum, adv., ako.
queō, quīvi, quĭtum, quīre, môcť.
quercētum, i, n., dúbrava.
querceus, 3., dubový.
quercŭs, ūs, f., dub; veniec z dubového lístia.
quĕrēla, ae nárek, sťažnosť, žaloba.
quĕrĭbundus, 3., nariekajúci.
quĕrĭmōniā, ae, f., sťažnosť žaloba.
quĕrĭtor, 1., nariekať, bedákať.
quernus, 3., z dubového dreva, dubový.
quĕror, questus sum, 3., sťažovať si, nariekať, bedákať; žalovať sa, ponosovať sa na niečo.
Querquētŭlānus mons, dubová hora = mons Caelius.
querŭlus, 3., nariekavý (senex), žalujúci sa, bedákajúci, kvíliaci.
questŭs, ūs, m., nárek, kvílenie, bedákanie.
quī, quae, quŏd, zám., ktorý? jaký? vzťaž. kto, ktorý, čo; bonis nocet, qui malis parcit, dobrým škodí, kto zlých šetrí.
quī, adv., [vl. lok. od quid] ako; qui fit, Maecenas? H., ako to býva, že..
quia, sp. preto že, kedže.
quīcumquĕ, quaecumquĕ, quodcumquĕ, ktokoľvek, čokoľvek; akýkoľvek; quacumque ratione, akýmkoľvek spôsobom.
quīdam, quaedam, quoddam, zám., nejaký, akýsi niekto, ktosi; plur. niektorí; quodam modo, jakosi.
quĭdĕm, adv., (stojí vždy za slovom ku ktorému sa vzťahuje), iste, zaiste, veru, práve; aspoň, pravda, pravdaže; však; totiž, a to; zápor. ne-quidem, ani (ne mulieribus quidem pepercerunt, C.).
quiēs, ētis f., pokoj, kľud, odpočinok, mier.
quiescō, ēvi, ētum, 3., odpočívať spať, pokojne sa držať; mier zachovávať, v miere žiť; nestranne, neutrálne sa držať; quietura Romana foedera, neporušené budú trvať.
quiētē, adv., kľudne.
quiētus, 3., tichý, kľudný, pokojný; ea cura quietos sollicitat, V., ruší ich kľud.
quīlĭbet, quaelibet, quodlibet akýkoľvek, ktorýkoľvek, ktokoľvek, čokoľvek; všelijaký.
quīn, sp 1. vo vet. hlav. prečo ne.., čože ne..; quin taces? čože nemlčíš? = mlč! (stupňuje) ba: quin etiam illud accidit, ba dokonca aj to sa stalo; 2. vo vet. vedl. pri výrazoch neistoty a pochybnosti: že: non dubitari debet, quin fuerint ante Homerum poetae, C., nemá sa pochybovať, že žili pred Homérom básnici; po výrazoch záporných: aby ne: facere non possum, quin te reprehendam, nemôžem učiniť, aby som ťa nekarhal = musím ťa pokarhať; vo vet. výsled. (= ut non): aby ne; že by ne: neque multum abfuit, quin etiam castris expellerentur, a nechýbalo mnoho, že by boli vyhnaní aj z tábora = bez mála by boli vyhnaní; quis est (= nemo est), quin intellegat? kto by nevedel?
quīnăm, quaenam, quodnam, akýže, ktorýže.
Quinctīlis, is, **Quintilis,** sc. mensis, piaty mesiac od marca = júl.
quincunx, cis, m., ako peniaz $^5/_{12}$ assa; obrazec ⁘ v ktorom sadili stromy.
quindĕcim, čísl., pätnásť.
quindĕcimvĭrī, ōrum m., sbor opatrovníkov kníh Sibyllných; adj. quindecimvirālis, e.
quingēnī, 3., po piatich stách.
quingentēsĭmus, 3., päťstý.
quingentī, 3., päťsto.
quingentiēs, adv., päťsto ráz.
quīnī, 3., po piatich; päť.
quīnīvīcēnī, 3., po päťadvadsiatich, po dvadsiatich piatich.
quinquāgēnī, 3., po päťdesiatich.
quinquāgēsĭmus, 3., päťdesiaty: subst. quinquagēsĭma, ae, f., päťdesiatina ako daň.
quinquāginta, čísl., päťdesiat.
Quinquātrus, uum, f., **Quinquātria,** ium, n., slávnosť Minervína konaná od 19. do 23. mája.

quinque, čísl., päť.
quinquennālis, e, päťročný.
quinquennis, e päťročný.
quinquennium, i i, n., päťročie.
quinquĕpertītus, 3., pätidielny.
quinquĕprīmi, ō r u m, m., päť najprednejších mužov municipia, magistrát.
quinquērēmis, i s, f., piativeslica, loď, ktorá má päť radov vesál s oboch strán.
quinquĕvir, i, m., člen pätičlenného výboru mimoriadneho úradu.
quinquiēs, a d v., päť ráz.
quinquiplicō, 1., spätoronásobiť.
quintaděcĭmāni, ō r u m, m. vojaci 15. legie.
quintānus, 3., len v tv. q u i n t ā n a, a e, f. (via) cesta v tábore deliaca 5. manipul od šiesteho; p l u r. q u i n t ā n i, ō r u m, m., vojaci piatej legie.
quintō, a d v., po piate.
quintum a d v., piaty ráz (consul).
quintus, 3., piaty.
quintus děcĭmus, 3., pätnásty.
quippe, a d v., veď pravdaže, lebo.
Quĭrīnālis, e, kvirinský, Romulov; Q u i r i n ā l ĭ a, u m n., slávnosť Kvirinova 17. febr.
Quĭrīnus, i, m., = Romulus; = Augustus, ako druhý zakladateľ mesta; a d j. Q u i r ī n u s, 3.
Quĭrīs, ī t i s, m., rímsky občan, Riman.
quĭrītātĭō, ō n i s, f., **quiritātŭs,** ū s, m., kvílenie, bedákanie, plač, vrešťanie (infantium).
quĭrītō, 1., bedákať, nariekať, na pomoc volať.
quĭs, quĭd, z á m., kto? čo? niekto, niečo, voľakto, voľačo, dakto, dačo; q u i d (niekedy) prečo? načo? q u i d c a u s a e = q u a e c a u s a, ktorá aká príčina, čo za príčina; q u i d a d m e v e n i s t i s? (prečo) čo ste ku mne prišli?; n u m q u i d s i m i l e p o p u l u s R o m a n u s a u d i e r a t, či počul rímsky národ niečo podobného; n e q u i s, aby nikto, n e q u i d, aby nič; s i q u i s, ak kto, s i q u i d ak čo; q u i s e s t, q u i? kto je, čo (že) by; q u i s e s t, q u i h o c d i c e r e a u d e a t, kto je, čo by sa opovážil toto tvrdiť, (toto povedať)? n e c u i u s i n c e r t i . . a u c t o r e s s e t, L., aby nebol povodcom nejakej neistej zvesti.
quisnam, quidnam, ktože? čože? pri subst.: ktorý aký; q u i b u s n a m m a n i b u s . . t a n t i o n e r i s t u r r i m m o t u r o s c o n f i d e r e n t? Cs., akými rukami zamýšľajú pohnúť tak ťažkú vežu? neurč.: niekto: n u m q u i s n a m p r a e t e r e a? azda niekto krome nich?
quĭspiam, quidpiam, s u b s t., a **quis-, quae-, quodpiam** a d j., niekto, niečo, ktokoľvek, čokoľvek; a d j. nejaký.
quisquam, quaequam, quidquam, z á m. n e u r č. niekto niečo; nejaký; z á p o r. n e q u e q u., nikto, nič; n e q., aby nikto; n e c q. u n u s, ani jediný.
quisque, quaeque, quidque (q u o d q u e) = každý (o sebe jednotlive). [o m n i s, každý všetok, (kollektívne)]; s u u m c u i q u e t r i b u e n d u m e s t, každému treba dať, čo je jeho, čo mu patrí; d o c t i s s i m u s q u i s q u e e s t m o d e s t i s s i m u s, práve najučenejší ľudia bývajú najskromnejší; p r i m o q u o q u e t e m p o r e čím najskôr.
quisquĭliae, ā r u m, f., odpadky, zbytky, smeti; vyvrheľ.
quisquis, q u a e q u a e, q u i d q u i d; a d j. q u o d q u o d; ktokoľvek ktorýkoľvek, každý kto; q u i d q u i d i d e s t, t i m e o D a n a o s e t d o n a f e r e n t e s, nech je to čokoľvek, bojím sa ja Danaov aj dary donášajúcich; q u o q u o m o d o r e s s e h a b e t, nech sa má vec akokoľvek; q u i q u i s e s, n o s t e r e r i s V., nech si ktokoľvek, budeš náš.
quīvis, q u a e v i s, q u o d v i s, s u b s t., q u i d v i s, ktokoľvek, ktorýkoľvek akýkoľvek, každý; a d v. q u ā v i s (sc. ratione) akýmkoľvek spôsobom.
quō, a d v., kam? niekam, kam; q u o l o c i, kde; q u o (= u t e o), aby žeby tým: l e g e m b r e v e m e s s e o p o r t e t, q u o f a c i l i u s a b i m p e r i t i s t e n e a t u r, zá-

kon má byť krátky, aby ho tým ľahšie nezkúsení pamätali; quo — eo, čím — tým; k čomu načo, preto, preto že.

quoad, pokiaľ, dokiaľ, zakiaľ, kým dokiaľ nie, až.

quōcircā, sp. preto.

quōcumque, adv., kamkoľvek.

quŏd, sp., adv., pretože keďže, a preto, pretože vraj, že, čo sa toho týče že; Aristides expulsus est patriā, quod praeter modum iustus esset, A. bol vyhnaný z vlasti, preto, že vraj bol nad mieru spravodlivý; nihil habeo, quod accusem senectutem, nemám čo žalovať sa na starobu; quod si, jestliže; quod ubi keď tedy.

quōdam mŏdŏ, adv., akosi, v istom ohľade.

quōlĭbet, adv., kamkoľvek.

quōmĭnus, sp. aby nie, že nie.

quōmŏdŏ, adv., ako.

quōmŏdōcumque, adv., akokoľvek.

quōmŏdōnam, adv. akože?

quōnam, adv., kam?

quondam, adv., kedysi, raz.

quŏniam sp., pretože, keď, keďže.

quōquam, adv., niekam.

quŏque, sp., aj, i, tiež.

quōquĕversus, v. quoquoversus.

quōquō adv., kamkoľvek.

quōquōversus, adv., na všetky strany.

quorsum, quorsus, adv., kam, k čomu načo, prečo.

quŏt nesk. koľko.

quŏtannis, adv., každého roku každoročne, ročne.

quotcumque, adv., koľkokoľvek.

quŏtīdiānus, v. cotidiānus.

quŏtīdiē v. cotidie.

quŏtiēs. (— ens), adv., koľko ráz.

quŏtienscumque, adv., koľkokoľvek ráz.

quotquot, nesk. koľkokoľvek.

quŏtus, 3., koľký; quota hora est? koľko je hodín? quotus quisque, ako málektorý.

quotuscumque, 3. koľkýkoľvek.

quŏusque, adv., ak dlho ešte, až pokiaľ.

quum, v. cum.

R

R. ako skrátenina = Romanus; P. R. = populus Romanus; R. P. = respublica; R. C. = Romana civitas.

răbĭdē, adv. zúrivo, šialene.

răbĭdus, 3., zúrivý, šialený, besný.

răbiēs, ēi, f., zúrivosť, besnosť; rozčúlenie, vášeň; r. Canis strašná horúčosť (psie dni, psia hviezda = Sirius, vychádza 26. júla); r. ventris, zúrivý hlad; rabies civica, H., občianska vojna.

răbio, —, —, 3., zúriť.

răbiōsē, adv., zúrivo, besne.

răbiōsus, 3., zurivý, besný ľúty.

răbŭla, ae, m., tlčhuba krikľúň.

răcēmĭfer, 3., zrnatý; hroznami ovenčený.

răcēmus, i, m., strapec (hrozien).

rādīcĭtŭs, adv., od koreňa, celkom, zcela, naskrze.

rādīcŭla, ae, f., korienok.

rădiō, 1., žiariť, ligotať, skvieť sa.

rădius, ii, m. palica, palička, tyčka, spica na kolese, člnok tkáčsky; lúč; blesk; druh podlhovastej olivy.

rādix, īcis, f., koreň reďkovka, reďkev; päta hory, úpätie; pôvod, základ.

rādō, si sum, 3., škrábať, drápať, struhať, hladiť, holiť, vytrieť, vymazať; ísť okolo, mimo.

raeda, ae, f., gallský vozík, kočiar.

raedārius, ii, m., kočiš.

rāmālia, ium, n., raždie chrastie.

rāmeus, 3., vetvový; fragmenta r., raždie.

rāmōsus, 3., rozvetvený.

rāmŭlus, i, m., vetvička.

rāmus, i, m., vetev, vetva, haluz, ratolesť, paroh jelení; vetev parohu.

rāna, ae, f., žaba.

rancĭdus, 3., zapáchajúci, potuchlý zosmradlý.

rānuncŭlus, i, m., žabka; prenes. o obyvateľoch mesta Ulubrae blízko bahien pomptinských.

răpācĭtās, ātis, f., hltavosť, dravosť, hrabivosť.

răpāx, ācis, adj., dravý, nenasytný, hltavý; priezvisko 21. legie „všetko porážajúcej".

răpĭdē, adv., chytro, rýchle.

ăpĭdĭtās, ā t i s, f. prudkosť (fluminis).
ăpĭdus, 3., prudký (flumen), rýchly; dravý (flammae); búrlivý (ventus); rýchle účinkujúci (venenum); divoký, divý.
ăpīna, a e, f., lúpež korisť.
ăpiō u i, t u m, 3., uchvatnúť, uchytiť, odnášať, odvliecť strhnúť, vyrvať; s u b d i v u m r a p e r e, na verejnosť vynášať; s e r a p e r e a l i q u o, ponáhľať sa niekam; hnať, napádať; rýchle bežať; odvliecť (aliquem ad supplicium); lúpiť, plieniť; rýchle dobývať (castra urbesque).
·aptim, a d v., naponáhle.
·aptō, 1. unášať, odvliecť; lúpiť, plieniť, pustošiť.
·aptŏr, ō r i s, m. lupič, únosník (filiae).
raptum, i, n. lúpež, korisť.
raptŭs, ū s, m., lúpež, plienenie, únos, (virginis).
răpŭlum, i, n., malá repa.
rārescō —, —, 3., riednuť, miznúť; riedkym, vzácnym sa stávať; otvárať sa (claustra).
rārĭtās, ā t i s, f., riedkosť, vzácnosť; malý počet.
rārō a d v., zriedka.
rārus, 3., riedky, ojedinelý; vzácny, vynikajúci.
rāsĭlis, hladký vyhladený; k hladeniu vhodný.
rastrum, i, n., (p l u r. o b. r a s t r i, ō r u m) motyka, kopáč (k roztĺkaniu hrúd a skyprovaniu pôdy); rýľ.
rătiō, ō n i s, f., počet, výpočet, účet soznam, summa; výhoda, prospech, záujem; pomer, ohľad potiah; náhľad, mienka; spôsob, návrh; rozvaha, rozum; dôvod, pohnútka; dôkaz, argumentácia, vývod; plán system, vedecká sústava; theoria; zákonitosť, pravidlo, metoda; povaha, prirodzenosť; podmienka; r a t i o n e e t v i a, metodickým spôsobom; r a t i o a t q u e o r d o, rozumný poriadok; r a t i o n e m i n i r e výpočet previesť; r a t i o n e m a l i c u i u s r e i r e f e r r e, vydať účet z niečoho; i n r. i n d u c e r e, do účtu uviesť; p u b l i c a e r a t i o n e s, verejné veci, záležitosti; a b s e n t i s r a t i o n e m h a b e r e, brať ohľad, obracať zreteľ na neprítomného; r a t i o n e m r e d d e r e, r e f e r r e, počet vydávať.
rătiocĭnātiō, ō n i s, f. rozvrh, úvaha; syllogismus.
rătiocĭnātŏr, ō r i s, m., počtár, účetný, vypočítovateľ, uvažovateľ.
rătiōcĭnor, 1., počítať, vypočítať, rozvažovať, uvažovať, vyvodzovať (dedukovať), uzavierať.
rătis, i s, f., plť; loď.
rătiuncŭla, a e, f., malý počet; malý, vtipný syllogismus.
rătus, 3., vyrátaný; určitý pevný, istý; platný, právoplatný, spoľahlivý; r a t u m h a b e r e, f a c e r e, d u c e r e, potvrdiť schváliť; p r o r a t a p a r t e, ďa pomeru, pomerne.
raucus, 3., chrapľavý, hrubý duniaci, vreštiaci (bucina), hrkútajúci (palumbes); hučiaci.
raudus, ĕ r i s, n., surový kus hmoty, zvl. rudy, kameňa.
rāvus, 3., sivý, plavý, šerý.
reāpse, a d v. vskutku, skutočne.
rĕbellātiō, ō n i s, f., vzbúra, mätež.
rĕbellātrix, ī c i s, f. opäť sa búriaca, mätežná, odpadlá: provincia.
rĕbellĭō, ō n i s, f., opätná vzbura (premožených), mätež odboj.
rĕbellis, e, odbojný, mätežný (Gallus, Numidia).
rĕbellō, 1. boj, vojnu obnoviť, povstať, vzbúriť sa.
rĕboō, —, —, 1., ozývať sa.
rĕcalcĭtrō 1., (o koňovi) vyhadzovať, kopať.
rĕcăleō, —, —, 2., zohriať sa, byť opäť teplým.
rĕcalfăciō, f ē c i, f a c t u m, 3., zohrievať.
rĕcandēscō, u i —, 3., zbieleť: rozohriať sa, rozpáliť sa.
rĕcantō, 1., ozývať sa; odvolávať (opprobria); odčarovať.
rĕcēdō, c e s s i, c e s s u m, 3. ustupovať, odchádzať, miznúť: vzdať sa niečoho; složiť (ab armis); oddeľovať sa.
rĕcellō, —, — 3., odrážať sa, odskakovať.

rĕcens, t i s, a d j., čerstvý, nový, svieži nedávny: haud po; s u b s t. r e c e n t i o r e s, mladší, novší spisovatelia.

rĕcens, a d v., nedávno, práve.

rĕcenseō u i, u m, 2., prezerať, prehliadať, vyprávať; prechádzať, prebehovať (sol signa sua).

rĕcensiō, ō n i s, f., censorská prehliadka.

rĕceptācŭlum, i n., schránka, nadržka, sklad, útulok, útočište.

rĕceptō, 1., späť ťahať; s e r. uchyľovať sa; ustupovať, útočište poskytovať k sebe prijímať.

rĕceptŏr, ō r i s, m., prechovávač.

rĕceptrīx, ī c i s, f., prechovávateľka (praedarum ac furtorum).

rĕceptum, i n., záväzok, záruka.

rĕceptŭs, ū s, m., vziatie späť, odvolanie (sententiae); ústup, zpiatočný pochod; r e c e p t u i c a n e r e, trúbiť na ústup; útočište.

rĕcessŭs, ū s, m., ústup, odchod; m a r i s a c c e s s u s e t r e c e s s u s, príliv a odliv; miesto odľahlé, zátišie, úkryt; záliv, údolie.

rĕcĭdīvus, 3., opäť sa vracajúci, opakujúci sa, znova povstávajúci, obnovený.

rĕcĭdō, c ĭ d i, —, 3., opäť padať; q u o r s u m r e c i d a t r e s p o n s u m t u u m, n o n l a b o r o, C., ako vypadne = aká bude tvoja odpoveď, to mi je ľahostajné; a d n i h i l u m r., na nivoč vyjsť.

rĕcīdō, c ī d i, c ī s u m, 3., obrezávať rozrezávať, odrezať, vyrezať, vylámať (columnas); ostrihať (barbam); vytesať; skrátiť, zmenšiť, obmedziť.

rĕcingō, n x i, n c t u m, 3., rozviazať, odpásať rozpustiť; m e d. soblieť sa, odložiť.

rĕcĭnō, —, —, 3., ozývať sa, znieť, opakovať zajasať.

rĕcĭpĕrātiō, v. recuperatio.

rĕcĭpiō, c ĕ p i, c e p t u m, 3., vziať späť; vytiahnuť, vytrhnúť (ensem); obrátiť (gressum); vyslobodiť, zachrániť (Anchisen ex medio hoste); odobrať sa (Allobroges se ad caesarem recipiunt); uchýliť sa, ustúpiť, s i g n u m r e c i p i e n d i, znamenie k ústupu; sobrať sa, zotaviť sa (ex terrore et fuga); smrteľnú ranu dostať (ferrum r.) zmocniť sa, dobyť (urbem); prijať, útulok poskytnúť (tecto recipere aliquem); a l i q u e m c i v e m r., za občana prijať; l e g a t o s m o e n i b u s r. pustiť do mesta; n o m e n a b s e n t i s r., pripustiť žalobu na nepritomného, r e u m r., žalobu proti niekoho prijať; prevzať, na seba vziať (causam); dovoliť, strpieť, pripúšťať; p o e n a s a b a l i q u o, pomstiť sa; a n i m u m r., zmužiť sa; zaručiť sa.

rĕcĭprŏcō, 1., sem a tam pohybovať; animam r., vzdychnúť, vydýchnuť; nazpäť obracať; i n m o t u r e c i p r o c a n d o, C. pri stálom striedaní prílivu a odlivu.

rĕcĭprŏcus, 3., vracajúci sa.

rĕcĭtātiō, ō n i s, f., predčítanie.

rĕcĭtātŏr, ō r i s m., predčitateľ.

rĕcĭtō, 1., predčítať (listiny pred súdom alebo svoje literárne plody pred priateľmi).

rĕclāmātiō, ō n i s, f., hlasitý odpor, prejav nevole.

rĕclāmĭtō, 1., hlasito odporovať.

rĕclāmō, 1., hlasito, krikom odporovať, prudký odpor vyslovovať, odporovať; ozývať sa (o ozvene).

rĕclīnis, e, nazad opretý, ležiaci.

rĕclīnō, 1., nazad opierať ohýbať (arbores), odkloniť, oddialiť odvrátiť (nullum a labore me reclinat otium); r e c l i n a t u s, položený, odpočívajúci.

rĕclūdō, s i, s u m, 3., otvárať (portam); tasiť (ensem); odhaliť objaviť, ukázať (viam).

rĕcognĭtiō, ō n i s, f., spomienka (scelerum suorum); prehliadka, zkúška.

rĕcognoscō, n ō v i, n ĭ t u m, 3., opäť poznať, opäť si spomenúť niečo; premýšľať; prehliadať, skúmať; revidovať; potvrdzovať.

rĕcollĭgō, l ē g i, l e c t u m 3., sobrať; p r i m o s a n n o s r., O., omládnuť; s e r., zotaviť sa.

rĕcŏlō, u i, c u l t u m, 3., opäť obrábať (terram); obnoviť, znova sriadiť; prehliadať v duchu, uvažovať, na pamäť uvádzať.

rĕcompōnō, s u i, s ĭ t u m, 3., opäť skladať, poprávať (comas).

rĕconcĭlĭātĭō, ō n i s, f., obnovenie (concordiae); smierenie.

rĕconcĭlĭātŏr, ō r i s m., obnoviteľ (pacis).

rĕconcĭlĭō, 1., obnoviť (concordiam, pacem); opäť získať, naklonit si, smieriť; nahradiť, napraviť.

rĕconcinnō, 1., napraviť.

rĕconditus, 3., skrytý, schovaný; odľahlý, vzdialený; tajný; r e c o n d i t a, skryté miesta v chráme (ἄδυτον).

rĕcondō, d ĭ d i, d ĭ t u m 3., schovať, skrývať; vraziť do (glaudium lateri); o c u l o s r., sklopiť oči; zatajiť, zamlčať; a l v o r., pohltať.

rĕcŏquō, x i, c t u m, 3., prevariť, rozpúšťať: s c r i b a r e c o c t u s, H., quinquevir „prepečený" v pisára.

rĕcordātĭō, ō n i s, f., spomienka.

rĕcordor 1., spomínať, rozpamätať sa, rozpomínať sa; pamätať, uvažovať; p e t i m u s, u t d e s u i s l i b e r i s a u t p a r e n t i b u s r e c o r d e n t u r, žiadame, aby sa rozpamätali na svoje deti alebo na svojich rodičov.

rĕcreō, 1., obnoviť osviežiť, oživiť, k novému životu priviesť; r e f l e x. a m e d, osviežiť sa, okriať, zotaviť sa, (milites se recreare non potuerunt); občerstvovať sa.

rĕcrĕpō 1., ozývať sa, zvučať.

rĕcrescō, ē v i, ē t u m, 3. znova narastať, vyrastať.

rĕcrūdescō, c r ū d u i, —, 3., opäť okrvaviť obnoviť sa (seditio, pugna, dolor).

rectā, a d v., (sc. viā) priamo, rovno.

rectē, a d v., priamo; správne, dobre náležite; právom; so zdarom.

rectĭō, ō n i s, f., riadenie spravovanie (rei publicae).

rectŏr, ō r i s, m., riaditeľ; kormidelník (navis); vodca vladár; vychovavateľ.

rectus, 3., rovný, priamy; odvislý správny, náležitý, dobrý, spravodlivý poctivý; r e c t ā r e g i o n e, priamym smerom; s u b s t. r e c t u m, i, n., právo, spravodlivosť, ctnosť, dobro; m e n s c o n s c i a r e c t i, V., dobré svedomie.

rĕcŭbō —, —, 1., ležať horeznačky: ležať.

rĕcumbō, c ŭ b u i, —, 3., ľahnuť; sklesnúť; ľahnúť k stolu (na spôsob rím.).

rĕcŭpĕrātĭō, ō n i s, f. opätné nadobudnutie (libertatis).

rĕcŭpĕrātŏr, ō r i s, m., u r b i s, opätný víťaz nad mestom; v právn.: sbor sudcov (3—5), vymenovaných praetorom, ktorí rozhodovali v sporoch majetkových, čo mali byť rýchle vybavené; a d j. r e c u p e r a t ō r i u s, 3.

rĕcŭpĕrō, 1., zas nadobudnúť, nazpäť dostať; r. rem p u b l i c a m, dosiahnuť vrchnú moc v štáte; s p e s r e c u p e r a n d a e p a c i s, nádej na opätné dosiahnutie miera.

rĕcurrō c u r r i, c u r s u m, 3., späť bežať, vracať sa; opakovať sa; utiekať sa.

rĕcursō, 1., späť bežať, vracať sa.

rĕcursŭs, ū s, m., návrat; r. p e l a g i odliv.

rĕcurvō, 1., späť zakriviť, zahnúť.

rĕcurvus, 3., zahnutý, zakrivený.

rĕcusātĭō, ō n i s, f, zdráhanie, spieranie sa; odpor; námietka.

rĕcūsō, 1. zdráhať sa, spierať sa, odporovať; namietať, ohradiť sa, protestovať.

rĕcŭtĭō, c u s s i, c u s s u m, 3., odrážať; otriasať.

rēda, v. raeda.

rĕdămō, 1 lásku opätovať.

rĕdarguō, u i, ū t u m, 3., vyvrátiť: lož dokázať; lož potrestať.

reddō, d ĭ d i, d ĭ t u m, 3., vrátiť, odovzdať, vrátiť dlh, peniaze zaplatiť: r. s e, vrátiť sa; a l i c u i s a l u t e m r., N., život a slobodu dať; niesť (plody), (reddit telus Cererem); navzájom dať, preukazovať: g r a t i a m r e d d e r e, odvďačiť sa; h o s t i b u s c l a d e m r., porážku porážkou splatiť; odpovedať, (gemitu cum talia reddit, V.); vyprávať, vykladať (talia, causas); opakovať (verba); prekladať (verbo verbum r. doslovne); q u a e G r a c e l e g i, L a t i n e r e d d o, C., podávam v latinskom preklade, vy-

slovovať (verba bene r.), predstavovať, napodobňovať (facies hominum); ustanoviť (dierum viginti supplicatio redditur, Cs.); iudicium r. in aliquem vyšetrovanie nariadiť proti niekomu; ius r. súdiť, po práve konať; vydávať (cithara reddit sonum); spiritum r., zomrieť; vzdávať, vydávať, splniť; odovzdať doručiť (litteras regi); urobiť niekoho niečím, nejakým (si divitiae prudentem reddere possent, H.); iratum r., rozhnevať; domum inanem r., vyprázdniť; vitam pro aliquo r., obetovať; skladať (consulatum); rationem r., počet vydávať; prinášať (dapem Jovi); trpieť (poenas); vzdávať (honorem); caecum r., oslepiť.

rĕdemptiō, ōnis, f., vykúpenie; podplatenie (iudicii); nájom.

rĕdemptō 1., vykupovať (captivos).

rĕdemptŏr, ōris, m., nájomník; podnikateľ, dodavateľ.

rĕdeō, ii, ĭtum, īre, vracať sa; itque reditque viam, V., chodí sem a tam; in viam r., na pravú cestu; ad se r., k sebe prísť; res ad triarios rediit, došlo na..; ad gladios redierunt siahli k mečom; in unum populum redire, slúčiť sa v jeden národ; in amicitiam r. priateľstvo obnoviť; in gratiam r., smieriť sa; in memoriam r., spomenúť; Caesar ad duas legiones r., bol obmedzený, odkázaný; prechádzať (ad planitiem); redeunt iam gramina campis H., nivy sa opäť zelenajú.

rĕdhibeō, ui, ĭtum, 2., vrátiť (vec kúpenú), vziať nazpäť (vec predanú).

rĕdĭgō, ēgi, actum 3., späť hnať; priviesť, u—, (rem ad pristinam rationem, in memoriam); sháňať, zbierať (pecuniam); in dicionem, in potestatem r. podrobiť; in provinciam r., provinciou urobiť; aliquid ad certum r., zistiť; ad vanum et irritum r., zmariť a prekaziť; hostes ad internecionem r., vyhľadiť, zničiť; pecuniam in publicum r., do štátnej pokladnice dodať, vyplatiť; in servitutem r., zotročiť.

rĕdĭmĭculum, i, n., stužka na hlavu.

rĕdĭmĭō, 4., ovinúť, ovenčiť, obviazať.

rĕdĭmō, ēmi, emptum, 3., späť kupovať odkupovať, vykupovať; najímať; napraviť, vyrovnať; Rosci suas lites redemit, C., vyrovnaním končil.

rĕdintegrātiō, ōnis, f., obnovenie; opakovanie (verbi).

rĕdintegrō, 1. obnovovať (proelium); doplniť (copias); znova dodať, vzbudiť (spem); opakovať (clamorem); občerstviť, osviežiť (animum), obnoviť záujem.

rĕdĭtiō, ōnis f., návrat.

rĕdĭtŭs, ūs, m., návrat; r. in gratiam, smierenie; r. in amicitiam, obnovenie priateľstva; dôchodok, príjem.

rĕdīvīvus, 3., omládnutý, oživený; lapis r., starý stavebný kameň, znova použitý.

rĕdŏleō, ui, —, 2., voňať, vôňu šíriť; redolentia mala voňavé jablká.

rĕdomĭtus, 3., opäť skrotený.

rĕdōnō, 1., opäť darovať, vrátiť; k vôli niekomu vzdať sa niečoho (iras).

rĕdūcō, xi, ctum 3., späť viesť, priviesť, (ad officium, na cestu povinnosti); vrátiť, obnoviť; in gratiam r., smieriť.

rĕductŏr, oris m., L. r. plebis in urbem, (v preklade:) ktorý ľud rímsky späť do mesta uviedol.

rĕductus, 3., odľahlý, vzdialený; reducta, ōrum, n. veci, ktoré (čo do mravnej ceny), treba klásť za iné.

rĕduncus, 3., (späť), zahnutý.

rĕdundantia, ae, f., nadbytok.

rĕdundō, 1. pretekať, rozlievať sa, zaplavovať; vyplývať; oplývať, prekypovať, nadbytok mať.

rĕdŭvia, ae, f., zadiera (natrhnutá koža u nechta), prenes. maličkosť; reduviam curare starať sa o maličkosti.

rĕdux, c i s, a d j., späť privádzajúci, priezvisko Juppitrovo; späť privedený, navrátivší sa; q u a e t i b i p o l l i c e o r r e d u c i r e b u s q u e s e c u n d i s, čo ti sľubujem, ak sa šťastne navrátiš; g r a t a r i a l i q u e m r e d u c e m, blahopriať k návratu.

rĕfellō, f e l l i, —, 3., vyvrátiť niečo ako mýlne; odvrhnúť.

rĕfercīō, f e r s i, f e r t u m, 4. naplniť, napchať.

rĕfĕrīō, 4., odrážať.

rĕfĕrō, r ĕ t ŭ l i a r e t t ŭ l i r ĕ l ā t u m, f e r r e, späť niesť, viesť, odniesť, odviesť; vracať prinášať, zaplatiť, vyplatiť; odvďačiť sa, (gratiam r.); odplatiť; odrážať (vocem, sonum); odpovedať, odvetiť; opakovať, obnoviť (caerimonias); o m i h i p r a e t e r i t o s r e f e r a t s i J u p p i t e r a n n o s, V., keby mi J. vrátil uplynulé roky: uvádzať, citovať (versum); spomínať; predstavovať, napodobiť (figuras, faciem, vultum); srovnávať posudzovať; o m n i a a d s u u m a r b i t r i u m, r., L., všetko robiť závislým od svojej samovôle; zvestovať, oznamovať, vyprávať; zaznamenať zapísať (pecuniam acceptam); r e l a t a, ō r u m, n., oznámenie, zvesť; p e d e s r., ustupovať; v i c t o r i a m r., zvíťaziť; s e r. vracať sa, ísť: návrh robiť, k rozhodnutiu predložiť (ad patres, ad populum r.); r a t i o n e s r., počet vydávať; k niečomu pripočítať (diem inter festos); vypĺňovať (decretum).

rĕfert, t ŭ l i t, f e r r e, záleží na čom; n o n r e f e r t q u a m m u l t o s, s e d q u a m b o n o s l i b r o s l e g a s, nezáleží na tom, ak mnoho kníh, ale aké dobré knihy čítaš; i d p a r v i r e f e r t, na tom málo záleží.

rĕfertus 3., naplnený, preplnený, napchaný.

rĕfervēō, —, —, 2., vrieť, kypieť, prekypovať.

rĕfervescō, — —, 3., prekypovať.

rĕfĭcio, f ē c i, f e c t u m, 3., znova, zas urobiť, opraviť, obnoviť, doplniť; a l i q u e m p r a e t o r e m, c o n s u l e m r., znova vyvoliť, p o n t e m, znova vystaviť, osviežiť občerstviť, dodať síl; opatrovať (saucios); utŕžiť; refl. a med. zotavovať sa, okrievať, zlepšovať sa.

rĕfīgō, x i, x u m, 3., odtrhovať, sňať (tabulas); zrušiť, odstrániť (leges).

rĕfingō, f i n x i, f i c t u m, 3., znova tvoriť.

rĕflectō, x i, x u m, 3., (späť) ohýbať, otáčať, krútiť, obracať; odvrátiť.

rĕflō, 1., naproti duť (venti).

refluō, x i —, 3., nazpäť tiecť, odtekať.

rĕfluus, 3., nazpäť tekúci, prúdiaci.

rĕformīdātiō, ō n i s, f., strach.

rĕformīdō 1., hroziť sa, desiť sa, ľakať sa.

rĕformō, 1., pretvorovať.

rĕfŏvēō, f ō v i, f ō t u m 2., opäť zohrievať, osviežovať, občerstvovať oživovať.

rĕfrāgor, 1., odporovať na odpor sa stavať.

rĕfrēno, 1., na uzde držať krotiť, zdržovať, prekážať.

rĕfrĭcō, f r i c u i, f r i c ā t u m, 1. opäť trieť, rozdierať (vulnera), obnoviť.

rĕfrīgĕrō, 1., ochladiť.

rĕfrīgēscō, f r ī x i, —, 3., chladnúť, slabnúť tratiť význam; s o r t e s r e f r i x e r u n t, veštby vyšly z módy.

rĕfringō, f r ē g i, f r a c t u m, 3., vylomiť, vypáčiť (portas, carcerem, januas); odlomiť (ramum); zoslabiť.

rĕfŭgiō, f ū g i, f u g ĭ t u m, 3., utekať, ustupovať; uchýliť sa niekam; vyhýbať; spierať sa, ostýchať sa.

rĕfŭgium, i i, n., útočište.

rĕfŭgus, 3., nazpäť bežiaci, ustupujúci.

rĕfulgeō, f u l s i —, 2., žiariť, ligotať sa.

rĕfundō, f ū d i, f ū s u m, 3., späť liať, vylievať, rozlievať; odrážať; rozširovať.

rĕfūtātiō ō n i s, f., vyvrátenie (námietok).

rĕfūtō, 1., vyvrátiť, (contraria), odvrhovať, protiviť sa.

rēgālis, e, kráľovský; kráľovi patriaci, vlastný, kráľa dôstojný; nádherný.

rēgalĭtĕr, adv., po kráľovsky, kráľovsky; kráľa dôstojne.
rēgens, tis, m., vladár.
rĕgĕrō, gessi, gestum 3., späť niesť; odhodiť, odstrániť; vracať, opakovať (convicia); svaľovať (culpam in aliquem).
rĕgia, ae, f., palác hrad kráľovský, sídelné mesto, sídlo kráľovské; dvor, rodina kráľovská, hodnosť kráľovská; vláda.
rēgiē, adv. kráľovsky; panovito; regie factum, tyranský čin.
rēgĭfĭcē, adv., kráľovsky, nádherne.
rēgĭfĭcus, 3., kráľovský nádherný (luxus).
rēgĭfŭgium, ii, n., slávnosť vyhnania kráľov 24. febr.
rēgĭmen, ĭnis, n. riadenie, správa, vláda; správca, vladár: rerum, štátu.
rēgīna, ae, f., kráľovná; dcéra kráľovská, princezná.
rĕgiō, ōnis, f., smer, hraničná čiara, hranica, krajina, okres štvrť mestská, strana svetová, obor; e regione, priamym smerom, priamo naproti (aciem instruere, castra ponere).
rĕgiōnātim, adv. po jednotlivým okresom.
rēgius, 3., kráľovský, kráľov; nádherný; r. iuvenis, kráľovič; r. stirps, kráľovské deti; tyranský, despotický; regii ōrum, m., kráľovské vojsko; dvor kráľovský, dvorani; r. virgo, princezná; r. ales, orol.
regnātŏr, ōris, m., vladár.
regnatrīx, īcis f., vo význ. adj. vladársky, panovnícky.
regnō, 1., kraľovať, panovať; vivo et regno, H., žijem ako kráľ ako knieža; ignis regnat, zúri; terra regnata Lycurgo, V., panstvo Lykurgovo.
regnum, i, n. kráľovstvo, ríša; sídlo kráľovské, dom kráľovský; vláda kráľovská, moc kráľovská, panovanie; absolútna vláda, tyrannia, samovláda krutovláda; majetok, vlastníctvo, (mea r.).
rĕgō, rexi, rectum, 3., riadiť, spravovať; casus r., byť pánom osudu udalostí; fines r., hranicu označiť.
regrĕdior, gressus sum, 3., naspäť kráčať, ísť; vrátiť sa, ustúpiť.
regressŭs, ūs, m., návrat, ustúpenie; útočište.
rēgŭla, ae, f., linonár, krokvica, olovnica; pravidlo, zásada.
rēgŭlus, i, m., kráľ malej krajiny, králik; syn kráľovský, kráľovič, (princ).
rēiciendus, 3., zavržiteľný.
rēiciō, iēci, iectum, 3., späť hádzať, odhadzovať, zahadzovať; odmietnuť, zavrhnúť; odvrátiť (oculos); odkázať (totam rem ad Pompeium); odložiť (in mensem Januarium aliquid); späť zahnať (naves tempestate reiectae Cs.).
rēiectānea, ōrum, n., veci odmietnutia hodné.
rēiectiō, ōnis, f., odmietnutie, zavrhnutie.
rĕlābor psus sum, 3., padnúť, klesnúť; zmiznúť (Euridice relapsa est); späť tiecť, vracať sa.
rĕlanguescō, gui, —, 3., ochabovať, slabnúť; omdlievať.
rĕlātiō, ōnis f., podávanie správy úradníkom, zvl. v senáte, referát; svalenie na iného (criminis); figúra rečnícka; opakovanie; relationem egredi, odbočiť nehovoriť k veci.
rĕlātŏr, ōris, m., správodajca, referent.
rĕlātŭs, ūs, m., úradné podávanie správy, správa; prednášanie, prednáška (carminis); vyprávanie, vykladanie.
rĕlaxātiō, ōnis, f. uvoľnenie, poľahčenie, poľahoba, zotavenie.
rĕlaxō, 1., uvoľniť (tunicarum vincula); rozšíriť; uzdu pustiť; poľahčiť, zmierniť.
rĕlĕgātiō ōnis, f., vypovedanie, vyobcovanie (civium); vylúčenie, vyhostenie.
rĕlĕgō, 1., vzdialiť, vyobcovať, vyhostiť, vylúčiť; ambitione relegata dicere possum, H. ďaleký ctižiadosti.
rĕlĕgō, lēgi, lectum, 3., opäť sbierať, shromažďovať, navštevovať; opäť čítať.

ĕlentescō, —, —, 3., opäť ochabovať.
ĕlĕvō, 1., opäť zdvíhať; poľahčiť, obľahčiť; zbaviť (metu, morbo, poena); zmierniť (famem, sitim); osviežiť (pectora mero).
ĕlĭctiō ōnis, f., zanechanie.
ĕlĭgātiō, ōnis, f., priväzovanie (vitium).
ĕlĭgiō, ōnis, f., záväzok, povinnosť prísaha, sľub; posvätná úcta, náboženské obrady, bohoslužba predmet úcty božskej; náboženstvo; svedomitosť; poverčivý strach, povera; vedomie viny, vina.
ĕlĭgiōsē, adv., zbožne, svedomite.
ĕlĭgiōsus, 3., zbožný, bohabojný, poverčivý, svedomitý; posvätný, úctyhodný; dies r., nešťastný.
ĕlĭgō, 1., priväzovať, upevňovať.
ĕlĭnō lēvi, —, 3., otvárať, čo bolo zátkom zatknuté; vyberať (mella).
rĕlinquo, lĭqui, lictum, 3., zanechať; dovoliť, nechať; opustiť; r. praesidio, zanechať na ochranu; relinquitur pozostáva, zbýva; aliquid in medio r., nechať nerozhodnutým; signa r., zbežať (dezertovať); relictus, opustený.
rĕlĭquiae, ārum, f., zbytky ostatky.
rĕlĭquus, 3., zbývajúci, ostatný; si qua reliqua spes est C., ak je len nejaká nádej; iný.
rĕlūceō, lūxi, —, 2., žiariť, svietiť ligotať (sa).
rĕlūcescō, lūxi, — 3., zažiariť, zasvietiť, zaligotať.
rĕluctor, 1., zápasiť, spierať sa.
rĕmăneō, nsi —, 2., zostať, zotrvať; udržať sa (disciplina navalis).
rēmansio, ōnis, f., zotrvanie.
rĕmĕdium, ii, n., liek, prostriedok liečivý, pomoc.
rĕmeō, 1., ísť nazpäť, vrátiť sa; znova prežiť (aevum).
rĕmĕtior, mēnsus sum, 4., premerávať, pozorovať; prejsť, precestovať.
rēmex, ĭgis, m., veslár.
rēmĭgium, ii, n. veslovanie; veslo; veslári.
rēmĭgō, 1., veslovať.
rĕmĭgrō, 1. späť sa sťahovať, vrátiť sa.
rĕmĭniscor, —, sci, spomínať si, rozpamätať sa; vymýšľať si niečo.
rĕmisceō, scui, xtum, 2., smiešať niečo s niečim.
rĕmissē, adv., mierne, kľudne.
rĕmissiō, ōnis, f., poslanie nazpäť, prepustenie (captivorum); ochabnutie, oslábnutie; odpočinok, zotavenie; odpustenie (poenae).
rĕmissus, 3., uvoľnený, popustený, nenapiaty (arcus); mierny, kľudný (ventus); veselý (ioci); ochablý, chabý, lenivý, nedbalý; remissior, nepatrnejší.
rĕmittō, mīsi, missum, 3., späť poslať, prepustiť, vrátiť (obsides); späť hádzať, metať (pila intercepta); vydávať, (chorda remittit sonum); vypúšťať; popustiť (niečo napiaté) habenas; uvoľniť; rozpustiť (mella); odpustiť (poenam); vzdať sa; animum r., zotaviť sa; dovoliť, remittentibus tribunis, L., keďže tribúni dovolili; se r., dopriať si odpočinku, odpočinúť si.
rĕmōlior, ītus sum, 4., odstrčiť, späť dať, postrčiť.
rĕmollescō, —, —, 3., mäknúť, zmäknúť; rozmaznať sa; dať sa obmäkčiť (precibus).
rĕmolliō, 4., mäkkým robiť; zmäkčiť, obmäkčiť.
rĕmōrāmen, ĭnis, n., prekážka, zameškanie, zdržovanie.
rĕmordeō, —, 2., opäť hrýzť, opäť kúsať, znepokojovať, trápiť, sužovať.
rĕmōror, 1., predlievať, zdržovať sa, meškať; priech. zdržovať: Servilium praetorem mors remorata est. Serviliovi pr. smrť dala na seba čakať.
rĕmōtiō, ōnis, f. vzdialenie, odstránenie.
rĕmōtus, 3., odstránený, odľahlý, vzdialený ďaleko od..; neprajný.
rĕmŏveō, mōvi, mōtum, 2., vzďaľovať, odstraňovať, odháňať odvrátiť, vylúčiť; remotis arbitris, bez svedkov; adversarium, r. = interficere, N.
rĕmūgiō, 4., bučaním sa ozývať; potom vôbec: ozývať sa, v odpoveď hučať.

rĕmulceō s i, s u m, 2., hladiť; c a u d a m, spustiť.
rĕmulcum, i, n., spodok lodi líňa, vlečné lano, vlačiak.
rĕmūnĕrātiō, ō n i s, f., odplata odmena.
remūnĕror, 1. odplatiť, odmeniť, obdarovať.
rĕmurmŭrō 1., šumieť, hučať, ozývať sa; n e c f r a c t a r e m u r m u r a t u n d a, V., kde jakotom vlna sa neláme, neodráža, t. j. kde neni breh skalnatý.
rēmus, i, m, veslo.
Rĕmus i. m., brat Romulov.
rĕnarrō, 1., znova vyprávať.
rĕnascor, ā t u s s u m, 3., opäť sa rodiť, vznikať, povstávať; b e l l u m r e n a t u m obnovená vojna.
rĕneō, —, —, 2., rozpriadať.
rēnes, u m, m., ľadviny ľadvenice, ľadvie, obličky.
rĕnīdeō, —, —, 2. skvieť sa, ligotať sa, žiariť; radostou žiariť, usmievať sa, radovať sa.
rĕnītor, s u s (x u s) s u m 3., opierať sa, protiviť sa, spierať a.
rēno, ō n i s, m, sob: grzno, kožušina; kožuštek.
rĕnō 1., späť plávať; vynoriť sa.
rĕnōdō, 1., rozviazať, rozpúšťať.
rĕnŏvāmĕn, ĭ n i s, n., obnovenie, nová podoba.
rĕnŏvātiō ō n i s, f., obnovenie.
rĕnŏvō, 1., obnovovať, znova začať, znova sa dať do.. (bellum, proelium): opakovať; posilňovať, osviežiť občerstviť; r e n o v o t a s e n e c t u s, omládnulá staroba.
rĕnŭmĕrō, 1., vypočítať; vyplatiť.
rĕnuntiātiō, ō n i s, f., oznámenie, ohlásenie vyhlásenie.
rĕnŭntiō, 1., oznámiť, zvestovať, vyhlásiť (vyvolenie úradníka); vypovedať (hospitium), amicitiam, societatem).
rĕnuō, u i, —, 3., odoprieť, odporovať, opovrhnúť.
reor r ă t u s s u m, 2.. domnievať sa, myslieť; **ratus,** domnievajúc sa, mysliac, dľa mienky.
rĕpāgŭla, ō r u m, n., závor, závora.
rĕpandus 3., späť zahnutý.
rĕpărābĭlis, e, napraviteľný nahraditeľný, obnoviteľný.
rĕpărō, 1., obnovovať, znova sriadiť napraviť, nahradiť, posilniť, osviežiť, (membra labori k práci).
rĕpastĭnātio, ō n i s, f., okopávanie.
rĕpectō, —, x u m, 3., (opäť) česať.
rĕpellō, r e p p ŭ l i, r e p u l s u m, 3., odrážať, odháňať, odstrkovať, zaháňať, odvrátiť; odvrhnúť, odmrštiť, vyvrátiť.
rĕpendō d i, s u m, 3., odvážiť, navážiť, v rovnováhu privádzať: vyplatiť, odplatiť; s i m a g n a r e p e n d a m, V., ak sa odslúžim veľkým; nahradiť.
rĕpens, t i s, a d j., nenadály neočakávaný.
rĕpentĕ, a d v., naraz, nenadále, neočakávane; l a e t a r. p a x, radostný, rýchle uzavretý pokoj.
rĕpentīnō, a d v., náhle, neočakávane (moritur).
rĕpentīnus, 3., nenadály, neočakávaný; h o m i n e s r. neočakávane rýchlo sa povznášajúci; e x e r c i t u s r., napochytre sobrané vojsko.
rĕpercussŭs, ū s, m., odraz.
rĕpercŭtiō, s s i, s s u m, 3., odrážať, nazad udrieť, odstrčiť, odraziť.
rĕpĕriō, r e p p ĕ r i, r e p e r t u m 4., nachádzať: vyhľadať, vypátrať: s a l u t e m r., zachrániť sa: dozvedieť sa, objaviť, vymyslieť: spozorovať.
rĕpertor, ō r i s m., vynálezca pôvodca.
rĕpĕtītiō, ō n i s, f., opakovanie.
rĕpĕtītŏr, ō r i s, m., požadovateľ vymahateľ.
rĕpĕtō, ī v i (i i), ī t u m, 3., smerovať cieliť, útočiť; vrátiť sa (domum patriam); späť zavolať; opakovať (verba); na pamäť uvádzať; opäť sa venovať (studia); p u g n a m r., znova sa dať do bitky; začínať odvodzovať: p r i m a r e p e t e n s a b o r i g i n e, O., od prvopočiatku začínajúc; r. a b u l t i m a a n t i q u i t a t e, počať od najďalších časov; nazpäť žiadať, opäť sa domáhať; p o e n a s a b a l i q u o r., potrestať; zadosťučinenie požadovať

(res r.); vymáhať, vydierať (pecunias).

rĕpĕtundae, ārum f., (sc. pecuniae) vydieračstvo; accusare aliquem repetundārum al. de repetundis, obžalovať pre vydieračstvo, zderstvo; náhrada za vydieračstvo.

rĕpleō, ēvi, ētum, 2. napĺňovať, dopĺňovať, nahradiť; zásobiť.

rĕplētus, 3., naplnený, plný; vi morbi, nakazený.

rĕplĭcō, 1., rozvinovať, rozviť.

rĕpō, repsi, reptum, 3., liezť, plaziť sa.

rĕpōnō, pŏsui, pŏsĭtum, 3., odkladať (arma), skladať, ukladať vkladať; opierať sa (in cubitum); sic nos in sceptra reponis? V. = tak nám (sľúbenú) vládu vraciaš? opäť postaviť (plena pocula); obnoviť, popraviť (pontes); vracať (dona); r. aris ignem, opäť zapáliť; nahradiť, (nec vera virtus curat reponi H., nedá sa nahradiť); pochovávať, odstraňovať; končiť (fugam); počítať medzi (in numero deorum).

rĕportō, 1., späť niesť, viesť, dopravovať; prinášať (zvesť); victoriam r. de ex aliquo, vyhrať bitku, vydobyť víťazstvo, zvíťaziť nad niekym.

rĕposcō, —, —, 3. vyžadovať, vymáhať.

rĕpŏsĭtus, rĕpostus, 3., odľahlý, vzdialený.

rĕpostor, ōris, m., obnovovateľ; obviniteľ.

rĕpōtia, ōrum, n., pijatyka po nejakej slávnosti; dozvuky veselia svadobného.

rĕpraesentō, 1., pred oči postaviť, predstavovať, napodobniť (virtutem Catonis); uskutočniť; hotovými hneď platiť; hneď plniť, hneď vykonať (supplicium).

rĕprĕhendō, di, sum, 3., zadržať; karhať, hrešiť; vytýkať, na oči vyhadzovať; vyvracať.

rĕprĕhensiō, ōnis, f., výčitky; pokarhanie, hana; vyvrátenie.

rĕprĕhensō, 1., zadržať, zastavovať.

rĕprĕhensŏr, ōris, m., káratel', hanobiteľ.

rĕpressŏr, ōris, m., potlačovateľ, obmedzovateľ.

rĕprĭmō, pressi, pressum, 3., zadržovať, potlačiť, zamedziť, zastaviť, obmedziť; uchlácholiť.

rĕprōmissiō, ōnis, f., vzájomný sľub.

rĕprōmittō, mīsi, missum, 3., navzájom sľubovať.

reptō, 1. liezť, plaziť sa.

rĕpŭdiātiō, ōnis, f., odvrhnutie, odmrštenie.

rĕpŭdiō, 1. odvrhovať, odmietať; zapudzovať; auctoritatem r., neuznávať.

rĕpŭdium, ii, n., rozvod.

rĕpuĕrascō, —, —, 3., opäť dieťaťom sa stať.

rĕpugnantĕr, adv., nerád, s odporom, s protivou.

rĕpugnantia, ae f., odpor.

rĕpugnō, 1., odporovať, protiviť sa, nesúhlasiť (opponovať), neshodovať sa; repugnantes, protivníci nepriatelia; repugnantia, ium, n., odpory, protivy.

rĕpulsa, ae f., odmietnutie, odmrštenie vôbec a zvl. pri uchádzaní sa o úrad; r—am ferre, accipere, byť odvrhnutým, prepadnúť; nullius rei a se repulsam laturum, N., že mu v ničom neodoprie.

rĕpulsŭs, ūs, m., odraz.

rĕpūrgō, 1., opäť vyčistiť; čistením odstrániť; hortum r., vyplieť; repurgato caelo, s vyjasneného neba.

rĕpŭtātiō, ōnis, f. všímanie; premýšľanie.

rĕpŭtō, 1., vypočítať, vyrátať; rozvážiť, premýšľať všímať si.

rĕquiēs, ētis, f., pokoj, kľud, odpočinok osvieženie, zotavenie; locum requiemque petens, O., miesto k odpočinku.

rĕquiēscō, quiēvi, quiētum, 3., odpočívať (in sepulcro); zotaviť sa, oddýchnuť si, okriať (ex multis miseriis); spať.

rĕquiētus, 3. odpočinutý, zotavený.

rĕquīrō, sīvi, sītum, 3., vyhľadávať, pátrať skúmať; vypytovať sa; žiadať, priať si, túžiť po niečom.

rēs, r ĕ ī, f., vec, predmet, látka, obsah, podstata, okolnosť, ráz, stav, postavenie, pomery, situácia, príčina, dôvod, záujem, prospech, majetok, vláda, moc, ríša; zamestnanie, záležitosť, podnik; pravota, sporná vec; čin, skutok, udalosť, prípad, výsledok, dejiny, skutočnosť; r e s p u b l i c a (často len res), obec, štát, majetok obecný, záujem, prospech obecný; stav obce, verejné pomery, vláda, moc v obci, riadenie obce, vedenie záležitostí obecných; a c c e d e r e ad r e m p u b l i c a m, N., venovať sa politike; p l u r. r e s, súhrn všetkých vecí = svet, vesmír; r e r u m n a t u r a, svet; R o m a n i, r e r u m d o m i n i, V., páni sveta; s u m m a r e r u m, vláda; v e r s u s i n o p e s r e r u m, H., chudobné myšlienkami, t. j. obsahom; r e s e i u s m o d i, vec toho druhu = taká; r e, r e v e r a, v skutočnosti, vskutku; q u a d e r e, z tej príčiny, preto; r e s f a m i l i a r i s, majetok (často len r e s: rem augere); r e s m i l i t a r i s, r e s b e l l i c a, vojenské veci; r e s n a u t i c a, námorníctvo; r. p e c u n i a r i a, peňažníctvo; r e s s e c u n d a e, šťastie; r e s a d v e r s a e, nešťastie; r e s g e s t a e, činy; r e s n o v a e, novoty, prevrat; r e s d i v i n a e, bohoslužba; a n t e r e m, pred bitkou; s u a r e c o m m o v e r i riadiť sa vlastným prospechom; r e s c o n v e n i t i n t e r n o s, dohovorili sme sa o niečom, pokonali sme sa.

rĕsăcrō, 1., kliatby zbaviť kliatbu sňať z niekoho; hriechy odpustiť.

rĕsaevlō, 4., znova sa rozzúriť.

rĕsălūtō, 1., navzájom pozdravovať.

rĕsănescō, s ā n u i, —, 3., opäť uzdravieť.

rĕsarcīō, s a r s i, t u m, 4., zaplátať, napraviť, opraviť, nahradiť.

rēscindō, s c ĭ d i, s c i s s u m, 3., strhnúť (pontem); roztrhnúť, sboriť; zrušiť, neplatným urobiť.

rĕscīscō, ī v i (i i), s c ī t u m, 3., dozvedieť sa, zvesť dostať o niečom.

rēscrībō, p s i, p t u m, 3., odpísať, písomne odpovedať, prepísať, vriadiť medzi jazdcov, povýšiť (ad equum); s u b s t. r e s c r i p t u m, i, n., cisárske nariadenie; zaplatiť.

rĕsĕcō, 1., obrezať, osekať, ostrihať (truncos, capillos, barbam); vzďaľovať, zamedzovať; n a t i o n e s r., vyplieniť.

rĕsecrō, 1., vrúcne prosiť.

rĕsēmĭnō, 1., znova zasiať, znova plodiť.

rĕsĕquor, c ū t u s s u m, 3., nasledovať v reči; odpovedať, odvetiť.

rĕsĕrō, 1., otvárať zjaviť.

rĕservō, 1., nechať si; schovávať, odkladať; consul ad salutem vestram r e s e r v a t u s. C. = zachránený.

rĕses, ĭ d i s, a d j., usadlý, zbylý, zbudnutý; nečinný, lenivý.

rĕsĭdeō, s ē d i, s e s s u m, 2., zostať, zostať sedieť, trvať, zbývať; q u o r u m i n n u t u r e s i d e b a t a u c t o r i t a s, C., v ich púhom posunku trónila vážnosť.

rĕsīdō, s ĕ d i, e s s u m, 3., usadiť sa, sadnúť si; utíšiť sa (flatus venti); znížiť sa, upadnúť.

rĕsĭduus, 3., pozostalý; s u b s t., r e s i d u i n o b i l i u m, zbytok šľachty; r e s i d u u m, zbytok; o peniazoch: k plateniu zbývajúci, dlžný.

rĕsignō, 1., odpečatiť, otvoriť (litteras); zjaviť (venientia fata); ničiť, rušiť (tabularum fidem); zaplatiť, vrátiť.

rĕsĭliō, u i, —, 4., odskakovať, odrážať sa; skracovať sa, zmenšovať sa.

rĕsīmus, 3., tupý, tuponosý.

rēsīna, a e, f., smola.

rĕsĭpio, s ĭ p i i (u i) — 3., má chuť.

rĕsĭpiscō, s ĭ p i i (u i), —, 3., prijsť opäť k rozumu, rozvahy nadobudnúť; prijsť k sebe, zotaviť sa.

rĕsistō, s t ĭ t i, —, 3., zastaviť sa, zostať, odporovať, vzdorovať; povstať.

rĕsolvō, s ŏ l v i, s o l ū t u m, 3., rozväzovať, odväzovať; otvoriť (ora); platiť, vyplácať zaplatiť; rozháňať, rozptyľovať (tenebras, dolos); zničiť, odstrániť (curas); osvobodzovať; e q u o s r., odpriahať; g l e b a s e r e s o l v i t (zmrzlá) hruda mäkne.

rĕsŏnābĭlis, e, (ozvenou) sa ozývajúci.
rĕsŏnō, 1., ozývať sa, zvučať; gloria virtuti resonat tamquam imago, C., sláva je akoby ozvenou ctnosti.
rĕsŏnus, 3., ozývajúci sa.
rĕsorbeō, —, — 2., chlípať, strebať, srkať, pohlcovať, hltať.
rĕspectō, 1., ohliadať sa; ohľad mať, zreteľ obracať.
rĕspectŭs, ūs, m., ohľad, zreteľ; útočiste, útulok (ad senatum).
rĕspergō si, sum. 3., postriekať, pokropiť (sanguine); poškvrniť.
rĕspersiō, ōnis, f., pokropenie.
rĕspĭciō, spexi, spectum, 3., ozerať sa, obzerať sa; pamätať na niečo; vidieť za sebou, mať ohľad; očakávať.
rĕspīrāmen, ĭnis n., priedušnica.
rĕspīrātiō, ōnis, f., vydychovanie, dýchanie; oddych; výpar (aquarum).
rĕspīrō, 1. vydychovať, oddychovať, dýchať; oddýchnuť si, zotaviť sa, uspokojiť sa.
rĕsplendeō, ui, 2., blyšťať sa, žiariť.
rĕspondeō, di, sum 2., odpovedať, zodpovedať sa; súhlasiť, shodovať sa, vyrovnávať sa; ius r., právnu odpoveď, radu dávať; ležať naproti.
rĕspōnsiō, ōnis, f., odpoveď.
rĕspōnsĭtō, 1., odpoveď, dobrozdanie dávať, mienku dať.
rĕspōnsō, 1., odpovedať ozývať sa; odporovať; pohŕdať (cenis opimis), spierať sa.
rĕspōnsum, i, n. odpoveď, výrok, dobré zdanie.
rĕspublica v. res.
rĕspuō, ui, —, 3. vypľuť, odpľuť; odvrhnúť, odmietnuť: pohŕdnuť (munera).
rĕstagnō, 1., byť pod vodou; bahnom sa stávať; pretekať, z brehov vystupovať.
rĕstaurō, 1., obnovovať.
rĕstinctiō, ōnis, f. uhasenie (sitis).
rĕstinguō, nxi, nctum, 3., zhasiť uhasiť, udusiť; potlačiť; quae restiguendo igni sunt, L. prostriedky k haseniu ohňa.
rĕstĭpŭlātiō, ōnis, f., vzájomný sľub, záväzok.
rĕstĭpŭlor, 1., vzájomne sa zaväzovať, sľubovať.
rĕstĭbĭlis, e, obnovený, preoraný (ager).
rĕstĭcŭla, ae, f., šnúrka, povrázok.
rĕstillō, 1., vkvapkať.
rĕstio, ōnis, m. povrazník.
rĕstis, is, f., povraz, lano.
rĕstĭtō, 1., zaostať, zameškať.
rĕstĭtuō, ui, ūtum, 3., v predošlý stav uvádzať, znova postaviť, obnoviť opäť sriadiť; nahradiť (damna), vim factam r., škodu násilím spôsobenú napraviť; vrátiť; opäť získať; (z vyhnanstva) zpäť povolávať.
rĕstĭtūtiō, ōnis, f., navrátenie v predošlý stav, (rehabilitácia); udelenie milosti; restitutione mea, mojím povolaním z vyhnanstva.
rĕstĭtūtŏr, ōris, m., obnoviteľ (templorum).
rĕstō, stĭti, —, 1., zostať, trvať, zbývať: soli mihi Pergama restant, O., len pre mňa bieda pergamská ostala; odporovať, protiviť sa; qua minima vi restatur, L., kde je najmenší odpor.
rĕstrictē, adv., skúpo, skrovne, stručne; prísne, presne (observare aliquid).
rĕstrictus 3., tesný, úzky, obmedzený; skúpy, opatrný, presný, prísny.
rĕstringō, nxi, ctum, 3. sviazať, sputnať; sťahovať: animum maestitia r., utiskovať, kormútiť.
rĕsultō, 1. odskakovať, odrážať sa (tela, galeā); ozývať sa.
rĕsūmō, sumpsi, ptum, 3., opäť brať, opäť na seba vziať, prijať (speciem caelestem); znova sa dať do niečoho, obnoviť (pugnam).
rĕsŭpīnō, 1., nazad sklonif, položiť, ohýbať: horeznakom položiť.
rĕsŭpīnus 3., horeznačky ležiaci; pyšný, vypínavý; lenivý.
rĕsurgō, surrēxi, ctum, 3., opäť povstať, zdvihnúť sa, opäť sa uzdraviť; resurgens amor, znova sa prebúdzajúca láska.
rĕsuscĭtō, 1., znova vzbudiť, roznietiť (veterem iram).

rĕtardātiō, ōnis f., zdržovanie, zameškanie.
rĕtardō, 1., zdržovať, zmierniť, zmenšiť.
rēte, is n., sieť.
rĕtĕgo, xi, ctum, 3., odkryť, odhaliť obnažiť; miles retectus, štítom nekrytý; prejaviť, prezradiť, (occulta coniurationis).
rĕtendō, di, sum (tum), 3., popustiť.
rĕtentiō, ōnis, f., zadržanie, zastavenie.
rĕtentō, 1., zadržovať, zdržovať, (agmen, fugientes); vitam r., udržovať.
rĕtentŭs, ūs, m., zdržovanie.
rĕtexō, xui, xtum, 3., rozpárať, rozpliesť; zmariť; znova tkať, opakovať obnoviť, prerobiť.
rĕtĭcentia, ae, f., zamlčanie.
rĕtĭceō, cŭi, —, 2. zamlčať, mlčať; nedať odpovedi.
rĕtĭcŭlum, i, n., sieť sak; sponka.
rĕtĭnācŭlum, i, n., povraz húžva.
rĕtĭneō, ui, tentum, 2. zadržovať, zdržovať; zachrániť, (vitam); zachovať, (virtutem); držať, (frena); retineri non possum nemôžem sa udržať.
rĕtorqueō, torsi, tortum, 2., zakrútiť, otočiť, obrátiť; manus retortae nazad sviazané; ille retorto succinctus amictu V., rúcho majúc nazad vykasané; Juno mentem retorsit V., zmenila svoje smýšľanie.
rĕtractātiō, ōnis, f., zdráhanie, spieranie sa.
rĕtractō, 1., nazpäť ťahať, brať, odvolať; spierať sa, protiviť sa, zdráhať sa; opäť sa dotýkať, omatávať; rozmýšľať, uvažovať.
rĕtractus, 3., vzdialený, odľahlý, ďaleký.
rĕtrăhō, xi, ctum, 3., späť ťahať, vliecť; odviesť, oddialiť, zdržať; Thebas ab interitu N. zachrániť; se ab ictu r., vyhýbať.
rĕtrĭbuō, ui, ūtum, 3., späť dať, vrátiť.
rĕtrō, adv., späť, nazpäť; nazad.
rĕtrōcēdō, cessi, cessum, 3., ustúpiť.
rĕtrorsum, retrorsus, adv., nazpäť, obrátene.
rĕtrōversus, 3., nazpäť obrátený.
rĕtrūsus, 3., vzdialený skrytý.
rĕtundō, retŭdi, retūsum, 3., otupiť, (gladios), zaslabiť, zmierniť, mariť.
rĕtūsus, 3., tupý, (ingenium).
reus, 3., obžalovaný, vinný; subst. reus, i, m., vinník; voti r., sľubom viazaný, k vyplneniu sľubu povinný; reum facere furti, obžalovať pre krádež, z krádeže; in reos referre, do soznamu obžalovaných zapísať.
rĕvălescō, lui, —, 3., opäť uzdraviť, zotaviť sa, bývalej platnosti nadobudnúť.
rĕvĕhō, xi, ctum, 3., späť viesť, odvážať, odnášať; pass., späť ísť, plávať, vracať sa.
rĕvellō, velli, vulsum, 3., vytrhnúť, odtrhnúť, vyrvať vyvrátiť; vypáčiť, (ianuam).
rĕvēlō, 1., odhaliť, obnažiť.
rĕvĕniō, vēni, ventum, 4., vrátiť sa.
rēvērā v. res.
rĕvĕrendus, 3., ctihodný.
rĕvĕrens, ntis, adj., úctivý.
rĕvĕrenter, adv. úctivo.
rĕvĕrentia, ae, f., úcta, úctivosť.
rĕvĕreor, ĭtus sum 2., ostýchať sa, báť sa; v úcte mať, ctiť.
rĕversiō, ōnis, f., návrat; zvrat.
rĕvertor, reverti 3., part. perf. reversus, vrátiť sa, obrátiť sa.
rĕvinciō, nxi, nctum, 4. sviazať, pripevniť.
rĕvincō, vīci, victum, 3. premôcť, potlačiť, poraziť; vyvrátiť, dôkazmi premôcť.
rĕvīrescō, ui, —, 3., opäť sa zazeleňať, omladnúť, zosiliť sa, rozkvitnúť.
rĕvīsō, vīsi, — 3., opäť niekam sa podívať, opäť navštíviť.
rĕvīviscō, vīxi, —, 3. opäť oživiť, zotaviť sa, zmocniť sa.
rĕvŏcābĭlis, e, odvolateľný.
rĕvŏcātiō, ōnis, f., odvolanie, (a bello).
rĕvŏcō, 1., späť volať, zavolať, povolať; z vyhnanstva povolať, odvrá-

tiť. (a tanto sclere); odvolať (neplatným urobiť); vyvolať, (herca, rečníka); opakovať, obnoviť; odvolávať sa na niečo; odrážať; obmedzovať; r e m i n d u b i u m r., v pochybnosť brať.

rĕvŏlō, 1., späť letieť.

rĕvolvō, v i, ū t u m, 3., späť valiť, rozvíjať točiť, gúľať; opakovať, vyprávať; e q u o r e v o l v i, s koňa sa svaliť.

revŏmō, u i, —, 3., opäť vyvracať, vyvrhnúť, vypľuť.

rēx, r ē g i s, m., kráľ, vladár; p o p u l u s l a t e r e x V., ďaleko-široko vládnuci národ.

Rhădămanthos (— us), i m., Syn Juppitrov, sudca v podsvetí.

rhapsōdia, a e, f., úryvok básní Homerových.

rhēda v. raeda.

rhētŏr, ō r i s m., učiteľ rečníctva; rečník.

rhētŏrĭca, a e, f., rečnícke umenie, rečníctvo.

rhētŏrĭcē, a d v. rečnícky, s rečníckou výzdobou.

rhētŏrĭcus, 3., rečnícky, umenia rečníckeho sa týkajúci; s u b s t. r h e t o r i c a, o r u m, n. rečnícke umenie, rečníctvo.

Rhŏdănus, i, m., (Rhône) rieka pretekajúca jazerom Lemanským.

Rhŏdos (— us) i, f., ostrov pri juhozáp. brehu Malej Azie; a d j. R h ŏ d i u s, 3.

rhombus, i, m., obrúčka, kruhovité teleso, ktoré upotrebovali pri čarovaní; kambala [morská ryba].

rhomphaea, a e, f., dlhý dvojsečný meč (u Thrákov).

rictŭs, ū s, m., **rictum**, i, n., otvorené ústa, (u zvierat) tlama.

rīdeō, s i, s u m 2., smiať sa, usmievať sa; m i h i i l l e a n g u l u s t e r r a r u m r i d e t, H., mne sa usmieva = mne sa páči; posmievať sa, vysmievať sa, r i d e r e s t u l t i t i ą m, vysmievať sa hlúposti, z hlúposti.

rīdĭcŭlē, a d v., k smiechu, smiešne, žartovne, žartom.

rīdĭcŭlum, i n., žart, smiech, vtip.

rīdĭcŭlus, 3., smiešny, žartovný.

rĭgeō, u i, — 2., byť skrehnutým, zmeravelým, trčať.

rĭgescō, r ĭ g u i, — 3., skrehnúť zmeravieť; c a p i l l i r i g u e r u n t, vlasy dúbkom vstaly.

rĭgĭdus, 3., tuhý stuhlý, neohebný; a q u a r., zmrzlá; strmý (columnae); tvrdý (querous); neúprosný (mens); divoký, krutý (Mars).

rĭgō, 1., zavodňovať; kropiť; zavlažovať polievať.

rĭgŏr, ō r i s, m., tuhosť, stuhlosť, tvrdosť strnulosť, nepoddajnosť, prísnosť; hrubosť mravov, neohrabanosť; zima, mráz.

rĭguus, 3., zavodňujúci, zavodňovaný, polievaný, vodou zapustený.

rīma, a e f., štrbina, škulina, trhlina; i g n e a r i m a m i c a n s, V., blesk mraky rozštiepujúci; r i m a s a g e r e, d u c e r e, trhliny dostať pukať (sa).

rīmor, 1., rozkopávať (terram rastris); rozrývať, prehrabávať, štúrať, prehliadať, sliediť.

rīmōsus, 3., plný trhlín, deravý.

ringor r i c t u s s u m, 3., ústa otvárať, zuby cerit; pajedit sa, mrzieť sa.

rīpa, a e, f. breh (riečny); u básn. aj breh morský.

rīsŏr, ō r i s, m., posmievač, posmešník.

rīsŭs, ū s, m., smiech; r i s u m m o v e r e, smiech vzbudiť; r i s u m t o l l e r e, do smiechu sa dať; posmech, vysmievanie.

rītē, a d v., dľa starého, predpísaného obradu, právoplatne, po práve, správne, riadne, náležite; obyčajným spôsobom, ako obyčajne, zákonito, slávnostne.

rītŭs, ū s, m., (duchovný, starobilý) obrad náboženský; zvyk, obyčaj; a b l. r i t ū = na spôsob, ako, ani: r i t u s u c c i n c t a D i a n a e, O., vysoko podkasaná ako D.

rīvālis e, potočný; s u b s t. r i v a l i s, i s, m., [spolumajetník vodného práva], sok, súper.

rīvālĭtās, ā t i s f., súperstvo, žiarlivosť.

rīvŭlus, i, m., potôčok.

rīvus, i, m. tok, prúd, potok; zavodňovacia priekopa, jarok.
rixa, a e, f., hádka, vada, spor, rvačka.
rixor, 1., hádať sa, dohadovať sa.
rōbīgo, ĭ n i s, f., hrdza; pleseň nečinnosti.
Rōbīgo, ĭ n i s, f., božstvo, ktoré vzývali o odvrátenie obilnej hrdze.
rōbŏreus, 3., z dubového dreva dubový.
rōbŏrō, 1., upevňovať, posilňovať.
rōbur, ŏ r i ș n., drevo dubové, veci z dreva dubového, žalár, väzenie; tvrdosť, bezcitnosť; sila, pevnosť; najsilnejšia časť predmetu, jadro zvl. vojska; základ.
rōbustus, 3., dubový, silný, mohutný, pevný, mocný.
rōdō, ș i, s u m, 3., hrýzť, ohrýzať, hlodať; ohovárať; zadierať do.
rŏgālis, e hranice sa týkajúci; f l a m m a e r., plamene hranice.
rŏgātiō, ō n i s, f., otázka, návrh zákona návrh, predloha, prosba, žiadosť.
rŏgātiuncŭla, a e, f., krátka otázka, malý záverok, úsudok logický.
rŏgātŏr, ō r i s, m., pýtač, prosebník; navrhovateľ zákona; sbierateľ hlasov (v komisiách).
rŏgātus, ū s, m., [len abl.], na žiadosť: r o g a t u t u o.
rŏgĭtō, 1. dopytovať sa.
rŏgō, 1., pýtať sa, dotazovať sa; pýtať, prosiť, žiadať; zákon navrhovať; m i l i t e s s a c r a m e n t o r o g a r e Cs., dať prísahať, vyzvať k prísahe; i l l u d t e r o g o, na to sa ťa pýtam; i l l u d r o g a t u s s u m, na to sa ma pýtali; s e n a t o r e m s e n t e n t i a m r o g a r e, pýtať sa senátora na mienku.
rŏgus, i, m., hranica (dreva).
Rōma a e, f., Rím, hlavné mesto Latia, Italie a celej ríše rímskej.
Rōmānus, 3., rímsky; R ō m ā n i, ō r u m, m., Rimania.
romphaea v. rhomphaea.
Rōmŭlus i, m., syn Rhey Silvie a Marsa, zakladateľ a prvý kráľ rímsky.
rōrārii, ō r u m, m., oddelenie ľahkovystrojených vojakov, čo začínali boj a ustupovali potom za triárov
rōrō, 1., rosu nechávať padať, (Aurora toto rorat in orbe, O.): porosiť, zarosiť, kropiť; kvapkať, byť vlhkým.
rōs, r ō r i s m., rosa; vlhkosť, voda (kvapkajúca); r o r e s p l u v i i, dážďové oblaky; slzy, balzám; r o s m a r i n u s, rozmarín.
rōsa, a e, f. ruža; veniec z ruží; ker ružový.
rōsārius, 3., ružový; r o s a r i u m, i i, n., ružová záhrada.
roscĭdus, 3., orosený, pokropený, o-vlažený, navlhlý, zarosený.
rosētum, i, n., plot ružový, ružová záhrada.
rōseus, 3., ružový, ružovej farby.
rosmarinus v. ros.
rostrātus, 3., zobákom opatrený, ozdobený (navis); c o l u m n a r o s t r a t a, mramorový stĺp na forume rím., ozdobený zobákmi dobytých lodí; c o r o n a r., čestný veniec, ktorý dostával ten, čo prvý vstúpil na nepriateľskú loď.
rostrum, i n., zobák, zobák loďný; nos, rypák; predok lodi; p l. rečnište na forume rímskom (lebo bolo ozdobené zobákmi dobytých lodí).
rŏta, a e, f., koleso; p l u r. = voz.
rōtō, 1., v., kruhu pohybovať, točiť, krúžiť.
rótundē, a d v., zaokrúhlene.
rōtundō, 1., zaokruhľovať.
rōtundus, 3. okrúhly, guľatý, zaokrúhlený, (ore rotundo loqui).
rŭbĕfăciō, f ē c i, f a c t u m, 3., na červeno zafarbiť; p a s s. zapýriť sa, začervenať sa.
rŭbens, t i s, a d j., červený, zapýrený.
rŭbeō, — —, 2., červenať sa, pýriť sa.
rŭber, 3., červený; m a r e R u b r u m, Červené more.
rŭbescō, bui, — 3., zapýriť sa.
rŭbēta, ō r u m, n, černice; r ŭ b ē t u m, i n., černica.
rŭbeus, 3., černicový.
Rŭbĭco, ō n i s, m., rieka na hranici medzi Italiou a Galliou.
rŭbĭcundus, 3., jasne, ohnivo červený: na červeno natretý, pomaľovaný; červenožltý.

rŭbĭgo v. robigo.

rŭbor, ōris, m., červená farba; zapýrenie; styd; zahanbenie, hanba.

rŭbrīca, ae, f., červená farba; nápis (zákonov), nadpis.

rŭbus, i, m., černica.

ructō, 1., **ructor**, 1., rihať, vyrihovať, grgať, čkať sa.

rŭdens, entis, m., silný povraz, lano.

rŭdīmentum, i, n., prvé vyučovanie, prvý pokus, počiatok, príprava.

rŭdis, e, surový, nespracovaný, hrubý; nezkúsený, nevzdelaný; r. belli; nezkúsený vo vojenskom umení; nemajúci vlôh.

rŭdis, is, f., palica odznak, ktorý dávali gladiatorom na znamenie prepustenia; rude donari = byť prepusteným.

rŭdō, 3., revať.

rūdus, ĕris, n., drobné kamenie, štrk; rumy.

rūfŭlus, 3., červenastý; rufuli, ōrum, m., tribuni vojenskí, ktorých si volil sám vojvoda (tribuni volení ľudom v komisiách volali sa comitiati).

rūfus, 3., červenastý, hrdzastý.

rūga, ae, f., vráska; staroba; r. tristis O., = zármutok.

rūgōsus, 3., vráskovitý.

ruīna, ae, f., pád, srútenie, srúcaniny, záhuba, zkaza, nešťastie; prevrat; ruinam dare, srútiť sa; caeli r. prudký leják, „pretrhnutie mračien"; illa dies utramque ducet ruinam, H., ten deň nám obom smrť pripraví.

rŭīnōsus, 3., pádom, srútením hroziaci, na spadnutie (aedes); sborený.

rūma, ae, f., vemä.

rūmĭnō, 1. (— **or**, 1.), prežúvať.

rūmŏr, is, m., huk, krik, lomoz; rumore secundo, pri hlučnom súhlase; zvesť, povesť, hlas ľudu, verejná mienka; rumorem plebis affectare, pochvalu vyhľadávať.

rumpia v. rhomphaea.

rumpō, rūpi, ruptum, 3., zlomiť, rozlomiť, roztrhnúť, pretrhnúť, robiť (ordines, aciem); prerušiť (silentia); pacem r., narušiť pokoj; voces r., vypustiť z úst; pass. prasknúť, puknúť.

rūmuscŭlus, i, m., bezvýznamná, jalová reč, táraniny.

rūna, ae, f., druh striel.

runcīna, ae, f., hoblík.

runcīnō, 1., hobľovať.

runco, 1., pleť.

ruō, rui, rŭtum, 3., rútiť sa, valiť sa, padať; shrnúť, nahrnúť (aeris acervos, H.); quo scelesti ruitis? H., kam sa ženiete, bezbožníci.

rūpes, is, f., skala, skalisko (strmé); hrebeň skál.

ruptŏr, ōris, m., rušiteľ (foederis, indutiarum).

rūrĭcŏla, ae, ako adj. i subst.; pole obrábajúci, roľník; na vidieku, na dedine bývajúci; býk.

rūrĭgĕna, ae, m., na vidieku, na dedine narodený, vidiečan.

rursum (rursus), adv., opäť, znova, zasa; späť, nazpäť; naproti tomu, navzájom.

rūs, rūris, n., majetok na vidieku, vidiek; rus, na vidiek; rure, z vidieku; ruri, na vidieku.

ruscum, i, n., **ruscus**, i, f., listnatec, [Ruscus aculeatus, L.].

rustĭcānus, 3., vidiecky, dedinský.

rustĭcātĭō, ōnis, f., bývanie na vidieku, na dedine.

rustĭcĭtās, ātis, f., dedinská prostota; dedinský mrav, neohrabanosť, nemotornosť, naivnosť, nemiestny styd.

rustĭcor, 1., na vidieku, na dedine bývať, zdržovať sa.

rustĭcŭlus, i, m., sedliačok.

rustĭcus, 3., venkovský, dedinský, sedliacky, (vita, sedulitas); prostý, neohrabaný, nemotorný, nevzdelaný; subst. vidiečan, sedliak.

rūta, ae, f., ruta (horká bylina).

rūta caesa [od ruo], veci vykopané a zoťaté, ktoré si majiteľ pri predaji majetku ponechával; veci movité.

rŭtĭlō, 1., na červeno farbiť (comas, capillos); červenasto žiariť.

rŭtĭlus, 3., červenastý, zlatožltý.

rutrum, i, n., rýľ, lopata.

S

S ako skrátenina: Sextus; S. C. senatus consultum; S. P. Q. R. senatus populusque Romanus; S. P. D. salutem plurimam dicit; ako číslo: semis (= dimidium assis); odt. HS = LLS duae librae et semis = sestertius.

sabbăta, ōrum, n., sobota, sviatočný deň židovský: tricesima s., H., najväčší sviatok židovský slávený 10. Tisri (októbra), tridsiaty od začiatku roku židovského.

Săbīni, ōrum, m., staroitalský kmeň v strednej Italii; básn. Sabini = Sabinsko; Sabinum, i, n., (sc. vinum), víno sabinské.

săbŭlum, i, n., hrubý piesok.

săburra, a e, f., piesok ako loďný príťažok (ballast).

saccŭlus, i, m., mešec (na peniaze); sačok (k čisteniu, filtrovaniu) vína.

saccus, i, m., pytel, vrece na obilie; mešec na peniaze.

săcellum, i, n., malé ozdobené miesto s oltárom, kaplnka.

săcer, cra, crum, posvätný, svätý, zasvätený; pastoribus sacra quercus, L., od pastierov za posvätný pokladaný; bohom podzemným prisúdený, prekliaty, zlorečený; aurisacra fames, V., prekliata nenasytnosť, chtivosť zlata: sacer ignis, V., ruža (nemoc).

săcerdōs, ōtis, c., kňaz, žrec, žrica; reginas. = Rhea Silvia; Phoebi Trivialque s. = Sibylla; Troicas. = Ilia.

săcerdōtium, ii, n., úrad, hodnosť kňazská.

săcra, ōrum, n., obeta, bohoslužba; arcana sacra, tajná bohoslužba; solemnia s., slávnosti náboženské.

săcrāmentum, i, n., peňažitá summa, záruka, ktorú skladaly obe strany v pravote civilnej (ukladaná bola na posvätnom mieste); prísaha, pravota.

săcrārium, ii, n., svätyňa.

săcrātus, 3., posvätený, posvätný, svätý; milites sacrati, L., smrti zasvätení, ktorí sa zaviazali bojovať, kým nepadnú.

săcrĭcŏla, ae, c., obstaravateľ obetí, bohoslužieb, žrec.

săcrĭfer, 3., posvätné predmety nosiaci.

săcrĭfĭcium, ii, n., posvätný výkon, obeta.

săcrĭfĭcō, 1., obetovať.

săcrĭfĭcŭlus, 3., obetu konajúci; rex s., vrchný žrec, na ktorého prešlo z býv. kráľov právo prinášať niektoré obety.

săcrĭfĭcus, 3., obetu konajúci; obetný (dies, securis, ritus).

săcrĭlĕgium, ii, n., zneuctenie, poškvrnenie sv. vecí, svätokrádež: ako krádež posvätných predmetov; ako rušenie náboženstva: bezbožnosť.

săcrĭlĕgus, i, m., svätokradca; adj. svätokrádežný, bohaprázdny, zločinný, prekliaty.

săcrō, 1., božstvu zasvätiť, venovať, určiť; smrti zasvätiť (caput); nedotknuteľným urobiť (foedus, legem); nesmrteľným urobiť, zvečniť.

săcrōsanctus, 3., svätosťou chránený, nedotknuteľný, svätosvätý.

săcrum, i, n., vec posvätná, svätyňa; pl. obety, bohoslužba, náboženstvo: arcana sacra, tajná bohoslužba, mysterie.

saeculāris, e, storočný; vždy za sto rokov slávený (ludi), alebo spievaný; carmen saeculare, pieseň k slávnosti, oslave storočia.

saecŭlum, i, n., vek ľudský, pokolenie, rod, generácia; duch času; vek, storočie.

saepĕ, adv., (saepius, saepissime), často.

saepĕnŭmĕrō, adv., často.

saepes, is, f., chrada, plot; hradba.

saepīmentum, i, n., ohrada.

saepiō, psi, ptum, 4., ohradiť plotom, múrom; obkľúčiť; zatarasiť (vias, vallum arboribus); opevniť, obklopiť.

saeptum, i, n., ohrada, plot; plur. ohrada pre dobytok, stajňa, salaš; šramky v komiciách pre hlasujúcich.

saeta, ae, f., štetina, chlp, srsť zvieracia.

saetĭger, 3., štetinatý; s u b s t. kanec.
saetōsus, 3., štetinatý (aper); chlpatý.
saeviō, 4., zúriť; s a e v i t c a n u m l a t r a t u s /V. psi zúrivo štekajú; n e s a e v i, nerozčuluj sa, nehnevaj sa; i n s e s., zavraždiť sa.
saevĭtia, a e, f., prísnosť (in famulos); ukrutnosť, zúrivosť; a n n o n a e s., ukrutná drahota.
saevus, 3., zúrivý, divoký, besný; ukrutný, prísny, rozhnevaný; búrlivý (mare); prudký (ventus); kruty (paupertas).
sāga, a e, f., veštica, čarodejnica, striga.
săgācĭtās, ā t i s, f., bystrosť smyslov, jemný čuch, bystrozrakosť, dôvtip; lesť.
săgācĭtĕr, a d v., bystro; dôvtipne, ľstivo.
săgāna, a e, f., veštica rímska, čarodejka, striga.
săgātus, 3., vo vojenskom plášti.
săgāx, ā c i s, a d j., bystro vetriaci, čuchajúci; bystrozraký, dôvtipný, ľstivý.
săgīna, a e, f., krmenie (anserum); krm, potrava; tuk, masť, krmník.
săgīnō, 1., kŕmiť; q u i s a n g u i n e r e i p u b l i c a e s a g i n a t u r, C., čo tučnie z krvi obce.
sāgiō, —, —, 4., bystro vetriť, čuchať; bystro vidieť.
săgitta, a e, f., šíp, strela.
săgittārius, i i, m., lukom, kušou ozbrojený vojak, lukostrelec.
săgittĭfer, 3., šípy, strely nosiaci.
săgittō, 1., šípmi, strelami strieľať.
săgmĭna, u m. n., sväzky posvätenej trávy, natrhanej na hrade rímskom, ktoré vyslancov robily nedotknuteľnými.
săgŭlum, i, n., pláštik, plášť vojenský.
săgum, i, n., plášť cestovný, vojenský.
Săguntum, i, n., mesto vo vých. Hispánii.
sāgus, 3., veštecký, prorocký.
sāl, s ā l i s, m., soľ; slaná voda; more; vtip, duševná bystrosť, humor; vkus.
Sălămis, ī n i s, f., ostrov v zálive saronskom naproti Athénam.
sālārius, 3., soľný; a n n o n a s., ročný dôchodok z monopolu soľného; s a l a r i u m, dávka soľná vojakom, potom peniaze čo vydávali za ňu, plat úradníkov, honorár sudcov.
sălāx, ā c i s, a d j., bujný, chlipný.
sălēbra, a e, f., nerovná, hrbatá cesta; drsnosť, ťažkosť reči; obťažnosť.
sălēbrōsus, 3., kostrbatý, drsný, hrbatý, hrudnatý.
Sălĭāris, e, salijský; nádherný, (dapes).
sălĭātŭs, ū s, m., dôstojnosť žreca salijského.
sălictum, i, n., vŕbie, vrbina.
sălignus, 3., vrbový.
Sălii, ō r u m, m., žreci Marsovi.
sālīnae, ā r u m, f., soľné doly, solivary.
sālīnum, i, n., soľnička.
săliō, 4., soliť.
sălĭō, u i, (i i), s a l t u m, 4., skákať, poskakovať; m i c a s a l i e n s, H., obetná soľ do ohňa hodená a do výšky prskajúca; s u b s t. s a l i e n t e s, i u m, f., vodomeť.
sălĭunca, a e, f., rastlina, gallský nard [Valeriana celtica].
sālīx, ī c i s, f., vŕba.
Sallustius, C. S. C r i s p u s, dejepisec rímsky.
salsāmentārius, i i, m., kupec s nasolenými rybami.
salsāmentum, i, n., rôsol rybný; solené ryby.
salsē, a d v., vtipne (dicere aliquid).
salsus, 3., solený, slaný; vtipný; s a l s a, ō r u m, n., vtipy.
saltātiō, ō n i s, f., tančenie, tanec.
saltātŏr, ō r i s, m., tanečník.
saltātrīx, ī c i s, f., tanečnica.
saltātŭs, ū s, m., tanec.
saltem, a d v., aspoň.
saltō, 1., tančiť, tancovať, poskakovať; tancom predstavovať, tancom sprevádzať (poëmata).
saltuōsus, 3., hornatý, lesnatý.
saltŭs, ū s, m., skákanie, skok, tanec; s a l t u m d a r e, skok urobiť, skočiť; lesnaté hory; hoľa.
sălūber, s ă l ū b r i s, s ă l u b r e, zdravý, prospešný, užitočný, výhodný, liečivý.
sălubrĭtās, ā t i s, f., zdravie; liečivá moc.

sălubrĭtĕr, adv., zdravo, na zdravie; prospešne, užitočne, výhodne.

sălum, i, n., širé more, zvl. rozvlnené; vôb. more; vlnenie morské, kolísanie lodi a tým spôsobená morská choroba.

sălūs, ūtis, f., zdravie, spása, zdar, blaho, záchrana, prospech; pozdrav; (dic a me illis salutem, C., pozdravuj ich); salute data reditaque, po vzájomnom pozdrave; salutem dicere foro et curiae, verejný, politický život zanechať.

sălūtāris, e, prospešný, zdravý, liečivý, užitočný; ars s., H., umenie lekárske.

sălūtārĭtĕr, adv., prospešne, výhodne.

sălūtātiō, ōnis, f., pozdravovanie, pozdrav; návšteva (amicorum).

sălūtĭfer, 3., blaho prinášajúci, spasonosný.

sălūtō, 1., pozdravovať, šťastie priať; úctiť, vítať (augurium); titulovať; ísť pozdraviť, navštíviť; klaňať sa (numen).

salvē v. salveo.

salveō, —, —, 2., byť zdravým; salve, buď zdravý! vítaj! iubeo salvere, pozdravujem.

salvus, 3., zdravý, v dobrom stave, živý, na žive; est tibi mater, cognati, quīs te salvo opus est, H., ktorým záleží na tvojom zdraví; neporušený, nepoškodený; socios salvos praestare poteramus, C., spojencom sme mohli zaručiť úplnú bezpečnosť; quod salva fide possim, C., bez narušenia daného slova; me salvo, pokiaľ žijem; salvo et composito die, keď sme všetky denné práce vykonali.

Sămarītae, ārum, m., Samaritáni.

sambūca, ae, f., trojuhlistá harfa.

sambūcīna, ae, f., harfistka.

sambūcistria, ae, f., = sambūcīna.

sambūcus, i, f., chabzda.

Samnium, ii, n., krajina v strednej Italii.

Sămŏs (Sămus), i, f., ostrov u brehov M. Azie; adj. Samius, 3., samský; Samia, ōrum, n., nádoby samské veľmi krehké.

sānābĭlis, e, vyliečiteľný, vyhojiteľný.

sānātiō, ōnis, f., liečenie, vyliečenie, uzdravenie.

sanciō, sanxi, sanctum, 4., posvätiť, prísahou potvrdiť, uzavrieť, schváliť, uznávať, neodvolateľnú platnosť udeľovať; pod trestom zakazovať.

sanctē, adv., sväto, poctivo, svedomite; s posvätnou úctou (deos s. venerari); aliquem s. habere, v úcte mať.

sanctĭmōnia, ae, f., svätosť, čistota mravov, bezúhonnosť; ctihodnosť.

sanctiō, ōnis, f., neporušiteľné ustanovenie zákona (trestom kliatby niečo zakazujúce); výhrada, zvláštny článok smluvy (s. foederis).

sanctĭtās, ātis, f., svätosť, nedotknuteľnosť; čistota mravov, poctivosť, bezúhonnosť.

sanctŏr, ōris, m., legum, zákonodarca.

sanctus, 3., posvätný, svätý, neporušiteľný, nedotknuteľný; ctihodný, čistý, bezúhonný, poctivý, mravný, cudný, nevinný; dies s., sviatočný.

sandălium, ii., n., papuče, sandálky.

sandix, ĭcis, **sandyx,** ycis, f., farba miniumová, suriková.

sānē, adv., zaiste, vskutku, veru, hej; dajme tomu; nuž tedy; veľmi, nad mieru (homo s. locuples); s. bene, zcela, celkom dobre; nihil s., zcela nič; haud s., nie celkom, nie práve.

sanguĭneus, 3., krvavý, zakrvácaný, ako krv červený; krvižížnivý.

sanguĭnō, 1., krvácať; byť krvižížnivým.

sanguĭnŏlentus, 3., krvavý; urážlivý, protivný.

sanguis, ĭnis, m., krv, krvipreliatie, vražda; potomstvo, rod; sanguis propinquus, blízke príbuzenstvo.

sānĭēs, ēi, f., zkazená krv, hnoj, jed.

sanĭtās, ātis, f., zdravie (telesné); zdravie (duševné), rozvaha, rozumnosť, zdravý rozum; správnosť.

sanniō, ō n i s, m., šašo.
sanna, a e, f., uškľabenie tvári.
sānō, 1., hojiť, liečiť, uzdravovať; napraviť (malum), vyliečiť (dolores); uspokojiť (animos consolatione).
sānus, 3., zdravý; rozumný, rozvážitý, múdry; m a l e s a n u s, bez seba, = insanus; s. a b v i t i i s, bezúhonný.
săpa, a e, f., hustý mušt.
săpiens, n t i s, a d j., múdry, rozumný; s u b s t. človek rozumný, mudrc; i i, q u i s e p t e m a p p e l l a n t u r s a p i e n t e s, tak zvaných sedem mudrcov.
săpienter, a d v., múdre, rozumne; h o s t e m s. a m a b i s = budeš pokladať lásku k nepriateľovi za rozumnú.
săpientia, a e, f., múdrosť; filozofia.
săpientĭpŏtens, n t i s, mocný svojou múdrosťou.
săpiō, s ă p i i, (ī v i), —, 3., mať chuť, voňať; poznávať, rozumieť, mať rozum; n i h i l p r o f e c t o s a p i s, C., veru nemáš ani za mak rozumu; s i r e c t a s a p e r e t A n t o n i u s, C., keby mal zdravý rozum.
săpŏr, ŏ r i s, m., chuť, vôňa; vkus.
sarcĭna, a e, f., ranec; batožina, zvl. vojenská; bremeno, starosti; s u b s a r c i n i s a d o r i r i l e g i o n e m, Cs., napadnúť na vojakov legie, keď mali ešte batožinu na sebe.
sarcĭnārius, 3., batožinu nosiaci (iumenta).
sarciō, s i, r t u m, 4., napraviť, nahradiť, obnoviť; plátať, zaplátať.
sarcŏphăgus, i, m., umrlčia truhla, sarkofag.
sarcŭlum, i, n., motyčka.
Sardōus, 3., sardinský.
sărissa, a e, f., dlhá kopija makedonská.
sarmentum, i, n., raždie.
sarrācum, i, n., voz, medveď, (súhvezdie).
sarrio, ī v i, (i i), ī t u m, 4., kopať, pleť (s motykou), okopávať.
sartāgō, ĭ n i s, f., paňva, rajnica.
sartūra, a e, f., šitie.
sartus, 3., správny = v dobrom stave; s a r t a t e c t a, budovy v dobrom stave.
săt v. satis.
sāta, ō r u m, n., zasiate pole, siatie.
sătăgō = satis ago.
sătellĕs, ĭ t i s, m., zbrojnoš, pomáhač, náhončí; p l. osobná stráž, družina.
sătiās, ā t i s, f., dostatok, sytosť, presytenosť.
sătiētās, ā t i s, f., dostatočné množstvo, sytosť, presytenosť, omrzlosť, zhnusenosť.
sătin a sătine = satisne.
sătiō, 1., nasýtiť, hlad ukojiť, uspokojiť, utíšiť; s o m n o s a t i a t u s, do syta vyspalý; presytiť sa.
sătiō, ō n i s, f., siatie; p l u r. zasiate pole.
sătĭra, a e, f., báseň smiešaného obsahu; satira, báseň mravokárna.
sătĭs (s a t), a d v., dosť, dostatočný, na dostač, značne, hodne, veľmi; k o m p a r. s a t i u s, lepšie, výhodnejšie; s a t i u s d u c e r e, za lepšie pokladať; s a t i s e s t, dostačí; s a t i s h a b e r e, uspokojiť sa; s a t i s a c c i p e r e, záruku dostávať; s a t i s d a r e, záruku dávať; s a t i s f a c e r e, zadosť urobiť, uspokojiť; s a t i s s u p e r q u e, viac než dosť; n o n s a t i s i n t e l l e g o, nerozumiem dobre.
sătĭsdō, sătisfăciō, } v. satis.
sătisfactiō, ō n i s, f., zadosťučinenie, ospravedlnenie, odprosenie (Caesar Ubiorum satisfactionem accepit, Cs.).
sătŏr, ō r i s, m., rozsievač, pôvodca, tvorca, otec: (hominum atque deorum, V.).
sătrăpēa, a e, f., satrapia.
sătrăpēs, a e (i s), m., satrap, perský miestodržiteľ.
sătum, i, n., siatie.
sătŭr, 3., sytý, nasýtený, hojný, bohatý, plný (praesepia); rozmanitý (gestus).
sătŭra, a e, f., (sc. l a n x), misa naplnená rozmanitým ovocím; miešanina, smes; p e r s—a m, bez po-

riadku, (quasi per s. sententiis exquisitis, S.).
sătŭreia, a e, f., **sătŭreium**, i, n., koreniec.
sătŭrĭtās, t i s, f., sytosť; hojnosť.
Sătŭrnālia, ō r u m, n., slávnosť Saturnova v decembri konaná.
Sătŭrnia, a e, f., = Juno.
Sătŭrnius, 3., Saturnov, saturnský; S. t e r r a = Latium; S. t e l l u s = Italia; S. r e g n a, zlatý vek; S. g e n s = Itali; S. d o m i t o r m a r i s = Neptun; S. numerus, staré neumelé básnictvo.
Sătŭrnius, i i, m., 1. Juppiter; 2. Pluto.
Sătŭrnus, i, m., starý kráľ Latia, pozdejšie boh, stotožnený s gréckym Kronosom; za jeho vlády bol v Italii zlatý vek; hviezda Saturn.
sătŭrō, 1., nasýtiť, naplniť, uspokojiť, utíšiť.
sătus, 3., splodený, pochádzajúci; s u b s t. syn.
sătŭs, ū s, m., siatba, siatie, sadenie, plodenie.
sătyriscus, [d e m i n. k s a t y r u s], i, m., malý satyr.
sătyrus, i, m., satyr, božstvo lesné s kozími nohami, sprievodca Dionysov.
saucĭātiō, ō n i s, f., poranenie.
saucĭō, 1., poraniť; usmrtiť.
saucius, 3., ranený, poranený, poškodený.
sāvĭō, 1., suavio.
saxētum, i, n., skalnaté miesto.
saxeus, 3., skalnatý, kamenný; bezcitný: N i o b e s a x e a f a c t a, O., v kameň premenená, skamenelá.
saxĭfĭcus, 3., skameňujúci, v kameň premeňujúci (vultus Medusae, O.).
saxĭfrăgus, 3., skaly lámajúci.
saxōsus, 3., skalnatý, kamenistý.
saxŭlum, i, n., skalka.
saxum, i, n., skala, skalisko, balvan.
scabellum, **scabillum**, i, n., lavička; podnožka; vysoké drevené podošvy hercov.
scaber, 3., nehladený, drsný, nečistý, prašivý.
scăbĭēs, ē i, f., drsnosť, prašina, svrab.
scăbō, —, —, 3., škrábať.
scaena, a e, f., javište divadelné, divadlo; verejnosť, verejné predstavenie; i n s c a e n a e s s e, O., verejnú pozornosť pútať.
scaenĭcus, 3., divadelný; s u b s t. herec.
scaevus, 3., ľavý.
scāla, a e, f., o b y č. p l u r. rebrík, schody.
scalmus, i, m., kolík, ku ktorému sa pripevňuje veslo; loďka, čln.
scalpellum, i, n., nožík chirurgický, lanceta.
scalpō, p s i, p t u m, 3., dlabať; rezať, škrábať, ryť, zakopávať.
scalprum, i, n., nôž chirurgický, záhradnícky; f a b r i l e s c a l p r u m, hoblík.
scalptor, ō r i s, m., režúci, škrabajúci, dlabajúci.
scammōnea, a e, f., prečisťovací koreň rebarbary.
scamnum, i, n., lavica; podnožka.
scandō, d i, s u m, 3., stúpať (do hora); vystupovať, povznášať sa.
scandŭla, a e, f., šindeľ.
scăpha, a e, f., čln, loďka.
scăphium, i i, n., pohár, šálka.
scăpŭlae, ā r u m, f., lopatky, plece.
scāpus, i, m., steblo, stopka, ratolesť, peň.
scărus, i, m., druh morskej ryby lahôdka Rimanov.
scătĕbra, a e, f., vytekanie, vyvieranie vody; voda.
scătĕō, u i, — 2., vyvierať, oplývať hemžiť sa.
scătūrīgō, ĭ n i s, f., pramenitá voda, žriedlo, prameň.
scătūrĭō, 4. = scătĕō.
scaurus, 3., s veľkými hánkami, členkami.
scĕlĕrātē, a d v., zločinne, bohaprázdne.
scĕlĕrātus, 3., zločinom poškvrnený, zločinný, bezbožný, hriešny; nešťastný, strašný; s. c a m p u s, na sever starého Ríma, kde za živa pochovávali previnivšie sa Vestálky; P r o t e u s s., ľstivý; s u b s t. zločinec, hriešnik, bezbožník.
scĕlĕrō, 1., zločinom poškvrniť.
scĕlestē, a d v., zločinne, bezbožne.

scĕlestus, 3., zločinný, bezbožný, bohaprázdny; subst. zločinec, lotor.
scĕlus, ĕris, n., zločin, hanobnosť, ohavnosť, bohaprázdnosť; nešťastie (s. terrae motus); s. facere, edere, committere, admittere, concipere, spáchať, dopustiť sa; s. expendere, za zločin trpieť; s. legatorum interfectorum, L., zločin spáchaný zabitím, vraždou vyslancov.
scēna v. scaena.
scēptrĭfer, 3., žezlonosiaci.
scēptrum, i, n., žezlo vladárske, berla; hodnosť vladárska, vláda, ríša.
scēptūchus, i, m., hodnostár na východných dvoroch.
schĕda, ae, f., list papieru.
schēma, ae, f., —a, ătis, n., tvar, podoba, figúra rečnícka.
schŏla, ae, f., čas študiam venovaný, prednáška, rozprava, škola; prívrženci jednej zásady (školy).
schŏlastĭcus, 3., školný; subst. učiteľ, žiak.
scĭda, ae, f., list papieru, kus papieru, karta.
scĭdŭla, ae, f., kartička, ceduľka.
sciens, ntis, adj., vediaci, znalý; vedome, úmyselne, chtiac.
scienter, adv., umele, obratne, zručne.
scientia, ae, f., vedenie, znalosť, umenie, veda, učenosť, theoria; s. ac pervestigatio, C., vedecké bádanie; tantae scientiae, tak rozsiahlé vedomosti.
scĭlĭcet, adv., pravda, pravdaže, a to.
scilla v. squilla.
scindō, scĭdi, scissum, 3., štiepať, rozštiepiť, trhať, roztrhnúť, rozťať, rozbiť; med. a reflex, rozdvojiť sa, rozdeliť sa; nubes se scindit, V., mrak sa trhá; scinditur in studia contraria vulgus, V., ľud sa delí na dve strany protipoložnej mienky: aequor scindere, brázdiť.
scintilla, ae, f., iskra.
scintillō, 1., iskriť sa, ligotať sa.
scintillŭla, ae, f., iskierka.
sciō, 4., znať, vedieť, rozumieť; scientе aliquo, s vedomím niekoho; statim fac, ut sciam, C., daj mi hneď na vedomie.
scīpiō, ōnis, m., palica, berla.
scirpea, ae, f., košina (vozová).
scirpeus, 3., zo sítia, z vŕbového prútia.
scirpus, i, m., sít, sitina, vŕbie, vrbina.
sciscĭtor, 1., vyzvedať sa, pátrať.
sciscō, īvi, ītum, 3., pátrať, vyzvedať sa; rozhodnúť, schvaľovať usniesť sa, hlasovať za (legem).
scissus, 3., roztrhnutý.
scītē, adv., obratne, umele, pekne, vkusne.
scītor, 1., vyzvedať sa, dopytovať sa, pátrať.
scītum, i, n., uzavretie, ustanovenie, rozhodnutie; zásada.
scītū, rozhodnutím, v smysle rozhodnutia (plebis).
scītus, 3., múdry, zkúsený, obratný.
scītŭs, ūs, m., = scītum.
sciūrus, i, m., veverica.
scŏbis, is, f., piliny, rez.
scomber, bri, m., ryba morská.
scōpa, ae, f., prút, konár; obvč plur. scopae, ārum, metla; scopas dissolvere, do neporiadku priviesť.
scŏpŭlōsus, 3., skalistý.
scŏpŭlus, i, m., skala, skalisko, úskalie.
scŏpus, i, m., cieľ, úmysel.
scōria, ae, f., špina, troska, odpadok.
scorpio, ōnis, m., škorpión; stroj na metanie šípov, strela im vymrštená; kuša; súhvezdie.
scortātor, ōris, m., smilník, lotor.
scortous, 3., kožený; subst. scortea, ōrum, n., veci z kože.
scortum, i, n., koža.
screātŏr, ōris, m., chrákajúci.
screātŭs, ūs, m., chrákanie.
screō, 1., chrákať.
scrība, ae, m., písár, tajomník.
scrībō, psi, ptum, 3., vyrývať (do vosku, kameňa, kovu); písať; složiť (carmen); opísať, vylíčiť (bellum, res gestas); vyprávať; označovať, určovať, zapisovať, odvádzať, brať na vojnu (milites, exer-

citum); navrhovať (legem); s. alicui nummos, poukázať.
scrīnium, i i, n., skriňa; futrál na knihy a papier.
scriptiō, ōnis, f., písanie, rozprava, spis.
scriptĭtō, 1., písavať.
scrīptŏr, ōris, m., pisár, spisovateľ; rerum s., dejepisec; sostaviteľ; básnik.
scriptŭla, ōrum, n., čiary na doske v hre nazvanej duodecim scripta.
scriptum, i, n., čiara; ludus XII scriptorum, hra kamienkami na šachovnici s 24 poľami; práca písomná, spis, kniha.
scriptūra, a e, f., písanie, písmo, spis; písomné vylíčenie; určenie v závete; poplatok za pašienok.
scrīpŭlum, i, n., = scrūpŭlum.
scrŏbis, is, m., zriedka f., jama.
scrōfa, a e, f., sviňa na plemeno.
scrūpeus, 3., zo špicatých kameňov; strmý, príkry.
scrūpŭlōsus, 3., špicatý, končitý, kostrbatý; príkry, strmý; starostlivý, presný; úzkostlivý.
scrūpŭlum, i, n., najmenšia jednotka váhy rímskej = 1/24 uncie = 1.14 gramu.
scrūpŭlus, i, m., ostrý kamienok; úzkostlivosť, obava, pochybnosť, nepokoj.
scrūpus, i, m., končitý, ostrý kameň; úzkosť, nepokoj.
scrūta, ōrum, n., veteš, haraburdy (staré veci); (vilia scruta vendere).
srūtārius, i i, n., vetešník.
scrūtātiō, ōnis, f., skúmanie, vyšetrovanie, prehliadanie.
scrūtātor, ōris, m., skúmateľ, vyšetrovateľ.
scrūtor, 1., (starostlivo) prehliadať; presliediť; skúmať, hľadať, pátrať, vyšetrovať.
sculpō, psi, ptum, 3., vyrezávať, vydlabávať, vytesať, rezbou, umelecky vytvoriť.
sculptĭlis, e, vyrezaný, rezbou umelecky vytvorený, vypracovaný.
sculptor, ōris, m., sochár, rezbár.
sculptūra, a e, f., sochárstvo, rezbárstvo.
scurra, a e, m., šašo, blázon; príživník, potrimiska.
scurrālis, e, šašovský, šaškársky.
scurrilĭtās, ātis, f., šašovstvo, šaškárstvo.
scurror, 1., blázna robiť, šaškovať; scurrans, príživník, potrimiska.
scūtāle, is, n., remeň na praku.
scūtātus, 3., veľkým štítom ozbrojený; subst. scutati, orum, m., štítnici (quattuor millia scutatorum).
scŭtella, a e, f., malá plochá miska, šálka.
scŭtĭca, a e, f., bič, korbáč.
scŭtra, a e, f., = scŭtella.
scŭtŭla, a e, f., mištička.
scūtŭla, a e, f., vaľok (k pomknutiu ťažkých predmetov); tajný dopis (lebo sa navíňal na palicu).
scūtum, i, n., štít, (štvorhraný, podlhovastý, drevený, kožou obtiahnutý a kovom olemovaný); prenes. ochrana, záštita.
Scylla, a e, f., skaliská v úžine messinskej; zosob. ako obluda morská.
scyphus, i, m., pohár, čaša; inter scyphos, pri pohárkoch.
scytăla, a e, f., = 2. scutula.
se, zdvoj. sese, zám. seba, sa: inter se, navzájom.
sĕ predl. zastar. = sine.
sēbum, i, n., loj.
sēcēdō, cessi, cessum, 3., odísť, odstúpiť, vzďaľovať sa, odsťahovať sa, odlúčiť sa, rozdvojiť sa.
sēcernō, crēvi, crētum, 3., oddeliť (partem praedae); secerne te a bonis, C., odlúč sa, vzdiaľ sa; nepoznávať (blandum amicum a vero)
sēcessiō, ōnis, f., odstúpenie, odlúčenie sa; odchod, vysťahovanie sa: (s. plebis in montem sacrum, L.): roztržka.
sēcessŭs, ūs, m., odlúčenosť, oddialenosť, samota; miesto odlúčené, vzdialené, ústranie; pobyt na vidieku, letovisko.
sēcius v. secus.
sēclūdō, si, sum, 3., zavierať, oddeľovať, odlučovať, skrývať, schovávať; secludite curas, V., zaplašte, odstráňte (z mysli) starosti.

sēclūsus, 3., odlúčený, vzdialený.

sĕcō, sĕcui, sectum, 1., sekať, rezať, kosiť, žať, krájať, strihať, tesať; raniť; odrezať, deliť; letieť, prebehnúť, prechádzať, preplávať; rozhodovať (litem); spem s., mať nádej; ridiculum acri melius magnas secat res, H., vtip lepšie než ostrie roztína, rozhoduje veci dôležité.

sēcrētiō, ōnis, f., odlúčenie, oddelenie.

secrētō, adv., tajne, medzi štyrma očima.

secrētus, 3., oddelený, odlúčený, osamelý, odľahlý, skrytý, tajný; subst. secretum, i, n., odlúčenosť, samota, odľahlosť, tajnosť, súkromný rozhovor, rozhovor medzi štyrma očami.

secta, ae, f., zásady, spôsob myslenia a konania, smer; strana politická; škola filosofická.

sectātōr, ōris, m., sprievodca, nasledovník, žiak; plur., družina, sprievod; klienti.

sectĭlis, e, čo je na rezanie, čo sa dá rezať.

sectiō, ōnis, f., rezanie, rozrezávanie, sekanie; parcellovanie majetku proskribovaných; predávanie koristi al. konfiškovaného štátom majetku, dražba.

sector, 1., horlivo nasledovať, sprevádzať niekoho, za niekym chodiť, behať; dychtiť, bažiť, túžiť po niečom.

sectŏr, ōris, m., krájač; collorum s., hrdlorezník; kupec konfiškovaného a parcellovaného majetku na dražbe.

sectūra, ae, f., rezanie; miesto, kde sa niečo reže, kope; lomy, doly, bane.

sēcŭbō, ui, —, 1., spať sám, žiť osamele, ľahnúť si.

sēcŭbĭtŭs, ūs, m., osamelé žitie, život osamelý.

secul v. saecul.

sĕcundāni, ōrum, m., vojaci druhej legie.

sĕcundārius, 3., do druhého radu patriaci.

sĕcundō, adv., po druhé.

sĕcundō, 1., byť priaznivým, podporovať.

sĕcundum, predl. s acc., podľa, popri; hneď po, po; secundum flumen, podľa rieky, popri rieke; secundum naturam, podľa prírody, prirodzene; de absente s. praesentem iudicare, súdiť v prospech prítomného.

sĕcundus, 3., druhý, nasledujúci, najbližší; priaznivý, šťastný; res secundae, šťastie; secundae partes, druhá úloha; mensa secunda, pochúťky, desert; s. vigilia, pred polnocou; s. hora, 7—8 dopoludnia.

sēcūrē, adv., bezstarostne, bezpečne.

sĕcūrĭfer, 3., sekeru nesúci, držiaci

sĕcūrĭger, 3., sekeru nosiaci, sekerou ozbrojený: puellae O. = Amazonky.

sĕcūris, is, f., sekera; rana, škoda, ztrata; hodnosť; vrchná moc.

sēcūrĭtās, ātis, f., bezstarostnosť, bezpečnosť; neohrozenosť.

sēcūrus, 3., bezstarostný, veselý, kľudný; bezpečný, istý, bez nebezpečenstva.

sĕcŭs, n., indecl., = sexus, rod, potomstvo (virile).

sĕcŭs, adv., ináče, pozdejšie, neskôr: nihilo secius, jednako, predsa; non multo secus, nie o veľa neskôr.

sĕcūtŏr, ōris, m., nasledujúci, prenasledujúci.

sĕd, sp., ale, avšak; po zápore: lež.

sēdātē, adv., kľudne, mierne (loqui).

sēdātiō, ōnis, f., uspokojenie (animi).

sēdātus, 3., uspokojený.

sēdĕcim, šestnásť.

sēdēcŭla, ae, f., sedadlo, sedadielko, stolička.

sĕdeō, sēdi, sessum, 2., sedieť, zasadať; predlievať niekde, zdržiavať sa; väzieť, zaväznúť; plaga sedet, rana hlboko vniká; si superis hoc sedet animo = ak je toto pevný úmysel bohov.

sēdēs, i s, f., sedadlo, sídlo, obydlie, miesto: (condendae urbi); s. b e l l i, dejište vojny.
sēdīle, i s, n., sedadlo, lavica.
sēdĭtĭō, ō n i s, f., rozbroj, zmätok, vzbúra, mätež, odboj; c o o r t a e s t s., vypukol mätež.
sēdĭtĭōsē, a d v., buričsky.
sēdĭtĭōsus, 3., buričský, mätežný, odbojný; pobúrajúci.
sēdō, 1., utíšiť, uspokojiť; potlačiť (seditionem); b e l l u m s., vojnu končiť.
sēdūcō, x i, c t u m, 3., oddeľovať, odlučovať, rozlúčiť, odvrátiť; odviesť.
sēductĭō, ō n i s, f., odstránenie.
sēductus, 3., vzdialený, ďaleký, osamelý.
sēdŭlĭtās, ā t i s, f., usilovnosť, horlivosť, úslužnosť.
sēdŭlō, a d v., úprimne, bez zlého úmyslu; čule, horlivo, usilovne, dôkladne; naschvál, schválne, nároč-ky.
sēdŭlus, 3., úprimný, bez zlého úmyslu; čulý, horlivý, príčinlivý; veľmi úslužný.
sĕges, ĕ t i s, f., siatie, obilie; pole zasiate, pôda úrodná; s. g l o r i a e, pole slávy.
segmentum, i, n., odsek; zlatá obruba, zlaté lemovanie.
segnĕ, a d v., zdĺhavo, lenivo, váhavo.
segnis, e, lenivý, zdĺhavý, váhavý.
segnĭtĕr, adv., = segne.
segnĭtiā, ae, f., zdĺhavosť, lenivosť, netečnosť.
segnĭtiēs, ē i, f., = segnitia.
sēgrĕgō, 1., oddeľovať, odlučovať, vylučovať.
sēiugātus, 3., oddelený, odlúčený.
sēiŭgis, e, šestispražný; s e i u g e s, i u m, m., šestispražie.
sēiunctĭō, ō n i s, f., oddelenie, odlúčenie.
sēiungō, n x i, n c t u m, 3., oddeliť, odlúčiť, vylúčiť, odvrátiť, vzdialiť; d e f e n s i o s e i u n c t a e s t a s e n t e n t i a l e g i s, C., odporuje duchu (smyslu) zákona; s e i u n g e r e s e, vzďaľovať sa (a labore forensi).
sēlectĭō, ō n i s, f., výber, vyberanie; oddelenie.
sēlĭbra, a e, f., = s e m i s l i b r a, polfunt rímsky; ¼ klg.
sēlĭgō, l ē g i, c t u m, 3., vyberať; s e l e c t u s, vybraný; s e l e c t i i u d i c e s, praetorom volení sudcovia.
sella, a e, f., sedadlo, sedlo, kreslo, stolica, trón.
sellāria, a e, f., stoličkami zaplnená izba.
sellisternium, i i, n., hostina na počesť bohov, pri ktorej sochy bohov kládli na p u l v i n a r i a.
sellula, a e, f., stolček.
sellulārius, i i, m., remeselník, ktorý sedí pri svojej robote.
sēmănĭmis, e, polomŕtvy, položivý.
sĕmĕl, a d v., raz, len raz; namiesto p r i m u m, p r i m o: po prvé ponajprv; s e m e l a t q u e i t e r u m, opätovne; razom, odrazu.
sēmĕn, ĭ n i s, n., semeno, priesada, rod, potomok; príčina, pôvod, pôvodca, (malorum omnium; huius belli); látka, živel.
sēmentĭfer, 3., úrodný.
sēmentis, i s, f., siatie, siatba, siatina.
sēmentīvus, 3., k siatbe patriaci; d i e s s., deň siatby.
sēmermis v. semiermis.
sēmestris, e, šesťmesačný, polročný.
sēmēsus, 3., na poly zjedený.
sēmiădăpertus, 3., polootvorený.
sēmiăgrestis, e, polosedliacky, polovidiecky.
sēmiănĭmis, e, v. semanimis.
sēmiăpertus, 3., polootvorený.
sēmiassus, 3., na poly upečený, polospálený.
sēmĭbarbărus, 3., polobarbár.
sēmĭbos, bŏvis, m., polobýk (Minotaurus).
sēmicăper, p r i, m., polocap [Pan, Faunus].
sēmĭcrĕmātus, 3., **sēmicrĕmus**, 3., na poly spálený.
sēmĭcŭbĭtālis, e., pol lakťa dlhý: hastile.
sēmĭdeus, 3., polobožský; s u b s t. s e m i d e u s, i, poloboh; s e m i d e a, a e, polobohyňa.
sēmĭdoctus, 3., poloučený, nedouk.

sēmiermis, e, (— us, 3.), na poly ozbrojený.
sēmifactus, 3., na poly hotový.
sēmifer, 3., polozvierací, polodivoký; subst., polozver.
sēmigrāvis, e, podnapitý.
sēmigrō, 1., odsťahovať sa.
sēmihŏmō, ĭnis, m., poločlovek; polozver.
sēmihōra, ae, f., polhodina.
sēmilăcer, 3., na poly rozdriapaný, roztrhaný.
sēmilīber, 3., na poly slobodný.
sēmilixa, ae, m., polovičný markytán, (nadávka).
sēmĭnārium, ii, n., školka stromová, štepnica, semenisko.
sēmĭnātor, ōris, m., rozsievač, pôvodca, začiatočník.
sēmĭnex, cis, adj., polomŕtvy.
sēmĭno, 1., siať, plodiť.
sēmĭnūdus, 3., polonahý, polobezbranný.
sēmĭplēnus, 3., neplný, neúplný.
sēmĭrĕductus, 3., trochu zahnutý.
sēmĭrĕfectus, 3., na poly spravený.
sēmĭrŭtus, 3., polosborený (urbs).
sēmis, issis, m. [semi — as] pol assa, pol jutra; bina iugera et semisses agri, pol treťa jutra.
sēmisēpultus, 3., na poly pochovaný (ossa).
sēmisomnus, 3., polospiaci, ospalý.
sēmisŭpīnus, 3., na poly späť zahnutý, obrátený.
sēmīta, ae, f., chodník.
sēmiuncia = semuncia.
sēmiustŭlātus, 3., polospálený (cadaver).
sēmiustus, 3., = semiustulatus.
sēmivir, i, m., poločlovek, pol človeka a pol zvera: Chiron (centaur).
sēmivīvus, 3., položivý = polomŕtvy.
sēmōtus, 3., vzdialený, odľahlý.
sēmŏveō, mōvi, mōtum, 2., vzdialiť, odstrániť, odlúčiť.
sempĕr, adv., vždy, ustavične, od akživa.
sempĭternus, 3., trvalý, stály, ustavičný, nepretržitý, večný.
semuncia, ae, f., pol uncie, 1/24 assa alebo funta (libry).
semunciārius, 3., pol uncie obnášajúci: fenus, pol uncie na mesiac, čiže ročne 1/2 %.
sĕnācŭlum, i, n., radnica, sieňa na porady.
sēnāriŏlus, i, m., veršík šestistopový.
sēnārius, ii, m., šestistopový verš iambický.
sĕnātŏr, ōris, m., senator, člen senátu rímskeho, poradca, výborník iných obcí.
sĕnātōrius, 3., senátorský.
sĕnātŭs, ūs, m., senát, sbor poradný a zákonodarný, zasedanie senátu; s. legitimus, pravidelné zasedanie senátu; s. indictus, mimoriadne zasedanie; senatum dare alicui, vypočuť niekoho v senáte, dovoliť predstúpiť pred senát; senatus auctoritas, dobrozdanie senátu; senatum legere, soznam senátorov predčítať (censor); senatu moveri, zo senátu byť vylúčeným.
sĕnātūs consultum, i, n., usnesenie, uzavretie senátu.
sĕnecta = senectus.
sĕnectŭs, ūtis, f., staroba, vysoký vek, vážnosť, šediny; extremā senectute, v najvyššej starobe.
sĕnectus, 3., starý, zostarelý.
sĕnescō, ui, —, 3., starieť, starnúť, zoslabnúť, ochabovať; iam senescente invidia, L., keď už nenávisti ubývalo.
sĕnex, nis subst. i adj., starý človek, starec, starý: seniōres, starší (45—60 rokov); Cato senex historiam scribere instituit, ako starec, keď bol starcom, v starobe začal písať dejiny.
sēnī, 3., po šiestich; šesť: pueri annorum senum denum, šesťnásťroční.
sĕnīlis, e, starcov (prudentia).
sĕnium, ii, n., staroba, vysilenie, slabosť starecká; vážnosť; mrzutosť; zármutok.
sensa, ōrum, n., mienky, myšlienky, tušenie.
sensim, adv., pomaly, sotva, ledva spozorovateľne, len príležitostne.

sensŭs, ūs, m., cit, smýšľanie, smysel, rozvaha, rozum; krásocit.
sententia, ae, f., mienka, náhľad, smýšľanie, myšlienka; úmysel, vôľa, úsudok, návrh, obsah, rada, výrok, usnesenie, uzavretie, veta, heslo; senatorem sententiam rogare, pýtať sa senátora na mienku; meā sententiā, podľa mojej mienky, po mojej mienke, mojím vedomím.
sententiŏla, ae, f., malý výrok, vetička.
sententiōsē, adv., s bohatstvom myšlienok, duchaplne.
sententiōsus, 3., duchaplný, myšlienkami bohatý.
sentīna, ae, f., voda na dne lodi, kal; o ľuďoch: vyvrheľ, sberba.
sentiō, sensi, sum, 4., cítiť, pociťovať, spozorovať, (ita, ut ne vicini quidem sentiant, C.), myslieť, smýšľať, súdiť, hlasovať (za niečo); zakúsiť; sentire cum aliquo, byť rovnakého smýšľania, stáť pri niekom; s. adversus aliquem, byť protivníkom niekoho; sensa, ōrum, n., myšlienky, mienky.
sentis, is, m., tŕň, tŕnie.
sentus, 3., trnistý, nerovný.
seorsum, adv., zvlášte, oddielne; na svoju zodpovednosť.
sēpărābĭlis, e, odlučiteľný, oddeliteľný.
sēpărātē, adv., zvlášte.
sēpărātim, adv., oddielne, zvlášte, jednotlivo.
sēpărātiō, ōnis, f., oddelenie, rozdelenie, odlúčenie.
sēpărātus, 3., oddelený, odlúčený, rôzny; vzdialený, odľahlý.
sēpărō, 1., oddeľovať, odlučovať od.
sēpĕliō, īvi (ii), pultum, 4., pochovávať; potlačiť, prekonať, zničiť; somno sepultus, V., v spánok pohrúžený.
sēpia, ae, f., morská ryba.
sēpōnō, sui, sĭtum, 3., na stranu položiť, odložiť; nechať si (rezervovať), vyhradiť si; odlúčiť, oddeliť, odstrániť; do vyhnanstva poslať, vypovedať.
sēpŏsĭtus, 3., oddelený, zvláštny, vzdialený, vzácny.
septem, sedem.
September, bris, m., september; adj. September, bris, bre.
septemdĕcim, sedemnásť.
septemfluus, 3., siedmimi ramenami tekúci, ústiaci sa: Nilus O.
septemgĕmĭnus, 3., sedmoronásobný: Nilus, siedmiramenný.
septemplex, ĭcis, adj., sedmoronásobný; clipeus, zo siedmich koží na seba položených.
septemtrio v. septentriōnes.
septemvĭrālis, e, i subst., — es, ium, V., septemviri.
septemvĭrātŭs, ūs, m., úrad, hodnosť septemvira.
septemvĭrī, ōrum, m., [virūm] siedmičlenný sbor úradníkov, zvl. pre rozdeľovanie štátnych pozemkov osadníkom.
septēnārius, 3., sedmorkový, zo siedmich pozostávajúci.
septēnī, 3., po siedmich.
septentriōnes, um, m., sedem hviezd Veľkého Medveďa; sever, severný vietor.
septentriōnālia, ium, n., severné krajiny.
septiēs, adv., sedem ráz, sedemkrát.
septĭmāni, ōrum, m., vojaci siedmej legie.
septĭmus, 3., siedmy.
septĭmusdĕcĭmus, 3., sedemnásty.
septingentēsĭmus, 3., sedemstý.
septingentī, 3., sedemsto.
septuāgēnārius, 3., sedemdesiatnik.
septuagēsĭmus, 3., sedemdesiaty.
septuaginta, sedemdesiat.
septunx, ncis, m., [septem unciae], sedem uncií; sedem dvanástin assa alebo iného celku.
sĕpulcrālis, e, pohrebný.
sĕpulcrum, i, n., hrob, náhrobok, hrobka, pomník.
sĕpultūra, ae, f., pohreb, pochovávanie; hrob.
Sēquăna, ae, f., hlavná rieka gallská, teraz: Seine.
sĕquāx, ācis, adj., ľahko a chytro nasledujúci; dotieravý.
sĕquens, ntis, adj., nasledujúci.
sĕquester, tra, trum, (prostredkujúci), vykonávajúci; pace sequestra (sprostredkovaním), vy-

konaním mieru; subst. prostredkovateľ.

sĕquiŭs, v. secus.

sĕquor, secūtus sum, sĕqui, nasledovať, sprevádzať, ísť za niekym; prenasledovať, stíhať (hostem, feras); plynúť, vyplývať (sequitur ut alebo acc. c. inf.); dychtiť, domáhať sa (gratiam Caesaris); gloria virtutem sequitur, ide za; naturam ducem sequi, držať sa prírody; et quae sequuntur, a tak ďalej.

sĕra, ae, f., závora, závor.

sĕrē, adv., v. sero.

sĕrēnĭtās, ātis, f., jasnosť, jasné nebo, jasné počasie; vyjasnené, nezakalené pomery politické.

sĕrēnō, 1., vyjasniť; spem fronte serenat, V., = zjavuje nádej na jasnom čele.

sĕrēnus, 3., jasný; subst. serenum, i, n., jasné nebo, jasné počasie.

sēria, ae, f., väčšia nádoba hlinená na víno, olej: čbán.

sĕriēs, ēi, f., reťaz, rad, spojitosť, súvislosť; pokolenie, potomstvo.

sērĭō, adv., vážne, naozaj.

sērius, 3., vážny, dôležitý, naozajstný.

sermō, ōnis, m., rozhovor, rozprava, rozprávka; reč; jazyk.

sermocĭnātiō, ōnis, f., rozhovor, reč; rečn. figúra, kde sa osoby uvádzajú ako hovoriace.

sermōcĭnor, 1., hovoriť, pohovoriť (si).

sermuncŭlus, i, m., zlomyseľná reč, ohováranie, povedačky; rečičky.

sĕrō, sēvi, sătum, 3., siať, sádzať, rozsievať; šíriť, roztrusovať.

sĕrō, ui, sertum, 3., do radu stavať, spojovať, spletať, viť.

sērō, adv., serius, serissime, pozde, príliš pozde; serius—ocius, prv — neskôr.

serpens, ntis, m. f., had; súhvezdie Draka.

serpentĭgĕna, ae, m., hadom splodený, z draka zrodený; serpentigenae, O., obri vyrastlí zo zasiatych zubov dračích.

serpentĭpēs, pĕdis, c. plazonohý: Gigantes.

serpillum, i, n., materina dúška.

serpō, psi, ptum, 3., plaziť sa, liezť; šíriť sa (ignis, rumor).

serra, ae, f., pilka.

serrātus, 3., pilovitý, zubkovatý: nummi s., peniaze so zubkovaným okrajom.

serrŭla, ae, f., piločka.

serta, ōrum, n., veniec, vence (guirlanda).

sĕrum, i, n., srvátka.

sērum, i, n., pozdný čas; adv., pozde.

sērus, 3., pozdný; arbor s., pomaly rastúci; spes s., pozde sa vypĺňajúca nádej; príliš pozdný, serum auxilium venerat, L., príliš pozde.

serva, ae, f., otrokyňa.

servābĭlis, e, zachraniteľný.

servans, ntis, adj., šetriaci, zachovávajúci; dbajúci na čo (aequi).

servātŏr, ōris, m., ochranca, zachranca (rei publicae).

servātrīx, īcis, f., zachraniteľka.

servīlis, e, otrocký; bellum s., vojna s otrokmi; terror s., strach pred otrokmi.

servīlĭtĕr, adv., otrocky, ako otrok.

serviō, 4., byť otrokom, služby otrocké konať, slúžiť, otročiť; venovať sa, zamestnávať sa; bello servire, Cs., robiť, čoho vyžaduje vojna; oddávať sa (dolori suo); gloriae s., snažiť sa o zadováženie slávy; mať zreteľ (personae, tempori); dbať na (valetudini); rumoribus s. dbať = za pravdu pokladať; dať sa ovládnuť (non iracundiae serviam, C.).

servĭtium, ii, n., otroctvo, stav a služba otrocká; jarmo, poroba, poddanstvo; servitio premere, ujarmiť; plur. čeľaď otrokov.

servĭtūdō, ĭnis, f., otroctvo.

servĭtŭs, ūtis, f., otroctvo, poddanstvo; servitus muliebris, poddanstvo mužovi; služobný záväzok (servitutem fundo imponere, C.).

servō, 1., dávať pozor na niečo, pozorovať (de caelo, úkazy nebeské); zdržovať sa, obývať (nymphae, quae flumina servant); udržať; za-

chovávať (leges); fidem servare, stáť v slove; plniť (officia); vyplniť (promissa); chrániť, zachrániť; nosmet rebus servate secundis, V., zachráňte nás pre lepšie časy; odkladať, na budúcnosť schovávať; striehnuť.

servŭla, ae, f., mladá otrokyňa.

servŭlus, i, m., malý, mladý otrok; potom v pohŕd. význame.

servus, i, m., otrok, služobník.

servus, 3., službe otrockej podrobený; zotročený, poddaný.

sēsămа, ae, f., rastlina.

sescēnārius, 3., šesťsto (chlapov) čítajúci (cohortes).

sescēnī, 3., po šiestich stách.

sescentēsĭmus, 3., šesťstý.

sescentī, 3., šesťsto.

sescentiēs, adv., čís., šesťsto ráz, šesťstokrát.

sescuplex v. sesquiplex.

sesquī, [ses = semis, que = a pol], adv. čís., o polovicu viac; s. maior, o polovicu väčší; sesqui — hora, pol druhej hodiny; sesqui — modius, pol druhej merice; sesqui — pedalis, pol druhej stopy; sesqui — pedalia verba, H., siahodlhé slová.

sesquialter, 3., pol druhého

sesquioctāvus, 3., deväť osmín obsahujúci.

sesquiplex, ĭcis, adj., poldruhanásobný.

sesquitertius, 3., štyri tretiny obsahujúci.

sessĭlis, e, k sedeniu vhodný, pohodlný.

sessiō, ōnis, f., sedenie, miesto, k sedeniu, sedadlo; posedenie, zdržovanie sa.

sessĭtō, 1., sedávať, sídlo mať.

sessiuncŭla, ae, f., beseda (krúžok k rozhovoru a zábave).

sessŏr, ōris, m., divák (v divadle); obyvateľ (veteris urbis).

sestertius, ii, m., strieborný peniaz rímsky $2^1/_2$ assa = asi 20 halierov; pri čísl. zákl. do 1000 stáva nom. sestertii; pri tisícoch gen. sestertium; gen. sestertium stal sa aj neutr. sing. s významom 1000 sestertiov: duo sestertia 2000 sest.; million = decies centena milia s.; potom vynechaním slov centena milia vzniklo subst. sestertium, ii, n., = 100.000 sesterciov; vicies sestertium, 2 milliony.

sēta, ae, f., v. saeta.

sētius (komp. k secus), menej.

seu v. sive.

sĕvēre, adv., prísne, vážne.

sĕvēritās, ātis, f., prísnosť, vážnosť; niekedy v smysle hanenia: pedantéria.

sĕvērus, 3., prísny, svedomitý, vážny; krutý, tvrdý, ukrutný, hrozný, mrzutý.

sēvŏcō, 1., odvolať, zavolať na stranu; vzďaľovať, odlúčiť.

sēvum, i, n., loj.

sex, šesť.

sexāgēnārius, 3., šesťdesiat jednotiek obsahujúci; subst. šesťdesiatnik.

sexāgēnī, 3., po šesťdesiatich.

sexāgēsĭmus, 3., šesťdesiaty.

sexāgiēs, adv. čísl., šesťdesiat ráz, šesťdesiatkráť; sestertium s. sc. centena milia), 6 miliónov sest., i samé sexagies.

sexāgintā, čísl., šesťdesiat.

sexangŭlus, 3., šesťhranný.

sexennis, e, šesťročný.

sexennium, ii, n., šesťročie.

sexiēs, adv. čís., šesť ráz, šesťkráť.

sexprīmi, ōrum, m., prví šiesti.

sextādĕcĭmānus, 3., šestnástej legie.

sextans, ntis, m., šestina; šestina assa: šestina funta (libry).

sextārius, ii, m., šestina congia = asi $^1/_2$ litra.

Sextīlis mensis, august.

sextŭla, ae, f., (sc. pars demin. k sexta), šestina uncie, t. j. $^1/_6$ dvanástiny, čiže $^1/_{72}$ celého dedictva.

sextum, adv., po šieste.

sextus, 3., čísl. šiesty; s. decimus, šesťnásty.

sexŭs, ūs, m., pohlavie, rod.

sī, sp., jestli, ak, keby; si quis, jestli, ak kto; si quid, jestli, ak čo; si quis (qui), qua, quod, jestli, ak niektorý, á, é; si quis-

quam, jestli vôbec kto; si forte, keby azda; si modo, jestli len; educ. Catilina, omnes tuos, si minus quam plurimos! C., vyveď, K., všetkých svojich; ak nie (všetkých), čím najviac.

sibi, zám., sebe, jemu.

sībĭlō, 1., syčať (anguis, vipera), pískať; vypískať.

sibĭlus, 3., syčiaci.

sibĭlus, i, m. syčanie, pískanie; vypískanie.

Sĭbylla, ae, f., veštica, za časoch Aeneových, a iná za časoch Tarquinia Hrdého.

sīc, adv., tak, taký, takým spôsobom, tak veľmi; s tou podmienkou, že; len tak, aby tak, nech tak.

sīca, ae, f., dýka; úkladná vražda.

sīcārius, ii, m., zákerník, zbojník (bandita); iudicium inter sicarios committitur, C., súd pre úkladnú vraždu sa koná.

siccē, adv., sucho; prosto.

siccesco, —, —, 3., uschnúť.

sīccĭnē v. sicine.

siccĭtās, ātis, f., suchosť, vyschlosť, sucho; tuhosť; prostota.

siccō, 1., sušiť, vysušiť; odvodniť; dojiť, (ubera), vyssať; vyprázdňovať (calices); vulnera s., hojiť.

siccus, 3., suchý, vyschlý, prostý, rovný, sitis s., neuhasiteľný smäd; silný, zdravý; smädný; signa s., súhvezdie Voza, (do mora nezapadajúce); triezvy.

sīcĭnē, adv., takto, taktoli.

sīcŭbi, adv., = si alicubi, jestli niekde.

Sīcŭli, ōrum, m., Siciliani.

sīcunde, adv., jestli odkiaľ.

sīcŭt, adv., ako, ako by; na príklad; sicut erat, ako to skutočne bolo; haec sicut exposui, sic gesta sunt, toto sa stalo tak, ako som vyložil.

sīdĕreus, 3., hviezdnatý (caelum); skvejúci sa, žiariaci; s. aestus, slnečná žiara.

sīdō, sīdi, sēdi, sessum, 3., sadnúť si, usadiť sa; miznúť (metus); potápať sa, tonúť (navis coepit sidere, N.).

Sīdōnius, 3., sidonský; S. hospes = Cadmus; S. ostrum, purpur.

sīdŭs, ĕris, n., hviezda, súhvezdie, slnce, mesiac; čas, počasie, podnebie, kraj, noc (exactis sideribus); hiberno sidere = hieme; s. brumale, deň zimný; grave sidus et imber, búrlivé počasie; triste Minervae sidus, V., Minervou spôsobená búrka; nebo; ozdoba, okrasa, (oculi, sidera nostra, O.); osud.

sĭgillāria, ōrum, n., malé figúrky; trh na obrazy; sviatok, keď obrázky dávali.

sĭgillātus, 3., obrázkami, figúrkami ozdobený.

sĭgillum, i, n. [demin. signum], soška, figúrka, obrázok; pečať.

sīgnātŏr, ōris, m., svedok pri závete (pečatiteľ).

sīgnĭfer, i, m., práporník; adj. hviezdnatý; orbis s., zverokruh (zodiak).

sīgnĭfĭcans, tis, adj., výrazný; srozumiteľný.

sīgnĭfĭcantĕr, adv., výrazne, dôrazne, zreteľne, jasne.

sīgnĭfĭcātiō, ōnis, f., označenie, znamenie, známka, prejav súhlasu, pochvala; dôraz, zdôraznenie; smysel, význam.

sīgnĭfĭcō, 1., znamenie dávať; na javo dávať; zvestovať, oznamovať, označovať (ver tamquam adulescentiam significat; uno verbo s. res duas).

sīgnō, 1., značiť, označovať; raziť (pecuniam); pečatiť, vštepiť; zdobiť, vyznačiť, vyznamenať; vyjadriť; pozorovať; vpisovať, kresliť.

sīgnum, i, n., znamenie, znak, dôkaz, prápor; pečať, heslo; obraz, socha; hviezda, súhvezdie; oddiel vojenský, (kohorta, manipul); s. subsequi, držať sa svojho oddelenia; s. constituere, zastaviť sa; s. conferre, sraziť sa, boj začať; s. referre, cúfať, ustupovať; s. vellere, tollere, ferre, movere, dať sa na pochod; s. inferre, útočiť; signa habere, táborom stáť; signa relinquere, dezertovať, zbežať, uprchnúť, zutekať.

sīlentium, i i, n., mlčanie, ticho: s. c o e p i t, nastalo; s. a g e r e, v mlčaní byť pohrúženým; nenarušenosť auspicií, bezvadnosť (id s. dicimus in auspiciis, quod omni vitio caret, C.); kľud, nečinnosť.

Sīlēnus, i, m., vychovávateľ a sprievodca Dionysov.

sīleō, u i, —, 2., mlčať, zamlčať niečo, mlčať o niečom; odpočívať, byť nečinným; s i l e n d a, ō r u m, n., tajomstvo, tajnosť, mysterie.

sīlĕr, ĕ r i s, n., vrbina.

sīlescō, s i l u i, —, 3., umĺknúť, utíchnuť, tíšiť sa.

sīlex, ĭ c i s, m., kremeň, tvrdý kameň vôbec.

sīlĭcernium, i i, n., trizna.

sīlĭgĭneus, 3., z oziminy.

sīlīgo, ĭ n i s, f., ozimina.

sīlĭqua, a e, f., struk; p l u r. strukoviny.

sillybus, i, m., známka, na ktorej bolo dielo a meno pôvodcu vypísané.

sīlus, 3., so širokým nosom, ploskonosý.

silva, a e, f., drevo, ker, strom; hora, les; hojnosť (ubertas et quasi silva dicendi, C.).

Silvānus, i, m., lesný boh.

silvesco, 3., horou zarastať; zdivieť, zdivočieť.

silvestris, e, lesný, lesnatý, lesom porastlý; divoko rastúci, divoký; s. b e l u a = l u p a.

silvĭcŏla, a e, m., v horách, v lese bývajúci, obyvateľ hôr, lesov.

silvōsus, 3., lesnatý.

silvŭla, a e, f., lesík, hôrka.

sīmia, a e, f., **sīmius,** i i, m., opica.

sīmĭle, i s, n., podobný príklad, podobenstvo.

sīmĭlis, e, podobný; o s h u m e r o s q u e (akk. vzťahu) d e o s i m i l i s, tvárou a plecami podobný bohovi; v e r i s i m i l i s, pravde podobný; s o m n u s e s t s i m i l l i m u s m o r t i, spánok je veľmi podobný smrti; [viaže sa tedy s gen. alebo dat. Pamätaj pravidlo: i l l e **tui** - **similis** m o r e s q u i s e r v a t e o s d e m, i l l e **tibi similis** f a c i e m q u i s e r v a t e a n d e m.]

sīmĭlĭtĕr, podobne, tak — ako, práve tak — ako.

sīmĭlĭtūdō, ĭ n i s, f., podobnosť; v e r i s., pravdepodobnosť; s. c o n t r a h i t e o s, L., podobnosť povahy sbližuje ich; p l u r. podobné veci, podobné príklady, prípady, vlastnosti, znaky; porovnanie, podobenstvo.

simius v. simia.

simplex, ĭ c i s, a d j., jednoduchý, jednotlivý, jediný; prirodzený, prostý, priamy, obyčajný; úprimný, poctivý; p l u s v i c e s i m p l i c i, H., viac než jednoduchou odplatou; s príhanou: sprostý.

simplĭcĭtās, ā t i s, f., jednoduchosť, prostota, priamosť, úprimnosť, poctivosť.

simplĭcĭtĕr, a d v., jednoducho, prosto, priamo, otvorene, poctivo.

simplus, 3., jednoduchý; s u b s t. s i m p l u m, i, n., vec jednoduchá (srov. duplum, triplum).

simpŭlum, i, n., čŕpák, čŕpačka; f l u c t u s e x c i t a r e i n s i m p u l o = mnoho kriku nič po nič = vlnobitie v pohári vody.

sīmŭl, a d v., spolu, súčasne, v ten istý čas; s i m u l, s i m u l a t q u e, s i m u l a c, sp., hneď ako, len toľko čo, náhle; s i m u l a l i q u i d a u d i e r ō, s c r i b a m a d t e, hneď ako niečo počujem, napíšem ti; s i m u l — s i m u l, práve tak — ako, jednako — jednako, hoci — predsa.

sīmŭlācrum, i, n., obraz, socha; dielo umelecké vôbec; podoba, tieň zomrelého; duch, strašidlo; charakteristika = opis povahy, rázu; svojráznosť.

sīmŭlāmen, ĭ n i s, n., napodobnenie.

sīmŭlāte, a d v., zdanlive, na oko, pretvárene.

sīmŭlātiō, ō n i s, f., pretváranie, licomerstvo, pretvarovačstvo, pokrytectvo; i u v e n i s l o n g e a l i u s i n g e n i o, q u a m c u i u s s i m u l a ţ i o n e m i n d u e r a t, L., mladík zcela inej povahy než akú pretváraním na sebe vzal.

sīmŭlātŏr, ō r i s, m., napodobiteľ, licomerník, pretvarovač, pokrytec.

sīmŭlō, 1., napodobniť, predstaviť: pretvarovať sa; s i m u l a s s e (s c.

te) fateris, O., priznávaš sa, že si sa len pretvaroval; v. dissimulo.

sĭmultās, ātis, f., závodenie, súperníctvo; mrzutosť, nedorozumenie, napiaty pomer, zášť, nepriateľstvo.

sĭmus, 3., ploskonosý, s ohrnutým nosom.

sĭn, sp., jestli však, ak však, ak ale: hunc mihi terrorem eripe, si est verus, ne opprimar, sin falsus, ut tandem aliquando timere desinam, odním mi tento strach = pozbav ma tohoto strachu, ak je pravý, aby som nebol zničený; ak je ale nepravý, aby som sa nakonec = už raz prestal báť.

sĭnāpis, is, f., horčica.

sincērē, adv., úprimne.

sincērĭtās, ātis, f., úprimnosť, poctivosť; čistota, nepoškvrnenosť.

sincērus, 3., prirodzený, pravý; úprimný, poctivý, nestranný; čistý, nepoškvrnený; zdravý, nesmiešaný.

sincĭput, ĭtis, n., prednia čiastka hlavy, hlava, modzgy.

sine, predl. s abl. bez: sine causa, bez príčiny; sine ulla dubitatione, bezo všetkej pochybnosti.

singillātim, singulātim, adv., jednotlivo, po jednom; osobite.

singŭlāris, e, jednotlivý, obzvláštny, vzácny, vynikajúci, neobyčajný, výtečný; singulares, ium, m., cisárski pobočníci, obstarávajúci službu rýchlych poslov.

singŭlātim, adv., po jednom; s. loqui, trhane vyprávať.

singŭlī, 3., jednotliví, jednotlivci, po jednom; singuli supererant, L., na každej strane jeden.

singultō, 1., fikať; jachtať, chrčať, čkať, vôbec trhané zvuky vydávať; eum singultantem animam vidit, O., videl ho, ako chrčiac dušu vypustil.

singultŭs, ūs, m., fikanie; jachtanie, chrčanie, čkanie, vôbec vydávanie trhaných zvukov; mitte singultus, H., prestaň plakať.

sĭnistĕr, tra, trum, ľavý; neobratný; nepriaznivý, nešťastný (signa); nevhodný (mores, instituta); v reči augurskej u Rimanov: šťastný, priaznivý u Grékov: nešťastný.

sĭnistra, ae, f., ľavica; sinistrā, v ľavo, na ľavo.

sĭnistrē, adv., na ľavo, nepriaznivo.

sĭnistrorsus, (— um), adv., v ľavo, na ľavo.

sĭnō, sīvi, sĭtum, 3., dovoliť, nechať dopustiť; odpočívať; je, závisí od niekoho; dum res sinit, O., pokiaľ možno.

Sĭnōn, ōnis, m., Grék, ktorého zradou vtiahli do Troje dreveného koňa.

sĭnum, i, n.; väčšia nádoba na tekutiny.

sĭnuō, 1., oblukovito ohýbať, krútiť, vinúť.

sĭnuōsus, 3., plný záhybov.

sĭnŭs, ūs, m., záhyb, obluk, záliv, zákruta, záhyb odevu, záňadrie; odev, rúcho; prsá, náručie; lono; útočište, ochrana; in sinu gaudere, po tichu, v duchu sa radovať; sinu laxo ferre, na ľahko brať, nedbale; in sinu urbis, vnútri mesta; moc (in sinu praefectorum).

sīpărium, ii, n., malá opona divadelná v medziaktoch.

sīquando, sp., ak niekedy.

sīquĭdem, sp., jestliže totiž, ak totiž.

Sīrēnes, um, f., Sirény, ženské divotvorné bytnosti sladkým spevom plavcov k svojim skaliskám vábiace.

Sīrius, ii, m., hlavná hviezda súhvezdia Veľkého Psa; ako adj. S. ardor, žiara Siria.

sīrus, i, m., jama na zbožie.

sīs = sivis, ak sa ti páči.

sistō, stĭti, stătum, 3., postaviť, pred súd postaviť; se sistere, dostaviť sa k súdu; zastaviť (flumina, sanguinem); metum sistere, prestať sa báť; upevniť (rem Romanam, civitatem); pedem, gradum s., zastaviť sa; sitim s., uhasiť smäd; status, 3., pevný, pevne určený, určitý.

sistrum, i, n., kovový rapkáč pri slávnostiach Isidiných upotrebovaný; iron. namiesto trúby vojenskej.

sīsymbrium, i i, n., žerucha.
Sīsyphus, i, m., kráľ korinthský, ľstivý násilník, v podsvetí odsúdený váľať balvan do vrchu.
sĭtella, a e, f., nádoba, urna na hlasovanie s úzkym hrdlom vodou naplnená, aby bolo vždy len jeden žreb [lós] vidieť.
sĭtīcŭlōsus, 3., smädný, suchý.
sĭtientĕr, a d v., o smäde, dychtivo.
sĭtiō, ī v i, (i i), —, 4., smädným byť; dychtiť, bažiť po niečom; byť suchým; m e d i i s s i t i r e i n u n d i s, O. = pri najväčšom bohatství biedu trieť.
sĭtis, i s, f., smäd; sucho; dychtivosť.
sĭtŭs, 3., postavený, položený, ležiaci, pochovaný; bývajúci, sídliaci; i n a r m i s o m n i a s i t a, S., všetko spočíva na zbroji.
sĭtŭs, ū s, m., poloha, položenie (Syracusarum); stavba, výstavnosť (regalis s. pyramidum); špina, pleseň; nečinnosť, zanedbávanie, zaháľka.
sīve, seu, s p., či, lebo; s i v e — s i v e, (seu — seu), či — či, (či, nech — alebo); s i v e h a b e s a l i q u i d s i v e n i h i l h a b e s, s c r i b e t a m e n, či máš niečo, či nemáš, predsa píš.
smăragdus, i, m., smaragd, drahokam svetlozelenej farby.
Smintheus, e i, m., priezvisko Apollonovo.
sŏbŏles, v. suboles.
sōbrĭē, a d v., striedmo, zdržanlivo.
sōbrīnus, i, m., sobrina, a e, f., bratanec, sesternica.
sŏbrĭĕtās, ā t i s, f., triezlivosť, zdržanlivosť, miernosť, striedmosť.
sōbrius, 3., triezvy; m a l e s., opilý; zdržanlivý, striedmy; rozumný, rozvažitý.
soccus, i, m., ľahké črievice; (črievice hercov v komedii); veselohra, komedia.
sŏcer, ĕ r i, m., tesť, svokor.
sŏciābĭlis, e, družný, svorný.
sŏciālis, e, družný, spoločenský; manželský, spojenecký; e x e r c i t u s s., vojsko spojencov; c a r m e n s., piesne svadobné; s o c i a l i a, i u m, n., veci, záležitosti spojencov.
sŏciālĭtĕr, a d v., sdrúžene, spoločensky.
sŏciĕtās, ā t i s, f., spoločnosť, jednota, spolok, sväzok, združenie, družstvo; s o c i e t a t i s i u d i c i u m, súd pre podvedenie obchodného spoločníka; spolok na výboj a odboj; s o c i e t a s p e r i c u l i, spoločné nebezpečenstvo.
sŏciō, 1., spojovať, združovať, sjednotiť; v e r b a c h o r d i s s., slová sprevádzať hudbou; s o c i a r i, byť účastným, účastniť sa; s o c i a t u s l a b o r, spoločne podniknutá robota; n a t a m a l i c u i s., zasnúbiť, vydať.
sŏcius, i, m., **socia,** a e, f., druh, družka, spoločník, spojenec; a d j. spoločný, spojenecký; p r o s o c i o d a m n a r i, byť odsúdeným pre podvod proti obchodnému spoločníkovi.
sōcordia, a e, f., duševná tuposť, slabomyseľnosť, obmedzenosť; nečinnosť, netečnosť.
sōcordĭtĕr, a d v., zdĺhavo, bezstarostne, nepozorne, nedbale.
sōcors, d i s, a d j., slabomyseľný, tupý, ľahostajný, netečný.
Sōcrătēs, i s, m., filozof athénsky.
socrŭs, ū s, f., testiná, svokra.
sŏdālĭcium, i i, n., kamarátstvo, priateľstvo, tajný spolok.
sŏdālĭcius, 3., kamarátsky, priateľský.
sŏdālis, i s, m. f., druh, spoločník, kamarát; člen kollegia, sboru kňazského; člen tajnej spoločnosti.
sŏdālĭtās, ā t i s, f., kamarátstvo, priateľstvo; družstvo, bratstvo, spolok; tajný spolok.
sōdēs (si audes), ak sa ti páči, ak máš chuť, ak si praješ; buď taký dobrý.
sōl, s ō l i s, m., slnce, svetlo, lúče slnečné, teplo slnečné, výslnie.
Sōl, i s, m., boh slnca.
sōlācium, i i, n., útecha, potecha, potešenie; náhrada, odškodnenie (solatia damni); podpora; tešiteľky (o Músach).
sōlāmen, ĭ n i s, n., útecha; m a l i, v nešťastí.
sōlāris, e, slnečný (lumen).
sōlārium, i i, n., slnečné hodiny, zvl. na fóre v Ríme; a d s., na fóre.

sōlātium, i i, n., v. solacium.
soldūrii, ō r u m, m., druh vojakov gallských, pánovi svojemu na život a smrť oddaných.
sŏlea, a e, f., črievice z podošvy a remienkov, sandálie, (za obedom ich odkladali); s o l e a s p o s c i t, H. = chce odísť; s. l i g n e a e, druh pút na nohy.
sŏleātus, 3., sandálie nosiaci.
sōlemnis, sōlennis, v. sollemnis.
sŏleō, s ŏ l ĭ t u s s u m, 2., mať vo zvyku, v obyčaji; s o l e o l e g e r e = obyčajne čítam, alebo opakovacím slovesom: čítavam; u t s o l e t, ako je vo zvyku, ako sa stáva.
sōlers v. sollers.
sŏlĭdĭtās, ā t i s, f., hustota, pevnosť, tuhosť, stálosť.
sŏlĭdō, 1., zhustiť, upevniť.
sŏlĭdus, 3., hustý, massivný, pevný, tuhý, silný, tvrdý (adamas); stály, pravý, skutočný; i n s o l i d o, v bezpečnosti.
sŏlistĭmum t r i p u d i u m, i i, n., priaznivé znamenie zo zobania posvätných kuriat.
sōlĭtārius, 3., osamelý, samotný.
sōlĭtūdō, ĭ n i s, f., samota, opustenosť, púšť, pustatina; nedostatok, nepatrný, skromný počet ľudí (účastníkov).
sŏlĭtus, 3., obvyklý, obyčajný; s u b s t. s o l i t u m, i, n., obyčaj, zvyk; p r a e t e r s., neobyčajne.
sŏlium, i i, n., sedadlo, kreslo, trón; moc kráľovská; vaňa na kúpanie; rakva vyvýšená, (sarkofag).
sōlĭvăgus, 3., osamelo blúdiaci, potulujúci sa; ojedinelý, jednostranný.
sollemnis, e, s ō l e m n i s, s ō l e n n i s, každoročne sa vracajúci, opakujúci; výročný, slávnostný; obyčajný, obvyklý; s u b s t. s o l l e m n e, i s, n., slávnosť, obeť, žertva, blahopranie, zvyk, obyčaj.
sollemnĭtās, ā t i s, f., slávnosť, sviatočnosť, nádhera.
sōllemnĭter, a d v., slávnostne.
sollers, t i s, a d j., dôvtipný, zručný, obratný.
sollertia, a e, f., obratnosť, zručnosť, praktičnosť, dôvtipný návrh, rozumnosť, dôvtipnosť, múdrosť.
sollĭcĭtātiō, ō n i s, f., pobúrovanie, popudzovanie, štvanie.
sollĭcĭtē, a d v., nepokoje, starostlive.
sollĭcĭtō, 1., pobúrovať, znepokojovať, starosť spôsobiť; rozčúliť, dráždiť, popúdiť, štvať, svádzať; žiadať, vyzývať.
sollĭcĭtūdō, ĭ n i s, f., znepokojenie, nepokoj, rozčúlenie, zármutok, starosť.
sollĭcĭtus, 3., vzbúrený, rozvlnený (mare); nekľudný, nepokojný, znepokojený, starosť majúci, skormútený; bojazlivý, chvejúci sa (manus); znepokojujúci.
sollĭferreum, i, n., (s c. t e l l u m), strela (celkom) zo železa, železná.
sŏloecismus, i, n., zvláštne spojenie slov.
Sŏlōn, ō n i s, m., zákonodarca athénsky.
sōlor, 1., tešiť, zmužilosti dodávať; tíšiť, miernit, znesiteľným robiť.
sŏlox, ō c i s, a d j., hustý, chlpatý, srstnatý.
solstĭtiālis, e, obratu slnka sa týkajúci; k letnému obratu slnka náležiaci; d i e s = najdlhší; n o x, najkratšia; s o l s t i t i a l i t e m p o r e, prostred leta.
sollstĭtium, i i, n., obrat slnka, zvl. letný, najdlhší deň; leto, letný čas, letná horúčosť.
sŏlum, i, n., dno, spodok, pôda, podlaha, základ; krajina; p a t r i a e s., n a t a l e s., rodná pôda, rodná zem; s. v e r t e r e, m u t a r e = vysťahovať sa; s o l o a e q u a t a o m n i a, L., so zemou srovnané všetko (ohňom); a l i q u i d s o l o a d f l i g e r e, na zem hodiť; t r i s t e s., neúrodná pôda.
sōlum, a d v., len, iba; n o n s o l u m — s e d e t i a m, nielen — ale aj: n o n s o l u m — s e d n e q u i d e m, nielen nie — ale ani len; s o l u m m o d o — len.
sōlus, 3., jediný, samojediný, sám; osamelý, opustený, prázdny, neobývaný.
sŏlūtē, a d v., voľne, neviazane, bez prekážky, lenivo.
sŏlūtiō, ō n i s, f., rozviazanie; zaplatenie; plynnosť.

sŏlūtus, 3., voľný, rozviazaný, nenútený; s o l u t u s p o e n ā, zbavený trestu, beztrestný; bezuzdný (libido); nezbedný (risus); ochablý, nedbalý; s. a n n i s = starý; s. o r a t i o, próza.

solvō, s o l v i, s ŏ l ū t u m, 3., rozviazať, odviazať, uvoľniť, rozpustnať, rozlúštiť, vysvetliť; otvoriť (epistolam); loď odviazať, kotvy vytiahnuť, vyplávať, vypluť; zaplatiť (aes alienum); vykonať (exsequias — pohrebnú slávnosť); splniť (vota); f i d e m s., sľub splniť; oslobodiť (legibus aliquem); nahradiť (res solvere); odložiť (se longo luctu s.); sboriť, strhnúť (pontem); zoslabiť (corpora senectus solvit); m o r t e s o l v i = zomrieť; s o m n o v i n o q u e s o l u t i, V., premožení; vzdialiť, zapudiť, odstrániť (corde metum); a n i m u m s., obveseliť.

somnĭcŭlōsus, 3., ospalý.

somnĭfer, 3., spánok pôsobiaci, uspávajúci; v e n e n u m, smrtonosný.

somniō, 1., snif; blúzniť.

somnium, i i, n., sen; vidiny.

somnus, i, m., spánok; s o m n u m c a p e r e, usnúť; s o m n o s o l v i, prebudiť sa; s o m n u m e x p e l l e r e, ospalosť zapúdiť; noc, nečinnosť, smrť.

sŏnābĭlis, e, zvučný.

sŏnāx, ā c i s, a d j., silno zvučiaci.

sŏnĭpēs, p ĕ d i s, m., kôň.

sŏnĭtŭs, ū s, m., zvuk, hluk, šum, praskot (flammae); rinkot (armorum).

sŏnō, u i, ĭ t u m, 1., zvučať, znieť; hučať; vrešťať (classica); ozývať sa; dunieť; ospevovať, oslavovať; velebiť; znamenať (duo verba unum s.).

sŏnor, ōris, m., zvuk, šum, huk; rev, ryk (proelii); rinkot (saeva sonoribus arma).

sŏnōrus, 3., zvučný, hlučný, šumný.

sons, s o n t i s, m., vinník; a d j., vinný, trestný, trestuhodný.

sontĭcus, 3., nebezpečný (morbus); veľmi vážny (causa).

sŏnus, i, m., zvuk, hlas, slovo, tón; a r m a s o n u m d e d e r e, zarinčaly; a s e l l u s d e d i t o r e s o n o s, L., zahýkal, zareval; v o c i s s., zvučný hlas; a s p e r i t a s s o n i, drsná výslovnosť.

sŏphisma, ă t i s, n., mudráctvo, chytráctvo.

sophista, (— **es**), a e, m., učiteľ múdrosti a výslovnosti; mudrák, chytrák.

Sŏphŏclēs, i s, m., tragický básnik grécky.

sōpiō, 4., uspať, utíšiť; omráčiť, omámiť.

sŏpor, ō r i s, m., hlboký spánok; p e r s o n., boh spánku; omámenie, ospalosť, uspávajúci nápoj.

sŏpōrātus, 3., hlboko spiaci.

sŏpōrĭfer, 3., uspávajúci (papaver).

sŏpōrō, 1., uspať, utíšiť.

sŏpōrus, 3., spánok dávajúci, ospalý.

sorbeō, u i, —, 2., srkať, srebať, chlipať; pohltiť, prehltnúť.

sorbĭtio, ō n i s, f., chlipnutie, srebanie; nápoj.

sorbum, i, n., plod stromu „sorbus" brekyňa, [Crataegus (Sorbus) torminalis].

sordeō, d u i, —, 2., špinavým, nečistým byť; opovrhnutým, ošklivým byť.

sordes, i s, p l u r. s o r d e s, i u m, f., nečistota, špina; špinavé, smútočné šaty, smútok; špinavosť, nízkosť, opovrženosť, sprostosť (sordes illae verborum, sprosté výrazy); ošklivosť, skúposť; vyvrheľ; hrabivosť.

sordescō, —, —, 3., špinavým sa stávať, špinaviet.

sordĭdātus, 3., čierny, špinavý, nečistý; špinavo, smútočne odený; otrhaný; nepatrný, bezvýznamný, opovržený, nízky (homo sordido loco ortus); sprostý, nevzdelaný; potupný, nečestný, hanobný (quaestus); skúpy.

sōrex, ĭ c i s, m., sysel.

sōrītes, a e, m., úsudok, záver (klamný).

sŏrŏr, ō r i s, f., sestra; s. p a t r u e l i s, sesternica; s o r o r e s = Múzy; t r i s t e s, t r e s s. = Parky.

sŏrōrĭcīda, a e, m., sestrovrah.

sŏrōrius, 3., sesterský.

sors, t i s, f., lós; s o r t e m d u c e r e, lós ťahať; účasť, osud, náhoda;

práca, povinnosť, údel životný, stav, úrad; (napísaný) výrok, veštba; ut nemo, quam sibi sortem ratio dederit, illa contentus vivat, H., že nikto v živote neni spokojný údelom, ktorý.

sortĭlĕgus, 3., veštecký; subst., veštec.

sortior, 4., lósovať.

sortītiō, ōnis, f., lósovanie: provinciarum, o provincie.

sortītus, 3., vylósovaný, rozdelený.

sortītŭs, ūs, m., lósovanie, lós; obl. sortitu, na základe lósovania, lósom určený.

sospes, ĭtis, adj., zdravý, neporušený; zachránený; priaznivý, šťastný.

Sospĭta, ae, f., ochraniteľka, priezvisko Junonino.

sospĭto, 1., zachrániť, udržať.

sōter, ēris, m., ochranca, spasiteľ.

spādix, īcis, adj., hnedočervený, kaštanový.

spădō, ōnis, m., kleštenec.

spargō, sparsi, sum, 3., trúsiť, sypať, posypať, hádzať, rozhadzovať, mrhať; siať; kropiť, pokropiť, striekať; roztrúsiť, rozšíriť; zaliať; deliť, rozdeľovať; trhať.

sparsus, 3., rozptýlený (gens sparsa per orbem), rozhádzaný, pokropený, pestrý.

spartum, i, n., kovyľ, vysoká stepná tráva [Stippa tenacissima], z vlákien jej plietli povrazy.

spărus, i, m., krátka kopija; druh ligotavej ryby.

spatha, ae, f., plochá lyžica na miešanie; dvojsečný meč, paloš.

spătior, 1., prechádzať sa, kráčať, chodiť; šíriť sa, rozkladať sa.

spătiōsē, adv., ďaleko, široko; rozsiahle.

spătiōsus, 3., rozsiahly, prostorný, veliký; dlhý (nox, tempus).

spătium, ii, n., priestor, medzera, vzdialenosť; diaľka, doba, čas, lehota; chvíľa, miera, rozmer, veľkosť; prechádzka; závodište; obeh.

spĕciālis, e, zvláštny.

spĕciālĭtĕr, adv., zvláštne.

spĕcĭārius v. specialis.

spĕcĭātim v. specialiter.

spĕcĭēs, ēi, f., pohľad, vzhľad, zdanie; podoba, postava; krásny zjav, krása, nádhera, ozdoba (in dicendo); klamný zjav, prelud, vidiny; per speciem captivorum redimendorum, pod zámienkou vykúpenia zajatcov; in speciem, na spôsob; podstata, vzor, ideál; druh (zvláštny proti obecnému); utilitatis species, zdanlivý úžitok.

spĕcillum, i, n., nástroj ku skúmaniu rán.

spĕcĭmen, ĭnis, n., vzor, príklad; dôkaz.

spĕcĭōsē, adv., pekne, krásne, úhľadne.

spĕcĭōsus, 3., krásny, skvelý, úhľadný, nádherný, znamenitý; krásneho, pôvabného zovňajšku.

spectābĭlis, e, viditeľný; videnia hodný, obdivu hodný, znamenitý, vynikajúci.

spectācŭlum, i, n., hľadište, divadlo: rerum humanarum spectaculum praebeo, S., poskytujem (smutné) divadlo osudu ľudského; spectaculo esse, byť na odiv.

spectātiō, ōnis, f., pohľad; skúmanie; zkúška.

spectātŏr, ōris, m., divák, pozorovateľ; spectator et testis, očitý svedok.

spectātrīx, īcis, f., pozorovateľka, dozerateľka.

spectātus, 3., dokázaný, osvedčený, vyzkúšaný; vážený, slávny, výtečný.

spectiō, ōnis, f., pozorovanie augurské; právo pozorovať auspície.

spectō, 1., dívať sa, pozerať, hľadieť, zreteľ obracať; skúmať, zkúšať, posudzovať; cieliť, mieriť, smerovať, vzťahovať sa; ad te spectat oratio mea, C., teba sa týka

spectrum, i, n., obraz.

spĕcŭla, ae, f., strážnica; vyvýšené miesto, výšina; in speculis esse, číhať.

spēcŭla, ae, f., [demin. od spes], iskorka nádeje.

spĕcŭlābundus, 3., číhajúci; na číhaní.

spĕcŭlāria, i u m, ō r u m, n., obloky.
spĕcŭlātŏr, i s, m., vyzvedač, sliedič.
spĕcŭlātōrius, 3., vyzvedačský; s p e c u l a t o r i a (sc. n a v i s), loď výzvedná.
spĕcŭlātrix, ī c i s, f., vyzvedačka.
spĕcŭlor, 1., pátrať, vyzvedať, sliediť; s p e c u l a n d i c a u s a, na výzvedy.
spĕcŭlum, i, n., zrkadlo.
spĕcŭs, ūs, m., jaskyňa, priepasť, hlbočina; stoka, kanál, vodovod.
spēlaeum, i, n., jaskyňa, dutina.
spēlunca, a e, f., dutina, jaskyňa, brloh; majetok Tiberiov pri Terracine.
spernō, s p r ē v i, s p r ē t u m, 3., nevšímať si niečoho, pohŕdať, opovrhovať kým.
spērō, 1., dúfať, úfať sa, mať nádej, očakávať.
spēs, ēi, f., nádej, očakávanie; s u m m a e s p e i a d u l e s c e n t e s, veľanádejní mladíci; s p e s h o m i n u m, ľudská nádej; C a e s a r o m n i u m s p e c e l e r i u s r e d i i t, C., sa vrátil skôr, ako sa kto nazdal: e a s p e, s tou nádejou, v tej nádeji.
sphaera, a e, f., guľa, obloha nebeská.
spīca, a e, f., s p ī c u s = s p ī c u m, klas; s. C i l i s s a, šafran (rastúci v Kilikii); hviezda v súhvezdí Panny; strela, šíp.
spīceus, 3, z klasov.
spīcĭlĕgium, i i, n., sbieranie klasov.
spīculum, i, n., šíp, strela, žihadlo, bodec, osteň.
spīna, a e, f., tŕň, šíp (s. creat rosas); bodlina, osteň; páter, chrbát; šparák; chyba, drsnosť, zapletenosť, zamotanosť.
spīnētum, i, n., plot z tŕnia.
spīneus, 3., tŕňový.
spīnōsus, 3., tŕnistý, pichľavý; o reči: zamotaný (disserendi genus).
spīnus, i, f., tŕnka, šípka.
spīra, a e, f., závit, (špirál); had.
spīrābĭlis, e, k dýchaniu spôsobilý, vzdušný, k životu slúžiaci, životodarný.
spīrācŭlum, i, n., prieduch, sopúch.
spīrāmentum, i, n., priedušnica, pľúca; medzera, (pauza).
spīrĭtŭs, ūs, m., vzduch (v pohybe), prievan; dych; s p i r i t u m d u c e r e, dýchať; vzdych; život, duch, nadšenie, (divino quodam spiritu inflatur poëta); vzlet; smelosť, odvaha, zmužilosť, sebavedomie, pýcha, hrdosť, nadutosť; p a t r i c i u s s., šľachtická pýcha.
spīrō, 1., dýchať, vzdýchať, fúkať, duť; vydychovať (flammas); h o m o t r i b u n a t u m s p i r a n s, L., dychtiaci len po tribunáte; d i, s p i r a t e s e c u n d i, V., bohovia, pošlite priaznivý vietor; hučať, vlniť sa (freta); zaváňať, žiť; nadšeným byť.
spissē, a d v., husto; pomaly (pervenire).
spissō, 1., zhustiť: p a s s., zhustieť, zhustnúť.
spissus, 3., zhustený, hustý; t h e a t r u m s., husto obsadené, nabité; zdĺhavý, pozdný, ťažký.
splēn, ē n i s, m., slezina.
splendeō, —, —, 2., blyšťať, žiariť, skvieť sa; vynikať.
splendescō, d u i, —, 3., zablyšťať, skvieť sa, žiariť.
splendĭdē, a d v., skvelo, skvostne, nádherne, slávne; s p l e n d i d e m e n d a x f u i t, H., skvostnou lhárkou sa ukázala.
splendĭdus, 3., lesklý, skvelý, nádherný, vynikajúci, slávny; jasný, zreteľný.
splendor, ō r i s, m., lesk, skvelosť, nádhera, vážnosť; jasnosť, zvučnosť (vocis).
spŏlia, ō r u m, n., zbroj zabitému nepriateľovi svlečená, korisť.
spŏlĭātiō, ō n i s, f., lúpenie, drancovanie.
spŏlĭātŏr, ō r i s, m., plieniteľ, lupič.
spŏlĭātrix, ī c i s, f., lupička.
spŏliō, 1., šaty, zbroj svliecť s niekoho; olúpiť, vylúpiť, drancovať; s p. a l i q u i e m o m n i b u s r e b u s, obrať, olúpiť o všetko, ozbíjať.
spŏlium, i i, n., koža zvieracia stiahnutá.
sponda, a e, f., podstavec, spodok, stoličky alebo diváne; diván; ložisko, lôžka.
spondālium, i i, n., pieseň obetná so sprievodom flauty.

spondĕō, s p o p o n d i, s p o n s u m, 2., (slávnostne) sľúbiť, zaviazať sa; s. p r o a l i q u o, zaručiť sa za niekoho; zasnúbiť.
spondēus, i, m., stopa spondej: — —
spongia, a e, f., huba.
sponsa, a e, f., nevesta, snúbenica.
sponsālia, i u m, n., zasnúbenie.
sponsiō, ō n i s, f., slávnostný sľub, zaručenie; vzájomný záväzok zložiť určitú summu, ak nebude jeho udanie pravdivé, záruka, stávka; s p o n s i o n e l a c e s s e r e, k stávke vyzvať niekoho.
sponsŏr, ō r i s, m., ručiteľ.
sponsum, i, n., vec sľúbená, sľub; s. n e g a r e, nestáť v slove; e x s p o n s o a g e r e, ako sme sa dohovorili.
sponsus, i, m., ženich, sľúbenec.
spontē, a d v., po vôli; dobrovoľne, m e ā, t u ā atď. s p o n t e), sám od seba; samo v sebe, úmyselne.
sporta, a e, f., košík.
sportŭla, a e, f., košíček; darček.
sprētiō, ō n i s, f., opovrženie, potupa.
sprētŏr, ō r i s, m., pohŕdač, tupič.
spūma, a e, f., pena.
spūmescō, —, —, 3., peniť sa, speniť sa.
spūmeus, 3., penivý, spenený.
spūmĭfer, 3., peniaci sa (fons, amnis).
spūmō, 1., peniť, peniť sa, chrliť (ex ore).
spūmōsus, 3., spenený (undae).
spuō, u i, ū t u m, 3., pľuť, vypľuť.
spurcē, a d v., nečisto, špinavo, sprosto (dicere, facere, scribere); ohavne, hnusne.
spurcĭtia, a e, f., ohavnosť, hnusota, špinavosť.
spurco, 1., zasviniť, zanečistiť, zohaviť, zhanobiť.
spurcus, 3., nečistý, špinavý, sviňský.
spŭrius, 3., nezákonité dieťa.
spūtālĭcius, 3., vypľutia hodný, ošklivý, opľutia hodný.
spūtum, i, n., slina, výpľuvok.
squālĕō, —, —, 2., byť drsným, špinavým, plným špiny, neuhladeným; úhorom ležať (arva); s q u a l e n s l i t u s, pustý breh; smútočné šaty mať na sebe; l o r i c a s q u a l e n s a u r o, pancier zo zlatých šupín.
squalĭdē, a d v., špinavo, drsne, neuhladene.
squālĭdus, 3., drsný, neuhladený, v neporiadku; špinavý; v smútok zahalený, v smútočných šatách; o reči: neozdobený.
squālor, ō r i s, m., drsnosť, nečistota, špina; smútok (= smútočné šaty).
squāma, a e, f., šupina.
squāmeus, 3., šupinatý.
squāmĭger, 3, šupinatý (pisces).
squāmōsus, 3., šupinami pokrytý, šupinatý.
squilla, a e, f., druh morského raka.
Stăbiae, ā r u m, f., mesto v Kampanii, zasypané r. 79 po Kr.
stăbĭlīmen, ĭ n i s, **stăbĭlīmentum,** i, n., podoprenie, podpora, podstavec.
stăbĭlĭō, 4., upevňovať, ustáliť.
stăbĭlis, e, pevný, nepohnutý, pevne stojací, stály, ustálený, trvanlivý; nepremenlivý.
stăbĭlĭtās, ā t i s, f., nepohnutosť, pevnosť, stálosť.
stăbŭlor, 1., pelešiť, zdržovať sa.
stăbŭlum, i, n., stanovište, bydlisko, chliev, maštaľ, ohrada, hostinec.
stădium, i i, n., miera diaľky = 200 m (125 passus); prenes. závodište grécke.
stagnō, 1., stojaciu vodu tvoriť, z brehov vystupovať, pod vodou byť; zatopiť, zaplaviť; ohradiť sa (se adversus insidias).
stagnum, i, n., stojacia voda, kaluža; rybník; umelý vodojem; kanál, priekopa.
stāmen, ĭ n i s, n., osnova na stave; niť na cievke; niť vôbec; pavučina, struna; s t a m i n a d u c e r e, priasť.
stāmĭneus, 3., nitkovitý, svitý.
stannum, i, n., cín.
stătārius, 3., pevne stojací; m i l e s s. vojak pevne stojací, v šíku bojujúci; o r a t o r s., kľudný; s u b s t.: herec vo veselohre nazvanej s t a t a r i a.
stătēra, a e, f., vážky; a u r i f i c i s, zlatnícke.
stătim, a d v., hneď, razom, bez odkladu.

stătiō, ōnis, f., stanovisko; byt; stráža; prístav, záliv, útočište.
stătīvus, 3., stály, trvanlivý; stativa, ōrum, n., (sc. castra), stály tábor.
stātŏr, ōris, m., úradný sluha v provincii.
Stātŏr, ōris, m., (udržovateľ, zachovávateľ), priezvisko Juppitrovo.
stātua, ae, f., socha.
stătuārius, ii, m., sochár; statuaria ars, sochárstvo.
stātūmen, ĭnis, n., podklad, podstavec, podložka; kostra loďná.
stătuō, ui, ūtum, 3., postaviť, ustanoviť, určiť, nariadiť; odhodlať sa, umieniť si, rozhodnúť sa; dese s., usmrtiť sa; rozhodovať (res privatas).
stătūra, ae, f., postava; rast.
stātus, 3., pevný, stály, určitý, pravidelne sa opakujúci.
stătŭs, ūs, m., postava tela, postavenie; stav, položenie, pomery, okolnosti; priaznivý stav, blahobyt.
stella, ae, f., hviezda; súhvezdie.
stellĭfer, 3., hviezdnatý.
stelliō, ōnis, m., druh jašterice.
stellō, 1., len part. praes. stellans, ntis, hviezdnatý, skvelý, ligotajúci; part. perf. stellatus, hviezdami posiaty; v hviezdu premenený.
stemma, ătis, n., veniec; rodostrom, zemianstvo.
stercŏrō, 1., hnojiť.
stercŭlīnium, ii, **stercŭlīnum,** i, n., smetisko, hnojište.
stercus, oris, n., hnoj, smeti, kal.
stĕrĭlis, e, neplodný, jalový, neúrodný; bezvýsledný (labor, amor); virtutum sterile saeculum, T., chudobný na vinikajúce činy vek.
stĕrĭlĭtas, ātis, f., neplodnosť, neúrodnosť (agrorum); jalovosť.
sternāx, ācis, adj., shodiaci (jazdca): equus.
sternō, strāvi, strātum, 3., prestierať, rozkladať, shodiť, povaliť, poraziť, usmrtiť; dláždiť, pokrývať.
sternuō, ui, ūtum, 3., kýchať.
sternūtāmentum, i, n., kýchnutie, kýchanie.
sterquĭlīnium, ii, n., v. sterculinium.
stertō, ui, — 3., chrápať; hlboko spať.
stigma, ătis, n., vypálené znamenie; pohanenie, hana.
stigmătiās, ae, m., znamenaný, biľagovaný (otrok).
stilla, ae, f., kvapka.
stillĭcĭdium, ii, n., odkvap.
stillō, 1., kvapať, kvapkať; nakvapkať, zarosiť.
stĭlus, i, m., zaostrený, špicatý drúčik, kolček, písací nástroj s druhým koncom širokým na uhladzovanie vosku; saepe s. vertere, H., často opravovať; písanie, spisovanie, spôsob písania, sloh.
stĭmŭlātiō, ōnis, f., podnecovanie, popud, podnet.
stĭmŭlō, 1., pichať, bodať: equos calcaribus; podnecovať; znepokojovať, dráždiť, trápiť, súžiť.
stĭmŭlus, i, m., bodec, osteň; skrytý ostrý kôl ako ochrana proti dobyvateľom.
stinguo, nxi, nctum, 3., zahasiť, hasiť.
stīpātiō, ōnis, f., stisnutie, stlačenie; sprievod.
stīpātŏr, ōris, m., sprievodca, plur. družina.
stīpendiārius, 3., poplatný (civitas); slúžiaci za plat; subst., poplatníci, platiaci ročnú peňažitú daň.
stīpendium, ii, n., plat, mzda; poplatok, mýto, daň; trest, pokuta; služba vojenská, vojenčina; s. facere, mereri, službu vojenskú konať; auxiliaria stipendia mereri, slúžiť v pomocnom vojsku; s. emereri, vyslúžiť.
stīpes, ĭtis, m., kmeň, peň, strom; kôl, kyjak; klát.
stīpō, 1., stisnúť, hromadiť, natlačiť; v hustom zástupe sprevádzať, obklopovať, obstúpiť.
stips, is, f., peňažitý príspevok, dar, almužna; dôchodok, prenájomné.
stĭpŭla, ae, f., steblo, slama; strnisko (s. urere).
stĭpŭlātiō, ōnis, f., ústny záväzok, sľub, dohovor,

stĭpŭlor, 1., dať si niečo ústne sľúbiť, zaručiť.
stĭria, a e, f., bombolec, cencúl.
stirpĭtus, 3., s koreňom, naskrze, celkom.
stirps, p i s, f., kmeň, peň; a s t i r p e, do koreňa, naskrze, celkom; rod, rodina, pôvod, koreň, počiatok; potomok.
stīva, a e, f., rúčka, držadlo u pluha.
stō, s t ĕ t i, — 1., stáť, trvať; pevne stáť, v boji odolávať, vydržať; o lodi: na kotvách stáť, byť zakotveným; trčať, stĺpkom vstávať (comae); čnieť; stáť pri niekom, byť prívržencom niekoho; p e r m e s t a t, záleží na mne, je mojou vinou; m u l t o s a n g u i n e P o e n o s h a e c v i c t o r i a s t e t i t, toto víťazstvo stálo Poenov mnoho krvi; byť rozhodnutým, určeným; s t a t s e n t e n t i a, pevne som odhodlaný.
stŏla, a e, f., dlhé vrchné rúcho ženské.
stŏlidē, a d v., hlúpo, bláznivo.
stŏlidĭtās, ā t i s, f., hlúposť, sprostosť, blbosť.
stŏlĭdus, 3., hlúpy, bláznivý; blbý, sprostý.
stŏmăchor, 1., hnevať sa, durdiť sa, mrzieť sa; hádať sa.
stŏmăchōsus, 3., mrzutý, nevrlý, podráždený.
stŏmăchus, i, n., pažerák, žalúdok; vkus; nevrlosť, mrzutosť, hnev, zlosť.
stŏria, a e, f., rohož, rohožka.
străbō, ō n i s, m., škuľavý, škuľavec.
strāges, i s, f., padanie, pád; porážka, sborenie; hromada vecí svalených.
strāgŭlum, i, n., pokryvadlo, prestieradlo, plachta, obrus, koberec.
strāgŭlus, 3., k pokrývaniu slúžiaci.
strāmen, ĭ n i s, n., podostlaná vec, stelivo, podstielka; slama k pokrývaniu striech.
strāmentum, i, n., stelivo, slama; pokrývadlo, sedlo.
strāmĭneus, 3., slamený, slamou krytý.
strangulō, 1., hrdúsiť, škrtiť, trápiť, trýzniť.
strangūria, a e, f., rezák (choroba).
strāta, a e, f., vykladaná cesta, vydláždená cesta.
strātēgēma, ă t i s, n., úklad, vojenská lesť; fígeľ.
strātum, i, n., koberec, podúška, posteľ, sedlo; dláždenie, dlážka.
strēnuē a d v., horlive, rázne, čulo.
strēnuĭtās, ā t i s, f., čulosť, horlivosť, rázność.
strēnuus, 3., rázny, horlivý, odhodlaný, čulý, činný, podnikavý, nepokojný.
strĕpitō, 1., hrmotiť, šramotiť, hučať, lomoziť; plieskať.
strĕpĭtŭs, ū s, m., praskot, hrmot, šramot, lomoz, šum.
strĕpō, u i, ĭ t u m, 3., hrmotiť, hučať, rýčať, šumieť, lomoziť, zvučať, dunieť, praskať, vrešťať (litui).
stria, a e, f., čiara, vrub, vráska, záhyb.
strictim, a d v., povrchne, všeobecne, krátko; v hlavných črtách.
strictūra, a e, f., kalenie železa, železivo.
strictus, 3., stlačený, hustý, tesný, pevný, napjatý.
strīdeō, s t r ī d i, —, 2., (— do, 3.), syčať, pišťať, škrípať, skučať vŕzgať, vrždať; šumieť, bzučať; kričať.
strīdor, ō r i s, m., každý ostrejší nepravidelný zvuk: rinčanie, škrípanie, praskanie, vŕzganie, syčanie, sykot, piskot, bzučanie atp.
strīdŭlus, 3., syčiaci, bzučiaci, škrípajúci, vŕzgajúci.
strĭgĭlis, i s, f., škrabák na škrábanie kože v kúpeľoch.
strīgo, 1., vydýchnuť si; oslábnuť, chradnúť.
strīgōsus, 3., chudý, suchý; o rečníkovi: suchý.
stringō, n x i, c t u m, 3., sťahovať; trhať, otrhávať, obrezávať, zľahka sa dotýkať; ľahko poraniť, poškodiť; tasiť (gladios).
strix, ĭ g i s, f., sova, výr; vrub, vrúbenie.
strŏphium, i i, n., stužka na prsá, šnorovačka.
structŏr, ō r i s, m., staviteľ (murár, tesár); ustrojiteľ, usporiadateľ.

structūra, a e, f., stavba, spôsob stavby, sostavenie, ustrojenie, usporiadanie.

strues, i s, f., hromada; hranica dreva; hromada koláčov obetných.

strūma, a e, f., nabehlé hľuzy krčné, tlstý krk, krtice, hrvol.

struō, x i, c t u m, 3., stavať, skladať, nakopiť; sostavovať (aciem); ustrojiť, pripraviť; zamýšľať.

strūthio, ō n i s, m., pštros.

stŭdeō, u i, —, 2., snažiť sa, usilovať sa, žiadať si, priať si; zaoberať sa, študovať; s t u d e r e r e b u s a l i c u i u s, byť na strane niekoho, byť pri niekom, byť prívržencom; s t u d e r e l i t t e r i s, oddávať sa vedám, zaoberať sa vedami; s. n o v i s r e b u s, túžiť po prevratoch.

stŭdiōsē, a d v., usilovne, horlivo.

stŭdiōsus, 3., usilovný, horlivý, naklonený, oddaný.

stŭdium, i i, n., snaha, záujem, náklonnosť, priazeň, oddanosť; zamestnanie vedecké, (štúdium); básníctvo: (in studiis vitam egi, O.): strannictvo; s t u d i a c i v i u m c o n c i l i a r e, získať si občanov; s t u d i u m e t i n d u s t r i a, usilovná snaha.

stultē, a d v., hlúpo, bláznivo.

stultĭtia, a e, f., hlúposť, bláznovstvo.

stultus, 3., hlúpy, bláznivý; s u b s t. hlupák, durák.

stūpa, a e, f., kúdeľ, zhrebe.

stŭpĕfăciō, fēci, factum, 3., omámiť, ohromiť, ohlušiť; p a r t. p e r f., ohromený, v úžase.

stŭpeō, u i, —, 2., trnúť, úžasom drevenieť; s úžasom hľadieť, zadiviť sa.

stŭpescō, —, —, 3., úžasnúť.

stūpeus, 3., z kúdele.

stŭpĭdĭtās, ā t i s, f., hlúposť, blbosť.

stŭpĭdus, 3., hlúpy, blbý, omámený.

stŭpŏr, ō r i s, m., ztrnulosť, bezcitnosť; úžas, udivenie; tuposť, hlúposť, blbosť.

stuppa v. stupa.

stuprō, 1., zneucтiť, zhanobiť.

stuprum, i, n., zneuctenie, zhanobenie, hanoba.

sturnus, i, m., škorec.

Styx, y g i s, f., rieka v podsvetí, na ktorú sa bohovia prísahajúc odvolávali; a d j. S t y g i a l i s, e, S t y g i u s, 3., stygijský, podzemný, smutný, hrozný.

suadeō, s i, s u m, 2., radiť, nahovárať.

suādus, 3., nahovorčivý.

suasiō, ō n i s, f., odporúčanie návrhu zákona; reč odporúčajúca; radenie.

suāsŏr, ō r i s, m., radca, odporučovateľ.

suāsŭs, ū s, m., v. suasio.

suāvē, a d v., ľúbezne, sladko.

suāvĭlŏquentia, a e, f., sladkomluvnosť.

suāvior, 1., bozkať.

suāvis, e, sladký, ľúbezný, príjemný.

suāvĭtās, ā t i s, f., sladkosť, príjemnosť, chutnosť; ľúbeznosť, roztomilosť.

suāvĭtĕr, a d v., sladko, ľúbezne, príjemne.

suāvĭtūdō, ĭ n i s, f., ľúbeznosť, príjemnosť.

suāvium, i i, n., bozk; ústočká.

sŭb, p r e d l. s a b l. pod.: s u b m o n t e, pod vrchom; s u b r a d i c i b u s m o n t i s, na úpätí vrchu; s u b d i v o, pod širým nebom; s u b i p s a p r o f e c t i o n e, pred samým odchodom; s u b c o r o n a v e n d e r e, predať do otroctva, za otroka; p r e d l. s a k k u s., pod.: s u b i u g u m m i t t e r e, poslať pod jarmo; s u b v e s p e r u m, pod večer; s u b l u c e m, za svitania, za svitu, na úsvite; s u b p o t e s t a t e m s u b i g e r e, priviesť pod moc; s u b s o l e m a g i s, S., bližšie k rovníku.

sŭbabsurdē, a d v., skoro nerozumne, nesmyseľne.

sŭbabsurdus, 3., trochu nevhodný, neprimeraný, (tempus discessūs).

sŭbaccūsō, 1., trochu haniť, obviňovať.

sŭbactiō, ō n i s, f., spracovanie, vzdelanie.

sŭbagrestis, e, trochu sedliacky.

sŭbālāris, e, pod pazuchou nosený, skrytý; t e l u m s., dýka.

sŭbămārus, 3., nahorkastý.

sŭbarrogantĕr, adv., trochu domýšlavo (facere); trochu namyslene.
sŭbauscultō, 1., tajno načúvať.
subcentŭriō, ōnis, m., podstotník.
subcontŭmēliosē, adv., trochu hanobne, tr. mrzko.
subcŭtāneus = subtercutaneus.
subcrispus, 3., kučerastý.
subdēbĭlĭtātus, 3., trochu nesmelý, ochablý.
subdēfĭcio, fēci, fectum, 3., pomaly zoslabnúť.
subdiffĭcĭlis, e, trochu obťažný.
subdĭtīvus, 3., podvrhlý, nepravý.
subdō, dĭdi, dĭtum, 3., podložiť, podstrčiť; podrobiť, podmaniť; posadiť na niečie miesto niekoho; ponoriť (aquis).
subdŏceō, 2., ako výpomocný učiteľ učiť, (s niekym korrepetovať).
subdŏlē, adv., trochu schytrale, potmehúdsky.
subdŏlus, 3., schytralý, potmehúd; nebezpečný; ľstivý, potmehúdsky.
subdŭbĭtō, 1., trochu, skoro pochybovať.
subdūcō, xi, ctum, 3., vytiahnuť; navem in aridum s., loď na suchú zem; togam, tunicam s., podvihnúť; odstrániť, vytrhnúť; tajno odňať, vziať, ukradnúť; vypočítať, spočítať, porátať; carbasa s. = contrahere vela, plachty stiahnuť, svinúť; ztratiť sa (se subducere colles incipiunt, V.); s. se, vykrádať sa.
subductiō, ōnis, f., vyťahovanie lodí na breh; výpočet.
sŭbĕdō, ēdi, ēsum, 3., podhlodať, nahrýzť, podhrýzť.
sŭbeō, ii, ĭtum, īre, pod niečo ísť, vstúpiť, vchádzať, podstúpiť (pericula omnia); podrobiť sa; vystupovať (muros = na hradby); pristúpiť, priblížiť sa k niečomu; prísť na um; nasledovať (subit argentea proles); miesto niekoho nastúpiť, zamenit (furcas subiere columnae); previevať (aurae); podnikať (opus); napádať.
sūber, ĕris, n., dub korkový; zátok.
subhorrĭdus, 3., trochu drsný.
sublaceō, iācui, —, 2., ležať dolu, pod niečim ležať.
sŭbĭcĭō, iēci, iectum, 3., podložiť, podstrčiť, podstaviť, podhodiť; podmaňovať, podrobovať; hádzať, vyhadzovať (discum); podať, poskytnúť (consilium); vnuknúť (carmina); v reči: pripojiť, doložiť, podotknúť; podať, odovzdať (libellum); na predaj vystavovať, dávať predať, dať do dražby; obrábať, zorať (terram ferro); na pamäť uvádzať; vystaviť, podvrhnúť.
sŭbiectē, adv., ponížene.
sŭbiectiō, ōnis, f., podloženie; podvrženie (testamentorum); v reči: otázka, na ktorú si rečník sám hneď dôrazne odpovedá; vysvetlenie.
sŭbiectō, 1., podhadzovať, podkladať.
sŭbiectŏr, ōris, m., podvrhovač (testamentorum).
sŭbiectus, 3., susedný, podrobený, poddaný, vystavený; podložný, podhodený.
sŭbĭgō, ēgi, āctum, 3., hnať pod niečo; podmaňovať, podrobovať; nútiť; obrábať, (terram); poháňať (ratem, plť); spracovať (opus); brúsiť (in cote secures, V.); trápiť, súžiť; vzdelávať (ingenium); subigere sub potestatem, priviesť pod moc.
sŭbiicio, v. subicio.
sŭbindĕ, adv., hneď na to; hneď potom; zatým; po sebe (duae s. urbes captae); často, čas od času.
sŭbindō, 3., ešte dodať, prihodiť.
sŭbinsulsus, 3., trochu nechutný.
sŭbinvĭdeō, — sum, 2., trochu závidieť.
sŭbinvīsus, 3., trochu nenávidený.
sŭbinvīto, 1., tajne zavolať, vyzvať.
sŭbīrascor, ātus sum, 3., trochu sa hnevať.
sŭbĭtārius, 3., náhly, nenadály, napochytre sobraný.
sŭbĭtō, adv., náhle, nenadále; subito dicere, bez prípravy rečniť.
sŭbĭtus, 3., nenadály, neočakávaný, náhly, napochytre sobraný; subst. subitum, i, n., nenadála udalosť, prípad.
sŭbiŭgō, 1., podjarmiť.

sŭbiungō, n x i, n c t u m, 3., pripojovať; zapriahať; podrobovať, podmaniť.

sublābor, l a p s u s s u m, 3., nepozorovane sa priplaziť; spadnúť, klesnúť.

sublātē, a d v., vysoko; vznešene; hrdo, pýšne, naduto.

sublātiō, ō n i s, f., povznesenie (animi); vyzdvihnutie, zastavenie.

sublātus, 3., pyšný, zhrdlý.

sublĕgō, l ē g i, c t u m, 3., sbierať; tajne vypočuť; na miesto niečie zvoliť, dodatočnú voľbu konať.

sublevātiō, ō n i s, f., obľahčenie, úľava; pozdvihnutie.

sublĕvō, 1., zdvíhať, podporovať, pomáhať, tešiť, obľahčovať; zmenšovať (vitia); odstraňovať.

sublĭca, a e, f., [sc. trabs, sub liquore — pod vodou], kôl, trám zarazený do vody.

sublĭcius, 3., kôlový, (pilotový): p o n s s., drevený most Janikulum s mestom spojujúci.

subligācŭlum, i, n., zástera.

sublĭgō, 1., podväzovať, priväzovať niečo, opásať sa niečim: ensem lateri.

sublīmĕ, a d v., vysoko, do výšky, vo výške.

sublīmis, e, vyvýšený, vysoký, vznešený, slávny (nomen); do výšky, vo výške.

sublīmĭtās, ā t i s, f., výsosť, vznešenosť, slávnosť.

sublĭnō, l ē v i, l ĭ t u m, 3., podtrieť, podmazať; o s a l i c u i s., niekoho oklamať.

sublūceō, x i, —, 2., svietiť, ligotať sa; posvietiť.

subluō, u i, ū t u m, 3., podmývať, omývať, zvlažovať.

sublūstris, e, trochu svetlý, šerý.

submergō, s i, s u m, 3., potopiť, ponoriť.

submĭnistrō, 1., podávať, dodávať, dovážať, posielať.

submissē, a d v., mierne, kľudne, skromne, pokorne, usadle.

submissiō, ō n i s, f., zníženie, zmenšenie, poslušnosť; spustenie, usadlosť.

submissus, 3., znížený, sklonený; tichý, kľudný, mierny; skromný; pokorný, ponížený; nízky (o povahe).

submittō, s i, s s u m, 3., spustiť, shýbať, skloniť, znížiť, nechať, odložiť (furorem); podriadiť, podrobiť; odchovávať, na plemeno nechávať (vitulos); doplňovať, nahradzovať; tajno, pod rukou posielať; nechať rásť (barbam); i m p e r i u m a l i c u i s., moc prepustiť, oddať.

submŏlestē, a d v., trochu ťažko, nepríležite.

submōrōsus, 3., trochu nevrlý.

submōtŏr, ō r i s, m., sporiadateľ (liktor).

submŏveō, m ō v i, m ō t u m, 2., vzdialiť, odstrániť, odohnať, zahnať (curas); odvrátiť (regem a bello); miesto robiť, odhánať ľud (o liktorovi); vypovedať (aliquem patria).

submūto, 1., premieňať, zameniť.

subnascor, n ā t u s s u m, 3, podrásť, vyrásť.

subnectō, x u i, x u m, 3., podväzovať, priväzovať, sväzovať, podkasávať.

subnīsus, subnixus, 3., opierajúci sa, podopretý; spoliehajúci sa, dôverujúci,

subnūbĭlus, 3., trochu zamračený, pošmurný.

sŭbobscēnus, 3., trochu necudný.

sŭbobscūrus, 3., trochu temný, nesrozumiteľný.

sŭbŏles, i s, f., podrast; výhonok; potomok, potomstvo, mládež.

sŭbŏlescō, 3., podrásť, vyrásť, dorásť.

sŭbornō, 1., vystrojiť, ozdobiť; popudzovať, navádzať (falsum testem).

subp = supp.

subrancĭdus, 3., nasmradlý, potuchlý (caro).

subraucus, 3., trochu chripľavý.

subrĕfectus, 3., trochu zotavený, občerstvený.

subrēmĭgō, 1., veslovať (za niečim).

subrēpō, p s i, p t u m, 3., tajno sa plaziť, liezť, blížiť sa; podplaziť sa, podliezť.

subrīdeō, s i, —, 2., vysmievať sa.

subrīdĭcŭlē, a d v., trochu smiešne.

subrĭgō, r e x i, r e c t u m, 3., vzpriamiť, vztýčiť; a u r e s s., ušami strihať; v. surgo.

subrĭpiō, v. surripio.

subrŏgō, 1., na miesto niekoho voliť, voliť dávať, k voľbe navrhovať.

subrŭbeō, u i, —, 2., trochu sa zapýriť, začervenať.

subbruō, u i, ŭ t u m, 3., podryť, podkopať, povaliť, zničiť (libertatem).

subrustĭcus, 3., trochu dedinský, sedliacky.

subsaxānus, 3., pod skalou.

subscrībō, p s i, p t u m, 3., pripisovať, podpisovať, prisvedčovať, súhlasiť, podporovať, zapísať, žalobu podpísať alebo spolupodpísať, podať.

subscriptiō, ō n i s, f., podpis, písomná žaloba, spolužaloba; soznam, spis.

subscriptŏr, ō r i s, m., podpisovateľ, spolužalobník.

subsĕcīvus, v. subsicivus.

subsĕcō, 1., odštiepiť, uťať, odťať, podťať.

subsellium, i i, n., lavica, sedadlo; sedadlá senátorov v radnici, sudcov, obhajcov, žalobníkov, obžalovaných; p l u r., súd; r e s e s t l o n g i s u b s e l l i i, C., vec sa veľmi ťahá.

subsĕquor, c ū t u s, s u m, 3., bezprostredne nasledovať, ísť; v stope byť niekomu; mienku niečiu nasledovať, pripojiť sa k niečomu; napodobňovať.

subsĭcīvus, 3., [subseco], odrezaný, odpadajúci; vedľajší; o p e r a s., vedľajšia práca.

subsĭdiārius, 3., pomocný, v zálohe; s u b s t. s u b s i d i ā r i i, ō r u m, m., záloha.

subsĭdior, 1., v zálohe slúžiť, službu konať; vypomáhať.

subsĭdium, i i, n., záloha, pomocné vojsko; . pomoc, podpora; útočište

subsīdō, s ē d i, s e s s u m, 3., posadiť sa; skrčiť sa, zohnúť sa, schúliť sa, ukryť sa, čihať; znížiť sa, klesnúť; utíšiť sa (venti); zapádať.

subsignānus, 3., pod zástavou slúžiaci; s u b s i g n a n i m i l i t e s, záložníci.

subsignō, 1., zaznamenať, zapísať; zaručiť, zaviazať sa.

subsĭlĭō, s ĭ l u i, s ĭ l i i, —, 4., vyskočiť, vynoriť sa.

subsistō, s t ĭ t i, —, 3., zastaviť; zastaviť sa, stáť; ustať; trvať; postaviť sa na odpor (Hannibali); vydržať, dostačiť.

subsortior, t ī t u s, s u m, 4., ešte raz voliť, náhradných sudcov vylósovať namiesto odvrhnutých.

substantia, a e, f., podstata, obsah; summa majetku.

substernō, s_t r ā v i, s t r ā t u m, 3., podostierať, podkladať; s u b s t r ā t u s, 3., podložený, ležiaci pod; vyložiť (viam glareā); zastrieť; posypať.

substĭtuō, u i, ū t u m, 3., miesto niečoho postaviť niečo, voliť; predstavovať si, myslieť; podložiť, podstaviť.

substō, 1., vydržať, vystáť, prestáť.

substrictus, 3., úzky, tesný, chudý.

substringō, n x i, c t u m, 3., podväzovať, zapnúť; c r i n e m n o d o, v uzol sviazať; s. a u r e m, uši natŕčať.

substructiō, ō n i s, f., spodná stavba, základ.

substruō, x i, c t u m, 3., základy robiť; dláždiť.

subsum, f u i, e s s e, byť, ležať pod niečim, byť blízko, tajiť sa v niečom (dolus subest); s p e s s u b e s t, je nádej; m o n s s u b e s t, blízko je.

subsuō, —, ū t u m, 3., podšiť.

subtēmen, ĭ n i s, n., [subteximen], vtkanie; niť; vlákno.

subter, a d v., a p r e d l. s. a k k. a a b l., pod.

subtĕrcŭtāneus, 3., podkožný; m o r b u s s., vodnatieľka.

subterfŭgiō, f ū g i, —, 3., tajno utiecť.

subterlābor, p s u s s u m, 3., pod niečim tiecť, vkĺznúť pod niečo.

subterrāneus, 3., podzemný.

subtexō, x u i, x t u m, 3., podtkať, zastrieť, zahaľovať; vpletať, pripojiť (do reči).

subtīlis, e, tenký, jemný; presný, dôkladný, jednoduchý, jasný.

subtīlĭtas, ā t i s, f., jemnosť, nežnosť, dôkladnosť, presnosť, určitosť, podrobnosť; jednoduchosť, prostota, zreteľnosť.

subtīlĭtĕr, adv., jemne, presne, dôkladne, jednoducho, vkusne.
subtĭmeō, —, —, 2., obávať sa.
subtrăhō, xi, ctum, 3., vyťahovať, odťahovať; odstraňovať, vzdialiť; odvrátiť (oculos); vypustiť, vynechať; stániť sa.
subturpis, e, trochu mrzký, necudný.
subtus, adv., dolu, naspodok.
sŭbūcŭla, ae, f., spodná tunica, košeľa.
sūbŭla, ae, f., šidlo.
Sŭbūra, ae, f., ulica rímska medzi Caeliom a Esquilinom; adj. Suburanus.
sŭburbānĭtas, ātis, f., blízkosť mesta.
sŭburbānus, 3., blízko mesta nachodiaci sa; **suburbānum**, i, n., majetok blízko mesta; suburbani, ōrum, m., obyvatelia okolia rímskeho, okolní obyvatelia.
sŭburbium, ii, n., predmestie.
sŭburgeō, —, —, 2., blízko prihnať k niečomu.
subvectiō, ōnis, f., dovoz, prívoz, sväzanie, privážanie.
subvectō, 1., dovážať, privážať; sväzať.
subvectŭs, ūs, m., v. subvectio.
subvĕhō, xi, ctum, 3., dovážať, privážať, dopravovať (zdola nahor); frumentum flumine Arari s. Cs., po rieke Arare, [proti prúdu] dovážať obilie.
subvĕniō, vēni, ventum, 4., na pomoc prísť, pomôcť; odpomôcť, odvrátiť niečo zlé.
subversŏr, ōris, m., rušiteľ (legum).
subversō, v. subverto.
subvertō, ti, sum, 3., podvrátiť, vyvrátiť, búrať, rušiť, ničiť.
subvexus, 3., šikmo hore idúci, šikmý.
subvŏlō, 1., vzletieť.
subvolvō, 1., hore valiť, privaľovať (saxa).
succēdāneus, 3., nasledujúci, nastupujúci, zastupujúci.
succēdō, ssi, ssum, 3., hore stúpať, vystupovať; vstúpiť (tectis, penatibus = do domu); nasledovať; s. alicui, nastúpiť po niekom, za niekym; dariť sa; blížiť sa (ad castra hostium); podrobovať sa (dominationi).
succendō, di, sum, 3., zapáliť, podpáliť; podnecovať.
succenseō, ui, sum, 2., zanevrieť, hnevať sa.
succentŭrio, ōnis, m., podstotník.
successiō, ōnis, f., nastúpenie na miesto niečoho, nápadníctvo, následníctvo.
successŏr, ōris, m., nástupca, následník, nápadník, dedič.
successŭs, ūs, m., postup, príchod, beh; zdar; plur., šťastné udalosti.
succīdia, ae, f., polec, pôlt slaniny; slanina, udené mäso.
succīdō, cīdi, cīsum, 3., podťať, podseknúť, podrezať; kosiť (frumenta); rúcať, boriť.
succĭdō, cĭdi, —, 3., klesať, padať.
succĭduus, 3., klesajúci.
succingō, nxi, nctum, 3., podkasávať, podpásať; opásať, obkľúčiť, obkloniť; succinctus, opásaný, podkasaný, hotový k niečomu.
succĭnō, —, —, 3., spevom sprevádzať, súhlasiť.
succlāmātiō, ōnis, f., pokrikovanie, výkriky (na znamenie súhlasu alebo nesúhlasu).
succlāmō, 1., pokrikovať, volať na niekoho; ad hoc cum succlamatum esset, L., keď prisvedčujúcimi výkriky odpovedali.
succo v. suco.
succrescō, ēvi, ētum, 3., podrastať, narastať, doplňovať sa (vina).
succumbō, cŭbui, cŭbĭtum, 3., podľahnúť (labori); animo s., klesnúť na mysli, tratiť bodrosť; poddať sa (tempori).
succurrō, succurri, cursum, 3., na pomoc prísť, na pomoc sa ponáhľať; pomáhať; prísť na myseľ.
succus v. sucus.
succŭtiō, ssi, ssum, 3., otriasať.
sūco, ōnis, m., ssáci; úžerník.
sŭcŭla, ae, f., válec, klada k posunovaniu lodi na suchu; prása; súhvezdie.
sūcus, i, m., šťava; chuť; nápoj; sila, oduševnenie, živosť (reči).

sūdārium, i i, n., šatka na utieranie potu.
sūdātio, ō n i s, f., potenie.
sŭdes, v. sudis.
sŭdis, i s, f., kôl.
sūdō, 1., potiť sa, vypotiť; byť vlhkým; namáhať sa.
sūdor, ō r i s, m., pot; námaha, robota, práca.
sūdus, 3., suchý, jasný, (o počasí): s u b s t. s ū d u m, i, n., suché, pekné počasie.
suescō, s u ē v i, s u ē t u m, 3., privykať, zvykať, navykať.
Suetōnius, i i, m., C. S u e t o n i u s T r a n q u i l l u s, dejepisec rímsky.
sŭētus, 3., zvyklý, obvyklý, obyčajný.
sūfes, ĕ t i s, m., najvyšší úradník karthaginský.
suffarrāneus, i, m., dopravovateľ zbožia.
sufferō, [p e r f. a s u p. s u s t u l i, s u b l a t u m, spojuje sa s t o l l o], s u f f e r r e, vydržať, zniesť.
suffĭciō, f ē c i, f e c t u m, 3., vložiť, podložiť; zafarbiť, napustiť; a r d e n t e s o c u l o s s a n g u i n e s u f f e c t i (angues), V., horiace oči mali podliate krvou; doplňovať, nahradzovať; voliť na niečie miesto; poskytovať, podávať; nechať zúčastniť sa (milites excursionibus); stačiť (non sufficiunt verba); môcť; s u f f i c i e n s, n t i s, dostatočný.
suffīgō, x i, x u m, 3., pripevňovať, pribíjať (aliquem cruci, in cruce) na kríž; priklincovať, natiahnuť.
suffīmen, ĭ n i s, n., **suffīmentum,** i, n., kadidlo.
suffiō, 4., podkurovať, kadiť.
suffītio, ō n i s, f., kadenie, údenie.
sufflāmen, ĭ n i s, n., hamovka.
sufflātus, 3., nadutý, pyšný.
sufflō, 1., fúkať na niečo, naduť.
suffōcātio, ō n i s, f., zadusenie.
suffōcō, 1., zadusiť, dusiť.
suffŏdiō, f ō d i, f o s s u m, 3., podkopávať, zdola prebodnúť.
suffrāgātiō, ō n i s, f., odporúčanie k úradu.
suffrāgātŏr, ō r i s, m., priaznivec (za niekoho hlasujúci, niekoho odporúčajúci), volič.
suffrāgium, i i, n., hlasovanie, hlas, súd, úsudok, súhlas, priazeň: (populi suffragia); právo hlasovacie (s. dare); t e s t a r u m s u f f r a g i a, N., ostrakismos, súd čriepkový.
suffrāgor, 1 hlasovať za niekoho, odporúčať; podporovať niekoho, orodovať, odporúčať; s u f f r a g a n t e a l i q u o, na odporúčanie niečie.
suffringō, —, —, 3., podlomiť; rozbiť, zlámať.
suffŭgiō, f ū g i, f ŭ g ĭ t u m, 3., utiekať sa; utiecť.
suffŭgium, i i, n., útočište, ochrana.
suffulciō, f u l s i, f u l t u m, 4., podoprieť.
suffundō, f ū d i, f ū s u m, 3., podliať, zaliať; l a c r i m i s o c u l o s s u f f u s a, V., oči majúc slzami zaliate; r u b o r e s u f f u n d i = zapýriť sa; s u f f u s i s a l e s, ostré vtipy.
suggĕrō, s s i, s t u m, 3., podložiť; poskytovať, prinášať, dopravovať; nakopiť, vyvýšiť.
suggestum, i, n., miesto vyvýšené, ležnie zvl. pre rečníka, tribúna.
suggestŭs, ū s, m., miesto vyvýšené, tribúna.
suggĭlātiō, ō n i s, f., modrina; pohanenie, výsmech.
suggĭlō, 1., tĺcť niekoho až do modrín; hanobiť, potupiť, posmievať sa.
suggrandis, e, priveľký.
suggrĕdior, s s u s s u m, 3., tajno sa priblížiť (speculatores); napadnúť.
sūgō, s u x i, s u c t u m, 3., ssať.
sui, g e n. zvrat. zám. seba; n o n l i c e t s u i c o m m o d i c a u s a n o c e r e a l t e r i, neslobodno pre svoj osoh škodiť bližnému; a m o r s u i sebaláska, samoľubie; f i d u c i a s u i, sebadôvera.
suīle, i s, n., chliev, krmník.
suillus, 3., bravčový; svinský, ošípaný.

sulcō, 1., brázdiť, orať, kopať; anguis litoream harenam sulcat, O., had sa svíja a zanecháva brázdu v piesku; pluť, plávať.

sulcus, i, m., brázda, vrub, priekopa, jama.

sulfur, is, n., sirka, sulfura viva, sirkový kvet; plur. sirkové kúpele.

sulfŭreus, 3., sirkový.

Sulla, ae, m., L. Cornelius Sulla (Felix), diktátor rímsky, protivník Mariov, [138—78].

Sulmō, ōnis, m., mesto v stred. Italii, rodisko Ovidiovo.

sulphur v. sulfur.

sum, fui, esse, byť, jestvovať (existovať), trvať, žiť; zdržovať sa (Romae); homo omnium, qui sunt, qui fuerunt, qui futuri sunt nequissimus, C., ten najhorší človek zo všetkých terajších, bývalých a budúcich ľudí; tumultus fuit, nastal poplach; vyskytovať sa; sunt, qui, quod sentiunt, invidiae metu non audeant dicere, sú ľudia, ktorí zo strachu pred nenávisťou neodvažujú sa povedať, čo cítia; nemo est qui, nikoho niet, kto by; quis est, qui, kto je kto by; non est igitur, ut mirandum sit, nie je tedy prečo sa diviť; haud procul sum, quin.., skoro bych; zakladať sa na niečom; in dīs est, v moci božej je; mať (homini cum deo similitudo est); spes mihi est, dúfam; tecum mihi res est, mám s tebou do činenia; nomen mihi est, volám sa; in animo mihi est, zamýšľam; slúžiť k niečomu (honori, gloriae); hoc mellis est, H., je ako med = príjemné; s gen. possess.: Gallia diu Romanorum fuit, C., dlho patrila Rimanom; temeritas est iuventutis, prudentia senectutis, nerozvážnosť je vlastnosťou mládeže, rozvaha staroby; stulti, stultitae est divitiis gloriari, je znakom hlúpeho, prezradzuje hlúpeho, svedčí o hlúposti vystatovať sa bohatstvom; nullius momenti esse, byť bezvýznamným; sententiae alicuius sum, pripojujem sa k mienke niekoho; non esse solvendo, nemôcť platiť, (byť insolventným); bellum variā victoriā fuit, vojna viedla sa so striedavým šťastím; qui iam stipendiis confectis erant, ktorí mali vyslúžené; sub eodem iure esse, mať to isté právo; in magistratu esse, úradovať; neque mihi in manu fuit, a nebolo mi možné, nemohol som; týkať sa, vzťahovať sa (culpa est omnium, týka sa všetkých); quo in genere est in primis senectus, sem (do tejto kategorie) patrí zvlášte staroba; sit ita, hoci; esto, nech si bude, dobre; est ubi, niekde; est, cum, niekedy; est, quod, je prečo.

summa, ae, f., hlavná vec, jadro, podstata, obsah; s. imperii, s. rerum, vrchná moc, vláda; súhrn, celok; summa belli, vrchné veliteľstvo na vojne; s. victoriae, rozhodné víťazstvo; ad summam, krátko; in summa, celkom, jedným slovom.

summārium, ii, n., stručný obsah, výťah, obsah hlavných bodov.

summātim, adv., celkom; na krátko, vôbec.

summē, adv., v najvyššej miere, veľmi, najväčšmi.

summŏpĕrĕ, adv., s najväčším úsilím.

summōrōsus v. submorosus.

summŏveŏ v. submoveo.

summum, adv., najviac, najvyššie.

summus, 3., najvyšší, najvrchnejší, najdôležitejší; summa res (publica), obecné dobro, blaho štátu, najvyššie záujmy štátne; s. ius, najprísnejšie právo; summa urbs, vyšehrad; in summo monte, na vrcholci, na temeni vrchu.

sūmō, p s i, p t u m, 3., brať, vziať; obliecť (togam virilem s.); dostať; vypožičať si (pecuniam mutuam s.); kúpiť (parvo s.); podnikať (expeditionem, bellum); uvádzať, zmieňovať sa; tvrdiť; vybrať si, voliť; osobovať si; požívať (cibum); užívať (medicamentum); A t h e n i e n s e s M i l t i a d e m i m p e r a t o r e m s i b i s u m p s e r u n t, vzali si za vodcu.

sumptuārius, 3. = sumptuosus; l e x s u m p t u a r i a, zákon o výdavkoch.

sumptuōsē, a d v., s veľkým nákladom, nákladne.

sumptuōsus, 3., nákladný, drahý, nádherný; márnotratný.

sumptŭs, ūs, m., náklad, nádhera; s u o s u m p t u, na svoje útraty.

suō, u i, ū t u m, 3., šiť, sošívať; s u t a, ō r u m, n., golier.

suopte = suo ipsius.

su-ŏvĕ-taurīlia, i u m, n., slávnostná obeť (očistná).

sŭpellex, c t ĭ l i s, f., náradie, nábytok.

sŭper, a d v. a p r e d l. I. a d v.: nahore, navrchu, svrchu, shora; krome toho, mimo toho; s a t i s s u p e r q u e, až veľmi, až príliš; s u p e r e s t, zbýva; II. p r e d l. s a k k. nad, ponad, cez, za, (super montem); v u l n u s s. v u l n u s, rana na ranu, rana za ranou; s u p e r m e n s a m, medzi jedením; s. v i n u m e t e p u l a s, pri hodovaní; s a b l. o, (super aliqua re scribere) s. a r c e, nad hradom; s. m e r o, pri víne; s. o s t r o, na koberci.

sŭpĕrābĭlis, e, prekročiteľný (murus), premožiteľný.

sŭperaddō, a d d ĭ d i, a d d ĭ t u m, 3., k tomu pridávať, dodať.

sŭpĕrātŏr, ō r i s, m., pokoriteľ, víťaz nad . .

sŭperbē, a d v., pyšne, spupne, hrdo.

sŭperbia, a e, f., pýcha, hrdosť, spupnosť; niekedy aj v dobrom smysle: oprávnená hrdosť (s u m e s u p e r b i a m q u a e s i t a m m e r i t i s, H., hrdé sebavedomie.

sŭperbĭlŏquentia, a e, f., hrdá, spupná reč.

sŭperbiō, 4., byť pyšným, hrdým vypínať sa, chvastať sa, honosiť sa (patriis actis).

sŭperbus, 3., pyšný, hrdý, spupný, nadutý; vynikajúci, vznešený, nádherný, skvostný.

sŭpercĭlium, i i, n., obočie, obrvy; výšina, vrch (tumuli).

sŭpĕrēmĭneō, 2., vynikať, prečnievať, prevyšovať.

sŭperfĭciēs, ē i, f., vrchná časť, povrch; vrchná stavba domu, strecha.

sŭperfixus, 3., pripevnený, napichnutý (capita hostium).

sŭperfluō, f l u x i, —, 3., pretekať (Nilus); oplývať (divitiis).

sŭperfluus, 3., pretekajúci, oplývajúci, zbytočný.

sŭperfundō, f ū d i, f ū s u m, 3., liať, posypať, preliať; s u p e r f u n d i, pretekať, vyliať sa, rozvodniť sa, z brehov vystúpiť.

sŭpergrĕdior, g r e s s u s s u m, 3., prekročiť; prekonať, vynikať, (pulchritudine aliquem).

sŭpĕri, ō r u m, m., nebešťania, bohovia; ľudia na zemi žijúci.

sŭpĕrĭăciō, i ē c i, i e c t u m (i a c t u m), prehodiť, nahádzať; zaliať, zaplaviť, pokryť, prekročiť; preháňať.

sŭpĕrimmĭneo, 2., vyčnievať nad niečím.

superimpleō, 2., preliať.

sŭpĕrimpōnō, (p ŏ s u i), p ŏ s ĭ t u m, 3., položiť na niečo; naložiť ešte na . .

sŭpĕrincĭdens, n t i s, shora padajúci, vpadajúci.

sŭpĕrincŭbans, n t i s, navrchu, na niečom ležiaci.

sŭpĕrincumbō, c ŭ b u i, c ŭ b ĭ t u m, 3., ľahnúť na niečo.

sŭpĕrinĭciō, i ē c i, i e c t u m, 3., na vrch hodiť, prestrieť.

sŭpĕrinsternō, s t r ā v i, —, 3., svrchu položiť; zastrieť, svrchu zastrieť.

sŭpĕrior, komp. od super (superus), vyšší, predošlý, minulý, posledný, laňajší (annus); včerajší; mocnejší, silnejší; Hannibal superior discessit, odišiel ako víťaz.

sŭperlātiō, ōnis, f., prehnanie, (hyperbola).

sŭperlātus, 3., prehnaný.

sŭpermittō, mīsi, missum, 3., napustiť; naliať, naplniť.

sŭpernē, adv., svrchu, hore.

sŭpernus, 3., horný, vrchný; vysoko ležiaci (Tusculum); nebeský (numen).

sŭpĕrō, 1., prevyšovať, vynikať, výťaziť, premôcť; prekročiť, preísť, preskočiť, preniknúť, okolo plávať (promontorium), na živě zostať, prežiť; v hojnosti, nadbytku sa vyskytovať.

sŭperpendens, ntis, previslý (saxa), nahnutý; previsnutý.

sŭperpōnō, sui, sĭtum, 3., navrch položiť; capiti superpositum decus, ozdoba na hlavu položená; superpositus, predstavený.

sŭperscandō, —, —, 3., prekročiť.

sŭpersedeō, sēdi, sessum, 2., sedieť na niečom, zanechať niečo, zdržať sa niečoho, vyhýbať niečomu.

sŭperstagnō, 1., z brehov vystúpiť [a tým spôsobiť stojaciu vodu pri brehoch].

sŭpersternō, strāvi, strātum, 3., pokrývať, zastierať.

sŭperstes, stĭtis, očitý svedok; pozostalý na živě; s—em esse alicui, prežiť niekoho; Aeneas patriae superstes, H., = Ae., ktorý prežil zkazu vlasti.

sŭperstĭtiō, ōnis, f., posvätná úcta, bázeň; povera; predmet úctu posvätnú vzbudzujúci; streštenosť.

sŭperstĭtiōsē, adv., poverčivo; id dicitis non s. et aniliter, C., z babskej poverčivosti.

sŭperstĭtiōsus, 3., poverčivý; veštecký, prorocký.

sŭperstō, —, —, 1., stáť na.. (essedis et carris).

sŭperstruō, xi, ctum, 3., vystaviť nad niečim.

sŭpersum, fui, esse, zbývať; quod superest, zbytok; na živě zostať, prežiť; byť v hojnosti; byť zbytočným.

sŭpĕrurgens, ntis, shora vnikajúci (fluctus).

sŭpĕrus, 3., horný, vrchný; mare Superum, more Jonské; superi—orum, (opp. inferi) pozemšťania; nebeský (protiva: pozemský); superi = bohovia, nebešťania; komp. superior, superl. supremus, summus.

sŭpervacāneus, 3., zbytočný, nepotrebný; supervacaneum est disserere, C., bolo by zbytočné hovoriť.

sŭpervăcuus, 3., zbytočný, nepotrebný; ex supervacuo, zbytočne.

sŭpervādō, —, —, 3., prekročiť, prekonať.

sŭpervĕhor, ctus sum, 3., ísť, plávať okolo niečoho (promuntorium).

sŭpervĕniō, vēni, ventum, 4., ísť za niečim; unda supervenit undam, H., vlna za vlnou sa valí; prísť, zastihnúť; pridružiť sa, na pomoc prísť; ei nox supervenit, Cu., prekvapila ho.

sŭperventŭs, ūs, m., príchod (nenadály).

supervīvo, vixi, victum, 3., prežiť niekoho (alicui).

sŭpervŏlĭtō, 1., nad niečim lietať.

sŭpervŏlō, 1., preletieť, letieť nad niečim.

sŭpīnō, 1 hore obracať, horeznačky klásť, povaliť; hore držať (nasum).

sŭpīnus, 3., späť zahnutý, obrátený, horeznačky ležiaci; hrdý; lenivý.

suppaenĭtet, trochu obanovať.

suppār, pāris, adj., skoro rovnaký, skoro súčasný.

suppĕdĭtātiō, ōnis, f., hojnosť, veľká zásoba.

suppĕdĭtō, 1., hojne poskytovať, zásobovať, v hojnosti sa vyskytovať; hojnosť mať niečoho, stačiť, dostačovať; pomáhať; podať.

suppĕtiae, ārum, f., pomoc.

suppĕtior, 1., pomôcť.

suppĕtō, īvi, ītum, 3., byť napohotove, pod rukou, v hojnosti, stačiť.
suppĭlō, 1., okrádať.
suppingō, pēgi, pactum, 3., vbiť.
supplantō, 1., podraziť niekoho nohou.
supplēmentum, i, n., doplnok, dodatok; doplňovanie vojska; vojsko záložné, záloha.
suppleō, plēvi, plētum, 2., doplniť (legiones); odvod držať, nováčiť; nahradiť.
supplex, ĭcis, adj., pokorne prosiaci, orodujúci: subst., prosebník, ochranca; s. dei, u boha pomoc hľadajúci; se alicui s. abicere, pokorne padnúť k nohám.
supplĭcātiō, ōnis, f., verejné modlitby za odvrátenie alebo za zdar niečoho; poďakovacia slávnosť.
supplĭcĭtĕr, adv., pokorne, prosebne.
supplĭcium, ii, n., pokorná prosba; prosba k bohom, modlitba; slávnosť poďakovacia; poprava, trest smrti, muka; s—io afficere, supplicium sumere, trestať smrťou, popraviť; ad ultimum supplicium progredi, život si vziať.
supplĭcō, 1., pokorne prosiť, vzývať, modliť sa.
supplōdō, si, sum, 3., tlieskať; dupnúť nohou, dupotať.
supplōsiō, ōnis, f., dupot.
suppōnō, sui, sĭtum, 3., podkladať, podstavovať, podstrkovať (testamentum); podrobiť; menej ceniť, predpokladať.
supportō, 1., privážať, dovážať, dopravovať (frumentum exercitui).
suppostus = suppositus.
suppressiō, ōnis, f., spreneverenie peňazí, podvod.
suppressus, 3., zatajený, tichý; suppressa voce dicere, polohlasne.
supprĭmō, pressi, pressum, 3., potlačiť; zastaviť, zadržať (fugam); zakotviť (classem); zatajiť, skryť, zamlčať; navem s., potopiť.
suppŭdet, 2., trochu sa hanbiť.
suppŭtātiō, ōnis, f., súčtovanie.
suppŭtō, 1., podrezať; súčtovať.
sŭprā, adv. a predl. I. adv., hore, nahore, nad tým, svrchu, prv, viac, vyše (uti supra demonstravimus); II. predl. s akk. supra urbem, nad mesto; supra modum, nad mieru, prez mieru.
suprascandō, scandi, scansum, 3., prekročiť.
suprēmum, adv., naposledok, napospledy.
suprēmus, 3., najvyšší, posledný, najhorší; subst. suprema, orum, n., koniec, posledná pocta, pohreb.
sūra, ae, f., lýtko.
surcŭlus, i, m., ratolesť, výhonok, štep.
surdaster, tra, trum [surdus], nahluchý.
surdĭtās, ātis, f., hluchota.
surdus, 3., hluchý; bezcitný (saxa); bezhlasý, tichý.
surgō, surrexi, ctum, 3., vstať, povstať, objaviť sa, rásť, vzrásť, počať, zdvihnúť sa, vznikať.
surpĭte = surripite.
surrancĭdus, 3., nasmrdlý, potuchlý.
surraucus = subraucus.
surrēmĭgō = subremigo.
surrĕpō = subrepo.
surrexe = surrexisse.
surrīdeō = subrīdeo.
surrĭgō = surgo a subrigo.
surrĭpiō, ui, reptum, 3., potajomky vziať, odcudziť; tajno odviesť (ex custodia); premárniť; crimina s., skryť; diem s., bez úžitku stráviť, premárniť.
surrŭbeō v. subrubeo.
surruō v. subruo.
sursum, adv., hore: s. deorsum, hore-dolu.
sŭs, adv., hore; susque deque ferre (habere) aliquid, ani si nevšimnúť.
sūs, sŭis, c., sviňa, prasa, brav; sus masculus, kanec; sus Minervam (docet) = hlupák chce učiť múdreho.
susceptiō, ōnis, f., prevzatie (causae, laborum).

susceptum, i, n., podnik.

suscĭpĭō, cēpi, ceptum, 3., podnikať, podujať, brať na seba; prijať (aliquem in civitatem); zaujať sa čoho (salutem rei publicae); odpovedať, v reči pokračovať, ďalej hovoriť; votum s., sľub urobiť; prodigia s., za platné prijímať; vziať na ruky novonarodené dieťa, a tým ho za vlastné uznať a sľúbiť vychovávať; editi in lucem et suscepti sumus = narodili sme sa.

suscĭtō, 1., budiť, do pohybu uvádzať; podnecovať, povzbudzovať; spôsobiť, urobiť (crepitum), vyrávať.

suspectō, 1., podozrievať; pass., podozrenie budiť.

suspectus, 3., podozrelý.

suspectŭs, ūs, m., pohľad do výšky, vzhľad; vážnosť, obdiv, úcta.

suspendium, ii, n., obesenie.

suspendō, di, sum, 3., povesiť, zavesiť, obesiť; vybudovať, podoprieť; orať (tellurem); v neistote nechať (animos); zastaviť, zadržať (fletum); napnúť; suspenso pede, na prstoch; s. aliquem naso, pohŕdať niekým.

suspensus, 3., zavesený, visiaci, závislý od.., založený na.., neistý, pochybný, v neistote sa nachádzajúci; ľahký, vznášajúci sa; rebus suspensis, L., pri neistote politických pomerov.

suspĭcāx, ācis, adj., podozrivý; nedôverivý, nedôverčivý.

suspĭcĭō, spexi, spectum, 3., hore pozrieť; obdivovať, vážiť si; podozrievať, v podozrení mať.

suspĭcĭō, ōnis, f., podozrenie; tušenie, domnienka, mienka.

suspĭcĭōsē, adv., podozrievavo, s podozrením.

suspĭcĭōsus, 3., podozrivý.

suspĭcor, 1., podozrievať; tušiť, domnievať sa; fuge suspicari, H., prestaň (ma) podozrievať.

suspīrātio, ōnis, f., **suspīrātŭs**, ūs, m., vzdychanie, vzdych.

suspīrĭtŭs, ūs, m., hlboké vdychnutie.

suspīrium, ii, n., vzdych; suspiria trahere, stenať; s. ducere, vzdychať, vzdychnúť.

suspīrō, 1., vzdychať, stenať; túžiť po niečom.

sustentācŭlum, i, n., podpora.

sustentātiō, ōnis, f., zdržovanie, odklad, prieťah.

sustentō, 1., udržovať, podopierať, podporovať, pomáhať; živiť, vyživovať; znášať, odolávať; zadržovať, zdržovať; odložiť (aedificationem).

sustĭnĕō, tĭnui, tentum, 2., udržovať, podopierať, niesť; zadržovať, zdržovať, zastaviť (equos, perterritum exercitum); podporovať, chrániť; živiť; znášať, vydržať, odolať (impetum hostium); podstúpiť, podrobiť sa; predĺžiť (rem in noctem, L.); zastávať (causam, munus); aliquid facere s., mať odvahu niečo urobiť.

sustollō, 3., vyzdvihnúť; zničiť, vziať.

sustŭlī pf. od tollo.

sŭsurrō, 1., bzučať (apes), šoptať, šuškať, šumieť.

sŭsurrātor, ōris, m., šepkáč; šuškajúci, mrmlajúci, bručiaci.

sŭsurrŭs, ūs, m., šopot, šuškanie, šum, bzučanie.

sŭsurrus, 3., šoptavý.

sūtĭlis, e, sošitý, spletený.

sūtŏr, ōris, m., švec, obuvník.

sūtŏrius, 3., k remeslu švecovskému patriaci; atramentum s., černidlo; subst., bývalý švec.

sūtrīnus, 3., švecovský.

sūtūra, ae, f., šitie, šev, stah.

suus, 3., zám., svoj, jeho; vlastný, zvláštny, obyčajný, prirodzený, náležitý, vhodný (occasio), priaznivý (deus), priateľský, naklonený; milý, drahý; suo anno (consulem fieri), v roku zákonom vymeranom, predpísanom = zákonitom; suus numerus, určitý; suo Marte pugnare, svojím obvyklým spôsobom; vix suus erat, skoro bol bez seba; subst. sui, ōrum, m., príslušníci, priatelia; sua, ōrum, n., majetok; suum, i, n., majetok, zásada.

sycŏphanta, a e, m., kto oznámi toho, čo z Attiky figy doniesol (bolo to zákonom zabránené); pomluvač, klamár, podvodník; pochlebník, vyžierač.

syllăba, a e, f., slabika; a u c e p s s y l l a b a r u m, slovičkár.

syllăbātim, a d v., po slabike.

symbolum, i, n., odznak, znak.

symphōnia, a e, f., (harmonická) hudba, koncert.

symphōniăcus, 3., hudobný, k hudbe, ku sboru hudobnému patriaci.

symplēgădēs, u m, f., dve skaly pri ústi Bosporu do Čierneho mora („srážajúce sa").

symposium, i i, n., hostina, hody.

synĕdros, i, m., člen rady makedonskej.

syngrăpha, a e, f., dlžný úpis, zmenka.

synthesis, i s, f., zloženie.

Syphax, ā c i s, m., kráľ numidský.

Syrācūsae, ā r u m, f., hlavné mesto Sicilie.

Syrinx, g i s, f., nymfa v trsť premenená.

Syrtis, i s, f., piesočnaté melčiny na severnom pobreží africkom; piesočnatá melčina vôbec.

T

T. ako skrátenina: p r a e n o m e n T i t u s.

tăbella, a e, f., daštička, tabulka, obrázok; daštička na písanie; list, listina, protokol, hlasovacia tabulka.

tăbellārius, i i, m., listonoš, posol.

tābeō, u i, —, 2., rozplývať sa, roztápať sa, vlhnúť; miznúť, chradnúť.

tăberna, a e, f., búda, chatrč; sklad, sklep, krám; dieľňa; krčma, hostinec; t. l i b r a r i a, kníhkupectvo; t. t o n s o r i s, holiarňa; t. a r g e n t a r i a, zmenárňa.

tăbernācŭlum, i, n., búda, šiator (zvl. vyšších dôstojníkov); stánok (pri auspiciách).

tăbernārius, i i, m., kramár, kupec.

tābes, i s, f., tlenie, chradnutie, miznutie; nákaza; hnoj, jed.

tābescō, b u i, —, 3., roztápať sa, rozplývať sa; tlieť, hniť; chradnúť, mrieť sa, trápiť sa, hynúť.

tābĭdus, 3., roztápajúci sa, odmäkajúci; umorujúci, záhubný.

tābĭfĭcus, 3., rozpúšťajúci; umorujúci, úmorný.

tăbŭla, a e, f., daska, tabula; daska k písaniu; stôl peňazomencov; stôl pri dražbe; dražba; obraz; listina, soznam; zápis, protokol, účty; c u r a t a b u l a r u m p u b l i c a r u m, štátna účtarňa; dlžobné knihy, archív; závet; mappa.

tăbŭlārium, i i, n., archív.

tăbŭlātiō, ō n i s, f., kladenie dasák; podlaha, poval'.

tăbŭlātum, i, n., lešenie, poschodie, vrstva.

tābum, i, n., hnoj; nákaza, mor.

tăceō, u i, ĭ t u m, 2., mlčať, zamlčať, prestať, byť ticho.

Tăcĭta, a e, f., (= Muta) bohyňa mlčania.

tăcĭtē, a d v., mlčky, mlčkom; ticho, nepozorovane; t. h a b e r e a l i q u i d, zatajiť.

tăcĭturnĭtas, ā t i s, f., mlčanlivosť; mlčanie, ticho.

tăcĭturnus, 3., mlčanlivý, tichý.

tăcĭtus, 3., zamlčaný, o čom sa nehovorí, tichý, tajný, skrytý, nepozorovaný; mlčiaci, zamyslený; t a c i t u m f e r r e, mlčky zniesť; mlčky, s tichým súhlasom prijatý.

tactŭs, ū s, m., dotknutie, dotýkanie, omatávanie, hmat; vliv, účinok.

taeda, a e, f., smolnaté drevo: smrk, borovica, sosna; lúč, trieska, fakľa; fakľa svadobná, (aké zapaľovali, keď viedli nevestu v sprievode do domu ženíchovho); svadba, sobáš.

taedet, u i t, t a e s u m e s t, p e r t a e s u m e s t, t a e d ē r e, neosob. sloveso, osobný predmet má v akk. a vecný v genitíve: t a e d e t m e l e v i t a t i s t u a e, hnusí sa mi, bridí sa mi tvoja ľahkomyseľnosť; protiví sa, nepáči sa, mám odpor, nechuť k niečomu.

taedĭfer, 3., fakľu nesúci.

taedium, i i. n., ošklivosť, hnus, odpornosť, omrzlosť; t a e d i o r e r u m a d v e r s a r u m, S., z omrzlosti nad svojimi naúspechy.

Taenărīs, ĭ d i s, f., tenarský, lakonský, spartský; T. s o r o r = Helena.

Taenărus, i, m., (— **um**, i, n.), najjužnejší mys peloponneský, kde bol vchod do podsvetia; a d j. T a e n a r i u s; T. f a u c e s, vchod do podsvetia; T. m a r i t a = Helena; T. v a l l i s, podsvetie.

taenia, a e, f., stužka.

taeter, t r a, t r u m, škaredý, ošklivý, hnusný, odporný, ohavný, ohyzdný, hrozný.

tālāris, e, po členky siahajúci, (tunica t.); s u b s t. t a l a r i a, i u m, n., (calceamenta), okrýdlené črievice, aké básnici pripisujú Merkúrovi).

tālārius, 3., I., po členky siahajúci; l u d u s t., druh divadelných predstavení (nazvaný podľa rúcha hercov, splývajúceho až po členky); II., týkajúci sa kociek; l u d u s t., hra v kocky.

tălassiō, ō n i s, m., svadobný pozdrav, vyvolávaný novomanželom.

tālea, a e, f., kolíky, ktoré vbíjali do zeme, aby ranili nepriateľské kone; kovové prúty, ktoré upotrebovali v Britannii miesto peňazí (utuntur taleis ferreis pro nummo, Cs.).

tălentum, i, n., váha, talent, grécka jednotka váhy = (podľa rozličných štátov) 20—40 kg.; jednotka peňažnej hodnoty, t. j. hodnota množstva striebra vážiaceho 1 talent (asi 5000 korún č.-s.).

tālis, e, taký; t a l i s — q u a l i s, taký, tak — aký, ako: q u a l e m e u m r e l i q u i, t a l e m e u m i n v e n i — akého (ako) som ho zanechal, takého (tak) som ho (aj) našiel.

talpa, a e, f., krt.

tālus, i, m., členky; p l u r. kocky, i a c ĕ r e, m i t t e r e t., hrať v kocky.

tăm, a d v., tak, tak veľmi; miesto t a m m a g n u s kladie sa t a n t u s: q u a e e s t i s t a t a n t a m e r i t a s, aká je to veľká nerozvážnosť od teba.

tamdiū, a d v., tak dlho, dotiaľ.

tămen, a d v., jednako; a t t a m e n, ale predsa, no jednako; n e q u e t a m e n, a predsa nie.

Tămēsis, i s, m., (akk. im), rieka Temza v Britannii.

tămetsi, s p., hoci, čo aj; t a m e t s i a b d u c e e t a f o r t u n a d e s e r e b a n t u r, t a m e n o m n e m s p e m s a l u t i s i n v i r t u t e p o n e b a n t, hoci ich opúšťali aj vodca aj šťastie, predsa všetku nádej na spásu kládli do zmužilosti.

tamquam, s p., ako, ako by, ako keby; t. s i, ako keby, ani čoby.

Tănais, i s, m., rieka Don.

tandem, a d v., konečne, predsa tedy, predsa len.

tangō, t ĕ t ĭ g i, t a c t u m, 3., dotknúť sa; zasiahnúť, udrieť do niečoho, zabiť; d e c a e l o t a c t u s, bleskom zabitý; pokropiť (corpus aqua); ochutnávať, jesť: (s u p e r o r u m t a n g e r e m e n s a s — jesť za stolom bohov); súsediť, hraničiť; zachvátiť, pohnúť, preniknúť, (religione tactus, pohnutý, preniknutý posvätnou bázňou); zmieňovať sa.

tantispĕr, a d v., tak dlho, do tých čias; medzitým, zatým.

tantŏpĕrĕ, a d v., tak veľmi, toľme

tantŭlus, 3., tak malý, tak nepatrný

tantum, a d v., tak veľmi, tak moc, len, toľko, nakoľko; t a n t u m s c i m u s, q u a n t u m m e m o r i a t e n e m u s toľko vieme, koľko máme v pamäti; i n t a n t u m, do takej miery, tak veľmi; t a n t i, za toľko, tak draho; t a n t i e s s e, toľko platiť, takú cenu, mať; byť takým dôležitým; t a n t u m q u o d len čo, práve; t a n t u m q u o d n o n, len že nie, div že nie; t a n t o, o toľko.

tantum mŏdo, a d v., len

tantundĕm, a d v., práve toľko.

tantus, 3., tak veľký, toľký; taký, tak značný, tak mocný.

tantusděm, 3., práve tak veliký t a n t ī d e m, práve za toľko.

tapēte, i s, n., (a c c. p l u r. — a s), koberec, čalún.

tardē, a d v., zdĺhavo, pomaly, pozde; s rozvahou; t a r d i u s, neskôr.

tardĭtās, ā t i.s, f., zdĺhavosť, váhavosť, prefahovanie; lenivosť, tuposť duševná, ľahostajnosť.

tardō, 1., zadržovať, zdržovať, meškať; prekážať, vadiť, obťažovať; váhať.

tardus, 3., zdĺhavý, váhavý; tupý, lenivý, nedbalý; pozdno prichádzajúci.

tartărĕus, 3., podzemský, pekelný, strašný.

Tartărus, i, m., podsvetie; p l u r. T a r t a r a, ō r u m, n.

taureus, 3., volový, hovädzí; t a u r ę a t e r g a, O., bubenčok.

taurĭformis, e, podobný býku.

taurīnus, 3., volový, bujačí.

taurus i. m., býk, vôl, túr; volová koža, hovädina; súhvezdie Býka.

taxātiō, ō n i s, f., oceňovanie.

taxillus, i, m., [demin. od talus], kocka.

taxus, i, f., tisa, tisina.

tectē, a d v., skryto, nepozorovane, tajne; opatrne.

tectōrium, i i. n., štukatúra, ozdoba stien, maľba nástenná, fresková.

tectōrius, 3., štukatúrsky, freskový.

tectum, i, n., strecha, prístrešie, dom, príbytok; povaľ.

tectus, 3., skrytý, tajný; opatrný.

tĕgĭmen, ĭ n i s, n., **tĕgĭmentum**, i, n., pokryvadlo, odev; ochranná zbraň (obrnenie, prilba, štít); ochrana; obálka.

tĕgō, t e x i, t e c t u m, 3., kryť, zahaľovať, zastierať, odievať; skrývať, tajiť; chrániť.

tĕgŭla, a e, f., škridlica, strecha (škridlicová).

tĕgŭmentum, i, n., v. tegimen.

tēla, a e, f., tkanina, látka; osnova; stav tkáčsky.

Tēlĕmăchus, i. m., syn Odysseov a Penelopin.

tellus, ū r i s, f., zem; pôda, krajina; zosobn. T e l l u s, bohyňa, darkyňa úrody.

tēlum, i, n., zbraň útočná: strela, šíp, meč, kameň, kopija atď.

tĕmĕrārius, 3., nerozvážny, nerozumný, zaslepený, smelý, opovážlivý: t e m e r a r i a v o x m e a f a c t a t u a (v o c e) e s t, O., = z tvojho želania poznávam nerozvažitosť svojho sľubu.

tĕmĕrĕ, a d v., slepo, t. j. nerozvažito, bez rozvahy, nerozumne; nevdojak, náhodou; na zdar Boh; len tak, ledabolo; n o n t e m e r e, nie tak ľahko, nie tak hneď, nie len tak, nie je bezvýznamné.

tĕmĕrĭtās, ā t i s, f., náhoda, nerozvažitosť, zaslepenosť, opovážlivosť; prenáhlenosť.

tĕmĕrō, 1., zneuctiť, obraziť, hanobiť; znesvätiť, poškvrniť, zanečistiť.

tēmētum, i, n., opojný nápoj; víno, medovina.

temnō, (t e m p s i), —, 3., pohŕdať, opovrhovať.

tēmo, ō n i s, m., oje; voz; oje v súhvezdí Veľkého Voza.

Tempē, n e s k l. n., údolie v Thessalii, vynikajúce svojimi krásami; krásne údolie vôbec.

tempĕrāmentum, i, n., pravá miera, prostriedok mierniaci, miernosť.

tempĕrans, a n t i s, zdržanlivý, striedmy, mierny.

tempĕrantĕr, a d v., mierne, umierene, s mierou, zdržanlivo, striedmo.

tempĕrantia, a e, f., miernosť, zdržanlivosť, striedmosť.

tempĕrātiō, ō n i s, f., pravá miera, primeranosť, rovnováha, dobrý stav.

tempĕrātus, 3., mierny, lahodný, kľudný, primeraný, náležitý, vhodný; zdržanlivý, striedmy, rozvažitý, rozumný; a n i m u s t. v i r t u t i b u s, mravnú cenu majúci, ctnostný.

tempĕriēs, ē i, f., primeranosť, pravý pomer, miernosť; t. c a e l i, mierne podnebie.

tempĕrō, 1., mierniť, pravú, náležitú mieru uvádzať, určovať, zachovávať, uspokojovať, tíšiť, krotiť, držať na uzde, zdržovať, obmedziť; spravovať, riadiť; s i b i t e m p e r a r e, zdržať sa, ovládať sa, mier-

niť sa; alicui t., šetriť niekoho; temperare mihi non possum, quin, nemôžem sa udržať.

tempestās, ātis, f., čas, doba, chvíľa; počasie, zlé počasie, búrka, víchrica; nepokoj, nebezpečenstvo, nešťastie, pohroma, zkaza.

tempestīvē, adv., v pravý čas, na čas.

tempestīvĭtās, ātis, f., vhodný, pravý čas.

tempestīvus, 3., v pravý čas, v príhodný čas; vhodný, príležitý, primeraný, zrelý, dospelý; ráno sa začínajúci (convivium).

templum, i, n., posvätné miesto, chrám, svätyňa; miesto, priestor, priestranstvo, stán, príbytok.

tempŏrālis, e, časový, nejaký čas trvajúci.

tempŏrārius, 3., časový, dočasný, chvíľkový, nestály, vrtkavý.

temptāmen, ĭnis, n., **temptāmentum**, i, n., pokus, zkúška.

temptātiō, ōnis, f., nával, útok, záchvat (o nemoci); zkúška.

temptō, 1., omatávať, dotýkať sa; t. citharam, brnkať na kithare, prebierať struny kithary; znepokojovať, dráždiť, napádať, útočiť; zkúšať, skúmať; robiť pokus (probovať); fugam cursu temptavit equorum, V., proboval cvalom dohnať uháňajúce kone; hľadieť si získať, nakloňovať si: svádzať, podplácať.

tempus, ŏris, n., čas, doba, chvíľa, príležitosť; ad t., (len) na čas, na chvíľku, dočasne, v pravý, určitý čas; pro tempore, zatým, pokým, medzitým, do času, pokiaľ čas dovoľuje, podľa okolností; suo tempore, in tempore, v pravý čas; ex tempore, bez prípravy, podľa okolností; in tempus, na nejaký čas, na chvíľku; his temporibus, za našich časov; hoc in tempore, za tohoto stavu, v tomto stave, v týchto okolnostiach; tempus iam est de hac re dicere, už je čas [na čase, je treba] prehovoriť o tejto veci; tempora, um, spánky; hlava.

tēmŭlentus, 3., opilý.

tĕnācĭtas, ātis, f., pevné držanie; sporivosť; skúposť.

tĕnācĭtĕr, adv., pevne, húževnato, vytrvale.

tĕnāx, ācis, adj., pevne držiaci, pevný, silný, tuhý, hustý, lipkavý; stály, vytrvalý, húževnatý, neústupný; sporivý, skúpy.

tendĭcŭla, ae, f., slučka, osídlo.

tendō, tĕtendi, tentum (tensum), 3., napínať, naťahovať (arcum); rozťahovať, nadúvať; postaviť šiator; táboriť; namáhať sa, usilovať sa, snažiť sa; túžiť, priať si; odporovať.

tĕnebrae, ārum, f., tma, noc, temnota, slepota; tma (smrti), smrť; podsvetie; temnica, väzenie; skrytosť, nízky pôvod.

tĕnebrĭcōsus, 3., temný, tmavý, tmou zahalený; neznámy, skrytý, tajný; nízky.

tĕnebrĭcus, 3., tmavý.

tĕnebrōsus, 3., tmavý, čierny, chmúrny.

Tĕnĕdos, i, f., ostrov u trojanského pobrežia.

tĕneō, ui, tentum, 2., držať, mať, mať v moci, spravovať, riadiť, panovať nad niečím; obývať, bývať; zdržovať (risum); zadržovať, potlačovať, prekážať; obhajovať (causam); dokazovať, tvrdiť; personam t., mať úlohu pridelenú; iter tenere aliquo, byť na ceste niekam; memoria t. aliquid, mať na pamäti, zapamätať si, pamätať o čom; cursum t., zachovávať smer (behu, cesty); ne diutius teneam, C., abych (vás) nezdržoval; poňať, chápať, rozumieť, vedieť (cuncta); dosiahnuť (regnum); zachovávať (morem); silentium t., mlčať; civitas legibus tenetur, obec udržuje sa zákonami; mám pravdu (si recte conclusi, teneo, C.); krotiť (iracundiam); leges tenent, zákony zaväzujú; podržať si, nechať si; poenā teneri, byť podrobeným trestu: držať, zajímať, obsadiť (tenent Danai); te-

net fama, ide chýr, ide povesť; ventus adversum tenet, v. duje s protivnej strany; manu tenere, držať za ruku; se tenere, zdržiavať sa.

ěner, 3., útly, slabý, nežný, jemný, mäkký, zmäkčilý, mladý; in teneris, V., v útlom veku, za mladi; a teneris unguiculis, C. = od útleho veku, od mladi; ohebný (vox); citlivý.

ěněrē, adv., nežne, mäkko; rozkošne (dicere).

ěněrĭtās, ātis, f., útlosť, nežnosť, jemnosť, slabosť, krehkosť.

ěnŏr, ōris, m., pohyb, nepretržité trvanie, priebeh; vlastnosť, súvislosť, pokračovanie; spôsob, ráz; uno tenore, jedným prúdom, v jednom kuse, nepretržito.

ensa, ae, f., slávnostný voz, na ktorom pri hrách v cirkuse vozili obrazy bohov.

ent— v. tempt—.

entōrium, ii, n., stán, šiator.

ěnuis, e, tenký, riedky, ľahký, nepatrný, drobný, skrovný, slabý, úzky, tesný, nízky; podrobný, dôkladný; jemný, čistý, jasný.

ěnuĭtās, ātis, f., jemnosť, tenkosť, drobnosť, skrovnosť, slabosť, jednoduchosť, chudosť; chudoba.

ěnuĭtĕr, adv., tenko, jemne; presne, dôkladne; prosto, jednoducho, skrovne, slabo, chatrne; povrchne, nízko.

ěnuō, 1., stenčovať, zjemňovať, zúžovať, rozrieďovať, rozpúšťať; pass. rozplývať sa, zoslabovať.

ĕnus, predl. sabl., až po, až k niečomu, pectoribus tenus, až po prsá; nomine tenus, len podľa mena; verbo t., len slovami.

tĕpĕfăciō, fēci, factum, 3., ohrievať, otepľovať, hriať.

tĕpeō, ui, —, 2., byť teplým, byť zohrievaným (sole tepere); o láske: byť zaľúbeným.

tĕpescō, pui, —, 3., otepľovať sa, zohrievať sa.

tĕpĭdus, 3., teplý, letný vlažný; ochladlý.

tĕpor, ōris, m., vlažné, mierne teplo; nedostatok ohňa, chladnosť.

ter, adv., čísl. tri razy, trikrát; terque quaterque, niekoľko ráz, niekoľkokrát; ter felix, prešťastný.

terdĕciēs, adv., čísl., trinásť ráz, trinásťkrát.

terdēni, 3., po tridsiatich.

tĕrĕbinthus, i, f., strom terpentinový.

tĕrebrō, 1., vrtať, prevrtať, prepichnúť.

tĕrēdō, ĭnis, f., červotoč.

tĕres, tĕrĕtis, adj., ostrúhaný, hladký; štíhly; oblý; jemný, vkusný.

tergĕmĭnus, 3., v. trigeminus.

tergeō, si, sum, 2., stierať, utierať, čistiť; tersus, čistý, jemný, pekný.

tergĭversātiō, ōnis, f., zdráhanie, protivenie sa, váhanie, otáľanie.

tergĭversor, 1., vyhovárať sa, vykrúcať sa, zdráhať sa, otáľať.

tergum, i, n., chrbát; terga vertere, dare, praestare, dať sa na útek, utekať; zadná strana, tylo (vo vojenskom postavení, opp. frons); telo, kus; koža; aurea terga, zlaté rúno; vec zhotovená z kože: mech, kožená vrstva štítu, štít; remeň, remene zápasníkov.

tergus, ŏris, n., = tergum.

termes, ĭtis, m., vetev olivová, ratolesť.

terminālis, e, hraničový; Terminalia, ium, n., slávnosť na počesť boha hraníc Termina, konaná 23. februára.

terminātiō, ōnis, f., obmedzenie, ohraničenie, určenie.

terminō, 1., obmedzovať, ohraničovať, určovať; končiť (bellum); dokonávať.

terminus, i, m., hranica, medza; cieľ, koniec (laborum); Terminus, boh hraníc, ochranca súkromného majetku a hraníc državy.

terni, 3., čísl., po troch.

tĕrō, trīvi, trītum, 3., trieť, roztierať; via trita, prekliesnená cesta; dotýkať sa (calce) — doháňať; mlátiť (frumentum); oškrabá-

vať, strúhať, hladiť, leštiť; ošúchať, obnosiť (vestis trita); šliapať, vstúpiť na (viam, interiorem metam): tráviť, mariť (tempus); obyčajným, bežným robiť (verbum); veľmi zamestnávať (in armis plebem).

terra, a e, f., zem, pevnina, pôda, krajina; pl. svet, okršlek zemský — orbis terrarum; terra marique, na zemi i na mori; Terra = Magna Mater, bohyňa zeme.

terrēnus, 3., zemský, pozemský; zo zeme, z hliny; ľudský, smrteľný; subst. terrenum, i, n., pozemok, pôda.

terreō, ui, ĭtum, 2., strašiť, ľakať, desiť; odháňať, odstrašovať, zaplašovať.

terrester, tris, e, zemský, pozemský, na zemi (confectis omnibus maritimis terrestribusque bellis, na zemi i na mori).

terrĭbĭlis, e, hrozný, strašný.

terrĭcŭlŭm, i, n., strašiak, strašidlo.

terrĭfĭcō, 1., strašiť, desiť, ľakať.

terrĭfĭcus, 3., hrozný, strašný, hrôzu budiaci.

terrĭgĕna, a e, c., zrodený zo zeme, syn zeme.

terrĭtō, 1., strašiť, ľakať, naháňať strachu.

terrĭtōrium, i i, n., územie, pôda, pozemky (náležiace mestu al. osade).

terror, ōris, m., strach, hrôza, zdesenie; hrozba; strašidlo.

torsus v. tergeo.

tertiădĕcĭmāni, ōrum, m., vojaci 13. legie.

tertiānus, 3., tretídenný (febris tertiana); tertiani, ōrum, m., vojaci 3. legie.

tertiō, adv., po tretie, na treťom mieste.

tertium, adv., po tretie.

tertius, 3., čísl. tretí.

tertiusdĕcĭmus, 3., trinásty.

teruncius, i i, m., (t. nummus) tri uncie = 1/4 assa = quadrans, štvrtina: fecit me (heredem) ex teruncio, C., dedičom ma urobil štvrtiny svojho majetku; nepatrná minca, halier, babka.

tesca, [tesqua] ōrum n., (loca) pustatina, púšť.

tessĕra, a e, f., kocka (srov. talus); znameno, daštička, na ktorej bolo napísané heslo, rozkaz alebo oznámenie; heslo, rozkaz, ohlásenie.

tessĕrārius, i i, m., roznášač vojenských rozkazov, vojenský posol (ordonančný poddôstojník).

tessĕrŭla, a e, f., kocka, kamienok na dláždenie.

testa, a e, f., z hliny pálená nádoba, hrniec, čbán, amfora, popolnica; t. ardens, V., kahanec; čerep: hlasovacia tabuľka pri ostrakizme; škrupina.

testamentārius, 3., závetu sa týkajúci: lex testamentaria, o závetoch; subst. testamentarius, i i, m., padelateľ závetu.

testamentum, i, n., závet, posledná vôľa.

testātiō, ōnis, f., výpoveď svedecká; odvolávanie sa: alicuius, na niekoho ako svedka.

testātus, 3., dokázaný, zrejmý, zjavný.

testĭfĭcātiō, ōnis, f., svedectvo, svedecká výpoveď, prejav; dôkaz.

testĭfĭcātus, 3., dokázaný, osvedčený.

testĭfĭcor, 1., svedčiť, dokazovať, ako svedok vypovedať; tvrdiť, uisťovať; brať za svedka, odvolávať sa ako na svedka.

testĭmōnium, i i, n., svedectvo, dôkaz; testimonio esse, byť svedectvom.

testis, is, c., svedok, svedkyňa; Herodoto teste, podľa svedectva Herodotovho.

testor, 1., svedčiť, byť svedkom, vydávať svedectvo, uisťovať, dokazovať; robiť závet (pred svedkami); brať za svedka, odvolávať sa na niekoho ako na svedka, zaprísahať sa niekym.

testū v. testum.

testūdō, ĭnis, f., korytnačka, želva; štítová strecha, ochranná strecha; želvovina; klenba, klenutá miestnosť.

testum, i, n., pokryvka; hlinená nádoba (hrniec, misa).

tĕtĕr v. taeter.

Tethys, y o s, f., morská bohyňa, žena Okeanova.

tetrădrachmum, i, n., štyri drachmy, strieborný grécky peniaz.

tetrarchēs, a e, m., vladár nad 1/4 krajiny.

tetrarchia, a e, f., tetrarchia, panstvo tetrarchovo, kniežactvo.

Teucer, Teucrus, i, m., syn Telamonov; kráľ trojanský.

Teucri, ō r u m, m., Teukri, Trojani.

Teutŏni, ō r u m, m., kmen germanský.

texō, u i, x t u m, 3., tkať, spletať; tesať, staväť, budovať (naves); skladať, tvoriť.

textīle, i s, n., tkanina, látka, plátno.

textilis, e, tkaný.

textŏr, ō r i s, m., tkáč.

textrīnum, i, n., tkáčstvo, tkáčska dielňa.

textrīnus, 3., tkáčsky.

textum, i, n., tkanie, (tkané) rúcho, (tkané) pokryvadlo; stavba.

thălămus, i, m., izba, príbytok, obydlie; ložnica, (menov. manželská); manželstvo, sobáš.

Thălīa, a e, f., múza komedie.

theatrālis, e., divadelný.

theātrum, i, n., divadlo; obecenstvo v divadle; diváci; divadelné predstavenie; javište.

Thēbae, ā r u m, f., meno miest: v Bojotii, v hornom Egypte nad Nilom, v Thessalii, v Mysii, juhových, od Troji.

Thēbāis, ĭ d i s, f., Thebánka.

theca, a e, f., futrál.

Thĕmis, ĭ d i s, f., bohyňa spravedlnosti.

Thĕmistŏclēs, i s, m., štátnik athénsky.

Thermŏpylae, ā r u m, i., priesmyk z Thessalie do Boiotie.

Thersītēs, a e, m., ošklivý a drzý Achaj pred Trojou.

thēsaurus, i, m., poklad; pokladnica; zásoba, sklad.

Thessălia, a e, f., severovýchodná časť Grécka: a d j. T h e s s a l i c u s, 3., T. a x i s, voz Achilleov; T. c a e d e s, bitka u Farsala; T h e s s a l u s, 3., Th. p i n i s = Argo; T. t u r b a, čarodejníci; T. = Achilles.

Thĕtis, ĭ d i s, f., bohyňa morská, matka Achilleova.

thiăsus, i, m., tanec na počesť boha Dionysa.

thŏlus, i, m., (klenutá) kopula chrámová; chrám, svätyňa.

thōrāx, ā c i s, m., obrnenie, pancier.

Thūcydĭdēs, is, m., slávny dejepisec grécky.

thymbra, a e, f., záhradný izop [Satureia hortensis].

thymum, i, n., materina dúška.

thynnus, i, m., bahník [ryba Scomber Thynnus].

thyrsus, i, m., thyrsos, (tyčka ovinutá révovým alebo brečtanovým lístim, majúca na konci piniovú šišku), odznak boha Bakcha a účastníkov jeho slávností.

Ti. = Tiberius.

tiāra, a e, f., tiara, ozdobná čiapka, ktorú nosili orientálni vladári.

Tĭbĕris, i s, m., Tiber, rieka v str. Italii (teraz Tevere); personif., boh rieky Tiberu; a d j. T i b e r ī n u s, 3., T. p a t e r (deus) = s u b s t. T i b e r ī n u s, boh rieky Tiberu.

tībia, a e, f., píšťala, flauta; t i b i i s c a n e r e, c a n t a r e, pískať na flaute.

tībīcen, ĭnis, m., hudobník na flautu, flautist; stĺp, pilier.

tĭgillum, i, n., trámec, lata, tyčka.

tignārius, 3., tesársky; t. f a b e r, tesár.

tignum, i, n., trám.

Tĭgrānēs, i s, m., kráľ armenský, zať a spojenec Mithridatov proti Rimanom.

Tĭgrānŏcerta, a e, f., (—a, ō r u m, n.,) hlavné mesto Armenie.

tigris, i s (ĭ d i s) c., tygr; meno lodi, (ktorá má za odznak tygra).

tĭlia, a e, f., lipa.

tĭmĕfactus, 3., postrašený.

tĭmeō, u i, —, 2., báť sa, ostýchať sa, obávať sa; t i m e r e p e r i c u l u m, báť sa nebezpečenstva; t i m e o, n e q u i s, bojím sa, aby niekto nie = že niekto; t i m e o, n e n e m o, bojím sa, že niekto nie;

vereor, ut hoc foedus satis firmum sit, bojím sa, že táto smluva nebude dosť pevná.

tĭmĭdē, adv., bojazlivo; opatrne.

tĭmĭdĭtas, ātis, f., bojazlivosť, nesmelosť, ostýchavosť, zbabelosť.

tĭmĭdus, 3., bojazlivý; plný strachu, nesmelý, ostýchavý; opatrný; zbabelý.

tĭmŏr, ōris, m., strach, hrôza; timore perterritus, N., zo strachu; timor mortis, strach pred smrťou (timemus mortem).

tinctĭlis, e, čo môže byť namočené; tekutý; ferro tinctile virus inest, O. = kopija je napustená jedom.

tĭnea, ae, f., moľ; červík, húsenica.

tingō, tinxi, tinctum, 3., namáčať, farbiť, pohrúžiť, napojiť, naplniť; tincta, ōrum, n., veci pestré.

tinnĭō, 4., zvoniť, cengať.

tinnĭtŭs, ūs, m., cengot, rinkot, zvonenie; ozdobné ale prázdne rečnenie.

tinnŭlus, 3., zvučný, cvendžiaci.

tīnus, i, f., kalina.

Tīrĭdātēs, ae, m., kráľ armenský.

tīrō, ōnis, m., novák (op. veteranus); učeň, začiatočník; mladík, ktorý obliekol mužskú togu a vstúpil do praktického života.

tīrōcĭnium, ii, n., začiatok vojenskej služby; oddiel novákov; zkúška, pokus, prvý výstup.

Tītān, ānis, m., **Tītānus**, i, m., božské potomstvo Urana a Gaie; potomci Titanovi: Helios čiže Sol, Prometheus.

Tītānia, ae, f., Latona; Pyrrha; Diana.

Tītānis, ĭdis, f., Tethys.

tītillātiō, ōnis, f., šteklenie.

tītillō, 1., štekliť.

tĭtŭbantĕr, adv., kolísavo, neisto.

tĭtŭbātiō, ōnis, f., kolísanie, neistota, rozpaky.

tĭtŭbō, 1., tackať sa; potknúť sa; kolísať sa, byť v rozpakoch, v neistote.

tĭtŭlus, i, m., nápis; náhrobný nápis; nápis na veci, ktorá je na predaj; oznámenie predaja; náveštie; titul; čestné, slávne meno; česť, sláva, pocta, vyznamenanie.

tōfus, i, m., tuf (kameň).

tōga, ae, f., vrchné šaty rímskych občanov mimo vojny; činnosť v občianskych úradoch; mier (cedant arma togae).

tŏgātus, 3., odený togou; rímsky (Gallia togata); neozbrojený, občiansky; subst., Riman, rímsky občan; togata, ae, f., komedia, v ktorej jednajúcimi osobami boli rímski **mešťania.**

tŏgŭla, ae, f., (malá, pekná) toga.

tŏlĕrābĭlis, e, znesiteľný; ľahký.

tŏlĕrābĭlĭtĕr, adv., znesiteľne, trpelivo.

tŏlĕrans, antis, znášajúci, trpelivý, otuhlý.

tŏlĕrantĕr, adv., trpelivo.

tŏlĕrantia, ae, f., znášanie, trpelivosť; snášanlivosť.

tŏlĕrātiō, ōnis, f., znášanie (dolorum).

tŏlĕrātus, 3., znesiteľný, lahodný.

tŏlĕrō, 1., znášať, trpieť; vydržať, pretrpieť, prestáť; udržovať, živiť (equos, equitatum).

tollēnō, ōnis, m., druh strojov dobývajúcich, zdvihadlo.

tollō, sustŭli, sublātum, 3., zdvíhať; zdvíhať novorodené dieťa (o otcovi, ktorý ho tým uznáva za svoje a označuje, že ho chce vychovať); clamorem t., robiť krik; povznášať, povyšovať, velebiť, sláviť; posilňovať, tešiť (animum); brať na seba; odstraňovať, odnášať; de medio tollere, odstrániť so sveta, usmrtiť; vyhladiť; rušiť (legem); odstrániť (controversias); mariť (spem fugae); ničiť, kaziť; sublatus, pyšný, spupný.

tōmentum, i, n., všetko, čím možno hlavnicu vypchať (vlna, perie, srsť, seno, slama).

Tŏmi, ōrum, m., mesto na západnom pobreží Čierneho mora, kde žil Ovidius vo vyhnanstve; Tomitae, ārum, m., obyvatelia Tomov; adj. Tomitanus.

Tŏnans, ntis, m., hrmiaci, priezvisko Juppitrovo („hromovládca").

tondeō, tŏtondi, tonsum, 2., strihať, holiť; o stromoch: obrezávať, osekávať; trhať, šklbať; kosiť; tonsus, krátko ostrihaný.

tŏnĭtruālis, e, hromový.

tŏnĭtrŭs, ūs, m., **tŏnitruum**, i, n., hrom, hromobitie.

tŏnō, 1., hrmieť, rachotiť, prašťať.

tonsa, ae, f., veslo.

tonsŏr, ōris, m., strihač, holič.

tonsōrius, 3., holičský.

tophus v. tofus.

tŏrăl, ālis, n., pokryvadlo, koberec (na posteľ alebo diván).

tormentum, i, n., (nástroj k točeniu), valec s povrazom; metací stroj (názov pre takzvané catapultae a ballistae, ktoré užívali k hájeniu opevnených miest); nástroj k mučeniu, škripec; mučenie, trýznenie; muka.

tormĭna, um, n., kolika; červienka.

tormĭnōsus, 3., trpiaci kolikou, náchylný ku kolike.

tornō, 1., strúhať, točiť; tornatus, vytočený, zaokrúhlený.

tornus, i, m., tokársky, kolovratný stolík; hoblík.

tŏrōsus, 3., svalnatý, mäsitý.

torpēdō, ĭnis, f., strnulosť; tuposť mysli; ochablosť.

torpeō, ui, —, 2., trnúť, strnúť, byť bez hnutia, byť omámeným, omráčeným, bez seba, bez citu; nemať vlády, sily; zaháľať, lenošiť.

torpescō, pui, —, 3., trnúť, ustrnúť, zdrevenieť, chabnúť, bezcitným sa stávať.

torpĭdus, 3., omámený, omráčený, strnutý, zdrevenelý, bez seba.

torpŏr, ōris, m., strnutie, neohybnosť, bezcitnosť, omámenie, ochablosť, tuposť duševná.

torquātus, 3., reťazou opatrený, s reťazou na krku.

torqueō, si, tum, 2., točiť, krútiť; ohýbať, zakrivovať; valiť (saxa); otáčať, obracať (oculos); odvracať; riadiť; mučiť, naťahovať na škripec, trápiť, trýzniť; dôkladne skúmať, zkúšať; metať (iaculum, fulmina); skrívіť (ora).

torquis, is, (— **es**, is), m., reťaz obyč. zo zlata, nosená na krku; obojok, chomút, jarmo; veniec.

torrens, entis, adj., páliaci, horúci, rozpálený; bystro tekúci, prudký, búrlivý, dravý; subst. torrens, entis, m., dravý potok, ručaj, bystrica.

torreō, ui, stum, 2., sušiť, pražiť, piecť, smažiť; páliť.

torrĭdus, 3., suchý, vysušený, vypálený; páľací, horúci.

tortĭlis, e, točený, krútený; tortile aurum, zlatá reťaz.

tortŏr, ōris, m., mučiteľ, kat.

tortuōsus, 3., skrútený, plný záhybov, zamotaný, spletený, nejasný, nesrozumiteľný; tajný.

tortus, 3., spletený; quercus t., dubový veniec.

tortŭs, ūs, m., krútenie, závit, obluk; (serpens), longos dat corpore tortus, V., v dlhé obluky telo svíja.

tŏrus, i, m., uzol; sval (lacertorum); vyvýšenina, posteľ, diván; hlavnica; manželstvo; consors tori, manželka; máry, katafalk.

torvĭtās, tis, f., nevľúdnosť, divokosť, zamračenosť.

torvus, 3., zamračený, divoký; nevľúdny, hrozný, hnevlivý, (torvis oculis aspicere).

tŏt, čísl. neskl., toľko; quot capita, tot sensus, koľko hláv, toľko smyslov.

tŏtĭdem, práve toľko; t. atque, práve toľko ako.

tŏtiēs, **tŏtiens**, adv., čísl., toľko ráz, tak často; totiesque, a práve toľko ráz.

tōtus, 3., [gen. sing. totīus, dat. toti, toto], celý, všetok, (celkom, zúplna); totum, i, n., celá vec, všetko; ex toto, zcela, celkom; in toto, v celku vôbec.

toxĭcum, i, n., jed na šípe; jed (vôbec).

trabālis, e, trámový; veľký ako trám.

trăbea, ae, f., nádherné rúcho kráľov, rytierov, augurov, konsulov pri slávnostiach.

trabeātus, 3., trabeou odetý.

trabes, v. trabs.

trabs, b i s, f., trám, brvno; kmeň stromu, strom; loď; strecha, dom.

tractābĭlis, e, dotknuteľný; hmotný; prístupný, vľúdny; (n u l l a s) v o c e s t. a u d i t. V., = slová sa ho nedotýkajú.

tractātiō, ō n i s, f., dotknutie; spôsob zachádzania; spracovanie látky; zamestnanie, duševná práca (litterarum, t.); rozbor, rozprava; zvláštne užívanie slova.

tractātŭs, ū s, m., spracovanie, výklad; zamestnanie, pestovanie (artium).

tractim, a d v., pomaly.

tractō, 1., ťahať, vláčiť, dotýkať sa, omatávať, brať do rúk; držať; zachádzať; riadiť, spravovať; s e t r a c t a r e, držať sa, spravovať sa; spracovať, vykladať, líčiť, zamestnávať sa, pracovať; pokonávať, pretriasať, rokovať, uvažovať, pojednávať; vyjednávať (de conditionibus); zachádzať, nakladať s niekým (liberaliter); premýšľať o niečom (procliorum vias).

tractus, 3., nepretržite sa ťahajúci; o slohu: plynný.

tractŭs, ū s, m., ťah; pohyb; pretiahovanie, zdĺhavosť; rad, reťaz (arborum); rozsiahlosť (castrorum); smer; plocha, priestor, krajina; okres.

trādĭtio, ō n i s, f., odovzdávanie; vyprávanie, zpráva, zvesť, povesť.

trādĭtŏr, ō r i s, m., zradca.

trādō, d ĭ d i, d ĭ t u m, 3., odovzdávať, doručovať, prenechávať, sverovať; vydávať, zradzovať; zanechávať (ako dedictvo), poručiť; odporučovať, orodovať; oznamovať, vyprávať, rozširovať; vyučovať, prednášať; p e r m a n u s t r., z ruky do ruky oddať; zasväcovať do niečoho; t r a d i t u r, t r a d u n t u r, rozpráva sa, hovorí sa, oznamuje sa o ňom (o nich), že, (že vraj).

trādūcō, x i, c t u m, 3., prevádzať, prepravovať, prevážať; preložiť (centuriones); stráviť, prežiť (aetatem); ukazovať; vystavovať na posmech; prevádzať na svoju stranu, získať; C a e s a r e x e r c i t u m f l u m e n t r a d u x i t, C., previedol vojsko cez rieku; e x e r c i t u s f l u m e n t r a d u c t u s e s t, vojsko bolo prevedené cez rieku.

trāductiō, ō n i s, f., prevádzanie; priebeh (temporis); opakovanie slova v rozličnom význame.

trādux, d ŭ c i s, m., výhonok révový presadený.

trăgĭcē, a d v., tragicky, s tragickým pathosom, patheticky.

trăgĭcus, 3., tragický, v tragediách obvyklý; tragicky vznešený, smutný, strašný; patetický, theatrálny.

trăgoedia, a e, f., trúchlohra, tragedia, vznešená reč; krik, huk (excitare).

trăgoedus, i, m., herec tragický.

trāgula, a e, f., kopija gallská na hádzanie.

trăhea, a e, f., vozidlo bez kolies k mláteniu obilia, vlačky.

trăhō, x i, c t u m, 3., ťahať; vliecť; vábiť, svádzať, lákať, pudiť; získať si, priviesť na svoju stranu; prisvojovať si, privlastňovať si, osobovať si; ťahať do seba, piť, pohltovať; brať na seba, dostať; vzťahovať, pripisovať; odvádzať; odnímať (partem doloris); vyťahovať (ferrum e vulnere); premárniť (pecuniam); rozdeliť (sorte laborem); uvažovať, premýšľať (animo); l a n a m f., česať, priasť; tráviť (noctem sermone).

trāĭcĭō, i ē c i, i ē c t u m, 3., prehadzovať, prevádzať; preisť, prekročiť; v a d o a m n e m t., prebrodiť; preraziť, preniknúť, preklať; H e c t o r e r p e d e s t r a i e c t u s l o r a (acc. gr.), V., majúc nohy pretknuté remeňmi; odobrať sa niekam, utiecť; A g e s i l a u s H e l l e s p o n t u m c o p i a s t r a i e c i t, prepravil vojsko cez H.

trāiectiō, ō n i s, f., prepravenie, prievoz, cesta (op. mansio); čistenie, padanie hviezd; preháňanie.

traiectŭs, ū s, m., prievoz, prechádzanie.

trāmeō v. transmeo.

trāmes, ĭtis, m., chodník, cesta, dráha; let, beh.

trāmigrō, trāmittō } v. trans...

trānātō, 1., preplávať.

trānō, 1., preplávať; preniknúť.

tranquillē, adv., pokojne, ticho, kľudne.

tranquillĭtas, ātis, f., pokoj, ticho, kľud.

tranquillō adv. v. tranquille.

tranquillō, 1., tíšiť, uspokojovať.

tranquillum, i, n., pokoj, ticho, kľudný stav; bezvetrie (na mori).

tranquillus, 3., kľudný, tichý, pokojný.

trans, pred. sakk., prez, cez, za.

transăbeō, ii, ĭtum, īre, prebehnúť, prejsť, preniknúť.

transactŏr, ōris, m., prostredník, prostredkovateľ.

transădĭgō, ēgi, actum, 3., preraziť, prebodnúť, prepichnúť.

transalpīnus, 3., zaalpský, za Alpami.

transcendō, di, sum, 3., prestúpiť prekročiť, preliezť, prejsť.

transcrībō, psi, ptum, 3., prepisovať; padelať; prepisovať, previesť na niečie meno; prepisovať niekoho do iného soznamu.

transcurrō, curri, cursum, 3., bežať, prebehnúť, letieť, ísť, plávať.

transdō v. trado.

transdūcō, v. traduco.

transenna, ae, f., sieť (k chytaniu vtákov); mreža, mrežové okno.

transeō, ii (īvi), ĭtum, īre, prechádzať, prekročiť; prebehnúť (ad hostes); vtrhnúť (in agrum Sabinum); pristúpiť, prikročiť; prenikať; prechádzať, minúť; transire flumen, prejsť, prekročiť; flumen vado, t., prebrodiť; ľahko sa dotknúť; silentio transire aliquid, premlčať, neupomínať.

transfĕrō, tŭli, lātum, ferre, prenášať, prekladať, prevážať; t. sedes, presťahovať sa; užívať v prenesenom smysle; se t., oddávať sa, venovať sa; svaľovať niečo na niekoho (causam in aliquem t.); odkladať.

transfīgō, xi, xum, 3., preklať, prebodnúť.

transfŏdiō, di, ssum, 3., preklať, poraziť.

transfōrmis, e, podobu meniaci, premenlivý.

transformō, 1., pretvorovať, premeňovať.

transfŭga, ae, c., prebehlík, zbeh.

transfŭgiō, fūgi, —, 3., prebehnúť, zbehnúť.

transfŭgium, ii, n., prebehnutie k nepriateľovi.

transfundō, fūdi, sum, 3., prelievať; prenášať.

transfūsiō, ōnis, f., prelievanie, miešanie; presídlenie.

transgrĕdior, ssus sum, 3., prekročiť, prestúpiť, prejsť.

transgressiō, ōnis, f., prechádzanie, priechod; prestavenie slov.

transgressŭs, ūs, m., priechod.

transĭgō, ēgi, actum, 3., preraziť, prebodnúť (corpus); previesť, vykonať (iudicium); dohovoriť sa, smluviť sa; dokonať, dokončiť, rozhodnúť; eo tempore transacto, N., po uplynutí toho času; tráviť (pueritiam).

transĭliō, ui, —, 4., preskakovať, prekračovať, prechádzať.

transĭtiō, ōnis, f., prechádzanie, priechod; prebehnutie.

transĭtŭs, ūs, m., priechod, prestúpenie; prestúpenie k inej strane; cesta.

translāticius, 3., prenášaný, ustálený, starý, obyčajný, bežný.

translātiō, ōnis, f., prenesenie; svalenie (criminis); odmietnutie niektorého sudcu alebo žalobníka; metafora.

translātīvus, 3., odmietavý.

translātŏr, ōris, m., prenášač; prekladateľ.

translūceō, —, —, 2., byť priezračným.

transmarīnus, 3., zámorský.

transmeō, 1., prechádzať.

transmigrō, 1., presťahovať sa, presídliť sa.

transmissiō, ōnis, f., prievoz, preplávanie (cesta po mori).
transmissŭs, ūs, m., prievoz, plavba.
transmittō, si, ssum, 3., prekladať, presadzovať, prenášať, prevážať; prenechať, sverovať, venovať (tempus); pustiť (exercitum per fines suos); prejsť, prekročiť, preletieť; na pokoji nechať, nevšímať si; silentio t., premlčať, zamlčať, neupomínať; prežiť, strávit.
transmontānus, 3., na druhej strane hôr; za horami bývajúci, záhorský.
transmŏveō, mōvi, mōtum, 2., preložiť; premiestiť.
transmūtō, 1., meniť, premeňovať.
transnatō, v. tranato.
transpădānus, 3., za Padom, zapadský.
transpōnō, sui, ĭtum, 3., prekladať.
transportō, 1., prenášať, prevážať; prepravovať; dovážať, dopravovať.
transrhēnānus, 3., zarýnsky, na pravom brehu Rýna.
transtrum, i, n., priečny, trám; veslárska lavica; plur. paluba.
transuō, ui, ūtum, 3., prebodnúť, prepichnúť.
transvectiō, ōnis, f., prevezenie, prievoz, plavba.
transvĕhō, vēxi, vectum, 3., prevážať, prepravovať, preplavovať; prejsť, minúť, uplynúť (transvecta erat aestas).
transverbĕrō, 1., prepichnúť, prebodnúť, poraziť.
transversārius, 3., napriek ležiaci, priečny.
transversum, i, n., šikmý, priečny smer; ex, de transverso, s boku; nenazdajky; adv. transversa, šikmo, koso.
transversus, 3., priečny, šikmý, krížom, s boku; nec transversum unguem (digitum discedere, C., = ani na piaď neustúpiť.
transvŏlō, 1., preletieť, letieť mimo . .; nedbať.
trăpes, ētis, m., **trāpētum**, i, n., lis na olej, stupa.
Trăpezus, ūntis, f., (Trebisonde) mesto na južnom pobreží Čierneho mora.
Trăsŭmēnus, i, m., (lacus), jazero v Etrurii, adj., Trasumenus, 3.
trāversārius v. transversarius.
trĕcēnī, **trĕcentēnī**, 3., po trochstách, (u básn. o veľkom počte).
trĕcentēsĭmus, 3., trojstý.
trĕcentī, 3., tristo.
trĕdĕciēs, adv., trinásť ráz, trinásťkrát.
trĕdĕcim, čísl., trinásť.
trĕmĕbundus, 3., trasúci sa, chvejúci sa.
trĕmĕfăciō, fēci, factum, 3., triasť, otriasať; tremefieri, triasť sa.
trĕmendus, 3., (pred kým je treba triasť sa), hrozný, strašný, desný.
trĕmescō, trĕmisco, trĕmui, —, 3., otriasať sa, zatriasť sa.
trĕmō, ui, —, 3., triasť sa, chvieť sa.
trĕmŏr, ōris, m., trasenie, chvenie; t. (terrae), zemetrasenie; strach, hrôza, „mráz".
trĕmŭlus, 3., trasúci sa, chvejúci sa.
trĕpĭdanter, adv., rozčúlene, úzkostlivo, bojazlivo.
trĕpĭdātiō, ōnis, f., behanie sem a tam, zmätok, poplach, rozčúlenie, strach, zdesenie, úzkosť.
trĕpĭdē, adv., zmätene, rozčúlene, v rozčúlení, v strachu, zdesene, úzkostlivo.
trĕpĭdō, 1., triasť sa, chvieť sa; náhliť sa, behať sem-tam (zmätene, v rozčúlení); byť rozčúleným; báť sa; trepidatur, je poplach; omnibus trepidantibus, pri všeobecnom zmätku.
trĕpĭdus, 3., trasúci sa, nepokojný, poplašený, rozčúlený; náhliaci sa; res trepida, zmätok; povážlivé postavenie, nebezpečenstvo.
trēs, tria, čísl., tri.
tresvĭrī, ōrum, m., trojčlenný sbor (kollegium), úrad; sbor dozorcov nad väzením; t. epulones, nižší žreci; sbor úradníkov k rozdeľovaniu pozemkov osadníkom; t. rei publicae constituendae, triumviri pre reformu štátneho sriadenia [Antonius, Lepidus a Octavianus].
triangŭlus, 3., trojuholný; subst. triangŭlum, i, n., trojuholník.

triārii, ōrum, m., najstarší a najzkúsenejší vojaci v šíku, tvoriaci tretí rad; do boja sa zamiešali len vtedy, keď predné dva šíky nestačily: res ad triarios rediit, prišla vec do zlého položenia.

tribuārius, 3., okresu (tribus) sa týkajúci; in hoc sodalicio-rum tribuario crimine, C., v tomto obvinení zo zločinu tajného spolčovania (podplácania), spáchaného v tribus-e.

tribūlis, is, m., občan, náležiaci k tomu istému okresu (tribus); con-viva t., H., sused na hostine.

tribŭlum, i, n., mlátiaci stroj.

tribŭlus, i, m., bodľačie, ostnaté obilie.

tribūnal, ālis, n., vyvýšené miesto na námestí, kde úradovali najvyšší úradníci, sediac na tak zv. sella curulis; súd; v tábore: úradné miesto a rečnište vojvodovo; náhrobok, pomník.

tribūnātŭs, ūs, m., úrad, hodnosť tribúnska.

tribūnīcius, 3., tribúnsky; subst. bývalý tribún.

tribūnus, i, m., 1. predstavený okresu (tribus); 2. t-i aerarii, pomocníci quaestorov; 3. t-i militum, vojenskí tribúni, plukovníci, 6 najvyšších dôstojníkov v legii, z ktorých vždy dvaja po 2 mesiace komandovali; 4. t-i plebis, úradníci na obranu práv ľudu.

tribuō, ui, ūtum, 3., deliť, rozdeľovať, udeľovať, dávať; venovať, povoľovať; pripisovať niekomu niečo ako (za čo); vážiť si, ceniť; honosiť sa.

tribŭs, ūs, f., pôvodne tretina ľudu rímskeho (Ramnes, Tities, Luceres); podľa rozdelenia Serviovho okres (4 mestské, 26 vidieckych).

tribūtārius, 3., poplatkov, daní sa týkajúci.

tribūtim, adv., po okresoch, po tribách.

tribūtum, i, n., poplatok, daň.

tribūtus, 3., rozdelený na okresy — (triby); v okresoch (tribach) sa konajúci.

trīcēnī, 3., po tridsiatich.

trīceps, ĭpĭtis, adj., trojhlavý.

trīcēsĭmus, 3., tridsiaty.

trĭchĭla, ae, f., besiedka (pavilón).

trīciēs, adv., tridsať ráz.

trīclīnium, i, n., jedálňa; stôl, v jedálni s troma divánmi.

trīcor, 1., robiť nesnadnosti, obťažnosti (cum aliquo); vykrúcať sa.

trĭcorpor, is, adj., trojtelý.

trĭcuspis, ĭdis, adj., trojzubý.

trĭdens, entis, adj., trojzubý; subst. trojzubec, nástroj a odznak Neptunov.

trĭdentĭfer, 3., trojzubec nosiaci, s trojzubcom; priezvisko Neptunovo.

trīduum, i, n., tri dni; tridui via, Cs., trojdenná cesta.

triennis, e, každý tretí rok sa opakujúci; subst. triennia, ium, n., (sacra), slávnosť Bakchova vždy po troch rokoch sa opakujúca.

triennium, ii, n., tri roky, hoc triennio, v posledných troch rokoch.

triens, entis, m., tretina; (heres) ex triente, dedič tretiny majetku; tretina assa.

trĭērarchus, i, m., trierarch, veliteľ triery.

trĭēris, is, f., loď s troma rady vesál.

trĭĕtērĭcus, 3., po troch rokoch sa opakujúci; subst. trieterica, ōrum, n., slávnosť Bakchova.

trĭfăriam, adv., na troch stranách, s troch strán, na tri strany; trojako.

trĭfaux, cis, adj., z trojho hrdla vyhádzajúci; latratus t., štekot troch tlam.

trĭfĭdus, 3., na troje rozštiepený.

trĭformis, e, trojtvarný, trojakej podoby.

trĭgĕmĭnus, tergeminus, 3., trojnásobný; tergemini (fratres) bratia trojčatá; trojhlavý (canis = Kerberos); Porta trigemina, trojoblúkové vráta naproti Aventínu.

trīgintā, čísl., tridsať.

trĭgōn, is, m., trigon, hra v loptu pri ktorej hráči boli rozostavení trojuhlom.

trĭlibris, e, trojfuntový.

trĭlinguis, e, s troma jazykmi.

trĭlix, īcis, adj., z troch nití sotkaný; loricam auro trilicem, V., obrnenie z trojitého zlatého drótu.

trĭmestris, e, trojmesačný.

trĭmetrus, i, m., verš šestistopový jambický.

trīmus, 3., [trihimus od tres a hiems], trojročný.

Trīnacria, ae, f., básn. = Sicilia; adj., Trinacrius, 3., a Trīnacris, idis, f.

trīnī, 3., po troch.

trĭnōdis, e, trojkolienkový.

trĭnundĭnum, i, n., doba trojtýždenných trhov (zákonitá lehota k ohláseniu návrhu zákona).

triō, ōnis, m., vol; plur. súhvezdie Malého a Veľkého Medveďa.

trĭpartītus, 3., **trĭpertītus**, 3., na troje rozdelený, na tri diely rozdelený; **trĭpartītō**, **trĭpertītō**, adv., v troch častiach, oddeleniach; Hannibal urbem tripertito adgreditur, L., s troch strán.

trĭpĕdālis, e, trojstopový.

trĭpes, dis, adj., trojstopový.

triplex, ĭcis, adj., trojitý, trojnásobný; triplices sorores (deae), O. = Parcae; poenarum deae triplices, O. = Furiae; subst. tri razy toľko, trojnásobne.

triplĭciter, adv., trojakým spôsobom.

triplus, 3., trojnásobný.

trĭpŭdiō, 1., tancovať trojkrokový tanec.

trĭpŭdium, ii, n., trojkrokový tanec v zbroji, aký prevádzali Saliovia na počesť boha Marsa; vôb. vojenský tanec bojovníkov divokých národov, idúcich do boja; u augurov: priaznivé znamenie zo zobania posvätných kuriat.

trĭpūs, ŏdis, m., trojnožka (k sedeniu); zvl. trojnožka v delfskej veštiarne; (delfská) veštiareň.

trĭquetrus, 3., trojrohý, trojhranný.

trĭrēmis, e, s troma radmi vesál. subst. triremis, is, f., trojvesnica.

triste, adv., smutno, žalostne; nevľúdne, neprívetivo, chladno; obťažne.

tristĭfĭcus, 3., zarmucujúci.

tristis, e, smutný, zarmútený; nevľúdny, neprívetivý, mrzutý, nevrlý; vážny, prísny, chladný, tvrdý, neciteľný, neľútostivý, ukrutný; nešťastný; odporný.

trīstĭtia, ae, f., zármutok, smútok; mrzutosť nevľúdnosť, nevrlosť, krutosť, prísnosť.

trĭsulcus, 3., trojbrázdy: na troje rozštiepený.

trĭtĭceus, 3., pšeničný, žitný.

trĭtĭcum, i, n., pšenica, žito.

Trītōn, ōnis, m., morský boh, syn Neptunov; adj., Tritonius, 3., Tritoniacus, 3.

Trītōnis, ĭdis, súvisiaci s Palladou Athenou.

Trītōnia = Tritonis.

trītūra, ae, f., mlátenie obilia.

trītus, 3., trený, otrený; šliapaný; invia circa nec trita antea, L., = miesta, po ktorých ľudská noha ešte nekráčala; vycvičený (aures); často užívaný, obyčajný, obecný, (verbum).

trītŭs, ūs, m., trenie.

triumphālis, e, triumfálny, víťazoslávny, víťazný; subst. triumphalia, ium, n., víťazné odznaky, nosenie ktorých dovoľovali víťazom miesto triumfa.

triumphō, 1., víťazstvo sláviť, triumfovať, zvíťaziť nad niekym, premôcť, pokoriť niekoho; jasať, plesať.

triumphus, i, m., triumf, víťazoslávny sprievod, víťazstvo.

triumvir, i, m., ob. plur. triumvĭri, ōrum al. ūm, m., sbor troch úradníkov; triumviri capitales, mali dozor nad väzeniami, vykonávali rozsudky smrti a bičovania a sami súdili ľudí nižšieho stavu a otrokov; t. nocturni, ktorí sa starali o bezpečnosť mesta v noci; t. monetales, správcovia mincovne; t. mensarii, správcovia štátnej banky; t. agrarii, pre založenie osady; t. reficiendis aedi-

bus, k oprave chrámov; t. iuventuti conquirendae, odvodná (assentná) komisia; t. rei publicae (constituendae) t., pre reformu štátneho sriadenia, pre usporiadanie štátu [Antonius, Lepidus a Octavianus].

triumvĭrālis, e, triumvirský, triumvirov.

triumvĭrātŭs, ūs, m., triumvirát, úrad triumvira.

trĭvium, ii, n., rozcestie, krížna cesta; verejné miesto, ulica.

trĭvius, 3., trojcestný, týkajúci sa krížnej cesty; subst. Trivia, ae, f., bohyňa krížnych ciest, uctievaná na rozcestiach.

Trōas, ădis, f., Troja, krajina trojská; Trojanka; adj., trojanský.

trŏchaeus, i, m., trochej, stopa — ∪ –

trŏchus, i, m., kolo, obruč na poháňanie, hrkálkami ovešaná.

Trōglŏdytae, ārum, m., obyvatelia jaskýň, kmeň aethiopský.

Trōia, ae, f., homerské mesto v Malej Azii (= Ilion, Ilios).

Trōicus, 3., trojský.

trŏpaeum, i, n., znamenie víťazstva, víťazstvo, trofej; pamiatka, sláva, pomník.

Trōs, ōis, m., vnuk Dardanov; ďalšieho pomenovaná je Troja; Trojan.

trŭcīdātiō, ōnis, f., vraždenie, zabíjanie.

trŭcīdō, 1., vraždiť, zabíjať.

trŭcŭlentē, (— tĕr), adv., divoko, hrubo, nevľúdne, neprívetivo.

trŭcŭlentia, ae, f., divokosť, hrubosť, drsnosť, neprívetivosť.

trŭcŭlentus, 3., neprívetivý, divoký, hrubý, surový, prudký, hrozný; [Truculentus, titul Plautovej komedie „Grobian"].

trŭdis, is, f., týčka, sochor.

trūdō, si, sum, 3., tlačiť, strkať, hnať, vliecť (ad mortem trudi); truditur dies die, H., dni sa stíhajú, letia jeden za druhým.

trulla, ae, f., črpák, naberačka, (ktorou naberali víno z kratera a nalievali do pohárov); panva, pekáč.

truncō, 1., osekávať, orezávať; utínať; spotvoriť, zohaviť, poškodiť.

truncus, i, m., kmeň, peň; klát.

truncus, 3., osekaný, poutínaný, zlámaný, neúplný, nedokonalý, spotvorený, zohavený.

trŭtĭna, ae, f., váha.

trux, trŭcis, adj., divoký, sverepý, hrozný, prudký, hrubý, surový, krutý, besný; o mori: búrlivý.

tū, zám. ty; zosilené: tute (-met).

tŭba, ae, f., trúba.

tūbĕr, ĕris, n., hrb; veľká chyba.

tŭbĭcen, ĭnis, m., trubač.

tŭbĭlustrium, ii, n., sviatok (náboženského) očisťovania trúb, zasvätený Marsovi a slávený 23. marca.

tueor, —, 2., hľadieť, dívať sa, pozorovať; opatrovať, strieknuť, chrániť, hájiť, obhajovať, zastávať; zachovávať, udržovať, živiť, chovať; in se tuendo, pre svoju potrebu.

tūgŭrium, ii, n., chatrč, búda.

tuĭtio, ōnis, f., zachovávanie, chránenie.

tum, adv., tu, vtedy; pri vypočitovaní: po tretie, ďalej; tum vero, tu však; tum-tum, hneď-hneď; cum-tum, jak-tak (zvlášte), ajaj.

tŭmĕfăciō, fēci, factum, 3., pass. tumefio, factus sum, fieri, nadúvať; **tumefactus**, nadutý, vzdutý; vypínajúci sa, pyšný.

tŭmeō, ui, —, 2., nadúvať sa, byť nadutým, opuchlým, oteklým; búriť sa.

tŭmescō, ui, —, 3., nadúvať sa, opuchnúť, búriť sa.

tŭmĭdus, 3., nadutý, nabehlý, plný; pyšný, rozhnevaný, rozpálený, rozčúlený, vzbúrený.

tŭmŏr, ōris, m., nadutosť, nabehlosť, oteklina, zapálenie, pýcha, rozčúlenie, hnev.

tŭmŭlō, 1., pochovať.

tŭmŭlōsus, 3., kopcovatý, pahorkovatý.

tŭmultŭārius, 3., napochytre sobraný, sohnaný (miles, exercitus); pospešný, náhlivý; neporiadny.

tŭmultuātiō, ōnis, f., poplach, búrenie sa.

tŭmultuor, 1., búriť, robiť hrmot, hrmotať, robiť poplach.

tŭmultuōsē, adv., s hukom, hrmotne, hlučne, búrlivo.

tŭmultuōsus, 3., hlučný, búrlivý; poburujúci, znepokojujúci, buričský; poplašný.

tŭmultŭs, ūs, m., poplach, hrmot; nepokoj, zmätok; vzbura, mätež; rozčúlenie; náhly útok, prepadenie.

tŭmŭlus, i, m., kopec, pahorok, vrch; hromada; hrob, mohyla; hrobka, náhrobok; tumulo (dat.) dare = tumulo (abl.) condere, pochovať.

tunc v. tum.

tundō, tŭtŭdi, tūsum, tunsum, 3., tĺcť, biť, búchať; o obilí: mlátiť.

tūnĭca, ae, f., tunika, spodné šaty Rimanov, košeľa.

tūnĭcātus, 3., odetý v tuniku, (len) v tunike, t. j. bez togy, ako chodili na ulici chudobní, pracovní ľudia.

turba, ae, f., hrmot, zmätok, neporiadok, nepokoj; ľudia, zástup, množstvo, hromada.

turbāmentum, i, n., prostriedok k poburovaniu.

turbātē, adv., zmätene, bez poriadku.

turbātiō, ōnis, f., zmätok.

turbātŏr, ōris, m., poburovač, burič.

turbātus, 3., nekľudný, nepokojný; rozbúrený, búrlivý, rozčúlený, rozhnevaný.

turbĭdē, adv., neporiadne, zmätene, nepokojne, búrlivo, buričsky, odbojne.

turbĭdus, 3., nepokojný, búrlivý; vzbúrený, rozbúrený; zakalený (o vode), kalný; buričský, odbojný; rozčúlený; prudký, hnevlivý.

turbĭneus, 3., kruhovitý.

turbō, 1., v neporiadok, v zmätok uvádzať; rozhádzať, rozmetať, rozohnať, rozprášiť; rušiť, prerušovať, vyrušovať; prekvapiť, nenadále napadnúť; búriť, poburovať; rozčuľovať, znepokojovať; aquam t., kaliť; ordinem t., rušiť.

turbō, ĭnis, m., víchor; búrka; vír (vody, prachu); miserarum t. rerum, O., pohromy; pri hádzaní: rozmach, silné vymrštenie; vreteno; závitok.

turbŭlentē, **turbŭlentĕr**, adv., búrlivo, nepokojne, nekľudne, zmätene, rozčúlene.

turbŭlentus, 3., neporiadny, rozbúrený, búrlivý, nepokojný, nekľudný, rozčúlený; poburujúci, buričský; odbojný.

turdus, i, m., drozd, čvíčala.

tūreus, 3., kadidlový.

turgeō, tursi, —, 2., byť nadutým, oteklým, opuchnutým; o rastlinách: byť plným (šťavy), naliatym, nalievať sa.

turgescō, tursi, —, 3., o rastlinách: nalievať sa, pučať; duriť sa, hnevať sa.

turgĭdus, 3., nadutý, oteklý; vzbúrený.

tūrĭbŭlum, i, n., kadidelnica.

tūrĭcrĕmus, 3., kadidlo páľací.

tūrĭfer, 3., kadidlo plodiaci.

tūrĭlĕgus, 3., kadidlo sbierajúci.

turma, ae, f., čata jazdcov, asi 30 chlapov; jazda (plur.): čata, šik, voj; zástup.

turmālis, e, náležiaci k čate (k turme); subst. turmales, ium, m., jazdci tej istej čatv.

turmātim, adv., po čatách (turmách).

turpĭcŭlus, 3., dosť nepekný, škaredý, ošklivý.

turpĭfĭcātus, 3., zohavený, zohyzdený.

turpis, e, škaredý, ošklivý, ohyzdný; zamazaný, špinavý, nečistý; hanobný, ohavný, potupný, hnusný; miles coniuge barbara t. maritus vixit, H. = v potupnom manželstve s barbarkou žil; turpe est, hanobné je, hnusné je, hanba; aliquid turpe ducere, pokladať za hanbu; quo tu, turpissime, H., ale kam (ideš), ty darebák.

turpĭtĕr, adv., hanobne, potupne, ohavne, škaredo, ošklivo, ohyzdne, nemravne, necudne.

turpĭtūdō, ĭnis, f., hanba, hanobnosť, ošklivosť, ohyzdnosť, škaredosť, potupnosť, mrzkosť, nemravnosť.

turpō, 1., zohyzdiť, zohaviť, poškvrniť, zašpiniť, zamazať.

turrĭgĕr, 3., vežatý, priezvisko bohyne Kybely, ktorú vyobrazovali s hradobnou korunou na hlave.

turris, i s, f., hrad, palác; veža, k ochrane hradieb mesta; veža, k obliehaniu miest; holubínec.

turrītus, 3., vežatý, vežami opatrený; turrita dea = Kybella (v. turriger); ako veža vysoký..

turtŭr, ŭ r i s, m., hrdlička.

tūs, t ū r i s. n., kadidlo; t r i a t u r a, O., tri zrnká kadidlové; p l u r., kadidlová obeť.

Tusci, ō r u m, m., Etruskovia; a d j. T u s c u s, 3.; T. a m n i s = Tiber; v i c u s T., ulica rímska (mala škaredú povesť).

Tuscŭlānum, i, n., majetok Ciceronov u Tuskula.

tussiō, 4., kašľať.

tussis, i s, f., kašeľ.

tūtāmĕn, ĭ n i s, n., **tūtāmentum,** i, n., ochrana, záštita.

tū-te v. tu.

tūtē, a d v. v. tuto.

tūtēla, a e, f., ochrana; ochranca, strážca (templi tutela fuere, O.); poručníctvo (tútorstvo); in suam tutelam venire (pervenire) = stať sa plnoletým; majetok poručencov.

tūtō, a d v., bezpečne, isto, bez nebezpečenstva.

tūtor, 1., chrániť, opatrovať, hájiť, brániť, zabezpečovať, kryť; i n o p i a m t., Cs., odvracať nedostatok, chrániť od nedostatku, pomáhať v nedostatku.

tūtor, ō r i s, m., ochranca, strážca, poručník, opatrovník, patron.

tūtus, 3., istý, bezpečný; chránený; opatrný; s u b s t., t u t u m, i, n., bezpečnosť, istota; bezpečné miesto.

tuus, 3., z á m. tvoj; t u a e i n i u r i a e, tebe urobené krivdy; pre teba priaznivý, vhodný (tempus).

Tybris v. Tiberis.

Tydeus, i, m., otec Diomedov.

Tydīdēs, a e, m., Diomed.

tympănum, i, n., bubienok (tamburina); koleso vozové bez spíc.

Tyndăris, ĭ d i s, f., dcéra Tyndarova (Helena alebo Klytemnestra).

Typhōeus, i, m., **Typhon,** ō n i s, m., obor, gigant Juppitrom usmrtený.

tyrannĭcē, a d v., ako tyran, tyransky, despoticky.

tyrannĭcīda, a e, c., tyranovrah.

tyrannĭcus, 3., tyranský, despotický.

tyrannis, ĭ d i s, f., samovláda (bez hanlivého významu); tyranstvo, násilná vláda, despotizmus; krajina samovládcova.

tyrannus, i, m., samovládca, vladár; pán; tyran, despota.

Tyrrhēni, ō r u m, m., Etruskovia; a d j. T y r r h ē n u s, 3., etrurský; T-a c o r p o r a, plavci etrurskí v delfínov premenení.

Tyrtaeus, i, m., eleg. básnik spartanský.

Tyrus, Tyros, i, f., prímorské mesto vo Foinikii, znamenité svojim kupectvom a priemyslom, men. barvením látok purpurom; jeho osadou bolo Karthago; a d j. T y r i u s, 3., tyrský; karthaginský; purpurový; T y r i i t o r i = láska Didonina k A e n e o v i; s u b s t. T y r i i, ō r u m, m., Tyrania, Karthagiňania.

U

U. C. = urbis conditae; a. u. c. = ab urbe condita.

ūber, ĕ r i s, n., vemeno, prsá, hruď; plnosť, bohatosť, úrodnosť; úroda; pôda, pole.

ūber, ĕ r i s, a d j., hojný, bohatý, úrodný, výdatný, výnosny (bellum).

ūbertās, ā t i s, f., úrodnosť; hojnosť, dostatok, bohatstvo.

ŭbi, a d v., kde; u b i n a m t e r r a r u m (g e n t i u m), kde na svete? u b i u b i, kdekoľvek len; u b i p r i m u m, hneď ako, náhle, (akonáhle), len toľko, čo.

ŭbĭcunque, a d v., kdekoľvek, všade.

Ubii, ō r u m, m., germánsky kmeň na pravom brehu Rýna.

ŭbĭnam, a d v., kde.

ŭbīque, a d v., všade.

ŭbĭvis, a d v., kdekoľvek, všade.

ūdus, 3., vlhký, mokrý; tekutý.

ulcĕrō, 1., jatriť; raniť.

ulcĕrōsus, 3., boľavý, ranený; plný boľačiek.

ulciscor, ultus, sum, 3., mstiť, trestať; ulcisci hostes pro iniuriis (iniurias hostium), pomstiť sa na nepriateľoch za krivdy, pre krivdy; ulcisci amicum, pomstiť priateľa, vypomstiť sa za priateľa.

ulcus, ulcĕris, n., vred, opuchlina, rana; boľavé, chúlostivé miesto, chyba.

ūlīgĭnōsus, 3., vlhký.

ūlīgō, ĭnis, f., vlhkosť pôdy.

Ulixēs, is, m., Odysseus, kráľ ithacký.

ullus, 3., (gen. ullīus, dat. ullī), niektorý, nejaký; vo výrazoch záporného smyslu: nijaký; nikto; sine ulla spe, bezo všetkej nádeje; neque ullus locus, a nijaké miesto.

ulmus, i, f., brest.

ulna, ae, f., lakeť, ako miera dĺžky (ríf).

ulter, 3., v. ulterior.

ultĕrior, ius, comp., na druhej strane, zadný, vzdialenejší, odľahlejší, dávny, dávnejší; Gallia ulterior = transalpina.

ultĭmus, 3., superl., posledný, konečný, najvzdialenejší, najodľahlejší, najdávnejší, najstarší, najvyšší, najhorší; rozhodný, na (samom) kraji; ultima via, koniec cesty; adv. ultimum, naposledok, konečne; subst. n. ultimum, koniec; ad ultima, až do konca, ustavične.

ultiō, ōnis, f., pomsta, trest.

ultŏr, ōris, m., mstiteľ; priezvisko Marsovo.

ultra, adv., a predl.; I. adv., na tej strane, tam, ďalej, viac, už, nec citra, nec ultra, ani sem, ani tam; II. predl. s acc. s tamtej strany, s toho boku, za, prez: ultra flumen, za riekou, ultra modum, prez mieru, nad mieru.

ultrīx, īcis, adj., mstiaci, trestajúci; subst. f., mstiteľka.

ultrō, adv., na druhú stranu, tam; ultro citro, sem a tam, s tej a onej strany, s oboch strán; k tomu a ešte; so svojej strany, od seba, dobrovoľne, bez vyzvania, neočakávane, bez príčiny.

ŭlŭla, ae, f., sova.

ŭlŭlātŭs, ūs, m., rev, skučanie, vytie, zavýjanie; krik, výskot, nariekanie.

ŭlŭlō, 1., vyť, revať, skučať; kričať, výskať, nariekať, bedákať.

ulva, ae, f., rákosie, rohoža.

umbĭlīcus, i, m., pupok; umbilico tenus po nás; stred; palička, na ktorú navinovali spisy; ad umbilicum adducere, dokončiť; morská mušľa.

umbō, ōnis, m., vypuklina na štíte.

umbra, ae, f., tieň, súkromný život, pokoj, pohodlie; stromy, lístie; tma, noc; ochrana, záštita; tieň, duch, podoba, prelud, strašidlo, mátoha; pl. podsvetie, duchovia zomrelých; nezvaní hostia, ktorých so sebou priviedol hosť pozvaný; (Maecenas adduxerat umbras, H.); tonsoris u., holiareň.

umbrāculum, i, n., tônisté miesto; škola; slnečník, besiedka.

umbrātĭlis, e, v tieni zostávajúci; domáci, pohodlný.

umbrĭfer, 3., tônistý.

umbrō, 1., zatieniť.

umbrōsus, 3., tônistý.

ŭmĕrus v. humerus.

ūmeō v. humeo.

ūmĭdus v. humidus.

umquam, adv., niekedy; non umquam, nikdy; neque umquam, a nikdy.

ūnā, adv., spolu, dohromady.

ūnănīmĭtas, ātis, f., jednomyseľnosť, svornosť, shoda.

ūnănĭmus, 3., jednomyseľný, svorný.

uncia, ae, f. dvanástina assa, celku vôbec.

unciārius, 3., unciu obsahujúci; unciarium fenus, úrok (procent), činiaci $^1/_{12}$ kapitálu ročne = $8\,^1/_3\,\%$, [za 10 mesiacov].

uncīnātus, 3., háčkovitý.

unctiō, ōnis, f., mazanie, natieranie (olejom pred zápasom).

unctūra, ae, f., natieranie, mazanie, balzamovanie mŕtvych.

unctus, 3., namazaný, natretý; namastený, mastný; s u b s t. u n c t u m, i, n., bohaté jedlo, lahôdka, niečo dobrého; bohatý, plný.

uncus, i, m., hák.

uncus, 3., hákovitý, zahnutý, zakrivený; d e n s, motyka.

unda, a.e, f., vlna, voda, prameň, prúd, rieka, more; nepokoj: c i v i l e s u n d a e, vír občianskych nepokojov.

undē, a d v., odkiaľ, zkade; u n d e d o m o? odkiaľ rodák? u n d e c u n q u e, u n d e u n d e, odkiaľkoľvek.

undĕcim, č í s l., jedenásť.

undĕcĭmus, 3., č í s l. jedenásty.

undĕlĭbet, a d v., odkiaľkoľvek.

undēnī, 3., č í s l., po jedenástich.

undēnōnāginta, č í s l., osemdesiatdeväť.

undĭque, a d v., odvšadiaľ, so všetkých strán.

undō, 1., vlniť, vlniť sa.

undōsus, 3., vlnistý, rozvlnený.

ūnetvīcēsĭma, l e g i o [u n a e t v i c e s i m a], 21. legia; u n e t v i c e s i m a n i, ōrum, m., vojaci jedenadvadsiatej legie.

ungō, unguō, u n x i, u n c t u m, 3., mazať, pomazať, natierať.

unguen, ĭ n i s, n., = **unguentum**, i, n., (voňavá) masť, (pomáda), (voňavý) olej; tuk, mastnota.

unguentārius, i i, m., predavač mastí, mastičkár, olejkár.

unguentō, 1., mazať, natierať.

unguentum v. unguen.

unguĭcŭlus, i, m., necht; a t e n e r i s u n g u i c u l i s, od útleho veku, od mladi.

unguis, i s, m., necht; a d u n g u e m, i n u n g u e m, presne, na vlas, podrobne; a b i m i s u n g u i b u s u s q u e a d v e r t i c e m s u m m u m, C., od päty do hlavy; u zvierať: pazúr, paznecht.

ungŭla, a e, f., pazúr, kopyto.

ūnĭcē, a d v., jedine, obzvlášte, neobyčajne; celkom.

ūnĭcŏlor, ō r i s, a d j., jednofarebný.

ūnĭcus, 3., jediný, obzvláštny, neobyčajný, vzácny, výtečný.

ūnĭformis, e, jednotvarný, jednoduchý, prostý.

ūnĭgĕna, a e, c., stejnorodý: jednorodený, jediný.

ūnĭmănus, 3., jednoruký.

ūniusmŏdi, a d v., toho istého druhu.

ūnĭversē, a d v., všeobecne, vôbec.

ūnĭversĭtās, ā t i s, f., všeobecnosť; r e r u m u. = vesmír, svet; celok (opp. partes).

ūnĭversus, 3., všetok, celý; všeobecný; spoločný (opp. proprius), u n i v e r s u m, i, n., vesmír, svet; i n u n i v e r s u m, celkom, všeobecne, vôbec.

ūnus, 3., č í s l., jeden, jediný, spoločný, ten istý, rovnaký; len, iba; ktorýsi, ktosi; u n o o r e, jednohlasne.

ūnusquisque, u n a q u a e q u e, u n u m q u i d q u e, (s u b s t.), u n u m q u ŏ d q u e (a d j.), jedenkaždý.

ūpĭlĭō, ō n i s, m., v. opĭlio.

Urănĭa, a e, f., múza hvezdárstva.

urbānē, a d v., mestsky; zdvorilo, jemne, vtipne.

urbānĭtās, ā t i s, f., veľkomestský život; zdvorilosť, jemné držanie sa, (takt), (elegantnosť), vkus; duchaplnosť, vtipnosť.

urbānus, 3., mestský, z mesta, jemný, vzdelaný, zdvorilý, duchaplný, vtipný; v špatnom smysle: uličný, dotieravý, smelý, drzí; s u b s t. u r b a n u s, i, m., obyvateľ mesta, meštan.

urbs, i s, f., mesto; hlavné mesto rímskej državy, Rím; obyvatelia mesta; p e r m e d i a m u r b e m, stredom mesta.

urceus, i, m., čbán.

urgeō, u r s i, —, 2., tlačiť, tisnúť, doliehať, dotierať, súriť; dorážať; trápiť; nútiť; ponáhľať sa, namáhať sa, usilovne konať, horlivo pracovať (opus); zdôrazňovať; blížiť sa, nastávať; hraničiť, súsediť; u r g e r e f o r u m, nehýbať sa s fora.

ūrīna, a e, f., moč.

ūrīnātŏr, ō r i s, m., potápač.

urna, a e, f., nádoba, čbán, hrniec; urna, popolnica; voľba (lósom), rozhodnutie, výsledok hlasovania; súd.

ūrō, u s s i, u s t u m, 3., páliť, spaľovať; zapaľovať, zažíhať; vysušiť; mučiť, trýzniť, sužovať, obťažovať, znepokojovať; horieť, plápolať vášňou; poraniť, odrieť (calceus); vznietiť (invidiam).

ursa, a e, f., medvedica; súhvezdie Medveďa.

ursus, i, m., medveď.

urtīca, a e, f., žíhľava, pŕhľava.

ūrus, i, m., tur, zubr.

ūsĭtātē, a d v., obyčajne, obyčajným spôsobom.

ūsĭtātus, 3., (často) užívaný, obyčajný; bežný, obecný.

uspiăm, a d v., niekde.

usquăm, a d v., niekde, niekam.

usque, a d v., až, až do, nepretržito; u s q u e a d h a n c d i e m, až podnes; u s q u e e o, tak dlho; u s q u e a d e o, tak veľmi; u s q u e — q u o d, tak dlho — až; q u o u s q u e, až pokiaľ, ako dlho ešte; vždycky (religionem conserva).

ustŏr, ō r i s, m., spaľovateľ mŕtvol.

ūsūcăpiō, c ē p i, c a p t u m, 3., nerušeným užívaním práva vlastníckeho nadobudnúť.

ūsūcăpiō, ō n i s, f., nadobudnutie práva vlastníckeho premlčaním.

ūsūra, a e, užívanie, pôžitok; užívanie požičaných peňazí, pôžička; úroky, procenty.

ūsurpātiō, ō n i s, f., užívanie, upotrebovanie; vykonávanie, uplatňovanie; podniknutie (itineris); časté zmieňovanie sa, uvádzanie.

ūsurpō, 1., užívať, upotrebovať, používať; pripomínať; hovoriť, zmieňovať sa; osobovať si, privlastňovať si, domáhať sa niečoho; neprávom, násilím zabrať; menovať, pokladať za (sapientem).

ūsŭs, ū s, m., užívanie, úžitok, prospech; cvik, zkúsenosť, zbehlosť, obratnosť; zvyk, obyčaj; potrebnosť, potreba; obcovanie, styk; u s u v e n i t, a d e s t, est, je potreba, potreba vyžaduje, treba; s i n e m i l i t i s u s u = bez vojska; s i d a s u s u m m i h i n o m i n i s h u i u s, Q., ak mi dovoľuješ užívať meno toto; a l i q u i d m i h i e s t u s u i, niečo mi je, slúži na osoh (k úžitku); u s u v e n i t, prihodí sa.

ut, uti, a d v., a s p o j k a; porovnávacie **ut**: ako, ako by, ako keby, sťa by, ani čoby; u t s e m e n t e m f e c e r i s i t a m e t e s, ako zaseješ, tak budeš žať; u t — i t a, s i c tak práve — ako, sťa; u t e r r a r e p o t u i s t i, s i c d e c i p i n o n p o t u i s t i, ako si sa mohol omýliť, = mohol si sa síce omýliť, ale nemohol si byť oklamaným; F a b i u s s e n e x b e l l a g e r e b a t u t a d u l e s c e n s, F., v starobe viedol vojny ani (sťa) mladík; u t q u i s q u e — i t a, čím — tým (pri superlative): u t q u i s q u e d o c t i s s i m u s e s t, i t a e s t m o d e s t i s s i m u s, čím je kto učenejší, tým býva skromnejší; v otázkach s významom podivenia: t u u t t e u n q u a m c o r r i g a s, ty aby (žeby) si sa niekedy napravil? t e u t u l l a r e s f r a n g a t, teba aby nejaká vec zlomila? **ut** v o v e t á c h p r i p ú š ť a c í c h: trebárs i, čoby aj, čo priam, nech; u t d e s i n t v i r e s, t a m e n e s t l a u d a n d a v o l u n t a s, keď aj (čo priam) chybujú sily, predsa je chvályhodná vôľa; o č a s e: u t, u t p r i m u m, ak, hneď ako, náhle, len toľko čo: u t vo vetách účelových: aby, žeby; v o v e t á c h v ý s l e d k o v ý c h: ut, že, takže; u t n o n, že nie, takže nie; u t n e m o, že nikto; že nič; u t n e q u e — n e q u e, ž e a n i — a n i.

utcunque, a d v., akokoľvek = nech .. akokoľvek, u. e r i t, nech bude akokoľvek.

ūtensĭlia, i u m, n., potrebné veci, potreby (náradie, potrava a p.).

ūtentĭor, i s, c o m p. [od utens], viac potrebujúci.

ūter, u t r i s, m., (kožený) mech.

ŭter, u t r a, u t r u m [g e n. u t r ī u s, d a t. u t r ī], ktorý, kto z dvoch osôb al. vecí.

ŭterlĭbet, u t r ă —, u t r u m —, ktorýkoľvek z oboch.

uterque, u t r ă q u e, u t r u m q u e, oba, obidva, obaja, obidvaja, i je-

don i druhý; pl. obe strany; uterque frater mortuus est, obaja bratia zomreli; utraque castra, oba tábory; utrique milites, vojaci s oboch strán; uterque horum, obidvaja z týchto, títo obaja.

ūtĕrus, i, m., brucho; život materský.

ūtervīs, utra—, utrum—, ktorýkoľvek z oboch.

ūti, v. ut.

Utĭca, ae, f., stará tyrská osada na severnom pobreží africkom; adj. Utĭcensis.

ūtĭlis, e, užitočný, prospešný; potrebný: utilius est, bolo by užitočnejšie.

ūtĭlĭtās, ātis, f., užitočnosť, prospešnosť, výhoda.

ūtĭlĭtĕr, adv., užitočne, prospešne, k úžitku, k prospechu, výhodne.

ūtĭnam, spoj, kiež, bodaj, bár, keby; utinam anni praeteriti redirent! bár by (keby) sa vrátily minulé roky!

1. **ŭtĭque**, = et uti, a aby.

2. **ūtique**, adv., na každý pád, pravdaže, do ista, istotne; aspoň, obzvláštne, menovite.

ūtor, ūsus sum, 3., užívať, využívať, vykonávať, osvedčovať, dokazovať; obcovať; mať; fortitudine u., držať sa statočne; suis finibus u., v svojom území zotrvávať; temporibus u., riadiť sa pomermi, okolnosťami; familiariter uti aliquo, žiť s niekym v dôvernom priateľstve; živiť sa (lacte).

utpŏtĕ, adv., keďže, lebo, totižto, keď.

utrimque, adv., s oboch strán, na oboch stranách.

utrō, adv., na ktorú stranu (z dvoch).

utrŏbīque, adv., na oboch stranách; tu a tam, všade.

utrōque, adv., na obe strany.

utrum, adv., či.

utrum — an, spoj., či — a či.

ūva, ae, f., hrozno; víno.

ūvescō, —, —, 3., vlhnúť; orosiť sa (u. modicis poculis).

ūvĭdus, 3., vlhký, mokrý.

uxor, ōris, f., žena, manželka; uxorem ducere, ženiť sa; uxor, quam in Gallia duxerat, Cs., ktorú si bol vzal.

uxōrius, 3., manželkin, týkajúci sa manželky; res uxoria, veno; žene oddaný.

V

văcātiō, ōnis, f., prázdniny; osvobodenie od verejnej činnosti, služby; prepustenie od vojska; poplatok, výkupné za oslobodenie od vojenskej služby.

vacca, ae, f., krava.

vaccīnium, ii, n., rostlina, z ktorej sa vyrábala farba.

vacillō, 1., kolísať sa, klátiť sa, kývať sa.

văcō, 1., byť prázdnym, neobývaným, pustým, nebyť zamestnaným; vacare culpā, byť prostým viny, byť bez viny; v. curis, byť bez starostí, nemať starostí; v. alicui rei, oddávať sa, venovať sa niečomu; vacat mihi, mám kedy.

văcuēfăciō, fēci, factum, 3., vyprázdniť, doterajších obyvateľov zbaviť, spustošiť.

văcuĭtās, ātis, f., prázdnosť, uprázdnenie miesta, úradu.

Vacūna, ae, f., bohyňa dedinského kľudu; adj., Văcūnālis, e.

văcuus, 3., prázdny, voľný, slobodný, uprázdnený; nezamestnaný, bezstarostný, kľudný; prístupný, otvorený; vacuus culpā, bez viny; subst., vacuum, i, n., prázdnota, prázdne miesto.

vădĭmōnium, ii, n., záruka, ručanie, rukojemstvo, (kaucia): missum facere v., odpustiť; v. facere, dohovoriť sa o..; v. deserere, nedostaviť sa na súd (v určený deň), nedostáť sľubu, potvrdenému zárukou.

vādō, vāsi, vāsum, 3., kráčať, ísť.

vădor, 1., rukojemstvo požadovať od niekoho, že sa k súdu dostaví; respondere vadato (abl. abs.) debebat, H., mal sa dostaviť k súdu pod ztratou záruky.

vădōsus, 3., melčinatý, melký; brodný.
vădum, i, n., brod, melčina; v a d o t r a n s i r e, prebrodiť; dno, voda, more.
vae, i n t e r j. beda!
văfer, v ă f r a, v ă f r u m, chytrý, šibalský.
văfrē, a d v., ľstivo, šibalsky.
văgē, a d v., túlavo; roztrúsene, roztýlene.
văgīna, a e, f., pošva.
văgiō, 4., kvíliť, plakať, brečať.
văgītus, ū s, m., kvílenie, plač, brekot.
văgor, 1., sem tam chodiť, behať, lietať; túlať sa, potulovať sa; pohybovať sa, šíriť sa (f a m a v a g a t u r); byť nestálym.
văgus, 3., potulujúci sa, blúdiaci; pohyblivý, nestály, neistý, neurčitý, kolísavý, vrtkavý.
valdē, a d v., veľmi.
vălens, e n t i s, a d j., silný, zdravý, mocný.
vălenter, a d v., silne, mocne.
vălĕō, u i, —, 2., byť silným, mať silu, byť zdravým; vynikať; účinkovať, mať úspech; rozhodovať, predčiť, mať prevahu; napomáhať, hodiť sa, slúžiť, byť k niečomu; môcť; platiť; znamenať, mať význam, smysel; r e s p o n s u m v a l e t, odpoveď smeruje, vzťahuje sa, má smysel; i u b e o a l i q u e m v a l e r e, pozdravujem niekoho; v a l e d i c o, s Bohom!
vălescō, v a l u i, —, 3., mohutnieť, zosiliť, rásť.
vălētūdinārium, i i, n., nemocnica (špitál).
vălētūdō, ĭ n i s, f., zdravie; zdravotný stav; choroba.
vălĭdē, a d v., silne, veľmi.
vălĭdus, 3., silný, mohutný, mocný; prudký (auster); zdravý; významný, vynikajúci; pôsobivý, účinný (venenum).
vallāris, e, [vallum]. Corona v., veniec, odmena toho, kto prvý vnikol do nepriateľského táboru.
valles, **vallis**, i s, f., údolie, dolina.
vallō, 1., násypom ohradiť, opevniť, chrániť.
vallum, i, n., násyp, val, hradba, ohrada z kôlov.
vallus, i, m., kôl, týčka; ohrada z kôlov, palisáda.
valvae, ā r u m, f., veraje, dvere.
vānescō, —, —, 3., miznúť, tratiť sa, rozplývať sa, hynúť.
vānĭlŏquentia, a e, f., táranie; chvastanie, honosenie sa.
vānĭlŏquus, 3., chvastavý, honosiaci sa.
vānĭtās, ā t i s, f., marnosť; jalovosť, povrchnosť, ľahkomyseľnosť; chvastavosť.
vannus, i, f., opálka; vejačka.
vānum, i, n., prázdnota; prázdnosť, jalovosť, nepravdivá vec, prelud, mam; a d v a n u m e t i r r i t u m r e d i g e r e, L., zmariť a prekaziť; v a n a r u m o r i s, klamná povesť.
vānus, 3., prázdny, jalový, marný; nepravdivý, klamný, ľahkomyseľný; lživý; chvastavý.
văpor, ō r i s, m., para, výpar; dým; horko, teplo.
văpōrō, 1., naplňovať parou, dýmom; zohrievať, pariť.
vappa, a e, f., zkazené víno; darebák.
vărĭātiō, ō n i s, f., zmena, rozdiel.
vărĭē, a d v., rozmanito, rozlične, rozličným spôsobom, všelijako, striedavo; i n A e q u i s v a r i e b e l l a t u m e s t, L., so striedavým šťastím.
vărĭĕtās, ā t i s, f., rozmanitosť, rôznosť, nestálosť, vrtkavosť; v a r i e t a s s t u d i o r u m, rozmanité, rozdielné snahy.
vărĭō, 1., meniť, striedať; pestrým robiť, farbiť; byť rozmanitým, meniť sa, rôzniť sa, neshodovať sa; c u m s e n t e n t i i s v a r i a r e t u r, L., keď sa javil rozdiel v mienkach, keď sa mienky rozchádzaly.
vărius, 3., rozličný, rozmanitý, rôzny, pestrý, strakatý, nestály, vrtkavý; všestranný; všelijaký; striedavý (variā victoriā pugnare — so striedavým šťastím).
vārix, ĭ c i s, f. n m., krčová žila, vole.

vārus, 3., vykrivený, krivý, krivonohý; rôznym smerom idúci, odchylný.

vas, v ă d i s, m., ručiteľ, [ktorý za niekoho ručí určitou summou peňazí, že sa dostaví v istý čas k súdu].

vās, v ā s i s, n., p l. v a s a, ō r u m, n., nádoba; drahocenná nádoba, váza; náradie; batožina; v a s a c o n c l a m a r e v. c o l l i g e r e, dať znamenie k skladaniu batožiny, pripraviť sa k odchodu.

vāsārium, i i, n., peniaze, ktoré dostával úradník, odchádzajúc ako správca do provincie, na cestu a zariadenie svojeho sídla.

vascŭlārius, i i, m., vyrábateľ malých kovových nádob, váz; zlatník.

vastātiō, ō n i s, f., pustošenie, plienenie.

vastātŏr, ō r i s, m., pustošiteľ, plieniteľ.

vastē, a d v., v ohromnom rozmere, vo veľkej miere, náramne; ďaleko-široko; hrubo, sprosto (loqui).

vastĭfĭcus, 3., pustošiaci.

vastĭtās, ā t i s, f., pustota, prázdnota, púšť, pustatina; spustošenie, vyplienenie.

vastō, 1., pustošiť, plieniť, vyprázdňovať; m e n t e m v., zmútiť, pobúriť.

vastus, 3., pustý, prázdny; šíry, široký, nesmierny, ohromný, obrovský, veliký; hrubý, nevzdelaný.

vātes, i s, c., veštec, veštica; prorok; básnik; v. M a e o n i u s = Homer; t e v a t e, H., podľa tvojej veštby.

vātĭcĭnātiō, ō n i s, f., veštenie, veštba.

vātĭcĭnātŏr, ō r i s, m., veštec.

vātĭcĭnor, 1., veštiť, prorokovať; hlásať; byť vo vytržení.

vātĭcĭnus, 3., prorocký, veštecký.

— vĕ, alebo, čiže (slabšie ako v e l, privesuje sa k slovu).

vēcordia, a e, f., nerozumnosť, šialenosť, strestenosť.

vēcors, r d i s, a d j., nerozumný, šialený, strestený.

vectīgal, ā l i s, n., poplatok, daň, mýtne; dôchodky štátu.

vectīgālis, e, platený ako daň; platiaci daň, poplatný, dôchodok prinosiaci.

vectis, i s, m., páka; sochor; závora.

vecto, 1., voziť, svážať, nosiť; v e c t a r i e q u o, jazdiť na koni.

vectŏr, ō r i s, m., ten kto vozí, nosič; pass. kto sa vozí, cestujúci, plavec, jazdec.

vectōrius, 3., dopravný, prievozný.

vectūra, a e, f., prievoz, dovoz, doprava, (transport).

vĕgĕtus, 3., živý, čerstvý, svieži, čulý.

vēgrandis, e, veľmi veliký, neprimerane veliký; drobný, maličký.

vĕhĕmens, e n t i s, a d j., prudký, prchký, vášnivý; násilný; rázny, dôrazný, rozhodný, energický, prísny; usilovný; silný, mocný.

vĕhĕmentĕr, a d v., prudko, rázne, usilovne, silne, veľmi.

vĕhĕmentia, a e, f., prudkosť, sila.

vĕhĭcŭlum, i, n., voz; v e h i c u l o p o r t a r i, N., voziť sa; loď.

vĕhō, x i, c t u m, 3., voziť, privážať, dovážať, odvážať; ťahať, niesť s sebou, prinášať; p a s s. c u r r u v e h i, viezť sa na voze, (na lodi) plávať; e q u o v e h i, jazdiť na koni.

vĕl, s p o j k a, a a d v., alebo; v e l — v e l, alebo — alebo, buď — buď; s t u p ň u j e s u p e r l a t i v: v e l s a p i e n t i s s i m u s e r r a r e p o t e s t, aj najmúdrejší môže sa pomýliť.

vēlāmen, ĭ n i s, n., pokrývadlo; závoj; odev šaty.

vēlāmentum, i, n., p l. ratolesti olivové stužkami ovinuté, ktoré držali prositelia: prosebné ratolesti; zástera.

vēles, ĭ t i s, m., v. velites, um.

vēlifer, 3, plachty nosiaci.

vēlĭfĭcor, 1., horlivo, usilovne pomáhať; napínať plachty, plávať.

vēlĭtāris, e, náležiaci k velitom.

vēlĭtes, u m, m., veliti, pohyblivá, ľahká pechota ako oddiel legie, harcovníci, ľahkoodenci.

vēlĭvŏlans, a n t i s, a d j., **vēlĭvŏlus**, 3., rýchloplavný.

vellĭcō, 1., šklbať, trhať; obrážať; utŕhať (na cti) ; trýzniť.
vellō, v u l s i, v u l s u m, 3., trhať, šklbať, vytrhávať; s i g n a v. vytrhnúť prápory zo zeme = dať sa na pochod.
vellus, ĕ r i s, n., rúno; vlna; vlákna hodvábu; obláčky na oblohe.
vēlō, 1., zahaľovať, zakrývať, obvíjať, obväzovať, ozdobovať, ovenčovať; zatajovať.
vēlōcĭtās, ā t i s, f., pohyblivosť, rýchlosť, obratnosť.
vēlōcĭtĕr, a d v., chytro, rýchle.
vēlox, ō c i s, a d j., bystrý, chytrý, rýchly.
vēlum, i, n., plachta (loďná); opona; v e l a v e n t i s d a r e, plachty napnúť, vypluť.
vĕlŭt, **vĕlŭti**, a d v., ako, na príklad; v e l u t s i, ako by, ako keby, sťa by, ani čoby.
vēna, a e, f., žila, prameň.
vēnābŭlum, i, n., kopija lovecká.
vēnālĭcius, i, m., kupec s otrokmi.
vēnālis, e, predajný, na predaj; podplatný; s u b s t. v e n a l i s, i s, m., otrok (vystavený na predaj).
vēnātĭcus, 3., poľovnícky, lovecký.
vēnātĭō, ō n i s, f., poľovka, lov, honba; zverina.
vēnātŏr, ō r i s, m., poľovník, lovec.
vēnātōrius, 3., poľovnícky, lovecký.
vēnātrīx, ī c i s, f., lovkyňa; d e a v e n a t r i x, božská lovkyňa (= Diana).
vēnātŭs, ū s, m., poľovka, lov.
vendĭbĭlis, e, ľahko predajný; ľudu príjemný, milý.
vendĭtātĭō, ō n i s, f., vychvaľovanie, (reklama), honosenie sa.
vendĭtātŏr, ō r i s, m., vychvaľovač, rozhlasovateľ.
vendĭtō, 1., predávať, ponúkať na predaj; kupčiť; odporúčať, vychvaľovať; starať sa zalichotiť niekomu (alicui).
vendĭtŏr, ō r i s, m., predavač.
vendō, d ĭ d i, d ĭ t u m, 3., predávať; zradzovať; odporúčať, robiť reklamu, vychvaľovať; s u b c o r o n a v e n d e r e, predať do otroctva, za otroka.
vĕnēfĭca, a e, f., trávička.
vĕnēfĭcium, i i, n., travičstvo, otrávenie; hotovenie jedu; d a m n a r e d e v e n e f i c i i s, odsúdiť pre otrávenie.
vĕnēfĭcus, 3., otravujúci, jedovatý; s u b s t., travič.
vĕnēnātus, 3., jedovatý; čarodejný, očarovaný.
vĕnēnĭfer, 3., jedovatý.
vĕnēnō, 1., otravovať.
vĕnēnum, i, n., jed, čarodejný nápoj, čary, otrávenie, travičstvo (= v e n e f i c i u m); otrava, nákaza, zkaza; farba, líčidlo; v. s u m e r e, otráviť sa.
vēneō, i i, —, ī r e, [venum, eo = idem na predaj], byť na predaj, byť predávaným.
vĕnĕrābĭlis, e, ctihodný, velebný; ctený, posvätný.
vĕnĕrābundus, 3., úctivý, úcty plný; s úctou.
vĕnĕrātĭō, ō n i s, f., uctievanie, úcta, prejav úcty, oslava, velebenie; modlitba; vážnosť, velebnosť.
vĕnĕrātŏr, ō r i s, m., ctiteľ.
Vĕnĕreus v. Venus.
vĕnĕror, 1., preukazovať úctu, ctiť, klaňať sa, koriť sa, modliť sa, prosiť, vzývať.
Vĕnĕti, ō r u m, m., 1. národ na sev. záp. pobreží Adriatického mora od Karských Alp až k ústiu Padu; 2. keltský kmeň v terajšej Bretagne.
vĕnia, a e, f., milosť, vďak, priazeň, dovolenie, odpustenie, vyslyšanie.
vĕniō, v ē n i, v e n t u m, 4., prichádzať, prísť, priplť, priletieť, pristúpiť, prikročiť, priblížiť sa, dostať sa; dostaviť sa (testis in causa); vrátiť sa; v e n t u m e s t, prišli, prišli sme; vychádzať (veniens sol); vznikať, objavovať sa, ukazovať sa; pochádzať (de gente alicuius); l a c r i m a e v., slzy vystúpily; i n a m i c i t i a m a l i c u i u s v e n i r e = spriateliť sa s niekym; i n d u b i u m v., stať sa pochybným; i n s u s p i c i o n e m v., byť podozrivým; a d s e n e c t u t e m v., dosiahnuť starosti; u s u v e n i t, stáva sa; v e n t u r u s, nastávajúci, budúci, blízky.

vēnor, 1., loviť, poľovať.
venter, t r i s, m., brucho, žalúdok.
ventilō, 1., vetrom čistiť obilie, opálať, viať; máchať; rozdúchať, roznietiť.
ventitō, 1., chodievať, prichádzať.
ventōsus, 3., vetrný; bystrý ani vietor (ventosi equi); nestály, vrtkavý, kolísavý; chvastavý, ľahkomyseľný.
ventus, i, m., vietor; v. s e c u n d u s, i d o n e u s, p r o s p e r, priaznivý, op. a d v e r s u s, protivný; v. p o p u l a r i s, priazeň ľudu; v e r b a i n v e n t o s d a r e, na vietor hovoriť; q u o v e n t u s f e r e b a t, po vetru.
vēnūcŭla u v a, f., druh hrozna.
vēnumdō, d ĕ d ī, d ă t u m, 1., v. vendo.
Vĕnus, ĕ r i s, f., Venuša, bohyňa krásy a lásky, mať Aeneova, dcéra Juppitrova; láska, predmet lásky; pôvab; a d j. V e n e r e u s, V e n e r i u s, 3., V. i a c t u s, najlepší vrh kockami.
vĕnustās, ā t i s, f., pôvabnosť, krása, spanilosť, roztomilosť, jemnosť, jemnocit.
vĕnustus, 3., pôvabný, rozkošný, krásny, spanilý, pekný, roztomilý, jemný; vtipný.
vēpallĭdus, 3., veľmi bledý.
vepрēcŭla, a e, f., tŕnie.
vepres, i s, m., tŕnie.
vēr, v ē r i s, n., jaro, vesna; p r i m o v e r e, počiatkom jara; v e r s a c r u m, zasvätenie prvotín jara božstvu; v e r s a c r u m f a c e r e, obetovať.
vērāx, ā c i s, a d j., pravdomluvný, pravdivý.
verbēnae, ā r u m, f., posvätné ratolesti, ktoré upotrebovali pri náboženských obradoch.
verber, v e r b ĕ r i s, n., šľahanie, bičovanie; úder; metla, bič; remeň na praku.
verbĕrō, 1., šľahať, bičovať, biť; trápiť, trýzniť.
verbĕrō, ō n i s, m., darebák, šibenec.
verbōsē, a d v., obšírne, rozvláčene.
verbōsus, 3., bohatý slovami, rozvláčený, obšírny; v e r b o s u m f o r u m, na ktorom sa mnoho hovorí.
verbum, i, n., slovo, výrok; p l u r., reč; v e r b a f a c e r e, rečniť; e p i s t o l a h i s v e r b i s, tohoto obsahu; m e i s v e r b i s, mojím menom; v e r b i c a u s a, na príklad, povedme; v e r b o (jedným) slovom, bez dlhých rečí, krátko.
vērē, a d v., pravdivo, správne, spravodlivo; vskutku, naozaj.
vērēcundē, a d v., ostýchavo, nesmelo, skromne, mravne, cudne, slušne; s úctou.
vērēcundia, a e, f., ostýchavosť, mravnosť, skromnosť, úctivosť; stydlivosť.
vērēcundus, 3., ostýchavý, mravný, cudný, skromný, stydlivý.
vĕrĕor, ĭ t u s, s u m, 2., báť sa, obávať sa, strachovať sa, ostýchať sa; mať v úcte; v e r i t u s, obávajúc sa, zo strachu, z bázne; v e r e n d u s, 3., ctihodný, dôstojný, velebný.
Vergĭliae, ā r u m, f., sedmihvezdie Plejád.
Vergilius, i i, m. meno rímsk. rodu; P. V e r g i l i u s M a r o, slávny básnik rímsky, (70—19).
vergō, v e r s i, —, 3., obracať sa, kloniť sa, chýliť sa, smerovať, prestierať sa, ležať, chýliť sa ku koncu (vergente autumno).
vergobrĕtus, i, m., vrchný úradník aedujský.
vērĭdĭcus, 3., pravdomluvný, pravdivý.
vērĭlŏquium, i i, n., pravý význam (slova), [preklad gréc. ἐτυμολογία.]
vērĭsĭmĭlis, e, pravdepodobný.
vērĭsĭmĭlĭtūdō, ĭ n i s, f., pravdepodobnosť.
vērĭtās, ā t i s, f., pravda, skutočnosť, pravdivosť, úprimnosť; spravedlivosť, nestrannosť.
vermĭcŭlātus, 3., drobunký (o drobnej mozaike); pestrý.
verna, a e, c., otrok v dome narodený; domáci: p l u r. čeľaď.
vernācŭlus, 3., domáci, tuzemský, našínsky, rímsky; vlastný: c r i m e n

v e r n a c u l u m, vymyslené od žalobníka obvinenie.

vernīlis, e, otrocký, nedôstojný, nízky, podlízavý.

vernīlĭtĕr, a d v., otrocký, ako otrok, podlízavo.

vernō, 1., zelenať sa; v e r n a t a v i s, O., (spevom) víta jaro.

vernus, 3., jarný.

vērō, a d v. a s p o j k a, vskutku, zaiste, veru, áno, hej, pravdaže, ozaj; ale, však.

verres, i s, m., kanec.

verrō, v e r r i, v e r s u m, 3., vláčiť, ťahať; zametať (vestigia cauda); vytierať; (vodu) brázdiť (aequor v.); smetať (favillas).

verrūca, a e, f., bradavica; chybička.

verruncō, 1., obracať sa k dobrému.

versātĭlis, e, pohyblivý; obratný (ingenium).

versĭcŏlor, i s, a d j., farbu meniaci, pestrý.

versĭcŭlus, i, m, riadok; veršík.

versō, 1., obracať, prevracať, točiť, krútiť, vrtieť, vôb. pohybovať; svíjať; honiť, poháňať, v. o v e s, pásť; miešať; vykladať (somnia); znepokojovať, rozčuľovať (animos); rozvažovať, premýšľať; s e v., obracať sa; d o m u m v., riadiť; **versor,** ā t u s s u m, 1., zdržovať sa niekde, predlievať, žiť; vyskytovať sa; pohybovať sa; byť činným v niečom, zamestnávať sa niečim; byť zbehlým v niečom.

versum, a d v., smerom k . . do . .: q u ō q u ō v e r s u m, ktorýmkoľvek smerom, na všetky strany.

versūra, a e, f., obracanie; pôžička; v e r s u r ā s o l v e r e, dlh vypožičanými peňazmi splácať; v e r s u r a m f a c e r e, vypožičať si.

versus, a d v., v. versum.

versŭs, ū s, m., riadok, verš; p l u r. verše, báseň, pieseň.

versūtē, a d v., obratne, vtipne, ľstivo.

versūtia, a e, f., schytralosť, ľstivosť.

versūtus, 3., obratný, dômyselný, vtipný, ľstivý.

vertex, (vortex) ĭ c i s, m., krútňava, vír (vodný); temeno, vrchol; pól; hlava; vrch, vŕšok.

vertĭcōsus, 3., plný vírov, krútňav (amnis).

vertīgō, ĭ n i s, f., krútňava, vír, krútenie, krútenie hlavy, závrat.

vertō, v e r t i, v e r s u m, 3., obracať, otáčať, vrtieť; t e r g a v., na útek sa dať; g r a d u v e r s o d i s c e d e r e, obrátiť sa; c a r d i n e m, f o r e s v., otvárať; p e n n a s v., odletieť; t e r r a m a r a t r o v., orať; priviesť na zkazu, zničiť, (Ilion); f u n d o v., do základu vyvrátiť; v i t i o v e r t e r e a l i q u i d, počítať za chybu, mať za zlé; i n r e l i g i o n e m v., vecou svedomia robiť; meniť, premeňovať (i n o m n e s f a c i e s); v e r s o M a r t e, keď sa šťastie na vojne obrátilo; s o l u m v., zmeniť pôdu = presťahovať sa, prekladať [Platonem]; v e r t ĭ m e d., otáčať sa okolo niečoho, pohybovať sa, byť (in mediis catervis); a n n o v e r t e n t e, cez rok, za (celý) rok; v. s t i l u m = opravovať; j a m v e r t e r a t f o r t u n a, šťastie sa už obrátilo; v e r s o c i v i t a t i s s t a t u, po prevrate štátneho sriadenia; v e r t e r e a l i q u i d c r i m i n i, pripisovať niekomu niečo ako zločin, za zločin.

vĕru, ū s, n., ražeň; kopija.

vērum, s p o j k a, ale, však; n o n s o l u m — v e r u m e t i a m, nie len — ale aj (lež aj).

vērumtămen, s p o j k a, ale predsa, predsa však, lež aspoň; pri pokračovaní v prerušenej reči: nuž tedy.

vērus, 3., pravý, skutočný, opravdivý, náležitý, podstatný; rozumný, spravodlivý; pravdivý, pravdomluvný, úprimný; s u b s t. v ē r u m, i, n., pravda, skutočnosť; v e r u m d i c e r e, hovoriť pravdu.

vĕrūtum, i, n., [veru], kopija k hádzaniu.

vĕrūtus, 3., ozbrojený kopijou.

vervēx, ē c i s, m., škopec, baran.

vēsānia, a e, f., šialenosť.

vēsānus, 3., šialený, zúrivý, divoký; bez seba.

vescor, — 3., živiť sa, požívať, jesť, hodovať; v e s c i c a r n e, živiť sa mäsom, jesť mäso.

vescus, 3., malý, drobný.

vēsīca, a e, f., mechúr.

vēsīcŭla, a e, f., mechúrok.

Vĕsontio, ōnis, m., hlavné mesto Sequanov, teraz Besanson.

vespa, a e, f., osa.

vesper, i, m., [loc. v e s p e r i, abl. obyč. v e s p e r e], večer: a d (s u b) v e s p e r u m, k večeru, podvečer; v e s p e r i, v e s p e r e, večer; západ; Večernica (hviezda = Hesperus).

vespĕra, a e, f., večer, a d v e s p e r a m, podvečer; v e s p e r a i n u m b r a n t e, keď nastávala večerná temnota.

vespĕrascō, ā v i, — 3., neosob. v e s p e r a s c i t, nastáva večer, smrká sa.

vespertīliō, ōnis, m., netopier.

vespertīnus, 3., večerný, večer (adv.); západný (regio).

Vesta, a e, f., bohyňa domáceho krbu a vôb. domácnosti; strediskom jej kultu bol chrám, kde horel večný oheň, symbol krbu štátneho, ktorý maly na starosti Vestálky (virgines Vestales) pod vrchným dozorom najvyššieho pontifika; V e s t a e s a c e r d o s = pontifex maximus.

Vestālis, e, vestálky; s u b s t. Vestálka.

vester, t r a, t r u m, zám., váš; s u b s t. v e s t e r, váš priateľ, druh, prívrženec; neutr. v e s t r u m, vaša vec (povinnosť, úloha a p.).

vestĭbŭlum, i, n., predsieň domu rímskeho: vchod; začiatok (v. orationis).

vestīgium, i i, n., stopa, šľapaj, sled; krok, noha; r o t a e v e s t i g i a, koľaj; i n (e) v e s t i g i o, na mieste, v túto chvíľu, hneď.

vestīgō, 1., stopovať, sliediť, pátrať, hľadať, skúmať.

vestīmentum, i, n., odev, šaty; koberec.

vestiō, 4., šatiť, odievať, obliekať; pokrývať.

vestis, i s, f., odev, šaty, háby; m u t a r e v e s t e m, preobliecť sa, obliecť smútočné rúcho; tkanina, látka, pokryvadlo, koberec.

vestītŭs, ū s, m., odev, šaty, rúcho.

vĕtĕrānus, 3., starý; s u b s t. starý, vycvičený, zkúsený vojak, veterán; vyslúžilý vojak.

vĕtĕrātŏr, ōris, m., (človek) zostarelý, zkúsený, vycvičený; prešibaný človek.

vĕtĕrātōrĭē, a d v., prešibane, schytrale.

vĕtĕrātōrius, 3., prešibaný, schytralý.

vĕternus, i, m., ospalosť, driemota, chabosť; starosť.

vĕtĭtum, i, n., zakázaná vec, zakázané: n i t i m u r i n v., O.

vĕtō, u i, ĭ t u m, 2., zakazovať, zapovedať dakomu dačo robiť (aliquem aliquid facere); C a e s a r m i l i t e s e c a s t r i s e x i r e v e t u i t, C., zakázal vojakom vychádzať z tábora; m i l i t e s v e t i t i s u n t e c a s t r i s e x i r e, vojakom bolo zakázané vychádzať z tábora; p u e r i v e t a n d i s u n t, chlapcom treba zakázať.

vĕtūlus, 3., obstarný, pristarý, staručký; s u b s t. m., starec, f e m. starena.

vĕtŭs, v ĕ t ĕ r i s, a d j., c o m p. v e t u s t i o r, [od vetustus], s u p e r l. v e t e r r i m u s, starý, dávny; zkúsený, vycvičený, starobylý, drievny; s u b s t. v e t e r e s, u m, m., starí, predkovia, starí spisovatelia.

vĕtustās, ā t i s, f., vysoký vek, starosť, starobylosť; staré priateľstvo, stará známosť; minulosť; dlhý čas budúci, ďaleká budúcnosť, potomstvo.

vĕtustus, 3., starý, starobylý.

vexātiō, ōnis, f., súženie, trápenie, trýznenie, obťažovanie.

vexātŏr, ōris, m., mučiteľ, sužovateľ.

vexillārius, i i, m., praporečník; p l u r. najstarší vojaci pod vlastným práporom (vexillum), ako zvláštny oddiel slúžiaci.

vexillum, i, n., prapor, korúhev, zástava.

vexō, 1., trápiť, mučiť, trýzniť; prenasledovať, pustošiť.

via, a e, f., cesta, ulica; pochod; spôsob, prostriedok, methoda; pravá cesta; v i a m d a r e, dovoliť, urobiť miesto; b i d u i v i a, dva dni cesty; r a t i o n e c t v iā, m e t o d i c k ý m s p ô s o b o m; m e d i ā v i ā i r e (= v i ā u t i), ísť strednou cestou.

viārius, 3., cestovný; l e x v i a r i a, o oprave ciest.

viātĭcum, i, n., peniaze na cestu, cestovné.

viātŏr, ōr i s, m., pocestný.

vibrō, 1., potriasať, máchať, vymršťiť; ligotať sa, blyšťať sa.

vĭburnum, i, n., kalina (rastlina).

vīcānus, 3., dedinský; s u b s t. dedinčania, sedliaci.

vīcārius, 3., zástupný, náhradný; s u b s t. v i c a r i u s, ii, m., zástupca, náhradník, námestník.

vīcātim, a d v., po uliciach, od ulice do ulice (ambire); po dedinách.

vīcēnī, 3, po dvadsiatich.

vīcēsĭmāni, ō r u m, m., vojaci 20. legie.

vīcēsĭmārius, 3., a u r u m v i c e s i m a r i u m, daň dvadsiatiny čiže 5% z ceny prepusteného otroka (vicesima manumissionum).

vīcēsĭmus, 3., dvadsiaty; v i c e s i m a, dvadsiatina.

vĭcia, a e, f., vika (strukovina).

vīciēs, a d v., dvadsať ráz.

vīcīnālis, e, súsedný.

vīcīnia, a e, f., súsedstvo, blízkosť; susedia.

vīcīnĭtās, ā t i s, f., súsedstvo, blízkosť, susedia; príbuznosť.

vīcīnus, 3., súsedný, blízky; s u b s t. súsed; v i c i n u m, i, n., súsedstvo, blízkosť.

vĭcis, (g e n) a c c. v i c e m, a b l. v i c e, striedanie, zmena; i n v i c e m, na vzájom; striedavo: v e r s a v i c e, obrátene, naopak; p e r v i c e s, striedavo; p l u s v i c e s i m p l i c i, viac než raz; odplata, odvďačenie (vicem reddere); r e d d e v i c e s, O., odplatiť rovnakým; osud, šťastie; povinnosť, úrad, zamestnanie; i n v i c e m, na miesto (defatigatis succedunt); ako (oraculi vice accipere).

vĭcissim, a d v., striedavo, zasa, naproti tomu, na vzájom, opäť.

vĭcissĭtūdō, ĭ n i s, f., striedanie, zmena, vzájomnosť.

victĭma, a e, f., žertva, obetné zviera, obeť.

victĭmārius, i i, m., obetný sluha.

victŏr, ō r i s, m., víťaz, víťazný; v i c t o r e m r e d i r e, vrátiť sa ako víťaz.

victōria, a e, f., víťazstvo; s e c u n d a v., keď sa víťazstvo k nemu klonilo; p e r s o n i f. bohyňa víťazstva.

victōriātus, i, m., [gen. pl. —um], strieborný peniaz s obrazom bohyne víťazstva.

victrīx, ī c i s, f., víťazkyňa, víťaz; víťazne, víťazný; l i t t e r a e v i c t r i c e s, o víťazstve.

victŭs, ū s, m., výživa, potrava, živobytie, spôsob života.

vīcŭlus, i, m., dedinka.

vīcus, i, m., ulica; dedina.

vĭdēlĭcet, a d v., zrejme, iste, veru, pravdaže, rozumie sa.

vĭdeō, v ī d i, v ī s u m, 2., vidieť, zrieť, hľadieť, dívať sa; pozorovať, znať, vedieť, rozumieť; navštíviť, podívať sa, byť svedkom niečoho; zažiť, zkúsiť; opatrovať, obstarávať (aliquid cibi); v i d e o r a e g r o t u s e s s e, zdá sa, že som chorý; h o s t e s n o n v i d e b a n t u r v i c t u r i e s s e, zdalo sa, že nepriatelia nezvíťazia; v i d e r e s, bol by si videl, uzrel; s i v i d e t u r, s i t i b i v i d e t u r, ak sa ti páči.

vĭduĭtās, ā t i s, f., vdovstvo.

vĭduo, 1., urobiť vdovou, zbaviť niečoho; v i d u a t a, a e, ovdovelá.

vĭduus, 3., ovdovelý; s u b s t. vdovec, vdova; nevydaná, svobodný; prázdny, osamelý, opustený, zbavený, bez niečoho.

vĭētus, 3., zvädlý.

vĭgeō, u i, —, 2., byť plným života, byť sviežim, silným, zdravým; kvitnúť; žiť; platiť, skvieť sa, vynikať, byť slávnym.

vĭgescō, v. vigeo.

vĭgil, i s, a d j., bdiaci, strážny; s u b s t. strážca, stráž.
vĭgĭlans, a n t i s, a d j., bdiaci, bedlivý, starostlivý.
vĭgĭlantĕr, a d v., bedlivo, horlivo.
vĭgĭlantia, a e, f., bedlivosť, starostlivosť.
vĭgĭlāx, ā c i s, a d j., bedlivý, strážlivý, čulý (canis).
vĭgĭlia, a e, f., bdenie, stráž, bedlivosť, starosť; doba nočnej stráže, ktorá sa delila na 4 časti: prima, secunda, tertia, quarta vigilia.
vĭgintī, n e s k l. č í s l., dvadsať.
vĭgintīvĭri, ō r u m, m., sbor dvadsiatich nižších úradníkov mestských.
vĭgŏr, ō r i s, m., životná sila, živosť, svieżosť, čulosť.
vīlis, e, lacný, bezcenný, chatrný, nepatrný, skromný, obyčajný, nízky, chudobný.
vīlĭtas, ā t i s, f., lacnota, bezcennosť.
villa, a e, f., majetok na vidieku; letohrádok.
villicō(r), 1., byť dozorcom, šafárom vidieckeho majetku.
villĭcus, i, m., dozorca, správca, šafár.
villōsus, 3., chlpatý, zarastlý.
villŭla, a e, f., [demin. od villa], malý majetok na vidieku.
villus, i, m., chlp, srsť.
vīmĕn, ĭ n i s, n., v ī m e n t u m, i, n., (ohybný) prút (k pleteniu); prútie, z prútia.
Vīmĭnālis, c o l l i s, jeden zo siedmich pahorkov rímskych.
vīmĭneus, 3., prútený.
vīnāceus, i, m., hroznové zrnko, jadierko.
vīnālia, i u m, n., slávnosť vinárska 22. apríla a 19. augusta.
vīnārius, 3., vinný; v i n a r i a, ō r u m, n., čbány na víno.
vinciō, n x i, n c t u m, 4., viazať, priväzovať, ovíjať, sväzovať, sputnať.
vincō, v ī c i, v i c t u m, 3., zvíťaziť, byť víťazom, vyhrať, premôcť, odolať; prevyšovať, predčiť, vynikať; opanovať, pohnúť, obmäkčiť, dokázať; O l y m p i a v i n c e r e = zvíťaziť, byť víťazom pri hrách olympických; p r o e l i o v i n c e r e, zvíťaziť v boji; s p e m v., zmariť; b e n e f i c i o v. a l i q u e m, získať; v i c t u s, pohnutý.
vincŭlum, i, n., povraz, remeň, stužka, tkanica; p l u r., puto; okovy, väzenie.
vindēmia, a e, f., vinobranie; vinná úroda, hrozná.
vindēmiātŏr, ō r i s, m., vínohradár.
vindex, ĭ c i s, m., zástupca, obhajca, ochranca, osvoboditeľ, mstiteľ, kárateľ; a u r e a a e t a s v i n d i c e n u l l o f i d e m c o l e b a t, O., bez kárajúceho sudcu = bez trestu.
vindĭcātiō, ō n i s, f., (právne) nároky, hájenie, ochrana.
vindĭciae, ā r u m, f., právne vymáhanie niečoho, právne nároky; v i n d i c i a s d a r e, vyhovieť právnym nárokom, spornú vec prisúdiť.
vindĭcō, 1., robiť nároky, vymáhať; vyslobodiť; hájiť, chrániť; mstiť sa niekomu, trestať; (sibi, ad se), osobovať si, privlastňovať si; v i n d i c a r e p l e b e m i n l i b e r t a t e m, bojovať za slobodu ľudu.
vindicta, a e, f., palička, ktorou sa dotýkal pri manumissii občan zv. a s s e r t o r i n l i b e r t a t e m hlavy otrokovej; oslobodenie, obhájenie; pomsta, trest, pokuta.
vīnea, a e, f., vinica; prístrešie k ochrane vojakov pri dobývaní mesta.
vīnētum, i. n., vinica.
vīnĭtŏr, ō r i s, m., vinohradár.
vīnŏlentia, a e, f., opilosť, opilstvo.
vīnŏlentus, 3., opilý, oddaný pitiu.
vīnōsus, 3., vína milovný, oddaný pitiu; hojne vína obsahujúci.
vīnum, i, n., víno; p l. druhy vína alebo nádoby s vínom.
viŏla, a e, f., fialka; fialková farba.
viŏlābĭlis, e, porušiteľný, raniteľný.
viŏlārium, i i, n., hriadka fialok; pl. fialky.
viŏlātiō, ōnis, f., porušenie; zneuctenie, poškvrnenie.
viŏlātŏr, ō r i s, m., rušiteľ (v. iuris gentium); hanobiteľ.
viŏlens, e n t i s, a d j., prudký, násilný.
viŏlentĕr, a d v násilne, prudko, divoko.

viŏlentia, a e, f., násilnosť, prudkosť, divokosť.
viŏlentus, 3., prudký, násilný, divoký, vášnivý, búrlivý.
viŏlō, 1., robiť násilie, ubližovať, trýzniť, zneuctiť, zhanobiť, poškodiť, poškvrniť.
vīpĕra, a e, f., zmija, vretenica, had.
vīpĕreus, 3., hadí; v. c r i n i s, z hadov; jedovatý (viperea anima).
vīpĕrīnus, 3., v. vipereus.
vir, i, m., muž; manžel; človek; vojak; peší vojak (equites virique); hrdina.
vīrāgō, ĭ n i s, f., hrdinka, bohatierka.
vīreō, u i, —, 2., zeleňať sa, byť zeleným, „kvitnúť" = byť mladým, čerstvým, sviežim, zdravým, silným, čulým.
vīrescō, rui, —, 3., zazeleňať sa.
virga, a e, f., prút, vetev, ratolesť; palica; metla; telesný trest; farbový pruh na šatách.
virgātus, 3., prútený; pruhový.
virgētum, i, n., prútie, krovie.
virgeus, 3., prútený.
virgĭnālis, e, panenský.
virgĭneus, 3., panenský; v. s a g i t t a (Dianae); a r a v., oltár posvätený Veste; v. d o m u s, bydlisko Vestálok; v. l i q u o r, voda z vodovodu zv. (aqua) Virgo; v. v o l u c r e s, vtáci dievčenskej podoby = harpyje.
virgĭnĭtās, ā t i s, f., panenstvo.
virgō, ĭ n i s, f., panna, dievča; (a q u a) V i r g o, prameň Agrippom do Ríma prevedený; súhvezdie Panny.
virgŭla, a e, f., prútik, ratolesť, palička.
virgultum, i, n., prútie, krovie.
vīrĭdārium, i i, n., záhrada, sad, park.
vīrĭdis, e, zelený, svieži, mladý, čerstvý, zdravý, silný.
vīrĭdĭtās, ā t i s, f., zeleň, sviežosť, čerstvosť, mladosť, kvet.
vīrĭdō, 1., zelenať sa.
vīrīlis, e mužský, zmužilý, silný; e s t m e a p a r s v i r i l i s, je mojou povinnosťou; p r o v i r i l i p a r t e, podľa (svojich) síl.
vīrīlĭtās, ā t i s, f., mužská sila.
vīrīlĭtĕr, a d v., mužsky, zmužile.
vīrītim, a d v., po mužoch, po jednom, jednotlivo, zvlášte, osobito.
vīrōsus, 3., páchnuci, smradľavý.
virtūs, ū t i s, f., zmužilosť, statočnosť, udatnosť; ctnosť; dokonalosť, výtečnosť; zásluha; v i r t u t e s, hrdinské skutky, vynikajúce vlastnosti.
vīrus, i, n., jed.
vīs, a c c. v i m, a b l. v i pl. p r a v i d. v i r e s, i u m, sila, násilie, moc; odvaha; vojsko; r o b u r v i r i u m, jadro vojska; útok; platnosť, váha, význam, podstata, obsah, vliv; smysel; m a g n a v i s a u r i, veľká sila = veľké množstvo zlata; d a m n a r e d e v i, odsúdiť pre násilenstvo; v i, p e r v i m, násilne, silou-mocou.
viscātus, 3., lepom pomazaný.
viscĕra v. viscus.
viscĕrātiō, ō n i s, f., rozdávanie mäsa ľudu, obyklé v Ríme menov. po pohrebe boháčov.
viscum, i, n., lep.
viscus, ĕ r i s, n., útroba, jadro, podstata; p l u r., útroby, vnútornosti, nutro; mäso (boum visceribus vesci); d e v i s c e r i b u s s u i s s a t i s f a c e r e, zadosťurobiť podľa svojich síl; krv (o deťoch); majetok.
vīsiō, ō n i s, f., videnie, zjav, úkaz, predstava.
vīsĭtō, 1., navštevovať.
vīsō, v ī s i, —, 3., podívať sa, dívať sa, pozerať, túžiť vidieť, navštevovať.
vīsum, i, n., zjav, videnie vo sne, sen; obraz (v mysli), predstava.
vīsŭs, ū s, m., pohľad; zrak, oči; zjav, úkaz, sen.
vīta, a e, f., život, živobytie; duša (vitam exhalare — vypustiť); spôsob života, životopis; o milovanej osobe: v. m e a, duša moja; e v i t a d i s c e d e r e, odobrať sa zo sveta, rozlúčiť sa so svetom = zomrieť; i n v i t a, v celom živote, za svojho života.
vītābĭlis, e, čomu treba vyhýbať.
vītābundus, 3., vyhýbajúci.

vītālis, e, životný; l u m e n v i t a l e r e l i n q u e r e, svetlo života; dlho žijúci, dlhého veku, života schopný; čo stojí za žitie: v i t a v. = opravdivý život.

vītātiō, ō n i s, f., vyhýbanie, stránenie sa.

vĭtellus, i, m., žĺtok.

vīteus, 3., révový; p o c u l a v.; plné vína.

vĭtiō, 1., kaziť, porušiť, poškodiť, otráviť, nakaziť; hanobiť, zneucťovať.

vĭtiōsē, a d v., chybne, nesprávne, proti auspiciam, neplatne (v. leges ferre).

vĭtiōsĭtās, ā t i s, f., zkazenosť, chybnosť.

vĭtiōsus, 3., chybný, zkazený, hriešny (v. libido); neplatný (v. lex).

vītis, i s, f., réva; révové listie; víno; revová palica (odznak rímskych centurionov).

vītĭsātŏr, ō r i s, m., vinohradár.

vĭtium, i i, n., chyba, nedostatok; prekážka, vina; v i t i o, proti auspíciam, neplatne; a l i c u i v i t i o (d a t.) d a r e, v e r t e r e a l i q u i d, pokladať za chybu, mať za zlé; a l i q u i d i n v i t i o e s t, je chybné, hanobné, zaslúhuje hany.

vītō, 1., vyhýbať, stáriť sa; c o l l o q u i u m v., Cs., nepríať k rozhovoru; varovať sa, chrániť sa (periculum).

vītreus, 3., sklenený, krištalový; ako sklo: priehľadný, jasný, čistý; nestály, nespoľahlivý (fortuna); h o s t i s v., šachová figúrka.

vītrĭcus, i, m., otčim.

vītrum, i, n., sklo, kryštál; rastlina, dávajúca modrú farbu, boryt farbiarsky.

vitta, a e, f., stužka, venček.

vittātus, 3., stužkou ovinutý.

vĭtŭla, a e, f., teľa, jalovica.

vĭtŭlīnus, 3., teľací; v i t u l i n a, a e, f., (sc. caro), teľatina.

vĭtŭlus, i, m., teľa; žriebä; mláďa.

vĭtŭpĕrābĭlis, e, hany hodný, zasluhujúci pohanenia.

vĭtŭpĕrātiō, ō n i s, f., hana, potupa, pokáranie.

vĭtŭpĕrātŏr, ō r i s, m., haniteľ.

vĭtŭpĕrō, 1., haniť, tupiť, kárať, vytýkať niečo ako chybu.

vīvārium, i i, n., vodojem na ryby; zverinec; i n v-i a m i t t e r e, darami hľadieť získať, pripútať k sebe.

vīvāx, ā c i s, a d j., dlho žijúci, príliš dlho žijúci; (vždycky) čerstvý, svieži.

vīvĭdus, 3., živý, plný života, čerstvý, svieži, bujarý, zdravý, silný; prudký (impetus).

vīvĭrādix, ī c i s, f., priesada révová s koreňom.

vīvō, v ī x i, v i c t u m, 3., žiť; i n d i e m v i v e r e, žiť so dňa na deň; obcovať, stýkať sa; živiť sa; trvať, udržovať sa; i n s t u d i i s l a b o r i b u s q u e v., oddávať sa duševnej práci.

vīvus, 3., živý, na žive, za živa; v i v i p e r v e n i m u s, u t . . . dožili sme sa . . .; stále žijúci, nesmrteľný; čerstvý, svieži; prirodzený; c a e s p e s v., zelená pažiť; s u b s t. v i v u m, i, n., kapitál; d e t r a h e r e d e v i v o, z kapitálu brať; H a n n i b a l e v i v o (= vivente), za života, za živobytia Hannibalovho.

vix, a d v., sotva, ledva; v i x e p i s t u l a m t u a m l e g e r a m, c u m a d m e P o s t u m u s C u r t i u s v e n i t, sotva som prečítal tvoj list, keď ku mne prišiel = len toľko, čo som prečítal tvoj list, prišiel ku mne P. C.

vŏcābŭlum, i, n., názov, meno, titul; slovíčko.

vŏcālis, e, hlasný, hovoriaci (ľudským hlasom); zvučný, spevný, spievajúci; s u b s t. f., samohláska.

vŏcātiō, ō n i s, f., pozvanie k obedu.

vŏcātŭs, ū s, m., volanie, zavolanie, pozvanie.

vŏcĭfĕror, 1., volať, kričať, hlásať, vyhlasovať.

vŏcĭtō, 1., menovať, nazývať, vyhlasovať, vykrikovať.

vŏcō, 1., volať, zavolať, zvať, menovať, nazývať; pred súd povolať; pozvať k obedu (ad cenam vocare); vzývať (deos); svolávať (ad

concilium multitudinem); na súboj, k zápasu vyzývať; ad calculos v., ku skladaniu účtov volať; in crimen v., obviňovať; uvádzať (in suspicionem, in periculum); odkazovať (ad senatum).

vōcŭla, ae, f., slabý, úbohý hlas; pl. nepriaznivé hlasy, ohováranie.

vŏla, ae, f., hrsť.

vŏlātĭcus, 3., búrlivý (impetus); okrídlený, bystrý; nestály.

vŏlātĭlis, e, okrídlený; bystrý, rýchly, pomíňajúci.

vŏlātŭs, ūs, m., let.

vŏlēmum pĭrum, druh veľkých hrušiek.

vŏlens, entis, adj., ochotný, rád; priaznivý, láskavý, naklonený.

vŏlĭtō, 1., lietať, poletovať, pobehávať, behať; vypínať sa (gloriae cupiditate).

vŏlō, 1., lietať, ponáhľať sa.

vŏlō, vŏlui, velle, chcieť, priať si, mať chuť na niečo; nariadiť, určiť (de servis quaeri); veriť, mieniť, pokladať, tvrdiť (in virtute vim esse); quid (sibi) vult, čo znamená, aký význam, smysel má; velim dicas (mierny rozkaz), rád by som, aby si povedal = povedz!

vŏlō, ōnis, m., dobrovoľník; otroci, ktorí po bitke pri Kannách dobrovoľne vstúpili do vojska.

vŏlūbĭlis, e, pohyblivý, točiaci sa; bystrý, rýchly, živý, obratný; vrtkavý, nestály.

vŏlūbĭlĭtās, ātis, f., bystrý, krúživý pohyb; okruhlosť (capitis); rýchlosť, obratnosť; vrtkavosť, nestálosť.

vŏlūbĭlĭtĕr, adv., rýchlo, plynne, ľahko (v. funditur oratio).

vŏlŭcer, cris, cre, okrídlený, lietajúci; plynný, ľahký; rýchly, vrtkavý, nestály; subst. volucris, is, f., vták.

vŏlūmen, ĭnis, n., krúživý pohyb, točenie; kotúč; volumina fumi, kotúče dýmu; svitok, sväzok, spis, kniha; obeh (siderum).

vŏluntārius, 3., dobrovoľný; samovoľný, samozvaný; subst. dobrovoľník.

vŏluntās, ātis, f., vôľa, túha, žiadosť, chuť, úmysel, zámer, rozhodnutie; dovolenie; politické smýšľanie; dobrá vôľa, ochota; náklonnosť, náchylnosť, oddanosť, láska, priazeň; posledná vôľa; voluntatem amici a se abalienare, odcudziť si priateľa; ad v. perducere, na svoju stranu privádzať.

vŏluptārius, 3., rozkošnícky, pôžitkársky.

vŏluptās, ātis, f., rozkoš, pôžitok; slasť; potešenie, radosť; maškrtnosť; vox voluptatis, slovo „rozkoš".

vŏlūtābrum, i, n., bahno (v ktorom sa váľajú svine).

vŏlūtātiō, ōnis, f., váľanie sa.

vŏlūtō, 1., váľať, kotúľať; vocem v., šíriť, vydávať; rozvažovať, rozjímať, premýšľať (animo v.); zamestnávať (animum); pass. zamestnávať sa, cvičiť sa.

volva, ae, f., pošva.

volvō, volvi, volūtum, 3., váľať, kotúľať, točiť, svaľovať; povaliť (semineces); rozviňovať (popísaný svitok), prečítať; prežiť, dočkať sa, pretrvať; plynúť, uplynúť, prebehnúť; (volventibus annis); o bohyniach osudu (Parcae): priasť; rozvažovať, rozjímať, premýšľať; med. valiť sa, hrnúť sa, točiť sa.

vōmer, is, m., čerieslo, lemeš; pluh.

vŏmĭtŭs, ūs, m., dávenie, vracanie.

vŏmō, ui, ĭtum, 3., vracať, dávať, vypľúvať, vyhadzovať.

vŏrāgō, ĭnis, f., hlbočina, priepasť, krútňava, vír; mrháč, márnotratník.

vŏrāx, ācis, adj., žravý, hltavý.

vōro, 1., žrať, hltať.

vortex v. vertex.

vōtīvus, 3., zasľúbený, zasvätený; preces v-ae, sľuby.

vōtum, i, n., sľub; predmet zasľúbený; modlitba; žiadosť, túha; hoc erat in votis, toto som si prial; vota reddere, splniť; voti damnari, byť zaviazaným k vyplneniu sľubu (po priaznivom vypl-

není v o t a bohami); v o t i r e u s, viazaný sľubom, v o t i c o m p o s, ten, ktorému sa želanie splnilo.

vŏveo, v ō v i, v ō t u m, 2., sľubovať, (bohom); priať si, žiadať si; posväcovať.

vox, v ō c i s, f., hlas, zvuk; slovo, reč, výrok; výslovnosť, prízvuk; p l u r., krik, prosby.

Vulcānus, i, m., boh ohňa a práce z kovu, syn Juppitrov, muž Venušin; a d j. V u l c a n i u s.

vulgāris, e, obecný, obyčajný, všedný; obvyklý, bežný.

vulgātŏr, ō r i s, m., rozširovateľ, roznášač; t a c i t i v., vyzradzovateľ.

vulgātus, 3., obecne rozšírený rozhlásený, všeobecne známy; obyčajný, všedný.

vulgō, 1., urobiť obecne prístupným, rozširovať, rozhlasovať, oznamovať uverejňovať; prezradzovať, roznášať.

vulgō, a d v., všeobecne; všetci bez rozdielu; vôbec; obyčajne; všade; verejne.

vulgus, i, n., [a c c. vedľa v u l g u s tiež v u l g u m], (obecný) ľud, ľudia; v u l g u s m i l i t u m, prostí vojaci; dav, sprostý ľud, sberba; množstvo, zástup.

vulnĕrātiō, ō n i s, f., poranenie.

vulnĕrō, 1., raniť, ublížiť, obraziť.

vulnĭfĭcus, 3., ranu robiaci, raniaci.

vulnus, ĕ r i s, n., rana, úraz, škoda, pohroma, ztrata, nešťastie; diera (calcei, scuti).

vulpēcŭla, a e, f., [demin. od vulpes], líška.

vulpes, i s, f., líška.

vultuōsus, 3., o reči; affektovaný, strojený.

vultur, ŭ r i s, m., kaňa, jastrab.

vultŭrius, i i, m., = vultur.

Vulturnus, v e n t u s, juhovýchodný vietor.

vultŭs, ū s, m., tvár, obličaj, pohľad, oči, zrak; v u l t u m f i n g e r e, Cs., opanovať výraz tvári; b o n u s v., jasná, veselá, prívetivá tvár; v u l t u m d u c e r e (trahere), mračiť sa.

vulva v. volva.

X

Xantippē, ē s, f., žena Sokratova.

Xanthus, i, m., riečka v Troade.

Xĕnŏphōn, o n t i s, m., athénsky dejepisec, žiak Sokratov.

Xerxēs, i s, m., kráľ perský.

xystus, i, m., (— **um**, i, n.), u Grékov krytá chodba stĺpová; u Rimanov nekrytá terrasa s kvetinami, stĺporadie k prechádzke.

Z

Zăcynthus, i, f., ostrov v Jonskom mori, teraz Zante.

Zăma, a e, f., mesto juhozáp. od Karthága, kde zvíťazil Scipio nad Hannibalom r. 202. pr. Kr.

zēlŏtypia, a e, f., žiarlivosť, závisť.

zĕphyrus, i, m., zefyr, vlažný vietor západný; vietor vôbec; vetrík.

zmăragdus v. smaragdus.

zōna, a e, f., pás, opasok; pásmo zemské; súhvezdie, Z o n a O r i o n i s.

zōnārius, i i, m., hotoviteľ opaskov, mešcov.

Tlačové chyby.

Na str.	13.	2.	stĺpec,	3.	riadok	shora	namiesto	(ἄδυτου)	čítaj	(ἄδυτον)
„ „	28.	1.	„	27.	„	„	„	(ἀδῖικός)	„	(ἀστικός)
„ „	43.	1.	„	20.	„	„	„	obrostlý	„	obrastlý
„ „	44.	1.	„	28.	„	„	„	bystrej	„	bystrejšie
„ „	50.	1.	„	27.	„	zdola	„	passum	„	pastum
„ „	53.	1.	„	7.	„	„	„	porostlé	„	porastlé
„ „	58.	1.	„	19.	„	shora	„	alicai	„	alicui
„ „	60.	1.	„	9.	„	zdola	„	očakávania	„	očakávaniu
„ „	61.	1.	„	28.	„	shora	„	ii	„	is
„ „	73.	1.	„	27.	„	„	„	potrešteny	„	strešteny
„ „	82.	2.	„	5.	„	zdola	„	3	„	2
„ „	83.	2.	„	26.	„	„	„	dissĭciātiō	„	dissŏciātiō
„ „	96.	1.	„	9.	„	shora	„	1	„	3
„ „	99.	1.	„	8.	„	zdola	„	etiguum	„	exiguum
„ „	105.	2.	„	8.	„	shora	„	bez dôvody	„	bez dôvodu
„ „	108.	1.	„	8.	„	„	„	dere	„	dare
„ „	118.	1.	„	13.	„	„	„	gennuinus	„	genuinus]
„ „	139.	2.	„	12.	„	zdola	„	soslabovanie	„	zoslabovanie
„ „	145.	1.	„	5.	„	shora	„	ani horu	„	ani hora
„ „	145.	1.	„	30.	„	„	„	podomný	„	podomový
„ „	158.	2.	„	11.	„	zdola	doplň slovom „čítať“			
„ „	159.	2.	„	7.	„	„	namiesto	iniurius	„	iniurias
„ „	161.	1.	„	14.	„	„	„	vestálek	„	vestálok
„ „	164.	1.	„	16.	„	shora	„	ōris	„	ōnis
„ „	179.	2.	„	2.	„	zdola	„	oculus	„	oculos
„ „	187.	2.	„	10.	„	shora	„	suprem	„	supremum
„ „	191.	1.	„	15.	„	zdola	„	occalēscō	„	occallēscō
„ „	200.	2.	„	22.	„	„	„	prăsīta	„	părăsīta
„ „	204.	2.	„	2.	„	shora	„	defraudent	„	defraudant
„ „	206.	1.	„	3.	„	„	„	ōris	„	ŏris
„ „	208.	1.	„	22.	„	„	„	pĕrēlŏquens	„	pĕrēlĕgans, an
„ „	213.	1.	„	17.	„	„	„	strixi	„	strinxi
„ „	214.	2.	„	6.	„	„	„	bohoslužebný	„	bohoslužobný
„ „	217.	2.	„	19.	„	„	„	pīus	„	pius
„ „	220.	2.	„	3.	„	„	„	iure	„	in re
„ „	222.	1.	„	17.	„	„	„	mortus	„	mortuus
„ „	227.	1.	„	27.	„	zdola	„	okrídlený	„	okrýdlený
„ „	230.	1.	„	22.	„	„	„	praesti	„	praeusti
„ „	236.	1.	„	16 a 18.	„	shora	„	prolectio, prolectus	čítaj	prōiect

Na str.	248.	1.	stlpec,	19.	riadok	zdola	namiesto	čemu	čítaj	čomu
„	„	260.	2.	„	6.	„	shora	„	zaslabiť	„	zoslabiť
„	„	264.	1.	„	16.	„	zdola	„	Trivialque	„	Triviaeque
„	„	275.	2.	„	6.	„	„	„	impomere	„	imponere
„	„	281.	2.	„	3.	„	shora	„	nepokoje	„	nepokojne
„	„	294.	1.	„	22.	„	zdola	„	invidae	„	invidiae
„	„	295.	2.	„	20.	„	„	po slove (iactum) má stáť 3.,			
„	„	316.	2.	„	12.	„	shora namiesto nás čítaj pás.			